

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Theodore Dreiser

İngilizceden Çeviren: Nihal Yeğınobalı

İNSANLIK SUÇU 2

Kitapvurdu.com

ayrıkı kitap

ayrıkşı kitap'tan...

*Sokakta yaşıyan kedi ve köpek
dostlarımızın üzerine arabasını
süren, canlarına kastetmeye kalkan,
onları korkutmaya yeltenen canavar
kafalar bu kitabı okumasın. Okumaya
değer veren bir ayrıkşı okuru
sokaktaki dostlarına da değer verir.*

Ayrıksı Kitap: 8

Kurgu: 7

Bana öyle bir kitap verin ki klasik bir eser olarak tarihe götürsün beni: 2

Özgün Adı: An American Tragedy

Kitap Adı: İnsanlık Suçu 2

Dizi Adı: İnsanlık Suçu

Yazar: Theodore Dreiser

İngilizceden Çeviren: Nihal Yeğınobalı

Editör: Yusuf Yıldız

Kapak / Sayfa Tasarım: Alla Özabat

Baskı: Dörtel Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Zafer Mahallesi 147. Sokak 9-13 A Esenyurt-İstanbul

Tel: 0 212 565 11 66

Matbaa Sertifika No: 40970

1. Baskı: Aralık 2019, 1000 Adet

ISBN: 978-605-80727-7-0

© Ayrıksı Kitap, 2019

**Bu yapıtın çeviri yayım hakkı Nihal Yeğınobalı'nın temsilcisi Telif Hakları
ONK Ajans Ltd. Şti.'den devralınmıştır.**

**Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.**

Ayrıksı Kitap

Yayıncı Sertifika No: 42978

Küçükbakkalköy Mah. Flora Residence

No: 1 Kat: 28 Ataşehir-İstanbul

bilgi@ayriksi.com / www.ayriksi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Theodore Dreiser

İnsanlık Suçu

2. Kitap

İngilizceden Çeviren: Nihal Yeğınobalı

ayrıkst kitap

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İKİNCİ KİTAP

I

Samuel Griffiths'in Lycurgus'daki evindeyiz. Burası New York'ta, Utica ile Albany arasında küçük bir kent. Yemek saati yaklaştığından ev halkı bir araya toplanmaya başlamış... Bugünkü yemek hazırlığı daha bir özenliydi çünkü evin erkeği ve babası olan ve dört günden beri Şikago'da gömlek ve yakalıklı imalatçıların bir toplantısında bulunan Bay Samuel, Lycurgus'a yeni dönmüştü. Öğleden sonra telefon ederek yolculuktan döner dönmez fabrikaya gittiğini ve evine akşam yemeği saatinde geleceğini haber vermişti. Kendi düşünce ve yargılarını yanılmaz sayan, özgüven sahibi, becerikli bir erkeğin karısı olmaya çoktan alışmış bulunan Bayan Griffiths hiç oralı olmamıştı. Samuel sırası gelince kapıyı çalacak ve içeri girecekti nâsılsa.

Kocasının fırında kuzu budunu her şeyden çok sevdiğini bildiğinden evin kâhyası Bayan Truesdale'yi çağırarak kuzu budunu, gerekli sebzelerle meyveleri ve tatlıyı ısmarladıktan sonra büyük kızı Myra'yı düşünmeye başladı.

Epey önce Smith Koleji'ni bitirmiş olan Myra hâlâ evlenmemişti. Bunun nedeni de Bayan Griffiths açıkça kabul

etmeye hiçbir zaman razı gelmese de, Myra'nın güzel ve çekici olmayışydı. Kızcağzın burnu pek uzun, gözleri pek birbirine yakındı; çenesi de yüzüne tatlı bir genç kız havası verecek kadar yuvarlak değildi. Ayrıca kendisi de bu küçük kentin sosyal hayatına karşı ilgisiz, gereğinden öte ciddi ve ağırbaşlıydı; hiç güzel olmasalar da kızları, erkeklere şirin gösteren çekicilikten yoksundu. Annesinin gördüğü kadar Myra aşırı derecede entelektüel ve titiz, bu taşra çevresine göre fazla zekiydi. Tam on iki yıldır (yani on dört yaşından beri) içinde bulunduğu şu küçük dünyadaki genç kızlar renkli, cıvıl cıvıl bir yaşantı sürdürürken, kendi ömrünün, ilgisini çekebileceği bir erkeği boş yere beklemekle, düz ve durgun geçtiğini görmek onu neşesiz, hatta buruk bir insan yapıp çıkarmıştı. Hem de ana babası olağanüstü varlıklı kişilerdi ama neylersin!

Biraz önce, çevresindeki hiçbir şeyle ilgilenmiyormuş gibi annesinin odasından geçip kendi odasına girmişti. Bayan Griffiths onu kendi iç dünyasından çekip çıkaracak bir uğraş bulmak için kafa patlatıyordu ki küçük kızı Bella, neşeyle içeri daldı. Okul dönüşü zengin komşuları Finchley'lere uğramış olduğundan verecek bir sürü haberi vardı.

Myra uzun boylu, esmer ve biraz da soluk benizli olmasına rağmen Bella daha kısa boylu olmakla birlikte çok ince, uyumlu ve kıvraktı. Gür, siyaha yakın koyu kestane saçları, tatlı esmer cildi, yaşama susamış parlak, heyecanlı, güleç kestane gözleri, biçimli kol ve bacakları vardı. Sağlıklıydı ve capcanlı, çevik, kıpır kıpırdı. Her şeyi olduğu gibi

benimsemek, dünyayı olduğu gibi görüp tadını çıkarmak eğiliminde olduğu ortadaydı ve bu yüzden genç yaşlı, kadın erkek demeden herkese kendini sevdirdi. Yaşı gelince evlenme önerileri konusunda sıkıntı çekmeyeceği ortadaydı. Annesine sorarsanız daha şimdiden peşinde koşan erkeklerin sayısı gereğinden çoktu. Daha şimdiden Bella küçük kentin köklü ve ağırbaşlı ailelerinin çocuklarının yanı sıra yeni zenginlerin çocuklarıyla da senli benli olmuştu: Çevrede zenginlikleriyle adlarını duyurmakla birlikte, fazla “hızlı” sayılan sucuk, pastırma fabrikatörlerinin, kavanoz, tahta ve hasır eşya, elektrik süpürgesi ve yazı makinesi imalatçılarının kızları ve oğullarıyla görüşüyordu.

Bayan Griffiths’e sorarsanız gençler arasında başlarında bir büyük bulunmaksızın dans etmek, gece kulüplerine gitmek, otomobil gezintisi yapmak gibi şeyler aşırı derecede yaygınlaşmıştı. Gene de Myra’nın durgunluğuyla kıyaslanınca Bella’nın bu davranışları öyle iç açıcı kalıyordu ki!

Bella hızla içeri dalıp kitaplarını elinden atarak şöminedeki ateşin başına geçince annesi, “Nerelerdeydin bakalım?” diye sordu.

Bella onun sorusunu doğrudan yanıtlamak zahmetine katlanmaksızın, “Anneciğim, bak, ne diyeceğim!” dedi. “Finchley’ler önümüzdeki yaza Yeşil Orman Gölü’ndeki yazlık evlerini bırakıp Çamlı Burun’un oradaki On İkinci Göl’e gidiyorlarmış. Bir bungalow yaptırıyorlarmış orada. Sandra diyor ki gölün tam kıyısında olacaktı; kocaman

da bir kayıkthane! Babaları, Stuart'a kocaman bir motor alacakmış. Ne güzel değil mi? Sondra diyor ki, siz bırakırsanız ben de gidip bütün yaz kalabilirmişim orada, canımın istediği kadar; Gil de gelebilirmiş. Ne şahane değil mi? Harika! Keşke babamla siz de orada bir yer yaptırsanız, anneciğim! Görünüşe göre hemen herkes yazlığa oraya gidiyor artık!"

Odanın içinde oradan oraya dolaşarak öyle hızlı hızlı konuşuyordu ki söyleyeceklerini bitirinceye kadar annesi araya laf sokuşturmaya fırsat bulamadı. Ancak en sonunda, "Yaa, öyle mi?" demeyi başardı. "Peki ya Anthony'lerle Nicholson'lar ve Taylor'lar ne oluyor? Onların Yeşil Orman'daki yazlıklarından vazgeçtikleri benim kulağıma gelmedi."

"Bırakın şunları canım! Yerlerinden kıpırdarlar mı onlar? İyice içleri geçmiş! Ne yenilik beklenir ki onlardan! Yoksa herkes On İkinci Göl'e taşınmaya başladı. Sondra diyor ki önümüzdeki yıl Cranston'lar da gidiyorlarmış. Bakın görün, onların peşinden Harriet'ler de gitmezse!"

Annesi yarı hoşgörü yarı hırçınlıkla, "Cranston'lar, Harriet'ler, Finchley'ler!" diye söylendi. "Bertine'le Sondra! Artık başka laf konuşmaz oldun."

Cranston'larla Finchley'ler, hızlı yaşayan bu yeni zengin sosyetesinin en çok dedikodu konusu olan aileleriydi. Cranston'lar Albany'deki kablo atölyelerini, Finchley'ler de Buffalo'daki elektrikli süpürge atölyelerini kapayarak bu yöreye taşınıp Mohawk Irmağı'nın güney kıyısında büyük

fabrikalar açmışlardı. Bunun yanı sıra kent içinde, Wyke-
agy Bulvarı'nda konak yavrusu evler ve Yeşil Orman Gö-
lü'nün üzerinde yazlık villalar yaptırarak yörenin köklü ve
zengin aileleriyle aşık atmaya başlamışlardı. En şık elbise-
ler, en son model arabaların en son yenilikleri onlardaydı;
en değişik ve gösterişli toplantıları onlar düzenliyorlardı.
Böylesine hesapsız para harcamaya alışık olmayan eski ai-
lelerin başına dert olup çıkmışlardı.

“Kaç kez söyledim sana, o Bertine’le, Letta Harriet’le
öyle pek sıkı fıkı olma diye; hele Letta’nın ağabeyi! Çok ge-
ziyorlar, çok konuşuyorlar, gösterişi çok seviyorlar. Baba-
nız da benim gibi düşünüyor bu konuda. Sondra Finchley’e
gelince; hem Bertine’le hem de seninle arkadaşlığını sür-
dürmek niyetindeyse boşuna umuda kapılmasın; yakında
seni elinden geçirir. Zaten başınızda bir büyük olmadan bir
yere gitmeni babanız da istemiyor. Yaşın daha çok küçük.
Onun için tek başına On İkinci Göl’e gidip Finchley’lerde
kalmak düşüncesini kafandan çıkar.”

Bella oralı bile olmadı. Annesini, annesinin onu sevdiği-
ni ve onun güzelliğiyle koltuklarının kabardığını iyi bilirdi.
Hele babası onda hiçbir kusur göremezdi ve genç kız tek
bir gülücüğüyle onu parmağının ucunda oynatabilirdi.

Gücenmiş gibi, “Yaşım çok küçükmüş!” diye söylendi.
“Hep bunu diyorsunuz. Oysa temmuzda on sekizime ba-
sıyorum. Babamla siz beni ne zaman büyüteceksiniz, çok
merak ediyorum doğrusu! Siz ikiniz nereye giderseniz ben

de gitmek zorunda kalıyorum. Ben nereye gitmek istesem illa siz de geliyorsunuz.”

Annesi, “Bella!” diye kızını payladı. Sonra, “Elbette öyle olacak!” diye ekledi. “Başka ne yapalım istiyorsun? Hele bir yirmi bir yirmi iki yaşına gel; daha evlenmemişsen o zaman oraya buraya gidebilirsin tek başına. Ama bu yaşta böyle bir şeyi aklından bile geçiremezsin.”

Bella o güzel başını kapıya doğru uzattı çünkü tam o sırada aşağı kattaki yan kapı açılmıştı. İçeriye evin tek oğlu Gilbert Griffiths girdi ve yukardaki kata çıktı.

Gilbert davranışları ve zayıf iradesi yönünden değil ama yapı ve yüz çizgileri bakımından, Batı’daki amcaoğlu Clyde’a çok benziyordu.

Ablasıyla küçük kız kardeşine kıyasla çok daha sert huylu ve iş bilir görünen yirmi üç yaşlarında, kendini beğenmiş, bencil, aslan gibi bir gençti. İş dünyasında da atak ve uyanıktı. Tez canlı, hazırcevap, sabırsızdı; toplum içindeki yerinin iyice sağlam olduğuna inanırdı ve iş hayatında başarılı olmanın dışında her şeye burun kıvırırdı. Bununla birlikte ailesinin mevki ve onurunu her zaman göz önünde bulundurarak konuşmasını ve davranışlarını buna göre ayarlardı. Dışardan bakanlar onu yaşının neşesinden ve hafifliğinden oldukça uzak, içten pazarlıklı ve küstah olarak görürlerdi. Gene de genç, yakışıklı ve ilgi çekici bir erkekti. Hiçbir lafın altında kalmaz ve kimi zaman da alaycılığa kaçardı. Para ve aile durumu yüzünden

Lycurgus'daki genç bekarların en gözdesi sayılıyordu. Bütün bunlara karşın öyle bencil bir insandı ki başkalarıyla kurulacak gerçek ve sağlam bir ilişkiye onun dünyasında pek yer yoktu.

Ağabeyinin yukarı gelip odasına girdiğini duyan Bella hemen annesinin odasından çıktı ve onun kapısına gidecek, "Hey, Gil!" diye seslendi. "Gelebilir miyim?"

"Elbette."

Bir eğlenceye gitmek üzere üstünü değiştirmeye gelmiş olan genç adam neşeli bir ıslık tutturmuştu.

"Nereye gidiyorsun?"

"Hiiç, yemeğe. Sonradan da Wynant'lara uğrayacağım."

"Haa, çaktım! Constance, değil mi?"

"Değil işte. Bunu da nerden çıkarıyorsun?"

"Sanki ben bilmiyorum!"

"Kes be! Bunu demeye mi geldin buraya?"

"Yok, bunu demeye gelmedim. Bana bak, Finchley'ler önümüzdeki yaz On İkinci Göl'de yazlık ev yaptırtıyorlar, tam kıyıda. Babaları da Stuart'a kocaman bir motor alıp kayıkhaneye kuruyormuş. Üzeri de camlı salon olacakmış. Şahane olmaz mı, ha?"

"Ha demesene öyle. Sonra her şeye de şahane deyip durma. Tezgâhtar kızlar gibi konuşuyorsun. Gittiğin okulda başka bir şey öğretmiyorlar mı size?"

“Bana konuşma dersi verene bak! Ya beyefendimizin konuştuğu argoya ne buyurulur? Bize çok güzel örnek oluyorsun, doğrusu!”

“İyi ama ben senden beş yaş daha büyüğüm. Hem de erkeğim. Myra’nın hiç böyle konuştuğunu duydun mu sen?”

“Myra’yı boş ver şimdi. Sen Finchley’lerin önümüzdeki yaz yaptırtacakları villayı düşün! Kim bilir nasıl eğlenecekler orada. Biz de gidebilseydik, istemez miydin? İstersek gidebiliriz bal gibi. Annemle babam he desinler, yeter.”

Ağabeyi bu konuyla yakından ilgilenmekle birlikte, “Hıh, ben bunda pek özenilecek bir şey göremiyorum,” diye karşılık verdi. “Dünyada On İkinci Göl’den başka yer mi yok?”

“Yok diyen mi oldu? Ama tanıdıklarımız orada ya sen ona bak. Sondra diyor ki artık yazları bütün sosyete orada toplanacakmış. Cranston’lar, Lambert’ler, Harriet’ler de gidiyorlarmış. Yeşil Orman Gölü’nde kimsecikler kalmıyor demektir.”

Gilbert iyice meraklanarak sordu: “Kim diyor Crans-ton’lar da gidiyormuş diye?”

“Sondra.”

“Ona kim söylemiş?”

“Bertine.”

Gilbert kıskançlığa benzer tuhaf bir ses tonuyla, “Vay canına, bunlar da aldılar yürüdüler?” diye söylendi. “Çok geçmeden Lycurgus dar gelecek hazretlere.”

Gerçi Gilbert bir süre önce babasının fabrikasının genel üretim müdürlüğüne getirilmişti ve zamanla bütün işi üzerine alacağa benziyordu ama gene de kendi yaşında bir genç olan Grant Cranston'u hiç çekemezdi. Çok yakışıklı ve girişken olan Grant, çevrenin kızlarına göre Gilbert'ten daha çok beğenilen, daha çapkın bir gençti. Bir yandan babasının işinde çalışırken bir yandan da eğlenmesini bilirdi ama Gilbert bu düşüncede değildi. Daha doğrusu Gilbert bu genci serserilikle suçlamak için fırsat gözlüyordu ama şimdilik Grant kötü bir tablo çizmemişti. Şirketi de Lycurgus'un en önde giden şirketlerinden biriydi.

Gilbert, "Her neyse," dedi. "Ben onların yerinde olsam bu kadar dağılmazdım. Hem pek öyle para babası da sayılmazlar ki!" Gelgelelim içinden Cranston'ların, kendilerinin tersine, yaşamayı seven, atılgan bir aile olduklarını düşünüyor ve kıskançlık duyuyordu.

Bella, "Dahası da var," diye ekledi. "Finchley'ler kayıkhanenin üstüne dans yeri yaptıracaklarmış. Sondra diyor ki Stuart bu yaz senin sık sık onlarla birlikte olacağını umuyormuş."

Gilbert kıskançlık ve alayla, "Yok canım!" dedi. "Yani senin sık sık gidip kalacağını umuyor demektir. Ben bu yaz çalışacağım."

"Aman sen de, ukala! Oraya gidersek neyimiz eksilir sanki? Benim anladığıma göre Yeşil Orman Gölü artık iyice sönük kalacak. Bir sürü kocakarı olacak."

“Öyle mi? Annem bunu duyarsa pek sevinir.”

“Kimden duyacak, senden mi?”

“Ne münasebet! Yalnız ben ne Finchley'lere giderim ne de Cranston'lara; bunu böyle bil. Sen istersen gidersin, babam bırakırsa yani.”

Tam o sırada gene aşağıdaki kapının açıldığı duyuldu ve Bella ağabeyiyle kavga ettiğini unutarak aşağıya, babasını karşılamaya koştu.

II

ansas City'deki aile babasının tam tersine, Grif-fiths soyunun Lycurgus tarafındaki reisi göz dolduran, ilginç bir adamdı. Boyu ortadan biraz daha uzun, yapısı ince olmakla birlikte sağlam, bakışı keskin, davranışlarıyla konuşması kesindi. Kendi başına karar vermeye eskiden beri alıştı ve kendisinin sıradan bir insan olmadığına da inanmıştı. Bu yüzden zaman zaman, kendi yeteneklerinden yoksun olanlara tepeden bakardı. Gene de kibar ve eli açık, iyi yürekli bir adam sayılırdı. Lycurgus'a bundan yirmi beş yıl önce gelmiş, cebindeki sermayeyi yeni bir sektör olan gömlek ve yakalık işine yatırmış ve en aşırı düşlerinde bile göremeyeceği bir başarı kazanmıştı. Bu yüzden haklı olarak kendini beğenirdi. İşte şimdi çoluğu çocuğuyla birlikte Lycurgus'un en şahane ve güzel konaklarından birinde oturuyordu. Ailesi Lycurgus'un en köklü, en kalburüstü, en sayılan ailelerinden biriydi. Çocuklarının en büyüğü değilse bile ortancasıyla küçüğü sosyetenin en gözde gençlerindendi ve şimdiye kadar aile onuruna gölge düşürecek hiçbir şey başlarına gelmemişti.

Şikago'daki toplantıda, hiç değilse bir yıl için iş hayatında ona huzur ve bolluk getirecek birçok anlaşma imzalandıktan sonra evine döndüğü bugün Samuel Griffiths mutlu, dünyayla barışık bir ruh hali içindeydi.

Kapıdan içeri girince elindeki ağır bavulla şık paltoyu bıraktı ve tam beklediği gibi kendine doğru koşan küçük kızı Bella'yı kucaklamak için döndü. Bella onun göz bebeği; ömrünün en güzel meyvesi, dünyanın en tatlı, en değişik yaratığı, bir sanat yapıtıydı sanki: Gençlik, sağlık, neşe, sevgi bir arada, hem de güzel mi güzel bir kız evlat biçiminde!

Bella en tatlı sesiyle, "Babacığım, siz misiniz?" diye sordu.

"Benim ya! Yoksa bana mı öyle geliyor? Benim küçük bebeğim nasıl?" Samuel Griffiths kollarını açtı ve en küçük çocuğunu bağrına bastı. "Hiç değilse güçlü, sağlam, çeviksin," diyerek onu öptü. "Ey, yaramaz çocuk, ne yaramazlıklar yaptın ben yokken? Yalan istemem ha!"

"Çok uslu durdum, valla! Kime isterseniz sorabilirsiniz. Örnek bir aile kızıydim."

"Anneniz nasıl?"

"O da iyi, babacığım. Odasında. Geldiğinizi duymadı sanırım."

"Ya Myra? Albany'den döndü mü?"

"Evet, o da odasında. Ben de zaten biraz önce geldim."

“Elbette ya! Kapı kapı sürtüp çene çalmaktan, değil mi? Ben seni bilirim.”

Babası işaret parmağını gözdağı verircesine sallarken Bella onun koluna girdi ve birlikte merdivene doğru yürüdüler.

“Aa, hiç de değil işte! Siz de hep benim günahımı alıyorsunuz babacığım. Birazcık Sondra’ya uğradım, o kadar. Babacığım, onların ne yaptığını taş çatlasa bilemezsiniz! Yeşil Orman Gölü’ndeki villalarını bırakıp hemen On İkin-ci Göl’ün kıyısında şahane bir yer yaptırıyorlar. Babaları da Stuart’a kocaman bir motor alıyor, önümüzdeki yıl belki de mayıstan ekime kadar orada kalacaklarmış. Belki Crans-ton’lar da gidermiş.”

Küçük kızının onu kandırmak için yaptığı oyunlara alışık olmakla birlikte Bay Griffiths bu haberle ilgilendi: Demek Finchley’ler yalnızca keyifleri uğruna böyle ağır bir harcamayı göze alabilecek durumdaydılar!

Bay Griffiths kızına karşılık vermeden karısının odasına girdi ve onu öptü, sonra gidip Myra ile kucaklaştı. Karısıyla kucaklaşmasını görseniz onların iyi anlaştıklarını, aralarında geçimsizlik olmadığını düşünürsünüz. Myra ile kucaklaşmasından da Samuel’in, düşüncelerine katılmasa bile büyük kızından baba sevgisini esirgemediği görülüyordu.

Onlar konuşurken Bayan Truesdale yemeğin hazır olduğunu haber verdi; Gilbert de giyinip kuşanmış olarak içeri girdi.

“Babacığım, yarın sabah sizinle görüşmek istediğim ilginç bir mesele var,” dedi. “Görüşebilir miyiz?”

“Elbette; ben oradayım. Öğleye doğru odama gel.”

Bayan Griffiths, “Haydi gelin, yoksa yemek soğuyacak!” diye uyarıda bulundu.

Gilbert dönüp aşağıya indi. Kolunda Bella ile Bay Griffiths onu izledi ve en arkadan da Bayan Griffiths’le Myra yürüdüler.

Sofraya oturunca, ailenin başlıca dedikodu kaynağı olan Bella damdan düşercesine, “Anne, dünyada bilemezsiniz ne olmuş!” diye konuştu. “Rosetta Nicholson, hani Bayan Disston’un yeğeni, Utica’dan Herbert Tickham’la nişanlanmış! Siz belki unutmuşsunuzdur ya ben anımsıyorum. Uzun boylu, esmerdi, biraz da yabarıldı. Saz gibi soluk benizliydi ama öyle yakışıklıydı ki! Sinema artisti, mübarek!”

Gilbert alaycı bir sesle, “İşte görüyorsunuz, Bayan Griffiths!” dedi. “Özel ve Seçkin Snedeker Kız Koleji’nin temsilciler kurulu arada bir sinemaya kaçarak artistler konusunda inceleme yapıyor!”

Baba Griffiths birden, “Şikago’da başıma tuhaf bir şey geldi,” diye lafa girdi, “Sizlerin de ilgileneceğinizi sanıyorum.”

Bella hemen, “Aa ne oldu, baba? Kuzum anlatın!” diye yalvardı.

“Şikago’daki Union League Kulübü’nde bir akrabamıza rastladım; amcanızın çocuğu oluyor. Kardeşim Asa’nın en

büyük oğlu. Anladığıma göre Asa Denver'daymış şimdi. Otuz yıldır ne görüştüğümüz vardı ne de haberleştikimiz!"

Bella, "Hani şu bir yerde vaazlar veren kardeşiniz, değil mi?" diye sordu.

"Evet, vaiz olanı. Yalnız oğlunun dediğine göre o mesleği bırakmış artık. Şimdi Denver'da otel mi işletiyormuş neymiş."

İyice meraklanmış olan Bella, "İyi ama oğlu neye benziyor?" diye sordu. Batı'da bir otel sahibinin oğlu!

Gilbert, "Amcamızın oğlu ha! Kaç yaşında?" diye ilgilendi.

O da amca oğlunun kişiliğini, işini, yeteneklerini merak etmişti.

Babaları çekimser ve duraksayan bir tutumla, "Valla-hi, bana ilginç bir genç gibi göründü," dedi. Şu dakikaya kadar Clyde'in kişiliği konusunda kesin kararını vermiş değildi. "Hem de adamakıllı. Göz, ağız, çene, tıpkı sen." Oğlunu dikkatle süzerek, "Senden biraz uzundur belki," diye ekledi. "Biraz da zayıf gibi duruyor ya gerçekte senden zayıf olduğunu sanmıyorum."

Kendisine benzeyen, her yönden kendi gibi çekici olan, kendi soyadını taşıyan bir amca oğlunun düşüncesi Gilbert'in içine soğuk bir ürperti verdi, sinirlerini diken diken etti biraz. O saat, anlayamadığı ve bu yüzden tam olarak denetim altına alamadığı bir tepkiyle, bu kuzeni sevmediğine, hiçbir zaman da sevemeyeceğine karar verdi. Bütün

çabasına karşın sesine vuran bir terslikle, “Ne iş yapıyor bu genç?” diye sordu.

Samuel Griffiths dalgın bir gülümseyişle, “Ne yalan söyleyeyim, şimdilik yaptığı işe pek iş denmez,” diye yanıtladı. “Kulüpte belboy olarak çalışıyor. Gene de çok sevimli bir genç olduğu belli. Tam bir centilmen. Pek hoşuma gitti doğrusu. Hatta bu işinde pek ilerleme şansı olmadığını, daha iyi bir işe geçip yükselmek istediğini öğrenince buraya gelip bizim yanımızda şansını denemek istersen elinden tutarız, dedim. Hiç değilse bir görürüz bakalım, elinden ne iş geliyormuş.”

Yeğeniyle bu kadar ilgilenmiş olduğunu böyle hemen- cecik ortaya vurmak istememişti. Niyeti bekleyip bu sorunu karısıyla ve oğluyla önce biraz tartışmaktı. Ne var ki tam lafı açılmışken o da konuşuvermişti. Şimdi buna sevi- niyordu çünkü Clyde’a yardım etmeyi gerçekten istiyordu. Clyde kendi oğluna öylesine benziyordu ki!

Ne var ki Gilbert bundan iyice sıkılmıştı, diken üstün- deydi... Bayan Griffiths de kızları gibi bundan hoşnut kal- mıştı ama oğlunun bakışlarının kapkaranlık kesildiğini gördükçe bir şey demedi. Kocasına ve kocasının otoritesine olan saygısı yüzünden sessiz durdu. Ama sessiz durmak kim, Bella kim? Genç kız, “Yaa, demek ona iş veriyorsunuz, öyle mi, babacığım?” diye sordu. “İyi edersiniz. Umarım öbür kuzenlerimizden daha yakışıklıdır!”

Bayan Griffiths, “Bella!” diye söylendi.

Ama birkaç yıl önce Vermont'tan onları görmeye gelen yontulmamış bir amcayla oğlunu hatırlayan Myra bıyık altından gülümsedi.

Bu arada Gilbert sinirli ve sert bir şekilde, "Şu sırada fabrika için adam aradığımızı bilmiyordum," diye söylendi.

Babası, "İyi ama kuzenlerle yeğenler başka," diye karşılık verdi.

"Gil'in bundan pek hoşlanacağını sanmıyorum. Lycurgus'da ona benzeyen ve aynı soyadı taşıyan başka biri... Ona göre olacak iş değil."

Gil, "Öf, ne saçma! Kırk yılda bir adam gibi bir laf etsen olmaz mı?" diye kız kardeşini tersledi. "Bana ha benzemiş ha benzememiş, sanki umurumda?" Gelgelelim yüzü iyice asılmıştı.

Annesi, "Gilbert! O nasıl konuşma öyle!" diye onu payladı. "Hem de kardeşine karşı."

Baba Griffiths, "Vallahi, evdeki huzurumuzu kaçıracaksa ben bu çocukla ilgilenmekten vazgeçerim," dedi. "Ancak babasının işe hiç akli ermediğini bildiğimden, zavallı Clyde'a bir şans tanıyalım, diye düşünmüştüm." Oğlu onun böyle dost ve içten "Clyde" deyişini duyunca irkildi. "Hele hayata doğru dürüst bir adımını atsın bakalım. İşe yarar mı yaramaz mı hiç bilmiyorum. İşe yaramadığını görürsek..." Ve şöyle bir el salladı: "İşe yaramadığını görürsek dehleriz," gibilerden.

Karısı, “Çok iyisin, hayatım,” diye araya girdi. “Umarım işe yarar.”

Samuel Griffiths bilgiç bir tutumla, “Sonra başka bir şey daha var,” dedi. “Bu genç adam benim hesabıma çalıştığı sürece, salt benim yeğenim olduğu için öbür çalışanlardan ayrı tutulmayacak. Çalışmaya çağırdım buraya ben onu, eğlenmeye değil. Sizlerden ona yakınlık göstermenizi de beklemiyorum. Zaten öyle yapışkan bir çocuğa benzemiyor ya! Sonradan, kendini iyice gösterir de gözümüze girirse, haddini bilirse, biraz daha yakınlık gösterip göstermeyeceğimizi o zaman düşünürüz. Daha önce değil.”

Bayan Truesdale’in yardımcısı olan hizmetçi kız Amanda yemek tabaklarını toplamaya başlamıştı. Sıra tatlıdaydı. Ne var ki Bay Griffiths çok seyrek tatlı yedi ve bu arada, kitaplıktaki küçük bir yazı masasında duran senet ve banka kâğıtlarını gözden geçirirdi. Şimdi de yerinden kalkıp sofradakilerden özür dileyerek bitişikteki kitaplığa geçti. Karısıyla çocukları sofra başında kaldılar.

Myra annesine dönerek, “Bu kuzenin nasıl bir şey olduğunu siz görmek ister misiniz?” diye sordu. “Ben istiyorum doğrusu.”

“Ben de. İnşallah çocuk babanızın umduğu gibi çıkar da bir işe yarar. Yoksa babanız üzülür.”

Gilbert, “Hiç aklım kesmedi bu işi,” diye düşüncesini belirtti. “Şu arada elimizdeki adamlara iş bulamazken tutup yeni adam almak! Hem sonra bir düşünsenize, burada-

ki dostlarımız kuzenimizin belboyluktan gelme olduğunu duyarlarsa neler derler!”

Myra, “İyi ama bunu nerden duysunlar, değil mi?” diye sordu.

“Duymazlar mı dersin? Peki çocuk tuttu söyledi, diyelim. Nasıl engel olabiliriz? Söyleme diye tembihlememiz gerek. Sonra onu belboyluk yaparken görmüş olan olabilir.” Gilbert’in gözlerinde hınç dolu bir parıltı çaktı. “Her neyse, inşallah çıkıp gelmez. Çünkü nasılsa bize hiç hayrı dokunmayacak.”

Bella, “İnşallah Allen amcamızın o iki oğlu kadar hödük değildir,” diye dilekte bulundu. “Ömrümde onlar kadar iç sıkıcı insan görmedim.”

Annesi gene, “Bella!” diye gözdağı verdi.

III

Samuel Griffiths'in Şikago'daki Union League Kulübü'nde gördüğü Clyde, bundan üç yıl önce Kansas City'den kaçmış olan Clyde'ın biraz değişik bir kopyasıydı. Genç adam yirmi yaşındaydı şimdi. Boyu biraz daha uzundu; yapısı ise daha gürbüz olmamakla birlikte biraz daha sağlamlaşmıştı. Üç yıl öncekinden çok daha görmüş geçirmişti. Kansas City'deki baba ocağından ve işinden ayrılalı beri feleğin epey sillesini yemiş olduğundan ister istemez kendine güvenmesini öğrenmiş ve o eski tutukluğuyla çekingenliği pek kalmamıştı. Şimdi, Kansas City'de olduğu kadar şık giyimli olmamasına karşın üzerinde hesaplı bir kibarlık vardı ki hemen göze çarpmıyordu ama dikkati çektikten sonra da çok hoş gidiyordu. Ayrıca şimdi eskisinden çok daha dikkatli, tetikte, çürük tahtaya basmamaya çalışan bir insandı.

Bir yük vagonunun içinde Kansas City'den kaçıp bir sürü ağır ve adi işlerde çalışarak ekmeğini taştan çıkarmak zorunda kaldığından beri dünyada kendinden başka kimseye güvenemeyeceğini iyice bellemişti. Ailesinden hiçbir

yardım ummayacağını kesinlikle biliyordu artık. Onlar öyle yoksul, dünyadan öylesine habersizdiler ki!

Gene de genç adam kendisini onlara, hele annesine ve baba ocağındaki eski çocukluk günlerine yakın buluyordu. Küçük kardeşleriyle Esta... Esta'nın da tıpkı kendisi gibi, elinde olmayan yaşam koşulları yüzünden düştüğünü Clyde şimdi artık görebiliyordu. Ve çok zaman, burnunun direği sızlayarak, annesini, Kansas City'deki işinin birden-bire sona erişini, Hortense Briggs'i elinden kaçırmış, ondan sonra başından geçen güçlükleri ve annesiyle Esta'nın onun yüzünden kim bilir neler çektiklerini düşünüyordu.

Kansas City'den yüz elli kilometre ötede, onu saklandığı vagonun içinde bulan iki demiryolu makasçısı saatiyle paltosuna el koymuştu. Bir kış sabahının griliğinde iki gün sonra St. Louis'e vardığı zaman delikanlı hemen bir Kansas City gazetesi almıştı: *Kansas City Yıldızı*. Gazeteyi açar açmaz bütün korktuklarının başına gelmiş olduğunu görmüştü: İki sütunluk bir başlık altında olaylar baştan sona dek anlatılıyordu: Varlıklı bir ailenin çocuğu olan on bir yaşındaki bir kız otomobilin altında kalmış ve bir saat sonra ölmüş. Sparser'la Laura Sipe hem tutuklanmış hem de hastanelik olmuşlar. Hastanede nöbetçi polisler onların iyileşmesini bekliyormuş. O şahane Packard paramparça olmuş. Arabanın sahibi henüz ortada yokmuş ama Sparser'ın babası oğlunun aptallığı, çılgınlığı ve işlediği suç karşısında hem öfkeden köpürüyor hem de dizlerini dövüyormuş.

En kötüsü de hırsızlık ve cinayetle suçlanmış olan zavallı Sparser, bu korkunç felaketteki kendi rolünü elinden geldiğince hafifletmek için olacak, otomobilde kendisiyle birlikte bulunan arkadaşlarının yalnız adlarını ve çalıştıkları oteli söylemekle kalmamış, onların da en az kendisi kadar suçlu olduklarını çünkü onu istemeyerek hız yapmaya zorladıklarını ileri sürmüştü. Bunun yerinde bir suçlama olduğunu Clyde iyi biliyordu. Bay Squires da otele giden polislere, otomobildeki gençlerin ana baba adlarıyla ev adreslerini vermişti.

Clyde'in en ağırına gideni de bu sonuncusuydu işte. Gazete gençlerin ailelerinin acı haberi nasıl karşıladıklarını uzun uzun anlatıyordu. Bayan Ratterer yani Tom'un anası, oğlunun uslu bir çocuk olduğunu, isteyerek, bilerek kötülük yapamayacağını ağlayarak söylemişti. Oscar'ın, oğluna düşkün, yaşlı anacığı Bayan Heggund da oğlunun dünyanın en dürüst, en koca gönüllü insanı olduğunu ileri sürerek, "Sanırım içkiliydi," demişti.

Sonra Clyde'in evinde... Gazetede, annesinin haberi alınca mum gibi sarardığı, afalladığı ve son derece büyük bir üzüntüyle ellerini kenetleyip açmaya başladığı yazılıydı. Bayan Griffiths işittiklerini kavrayamaz, oğlunun bu işe karışmış olabileceğine inanamaz gibiymiş. İşin içinde bir yanlışlık olacağını, oğlunun yakında evine dönerek her şeyi açıklayacağını söyleyip duruyormuş.

Ne var ki Clyde evine dönmemişti bir daha. Ondan sonra evinden başkaca bir haber de almamıştı. Çünkü hem

polisten hem de anasının korkusundan (o üzgün, umutsuz gözler), aylarca eve mektup bile yazmamıştı. Sonra da yalnızca iyi olduğunu, onu merak etmemelerini söyleyen birkaç satır yazmıştı annesine. Ne ad vermişti ne adres. Sonra ne iş bulursa yaparak (lokantada bulaşıkçılık, tezgâhtarlık, bakkal çıraklığı gibi) oradan oraya gezmişti. Kimi işlerden onu atmışlardı; kimilerinden o kendisi çıkmıştı. Bir ara annesine on dolar yollamıştı, bir başka zaman da beş dolar.

Aradan bir buçuk yıl geçince polis takibinin gevşemiş olacağını kestirmişti. O sırada Şikago'da bir firmanın servis arabasında şoförlük yaparak düzenli bir para kazanıyordu (haftada on beş dolar). Annesine mektup yazmaya karar verdi. Böylece Şikago'nun Batı yakasındaki odasından annesine şu mektubu yolladı:

Sevgili Anneciğim,

Hâlâ Kansas City'de misiniz? Ne olur bana mektup yazın da anlatın. Sizden haber almayı ve eğer izin verirseniz size mektup yazmayı öyle istiyorum ki! Yemin ederim ki çok istiyorum, anneciğim. O kadar yapayalnızım ki burada. Yalnız ne olur dikkatli olun da yerimi yurdumu kimseye bildirmeyin. Hiçbir yararı dokunmayacağı gibi, tersine, tam ben yaşamımı yeni baştan kurmaya çabalarken büyük zararı dokunabilir. Anneciğim, o olayda benim hiç suçum yoktu. Sen gazetelerin yazdığına bakma, suçsuzdum ben. Beni yapmadığım bir şeyden ötürü cezalandıracaklar diye

korktum. Onun için eve dönemedim. Oysa ben o çocuğa, ne otomobili çalmasını söylemişim ne de hızlı gitmesini. O kendisi aldı otomobili; sonra ötekilerle beni de kendisi gezintiye çağırdı. Hiçbirimizin suçu yok bu işte. Gene de öyle pişmanım ki! Sizin başınıza açtığım derdi düşünüyorum da! Hem de tam bana ihtiyacınız olduğu bir sırada. Anneciğim, dilerim Tanrı'dan, beni bağışlayabilirsiniz. Olur mu?

Aklım fikrim hep sizde. Nasılsınız? Esta, Julia, Frank, babam nasıllar? Nerde olduğunuzu, neler yaptığınızı bilseydim! Seni nasıl sevdiğimi biliyorsun, değil mi anneciğim? Artık aklım iyice başıma geldi. Dünyayı eskisinden başka gözle görüyorum. Adam olmak, bir şeyler yapmak, hayatımda ilerlemek istiyorum. Adım anılsın istiyorum. Şimdiki işim kötü değil. Kansas City'deki kadar iyi değil; aynı sektörde de değil. Verdikleri para da ancak giderlerimi karşılıyor. Gene de ben bir köşeye birkaç kuruş atıyorum çünkü ilk fırsatta özel bir zanaat filan edinmek istiyorum. Bir baltaya sap olmak için bir dalda biraz deneyimim olmalı. Bunu anlıyorum artık.

Ne olur, bana mektup yazıp nasıl olduğunuzu, neler yaptığınızı anlatır mısın? Bilmek istiyorum. Frank'le Julia'ya, Esta ile babama sevgi ve saygılarımı ilet. Ben seni hâlâ eskisi gibi seviyorum. Sanırım sen de beni biraz olsun seversin, değil mi? Kansas City'den ayrılalı beri kendi adımları kullanmış değilim. Ama yakında bu takma adı bırakıp kendiminkini kullanmaya başlayacağım. Şimdi kendi im-

*zamı atabilmeyi isterdim ne var ki hâlâ korkuyorum. İster-
seniz bana şu aşağıdaki ad ve adresten yazabilirsiniz:*

Harry Tenet, Şikago.

*Anlıyorsun ya, kimsenin başını belaya sokmamak için
bu adı kullanıyorum. Hele şu tehlikeyi bir atlatalım gene
kendi adımları kullanırım.*

Seni çok seven oğlum.

Onun nerde ve nasıl olduğunu ilk baştan beri merak eden annesi çok geçmeden ona cevap yazdı. Zarfın üstünde Denver damgasının bulunması Clyde'ı çok şaşırtmıştı çünkü onların hâlâ Kansas City'de olduğunu sanıyordu.

Sevgili oğlum,

Biricik oğlumdan mektup alıp sağlıklı olduğunu öğrenince hem şaşıtm hem sevindim. Senin o dar ama doğru yola dönmen için çok dua etmişim. Seni başarı ve mutluluğa ulaştıracak tek yol budur. Senin iyiliğini, bir yerde güvende olduğunu, iyi bir iş bulup çalıştığını öğrenmemi nasip etsin diye Tanrı'ya çok yalvardım; işte O da dualarımın boşa gitmediğini bana gösterdi. Ben bunu biliyordum zaten, Tanrı'ya güvenen aldanmaz.

Başına gelen o büyük felaketten ötürü (kendini ve bizi üzüp küçük düşürmene karşın) seni tam olarak suçluyor

değilim. Çünkü Şeytan'ın bütün ölümlülere, hele senin gibi çocuklara nasıl tebelleş olup baştan çıkardığını iyi bilirim. Ah, oğlum, bu tuzaklara yakalanmak istemiyorsan nasıl hep tetikte olman gerektiğini bir bilsen! Önündeki yol da öyle uzun ki! Ne olur, hep tetikte olacağına, Hz. İsa'nın öğrettiklerinden hiç ayrılmamaya çalışacağına söz ver bana. Hele sert içkilerle şarap konusunda sana her zaman söylediklerimi hiç unutma. Ne zaman Şeytan'a uyacak gibi olsan bu konuda hepinize bellettiğim dualar kulaklarında inşallah çınlar. Çünkü o feci kazanın gerçek nedeninin bu olduğuna inanıyorum.

O durum çok ağırıma gitti, Clyde! Tam da Esta yüzünden bir sürü çile çektiğim sırada. Esta'yı nerdeyse yitiriyordum. Öyle güç oldu ki doğumu. Zavallı yavrum, işlediği günahı pek pahalıya ödedi. Gırtlığımızı kadar borca battık; ödeyene kadar da akla karayı seçtik. Neyse, sonunda ödedik. Şimdi durumumuz da pek öyle eskisi kadar kötü değil.

Gördüğün gibi Denver'dayız şimdi. Burada da bir vaaz evimiz var. Evimiz büyük olduğundan fazla odaları kiraya veriyoruz. Şimdi Bayan Nixon olan Esta bu işle uğraşiyor. Esta'nın tosun gibi bir oğlu oldu. Babanla ben onu tıpkı senin küçüklüğüne benzetiyoruz. Bu yüzden günde kaç kez seni anıyoruz. Öyle ki yanımızdaymışsın gibi geliyor kimi zaman. Avutuyor bizi.

Frank'le Julia kocaman oldular. Bana çok yardımları

dokunuyor. Frank gazete satarak biraz para kazanıyor. Eh, iyi oluyor doğrusu. Esta onları okutabildiğimiz sürece okutmak istiyor.

Babanın sağlık durumu çok iyi değil. Ne de olsa ihtiyarlıyor artık. Gene de elinden geldiğince çalışıyor.

Clyde'ciğim, durumunu her yönden düzeltmek yolunda çaba gösterdiğine çok, pek çok sevindim. Dün gece baban gene Lycurgus'daki amcan Samuel Griffiths'in zenginliğinden söz ediyordu da aklıma geldi; ona yazsan da seni yanına alıp yetiştirmesini rica etsen belki geri çevirmez. Öyle ya, ne de olsa kardeşinin oğlusun: Bildiğin gibi Lycurgus'da kocaman bir fabrikası var, Karun kadar da zenginmiş diyorlar. Ona bir mektup atıp şansını denesene! Seni yanına alır da yetiştirir gibi geliyor bana; o zaman senin de bir mesleğin olur. Ona mektup yazarsan, karşılık alırsan beni de bilgilendir, olur mu?

Bana sık sık mektup yazmanı istiyorum, Clyde. Ne olur sık sık yaz; bize kendinden, işlerinden haber ver. Olmaz mı? Seni elbet hepimiz tıpkı eskisi gibi çok seviyoruz. Sana doğru yolu gösterebilmek için elimizden geleni yapmaya her zaman çalışacağız. Senin ilerleyip bir baltaya sap olmanı nasıl istediğimizi bilemezsin. Yalnız aynı zamanda uslu durmanı, doğru yoldan ayrılmayıp namuslu bir yaşam sürmeni de istiyoruz. Öyle ya oğlum, insan bütün dünyayı elde etmiş ama kendi ruhunu yitirmiş, neye yarar?

Annene gene yaz, Clyde. Unutma ki gönlüm her zaman seninle beraber; seni uyarmaya çalışıyorum ve Tanrı adına doğru yolda yürümen için sana yalvarıyorum.

Sevgilerle, Annen.

İşte böylece, Clyde daha amcasıyla karşılaşmadan çok önce onu ve onun o büyük fabrikasını düşünmeye başlamıştı. Bir yandan da evdekilerin eskisi gibi para sıkıntısı çekmediklerini, işi pansiyonculuğa dökerek biraz rahata kavuştuklarını öğrenince derin bir oh çekmişti.

Annesinin ilk mektubunu aldığından iki ay kadar sonra bir gün Jackson Bulvarı'ndaki Union League Kulübü'ne, çalıştığı mağazadan alınmış bir çorap ve kravat paketi götürmesi gerekmişti. Kulübe girince bir de kimi görsün? Sırtında üniformasıyla Ratterer! Kapıdaki başvuru bölümünde duruyordu. İki arkadaş bir an gözlerine inanamayarak öylece bakiştılar. Sonra Ratterer, "Clyde!" diye bağırdı ve onu kolundan kavrayarak alçak, gene de sevinç dolu bir sesle, "Şu Tanrının işine bak, yahu!" dedi. "Sen ha? Bırak o paketi elinden. Nerden geliyorsun be?"

"Sen burada mı çalışıyorsun?" diye sordu Clyde şaşkınlıkla.

"Evet. Burada çalışıyorum. Aşağı yukarı bir yıldır buradayım."

Sonra Ratterer arkadaşının kolunu, "Sus," gibilerden çekistirerek onu bir köşeye çekti ve, "Şş!" diye ekledi.

“Burada kendi adımla çalışmıyorum ha, Kansas City’den geldiğimi bilsinler istemiyorum. Cleveland’lıyım diyorum herkese.”

Clyde’in kolunu gene bir sıkı ve onu tepeden tırnağa, sevgiyle süzdü. Clyde da duygulanmıştı.

“Elbet, anlıyorum,” diye mırıldandı. “Benim adım da Harry Tenet. Sakın unutma.”

İkisi de bir an için eski günlere dönmüş, mutluluk içinde yüzüyorlardı. Sonra Ratterer arkadaşının üstündeki şoför üniformasını görünce, “Servis arabası kullanıyorsun ha?” diye sordu. “Vay anasını, çok komik be! Sen şoförlük yapıyorsun ha? Bir düşün, çatlamak işten değil. Başka iş mi bulmadın, yahu?”

Sonra Clyde’in bu konuyu pek öyle gülünç bulmadığını yüzünden okuyarak sustu.

Clyde, “Ne yaparsın, bulduğumuzu öpüp başımıza koyduk,” dedi.

Ratterer, “Yahu, mutlaka görüşelim,” diye ekledi. “Nerde oturuyorsun?.. Güzel. Ben saat altıda paydos ediyorum. İstersen seninle... hani Randolph Sokağı’nda Henrici’yi biliyor musun? Orada buluşalım mı? Yedide diyelim.”

Bu kavuşmanın sevinciyle kendinden geçmiş gibi olan Clyde neşeyle, evet, gibilerden başını salladı.

Arabasına atlayıp işine döndü ama akli fikri Ratterer’deydi. Saat beş buçukta arabayı yerine bıraktı; Batı yakasında-

ki pansiyonuna koşup gezmelik takımını giydi ve hemen Henrici'nin yolunu tuttu. Onun köşe başına gelişinden en çok bir dakika sonra da Ratterer görüldü; neşeli, samimi ve belki de her zaman olduğundan daha şık giyimliydi.

“Seni gördükçe gözüm gönlüm açılıyor, bizim oğlan!” diye söze başladı. “Biliyor musun, Kansas City’den ayrılalı beri bizim çocuklardan ilk rastladığım sensin. Namussu-zum. Kız kardeşim sonradan yazdı, ne Higby ile Hegg-lund’un ne de senin ne yaptığınızı bilen varmış diye. O Sparser denilen herif bir yıl yemiş, haberin var mı? Yazık, değil mi? Hem de o küçük kızı çiğnemesinden çok arabayı izinsiz alıp ruhsatsız sürmek ve trafik dur deyince durmamak yüzünden ceza almış.” Sesini iyice alçaltarak, “Bir düşün, enselenseydik bizim yiyeceğimiz de buydu,” dedi. “Öyle ödüm kopmuştu ki! Nasıl da tabanları yağladık ama!” Ratterer gene gülmeye başladı ya, sinirden gülüyor gibiydi şimdi. “Hele senin tüydüğünü bile göremedim! Yanındaki o küçük bayan da yoklara karışmıştı. Birlikte mi kaçtınız?”

Clyde başını hayır der gibi salladı.

“Yok canım, ne münasebet!” dedi.

“Peki, sen nereye gittin öyleyse?”

Clyde ona o gece neler yaptığını söyledi. Sonraki gezi ve serüvenlerini de olduğu gibi anlattı.

Ratterer, “Vay anasını!” dedi. “Öyleyse o kızın kazadan hemen sonra bir çocukla New York’a kaçtığından haberin

yok, öyle mi?" diye sordu. "Bir tütüncü dükkânında çalışıyormuş kaçtığı çocuk; Louise öyle dedi. Louise senin kızı görmüş, New York'a gitmeden önce; üstünde yepyeni bir kürk ceket bile varmış haspanın!" Clyde bir irkildi ve içi cız etti. "Anam, sen de ne avanaklık ettin onun peşinden koşmakla. Sana metelik bile vermezdi o; ne de başkasına. Neylersin ki sen kötü vurulmuştun, değil mi?"

Clyde'a bakıp eski şakacılığıyla güldü, onun kolunu sıktı. Sonra kendi başından geçenleri anlatmaya başladı. Clyde'ınkinden bambaşka olan, daha durgun bir öyküydü onunkisi. Clyde'ınki gibi sinir, korku ve tasa üzerine değil, gürbüz bir güvenç ve yüreklilik üzerine kurulmuştu. Ratterer kendi şansına ve yeteneklerine işin başından beri güvenmiş ve sonunda işte dört ayağı üzerine düşmüştü. "Çünkü," diyordu, "insan Şikago'da boş kalmaz." Ve işte o gün bugündür burada çalışıyormuş, göze batmamaya çalışmış. Neyse ki, "Gözünün üstünde kaşın var," diyen çıkmamış.

Sonra Ratterer kulüpte şimdilik açık yer olmadığını ama yöneticisi Bay Haley'le görüşerek Clyde için daha iyi bir yer soracağını söyledi. Ayrılacaklarına yakın da, "Yalnız şu korkuyu içinden atmaya bak!" dedi. "Hiçbir yararı dokunmaz sana."

Clyde'ın canına can katan bu konuşmanın üzerinden ancak iki gün geçmişti ki Union League Kulübü'ndeki bel-boylardan biri odasına bir mektup getirdi.

Ratterer şöyle yazmıştı:

“Yarın öğleden önce Büyük Kuzey Otel’ine gidip Bay Lightall’u gör. Orada bir yer açılmış. Aman aman değilse de daha iyisini buluncaya kadar seni idare eder.”

Bunun üzerine Clyde kendi işine telefon edip hasta olduğunu söyleyerek bayramlık giysilerini üstüne geçirdi, söylenen otele gitti. Biraz sonra kendi adı altında işe yerleşmiş bulunuyordu. Ayda yirmi dolar maaş alıp yemeklerini de parasız yiyeceğini öğrenmek pek sevindirdi onu. Yalnızca buradaki bahşişler haftada on doları pek aşmamış. Gene de genç adam yemek parası da hesaba katılırsa şimdiki maaşından daha çok sayılacağını düşünerek kendi kendini avuttu. Gerçi böylelikle gene eski işine dönmüş oluyordu ve tanınıp ele geçme korkusu vardı ama şimdikiinden çok daha hafif bir işti, doğrusu!

Aradan topu topu üç ay kadar bir zaman geçtikten sonra da Union League Kulübü’nde yer açıldı; Ratterer’in aracılığıyla Clyde çağrıldı ve yeni üstüyle nasıl konuşacağını önceden bellemiş olduğundan hemen işe alındı.

Büyük Kuzey Otel’inden hatta Green Davidson’dan bile daha lüks ve seçkin olan bu kulüpte Clyde içindeki zengin ve seçkin olma hırsını körükleyen bir yaşayış düzeniyle yenden yüz yüze geldi. Bu kulübe girip çıkanlar kadar seçkin, kendine güvenen ve dünyanın kendi çevresinde döndüğüne inanan kişileri ömründe görmemişti! Yalnızca ülkenin değil dünyanın her köşesinden ziyaretçiler geliyordu

buraya: Amerika'nın ve çeşitli ulusların belli başlı politika-cılarıyla devlet adamları, ünlü doktorları, bilim insanları, askerleri, edebiyatçıları, sosyete liderleri, yerlisi, yabancıları hep buradaydı.

Ayrıca onu şaşırtan hatta biraz da yıldırان bir nokta vardı: Şimdiye kadar çalıştığı iki büyük otelin, yaşantısına damgasını vuran "cinsellik" ögesinin bu kulübün havasında izine bile rastlanmayışydı. Kadınlar giremiyordu buraya. Girip çıkan seçkin kişiler, çoğunlukla tek başlarına ve de başarının en üst katının belirgin özelliğı olan o sessiz sedasız kudret ve kendine yeterlik havası içinde gelip gidiyorlardı. Çoğu zaman tek başlarına yemek yiyor, iki kişi baş başa ya da toplu olarak görüşmeler yapıyorlardı, hiç gürültü çıkarmadan. Gazete ya da kitap okuyor, rüzgâr gibi hızlı otomobilleriyle götürölüp getiriliyorlardı. Ne var ki Clyde'ın, şimdiye kadar yaşadığı o daha aşağı dünyaların itici gücü gibi gördüğü şehvet ve ihtirastan tümüyle uzak davranıyorlardı.

Demek ki insanın böyle olağanüstü bir dünyaya girip yer tutabilmesi için (aslında zaten aşağılık bir duygu olan) şehvetle ilişkisini kesmesi gerekiyordu!

Kulüpte çalışmaya başladıktan az sonra genç adamın üzerine, burada esen havanın ve gelip giden kişilerin etkisi altında, son derece ağır başlı, gururlu, soylu bir hal gelmişti. Kulübün içindeyken bambaşka bir insan oluyordu sanki; daha ağır başlı, daha iş bilir, daha az romantik. Çevresinde-

ki bu önemli kişilerden (ama yalnızca onlardan) örnek alarak çok çalışırsa, onlar kadar değilse bile şimdikinden daha ileriye gidebileceğini düşünüyordu. Kim bilir? Burada bir süre canla başla çalışır ve birtakım önemli kişilerle tanışırsa bu olağanüstü kişilerden biri, bir de bakarsınız onu sevip tutar, ona bir yerde, şimdi aklının bile ermediği önemli bir iş bulurdu da o da bu sayede yükselir, şimdiye kadar varlığından bile habersiz olduğu parlak dünyalara yükselirdi.

Doğruyu söylemek gerekirse Clyde'ın hiçbir zaman olgunlaşamayacak olan bir ruhu vardı. Dünyanın çeşitli gerçekleri ve yolları arasından kendini dosdoğru ileriye götürecektikleri seçebilecek kadar duru bir düşünceye sahip değildi ve bir karar verse bile bu kararında durabilme yeteneğinden yoksundu o.

IV

İmdiden düşünüyordu da böylesine geri kalmış olmayı öğrenim eksikliğine bağlıyordu. Çocukluğunda ailesiyle oradan oraya gezmesi yüzünden doğru dürüst okuyamamış, herhangi bir meslek edinememişti. Bu da onun, bu çevresindeki adamların yaşadığı yüce dünyalara yükselmesini önliyordu. Oysa şimdi genç adam bu dünyalara girebilmenin özlemi içinde kıvranıyordu. Köşklerde, konaklarda oturan, lüks otellerde kalan, insanların karşılarında el pençe divan durdukları kişiler gibi olmak istiyordu ama kendisi hâlâ bir belboydu. Oysa nerdeyse yirmi bir yaşını dolduruyordu. Clyde arada bunu düşündükçe dertleniyordu. Öyle istiyordu ki ilerleyip adam olmasına yol verecek bir işe girmeyi! Kimi zaman, ömür boyu basit bir belboy olarak kalacağından korkuyordu.

Tam gelecek konusunda böyle kaygılara kapılmaya başladığı sıralarda amcası Samuel Griffiths Şikago'ya geldi. Doğrudan doğruya Union League Kulübü'ne indi ve burada birkaç gün kaldı. Kendini görmeye gelen kimselerle buluşup konuştuğu, toplantılara ve iş gezintilerine gidip geldiği görülüyordu.

Kulübe gelişinin üzerinden daha bir saat geçmeden Ratterer elinin bir imasıyla Clyde'ı çağırdı.

"Hey, sen bana New York'ta bir yerde yakalık fabrikası olan bir amcam var, dememiş miydin?"

Clyde, "Var ya," diye yanıtladı. "Samuel Griffiths, Lycurgus'da kocaman bir fabrikası var. Gazetelerde hep ilanları çıkıyor, Michigan Caddesi'nin üstünde de reklam afişi var."

"Görsen tanır mısın?"

"Yok. Hiç görmedim ki."

Ratterer elindeki küçük kayıt kartına göz atarak, "Kalıbımı basarım bu odur," dedi. "Bak şuraya: Samuel Griffiths, Lycurgus, NY. Elbette odur, değil mi?"

Clyde, "Başka kim olabilir?" dedi. İyice merak etmiş, hatta heyecanlanmıştı. Çünkü bunca zamandır aklı fikri bu amcayla doluydu.

Ratterer, "Birkaç dakika önce geldi," diye ekledi. "Devoy aldı bavullarını, K'ye taşıdı. Eğer amcansa çok hoş adam, doğrusu. Gözlerini dört aç da aşağı inince alıcı gözüyle bak. Belki amcandır. Orta boylu, zayıfça bir bey. Ufak, kırılmış bir bıyığı var; bir de gümüşü şapkası. Yakışıklı. İnince ben onu gösteririm sana. Eğer amcansa gözüne girmeye bak. Belki sana bir iyiliği dokunur. Bir de bakarsın yarım düzine yakalık vermiş sana," diye Ratterer güldü.

Clyde da güldü, bu espriye bayılmış gibiydi. Oysa aslında eli ayağına dolaşmıştı. Samuel Amcası! Hem de bu kulüpte ha! Eğer öyleyse kendini ona tanıtmanın tam fırsatıydı. Daha bu işe girmeden önce Clyde ona mektup yazmayı düşünürken işte şimdi amcası onun ayağına gelmişti ve Clyde isterse onunla konuşabilirdi.

Yalnız dur! Tut ki karşısına çıktı, amcası ne gözle bakardı ona: Sıradan bir belboy. Hem de yirmi bir yaşında. Öyle zengin, yüksek bir beyefendi, belboyluğu adı, pis bir iş sayardı belki. Hele kendine hısım olan bir belboyu hor görebilir de onunla tanışmak bile istemeyebilirdi.

Clyde amcasının kulüpte olduğunu öğrendikten sonra yirmi dört saat bu duygular içinde bocaladı.

Bu arada amcasını beş altı kez görmüş ve gördüğü kadarıyla ona kanı kaynamıştı. Amcasının ateş gibi, uyanık, tez canlı, cin fikirli olduğu ortadaydı. Kendi babasının her yönden tam tersiydi... Zengin mi zengin ve herkesten alabildiğine saygı gören bir insandı. Sonra sert ve huysuz da görünmüyordu; tersine, çok iyi yürekli ve güler yüzlü birine benziyordu.

Amcasının özel bir ulakla göndermek istediği bir mektubu almaya Ratterer Clyde'ı yolladı. Amcası ona bakmadı bile. Mektupla yarım dolar uzatarak, "Bunu hemen gönder; paranın üstü de sende kalsın," dedi.

Clyde'ın heyecanı öylesine büyüktü ki amcasının gerçeği o saat sezmeyişine şaşıtı. Ama sezmemişti işte, Clyde biraz bozularak oradan uzaklaştı.

Daha sonra Ratterer ona amcasının kutusundaki beş altı mektubu göstererek, "Onun karşısına çıkmayı istiyorsan fırsat bu fırsat," dedi. "Al götür bunları. Amcan şimdi odasında, sanıyorum."

Clyde biraz kararsızlıktan sonra mektupları aldı ve gene amcasının dairesine çıktı.

Amcası bir şeyler yazıyordu. Yalnızca, "Gir!" dedi.

Clyde içeri girdi ve biraz gizemli bir gülümseyişle, "Size birkaç mektup var, Bay Griffiths," dedi.

Amcası, "Eksik olma, oğlum," dedi ve parmakları yecek cebinde bozuk para aradı.

Clyde bu fırsatı kaçırmayarak, "Yok, bahşiş istemiyorum!" diye konuştu. "Akraba olduğumuzu sanıyorum, Bay Griffiths. Siz Lycurgus'daki Griffiths Yakalık Şirketi'nin kurucusu Bay Samuel Griffiths'siniz, değil mi?"

Amcası ondan yana keskin bir bakış fırlatarak, "Evet," diye yanıtladı. "Sen kimsin?"

"Adım Clyde Griffiths. Babam Asa sizin kardeşiniz oluyor, sanırım."

Ailenin en düşkün üyesi olan bu kardeşin adını duyunca Samuel Griffiths'in yüzü belli belirsiz bulutlanır gibi oldu. Yıllardır görmediği küçük kardeşinin o tıknaz, düşkün, dağınık görüntüsü gözünün önünde canlanıverdi. Onu son olarak Vermont'un Bertwick kasabasındaki baba evinde görmüştü. Asa, Clyde yaşlarında bir gençti o sırada.

Gelgelelim Clyde'a hiç mi hiç benzemezdi. Kısa boylu, şişmanca; hem beden hem kafa yapısıyla hantal... Oysa oğlu sıırım gibi, uyanık, yakışıklı bir gençti ve terbiyeli, zeki bir çocuğa benziyordu. Samuel sevmiştii onu.

Şu var ki Samuel ağabeyi Allen'le birlikte, babasının pek de yüklü olmayan mirasının çoğuna konmuştu. Bu yüzden de Samuel eskiden beri, Asa'nın bir haksızlığa kurban gitmiş olduğunu düşünmekten kendini alamazdı. Zavallı Asa, zeki ve becerikli olmadığını küçük yaşta ortaya vurduğundan babaları Joseph onu önce baskıyla adam etmeye çalışmış, edemeyince yüz çevirmiş ve sonunda, Clyde yaşlarındayken onu evden atmıştı. Otuz bin dolar kadar tutan mirasından da Asa'ya yalnızca tek bir bin dolar ayırmış, geri kalanını Allen'le Samuel arasında yarı yarıya bölüştürmüştü.

Şimdi Samuel bütün bunları anımsadıkça karşısındaki genci merakla süzüyordu. Evet, bu çocuk yıllar önce baba ocağından atılan o küçük kardeşe hiç mi hiç benzemiyordu. Daha çok kendi oğlu Gilbert'i andırıyordu. Ayrıca Clyde'ın korkularının tersine, onun bu lüks kulüpte bir iş bulmuş olması amcasının gözünde olumlu bir etkendi. Ne de olsa bir küçük kentin dar çevresinden gelen Samuel'in gözünde bu kulübün saygınlığıyla ünü çok önemliydi. Bu yüzden Clyde'ın üstünde bu kulübün üniformasını taşıması, terbiyeli ve uyanık tutumuyla, amcasının üzerinde bırakmış olduğu olumlu etkiyi bütünliyordu.

Samuel heyecanla, "Ne diyorsun!" diye haykırdı. "Asa'nın oğlusun demek! Bak hele! Ne sürpriz! Babanla... dur bakayım... en azından yirmi beş, yirmi altı yıldır görüşmüyoruz. Son haber aldığımda Michigan'daydı. Artık orada değildir, sanırım."

Clyde, "Hayır efendim," diye yanıtladı. "Şimdi Denver'da oturuyorlar. Ben burada kendi başımayım."

"Annenle baban sağ, değil mi?"

"Evet, efendim. İkisi de sağ."

"Baban hâlâ o din işini mi yürütüyor?"

Babasının yürüttüğü bu işin dünyadaki işlerin en zavalısı, en solda sıfır olduğuna inanan Clyde biraz duraksayarak, "Evet efendim," diye yanıtladı. "Yalnız şimdiki din işinin yanı sıra bir de otel işletiyorlar. Kırk oda kadar var, sanıyorum."

Clyde amcasının gözüne girebilmek uğruna biraz abartılı konuşmaya bile razı gibiydi.

Samuel, "Hımm; işlerini ilerlettiklerine sevindim," dedi. "Ya sen? Bu işinden hoşnutsundur sanırım, değil mi?"

Clyde bu sorunun önünde açtığı olanakları o saat kavrayarak çarçabuk, "Pek de hoşnut değilim, amcacığım," dedi. "Hayır, değilim; parası fena değil ya, para kazanmak uğruna bu çeşit işleri görmeyi sevmiyorum. Ama ne yapalım? Doğru dürüst okuyup bir meslek edinemedim; şöyle ilerleyip bir şeyler yapmama fırsat verecek bir iş de bulamadım. Annem bir süre önce size mektup yazıp iş istememi söyle-

mişti. Belki sizin şirkette şöyle, en alt basamaktan başlayıp ilerleyebileceğim bir iş vardır, diye. Yalnız ben belki böyle mektup yazmama kızarsınız diye korktum, onun için hiç sesimi çıkarmadım.”

Genç adam gülümseyerek sustu. Gene de soru sorarcasına bir bakışı vardı. Amcası bir an düşünceli gözlerle süzdü onu. Bu konuya girişini, bütün davranışlarını beğenmişti.

“İlginç doğrusu,” diye karşılık verdi, “Mektup yazmaktan çekinmemeliydin.”

Sonra her konuda huyu olduğu üzere durakladı. Onu yüreklendirmekten çekindiğini Clyde anladı. O da duraksadı bir an. Sonra gözünü karartarak, “Şirketinizde bana verebileceğiniz bir iş yok mu acaba?” diye sordu.

Samuel Griffiths düşünceli gözlerle onu süzmekten ileri gitmedi. Gencin bu doğrudan atılımını hem sevmiş hem de sevmemişti. Gene de uyanık, işe yarar bir çocuğa benziyordu. Kendi oğlunun hukuk demiş burnundan düşmüş bir hali... Fabrikanın çeşitli üretim işlemleri konusunda bilgi edindikten sonra Gilbert’in altında bir bölüm şefi ya da şef yardımcısı olabilirdi bal gibi. Hiç değilse bir kez denemeye değerdi ya. Bundan bir zarar çıkmazdı elbet. Sonra Asa vardı ortada, hem ağabeyi Allen hem de kendisi küçük kardeşlerine karşı, tam olarak borçlu değilse bile, az çok sorumlu sayılmazlar mıydı?

“Bilmem ki...” diye mırıldandı Samuel birkaç dakika sonra. “Bunun üzerinde biraz düşünmem gerek. Ezbere bir

şey söyleyemem. Hem sonra iş olsa bile başlangıçta sana burada aldığın parayı veremeyiz.”

Amcasının yanına gitmeyi her şeyden çok isteyen Clyde, “Bunun hiç önemi yok!” diye atıldı. “Zaten ben aldığım parayı hak ederek kazanmak isterim.”

“Sonra bir de bakarsın bizim iş hiç hoşuna gitmemiş; ya da biz senin çalışmanı beğenmemişiz. Herkesin altından kalkabileceği bir iş değildir bizimkisi.”

Clyde, “O zaman siz de bana yol verirsiniz olur biter,” dedi. “Ama ben sizi ve kurduğunuz büyük şirketi duyduğumdan beri yanınıza girmeye can atıyorum.”

Bu sözler Samuel’in gururunu okşamıştı. Bu gencin onu ve başarılarını kendine örnek aldığı ortadaydı.

“İyi öyleyse,” dedi. “Şu sırada bununla uğraşacak zamanım yok. Daha birkaç gün buradayım; düşünür taşınırım. Belki sana bir yardımım dokunabilir. Ama şimdiden bir şey diyemem...” Sonra başka bir şey söylemeden gene yazısının başına döndü.

Bu koşullar altında bundan daha iyi bir sonuç alamayacağını bilen ve durumunu umutlu gören Clyde amcasına bol keseden teşekkür etti ve hemen oradan çıktı. O gece durumu enine boyuna düşünen, Clyde’ın zekâsı ve uyanıklığı sayesinde en azından başka herhangi bir memur kadar işe yarayacağını kestiren Samuel Griffiths, evdeki durumu da hesaba katarak Clyde’ı çağırttı ve fabrikada bir yer açılırsa ona seve seve haber göndereceğini söyledi. Yalnız böyle bir

yerin hemen şu günlerde boşalacağına güvence veremezdi. Clyde beklemek zorundaydı. Böylece Clyde amcasının ona yanında bir yer açıp açmayacağını ve açarsa ne zaman açacağını düşünüp hesaplamaya koyuldu.

Bu arada Samuel Griffiths de Lycurgus'a dönmüştü. Oğluyla yaptığı bir ikinci görüşmeden sonra Clyde'ı şirketin en alt basamağında bir yerden işe başlatmaya karar verdi: Fabrikanın bodrumunda, yakalık yapmakta kullanılacak olan bütün kumaşların çektirilmesi işlemi yapılırdı ve yakalık yapımının tekniğini gerçekten öğrenmek isteyen acemiler işe buradan başlatılırdı. Samuel de yeğeninin bu işi yavaş yavaş; başından sonuna kadar kavramasını istiyordu. Öte yandan gencin yaşayışının da Lycurgus'daki Griffiths'lerin aile onuruna yaraşır bir düzeyde olması gerekliydi. Bu yüzden ona başlangıçta on beş dolar maaş bağlamak gibi eli açık bir karara varıldı.

Gerçi Samuel de oğlu Gilbert de bu maaşın yakın bir akrabaya göre pek az olduğunu bilmez değillerdi ama yanlarında çalışanlarla olan ilişkilerini insancıl yönden değil de "iş" yönünden ele almaya ikisi de öyle alışkıtlar ki! Kapitalizmin sömürüsüyle ilgili sosyalist tezi ikisi de kabul etmiyorlardı. Onların görüşüne göre toplumda birbirinden yüksek katlar olmalıydı ki aşağı düzeydekiler yukarılara erişebilmeyi istesin ve bu uğurda çalışsın! Sınıf sistemi kaçınılmaz bir şeydi. Aşağı sınıftan gelme herhangi birine (insanın akrabası da olsa) ayrıcalık göstermek demek, gerekli ve kaçınılmaz sosyal dengeleri aptalca bozmak demek

olurdu. Aşağıdaki sınıflar para kazanmanın ne kadar çetin bir iş olduğunu anlamalıydı. Onların kişiliğini sağlamlaştırırdı bu, yararlıydı. Yükselebilecek yetenekte olanların kafalarına ve ruhlarına güç kazandırırdu. Yükselebilecek yetenekte olmayanlar da bırakılmalıydı, oldukları yerde kalsınlar.

Böylece baba oğulun görüşüp Clyde'a verilecek işi konuşmalarından bir hafta sonra Samuel Griffllths Şikago'ya bir mektup gönderdi ve yeğenine fabrikada çalışmak isterse bir ay içinde Lycurgus'a gelebileceğini bildirdi. Yalnız, gelişini en azından on gün önce haber vermeliydi. Geldiği zaman da fabrikaya gidip Bay Gilbert Griffiths'i aramalıydı. Clyde'ın işleriyle o ilgilenecekti.

Clyde bu mektubu alınca heyecan ve sevinçten nerdeyse uçuyordu. Hemen annesine mektup yazarak Samuel Amca'nın yanında işe girdiğini ve yakında Lycurgus'a gideceğini müjdeledi. Artık bir baltaya sap olmaya kesin karar verdiğini bildirdi anacığına.

Anası da uzun bir yanıt yazarak ona davranışları ve seçeceği arkadaşlar konusunda, aman ha, çok dikkatli davranmasını öğütledi. Onun gibi gözü yüksekte gençlerin başına gelebilecek hemen hemen bütün kötülüklerin kökü yanlış, zararlı arkadaş seçmedeydi. Clyde kötü ahlaklı, aptal ve başıboş, serseri erkek ve kadınlardan uzak durursa işleri yolunda giderdi. Onun gibi yakışıklı ve sevimli bir gencin, kötü kadınlara kapılıp baştan çıkması öyle kolay-

dı ki! Clyde Kansas City'deyken görmüştü böyle bir işin ucunun neye varacağını. Ama yaşı hâlâ küçüktü; amcası da çok zengindi ve isterse ona çok büyük iyiliği dokunabilirdi. Clyde bunun değerini bilmeli, annesine de sık sık mektup yazıp Lycurgus'daki çalışmalarını ve aldığı sonuçları anlatmalıydı.

Clyde amcasına gelişini önceden haber verdi ve sonunda Şikago'dan ayrıldı. Yalnız Lycurgus'a hangi saatte geleceğini belirtmemiş olduğundan, küçük kente varınca hemen fabrikaya gideceği yerde, kentin en büyük otelini sordu ve Lycurgus Palas adındaki bu otele gitti.

Önünde bol vakti vardı. Artık yerleşeceği bu kenti ve amcasının bu kentteki yerini çok merak ettiğinden çevreyi dolaşmaya çıktı. Öyle ya, bir kez fabrikaya gidip de işbaşı yaparsa bir daha gezip dolaşmak için kolay kolay vakit bulamayabilirdi.

Lycurgus'un tam göbeği olan Merkez Caddesi'ne çıktı. Caddeyi bu yörede kesen ve üzerinde belli başlı iş yerleri bulunan sokakların Lycurgus'un merkezini oluşturduğu görülüyordu: Lycurgus'da yaşam ve neşe adına ne varsa burada toplanmıştı.

Evvresinde görüp karşılaştığı tüm her şey onun bırakıp geldiği dünyadan nasıl da bambaşkaydı! Her şey daha küçük bir ölçü üzerine kurulmuş gibiydi. Daha yarım saat önce indiği istasyon küçücük, tozlu bir yerdi ve aşırı bir trafik derdi olmadığı da görülebiliyordu. Kentin karşısında, Mohawk Irmağı'nın öbür kıyısında uzanan fabrika bölgesi de orasından burasından dumanlar tüten kırmızı ve gri binalardan ibaretti. Kenti bu bölgeye, birkaç sokak aralıkla iki köprü bağlıyordu. Bunlardan biri tam istasyonun karşısında, Merkez Caddesi'nin geniş bir köprüsüydü.

Merkez Caddesi oldukça işlekti. Otomobiller, yayalar, arabalar vızır vızır gelip geçiyordu. Otelin, çaprazlama olarak karşısına düşen, beyaz kiremitten yapılmış dört katlı, büyük bir mağaza vardı. Göz dolduran ışıklı vitrinlerine büyük kentlerde görülebilecek şık giyim eşyaları konmuştu. Başka büyük mağazalar, ikinci bir otel, otomobil galerileri ve bir de sinema göze çarpıyordu.

Clyde yürüye yürüye çarşıdan çıktı ve birden kendini iki yanında büyük köşkler dizili, ağaçlarla gölgelenmiş, geniş

ve sessiz bir caddede buldu. Ömründe böylesine zenginlik, bolluk ve gurur yansıtan, bu kadar büyük ve oturaklı evler, böyle geniş çimlikler görmüş değildi. Kısacası gezdiği kadarından Clyde burasının olağanüstü bir yer olduğunu anladı: Zengin hatta lüks bir semtti burası.

Acaba amcası nerde oturuyordu? Hangi ev, hangi sokak? Onun evi bu sokaktakilerden daha büyük, daha lüks müydü ki?

Hemen dönüp amcasının karşısına çıkması gerekiyordu. Ne demeli, nasıl davranmalıydı? Acaba amcası nasıl bir iş verecekti ona? Kuzeni Gilbert nasıl biriydi? Clyde'ı nasıl karşılayacaktı?

Clyde, Merkez Caddesi boyunca istasyona döndü, köprüyü geçti ve çok geçmeden kendini aradığı kocaman fabrikanın önünde buldu: Kırmızı tuğladan, altı katlı, aşağı yukarı beş yüz metre uzunluğunda bir yapıydı burası. Baştan aşağı pencereydi sanki; hele daha yeni olan bölümü. Hem bu yeni bölümün hem de buraya çeşitli köprülerle bağlanan eski bölümün güney duvarları Mohawk Irmağı'nın tam kıyısına iniyordu.

Fabrikanın Irmak Sokağı'na açılan birçok kapısı vardı. Bir, iki, üç diye numaralanmış olan, her birini üniformalı bir bekçinin beklediği bu kapıların üzerinde, "İşçiler İçindir" yazıyordu. Dördüncü kapının üzerinde, "Ofis" yazılıydı; beşinci ve altıncı kapılarsa, malların giriş çıkışında kullanıldığı anlaşılıyordu.

Clyde ofis yazan kapıdan içeri girdi. Görünürde kim-seler olmadığından iki kapı daha geçti ve kendini bir tele-fon santralının başındaki telefoncu kızın karşısında buldu. Kısa boylu, şişman, otuz beş yaşlarında ve çirkin bir kızdı.

Clyde'ı görünce, "Buyurun," dedi.

Clyde, biraz çekingen, "Bay Gilbert Griffiths'le görüş-mek istiyorum," dedi.

"Ne görüşeceksiniz?"

"Ben onun amcasının oğlu oluyorum da. Adım Clyde Griffiths, amcam Bay Samuel mektupla çağırdı beni. Bay Gilbert'e haber verirsiniz beni görür sanıyorum."

Amcasının mektubunu uzatırken Clyde telefoncu kızın yüzündeki sert ve umursamaz bakışın değiştiğini, yumu-şamak bir yana, aşırı bir saygıya dönüştüğünü gördü. Kız ona belli etmeden, merakla tepeden tırnağa süzerek, de-minkinden çok daha nazik bir sesle, "Bakayım Bay Gilbert içerde mi," diye mırıldandı ve santrale bir fiş soktu.

Bay Gilbert'in meşgul olduğunu, rahatsız edilemeye-ceğini öğrenmiş olsa gerek ki, "Bay Gilbert'in amcasının oğlu, Bay Clyde Griffiths burada," dedi. "Bay Samuel Grif-fiths'den mektup getirmiş."

Sonra Clyde'a döndü: "Oturmaz mısınız? Bay Gilbert biraz sonra sizinle görüşecekler. Şu anda meşguller."

Telefoncu kızın ona, adını öğrenince gösterdiği saygı Clyde'ın tuhaf bir şekilde içini burktu. Bu zengin, sözü ge-çer aileye birinci göbekten akraba olduğunu düşünüyordu

da! Bu dev fabrika! Altı kat yüksekliğinde ve upuzun, geniş! Bu yapının kırmızı tuğla duvarlarından dışarı bir enerji fışkırır gibiydi; bir başarı ve zenginlik havası vardı...

O böyle düşüncelere dalmışken telefondaki kadın birden ona dönerek, "Girebilirsiniz Bay Clyde," dedi. "Bay Gilbert'in ofisi bu katın en arkasında, tam ırmağın üstündedir. İçerdeki memurlardan birine sorun, gösterversinler."

Kadın yerinden kalkıp Clyde'a kapıyı açacakmış gibi davrandı. Ama onun niyetini sezen genç adam, candan bir sesle, "Zahmet etmeyin, çok teşekkür ederim," dedi ve onun yanından sıyrılıp geçti.

Arkadaki kapıyı açınca içinde, çoğu genç, yüzden fazla memurun çalıştığı kocaman bir odaya girdi. Memurların hepsi de kendilerini önlerindeki işe vermişlerdi. Çoğunun gözlerinin üzerinde yeşil siperler, kollarında siyah kolluklar vardı. Kadınların hemen hepsi tertemiz, pırıl pırıl poplin ya da basma önlük giymişlerdi. Yanlarında, şirketin üçüncü ya da dördüncü derecedeki şeflerinin adlarını taşıyan bölmeler göze çarpıyordu.

Clyde odanın ortasından arkaya doğru uzanan parmaklıklı yolda ilerledi ve üzerinde "Gilbert Griffiths, Müdür Yardımcısı" yazan yarı aralık kapıya geldi, içeri girsin mi girmesin mi bilemeyerek duraksadı; sonra kapıyı tıklattı. O an içerden sert, keskin bir ses, "Gir!" diye yükseldi.

Clyde içeri girdi ve kendisini, ondan birkaç yaş daha büyük ve biraz daha kısa boylu ama çok daha soğuk ve kur-

naz görünen bir gencin, kısacası eskiden beri özendiği cinsten bir erkeğin karşısında buldu. İdareci ve patron olmak üzere yetiştirilmiş, dediği dedik, iş bilir bir erkekti. Onun kalın çizgili, parlak gri bir kostüm giymiş olduğu Clyde'ın gözünden kaçmadı. Öyle ya bahara giriyorlardı artık! Clyde'inkinden daha açık olan saçları şakaklarından ve alnından arkaya doğru yatırılmıştı ve Clyde'a, içeri adımını attığından beri delip geçercesine bakan gözleri pırıl pırıl, duru, biraz griye biraz da yeşile çalan bir mavi renkteydi. Yalnızca okuyup yazarken kullandığı boynuz çerçeveli, büyük gözlüğün ardından bakan bu gözler Clyde'ı yıldırım hızıyla ama hiçbir şey kaçırmamacasına süzdü: Ayakkabısından elindeki yuvarlak, kahverengi fötr şapkaya kadar.

Sonra Gilbert Griffiths, buz gibi bir sesle, "Amcamın oğlusunuz sanırım," dedi, dudaklarında bir görünüş bir sözün ve hiç de candan olmayan bir gülümseyişle.

Clyde ona doğru ilerledi, sonra durdu. Bu donuk ve soğuk selam karşısında şaşırmış, sanki ufalmıştı.

"Evet, öyle," dedi.

Bir yandan da üstün yeteneğiyle bu büyük şirketi kurmuş olan amcasına duyduğu saygı ve hayranlığı amcasının oğluna karşı besleyemeyeceğini anlıyordu. Hatta bu büyük şirketin kurucusunun oğlu olmaktan başka bir erdemi bulunmayan bu genç adamın hakkı olmayan cakalar sattığını, babasına güvenerek ortam yaptığını düşünüyordu içinden.

Bununla birlikte buradakilerden herhangi bir yakınlık beklemeye gerçek bir hakkı olmadığını da bildiğinden,

göreceği en ufak bir yardıma karşı kendini daha şimdiden ağır bir borç altında sayarak, amcasının oğluna en parlak, en içten gülümseyişle baktı. Ne var ki Gilbert topu topu babasından ve ondan iş dilenmeye gelen bir amca oğlu olan birinin böyle gülümsemesini hoşgörüyle karşılanmaması gereken bir küstahlık sayar gibiydi. Gene de babası bu çocukla ilgilenmek zahmetine katlanmış ve Gilbert'e de başka çıkar yol bırakmamıştı. Genç adam dudaklarında hâlâ o buruk gülümseyişle kuzenini süzerek, "Biz de sizi bugün ya da yarın bekliyorduk zaten. Yolculuğunuz iyi geçti mi?" diye sordu.

Bu soru karşısında biraz kafası karışan Clyde, "Evet, çok rahat," diye yanıtladı.

"Demek yakalık yapımı konusunda bir şeyler öğrenmek istiyorsunuz, öyle mi?" diye Gilbert iyice tepeden bakan bir ses ve yüzle sordu.

Clyde amca oğluna elinden geldiğince yaranmak çabasıyla, "Bana gelecek sağlayabilecek bir iş öğrenip ilerlemek istiyorum," diye içtenlikle karşılık verdi.

"Babam sizinle Şikago'da nasıl tanıştığını anlattı bana. Anladığıma göre hiçbir yönden pratik deneyiminiz yokmuş. Söz gelişi, hesap defteri tutmayı bilir misiniz?"

Clyde üzgün bir ifadeyle, "Yok, bilmem," dedi.

"Daktilo, steno filan?"

"Hayır, efendim."

Clyde bu yanıtları verirken kör bilgisizin biri olduğunu ta içinde duyuyordu.

Gilbert de ona, umutsuz bir durumla karşı karşıyaymışçasına bakmaktaydı. Sonunda, "Her neyse," dedi. "Sanırım bizim için en çıkar yol sizi kumaşların çektiildiği atölyede işe başlatmak." Sanki bunu düşünüp söyleyen babası değildi! "Fabrikanın imalat işleri oradan başlar. İşi en başından öğrenmeye başlarsanız daha iyi olur. Bakalım, oradaki çalışmalarınızın durumuna göre, sizi hangi bölüme alacağımıza karar verebiliriz. Ofis deneyiminiz olaydı size burada bir yer bulabilirdik." Bunu duyunca Clyde'ın yüzü bulutlanmıştı. Gilbert bunu görünce sevindi. "Gene de iş ne olursa olsun önce pratik yönünden öğrenmekte yarar vardır," diye ekledi kuzenini avutmaktan çok, bir gerçeği belirtmek amacıyla. Clyde'ın hiçbir şey demediğini görünce, "Bence her şeyden önce sizi bir eve yerleştirmek gerek," diye ekledi. "Henüz oda filan tutmadınız ya?"

Clyde, "Yok, yeni geldim zaten," diye yanıtladı. "Öğle treniyle, çok kirlenmişim. Onun için otele gidip kendime biraz çekidüzen verdim. Odayı sonradan ararım, diye düşündüm."

"Çok doğru, yalnız siz kendiniz aramaya kalkmayın. Ben size iyi bir pansiyonda yer buldurturum." Ne de olsa Clyde ailenin yakın akrabasıydı; rastgele bir yerde oturması uygun kaçmazdı. Bir yandan Gilbert amca oğluna aşırı ilgi göstermekten ve onu şımartmaktan da korkuyordu ya, onu yerli yerine oturtmanın ve çevredeki kimselerin (ailesi,

babası ve her şeyden önemlisi fabrika çalışanları gibi) pek gözüne girmemesini sağlamanın kendi elinde olduğuna karar vermişti.

Uzandı ve masanın üzerindeki bir düğmeye bastı. Yeşil kareli poplin elbisesiyle derli toplu, süssüz ve ciddi, ince bir kız içeri girdi.

“Bay Whiggam’ı çağırsana bana.”

Kız çıktı ve az sonra içeriye orta boylu, tıknazca bir adam girdi. Kırk yaşlarında, çekingen, yüzü gülmez bir kişi. Her an sinirlerini geren bir kaygıyla, “Başıma bu kez hangi bela gelecek?” diye düşünürcesine, diken üstünde bir duruşu vardı.

Gilbert buyurgan bir sesle, “Whiggam!” diye söze başladı. “Sana Clyde Griffiths’i tanıtayım; kendisi bizim akra-bamız olur. Hatırlarsın, sana söylemiştim.”

“Evet, efendim.”

“Kendisi şimdilik kumaş çektirme bölümünde çalışacak. Sen ne yapacağını gösterebilirsin ona. Ondan sonra da Bayan Braley’i yanına kat; bir pansiyon bulsun. Bekçiye de adını ver, Bay Griffiths yarın sabah işe başlayacak.” Bütün bunları önceden babası kararlaştırmıştı ama şimdi genç adam kendi düşünmüşçesine söylüyordu.

Whiggam, “Baş üstüne, efendim,” diye saygıyla eğildi. “Bu kadar mı, efendim?”

Gilbert, “Bu kadar,” diye karşılık verdi. “Lütfen Whiggam’la birlikte gidiniz, Bay Griffiths; o size söyler ne yapacağınızı.”

Whiggam bu kez Clyde'a dönerek, saygıyla, "Lütfen benimle gelir misiniz, Bay Griffiths?" dedi ve o önde, Clyde arkada dışarı çıktılar.

Gilbert hafifçe başını salladı. Clyde'ın kafa ve ruh yönünden bir büyük kent otelindeki belboylar düzeyinden yüksekte olduğunu sanmıyordu. Yoksa neden buraya gelindi, böyle el etek öperek? "Acaba burada neler yapacağını sanıyor?" diye Gilbert içinden geçirdi. "Ne umuyor buradan?"

Bay Whiggam'ın peşi sıra yürümekte olan Clyde da kuzeni Gilbert'in ne üstün ve güzel yerde olduğunu düşünüyordu. Canı istediği saatte gelip gene canı istediği saatte gidiyor olsa gerekti, kimseye hesap vermeden! Oysa işte kendisi, Gilbert'in amca oğlu, Gilbert'in babasının en önemsiz sahasında bir işe giriyordu.

Neyse ki Gilbert Griffiths'in huzurundan uzaklaştıkça fabrikanın sesleri ve gürültüleri genç adamın ilgisini çekerek karamsarlığını dağıtmaya başladı.

Bay Whiggam da küçük patronun yanından ayrılınca sanki daha bir canlanarak, "Şimdiye kadar bir yakalılık fabrikasında çalışmışlığımız yok galiba, Bay Griffiths?" diye sordu.

Onun kendine Bay Griffiths deyişi Clyde'ın dikkatini çekmişti. "Yok, şimdiye kadar hiç fabrikada çalışmadım."

"İşin üretim yönünü iyice öğrenmek, bilgi edinmek istiyorsunuz, sanırım." Whiggam hızlı hızlı yürüyorsa da,

çevresine göz ucuyla bakışlar fırlattığı Clyde'ın gözünden kaçmıyordu.

“Vallahi, bu iş herkesin sandığından daha güç ve karışıktır.” Whiggam bir kapı daha açtı, loş bir holden geçerek kocaman bir odaya girdiler. Burada sıra sıra tekneler vardı ve her teknenin içi tepeleme beyaz kumaş toplarıyla doluydu.

“Madem çektirme dairesinden işe başlıyorsunuz, bunları öğrenirseniz iyi olur. Yakalıklarla astarların yapıldığı kumaşlar bunlar. Bunları bodrum katına indirip biçmeden önce çektiririz; yoksa yakalıklar sonradan çeker. Şimdi göreceksiniz.”

Bay Whiggam ciddiyetle yürüyordu. Onun kendine sıradan bir memur gözüyle bakmadığını Clyde gene sezdi. Merakla onun peşinden gitti ve az sonra kendini koskocaman bir bodrumda buldu. Burada elektrik ampulü ışığında, bir duvardan öbürüne kadar uzunlamasına, uç uca dizilmiş porselen tekneler gördü. Bu teknelerin içindeki dumani tüten sıcak sulara, yukarda gördükleri top top beyaz kumaşlar basılıydı.

Teknelerin kuzey ve güney yönlerinde, bu 70-75 metrelik bodrumun bir başından öbür başına; gene tekneler gibi uzunluğuna dizilmiş dev boyda, yürüyen kurutma iskeleleri vardı. Alttan, üstten ve yanlardan sıcak su borularıyla kafeslenmiş olan bu iskelelere asılan boy boy, salkım salkım ıslak kumaş, oda boyunca ağır ağır, döne döne, doğudan batıya doğru ilerliyordu.

Kumaşları döndürüp yürüten kollar büyük bir takırtıyla işliyordu. Kumaşlar çevrilip yürüdükçe kuruyarak odanın batı ucundaki büyük, tahta makaralarla iskelelerden "indirmek"le görevliydi. Doğu ucundaki bir başka genç de kumaşları iskeleye "bindirmek" işini yapıyor, yani ıslak kumaşları iskelelere seriyordu.

Bir de kumaşların, yirmi dört saat basılı kaldıkları sıcak su teknelerinden çıkardıktan sonra ve daha kurutma iskelelerine bindirilmeden önce sıkılıp fazlalık suların alındığı, santrifüj gücüyle işleyen kazanlar vardı.

Başlangıçta Clyde bu odanın maddesel yönünün dışında pek bir şey kavrayamadı; makinelerin gürültüsü, buharı, sıcaklığı, çalışan on on iki genç erkeğin dinç, canlı hareketleri göze çarpıyordu. Bu gençlerin hepsinin üzerinde yalnızca kolsuz atlet fanilalarla eski pantolonlar, çorapsız ayaklarında ise lastik altlı bez pabuçlar vardı. Odanın rutubet ve sıcaklığının böyle giyinmeyi zorunlu kıldığı anlaşıyordu.

Bay Whiggam, "İşte burası çektirme odası," dedi. "Fabrikanın en güzel köşesidir diyemem ya, üretim işi burada başlar..." Sonra, "Hey, Kemerer?" diye seslendi. Pis, buruşuk bir pantolonla kolsuz bir fanila giymiş olan, ak pak, dolgun yüzlü, güçlüye benzer, beyaz kollu, kısa boylu, geniş göğüslü, kalın yapılı bir adam yanlarına geldi. Bay Whiggam Gilbert'in karşısında nasıl ezilip büzülüyorsa, Kemerer'in de Bay Whiggam'ın karşısında pek el pençe, pek çekingen bir duruşu vardı.

“Sana Bay Gilbert’in kuzeni Clyde Griffiths’i tanıtayım, Kemerer. Hani geçen hafta söylemiştim, hatırlıyorsun ya!”

“Evet, efendim.”

“Çalışmalarına buradan başlayacak. Yarın sabah.”

“Evet, efendim.”

“Adını listene alsan iyi olur. Sanırım aynı saatte işe gelecek.”

“Baş üstüne, efendim.”

Bay Whiggam şimdi başını dik tutup buyurgan bir ses tonuyla konuşur olmuştu. Artık “memur” değil “amir”di burada!

Clyde’a dönerek, “Bu bölümde çalışanlar sabah yedi buçukta işbaşı yaparlar,” diye bilgi verdi. “Gene de biraz daha önce burada olurlar, yedi yirmide filan; üstlerini değiştirecek zamanları kalsın diye... Şimdi, eğer isterseniz, yarın sabah burada ne iş yapacağınızı Bay Kemerer gösterebilir. Biraz zaman kazanmış olursunuz. Ya da isterseniz yarın sabaha kalsın. Bence hepsi bir. Yalnız saat beş buçuk sularında, ana kapıdaki telefoncu kızın yanında olun. Bayan Braley de oraya gelecek. Size oda bulacakmış, sanırım. Şimdi izninizle ben gideyim.”

Bir baş selamıyla dönüp gitmek üzereyken Clyde, “Eksik olmayın, Bay Whiggam; yardımınıza çok teşekkürler,” dedi.

Bay Whiggam yanıt vermek yerine o nemli, küçük ellerinden birini sallayarak döndü ve teknelerin arkasından batı kapısına doğru yürüdü.

Bu kez de Bay Kemerer (hâlâ saygılı ve ürkek) söze başladı:

“Yarın yapacağınız işi merak etmeyin, Bay Griffiths. Yarın yukardaki topları buraya indirmekle işe başlatırım sizi. Yalnız üstünüze daha eski bir şeyler giyseniz iyi edersiniz. Bu üstünüzdekiler burada beş paralık olur.”

Clyde’in üstündeki, pahalı değilse de derli toplu ve şık olan takımı tuhaf bir bakışla süzdü. Tıpkı Bay Whiggam gibi o da Clyde’a saygı gösteriyordu. Gerçi bu saygının içinde, ancak zamanla çözümlenecek bir çekimserlik yok değildi. Gene de burada Griffiths soyadını taşımanın yabana atılmayacak bir şey olduğu anlaşıyordu!

Bu fabrikaya ne gibi düşlerle koştüğünü düşününce Clyde’in ilk tepkisi yazgısına başkaldırmak oldu. Öyle ya, burada rastladığı memur ve işçiler ilk bakışta şimdiye kadar Kulüp’te ve Green-Davidson Oteli’nde alıştığı gençlerden çok daha aşağı düzeyde görünmüştü gözüne. Bay Whiggam’ın onu öyle yan gözle süzüşlerinde sinsilik ve içten pazarlık okunuyordu. Sonra işbaşındaki giyinişleri Clyde’in kibar bir çevrede çalışma hayallerini bir vuruşta yerle bir etmişti. Deneyimsiz oluşu yüzünden, hiç değilse o yukardaki ofiste çalışmak fırsatını kaçırmaması ne büyük şanssızlıktı.

Kemerer ona bodrumu gezdirdi, çeşitli makine ve araçları gösterdi, sonra gidebileceğini söyledi.

Saat daha üçtü.

Clyde ilk önüne gelen kapıdan dışarı çıktı. Bu koca fabrikaya gireceği için hem sevinçli hem de endişeliydi. Ya işi-

ni beceremezse? Ya da kendisi bu işe dayanamazsa? Bayağı ağır bir işti doğrusu. Ne yapalım, daha olmazsa Şikago'ya döner ya da bu kez New York'a giderek kendine bir iş bulurdu.

Yalnız, acaba amcası neden onu karşılayıp hoş geldin demek lütfunda bulunmamıştı? Gilbert Griffiths neden öyle alayla, dudak bükerek bakmıştı ona? Buraya gelmekle akıllılık etmiş miydi acaba? Amcasından görüp göreceği yardım bu mu olacaktı?

Irmak Sokağı boyunca batıya doğru yürüye yürüye önce birkaç fabrikanın (teneke, kablo, elektrik süpürgesi ve halı fabrikaları) önünden geçti; sonra birden, ne Şikago'nun ne de Kansas City'nin dış semtlerinde görebileceği derecede sefil bir gecekondu mahallesine geldi. Gözünde tek bir anlam vardı: Sosyal düşkünlük anlamı taşıyan bu ilkelik, yoksulluk, çıplaklık görüntüsü karşısında öyle sınırları oynadı ve içi karardı ki hemen gerisingeri dönüp Mohawk'ın karşı kıyısına giderek kendini bambaşka bir semte attı: Fabrikaya gitmeden önce geçtiği o geniş, ağaçlıklı bulvara geldi gene.

Burasının Lycurgus'un en belli başlı sokağı olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Öylesine geniş ve düzgün, iki yanına dizili köşkler öyle göz doldurucuydu ki!

Bu evlerin güzelliği ve büyüklüğü karşısında kendinden geçen genç adam, birinden öbürüne bakıp amcasının acaba hangisinde oturduğunu merak ederek yürüyordu.

Bu evlerin ortaya vurduğu zenginlik akıllara durgunluk vericiydi. Kuzeni Gilbert'in, o, "küçük dağları ben yarattım," havasına şaşmamak gerekti: Her sabah bunlar gibi bir evden çıkıp geliyordu fabrikaya!

Derken Clyde bütün öteki köşklerden daha hoşuna giden bir tanesinin önünde durdu: Buranın ağaçları, yolları, çimlikleriyle çiçek yatakları iyice bakımlıydı; gerideki kocaman havuzun ortasında kucağında kuğu tutmuş bir çocuk heykeli, sağda dökme demir köpeklerin kovalamasından kaçan dökme demir bir geyik. Eski İngiliz konaklarını andıran bu evin soylu ve ağırbaşlı havasına kendini kaptıran genç adam yoldan geçen işçi kılıklı, yaşlı bir adama, "Bu ev kimin evi, arkadaşım?" diye sordu.

"Samuel Griffiths'in" diye yanıtladı adam. "Hani şu ırmağın karşısındaki büyük yakalılık fabrikasının sahibi."

O an Clyde üzerine soğuk su yemişçesine silkelendi. Amcasının ha, amcasının eviymiş burası! Öyleyse garajın önünde duran da onun otomobillerinden biri olmalıydı. Garajın yarı aralık kapısından, içerdeki bir ikinci otomobil de görülebiliyordu.

Genç adamın o toy ve sığ ruhunda birden güzel kokulu güller açmış, parlak ışıklarla tatlı bir müzik birbirine karışmış gibi oldu. Şu güzelliğe bakın, şu beyliğe! Amcalarının böyle bir yaşam sürdüğünü Kansas City'deyken düşlerinde görseler inanmazlardı. Bu görkem, bu tantana! Kendi anası babası öyle yoksul ve perişan, sokaklarda dua okuyup vaaz verirken!

Fabrikadaki soğuk karşılanışına ve kendine verilen adı işe karşın Clyde şimdi sevinçten uçar gibi oldu. Öyle ya, ne de olsa Griffiths adını taşıyor muydu? Bu evde oturan iki saygın erkekten birinin kardeş çocuğu öbürününse amca oğlu olmuyor muydu? Ne sıfatla olursa olsun, onların yanında çalışıyordu ya, sen ona bak!

Buradaki Griffiths'lerle Kansas City'deki (şimdi Denver) Griffiths'lerin konumları arasındaki uçurum akla sığmaz bir uçurumdur. Günah gibi gizli tutulacak bir şey! Bunu düşünür düşünmez Clyde gene küçülür gibi oldu. Ya buradaki Griffiths'lerden biri (amcası, amcasının oğlu ya da bir adamları filan) Clyde'ın geçmişi üzerine bir soruşturma yapmaya kalkışırsa? Aile durumunu, geçmişini eşelerse? Ulu Tanrım! Ya o Kansas City'deki ezilen çocuk? Ana babasının o sefil, derme çatma düzeni! Esta! Hayallerinin üzerine kapkara bir bulut inmesiyle Clyde'ın kaşları çatıldı. Amcası bir haber alacak olsa! Bir kulaklarına filan giderse?

Kahretsin! Sanki kendini ne sanmıştı da çıkıp gelmişti buraya? Kaç paralık adamdı ki? İçyüzünü, buralara kadar neden geldiğini bir öğrenince bu şahane dünya ona ne verirdi?

Genç adam ruhu kararıp kendi kendinden biraz tiksinierek gerisingeri döndü. Kendini solda sıfır bir insan, tam anlamıyla bir hiç olarak görüvermişti birden.

VI

lyde'in hemen o gün Bayan Braley'in yardımıyla bulup tuttuğu oda, amcasının oturduğu yerden metre ölçüsüyle değilse bile sınıf ölçüsüyle dağlar kadar uzak olan Thorpe Sokağı'ndaydı. Bu uzaklık Clyde'in amcasından yana beslediği umutları daha da küçültmeye yaradı. Bu sokakta dizilen basmakalıp görünümlü, gri, taba ya da kahverengi evler biraz isli, biraz bakımsız gibiydi. Kışın hışmından çıkmış çıplak ağaçlarsa, üzerlerindeki is ve tozun arasından bile, yakında yeşerecek olan yeni yaşamın (mayıs goncalarıyla yapraklarının) umudunu sezdiriyorlardı. Clyde'la Bayan Braley sokağa saptıkları sırada, ırmağın ötesindeki fabrikalardan çıkan kılıksız ve sıradan, kadınlı erkekli, genç, yaşlı işçiler de evlerine dönmekteydiler.

Kapıda onları koyu kahverengi entarisinin üstüne temiz bir basma önlük geçirmiş, oldukça kaba saba bir kadın karşıladı. İkinci katta, pek de küçük ve rahatsız sayılamayacak bir oda gösterdi ve burayı yemeksiz olarak dört, yemekle birlikte yedi dolara verdiğini söyledi. Bayan Braley'den, bu paraya bundan iyi bir yer bulamayacağını öğrenen Clyde odayı tutmaya ve hemen yerleşmeye karar verdi.

Biraz sonra bir avuç fabrika işçisi ve tezgâhtarla bir arada yemeğe oturdu, sonra da sokağa çıkarak Lycurgus' u gezdi biraz. Yollar çeşitli uluslardan gelme (Amerikalı, Polonyalı, Macar, Fransız, İngiliz) işçilerle dolup taşıyordu. Bunların hemen hepsinin üzerinde hantal, yontulmamış, çiğ, sinmiş ve yılmış bir hal vardı ki Clyde' ın o gün öğleden sora görüp gezdiği bodrum katı dünyasından olduklarını belirtir gibiydi.

Öte yandan, özellikle Wykeagy Bulvarı dolaylarında kimi sokak ve dükkânlarda, fabrikaların ofis işlerinde çalış tıkları anlaşılan; daha kalburüstü, düzgün ve güzel giyimli genç kız ve erkekler göze çarpıyordu.

Saat sekizden ona kadar sokak sokak dolaştı. Saat onda kalabalıklar önceden karar almışçasına, birdenbire ortadan çekildi ve her yaka tenhalaştı. Bu arada genç adam bu kenti Şikago ve Kansas City'yle kıyaslamış ve belki de küçücük olduğundan iyiden iyiye sevmişti. Bu kentin üzerinde bir umut, gençlik, yaşama sevinci tüter gibiydi; dünyanın her yerinde yapıcı enerjinin temelinde bulunan gençlik, umut ve yaşama sevinci var gibiydi.

Sonunda Thorpe Sokağı'ndaki odasına dönerken Clyde burasını gerçekten sevdiğini, evet, burada kalmak istediğini düşünüyordu. Hele o güzelim Wykeagy Bulvarı: Amcasının kocaman fabrikası! Ya hele sokakları neşe ve canlılıklarıyla dolduran o bir içim su gibi, yaşam dolu kızlar!

Bu arada Samuel Griffiths New York'ta olduğundan (Clyde bilmiyordu bunu; Gilbert ona söylemek zahmetine

katlanmamıştı) Gilbert Griffiths annesiyle kız kardeşlerine Clyde Griffiths'i gördüğünü haber vermiş ve onun pek sönük sayılmasa bile pek parlak da olmadığını bildirmişti.

O gün, saat beş buçukta eve dönünce Myra'yı gördü ve, "Evet, Şikago'dan amca oğlumuz bugün buyurdular!" dedi.

"Öyle mi? Nasıl bir şey?" diye sordu Myra.

Babasının Clyde'ı *zeki ve kibar* diye anlatması Myra'nın ilgisini çekmişti. Genç kız Lycurgus'u, buradaki fabrika düzeninin içyüzünü, işçi ve memurlara ne kadar az fırsat tanındığını iyi bildiğinden, genç adamın tutup buralara kadar gelmesine şaşıyordu.

Gilbert, "Vallahi bence pek öyle ahım şahım bir şey değil!" diye yanıtladı. "Oldukça zeki ve yakışıklı sayılır ama hiç iş deneyimi olmadığını kendisi de söylüyor. Kısacası, otellerde çalışan bütün gençler gibi o da. Giyinip kuşanmakla her işin olup bittiğini sanıyor olsa gerek. Üstünde açık kahverengi bir elbise vardı; kahverengi bir kravat, buna uygun şapkayla ayakkabı. Yalnız kravatı pek cafcacflıydı; gömleği de hani bundan üç dört yıl önce moda olan, o cart pembe çizgili cinsten. Sonra kostümün kesimi de iyi değildi. Sesimi çıkarmak istemedim, ne de olsa yeni geldi, kalıp kalmayacağını da bilmiyoruz ya, eğer kalacaksa ve de her yerde bizim akrabamız diye poz kesecekse biraz daha ağır giyinmesi iyi olur. Yoksa ona iki çift laf etsin diye bu konuda babama çıtlatırım... Bunun dışında sanırım bir süre sonra, bölümlerden birine işçi başı filan olabilir ya da fab-

rikanın sahadaki satış temsilcisi olarak yetiştirebiliriz onu. Gene de burada çalışmaktan ne umduğunu ben anlayamıyorum. Bana öyle geliyor ki bu fabrika işinde ilerleyip meslek edinmek için insanın sihirbaz filan olması gerektiğini bizim peder ona yeteri kadar açıklıkla anlatmamış.”

Büyük şöminedeki ateşe sırtını vermiş duruyordu. Myra, omuz silkti:

“Annem geçen gün onun babası için ne dedi, biliyorsun. Babamız bu çocuğun dünyada kimseden destek görmediğini, kendini yetiştirmeye fırsat bulamadığını düşünüyor-muş. Fabrikada tutsa da tutmasa da ona bir yardım yapacakmış sanırım. Annem diyor ki babama sorarsan, dedemiz bu çocuğun babasına çok haksızlık etmiş.”

Bunları annesinden kendi de dinlemiş olan Gilbert üzerinde durmayarak, “Bana vız gelir, şekerim,” diye omuz silkti. “Bu çocuğu, işe yarasın yaramasın, burada tutmak istiyorsa pederin bileceği iş. Yalnız her zaman işleri saat gibi işletmek için kurumuş dalları budamaktan dem vuran kendisidir de!”

Sonradan annesiyle Bella’yı gördüğü zaman da Gilbert aynı haberi verdi ve aynı düşünceleri belirtti. Bayan Griffiths bir iç çekişle karşıladı bu haberi. Öyle ya, Lycurgus gibi bir yerde onlara akraba olan, onlarla aynı adı taşıyan bir kimsenin iyice dikkatli ve özenli, son derece görgülü ve akıllı olması gerekirdi. Kocasının bu ölçülere uymayan birini buraya getirmesi akıl harcı değildi.

Bella'ya gelince o, ağabeyinin Clyde'ın portresini eksiksiz ve doğru olarak çizdiğine pek inanmamıştı. Clyde'ı tanımıyordu ama ağabeyini tanıyordu. Onun yeni gördüğü kişiler üzerinde ayak üstü ve olumsuz düşündüğünü, bu yargılarında çoğu zaman yanılabilğini genç kız biliyordu.

Akşam sofrada, Gilbert'in Clyde'ı anlatmasını dinledikten sonra genç kız, "Bize ne?" diye omuz silktili. "Babamın canı isterse onu burada tutar ya da başka bir yere yerleştirir."

Bunu duyan Gilbert dişlerini sıkıttı çünkü bu, onun fabrikanın her bölümü üzerinde kurmak istediği otoriteye vurulmuş bir şamardı. Onun bu otoriteyi günden güne sağlamlaştırmak istediğini küçük kız kardeşi öyle iyi biliyordu ki!

Ertesi sabah fabrikaya dönen Clyde, soyadının ve genç patron Gilbert'e çok benzeyişinin kendi adına olumlu bir etki yarattığını gördü. Bir numaralı giriş kapısına geldiğinde onu gören kapıcı irkilerek, "Ha, Bay Clyde Griffiths sizsiniz, öyle mi?" diye sordu. "Bay Kemerer'in bölümünde mi çalışacaksınız? Biliyorum, anahtarınız şu adamda."

Clyde'ın sonradan "Koca Jeff" diye tanıyacağı saat bekçisini gösterdi. Saat yedi otuzla yedi kırk arasında bütün anahtarları Koca Jeff alıp verirdi.

Clyde onun yanına gidip, "Adım Clyde Griffiths... Aşağıda, Bay Kemerer'in bölümünde çalışacağım," deyince Koca Jeff de şaşaladı.

"Anladım, hoş geldiniz, Bay Griffiths," dedi. "Anahtarınızı buyurun, efendim. Bay Kemerer dün söyledi sizin geleceğinizi. Size yetmiş bir numarayı veriyoruz."

Clyde aşığı kata inince bekçi kapıcıya dönerek, "Bu çocuk nasıl da hık demiş Bay Gilbert'in burnundan düşmüş; şaşılacak şey!" diye söylendi. "Resim gibi benziyor doğrusu. Nesi oluyor dersin? Kardeş çocukları filan mı?"

Kapıcı, "Bana sorma, haberim yok!" diye yanıtladı. "Yalnız yakın akraba oldukları ortada işte. Demin ilk gördüğümde Bay Gilbert geliyor sandım. Tam şapkamı çıkarmak üzereyken baktım buymuş."

Genç adam çektirtme bölümüne girdiği zaman da bir önceki gün gibi karşısında aşırı saygılı, ürkek bir Bay Kemerer buldu. İşin içyüzü şuydu ki şef Whiggam gibi Kemerer de henüz Clyde'in bu şirkete ne sıfatla geldiğini bilemiyordu. Bay Gilbert akrabasının, "Öteki çalışanlarla bir tutulmasını, ayırt edilmemesini" buyurmuştu. Öte yandan Clyde'in işi temelinden kavramak üzere bu bölümden başladığını, bölüm bölüm dolaşarak yetiyeceğini dokundururcasına da eklemişti.

Bu yüzden dün akşamüzeri o gittikten sonra Whiggam, Kemerer ve ötekiler baş başa fısıldaşarak, yeni gencin fabrikadaki yerini tam olarak öğreninceye kadar "ayaklarını denk atmaya" karar vermişlerdi.

Bunu sezen Clyde, biraz şişinmekten kendini alamadı. Kuzeni Gilbert nasıl davranırsa davransın, amcasının onu tuttuğu anlamına gelebilirdi bu. Böylece Kemerer yanına yanaşıp da işin pek de çetin ve ağır olmadığını anlatmaya koyulunca genç adam belli belirsiz tepeden bakan bir tutum takındı. Bu da Kemerer'in ona karşı büsbütün saygılı davranmasına yol açtı!

Yaltaklanırcasına, “Paltonuzla şapkanızı şuracığa asın,” dedi. “Sonra da şu kafesli arabalardan birini alıp yukarıdaki kata çıkar, birkaç top kumaş getirirsiniz. Yukarıdakiler gösterirler size.”

Bundan sonraki günler Clyde için hem eğlendirici hem de tedirgin edici oldu. Bir kez içinde bulunduğu durumun tutarsızlığı huzurunu kaçırıyor ve onu şaşırtıyordu. Fabrikada bir arada çalıştığı işçiler onun kendine arkadaş olarak seçeceği kimseler değildi: Başka yerlerde tanıdığı memur, belboy ve şoför sınıfından çok daha aşağı düzeyde, kafaca ve bedence hantal, kalın, donuk kişilerdi. Giyimden kuşamdan haberleri olmadığı gibi Clyde’ın aralarında ne sıfatla bulunduğunu, onun gelişinin kendilerini ne yönde etkileyeceğini de kestiremediklerinden diken üstünde duruyorlardı.

Bir iki hafta sonra Clyde’ın büyük patronla kardeş çocuğu, küçük patronla amca oğlu olduğu ve aralarında basit bir işçi olarak uzun zaman kalmayacağı öğrenilince ona daha bir candan yaklaştırmaya başladılar. Gelgelelim şimdi de kıskançlıkla karışık başka bir kuşku uyandı içlerinde: Clyde ne de olsa onlardan biri değildi ve olamazdı. İsteddiği kadar yüzlerine gülüp sokulsun onlara; üst kattakilerle ilişkisi var mıydı yok muydu! Zengin kodaman takımındandı o, yeryüzündeki bütün fakir fukara da bunun ne demek olduğunu bilirdi. Yoksullar, nerede olurlarsa olsunlar, birbirlerini tutmak, birlik olmak zorundaydılar.

Clyde’a gelince o, çevresindeki bu adamların nasıl olup da kendine o kadar sıkıcı gelen iş ve konularla yani gelen

kumaş toplarının kalitesi, dokulardaki kimi ufak tefek kusurlarla ilgilendiklerine şaşıyordu: Yok şu son yirmi top, önceki on beş top kadar güzel çekilmemiş; yok Cranston Kabloları Şirketi geçen aykinden daha az işçi çalıştırıyormuş da Anthony Ahşap İşi Şirketi bu yazki yarım günlük cumartesi tatilinin geçen yılki gibi mayıs ortasında değil, haziranda başlayacağına ilişkin bildiri yayımlamışmış!

Bu adamların topu birden iş yaşantısının değişmez ve sıkıcı çarkına kendilerini kaptırmış gibiydiler.

Bunun sonucu olarak genç adamın kafası sık sık geçmişteki mutlu günlere takılıyordu. Şikago ve Kansas City gözünde tütüyordu. Arkadaşlarını, Hortense'ı, bir zamanlar içlerinde olduğu o genç ve kaygısızlar takımını burnunun direği sızlayarak düşünüyordu.

Hortense'e ne olmuştu acaba? Demek sonunda o kürkü almayı becermiş ve Clyde'ı sevdiğine yemin ettiği halde o tütüncü dükkânındaki çocukla kaçmıştı ha. Kaltak! Şimdi kimlere işve yapıyordu ki? Clyde'ın buradaki akrabalarının zenginliğini görse ne buyururdu acaba, küçük hanım? Burnu kırılırdı elbette bir parçacık. Amcasının kocaman eviyle fabrikasını görse Clyde'ı biraz adam yerine koyardı, değil mi? Bak o zaman nasıl yaltaklanırdı! Ama yağma yok! Bir daha karşılaşılırsa Clyde ona dünyanın kaç bucak olduğunu gösterecekti. Ona tepeden bakabileceği günleri de görecekti elbet!

VII

Bayan Cuppy'nin pansiyonundaki yaşantısına gelince, genç adam bundan da tam anlamıyla hoşnut sayılmazdı. Burası sıradan bir pansiyondu. Müşterileri de işlerini ve Lycurgus'daki dindar orta tabakanın düşünüşlerini bütün dünyanın dirlik ve düzeni için vazgeçilmez sayan ağır başlı, tutucu memur ve işçilerdi. Bu pansiyonda eğlence ve neşe aramak boşuna olurdu.

Yalnız Walter Dillard adında bir gencin varlığı pansiyonu Clyde'in gözünde çekilir duruma sokuyordu. Yakınlarda Fonda'dan Lycurgus'a gelmiş, kuş beyinli züppenin biri olan Dillard, Clyde'la yaşıt ve tıpkı onun gibi, ilerleyip yükselmek heveslisiydi ama Clyde'in duygu, beğeni ve görüş inceliği onda yoktu. Stark Şirketi'nin erkek giyim bölümünde çalışıyordu. Açık renk saçları, açık renkli, seyrek bıyığıyla oldukça yakışıklı, çevik, açık gözlü bir gençti ve üzerinden bir kasaba hovardasının çıt kırıldım kibarlığı akıyordu.

İflas etmiş bir kasaba esnafının oğlu olduğundan sosyal yönden hiçbir görgüsü yoktu ve eli de hiçbir zaman para

tutmamıştı ama içinden gelen bir istekle yükselmeye, adı anılır bir kişi olmaya can atıyordu.

Ne var ki şimdiye kadar bu isteğine ulaşmamış olduğundan, yüksek tabakadan kişilere karşı Clyde'inkinden de öteye bir ilgi ve kıskançlık duyuyordu. Clyde'ın bu sosyete dünyasıyla akraba olduğunu öğrenince gözleri parlamıştı.

Ne? Bir Griffiths ha! Hem de Lycurgus'lu para babası Samuel Griffiths'in yeğeni! Bu pansiyonda! Onun masasında! Dillard bu yabancıyla en kısa yoldan hemen dostluk kurmasının zorunlu olduğuna o an karar verdi. İşte beklediği fırsat gelmiş kapısını çalıyordu: İleri gelen ailelerden biriyle bir bağlantı! Üstelik, bu çocuk genç ve sevimliydi. Kendi gibi gözü yükseklerde olsa gerekti. Kısacası tam kafa dengi bir arkadaş.

Dillard hemen Clyde'a sokulmaya başladı. Bu kadar şanslı olduğuna kendi de inanamıyordu! Clyde'a şöyle bir çıkıp yürümeyi, Mohawk Sineması'ndaki filme gitmeyi önermekte gecikmedi. Clyde da bu gencin derli toplu, iyi giyimli olmasına, pansiyondaki öbür müşterilerin donuk basmakalıplığından ayrılan canlılığına kapılarak ona uydu.

Bir yandan da ünlü akrabalarını ve bu kentte bulunduğu sürece adımını bilerek atmak zorunda olduğunu hiç kafasından çıkarmıyordu. Kim bilir, böyle rastgele biriyle arkadaşlık kurması büyük bir yanılğı olabilirdi. Griffiths'lerle Griffiths'lerin dünyasının buradaki ayak takımın-

dan apayrı ve uzak olduğu gözle görülebiliyordu. Clyde kafasından çok içgüdüleriyle çevresine karşı tepeden bakar bir tutum takınırdı. Hele (bu Dillard denilen genç başta olmak üzere) bütün tepeden baktıklarının ona büsbütün saygı gösterdiklerini gördükçe daha bir kasılıyordu. Şimdi de Dillard'la gezmeye gitse bile sakınarak gidiyordu.

Onun bu tepeden bakan, burnu büyük davranışını Dillard hemen "sınıf" ve "ilişki" sorunu olarak yorumlamıştı. Böyle bir genci kendi kaldığı şu sıkıntılı, köşe bucak pansiyonda tanımış olması şaşılacak şeydi doğrusu! Hem de buraya gelir gelmez, daha meslek yaşamının başlangıcında!

Bu yüzden kazancı ve işindeki yeri Clyde'dan üstün olmakla birlikte ona karşı tutumu bir dalkavuktan farksızdı. İlk kez dolaşmaya çıktıklarında, "Zamanınızın çoğunu ak-raba ve dostlarınızla geçirirsiniz, sanırım," dedi.

Clyde'in ağzından laf almaya çalışmıştı ya çok bir şey öğrenmedi. Kendisi de kendiyile ilgili çoğu uydurma kimi şeyler anlattı. Babasının bir mağazası varmış. Akrabaların-dan biri de Stark Şirketi'nin kodamanlarındanmış; böylece Dillard oraya deneyim ve bilgi edinmek amacıyla girmiş vb.

"Kuzum, sizin amacınız milyoner olsa gerek, değil mi? Öyle diyorlar. Anam! O Wykeagy Bulvarı'ndaki evler de ev ha! Albany ile Utica'yı bırakın, Rochester'e bile gitseniz bunlardan daha mükemmeli bulamazsınız! Samuel Griffiths'in öz yeğenisiniz ha? Vay canına! Öyleyse tuzunuz kuru demektir. Keşke benim de böyle bir arkam olaydı! Öyle bir sefasını sürerdim ki!"

Clyde, Samuel Griffiths'le olan akrabalığının önemini şimdi daha iyi kavırıyordu. İster istemez koltukları kabaarak, "Valla bilmem," diye mırıldandı. "Ben buraya bu işi öğrenmeye geldim, eğlenip sefa sürmeye değil. Amcam kendimi daha çok işe vermemi istiyor da."

"Elbette, bilmez miyim? Bizim amca bey de benden aynı şeyi istiyor. Burnunu dik, çalış, fazla gezip tozma, diyor. Stark Şirketi'nin baş alıcısı olur, kendisi. Ama boş ver, günün yirmi dört saatinde de çalışacak değiliz ya! Azıcık da eğleneceğiz elbet."

Clyde biraz tepeden bakar bir tutumla, "Eh, orası da öyle," diye konuştu. Bir süre sessiz yürüdüler. Sonra Dillard, "Dansı sever misiniz?" diye sordu.

Clyde, "Evet," diye yanıtladı.

"Ben de öyle. Çevrede bir sürü ucuz diskotek var ama ben onların yanına bile uğramam. Öyle yerlere dadandın mı sosyeteye giremezsin. Gezdiğin kimseleri iyi seçmezsen yüksek çevreler yüzüne bile bakmazlar. Gene de insanın çekinmeden yanında taşıyabileceği kızlar çok. Demek istediğim iyi aile kızları. Sosyeteden değil elbet ama dile düşmüş kızlar da değil, anlatabildim mi? Hızlı kızlar. Hele kimileri adamakıllı hızlıdır. Sonra nikah filan da beklemezler ha!"

Clyde karşısındaki gencin kendinin burada kurmak istediği yeni yaşayışa göre biraz aşırı hareketli olduğunu düşündü. Gene de kanı kaynar gibi olmuştu ona.

Dillard, "Ha, lafı açılmışken, önümüzdeki pazara ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

Clyde bu işin içinden bir iş çıkmasından korkarak, "Val-la, şimdilik bildiğim kadarıyla özel bir şey yapmıyorum," diye yanıtladı.

"Eh, başka bir işiniz çıkmazsa benimle gelsenize! Tanıdığım birkaç kız var. Aile kızları. İsterseniz sizi amcamın ailesiyle de tanıştıtabilirim. Efendi kimselerdir. Sonradan da gidip görebileceğimiz iki kız var, şeker gibi. Biri bizim mağazada çalışırdı ya çıktı. Şimdi hiçbir yerde çalışmıyor. Ötekisi de onun en iyi arkadaşı. Gramofonları var, dans da biliyorlar. Bu kentte pazar günleri dans edene yan gözle baktıklarını biliyorum ama kimsenin haberi olmaz nasılsa. Kızların ana babaları da ses çıkarmıyorlar. Sonradan, isterseniz, hep birlikte sinemaya da gideriz. Fabrika mahallesindekilere değil de lüks sinemalardan birine, anlarsınız ya?"

Clyde böyle bir öneriye karşı nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Kansas City'de olup bitenlerden beri, elinden geldiğince kabuğuna çekilmiş ve ölçülü yaşamıştı. Sonra Şikago'daki kulüpte de o ciddi kurumun havasına uymak ve çevresinden esinlendiği ağırbaşlılık, tutuculuk, çalışkanlık, tutumluluk, temiz giyim ve kibar davranış gibi özentileri uygulamak hevesine kapılmıştı. Öylesine Havva'sız bir cennetti ki o kulüp!

Bu küçük kentteyse çevrenin sessiz sedasız haline karşın hava bu gencin anlattığı türden eğlencelerle kaynaşır gibiy-

di. Yemekten sonra sokaklar, güzel kızlar ve delikanlılarla cıvıl cıvıldı... Gelgelelim Clyde'ın bu gencin istediği gibi gezip tozduğu görülür, duyulursa akrabaları ne derlerdi ki? Dillard bile, daha az önce, burasının çok kapalı bir yer olduğunu, herkesin herkesi tanıdığını söylememiş miydi?

Clyde'ın şu dakikada karar vermesi gerekiyordu. Genç adam çok yalnız ve arkadaşlığa susamış olduğundan, "Eh, olur, gelebilirim sanıyorum," dedi. Sonra sakınarak, "Gene de eğer akrabalarım..." diye ekledi.

Dillard leb demeden leblebiyi anlayarak, "A, elbet, dikkatli olmanız gerek," dedi. "Anlıyorum, çünkü ben de o durumdayım."

Griffiths'lerden biriyle arkadaşlık etmek... buranın yeni-si olan ve daha kimseyi tanımayan bir Griffiths bile olsa... onun kasabadaki kredisini yükseltmez miydi? Elbet yükseltirdi, daha şimdiden yükseltmeye başlamış gibi geliyordu Dillard'a.

Bunu düşününce hemen Clyde'a bir paket sigara ısmarlamaya kalkıştı ya da bir gazoz, Clyde ne isterse. Durumu yadırgayan ve ne tutum takınacağını kestiremeyen Clyde ise bu gencin sosyete ve mevki tutkusuna biraz sinirlenerek az sonra ondan ayrıldı ve kendi odasına döndü.

Annesine mektup yazacağına söz vermişti. Şimdi gidip bu mektubu yazsa ve bu arada bu yeni arkadaşlığın akıl harcı olup olmadığını enine boyuna bir düşünse iyi olacaktı.

VIII

rtesi gün cumartesiydi ve fabrikada yarım gün çalışılıyordu. Bay Whiggam maaş zarflarını dağıttı.

“Buyurun, Bay Griffiths,” deyişinde özel bir saygı varmış gibi geldi Clyde’a.

Bu “Bay” sözcüğü pek hoşuna gitmişti. Dolabına doğru yürürken zarfı yırtarak parayı cebine attı. Sonra şapkasıyla paltosunu alıp yürüye yürüye pansiyona gitti ve öğle yemeğini yedi. Pek yalnızdı. Dillard da mağazada işbaşındaydı. Clyde tramvaya binip Gloversville’e kadar uzanmaya karar verdi. Burası, güzellikte değilse bile canlılıkta Lycurgus’la boy ölçüşebilen, yirmi bin kişilik küçük bir kentti. Bu gezinti Clyde’ı hem ilgilendirdi hem de eğlendirdi. Çünkü toplumsal yapısı yönünden Lycurgus’a hiç benzemeyen bir yer görmüş oldu.

Pazar gününüyse Lycurgus’da, tek başına aylak aylak dolaşarak geçirdi. Dillard her nedense Fonda’ya gitmek zorunda kalmış olduğundan verdiği sözde duramamıştı.

Pazartesi akşamı Clyde’ı görür görmez, çarşamba gecesi Digby Bulvarı Cemaati Kilisesi’nin bodrumunda bir aile

toplantısı yapılacağını müjdeledi. Ona sorarsanız bu toplantıya gitmeye değermiş!

“Şöyle bir uğrar, kızlarla biraz kaynatırız,” dedi Clyde’a. “Amcamla yengemi tanımanızı istiyorum. Çok iyi kimselelerdir. Oradaki kızlar da iyidir. Ateş gibi kızlar. Daha sonra... saat on sıralarında biz ikimiz tüyeriz oradan; Zella’nın ya da Rita’nın oraya gideriz. Rita’nın plakları daha çoktur, öte yandan, Zella’nın evinde de daha rahat dans edilir...”

Sonra Dillard bu Zella Shuman’ı anlatmaya koyuldu. Anası babası zengin olmamakla birlikte evleri kendilerininmiş ve Zella çok cici kızlarla arkadaşlık yaparmış. Rita Dickerman da öyle. Zella’ların Fonda yöresinde, Eckert Gölü üzerinde küçük bir yazlık evleri de varmış. Eğer Clyde Rita’dan hoşlanırsa ertesi yaza, dördü bir arada gidip birkaç gün kalabilirlermiş orada çünkü Rita ile Zella birbirlerinden hiç ayrılmazlarmış. Bebek gibi kızlarmış hem de.

Dillard coşkun bir hevesle, “Zella esmerdir, Rita sarı-şın,” diye ekledi.

Kızların güzel oluşu ve şu yapayalnız zamanında Dillard’ın kendisiyle böyle yakından ilgilenişi heveslendiriyordu. Ne var ki... Dillard’la böyle içli dışlı olması akıl harcı mıydı acaba? İşin püf noktası buradaydı. Öyle ya, aslında hiç tanımıyor sayılırdı bu genci. Sonra davranış ve konuşmalarından anlaşılıyordu ki bu genci söz ettiği eğlence ve gezintilere çeken şey işin sosyal yönü değil de doğrudan doğruya kızlardı; bu kızlarda bulduğu, açığa vurulmayan bir serbestlik ve açıklık... Clyde’ın Kansas City’de başını

yakan da bu olmamış mıydı? Bunu akıldan çıkarmamasını gerektiren bir yer varsa o da Lycurgus'du, daha yüksek bir yaşantıya kavuşmak için çırpındığı şu sıralarda...

Gene de çarşamba akşamı saat sekiz buçukta yola koyuldukları zaman Clyde sevinçli bir heyecan içindeydi. Saat dokuzda, kiliselerde yapılması geleneksel olan, kilise için para toplamak amacı güden ve yaşlılara dedikodu yapıp birbirini çekıştirmek, gençlere de (gizli kapaklı yönünden) flört etmek olanağı yaratan o biraz dinsel, biraz toplumsal, biraz da duygusal toplantılardan birinin göbeğinde kendilerini buldular. Pasta, dondurma ve turtalardan tutun da oyuncak bebeklere ve her çeşit incik boncuğa kadar çeşitli eşya satan stantlar kurulmuştu. Bunları cemaat üyeleri sağlıyor ve satıştan ele geçen para kilisenin kasasına giriyordu. Saygıdeğer Papaz Peter Israels'le eşi oradaydılar; Dillard'ın amcasıyla yengesi de öyle. Bunlar canlı ve konuşkan ama silik kişilerdi; Lycurgus sosyetesinde hiçbir ağırlık taşımadıklarını Clyde o an anladı. Stark Şirketi'nin alım memurlarından biri olan Grover Wilson durup durup ciddi ve önemli tutumlar takınmaya yelteniyorsa da karı kocanın, ikisinin de, bu kendi halinde mahallenin insanları oldukları öylesine ortadaydı ki!

İri kıyım, şişman Bayan Wilson'un ağzı hep kulaklarındaydı. Bu, çoğunlukla onun yaradılıştan güler yüzlü bir hanım olup buraya eğlenmeye gelmiş olmasından biraz da Clyde'ın kimliği yüzündendi.

Çünkü Clyde'ın da görebildiği gibi Dillard yeni arkadaşının Griffiths'lerden olduğunu akrabalarına anlatmakta hiç vakit yitirmemişti.

Bayan Wilson, "Kasabamıza yeni geldiğinizi Walter'ciğim anlattı," diye söze başladı. "Amcanızın yanında çalışmaya gelmişsiniz; Bayan Cuppy'nin orada kalıyor-muşsunuz, yanılmıyorsam. Kendisini tanımam. Ne var ki pansiyonunun çok temiz, çok kibar bir yer olduğunu hep duyarım. Orada oturanlardan Bay Parsley benim okul arkadaşım olur. Ama yazık ki pek görüşemiyorum son zamanlarda. Kendisiyle tanıştınız mı?"

Clyde, "Yok, tanışmadım daha," diye yanıtladı.

"Biliyor musunuz, sizi geçen pazar yemeğe bekliyorduk ama Walter'ciğimin evine gitme işi çıktı. Yakın zamanda gene bekliyorum. Ne zaman isterseniz. Beklerim."

Bayan Wilson'un ağzı kulaklarında, o ufak ela gözleri ıslıl ıslıldı.

Amcasının adı sayesinde bu insanların kendine bir "bulunmaz bir fırsat" gözüyle baktıklarını Clyde anlıyordu. Genç yaşlı, hepsi böyleydi. Samuel Griffiths'in ününü hepsi bildiklerinden, böylesine zengin bir adamın öz yeğenini şimdi burada, kendi aralarında görmek iyice garip ve ilginç geliyordu onlara. Durumun tek aksayan yönü Clyde'ın aşırı çekingen ve pısırick durmasıydı. Oysa daha küstah ve atak olması beklenirdi ve bu kişilerin çoğu küstahlığı suçlar gibi görünse de saygıyla karşılayan cinsteydiler.

Toplantıdaki genç kızların Clyde'a verdiği önemse daha göze çarpıyordu. Dillard Clyde'ın kimlerden olduğunu herkese açık açık anlatmaktan hiç geri kalmıyordu:

“Size Clyde Griffiths'i tanıtayım; Samuel Griffiths'in yeğeni. Bay Gilbert'in amca oğlu oluyor. Buraya yeni geldi. Amcasının fabrikasında staj görecektir.”

Clyde da bunun nasıl şişirme bir gösteri olduğunu bile bile, çevrede yarattığı etkiden hoşnut kalıyor, gururu okşanıyordu.

Sonra sıra Zella Shuman ve Rita Dickerman'la tanıştırılmasına geldi. İki arkadaş, kendilerini ötekilerden ayırt etmek, daha deneyimli ve “sosyetik” görünmek amacıyla toplantıya geç gelmişlerdi. Onların, çevredekilerden gerçekten de ayrı olduğunu Clyde sonradan anlayacaktı. Dillard'ın ona burada tanıştırdığı kızlar onların yanında daha basit ve kapalı kalıyordu. Onlar din ve ahlak bakımından öteki kızlar kadar sağlam değillerdi. Şehvetin zevklerine, adları çıkmadan yaklaşabilecekleri kadar yaklaştırmaya istekli olduklarını Clyde bile onları ilk görüşünde anladı. Dillard'ın onları tanıştırmasında bir başkalık, daha bir serbestlik ve samimiyet vardı.

Zella Shuman, “Demek Bay Griffiths sizsiniz,” dedi. “Kuzenimize nasıl da benziyorsunuz yani, bu kadar olur, değil mi? Merkez Caddesi'nden arabasıyla geçerken sık sık görüyorum onu. Walter bize hep sizi anlatıyor. Nasıl, Lycurgus'u sevdiniz mi?”

“Walter” derken sesinde beliren, kendinin olan bir şey-

den konuşurcasına candan bir tını, Clyde'a onların aralarındaki arkadaşlığın, Dillard'ın belirttiğinden daha içli dışlı olduğunu gösteriyordu. Boynundaki küçük, kırmızı kurdele, kulaklarındaki küçük lal küpeler ve eteği bol fırfırlı siyah elbisenin daracık olması, bu kızın vücut biçimini göstermekten çekinmediğini; tersine, gurur duyduğunu ortaya vuruyordu ki takındığı hanım hanımcık, biraz utangaç tutum olmasa, bu giyinişi böyle bir yerde göze batabilirdi.

Öte yandan Rita Dickerman pembe yanaklı, grimsi mavi gözlü, etine dolgun bir sarışındı. Zella Schuman'ın ataklığından yoksun olmakla birlikte yumuşak, kasıtlı ve kıskırtıcı bir davranışı vardı. Onun Clyde'ı elde etmesi kararlaştırılmıştı. O da Clyde'la tanıştırıldığı zaman baygın bir bakışla öyle bir gülümsedi ki genç adam oldukça tedirgin oldu. Burada Lycurgus'da kimlerle düşüp kalktığı konusunda çok dikkatli davranması gerektiğini söyleyip dururken, yazık ki şimdi bu kız, tıpkı Hortense Briggs gibi onun içini birtakım arzularla kıpırdatıyordu. Gene de ayağını denk almak zorundaydı. Bundan önce başını belaya sokan da bu tür serbestlikler olmamış mıydı?

İlk merhabalar söylenip bitince Dillard, "Şimdi biraz dondurmayla pasta yiyip sonra çeker gideriz," dedi. "Kızlar, siz şöyle bir dolaşıp eş dostla biraz çene çalsanız iyi olur. Sonra dondurma sattıkları yerde buluşuruz. Sonra da isterseniz çeker gideriz, tamam mı?"

Bu arada, "Sen bilirsin," gibilerden Zella Shuman'a bakıyordu.

O da gülümseyerek, "Tamam," diye yanıtladı. "Hemen çıkıp gitmek olmaz. Bak, şurada kuzenim Mary'yi görüyorum. Annem de burada. Fred Bruckner de gelmiş. Rita ile ben biraz onları görelim, sonra sizlerle buluşuruz. İyi değil mi?"

Rita Dickerman da Clyde'ın gözlerinin içine bakarak baygın bir şekilde gülümsedi.

On beş yirmi dakika kadar dolaşıp çevrelerine bakındılar. Sonra Zella'nın bir işareti üzerine dondurma satış yerinin yanında durakladılar. Birkaç dakika sonra Zella ile Rita da onların yanına gelince hep birlikte dondurmayla pasta yediler. Artık görevlerini yapmış olduklarından Dillard, "Yaylanalım artık," dedi. "Sizin eve gidebiliriz, değil mi?"

Zella, "Elbette," diye fısıldadı ve dördü birden vestiyere doğru yürüdüler.

Clyde yaptığı işin akıllıca olup olmadığını hâlâ kestiremediğinden biraz suspus duruyordu. Rita'dan hoşlanıp hoşlanmadığını pek bilemiyordu. Gene de dışarı çıktıkları zaman kendini onunla baş başa buldu. Dillard'la Zella biraz önden yürüyorlardı. Rita elini okşar gibi onun dirseğine yumuşacık sokmuş ve ona iyice sokulmuştu. Omuz omuza, ona yaslanırcasına yürürken, Lycurgus'daki yaşam üzerine gevezelik edip duruyordu.

Sesine okşayıcı, kadife gibi bir tını gelmişti şimdi. Clyde'ın hoşuna gidiyordu bu. Kızın vücudu gevşemiş, ağırlaşmıştı sanki ve çevresine bir ışın, bir elektrik akımı yayıyor gibiydi ki bu, genç adamı istemeye istemeye çekiyor,

büyülüyordu. Onun kolunu okşamak geliyordu içinden ve istese okşayabileceğini seziyordu. İstese onun beline bile sarılabilirdi. Bu kadar çabuk! Ne var ki bugüne bugün Griffiths'lerden biriydi o! İşin püf noktasının bu olduğunu bilecek kadar da kafası işliyordu. Bütün bu kızlar işte bu yüzden onunla bu kadar ilgileniyor ve ona böyle yüz veriyorlardı.

Gene de Clyde kızın kolunu hafifçe sıkmaktan kendini alamadı ve kız buna karşı gelmediği gibi sesini bile çıkarmadı.

Ağaçlar ve çimlikler arasında iyice ücra kalan, eski biçim, dört köşe ahşap eve vardıklarında hemen oturma salonuna yerleştiler. Bu Clyde'ın şimdiye kadar girip çıktığı evlerin hepsinden daha iyi döşenmiş bir yerdi. Dillard hemen plakları ayırmaya koyuldu. Sonra yerdeki büyükçe iki halıyı çekince alttaki tahta parke döşeme ortaya çıktı.

Diliard Clyde'a dönerek, "Bu ev ve ağaçların en güzel kısmı, gramofonun sesi sokaktan duyulmuyor," diye konuştu. "Öyle değil mi, Zell? Yukarıdan bile duyulmaz bunun sesi. Kaç kez burada sabahın üçlerine, dörtlerine kadar plak çalıp dans ettiğimiz olmuştur da yukarıdakilerin ruhu bile duymamıştır. Öyle değil mi, Zell?"

"Öyle ya? Ne var ki babamın kulakları biraz ağır işitir. Anneciğim de odasına kapanıp kitap okumaya daldı mı artık top patlarsa duymaz. Gene de gramofonun sesi yukarıdan kolay kolay duyulmuyor."

Clyde, "Burada herkes neden dans etmenin bu kadar karşısında?" diye sordu.

Dillard, "Değiller canım," diye yanıtladı. "Yani fabrikalarda çalışanlar değil. Karşı olanlar kiliseden çıkmayanlar. Dayımla yengem gibi. Bu akşam kilisede gördüğümüz hemen hemen herkes de öyledir, Zell'le Rita'nın dışında." Kızlardan yana onaylayıcı, aferin dercesine bir bakış fırlattı. "Bizim kızlar böyle ufak tefek şeyleri kendilerine dert etmeyecek kadar geniş görüşlüdürler. Öyle değil mi Zell?"

Dillard'a bayıldığı gözle görülebilen Zella gülerek, "Elbet öyle!" diye baş salladı. "Ben doğrusu dans etmekte hiçbir zarar göremiyorum."

Rita, "Al benden de o kadar," diye lafa karıştı. "Annemle babam da benim gibi düşünüyorlar. Yalnız pek ortaya vurmuyorlar ki ben işi azıtmayayım."

Dillard bu arada "Brown Eyes" adlı bir plağı gramofona koymuştu. Hemen dansa başladılar. Clyde Rita'ya doğru sürüklendiğini seziyor ama işin nereye varacağını kestiremiyordu. İnsanın aklına çok şey getiren kıvrılıp bükülüşler ve sallanışlarla öyle yakın, öyle coşkun bir dans edişi vardı ki bu kızın... Dudaklarında dansa olan tutkusunu ortaya vuran dalgın, baygın bir gülümseyiş vardı. Öyle de güzeldi ki! Böyle gülümseyerek dans ederken her zaman olduğundan daha güzeldi.

"Nefis bir şey," diye Clyde içinden geçirdi. "Yalnız çok kolay! Benim yerime kim olsa yüz verecekti. Beni hepsin-

den çok beğeniyorsa önemli bir kişi olduğumu sandığındandır.”

Tam o sırada genç kız, “Ne şahane plak değil mi?” diye sordu. “Siz de çok iyi dans ediyorsunuz, Bay Griffiths.”

Clyde onun gözlerine bakıp gülümseyerek, “Yok canım,” dedi, “dans eden sizsiniz. Ben size uyduğum için dans edebiliyorum.”

Kızın yaşının küçüklüğüne göre kolları ve göğsü nasıl da dolgun ve yumuşaktı. Danstan coşup kendisinden geçmiş, karşısındaki erkeği de adeta sarhoş ediyordu ve hareketleri çok kışkırtıcıydı.

Müzik biter bitmez Dillard, “Şimdi The Love Boat’ı koyalım,” dedi. “Sen Zella ile dans et. Ben de Rita’yı şöyle bir döndüreyim, olmaz mı?”

Danstaki kendi hünerine öylesine vurgundu ki plağı değiştirmeyi bile beklemeden Rita’yı kavradığı gibi oradan oraya kaymaya ve Clyde’ın ömründe beceremeyeceği figürler yapmaya başladı. The Love Boat plağını gramofona koymak da Clyde’a düştü.

Zella ile bir kez dans ettikten sonra Clyde anladı ki bu eğlence, çok iyi anlaşılan ve birbirlerine karışmak şöyle dursun, birbirlerinin hoşça vakit geçirmelerine yardımcı olan iki çiftin görüşmesiydi. Çünkü Zella Clyde’la dans ederken istekle dans etmesine ve bol bol konuşmasına karşın aklının Dillard’da olduğunu ve Dillard’la birlikte olmak istediğini Clyde sezebiliyordu.

Nitekim birkaç danstan sonra kendisi Rita ile bir kanepeye oturmuş konuşurken Zella ile Dillard mutfağa geçip bir şeyler içmek üzere oradan çıktılar. Yalnız onların dışarda, “olması gerekenden” daha uzun zaman kaldıkları Clyde’ın gözünden kaçmadı.

Onlar dışardayken onun da Rita’ya sokulması gerekiyormuş, Rita bile bunu bekliyormuş gibi bir hava vardı. Bir ara konuşmanın gevşediği bir sırada genç kız durup dururken ayağa kalktı ve plak çalmadığı halde, hiçbir şey söylemeden el ederek Clyde’ı dansa çağırdı. Dillard’la yapmış olduğu figürleri ona öğretecekti sözüm ona. Ne var ki bu figürler onun Clyde’a büsbütün, iyice sokulmasına yol açtı. Yüzüyle yanağı neredeyse Clyde’ın yüzüne değiyordu. Clyde’ın iradesi karşı koyamadı bu kadar yakınlığa. Yanağını onun yanağına bastırdı ve genç kız gülümseyen, kışkırtan gözlerini ona doğru kaldırdı. Clyde o anda kendini tutamaz oldu ve onu dudaklarından öptü. Sonra gene, gene öptü. Kız da dudaklarını çekmek şöyle dursun, Clyde onu daha çok öpebilsin diye öylece olduğu gibi durdu.

Kollarındaki bu kendini vermeye hazır sıcak gövdeye ve kendi dudaklarının bastırışına yanıt veren dudakların ateşini duyunca genç adam birden, kolay kolay kaçınıp denetleyemeyeceği bir duruma girmiş olduğunu anladı. Hem de pek kolay kolay karşı koyamayacaktı bu duruma çünkü kızdan hoşlanmıştı ve kızın da ondan hoşlandığı ortadaydı.

IX

u durumun (o andaki heyecan ve zevk ürpertisinin dışında) Clyde'ın üzerindeki etkisi; gene, bu kasabada nasıl bir yol tutturması gerektiği konusunda içine bir kurt düşürmek oldu. Bir yanda kendine böyle doğrudan doruya el atan bu kız vardı. Öte yandan daha çok yakın zamanda artık bambaşka bir yol tutturacağına, Kansas'ta başına felaket getiren arkadaşlık ve alışkanlıklardan vazgeçeceğine söz vermişti; hem annesine hem de kendine.

Oysa şu anda şeytana uymasına ramak kalmıştı çünkü Rita'nın kendinden bir şeyler beklediğini, ileriye doğru bir adım atmasını umduğunu Clyde seziyordu. Yalnız... Nasıl ve nerede? Bu yabancı evde olmazdı elbet. Gerçi Zella ile Dillard ortadan yok olduklarına göre başka bir odaya girmiş olsalar gerekti ya, gene de... Tut ki böyle bir ilişki kurdun... sonrası? Ondan böyle bir ilişkiyi sürdürmesini beklemeyecekler miydi? Sürdürmediği zaman da başına iş açmış olmayacak mıydı?

Bir yandan cüretkâr bir biçimde kızı okşayarak dans ederken bir yandan da, "Bu yaptığım iş doğru sayılmaz, değil mi?" diye düşünüyordu. "Lycurgus burası; ben de

Griffiths adını taşıyorum bugüne bugün. Bu gençlerin, hatta ana babalarının bana neden sırnaştıklarını biliyorum. Gerçekten bir şeyler duyuyor muyum bu kıza karşı? Kendini böyle çarçabuk, kolayca vermeye hazır oluşunda benim buradaki geleceğim yönünden tehlikeli olmasa da ağızda kötü tat bırakan bir şey yok mu? Böyle hemencecik içli dışlı oluvermek...”

Duyguları Kansas City’de randevu evine gittiği zaman-ki duygularını andırıyordu: İstekle tiksinti bir arada. Genç kızı öpüp okşamaktan ileri gidemiyordu. Sonunda Dillard’la Zella dönüp gelince Clyde bunları da yapamaz oldu.

Bir yerde bir saat, ikiyi çalınca Rita birden gitmesi gerektiğini anımsadı. Daha geç kalırsa evden kızarlardı. Dillard Zella’dan ayrılmaya hiç niyetli görünmediğinden doğasında onu eve götürmek Clyde’a düştü. Ne var ki şimdi artık ikisinin de duyduğu zevkin üzerine belli belirsiz bir yenilginin gölgesi vurmuştu. Clyde, kızın kendinden umduğunu veremediğini düşünüyordu. Kız da durumu, Clyde’ın eline geçen fırsatlardan hemen yararlanamayacak kadar çekingen oluşuna bağlıyordu.

Rita’nın pek de uzakta olmayan evinin kapısında yaptıkları ayrılık konuşması, gelecekteki buluşmalarının daha eğlenceli geçmesi üzerineydi; kızın davranışı o anda bile cesaret vericiydi. Ayrıldıkları zaman da Clyde kendi kendine, bu yeni dostluğun aşırı bir hızla geliştiğini düşünüyordu. Bu kentte böyle bir ilişki kurmayı göze alıp alama-

yacağını bilemiyordu, hele bu kadar erken. Nereye gitmişti kendi kendine verdiği bütün o ağırbaşlı kararlar?

Gene de Rita'da bulduğu sıcak dişilik ve çekicilik yüzünden genç adam şimdi, kendi verdiği o kararlara ve dileğini özgürce yapamayışına sinirleniyordu.

Sonunda ona bu konuda kararını verdikten iki olay bir-biri üstüne geldi.

Bunlardan biri Griffiths'lerin tutumuydu. Gilbert'in dışında hiçbirisi Clyde'a açıkça karşıt ya da tam ilgisiz değildiler. Yalnız başlangıçta Samuel Griffiths ve onun yüzünden öbürleri, eğer onlar biraz olsun yakınlık göstermezlerse Clyde'ın burada nasıl garip bir durumda ve yapayalnız kalacağını düşünememişlerdi. Her zaman işi başından aşkın olan Samuel Griffiths, ilk ay içinde Clyde'ı düşünmemişti bile diyebiliriz. Çocuk buraya gelmiş, işe yerleşmişti; geleceği de sağlama bağlanmıştı ya şimdilik bundan ötesi can sağlığı değil miydi?

Böylece tam beş hafta Clyde'ı o bodrum dünyasında tek başına bıraktılar. "Acaba benimle ilgili niyetleri nedir?" diye merak ederek pineklesin dursun. Ailenin ilgisizliği karşısında, Dillard ve o kızlar gibi yabancıların tutumu genç adamın fabrika ve kasabadaki durumunu tuhaflıyordu.

Sonunda daha çok Gilbert'in bu konudaki suskunluğunun bir sonucu olarak Samuel bir gün, "Ey, kuzeninden ne haber, bakalım? İyi çalışıyor mu?" diye sordu.

Gilbert bu sorunun altından bir çapanoğlu çıkmasından biraz kaygılanarak, "İyidir," diye yanıtladı. "Çektirme bölümünde işe başlattım; iyi ettim mi?"

"Sanırım işe başlamak için iyidir orası... ne var ki benim bilmek istediğim, nasıl buluyorsun şimdi onu?"

Gilbert, babasının onda oldum olası beğendiği ağırbaşlı bir bağımsızlıkla, "Ne yalan söyleyeyim, pek parlak bulmuyorum," diye karşılık verdi. "Kötü değil galiba. Sonunda bir işe yarayabilir. Ne var ki bu işte önemli bir yer tutabilecek değerde bir çocuk değil, benim görüşüme göre. Önce, hiç doğru dürüst bir öğrenim görmemiş. Gün gibi ortada bu. İkincisi, şöyle atak, girişken, canlı bir çocuk da değil. Pek gevşek gibi geliyor bana. Gene de onu hemen kötülemek istemem. Bir bakarsınız adam olur. Siz ondan hoşlandığınıza göre belki ben yanılıyorum. Yalnız şimdiki görüşüme göre onun buraya gelişindeki gerçek amaç, akrabamız diye bizden bir şeyler koparmak."

"Yaa, demek sen böyle düşünüyorsun. Valla, eğer o da böyle düşünüyorsa yanılıyor." Sonra Samuel şakacı bir gülüşle, "Gene de senin sandığın kadar gevşek çıkmayabilir," diye ekledi. "Geleli daha şunun şurasında üç gün oldu; pat diye karar veremeyiz, değil mi? Şikago'dayken bir gevşekliğini görmedim. Sonra iyice ateş gibi bir çocuk olmasa da bizim işte ona göre köşe bucak bir yer bulunabilir gibi geliyor bana; ne dersin? Yaşamda küçük bir köşe tutmakla yetiniyorsa bu onun bileceği şeydir. Engel olamam. Ne var ki hemen geri gönderilmesini istemiyorum; çok sıradan bir

işe de verilmesin... Hoş kaçmaz; ne de olsa akrabamız. Bırak, bir süre böyle gitsin, bakalım zaman ne gösterir."

Babasının Clyde'ı unutup fabrikadaki en kötü işi olan çektirme işinde bırakacağını uman Gilbert, "Baş üstüne, patron," dedi.

Ne var ki babası bu kez de, "Onu çok uzatmadan eve, yemeğe çağırmamız gerek, değil mi?" diye sordu. "Hep aklımda ya nedense fırsat olmadı. Annenize bunu çoktan söylemem gerekirdi. Evimize hiç gelmedi, değil mi?"

Gilbert asık suratla, "Hayır efendim, benim bildiğim gelmedi," diye yanıtladı. Bu işten hiç hoşlanmamakla birlikte şu sırada fazla direnmeyecek kadar da kurnazdı. "Biz sizden işaret bekliyoruz."

Babası, "Peki öyleyse," dedi. "Oturduğu yeri öğrenin ve onu buraya çağırın. Eğer başka bir programımız yoksa önümüzdeki pazar bana göre uygun." Sonra oğlunun gözlerinden bir kuşku ve hoşnutsuzluk gölgesinin uçup geçtiğini görerek, "Ne de olsa kardeşimin oğlu, Gil; senin de amcanın oğlu," diye ekledi. "Hiç umursamamak olmaz ki! Yakışık almaz, biliyorsun. Bu akşam istersen annenle konuş ya da ben konuşayım da onu eve alalım..."

Bu konuşmanın bir sonucu olarak Clyde'a pazar günü saat altı buçukta gelip aileyle baş başa yemek yemesi için bir davet mektubu gönderildi.

Griffiths'lerin bu daveti; Dillard, Rita ve Zella'yla ilgili ortaya çıkan bir sorunu da etkileyecekti.

Zella'nın evindeki o gece Clyde'ın gösterdiği çekingenliğe karşın ötekiler umutlarını yitirmemiş olduğundan Dillard birkaç gün sonra dördü birlikte bir kır gezintisine gitmelerini önermişti. Utica ya da Albany gibi bir yere. Rita'nın gelip gelmeyeceğinden Clyde'ın hiç kuşkusuna olmalıydı. Dillard bu işi yoluna koymuştu.

"Rita'nın sana bayıldığını biliyorsun. Geçen gün Zell'den duydum; Rita ona senin için, şeker gibi adam, demiş. Anlayalım yani... Sen de epey Don Juan'mışsın, ha?"

Samimi bir kahkaha atarak dirseğiyle Clyde'ı dürttü. Başka zaman olsa bu yakınlık Clyde'ı sevindirirdi belki. Ne var ki şimdi Lycurgus'lu Griffiths'lerden olmanın bilincine erdiğinden pek hoşuna gitmedi.

Öte yandan şu kır gezintisi planı da bir bakıma çok heyecan verici ve çekici olmakla birlikte, başına sonsuz işler açabilirdi, öyle değil mi? Bir kez Clyde parasızdı; fabrikadaki haftalığı on beş dolardı daha. Bu tür pahalı gezintilere katılacak durumu yoktu. Sonra hemen hemen hiç tanımadığı, Rita denilen bu kızla arasında bir bağlantı kurulacaktı. Ya günün birinde amca oğlu Gilbert bunu görür ya da duyarsa? Zella sokakta Gilbert'e sık sık rastladığını söylememiş miydi? Dördü bir aradayken eninde sonunda Gilbert'e rastlayacakları belli bir şey değil miydi? Dillard gibi sıradan bir adamla görüldüğü için fabrikadaki işinden bile olabilirdi. Böyle bir durumun nereye varacağını kimse kestiremezdi ki!

Clyde hafifçe öksürerek çeşitli özürler ileri sürdü. Şu sırada işi başından aşkındı. Hem sonra, böyle bir gezinti... bir düşünmesi gerekiyordu. Akrabaları vardı ortada, anlar-sın ya. Zaten bu pazarla gelecek pazar fabrikadaki özel bir iş yüzünden Lycurgus'dan ayrılamayacaktı. Ondan sonra, bakalım, düşünürlerdi... İçinden de, iki üç hafta kemerini sıkıp para biriktirerek bu gezintiye gitmenin eğlenceli olacağını geçiriyordu. Şu sırada iyi bir kostüm ve şapka almak üzere para biriktirmekteydi. Bu birikimin ucundan alamaz mıydı? Gerçi bunun baştan sona yanlış bir iş olduğunu biliyordu ama gene de...

Ah, o pembe beyaz, tombul, dişi Rita...

Sonra aradaki bekleyiş döneminde Griffiths'lerin daveti geldi! Genç adam bir akşam, kafası Dillard'ın önerdiği tatlı serüvenle dopdolu, yorgun argın eve döndüğünde, odasındaki masanın üzerinde kalın ve güzel bir kâğıt üzerine yazılmış bir mektup buldu. Bunu pansiyona, kendisinin yokluğunda Griffiths'lerin uşaklarından biri getirip bırakmıştı.

Clyde zarfı hemen yırtarak açtı ve içindeki mektubu heyecanla okudu:

Sevgili yeğenim,

Sizin gelişinizden sonra kocam birçok iş seyahatine çıktı. Sizinle tanışmak için sabırsızlanmakla birlikte onun için rahat ve uygun bir zamanı bekledik. Şu sırada işleri

daha hafif olduğundan, pazar akşamı saat altıda bize gelip soframıza oturursanız çok seviniriz. Çok plansız, kendi kendimize olacağımızdan, eğer gelemeyecekseniz bize mektup ya da telefonla bildirmek zahmetine girmenize gerek yok. Resmi giyinmeseniz de olur. Yalnız, bir engeliniz yoksa gelmeye çalışın. Gelirseniz çok seviniriz.

Gözlerinizden öperim.

Yengeniz

Elizabeth Griffiths

Griffiths'lerin uzun süren sessizliği sırasında, fabrika bodrumundaki hiç sevmediği işinin başında beklerken, burada aradığını bulamayacağından ve şahane akrabalarının arasına karışamayacağından korkmaya başlamış olan Clyde bu mektubu okur okumaz romantik (ve bu yüzden de biraz çürük) bir iyimserliğe kapıldı. Öyle ya, "gelirseniz seviniriz," dediklerine göre onu pek de öyle hor görmüyor olsalar gerekti. Amcası hep dışarılardaymış meğer. Bu sessizliğin nedeni buymuş! Şimdi artık Clyde yengesiyle amca kızlarını ve o koca köşkün içini görebilecekti. Kim bilir ne şahane bir yerdi! Belki de bu yemekten sonra Griffiths'ler ona sahip çıkarlardı, kim bilir?

Rita'ya karşı duyduğu hisler o saat dağılmaya başladı. O, Griffiths adını taşıyan bir adam, kendinden o kadar aşağı düzeyde olan kişilerle düşüp kalksın! Hem de aile bağlarını tehlikeye atmak pahasına! Olacak iş değildi bu!

Çok yanlış bir adım! Bu mektubun tam şu sırada gelmesi de bunu ortaya koymuyor muydu? Şansı varmış (hem de büyük şans varmış) ki kendini öyle bir kıza kaptırmayacak kadar sağduyu göstermişti. Olacak iş değil! Gelecekle ilgili tüm umutları suya düşerdi sonra...

Genç adam şimdi kafasını Rita ve kır gezintisi hayalleriyle yoracağına Griffiths'leri düşünmeye daldı ve aklına hemen o gece için kılık sorunu geldi. Ertesi sabah Bay Kemener'den, saat on birden bire kadar izin alarak çarşıya çıktı ve biriktirdiği parayla güzel bir takım, bir çift rugan ayakkabı, bir de beyaz ipek atkı almayı başardı. Böyle şık giyinirse kendine güveni yerine gelecekti. Akrabalarının üzerinde olumlu bir etki bırakmak zorundaydı... Onlar gibi üstün ve parlak kişiler arasına kabul edilmek az şey miydi?

Bu gül bahçesindeki tek dikenin onu her gördüğü yerde buz gibi gözlerle süzen Gilbert olduğunu Clyde sezinliyordu. Gilbert oradaysa ve ona her zamanki gibi tepeden bakarsa, onun kendini küçük görmesini önlemiş olacaktı. Ama her şeye karşın içinde önüne geçemediği bir çekinme duygusu vardı.

Gene de bütün bu duygular bir yana, genç adam eline geçen fırsattan yeterince yararlanmaya karar verdi ve pazar günü saat altıda, bütün sınırları gerilmiş bir halde, Griffiths'lerin köşküne doğru yola çıktı. Bahçenin o büyük, kemerli, oyma demir kapısının mandalını açarken içi heyecanla ürperiyordu. Geniş, kıvrım kıvrım, tuğla döşeli bah-

çe yolunda yürürken, keskin ve eleştiren gözlerin kendini süzdüğünü hissederek gibi oldu. Pencerelerdeki ağır perdele-
rin arasından onu gözetleyenler vardı belki de.

Alt katta yanan avizelerin yumuşak ışıkları, onu çağırır-
casına dışarı vurmıştı.

Kapıyı açan uşak paltosunu aldı ve onu göz kamaştı-
ran büyük bir salona götürdü. Clyde çalıştığı lüks otel ve
kulüplerden sonra bile çok güzel buldu bu salonu. Nefis
eşyalar, halı ve perdelerle öylesine doluydu ki bu oda! Bü-
yük, yüksek şöminede ateş yanıyordu; önünde koltuk ve
puflar... dört bir yanda lambalar, upuzun bir saat, kocaman
bir masa vardı.

Salonda kimsecikler yoktu. Ama Clyde ürkek bir he-
yecanla çevresine bakınırken, geniş merdivende bir hışırtı
duydu ve Bayan Elizabeth Griffiths'in kendine doğru yak-
laştığını gördü; soluk ve seçkin görünümlü, zayıf bir kadın-
dı. Gene de adımları canlıydı, davranışı da pek candan ol-
masa bile kibar ve terbiyeliydi. Clyde birkaç dakikalık bir
konuşmadan sonra ona alıştı ve rahatladı.

"Siz Clyde'sınız, değil mi?"

Bayan Griffiths bunu gülümseyerek sormuştu.

Clyde çekingenliğinden doğan olağanüstü bir ağırbaşlı-
lık ve gururla, "Evet, efendim, Clyde Griffiths," diye yalın
bir yanıt verdi.

Bayan Griffiths yıllar yılı yüksek sosyeteyle haşır neşir
olmanın verdiği bir rahatlıkla, "Tanıştığımıza çok sevin-

dim Clyde; evimize hoş geldin," dedi. "Çocuklarım da seni görünce çok sevinecek. Bella ile Gilbert evde yoklar ya, neredeyse gelirler. Kocam biraz dinleniyordu; o da şimdi gelir. Oturmaz mısın? Pazar akşamları çoğunlukla biz bize yemek yeriz. Böyle تنها bir zamanda gelersen baş başa oluruz, diye düşündüm. Ee, Lycurgus'a alışabildin mi artık?"

Clyde candan ve neşeli görünmeye çalışarak, "Alıştım, burayı çok seviyorum," diye yanıtladı. "Daha her yeri görmedim ama gördüğüm kadarı çok hoş. Hele bu cadde, şimdiye kadar gördüklerimin en güzeli. Evler ne büyük, bahçeler ne güzel."

Evinin yeri ve güzelliğiyle için için övünen Bayan Griffiths, "Evet, Wykeagy Bulvarı Lycurgus'un göz bebeğidir," dedi. "Her gören vuruluyor. Çok eskiden, daha burası bir köyken yapılmış. Bu kadar parlaması daha on beş yirmi yıllık bir şey. Şimdi sen bana annenle babanı anlat biraz. Kocam onları... yani kardeşini hep anlatır, ne var ki ben hiç görmedim. Kocam da anneni hiç görmedi sanıyorum. Nasıl, baban iyi ya?"

Clyde, çok yalın, "Teşekkür ederim, çok iyi," diye karşılık verdi. "Annem de iyi. Denver'da oturuyorlar. Bir süre Kansas City'de oturduk ama onlar üç yıl önce Denver'a taşındılar. Annemden daha geçen gün mektup aldım. İşlerinin yolunda olduğunu söylüyor."

"Demek annenle düzenli mektuplaşıyorsun ha? Aferin."

Bayan Griffiths gülümsedi çünkü Clyde'ı beğenmişti. Genç adam öyle bakımlı ve kibardı, kendi oğluna öylesi-

ne benziyordu ki kadın ilk bakışta iyice irkilmiş ve ilgilenmişti. Clyde onun oğlundan daha boy lu, daha iri yapı lı ve sonu ç olarak daha bile yakışıklıydı. Gene de iki d üny a bir araya gelse kadın bunu itiraf edemezdi.

Tam Clyde'a kardeşlerini sormak üzereyken Samuel Griffiths içeri girdi. Ayağa kalkan Clyde'ı ölçüp biçen bir bakışla, yıldırım gibi gene bir süzdü ve hiç değilse görünüş yönünden pek beğenerek, "Ey, hoş geldin, bakalım," dedi. "Seni bana hiç göstermeden işe sokmuşlar, sanırım."

Clyde bu kadar büyük bir adamın huzurunda olmanın verdiği saygıyla yarı eğilerek, "Öyle oldu, efendim," diye karşılık verdi.

"Pek güzel, pek güzel. Otur bakalım şöyle. İyi etmişler. Anladığıma göre çektirme bölümünden başlatmışlar seni. Pek sefalı bir yer değilse de işi temelinden öğrenmek bakımından iyidir. Nice yüksek kişinin işe sıfırdan başladığını sen de bilirsin." Samuel Griffiths gülümseyerek, "Sen geldiğinde ben burada yoktum," diye ekledi. "Yoksa görüşürdük."

Oturmayı ancak amcası büyük bir koltuğa oturduktan sonra göze alabilmiş olan Clyde, "Evet, efendim," diye mırıldandı.

Samuel ise onu Şikago'daki gibi üniformalı değil de resmi bir ceket, pilili, şık bir gömlek ve siyah kravatla görünce daha bile gözü tutmuştu. Hiç de öyle Gilbert'in dediği gibi silik ve sönük bir insana benzemiyordu. Gene de ticarete

güç ve canlılık zorunluydu. Clyde'ın işte bu yönden zayıf olduğunu görebiliyordu. Amcası onun şöyle daha bir ateş gibi, daha atılgan olmayışına yandı. Öyle olsa Griffiths'ler adına daha övünülecek bir şey olur, oğlunun da ağzı kapanırdı.

"Ey, işinden hoşnut musun bari?"

Clyde, "Evet, efendim," dedi. Sonra açık açık, "Daha doğrusu hoşnutum diyemem ama pek yakındığım da yok," diye ekledi. "Başlangıçta ha o iş olmuş ha bu iş, pek bir şey değiştirmez, sanırdım."

İsteddiği, daha yüksek bir konuma layık olduğunu amcasının kafasına sokmaktı. Kuzeni Gilbert'in o anda odada bulunmayışından yüreklenerек böyle konuşabilmişti.

Samuel onun tutumunu beğenerek, "Aferin, böyle olmalı," dedi. "Gene de bu günlerde herhangi bir alanda ilerlemek zaman ister; bunu da unutma."

Bunu duyunca Clyde, kendini o loş ve nem bodrum dünyasında daha ne zamana kadar bekleteceklerini merak etti.

O bunu düşünürken Myra geldi. Clyde'ın neye benzediğini çok merak etmişti. Şimdi onun Gilbert'in dediği kadar silik bir genç olmadığını görünce sevindi. Hatta Clyde'ın gözlerinde öyle bir şey vardı ki... çekingen, biraz sinsi, hem de bir şeyler ister, bir şeyler arar gibi bir şey... genç kızın o an ilgisini çekti. Kendisi de girişken bir insan olmadığından bu bakış onun aklına kendiliğinden bir şeyler getirmişti belki de...

Clyde ayağa kalkarken Samuel biraz rastgele tutumla, "Myra, sana amcanızın oğlu Clyde Griffiths'i tanıtayım," dedi. "Clyde, kızım Myra."

Clyde eğildi, sonra Myra'nın uzattığı soğuk ve gevşek eli tuttu.

Myra candan bir gülüşle, "Umarım Lycurgus'u seversiniz," diye söze başladı. "Bizler burayı pek severiz ama Şikago'dan sonra size sönük gelir sanırım."

Tam o sırada sokak kapısı açıldı ve Gilbert Griffiths içeri girdi. Daha önce bir otomobil sesi duyulmuş ve otomobil bahçenin büyük kapısının önünde durmuştu. Gilbert dışarda birine, "Bir dakika, Dolge!" diye seslendi. "Şimdi geliyorum."

Sonra içerdekilere dönerek, "Özür dilerim, bir dakikaya geliyorum," dedi ve koşarak çıktı.

Biraz sonra geri geldiğinde, hiç değilse Clyde'a karşı, gene her zamanki gibi soğuk ve küstah davrandı. Üstünde enine çizgili hafif, kemerli bir pardösü vardı. Koyu renk deri şapkasıyla eldivenleri ona askersi bir hava veriyordu. Clyde'ı resmi bir baş selamı ve soğuk bir merhabayla selamladıktan sonra elini gösterişli bir edayla babasının omuzuna koyarak, "Merhaba, babacığım," dedi. "Merhaba, anne. Yazık, bu akşam sizlerle olamayacağım. Bridgeman'larda toplantı varmış. Artık sabaha karşı dönerim. Belki de doğrudan ofise gelirim. İşleriniz yolunda ya, efendim?"

Babası, "Şükür, yakınacak bir durum yok," diye karşılık verdi.

"Yani saat ikiye kadar dönemezsem artık orada yatarım."

Clyde'ı hiç umursamıyordu.

Annesi, "Arabayı her zamanki hızınla sürmüyorsun ya inşallah?" dedi. "Çok tehlikeli."

Gilbert, "Saatte yirmi beşle gidiyorum, anneciğim, hiç korkmayın," diye annesine bile tepeden bakarcasına gü-lümsedi. "Sakın merak etmeyin."

Onun bu dediği dedik, küçümseyen davranışı Clyde'ın gözünden kaçmamıştı. Amca oğlunun fabrikada olduğu gibi burada da hatırı sayılır bir insan olduğu anlaşılıyordu. Kendi kendine bile babası dışında kimseyi pek önemseddiği yoktu.

Böyle bir evin oğlu olmak, kazanmak için hiçbir şey yapmadığı bir sürü haklara sahip olmak, kendi kendini bu kadar ciddiye alıp çevresine sözünü bu kadar geçirebilmek... ne güzel şeydi, kim bilir! Böyle bir genç adam olmak, elinde bu kadar güç ve yetki bulundurmak ne demekti, bir düşünsene!

X

Bu sırada bir hizmetçi kız yemeğin hazır olduğunu bildirdi. Gilbert de hemen oradan ayrıldı. Salon-dakiler ayağa kalktılar. Bayan Griffiths hizmetçiye, "Bella telefon etti mi?" diye sordu.

Hizmetçi, "Hayır, hanımefendi, etmedi," diye yanıtladı.

"Öyleyse Bayan Truesdale, Finchley'lere bir telefon et-sin de baksın bakalım, Bella orada mı? Oradaysa hemen eve gelsin."

Hizmetçi çekildi ve salondakiler arka merdivenin batı-sına düşen yemek salonuna geçtiler. Burası da şahane dö-şenmiş bir salondur. Ortada, ancak özel durumlarda kulla-nıldığı anlaşılan, upuzun oyma ceviz bir masayı üzerine düzenli aralıklarla konulmuş şamdanlar aydınlatıyordu. Geride kemerle ayrılmış yuvarlak bir bölmede altı kişilik, daha küçük bir masa hazırlanmıştı. Yemeği burada yiye-ceklerdi.

Sofraya oturunca Clyde kendini, daha çok ailesi konu-sunda sorulan soruları yanıtlamak durumunda buldu ve Samuel Griffiths'le karısının peş peşe ciddi ciddi sorduk-

ları bu soru dizisi karşısında iyice sıkılıp sinirlenmekten kendini alamadı. Onlar da Clyde'ın özellikle ailesiyle ilgili sorulara duraksayarak karşılık vermesinden sıkıldığını ve üzüldüğünü anladılar. Ailesinin aşırı yoksulluğuna bağladılar bunu. Öyle ya, onlar.

“Kansas City’de otel işine, okulunu bitirdikten sonra girmişsindir, değil mi?” diye sorunca Clyde kulaklarına kadar kıpkırmızı kesilmişti.

Aslında Clyde o çalınmış otomobil olayını düşünüyor ve Kansas City’de bir otelde, hele Green Davidson’da çalışmış olduğu ortaya çıkacak diye ödü kopuyordu.

Neyse şansı varmış da bu arada kapı açıldı ve Bella, yanında iki arkadaşıyla içeri girdi.

Onların bu sosyete dünyasından olduklarını Clyde görür görmez anlamıştı. Rita ile Zella’dan ne kadar bambaşkaydılar! Hele bir tanesi, Bella ile annesinin dillerinden düşmeyen Sondra Finchley’di. Clyde ömründe böylesine şık, kendini beğenmiş, bu kadar şipşirin bir kız görmemişti. Şimdiye kadar tanıdıklarından ne kadar bambaşka ve üstündü! Vücudunun çizgilerine tıpatıp oturan hokka gibi bir gemici takımı giymişti ve gözlerinin üstüne indirdiği küçük, koyu renk bir deri şapka kostümünün şıklığını tamamlıyordu. Bir elinde yerdeki süs köpeğinin kayışını tutuyordu. Öbür koluna da siyah gri kareli, göz alan bir palto almıştı. Clyde’a göre ömründe gördüğü kızların en tatlısı, en güzeli oydu. Daha doğrusu kız Clyde’ı elektrik

çarparcasına çarpmıştı. Genç adam tepeden tırnağa ürpermiş ve isteyip elde edememenin acısıyla burnunun direği sızlamıştı. Elde etmeyi istemek ve ondan bir bakış bile koparamayacağını içi burkularak bilmek! İşkenceydi bu. Bir an gözlerini yumup onu bir daha hiç görmemek istiyordu, sonra durmadan, gözlerini ayırmadan ona bakmak... Öylesine gerçekten vurulmuştu.

Kıza gelince, Clyde'ı görmüş olsa bile önce hiç sezdirmedi.

“Bana bak, Bissel!” diye köpeğine bağırdı. “Uslu durmazsan seni alır dışarıya bağlarım ha! Of, bu hayvan böyle yapacaksa bir an bile duramam, vallahi!”

Köpek evin kedisini görmüş, üstüne atılmak için kayışını çekiştirip duruyordu.

Sondra'nın yanında, belki Sondra kadar şık ve çekici bir kız daha vardı. Kumraldı bu kız. Badem gibi, grimsi yeşil, dupduru gözleri, çıtı pıtı, kıvrak bir yapısı vardı, kedi gibi yumuşak ve sokulgandı. İçeri girer girmez hemen, kayar gibi Bayan Griffiths'in oturduğu yere süzüldü, ona sokuldu ve başladı kedi gibi mırıldanmaya:

“Ah, nasılsınız, Bayan Griffiths? Ne kadar iyi gördüm sizi! Görüşmeyeli ne kadar çok oluyor, değil mi? Annemle ben burada yoktuk da. Bugün annemle Grant, Albany'ye kadar uzandılar. Ben de Lambert'lere uğramıştım: Bella'yı la Sondra'yı alıp geldim. Demek bu akşam yemekte siz si-

zesiniz.” Sonra, “Nasılsın, Myra?” diye Bayan Griffiths’in omuzunun üstünden uzanarak Myra’nın koluna dokundu.

Bu arada Bell, “Geç kaldım, özür dilerim anneciğim, özür dilerim, babacığım,” diyordu. “Şimdilik bu kadar yetmez mi?”

Sonra, onlar içeri girince ayağa kalkmış, hâlâ ayakta duran Clyde’ı yeni görüyormuş gibi yarı yapmacık bir utançlıkla sustu. Ötekiler de susmuşlardı. Clyde kendini yetersiz görmek yüzünden içi titreyerek, onlara tanıştırmak için bekliyordu. Bu kibar kızların gençlik ve güzelliği onun gözünde kadınlığın en son zaferiydi. Zaten bu kızlar kadar çekici olmayan Hortense’e ve Rita’ya kapılması da onun genellikle kadınlara olan zayıflığını gösterir.

Clyde’ın hâlâ ayakta durduğunu gören Samuel Griffiths ağırbaşlılıkla, “Bella,” diye konuştu. “Sana amcanın oğlu Clyde’ı tanıstırayım.”

Bella Clyde’ın Gilbert’e son derece benzediğini görmüştü.

“Ah, evet,” dedi. “Nasılsınız? Bugünlerde bir gün bizi görmeye geleceğinizi annem söylüyordu.” Elini şöyle bir uzattı. Sonra, “Arkadaşlarım Bayan Finchley’le Bayan Cranston; kuzenim Bay Griffiths,” diye onları birbirine tanıstırdı.

Kızlar, alabildiğine resmi ve soğuk boyun kırdılar. Bir yandan da dikkatle ve açıktan açığa Clyde’ı gözden geçiriyorlardı.

Sondra yanına yaklaşmış olan Bertine'e, "Gil'e de nasıl benziyor, değil mi?" diye sordu.

Bertine, "İnanılır gibi değil," diye yanıtladı. "Ama Gil'den daha yakışıklı, değil mi? Hem de çok."

Sondra evet, der gibi başını eğdi. İlk ağızda bu yeni gencin Gil'den daha yakışıklı olması hoşuna gitmişti. Çünkü Gil'i hiç sevmezdi. İkincisi onun kendine ilk bakışta vuruşu ve bunu açıkça ortaya vuruşu hoşuna gitmişti. Ne var ki Sondra tanıştığı gençlerin kendine ilk bakışta vurulmalarını kendi hakkı sayardı. şimdi de Clyde'ın durup durup ona bakmaktan kendini alamadığını görünce, hiç değilse şimdilik, daha fazla uğraşmasının gereksiz olduğuna karar verdi. antada keklik demekti.

Bu baskını beklememiş olan ve arkadaşlarını böyle damdan düşercesine Clyde'a tanıttığı için Bella'ya sinirlenen Bayan Griffiths, "Kızlar, paltolarınızı bırakıp otursanız daha iyi olmaz mı?" diye araya karıştı. "Nadine'e söylerim, şu uca iki tabak daha getirir. Bella, sen de babanın yanına oturabilirsin."

Sondra ile Bertine, "Aa, dünyada olmaz!" ve "Olmaz, biz geçerken uğradık. Kalamayız," dediler.

Dediler ya, Clyde'ı çok yakışıklı bulduklarından ilgilendişler, sosyal yönden değerini ölçüp biçmeye can atıyorlardı. Bella'yı canları gibi sevmekle birlikte, Gilbert'i tutmazlardı. Kendileri de bencil ve kendini beğenmiş olduklarından onu aşırı gururlu, başına buyruk ve zaman

zaman küstah bulurlardı. Clyde ise ondan daha yumuşak huyluya benziyordu. Hele bir de onunla aynı düzeydeyse, yani Griffiths'ler onu kendileriyle bir tutuyorlarsa, eh, onu listelerine yazabilirlerdi, değil mi? Her neyse, hiç değilse onun paralı olup olmadığını öğrenmek bile ilginç olurdu.

Bayan Griffiths onların bu merakını hemen giderdi. Bertine'e dönerek kasıtlı ve anlamlı bir tonla, "Bay Clyde bizim yeğenimiz olur," dedi. "Amcasının fabrikasında kendine bir yer yapabilmek umuduyla Batı'dan geldi buraya. Kendi kendisini yetiştirmek zorunda olduğundan amcası onun elinden tutmak iyiliğini gösterdi."

Clyde kıpkırmızı kesildi. Kendini amcasının ailesiyle ve bu kızlarla bir tutmaması için öyle açıktan açığa bir gözdağıydı ki bu! Yalnızca para ve mevki sahibi gençlerle ilgilenen Bertine Cranston'un gözlerindeki bakış o saat ilgiden ilgisizliğe dönüşmüştü. Öte yandan babası çok zengin ve kendisi çok güzel olduğundan Bertine'den daha el üstünde tutulmakla birlikte onun kadar hesaplı olmayan Sondra, Clyde'ı bir kez daha süzdü. Tek bir düşünce yüzüne apaçık yazılmıştı: Çok yazık! Bu kadar yakışıklı bir genç!

Sondra'yı çok seven Samuel Griffiths, "Bana bak Sondra, şu köpeğini öbür yandaki sandalyelerden birinin ayağına bağla da gel, yanıma otur," dedi. "Paltonu bırak şuraya. Gel, burada yer var."

Sondra biraz gösterişe kaçmakta birlikte gene de sevimli olan bir canlılıkla, "Kalamam ki, Samuel amca," diye kar-

şılık verdi. “Zaten geç kaldık. Hem Bissell de durmaz. Bertine’le ben gerçekten şöyle uğrayalım dedik; inanın bana.”

Bella, “Evet, babacığım,” diye araya girdi. “Bertine’in atının ayağına dün çivi batmış. Hayvan bugün topallıyor. Babasıyla Grant de evde yoklar. Bertine acaba bir bildiğiniz var mı, diye size sormak istiyor: Atın ayağına ne iyi gelir?”

Samuel Griffiths ilgiyle, “Hangi ayak?” diye sordu.

Clyde da süzebildiği kadar Sondra’yı süzüyordu. Bir içim su, diye geçiriyordu içinden; o minnacık, kalkık burunu; üst dudağının o çapkın, kabarık kıvrımı.

“Sol ön ayak. Dün Doğu Kingston yolunda gidiyorduk. Jerry’nin nallarından biri düştü; ayağına kıymık batmış olsa gerek ya. John bir türlü bulamıyor.”

“O ayakla çok yürüttün mü hayvanı?”

“On on iki kilometre; eve kadar.”

“Bana sorarsan John o ayağa biraz merhem sürüp sarsın, sonra hemen bir veteriner çağırsın. İyileşir, hiç korkma.”

Kızların hiç ayrılıp gitmeye niyetleri yok gibiydi. Clyde, “Ne rahat, ne tatlı bir dünya olsa gerek bu!” diye düşündü. “Bu küçük kent sosyetesini. İşte, bak şunlara: Dünya umurlarında değil! Bütün konuşmaları bindikleri atlar, yaptıkları evler, gittikleri yerler, gördükleri arkadaşlar üzerine.” Gilbert daha demin, bir grup gençle birlikte otomobille bir yere gitmişti. Bella da bu sokaktaki güzel evlerde bu güzel kızlarla vakit öldürüyordu. Kendisiyse Bayan Cuppy’nin

evinin üçüncü katındaki daracık bir odaya kapanmış çile doldurmaktaydı. Hem de haftada on beş dolarcık bir parayla. Ve yarın sabah bu kızlar yeni yeni eğlenceler tatmak üzere gözlerini açarlarken kendisi gene o fabrika bodrumunda çalışıyor olacaktı.

İki konuk kız birden ayağa kalkıp vedalaşarak oradan ayrıldılar. O zaman Clyde gene akrabalarıyla baş başa kaldı. Clyde'ın içine bir yabancılık, bir boynu büküklük çökmüştü. Öyle ya, çevresindeki bu insanlar onun kendi dünyalarına yalnızca dışardan bakmasına izin veriyorlardı. Böyle güzel kızlarla bir arada olmayı ne kadar canı çekerse çeksin, bu dünyada yer edinmesinin yolu yoktu. Clyde üzülmüştü; öylesine ki yalnızca Samuel Griffiths değil, karısıyla Myra da bunu gördüler. Gene de onun, yalnızlıktan bunalmış olabileceğini tek anlayan Myra çıktı. Bu yüzden sofradan kalkıp salona dönerlerken Myra ona yaklaştı ve, "Bir süre sonra Lycurgus'a daha da alışırsınız sanıyorum," dedi. "Çevrede gezip görülecek epey ilginç yer var, göller filan. Sonra Adirondack Dağları da hemen kuzeyimize düşer, yüz yüz yirmi kilometre ötemizde. Yazın Yeşil Orman Gölü'ndeki yazlığımıza gittiğimiz zaman da arada bir gelip bizi görürsünüz sanıyorum."

Clyde'ın oraya çağrılacağını hiç sanmıyordu ya, şu durumda ona böyle demek içinden gelmişti. Genç adam ona ısındı ve onunla, ötekilere ilgisizlik göstermeden konuşabileceği kadar konuştu. Saat dokuz buçuğa kadar oturdu orada. Sonra ertesi sabah erken kalkacağından artık gitme-

si gerektiğini söyleyerek ayağa kalktı. Yapayalnız buluyordu kendini; bir sığıntı gibi.

Samuel Griffiths, onu sokak kapısına kadar geçirdi. Myra gibi o da Clyde'ı beğeniyor, gene de yoksul olduğundan ona az çok sırt çevireceklerini biliyordu. Bunun bedelini şimdiden ödemek ister gibi, neşeli ve candan, "Hava çok güzel, değil mi?" dedi. "Bahar daha adamakıllı gelmediğinden bizim sokak kendini tam olarak göstermeye başlamadı. Hele bir iki hafta daha geçsin..." Soru sorarcasına gökyüzüne baktı ve nisan sonunun havasını kokladı. Sonra, "O zaman gene gelirsin inşallah," diye ekledi. "Bütün ağaçlarla bahçeler çiçek açmış olduğundan sokağımızın güzelliğini iyice görürsün. İyi geceler, Clyde."

Gülümsüyordu ve sesi de öyle candandı ki Clyde gene, Gilbert'in tutumu ne olursa olsun amcasının ona karşı bir yakınlık duyduğuna inandı.

XI

Günler geçiyordu. Griffiths'lerden başkaca ses seda çıkmamış olmakla birlikte Clyde bu tek görüşmenin önemini hâlâ gözünde büyütüyor ve durup durup o kızlarla bir arada olmanın düşlerini kuruyordu. Onlardan biriyle kendi arasında bir aşk doğarsa ne şahane olurdu! Ne güzeldi onların yaşadığı dünya! O lüksün, o mutluluğun karşısında kendi dünyası ne çirkin kalıyordu!.. Dillard'mış! Rita, Zella'ymış! Laf! Onlar Clyde'ın gözünde ölmüşlerdi artık. Genç adam şimdi bu yeni tanıdığı dünyayı istiyordu ya da hiçbir şey! Bu yüzden Dillard'a karşı elinden geldiği kadar soğuk davranmaya başladı; bu da zamanla iki genci birbirinden iyice uzaklaştırdı.

Öte yandan günler geçtikçe geçiyor ve Clyde hâlâ bodrumda çalışıyordu, ne arayan vardı ne soran. Öyle bir an geldi ki hep aynı işi yapıp fabrika işçileriyle haşır neşir olmaktan ve parasızlıktan bunalan genç, Dillard'la Rita'ya değil ama Şikago'ya dönmeyi aklından geçirmeye başladı. Ya da New York'a gidebilirdi. Gerekirse bir otelde iş bulabileceğine inanıyordu.

Tam o sırada, onu yüreklendirip eski düşlerine yeniden can vermek istercesine, amcasının onunla ilgilendiğini gösteren bir şey oldu.

Baharda bir cumartesi sabahı Samuel Griffiths fabrikasını tepeden tırnağa gezip denetlemeye karar verdi. Peşinde Joshua Whiggam'la birlikte, saat öğle sularında çekirtme bölümüne geldi ve Clyde'ı ilk kez işbaşında eski pantolonu ve atlet fanilasıyla görünce fena bozuldu. Onun daha birkaç hafta önce yemeğe geldiği zamanki tiril tiril, tertemiz halini aklına getirip şimdikiyle kıyaslayınca aradaki zıtlık onu tedirgin etti. Çünkü gerek Şikago'da gerek burada olsun, Clyde'ın en hoşuna giden yönü bakımlı ve oluşuydu. Kendi oğluna bu kadar benzeyen bu çocuğu şimdi burada, kolsuz atlet fanilas ve eski pantolonuyla işçilerin arasında çalışır görünce, onun kendi kardeşinin oğlu olduğu ve bu bodrum katında sıradan bir işçi gibi çalışmasının hiç yakışık almadığı kafasına dank etti. Çevredekiler onun kendi akrabasına karşı aşırı bir ilgisizlik gösterdiğini sanabilirlerdi.

Whiggam'a ya da başka birine şimdilik hiçbir şey söylemeden, şehir dışında olan oğlunun dönmesini bekledi. Sonra pazartesi sabahı onu ofisine çağırarak, "Cumartesi günü fabrikayı gözden geçirdim," dedi. "Bizim Clyde hâlâ bodrumda çalışıyormuş."

Gilbert, "Ee, ne var bunda?" diye sordu. Babasının durup dururken Clyde'a neden değindiğini merak etmişti.

“Bodrumda çalışan yalnızca o değil ki. Ötekilerin canı can değil mi?”

“Çok doğru ama ötekiler benim kardeşimin çocuğu değil; hem de hiçbiri sana onun benzediği gibi benzemiyor.”

Onun bu sözleri oğlunu iyice sinirlendirmişti.

Samuel, “Olacak iş değil, diyorum sana,” diye ekledi. “Ben yadırgadım. Kalıbımı basarım ki onun bize akraba olduğunu bilen başkaları da yadırgıyorlardır. Gidip kendi gözümle görmediğimden bilemedim ama onu orada, öyle bir işte daha fazla bırakmak akıl harcı olmaz sanıyorum. Olamaz. Bir yolunu bulup onu pek öyle aksamayacağı bir yere almalıyız.”

Kaşları çatılmış, alnı kırışmıştı. Clyde’in o ter içinde, dö-küntü görünümü hiç aklından çıkmıyordu.

Clyde’ı olduğu yerde bırakmak isteyen Gilbert telaşlanarak, “Durun, size anlatayım, babacığım,” dedi. “Şu sırada alnının teriyle yükselmiş olan birini yerinden etmeden başka bir bölümde ona uygun bir yer bulabileceğimi sanmıyorum! Clyde’in şimdi yaptığı işin dışında hiçbir alanda herhangi bir deneyimi yok.”

Oğlunun Clyde’ı biraz kıskandığından haksızlık yaptığını gezen Baba Griffiths, “Valla, ben onun orasını bilmem de, aldırmam da,” diye karşılık verdi. “Bu ona göre iş değil; bir an önce başka yere alınmasını istiyorum. Orada çalıştığı yetti. Griffiths adı; ağırbaşlılık, yetenek, çalışkanlık ve kafa

demektir. Bu adın küçük düşmesini istemem. İşimize zarar dokunur. Anlıyorsun değil mi, ne demek istediğimi?"

"Çok iyi anlıyorum, patron."

"Dediğimi yerine getir, öyleyse. Whiggam'ı bul ve kuzenin için bir yer düşün. Sıradan bir işçi olarak değil ama. Zaten onu daha ilk baştan o işe koymak yanlış olmuş. Koskoca fabrikada ona verilecek bir küçük şeflik ya da ikinci, üçüncü derecede bir müdür yardımcılığı bulunabilirdi. Şöyle adam gibi giyinip adama benzeyeceği bir iş. Daha olmazsa ücretli tatil ver çocuğa; uygun bir yer açılıncaya kadar evine gitsin gelsin. Yeter ki o bodrumdan alınsın. Ha, sahi, kaç para alıyor şimdi?"

Gilbert, "Haftada on beş, sanırım," diye yanıtladı.

"Yetmez; eğer çevremizde adam gibi gezecekse. Haftalık yirmi beşe çıkarsan iyi olur. Biliyorum, biliyorum, bu kadar etmez ne var ki artık üstümüze almış bulunduk. Eli-ne geçineceği kadar para geçmesi zorunlu. Akrabalarımıza hor davranıyoruz diye dile gelmektense bu parayı vermemiz yeğdir."

Babasının canının sıkılmış olduğunu anlayan Gilbert, "Baş üstüne, patron hay hay," dedi. "Yalnızca bana kızmayın, ne olur. Bütün suç bende değil ki! İlk söylediğim zaman siz de onaylamıştınız, öyle değil mi? Gene de çok haklısınız. Siz her şeyi bana bırakın, ben ona göre iyi bir yer bulurum."

Sonra Whiggam'ı çağırmak üzere zile bastı. Bir yandan da bu işi Clyde'ı şımartmadan nasıl becereceğini düşünüyordu. Clyde bunu hakkı olan bir yükseliş değil de onların gösterdiği bir lütuf olarak görmeliydi.

Whiggam hemen geldi ve Gilbert'in yaptığı diplomatça soruşturma üzerine kafasını kaşıyarak dışarı çıktı. Bir süre sonra da geri gelerek, Clyde'ın hiçbir teknik deneyimi olmadığına göre şimdilik ona verilebilecek tek işin Bay Liggett'in yardımcılığı olduğunu söyledi. Bay Liggett beşinci kattaki beş büyük dikiş odasının işçi başıydı. Yönetiminde, ayrı bir yardımcının işlettiği ufak ve pek özel bir bölüm vardı.

Burası damgalama odasıydı. Dikiş katının batı ucunda, ayrı bir bölüm. Buraya her gün yukardaki bıçkı odasından yetmiş beş binle yüz bin düzine arasında, çeşitli boy ve biçimlerde yakalıklı gelirdi. Burada çalışan kızlar da yakaların üzerine boy ve modellerini belirten damgalar vururlardı. İşçi başı yardımcısının tek görevi, işçilere göz kulak olup düzeni korumak ve damgalama işinin aksamadan sürüp gitmesini sağlamaktı. Sonra, damgalanan yakalıklar dış odadaki dikişçilere teslim edilince, alındı defterine eksiksiz işlemek gerekiyordu. Bir de her işçi kızın aldığı ücret ayarlanabilsin diye damgaladığı yakalıklı düzinelerinin sayısı bir deftere, adının karşısına yazılıyordu.

Bu amaçla işçi başı yardımcısı için büyük bir yazı masası ve yakalıkların boy ve markalarına göre ayrılmış çeşitli

kayıt defterleri bulundurulurdu. Bu iş aslında küçük bir memurluktan başka bir şey değildi ve çoğu zaman kadınlara, kızlara, ihtiyar adamlara verilirirdi.

Whiggam'ın bu işin Clyde'a verilmesinde tek bir korkusu vardı. Hemen Gilbert'e de söylediği gibi Clyde gençliğinden ve toyluğundan ötürü bu bölüme gerektiği kadar sert ve disiplinli bir şef olmayabilirdi. Burada çalışanların tümü kızdı, kimi adamakıllı güzeldi. Clyde gibi genç ve yakışıklı bir erkeği bunca kızın arasına salmak akıl harcı mıydı acaba? Ne de olsa kızlara karşı zayıf olacağından aşırı yumuşak ve gevşek davranabilirdi. Kızlar onun bu yumuşaklığını kötüye kullanabilirlerdi. O zaman da onu bu bölümden almak gerekirdi. Ne var ki şu sırada fabrikadaki tek boş yer burasıydı. Onu şimdilik burada bir deneseler nasıl olurdu? Nasılsa yakında başka bir yer boşalır ya da onun bu görevin altından kalkıp kalkamayacağı anlaşılırdı. O zaman onu başka bir yere alırlar, olur biterdi.

Böylece hemen o gün öğleden sonra saat üç sularında Clyde, Gilbert'in ofisine çağrıldı ve Gilbert'in huyu olduğu üzere on beş dakika kadar bekletildikten sonra huzuruna alındı.

Gilbert soğuk bir bakışla ve onu sorguya çekercesine, "İşler nasıl bakalım?" diye sordu. "Bodrumda çalışmaya alışabildiniz mi artık?"

Ne zaman kuzeninin yanına yaklaşırsa içinde bir çöküntü duyan Clyde pek zavallı bir gülümseyişle, "Eh, işte hep

bildiğiniz gibi, Bay Griffiths,” dedi. “Yakındığım yok. Öyle gidiyoruz. Bir şeyler de öğrendiğimi sanıyorum.”

“Sanıyor musunuz?”

Clyde hafifçe kızarak, “Yani bir şeyler öğrendiğimi biliyorum,” diye sözlerini düzeltti.

Bir yandan da yarı göze girmek ister, yarı özür diler gibi gülümsemeye çalışırken kuzenine ta içinden dış biliyordu.

“Hah şöyle, şimdi oldu,” dedi Gilbert. “İnsan senin gibi haftalar haftası bir yerde çalıştıktan sonra bir şeyler öğrenip öğrenmediğini kesinlikle bilebilmelidir.” Sonra belki de fazla sert davrandığını düşünerek sesini hafifçe yumuşatıp, “Her neyse,” dedi. “Sizi bu yüzden çağırmadım. Sizinle görüşmek istediğim başka bir mesele var. Söyleyin bana, şimdiye kadar hiç, kendiniz dışında birkaç kişiyi yönettiğiniz oldu mu?”

Kuzeninin karşısında eli ayağı titremiş olduğundan soruyu tam kavrayamadan Clyde, “Anlayamadım,” dedi.

“Demek istediğim, hiç kendi sorumluluğunuz altında birkaç kişi çalıştırdığınız, herhangi bir yerde bir bölüm ya da ofisin yönetimini elinize aldığınız oldu mu bundan önce?”

Clyde, “Hayır, efendim, olmadı,” diye yanıtladı. Öyle heyecanlı ve ürkekti ki nerdeyse kekeliyordu.

Gilbert’in sesi de öyle sert ve soğuktu ki karşındakini hiçe sayar gibiydi. Öte yandan Clyde soruyu açıkça anla-

yınca ne demeye geldiğini de kavramıştı. Bu sertliğe, bu küstahlığa karşın onu işçi başı yapmaya, bir bölümün, birkaç kişinin başına geçirmeye karar vermişler demektir. Başka şey olamazdı!

Hemen, "Ama otellerle kulüplerde çok gördüm bunun nasıl yapıldığını," diye ekledi. "Bir denerseniz üstesinden gelirim sanıyorum."

Yanakları pembe pembe olmuş, gözleri billur gibi durmuştu şimdi.

Gilbert, hâlâ sert, "İlgisi yok; görmek başka, yapmak başka," diye yanıtladı. "Dağlar kadar ayırım var arada. Bir işi yapmamış olan bir insan çok şey bildiğini sanır ama yapmaya gelince şaşırır. Bu işe de bilen gerek."

Clyde'ı kusur arar ve bulurcasına süzüyordu. Clyde da boş yere umuda kapılmış olduğunu düşünerek heyecanını yatıştırmaya çalıştı. Yüzünün her zamanki solgunluğu geri geldi, gözlerindeki ışık söndü.

"Evet, efendim; siz öyle dediğinize göre öyledir sanırım," dedi.

Gilbert, "Yalnız herhangi bir konuda herhangi bir şeyi sanmanızın gereği yok; bunun böyle olduğunu biliyorsunuz," diye belirtti. "Deneyimsiz kişilerin güçlüğü bundadır işte. Hep sanmakla vakit geçirirler, tam olarak bilemediklerinden."

İşin doğrusunu söylemek gerekirse, kuzenini durup dururken iyi bir yere getirmek zorunluluğu karşısında Gil-

bert'in cinleri öyle tepesine toplanıyordu ki huncunu ortaya dökmekten kendini alamıyordu.

Clyde demin dolaylı olarak sözü edilen durumdan umudunu kesmiş değildi. Kuzenini yatıştırmak amacıyla, "Çok haklısınız," dedi. "Biliyorum."

Gilbert, "Kısacası, ilk geldiğinizde teknik yeteneğiniz olsaydı sizi muhasebe bölümüne yerleştirebilirdim," diye ekledi.

Bu "teknik yetenek" deyimini duyan Clyde paniğe kapıldı çünkü ne anlama geldiğini kestirememişti.

Gilbert umursamaz bir tavırla, "Bu durumda sizin için elimizden geleni yaptık," diye konuştu. "Bodrumda çalışmanın pek hoş bir şey olmadığını bilsek de o sırada elimizden gelen pek bir şey yoktu." Masanın üstünde parmaklarıyla tempo tutmaya başlamıştı. "Sizi bugün buraya çağdırmamın nedeni şu: Yukarda boşalan bir yer konusunda sizinle görüşmek istiyorum. Babamla ben sizi oraya almayı düşünüyoruz da."

Clyde'in içi birden hop etti.

"Babam da ben de ne zamandır sizi biraz daha iyi bir yere almayı istiyoruz ya, dediğim gibi, sizin teknik bilgisizliğiniz bizim belimizi büküyor. Hele ticaret ve iş konusunda da hiç deneyiminizin olmayışı işimizin güçlüğüne katmerleştiriyor."

Sözlerinin Clyde'in kafasına iyice girmesini, onun kendini iyiden iyiye küçük görmesini sağlamak amacıyla biraz

duraladı. Sonra, “Her neyse,” dedi, “sizi tutup buraya getirttiğimize göre, şimdi yaptığınızdan daha iyi bir işte bir süre denemeyi sonunda uygun bulduk: Sizi hep aşağıda tutmak olmazdı elbet... Şimdi, sizin için düşündüğümüz işi biraz anlatayım.”

Clyde’a beşinci kattaki işi açıklamaya koyuldu. Biraz sonra da Whiggam’ı çağırarak, “Whiggam, kuzenime bu sabah konuştuklarımızı anlattım,” dedi. “Hani yukardaki bölümün başına onu geçirmemize ilişkin. Bir zahmet Bay Liggett’e götürüverin kendisini. Neler yapacağını güzelce anlatsınlar. Sonra gene bana gönderin, lütfen. Onunla yeniden görüşmem gerek.”

Sonra fiyakayla ayağa kalkarak konuşmaya son verdi. Bu işe hâlâ pek akli yatmamış olmakla birlikte Clyde’a yararlanmak isteyen Bay Whiggam da onu alıp Bay Liggett’in yanına götürdü. Orada, makinelerin gök gürültüsünü andırır uğultusu arasında binanın en uç batı köşesine gittiler ve ana bölümden alçak bir parmaklıkla ayrılan çok daha küçük bir bölmeye girdiler.

Burada yirmi beş kadar işçi kızla elleri sepetli yardımcılar, tavandaki borulardan hiç aralıksız aşağıya dökülen, dikilmemiş yakalık yağmuruyla başa çıkabilmek için didi-nip duruyorlardı.

Clyde, Bay Liggett’e tanıştırıldıktan sonra, işçilerin bölümünden kordonla ayrılmış küçük bir köşedeki yazı masasına götürüldü. Masada Clyde yaşlarında, pek de güzel

olmayan kısa boylu, tombul bir kız oturuyordu. Whiggam, "Size Bayan Todd'u tanıtayım," dedi. "Bayan Angier'in yokluğunda on gündür işleri o çeviriyor. Bayan Todd, şimdi sizden isteğim, buradaki işinizi Bay Griffiths'e anlatabildiğiniz kadar çabuk ve açık olarak anlatacaksınız; sonradan, kendisi burada çalışmaya başlayınca da işi iyice öğreninceye dek ona yardımcı olacaksınız. Yaparsınız bunu, değil mi?"

Bayan Todd, "Elbette yaparım, Bay Whiggam, hem de seve seve," diye yanıtladı.

Hemen defterleri indirerek Clyde'a kayıtların nasıl tutulduğunu, sonra da damgalama işleminin nasıl yürütüldüğünü gösterdi. Sepetçi kızlar yukardan akan yakalılık destelerini alıp damgacı kızlara bölüştürüyorlardı. Damgalanan yakalıkları da hemen başka sepetçi kızlar dışarıya, öbür bölümdeki dikişçi kızlara taşıyorlardı.

Bunları ilgiyle izleyen Clyde, bu işi başarabileceği kanısına vardı. Yalnız bunca kadının arasında olmak öyle tuhafına gidiyordu ki! Öyle çok kadın vardı ki burada -yüzlerce kadın- beyaz duvarları ve beyaz direkleriyle doğuya doğru uzayıp giden koca katı, bir boydan bir boya doldurmuşlardı. Yerden tavana yükselen uzun pencerelerden de içeriye sel gibi gün ışığı akıyordu.

Whiggam, "İşin önemli yanı, buraya her gün girip çıkan binlerce düzine yakalığın sayısında hiçbir yanlışlık yapmaktır," dedi. "Sonra, yakalıklar kızların elinde hiç oya-

lanmamalı, hiç gecikmeden damgalanıp dikişçilere aktarılmalı. Bir de kızların çıkardığı işlerin kayıtları da dikkatli tutulmalı ki alacakları ücretlerde bir yanlışlık olmasın."

Clyde yapacağı işi ve çalışma koşullarını anlamıştı. Bunu Bay Whiggam'a söyledi. Korkuyordu ama içinden; "İşi bu kız yapabiliyorsa ben de yaparım," diye geçirdi. Zaten patronla olan akrabalığı yüzünden onunla iyi geçinmeye can atan Whiggam'la Liggett de onun bu işi kolaylıkla başaracağını söyleyip duruyorlardı.

Bir süre sonra Whiggam Clyde'ı gene Gilbert'in odasına götürdü. Gilbert onu görünce hemen, "Ee, kararınız nedir?" diye atıldı. "Evet mi hayır mı? Bu işin üstesinden gelebilecek misiniz yoksa gelemeyecek misiniz?"

Clyde kendini de şaşırtan bir yüreklilikle, "Gelebileceğim elbette," diye yanıtladı.

"Çok güzel, oturun bir dakika. Bir iş üzerine sizinle biraz daha konuşmak istiyorum. Size çok kolay görünüyor, değil mi?"

Clyde, "Yoo, çok da kolay göründüğünü söyleyemem," diye karşılık verdi. Sinirleri gergin, yüzü soluktu. Çok toy olduğundan, bunun büyük bir fırsat olduğuna; bu fırsatı kaçırmamak için bütün hünerini ve gözü pekliğini kullanması gerektiğine inanıyordu. "Gene de başarabileceğimi sanıyorum," diye ekledi. "Daha doğrusu başaracağımı biliyorum. Beni bir kez denemenizi istiyorum."

Gilbert tatlı sert bir sesle, "Aferin, şimdi oldu," dedi. "Şimdi bu işi biraz daha anlatayım size. Fabrikada bu kadar çok sayıda kadın çalıştıran bir bölüm olduğunu bilmiyordunuz sanırım, değil mi?"

"Hayır efendim, bilmiyordum. Fabrikada birçok kadın çalıştığını biliyordum da yerleri konusunda bilgim yoktu."

Gilbert, "Aslında bu fabrikayı tepeden tırnağa kadınlar işletir desek yeri var," dedi. "Üretim bölümünde her erkeğe karşı on kadın çalışır, diyebilirim. Bu yüzden burada bizim herhangi bir sorumluluk yükleyeceğimiz kişileri ahlak ve din yönünden iyice tanımak zorundayız. Eğer siz bize akraba olmasaydınız ve biz bu yüzden size güvenebileceğimize inanmasaydık, sizi iyice tanıyana kadar, taş çatlasa bir şef durumuna getirmezdik. Gene de akrabamız oluyorsunuz diye sanmayın ki yukarda olup bitenler ve sizin davranışlarınız konusunda sizden hesap sormayacağız. Bal gibi hesap soracağız sizden; bize akraba olduğunuz için özellikle üstünde duracağız. Bunu anlıyorsunuz değil mi? Neden böyle olduğunu da anlıyorsunuz: Griffiths adının burada taşıdığı önemi ve anlamı?"

Clyde, "Evet, efendim," diye yanıtladı.

"Güzel. Burada herhangi bir kimseyi bir işin başına getirmeden önce onların hiçbir zaman efendiliği elden bırakmayacaklarına; burada çalışan kadınların hiçbir zaman kabalıkla karşılaşmayacaklarına güvenmek isteriz. Hiçbir erkek, ister genç olsun ister yaşlı, buraya gelip dört bir yanın-

da kızlar var diye işi gücü sererek dalga geçeceğini sanırsa bizim yanımızda barınamaz. Fabrikamızda çalışan kadın, erkek, herkes, her şeyden önce ve her zaman, bizim yanımızda çalıştığını akılda tutmak, dışarı çıktığı zaman bile bunu unutmamak zorundadır. Başka türlü davranırsa, bu da bizim kulağımıza gelirse, adamın ya da kadının işi bitmiş demektir. Böylelerini istemeyiz ve aramızda tutmayız. Bir kez aramızdan attık mı da bir daha dönüp bakmayız."

Genç adam duraladı ve "Umarım açıkça anlatabilmişimdir, ne demek istediğimi," dercesine, dik dik Clyde'a baktı.

Clyde da, "Anlıyorum," dedi. "Çok haklısınız. Başka türlü olamaz." Gilbert, "Olmamalıdır da," diye ekledi.

Clyde da, "Olmamalıdır," diye tekrar etti.

İçinden de durumun gerçekten Gilbert'in dediği gibi olup olmadığını merak ediyordu. Fabrikadaki işçi kızlardan küçük düşürücü bir şekilde söz edildiği kendi kulağına bile gelmemiş miydi? Ne var ki genç adam şu anda yukardaki kızlarla kendi arasında bir köprü kuramıyordu. Kızlara olan düşkünlüğünü bildiğinden, bu kızlara sokulmamayı, onlarla hiç konuşmayı Gilbert'in dediği gibi uzak ve soğuk durmayı düşünüyordu. Zaten buradaki yerinden olmak istemiyorsa böyle yapmaktan başka yolu da yoktu.

Gilbert Clyde'ın içinden geçenleri okumuşçasına, "Pek güzel," dedi. "Şimdi size şunu sormak istiyorum: Bu işi

geçici de olsa size veririmse ciddiyetle çalışacağınıza, çevrenizde bir sürü kız var diye kafanızın dağılmayacağına güvenebilir miyim?"

Rita olayından sonra kendine pek de güvenememekle birlikte kuzeninin bu dobra sorusunun karşısında sinen Clyde, "Elbet, efendim," diye karşılık verdi. "Elbet güvenebilirsiniz."

Gilbert, "Kendinizden bir kuşkunuz varsa şimdi söylemenin sırasıdır," diye belirtti. "Bizim aileyle aynı kanı taşıyorsunuz. İşçilerimizin gözünde, hele böyle bir göreve geçince, bizim aileyi temsil edeceksiniz. Bu yüzden şimdiden sonra ayağınızı dikkatli atmanızı, çok dikkatli olmanızı istiyorum. Hiç kimse size en ufak bir toz kondurmamalı. Anlıyorsunuz, değil mi?"

Clyde bütün ciddiliğiyle, "Evet, anlıyorum, dürüst hareket eder ya da çıkar giderim," dedi.

O anda bunu yapabileceğine ve gerekirse gerçekten de yapacağına inanıyordu. Yukardaki o bir sürü kadın ve kız, kendinden pek uzak ve pek önemsiz geliyordu ona.

"Güzel. Şimdi sizden daha başka neler istediğimi de söyleyeyim. Bugünlük işi bırakmanızı ve eve gidip bu sorunu enine boyuna düşünmenizi istiyorum. Sabahleyin, eğer kararınız değişmemişse, gelin ve yukarda işe başlayın. Ücretiniz bundan böyle haftada yirmi beş dolar olacaktır. Temiz ve şık giyinerek öteki bölüm şeflerine de örnek olmanızı istiyorum."

Gilbert soğuk ve gururlu bir tutumla ayağa kalktı. Gelgelelim işiyle ücretinin böyle bir kalemde yükseltilmesi ve sık giyim konusunda söylenenler Clyde'ı öylesine sevindirip yüreklendirmişti ki genç adam amca oğluna karşı büyük bir gönül borcu duyuyor ve onunla dost olamaya can atıyordu. Evet, gerçi Gilbert sert, soğuk, kibirli bir adamdı; gene de Clyde'a bir değer veriyor olsa gerekti yoksa onu böyle çarçabuk yükseltmezdi. Clyde bir onun gözüne girebilse, onunla bir sıkı fıkı olsa durumu öylesine düzelirdi ki!

Genç adam öyle sevinmişti ki fabrikadan uçar gibi çıktı. Kararı karar, ne olursa olsun, irade gücü yönünden kendini sıkacak ve amcasıyla amca oğlunun istedikleri gibi bir insan olacaktı: Serinkanlı, hatta soğuk ve gerektiği yerde sert. Dillard ve Rita gibi kimselerle alışverişi kökünden kesecekti artık.

XII

aftada yirmi beş doların ağırlığı yok mu ya! Yirmi beş işçi kızın başına şef olmanın, gene iki dirhem bir çekirdek giyinebilmenin ağırlığı! Köşede, güzel bir ırmak manzarasına bakan bir şef masasında oturmak ve iki ay ırgatlar gibi çalıştıktan sonra en sonunda, bu koca fabrikada adı anılır bir kişi olabildiğini ta iliklerinde duymak! Bu yeni koltuğun ve onurun sayesinde Whiggam'la Liggett'in çevrede pervane gibi dönerek dostça öğütler verip yardımlar yapmaları... öteki bölüm şeflerinin, hatta reklamcı ve danışmanlarının arada sırada durup iki laf etmeleri...

Clyde şimdi kendi işinin inceliklerini de yeterince kavramış olduğundan, şöyle bir çevresine bakınıp fabrikanın bütünüyle işleyişi ve havasıyla ilgilenecek zaman bulabiliyordu. O top top pamuklu ve keten kumaşların nerden geldiğini; üst kattaki kocaman bir biçki salonunda, çok yüksek ücret alan yüzlerce usta makasçı tarafından nasıl biçildiğini, fabrikada bir işçi bulma bürosu, bir doktor, bir hastane ve ana kapıda, yalnızca şeflerle müdürlerin kullanabildiği özel bir lokantanın bulunduğunu öğrenmişti. Kendisi de artık adı üstünde şef olduğuna göre canı isterse ve cebinde para varsa bu lokantada kamunu doyurabilirdi.

Sonra genç adam Lycurgus'un adamakıllı dışında, Mo-hawk Irmağı'nın üstündeki bir köy dolaylarında, bir spor kulübü olduğunu da duymuştu. Yazık ki Griffiths'ler kendi adamlarının başka fabrikaların adamlarıyla haşır neşir olmalarına iyi gözle bakmazlarmış ve bu yüzden, kendi fabrikalarından bu kulübe üye olanlar pek azmış. Liggett bir keresinde onun sıradan bir işçi olmadığı için bu konuda dilediğini yapabileceğini ileri sürmüştü. Gene de Clyde, Gilbert'in verdiği gözdağını aklından çıkarmayarak kendini elinden geldiğince çekerek tutmaya karar vermişti. Hatta amcasıyla kuzeninin gözüne girmek için, kasabadaki belli başlı Presbiteryen kiliselerinden biri olan, sırasında Griffiths'lerin de gittiği High Street Kilisesi'ne gitmeye başlamıştı. Bununla birlikte onlara hiç rastlamadı çünkü sosyetenin tüm aileleri gibi onlar da hazirandan eylüle kadar bütün hafta sonlarını Yeşil Orman Gölü'nde geçirirlerdi.

Lycurgus'da yaz ayları, sosyete olayları bakımından pek durgun geçiyorsa da daha önce, mayısta, Griffiths'lerin de katıldığı birçok olay olmuştu: Bella'nın okulunda bir diploma töreni ve bir balo, Griffiths'lerin bahçesinde, ağaç dallarına asılmış Japon fenerlerinin altında bir bahçe partisi, şehirler arası otomobil bayramı geçit töreni.

Clyde bunları ya gazetelerde okumuş ya da bir yabancı gibi uzaktan, dışardan izlemişti. Çünkü amcasıyla Gilbert, onu işi pek ağır olmayan ufak bir müdürlüğe yerleştirdikten sonra kafalarından silip atmış gibiydiler. Durumu şimdilik iyiydi ve belki daha sonra onu gene evlerine çağırırlardı...

Bu arada genç adam gene eski yaşayışını sürdürüyordu: Yalnız, kendi ölçüsüne göre biraz daha rahattı çünkü ücretine zam yapılır yapılmaz ilk düşüncesi Bayan Cuppy'nin pansiyonundan çıkıp daha iyi bir semtte, daha güzel bir oda tutmak olmuştı.

Böylece zamdan on gün sonra kasabanın en iyi semtlerinden biri olan ve Wykeagy Bulvarı'na paralel uzanan Jefferson Bulvarı'nda Bayan Peyton'un pansiyonunda kendine iyi bir oda buldu. Bayan Peyton bir fabrika müdürünün dul karısıydı ve evinin giderlerinin altından kalkabilmek amacıyla iki odasını yemeksiz pansiyon olarak veriyordu. Kasabanın yerlisi olduğundan ve Griffths'leri iyi bildiğinden Clyde'in Gilbert'e ne kadar benzediğini hemen seçmiş ve onun temiz giyimli, terbiyeli tutumunu da pek beğenerek, en güzel odasını haftalığı beş dolardan ona sunmuştu. Clyde odayı hemen tuttu.

Fabrikadaki işine gelince: İşçilerle içli dışlı olmamak konusunda ettiği yemine karşın, çevresini saran bu kadınları kafasından silmeyi her zaman başaramıyordu. Kimileri oldukça güzeldi. Mevsimlerden de yazdı, haziran sonu. Hele öğleden sonraları, saat üçe, dörde doğru, yapılan işin sonsuz tekdüzeliği canları bezdirmeye başlayınca bütün fabrikanın üzerine, uzaktan uzağa şehveti andıran bir gevşeklik, bir dalgınlık çöküyordu. Öyle çok kadın vardı ki boy boy, huy huy, renk renk... Ve hepsi de burada başka erkeklerden ve eğlenceden uzak, Clyde'la baş başaydılar. Yerden tavana yükselen açık pencerelerden içeri yaz gününün ağır,

uykulu havası doluyor ve Mohawk Irmağı'nın döne döne akan suları görünüyordu; kıyısına halı gibi serilmiş yeşil çimenler ve bu çimenleri yer yer gölgeleyen ağaçlarla... Irmağın suları, bu ağaçların altında oyalananların bulacağı zevkleri fısıldar gibiydi. İşçilerin çoğunluğu da yalnızca elleri ve gövdeleriyle çalıştıklarından kafaları serbest kalıyor ve fabrikada olmasalar tadabilecekleri zevklerin hayalleriyle doluyordu.

Bu hayaller yüklü ve ateşli olduğundan, bulabildikleri en yakın şeye saplanıyordu. Bu kattaki tek erkek de (şu günlerde iki dirhem bir çekirdek gezen) Clyde olduğu için çevresinde çalışan kızların akli fikri ondaydı. Onun da Gilbert'in gözdağını unuttuğu zamanlar, bu kızlarla ilgili, şehvet dolu düşler kurduğu oluyordu.

Kızların, hele üç tanesiyle yakından ilgilenmeye başlamıştı. Bu üç kız keyiflerine düşkün, ateşli kimselerdi ve Clyde'ı çok yakışıklı buluyorlardı.

Bir tanesi Rus asıllı Ruza Nikoforitç'di, baygın kestane gözlü, basık burunlu, iri yarı ve ilkel bir sarışındı. Clyde'a bayılıyordu ama Clyde her zaman öyle gururlu duruyordu ki genç kız duygularını kendi kendine bile itiraf edemiyordu. Düzgünce ayrılıp yatırılmış saçları, parlak çizgili gömleğinin bu havada dirseklerine kadar sıyrılmış kollarıyla Clyde Ruza'nın gözüne, gerçek olamayacak bir kusursuzluk simgesi gibi görünüyordu. Kız onun o tertemiz, cilalı, kahverengi ayakkabılarına, parlak tokalı kemerlerine ve gevşek bağladığı kravatına hayrandı.

Sonra Martha Bordaloue vardı: Vücudu ve bacakları biraz kalınca ama düzgün, kızıl kumral saçları, yeşilimsi mavi gözleri, şiş pembe yanakları, küçük tombul elleriyle, Fransız soyundan gelme, kanlı canlı bir Kanadalı. Bilgisiz ve ilkel olduğundan Clyde'a bir saatliğine de gelse seve seve kabul edeceği bir erkek gözüyle bakıyordu. Bir yandan da bir dağ kedisi gibi yırtıcı olduğundan, Clyde'ın gözüne girmeye çalışan herkese diş biliyordu. Ruza'ya da bu yüzden düşmandı. Clyde'a güzelliğini gösterebilmek için elinden her geleni yapıyordu: Yakasını beyaz göğüslerinin sınırlarını gösterircesine açmalar, eteğini dizine doğru kaldırmalar, tombul kollarını çıplak bırakmalar ve ona baygın baygın bakıp iç çekmeler! Bir gün Ruza onun bu hallerini görünce, "Şu Fransız kedisine de bak!" dedi. "Neler de yapıyor!"

Martha'nın yüzüne bir tokat vurmamak için de kendini zor tutuyordu.

Üçüncü kız da tombul ve neşeli Flora Brandt'ti; kaba ama çekici yüz çizgileri, siyah saçları, gür kirpikli iri, baygın gözleri, dolgun, şehvetli, güzel dudakları ve dolgunluğuna karşın kıvrak olan yapısıyla aşağı tabakadan bir Amerikalı kızdı. Clyde yukarıya geldikten bir süre sonra genç kız Tanrı'nın her günü gözlerini ona dikerek, "Ne? Beni beğenmiyor musun?" gibilerden bakar olmuştu. "Bana nasıl ilgisiz kalabilirsin?" der gibiydi bakışlarıyla. "Sana tanıdığım şu fırsatı yakalamak için takla atacak kaç delikanlı var; istersen inanma!"

Bir süre sonra genç adam bu kızların serbestliğini göre göre iyice gizli tutmak koşuluyla, isterse, içlerinden birinden biriyle gönül eğlendireceğini düşünmeye başladı. Hatta canı isterse üçüyle de sırasıyla eğlenebilirdi, hele daha öncesinden, onlara yüz vermekle büyük alçak gönüllülük yapıyormuş gibi bir hava yaratabilirse... Davranışlarına baktıkça onların kendine her istediğini vereceklerine, sonradan da hesap sormayacaklarına inanıyordu çünkü onunla aralarında büyük bir sınıf ayrımı vardı.

Gelgelelim Gilbert Griffiths'e verdiği sözü bozmak da işine gelmiyordu. Gerçi zaman zaman, hele gidecek yeri, konuşacak kimsesi olmadığı o uykulu, baygın yaz günlerinde, en çok peşinde koşan kızlara sokulmaktan kendini alamıyordu ama çoğunlukla, kendini bile şaşırtan soğuk, ilgisiz bir tutum takınmasını başarıyordu.

Ne var ki tam o günlerde, üst üste bir sürü sipariş geldi ve Clyde, Whiggam'la Liggett'in tavsiyesi üzerine birkaç "yedek" işçi kız tutmak zorunda kaldı. İlk kattaki ana ofisin başvuru bürosuna iş aramaya gelenlerin sayısı çoktu. İşin az olduğu zamanlarda büronun kapısına, "İşçi Alınmıyor" levhası asılırdı.

Clyde ne de olsa işin yenisiydi. Şimdiye kadar işçi tuttuğu ya da kovduğu olmadığından iş için başvuranları, önce Liggett'in gözden geçirmesi ve uygun gördüklerini Clyde'a göndermesi kararlaştırıldı.

Yalnız daha önce Liggett bu yedek işçi tutmanın kendince bir yöntemi olduğunu Clyde'a ince ince anlattı: İşe

yeni alınan bir işçiye, ne kadar güzel çalışırsa çalışsın, iyice pişinceye kadar aferin dememek gerekirdi. Yoksa bu işte gerektiği kadar gelişemezdi. Aynı zamanda, işler sıkışırken gerektiği sayıda işçi tutmaktan, işler gevşeyince de işlerine son vermekten hiçbir zaman çekinmemeliydi. Yalnız yedek işçilerin arasında gerçekten eline çabuk birisi çıkarsa bunu kadroya geçirmek gerekirdi. Böylelikle fabrikaya taze temiz kan ve yeni enerji sağlanmış olurdu.

Ertesi gün Liggett Clyde'a ayrı ayrı zamanlarda dört kız getirdi. Clyde da her seferinde kızlara bundan önce nerelerde çalışıp ne gibi işler yapmış olduklarını; nerde, kiminle oturduklarını (tek başına oturan kızlar fabrikada pek istenmezdi) sorduktan sonra burada yapacakları işle alacakları ücreti anlatıyor, sonra Bayan Todd'u çağırıyordu. Bayan Todd kızların ceketlerini çıkarıp asmalarına ve işbaşı yapmalarına yardım ediyordu. Sonradan kızların nasıl çalıştığını, kadroya alınıp alınmayacaklarını ölçmek de Bayan Todd'la Clyde'a düşüyordu.

Fabrikaya girdiğinden beri Clyde birkaç kızı arzu etmesi bir yana, "işçi kız" tipinden genellikle hoşlanmamıştı. Bu kızları çoğunlukla aptal ve sıkıcı buluyordu. Çoğu, tip ve beden yapısı bakımından da kaba ve hantal oluyordu bunların. Kimileri fabrikanın kuzeyindeki o gecekondu mahallesinde oturan Polonyalı göçmenlerden oldukları için şiveleri de bozuktu. Bir de, bu kızlardan hiçbirinin; bir "çocuk" yakalamak ve sonradan onunla gezmeye gitmek dışında bir düşüncesi yok gibiydi. Göçmen olmayan kız-

larınsa dokusu belirli bir ayrılık gösteriyordu. Bunlar çoğunlukla daha ince, daha gergindiler. Yalnız onlar da ırk, ahlak ve din yönünden öyle dar fikirli, öyle kapalıydılar ki değil fabrikadaki işçileri, hiçbir erkeği yanlarına sokmaz gibiydiler.

Kendisine denemesi için getirilen yedek işçi kız adaylarının arasında Clyde sonunda, şimdiye kadar gördüklerinin hepsinden çok ilgisini çeken bu kıza rastladı. Genç adam ilk bakışta bu kızın öteki işçi kızlardan daha zeki ve ince ruhlu olduğu kanısına vardı. Yapısı da kıvrak ve incedi. Clyde onu görür görür görmez çekici ve cana yakın bulmuştu. Kızın üzerinde hem hüznü ve ürkek, hem de kendine güvenen bir gözü peklik ve kararlılık havası vardı ki onun, hiç değilse bir dereceye kadar, irade sahibi, kafası işleyen bir kız olduğunu gösteriyordu.

Adı Roberta Alden'miş. Bundan önce küçük bir çorap fabrikasında çalışmış. Başındaki, pek de yeni görünmeyen ufak, kahverengi şapka o düzgün, şirin, çizgili minicik yüzünün üzerine doğru indirilmişti ve altından açık kestanek renkli, pırıl pırıl saçları taşıyordu. Gözleri duru bir gri mavilikteydi. Sırtındaki giysileri de sıradan ve eskiceydi. Gene de öyle tertemiz, tiril tiril, öyle heves, umut ve yaşam doluydu ki Liggett de Clyde da onu daha ilk bakışta beğendiler. Besbelli "işçi kız" tipinin başında ve üstündeydi bu kız. Clyde'ın kafasını kurcalamıştı. Çünkü kızın üzerinde, bu görüşme onun için çok önemli ve büyük bir serüvenmişçesine bir kaygı, bir gerginlik vardı.

Roberta şimdiye kadar Biltz adındaki bir kasabada, ana babasıyla bir arada oturduğunu ama şimdi burada oturan bir arkadaşının yanına geldiğini anlattı. Öyle açık ve yalın konuşuyordu ki Clyde'ın içine dokundu. Genç adam ona yardım etmek isteği duydu bu yüzden. Basit bir işçiliğin ona göre olmadığını düşündü. O iri masmavi gözlerinde öyle zeki bir bakış vardı ve dudaklarıyla kulakları, elleri öyle minicik ve cana yakındı ki genç adam daha çok onunla konuşmuş olmak için, "Demek burada iş bulabilirsiniz Lycurgus'a yerleşeceksiniz, öyle mi?" diye sordu.

Roberta onun gözlerine bakarak, açık sözlülükle, "Evet," diye yanıtladı. Clyde kayıt defterini alarak, "Adınız neydi?" diye sordu.

"Roberta Alden."

"Buradaki adresiniz?"

"Taylor Sokağı, 229 numara."

Clyde onunla konuşmaktan hoşlandığı için, "Orasının neresi olduğunu bile bilmiyorum," dedi. "Ben de yeni geldim bu kente." Sonradan, ona böyle ilk görüşte kendinden söz edişine kendi de şaşacaktı.

"Bilmem, Bay Liggett size buradaki işi anlattı mı?" dedi. "Parça işidir; yakalıklara damga basılacak. Şöyle gelin de göstereyim size."

Kızı yakınlarındaki bir damga masasına götürdü ve Bayan Todd'u çağırarak yapılacak işi kendi anlatmaya koyuldu.

Kızın bakışlarındaki ve dinleyişindeki aşırı ciddiyet karşısında biraz utanmaktan da kendini alamıyordu. Anlayış ve eleştiri doluydu bu bakışlar.

Clyde ücret konusunu da anlattıktan sonra kız işi bir kez denemek istediğini bildirince Bayan Todd çağrıldı. Biraz sonra Clyde kızın ceket ve şapkasını çıkarmış olarak döndüğünü gördü: Kumral saçları parlak ve kabarık, yanakları pembe pembe, gözleri dikkat ve ciddiyetle doluydu. Bayan Todd ona kol yenlerini dirseklerine kadar sıyırmasını söyledi ve güzel, beyaz iki kol ortaya çıktı. Sonra Roberta işe girdi ve onun hem çabuk hem de dikkatli çalıştığını Clyde anladı. Kız bu işe girebilmeye can atıyor gibiydi.

Genç kız bir süre çalıştıktan sonra Clyde onun yanına gitti ve yanına yığılan yakalıkları bir bir alıp damgalayarak öbür yanına atmasını seyretti. Gerçekten de hem hızlı hem dikkatli çalışıyordu bu kız. Bir ara dönüp Clyde'a baktı ve safça gülümsedi; gene de neşeli ve yürekliydi. Genç adam da sevinerek gülümsedi. "Bu işi başaracaksınız, sanırım," demekten kendini alamadı. Çünkü buna gerçekten inanıyordu.

Kız o an döndü ve gene şöyle bir onun gözlerinin içine bakarak gülümsedi. Clyde elinde olmadan sevindi gene. Görür görmez hoşlanmıştı ondan. Ne var ki Gilbert'e verdiği sözden bu yana, fabrikadaki yeni yeri yüzünden, kendi yönetiminde çalışan işçilerle (böyle sevimli kızlarla bile) samimiyet kurmamalıydı. Yakışık almazdı. Almazdı ya, bu

kıza da öyle kanı kaynamıştı ki: Öyle cici, fındık kurdu gibi bir kız! İşçi kızı mişçi kızı ama gene de şipşirindi işte, fındık kurdu gibi bir kız.

Clyde kızın yanından hemen ayrıldı. Ne var ki onun Roberta ile konuşup gülümsediği, iki masa ötede çalışan Nikoforitç'in gözünden kaçmamıştı. Ruza yanında duran kızı gizlice dürttü, göz kırparak hafif bir baş eğişiyle Roberta'yı gösterdi ve, "Daha şimdiden diyor, başaracakmış diye," fısıldadı.

Sonra kaşlarını kaldırarak dudaklarını büzdü.

Arkadaşı da kimsenin duyamayacağı bir fısıltıyla, "Hızlı, maşallah," diye karşılık verdi. "Ötekilere böyle bir şey söylemediydi ama."

İki arkadaş bilgiç bilgiç gülümsediler. Ruza'nın içi kıskançlıkla doluydu.

XIII

Roberta tipinde bir kızın bu fabrikada, böyle bir zamanda iş araması önemli bir mesele sayılır. Çünkü Clyde gibi o da aradığını bulamamıştı. Lycurgus'un yetmiş seksen kilometre kuzeyine düşen küçük Biltz kasabasında çiftçilik yapan Titus Alden'in kızıydı ve çocukluğundan beri yoksullukla yoğrulmuş, yoksulluk dışında pek bir şey görmemişti.

Roberta'nın ana babası gerçeklere sırt çevirip düş dünyalarında yaşayan klasik Amerikalı tipinin kusursuz birer örneğiydiler: Hiçbir gerçeği kafalarına sokamadan yaşayıp ölenler ordusunun saflarındaydılar. Yeryüzünde belirir, oradan oraya çırpınır, sonra da sislere karışır bu kişiler. Titus da iki ağabeyi gibi, babası çiftçi olduğu için çiftçilik yapıyordu. Bu çiftlik kendisine babasından miras kaldı diye ve burada yaşamak başka yere göçmekten daha kolay diye pinekliyordu olduğu yerde. Babası ve bütün yöre Cumhuriyetçi olduğundan, o da Cumhuriyetçi Parti'dendi. Değişik bir şey olmak aklının köşesinden geçmezdi Titus'un! Yalnız siyasetle dini inançlarını değil doğru ve yanlışla ilgili tüm inançlarını çevresindekilerden kapmıştı. Ailesinden

hiç kimsenin ciddi, iyi, bilgi dolu tek bir kitap eline alıp okumuşluğu yoktu, hiç kimsenin. Gene de gelenek, ahlak ve din yönünden örnek kişilerdi: Dürüst, mert, namusluydular ve Tanrı'dan korkarlardı...

Bu ana babadan doğmuş olan Roberta, ailesinin yaşamından daha yüksek bir yaşama yaraşır birtakım doğal yeteneği olmasına karşın, ne de olsa bir yerde onların ahlak ve din inanışlarını yansıtmaktan kendini alamıyordu. Öte yandan sıcakkanlı, duyarlı bir yaradılışı ve zengin bir hayal gücü de olduğundan, en güzelinden en çirkinine kadar tüm Havva kızlarının gönlünde yatan aslan, on beş on altı yaşlarındayken gelip onun da yüreğine çöreklenmişti: Güzelliği ve çekiciliğiyle yanındaki erkeği ya da birçok erkeği yüreğinden vurmak üzerine kurulmuş, dünyalar kadar eski olan o hayal!

Bu yüzden genç kız çocukluğundan beri yokluk, güçlük ve yoksullukla yoğrularak büyümüş olmakla birlikte hep daha iyi günlerin hayalini görüyordu. Günün birinde, öyle ya, kim bilir, Albany ya da Utica gibi bir kente gidebilirdi. Bir bakarsın, yeni ve güzel bir yaşam kurabilirdi kendine...

Öyle gül pembesi düşlerle dopdoluydu ki! On beş on sekiz yaş arasında bahar geldiğinde, sabahleyin erken mayıs güneşi ihtiyar ağaçları pespembe lambalar gibi yakar ve toprak şeftali çiçeklerinin güzel kokulu yapraklarıyla döşenirken genç kız kollarını dünyayı kucaklamak istercesine açıp bu taze, tatlı havayı derin derin içine çekerek güler,

bazen de özlemle göğüs geçirirdi. Yaşamak! Daha yaşayacak birçok şeyi olan bir genç kız olmak! Sokakta rastgele yanından geçerken ona bakan, belki de bir daha bakmayacak olan öylesine bir gencin gözlerini düşündükçe taze ruhunda kıpırdayan o düşler...

Gene de Roberta utangaç, bu yüzden de içine kapanık bir kızdı. Erkeklerden, hele çevresinde gördüğü köylü tiplerinden korkuyordu. Onlar da kızın utangaçlığıyla kibarlığından çekinerek uzak duruyorlardı. Kızın yaradılışı ve tipi bu köy yerine göre çok ince kaçıyordu.

Roberta on altı yaşına gelip de kasabadaki bir manifatura mağazasında haftada beş dolara çalışmaya başlayınca hoşuna giden birçok genç gördü. Ne var ki burada da ailesinin yoksulluğunu ve kendi görgüsüzlüğünü düşündükçe beğendiği gençleri kendinden çok üstün görmeye başladı. Onların kendisiyle ilgilenmeyeceklerine inanıyor ve gene kendi çekingenliği yüzünden erkeklerin yaklaşmasına olanak vermiyordu.

Bu mağazada, ailesinden kopamamak yüzünden zamanını boşa geçirdiğini bile bile, on sekiz yaşını dolduruncaya kadar çalıştı.

O sırada, ülkenin bu yöresi için devrim sayılabilecek bir yenilik oldu: Bu ücra köy yerinde çok ucuza işçi bulunabildiğinden, Trippetts Mills'de küçük bir çorap fabrikası açıldı. Roberta çevresindeki geleneksel düşünüşe uyarak fabrika işçisi olmayı kendine göre biraz adi bulmakla bir-

likte ödenen ücretlerin tatlı yüzüne dayanamayarak Trippetts Mills'e gitti. Biltz'den tanıdıkları eski bir komşunun yanında pansiyoner oldu. Cumartesi günleri evine gidiyor ve para biriktirerek öğrenimini sürdürmeyi umuyordu. Bir süre bir ticaret kolejinde kurs görürse daha iyi bir işe girebilirdi elbet, muhasebe ya da steno gibi.

Bu düşler ve para biriktirme çabaları içinde iki yıl daha geçti. Genç kız zamanla daha çok para (haftada on iki dolar) kazanmaya başlamasına karşın, ailesinin eksikleri hiç bitmediğinden ve genç kız onların sıkıntılarını elinden geldiğince hafifletmek istediğinden, kazandığının hemen hemen tümünü eve harcıyordu.

Burada da ruh ve kafa yönünden ona köy gençlerinden çok daha uygun olan kasaba gençleri, fabrikada çalışan işçi kızlara birçok nedenle tepeden bakıyorlardı. Roberta basit bir işçi kız olmaktan çok uzaktı, gene de onlarla haşır neşir ola ola kendine biraz da onların gözüyle bakmasını öğrenmişti. Zaten o zamana kadar, kimselerin onu beğenmeyeceğine, hiç değilse ona karşı dürüst bir niyet beslemeyeceğine kendini öyle bir inandırmıştı ki!

Sonra onun yalnızca evlenmeyi değil tüm geleceğini ele alıp düşünmesine yol açan üç şey oldu: Üç yaş küçüğü olan ve şimdi yirmi yaşına gelen kız kardeşi Agnes, çiftliklerinin yakınındaki bir köy okulunun genç öğretmeniyle evlenmeye karar vermişti. Demek ki Roberta da elini çabuk tutup evlenmezse "evde kalmış" durumuna düşecekti. Yalnız bu konuda ne yapabileceğini bilemiyordu ki!

O sırada çorap fabrikası bir daha açılmamak üzere kapandı ve Roberta çiftliğe, ana babasının yanına döndü.

Derken genç kızın kurduğu düşlerle planlarını kesinlikle etkileyen üçüncü bir şey oldu: Çorap fabrikasından tanıdığı Grace Marr adındaki bir kız Lycurgus'a gitmişti. Birkaç hafta sonra on beş dolar haftalıkla Finchley Elektrik Süpürgesi fabrikasında iş bulunca hemen Roberta'ya bir mektup yazarak Lycurgus'daki iş fırsatlarını anlattı. Her gün önünden geçtiği Griffiths fabrikasının kapısında "İşçi Kızlar Aranıyor" diye kocaman bir levha asılıyormuş. Sorup soruşturunca bu fabrikanın, acemi işçi kızları dokuz on dolara aldığını, sonradan işi öğrenip iyi çalışırlarsa bunu haftada on beş, on altı dolara yükselttiklerini öğrenmiş.

Grace, Roberta'ya bu müjdeyi verirken onun gelip kendi yanında kalabileceğini de söylüyordu.

Bu arada çiftlik yaşamına artık dayanamayacak derecelere gelen Roberta, çalışırsa aldığı parayla ailesine daha çok yardım edebileceğini söyledi ve böylece Lycurgus'a gitmesi kararlaştırıldı.

Ne var ki Lycurgus'a gidip de fabrikaya girince, yeniliğin o ilk heyecanı geçtikten sonra dünyasının eskiye oranla pek öyle değişmediğini, ufkunun hiç de genişlemediğini gördü. Grace Marr'ın candan yakınlığına karşın, şimdi içinde yaşadıkları dünya hemen hemen doğup büyüdükləri dünya kadar sıkıcı, tekdüze ve dardı.

Grace ablasıyla eniştesi olan Newton'ların yanında kalıyordu. Bunlar iyi kimseler olmakla birlikte, tıpkı köydeki çiftçiler ve küçük kasabadaki işçiler kadar dar görüşlü, kapalı ve sofuydular.

Bu yüzden Roberta'nın Lycurgus'daki gündelik yaşantısı çiftlikteki yaşantısından daha renkli ya da eğlenceli değildi. Her sabah kalk; Newton'ların yemek salonunda, Grace ve kendi yaşlarında iki işçi kızla birlikte, pek de ağzının tadına göre olmayan bir kahvaltı yap; sonra da Tanrı'nın günü bu saatte, küçük kentin bu semtlerinden ırmağın karşı yakasındaki fabrikalara doğru yollanan upuzun işçiler kervanına katıl... kapıdan çıkar çıkmaz katılıyorlardı bu kervana: İşçi kızlarla kadınlar, delikanlılar, yetişkin erkekler ve bunların yanında insandan çok hortlağı andıran yorgun görünümlü ihtiyarlar; hepsi de bu mahallelerin evlerinden ve sokaklarından sükun etmiş... Kalabalık, Merkez Caddesi dolaylarında yoğunlaşıyordu. Kimi erkek işçilerin hiç tanımadıkları kızlara bile yiyecek gibi bakıp laf attıkları oluyordu. Ne var ki bu kızların da kıkır kıkır gülüp kırıştıkları Roberta'nın gözünden kaçmıyordu. Ne ayıp!

Akşam saatlerinde de aynı kervan, fabrika mahallesinde kurularak gene köprüleri geçiyor ve geldiği yoldan kente dönüyordu.

Roberta bu kalabalığın arasında yapayalnız buluyordu kendini. Tüm dünya böylesine neşeliyken boynu bükük kalması ne acıydı!

Eve ancak saat altıdan sonra varıyordu. Yemekten sonra da yapacak pek bir şey yoktu. Bazen Grace'le birlikte sinemaya gidiyorlardı. Ya da Roberta dışını sıkıp Newton'ların yanı sıra, onların Metodist Kilisesi'ndeki ayine katılmaya kendini zorluyordu.

Gene de değişiklik değişiklikti. Bu kocaman kent! Mağazaları ve sinemalarıyla bu geniş, şık Merkez Caddesi! Bu büyük fabrikalar! Ve hele kendi şefi olan şu Bay Griffiths, öylesine genç ve güler yüzlü, kendisiyle öylesine ilgiliydi ki...

XIV

Roberta'ya rastlamak Clyde'in da duygularını iyiden iyiye kıpırdatmıştı. Genç adam gerçek bir yalnızlık içindeydi şu günlerde. Bir görüp geçtiği o yüksek sosyete dünyasında aklı kalmıştı. Gelgelelim bu dünyaya girmesine izin verilmeyeceği görülüyordu. Oysa bu yöndeki umutları yüzünden kendini Dillard'ların, Rita'ların dünyasından da koparmıştı. Neye yaramıştı bu? Şu durumda, eskisinden daha yüzüstü kalmış değil miydi?

Öte yandan Roberta Alden de bu kentin sosyal yapısını ve Clyde Griffiths'in aile durumunu öğrendikçe kaygılanmaya başlamıştı. Bu kentin geleneklerinin yasakları ve kısıtlamaları yüzünden, Clyde Griffiths'e olan ilgisini hiçbir zaman ortaya vuramayacağını gitgide daha iyi anlıyordu. Çünkü işçi kızların fabrikalardaki şef ve amirlerine göz koymaları "tabu"ydü. İyi yetişmiş, dini bütün, namuslu aile kızları yapmazdı böyle bir şey. Lycurgus'da zenginle yoksulu ayıran düzey ve sınıf çizgisi bıçakla kesilmişçesine keskin, yüksek bir duvarla ayrılmışçasına sarptı. Aynı tabu, Amerika'ya yeni gelmiş göçmenlere karşı da geçerliydi. Bilgisiz, adi, ahlaksız, hatta Amerikanlığa aykırı sa-

yılıyordu bu göçmenler. Bu gibilerle, temiz bir Amerikan kızının aman ha hiçbir alışverişı olmamalıydı!..

Ne var ki bu temiz, dini bütün, namuslu tabakanın gözünde dans etmek, caddelerde piyasa yapmak ya da sık sık sinemaya gitmek gibi eğlenceler de tabuydu. Oysa Roberta dans etmeyi öyle seviyordu ki!

İşin en kötüsü, Grace Marr'larla birlikte gittiği kilisenin üyesi olan genç erkekler, kasabanın daha eski ve varlıklı ailelerinin oğulları olduklarından, işçi kızları hor görüyorlardı. Kısacası gene eski hamam eski tas.

İşte bu yüzden Roberta, Clyde'la tanışıp onun daha üstün bir dünyadan geldiğini öğrenince, onun içini kemiren o tedirginlik ve yükselme hırsı virüsüne kendisi de yakalanmakta gecikmemişti. Fabrikada her gün onun gözlerinin sessiz sedasız, bir şeyler arar gibi, gene de kararsız, kendine dikildiğini sezmek Roberta'nın elinde değildi. Kimi zaman onun konuşmasını, bir başlangıç yapmasını istiyordu. Kimi zaman da "sakın ha!" diye düşünüyordu. "Kalkışmasın böyle bir şeye! Korkunç olur; nasılsa sonu yok..."

Öyle ya, öteki kızlar hemen görürlerdi durumu ve o an kendilerince yorumlardı. Roberta bu fabrikada çalışan işçi kızların böyle bir duruma tek bir damga basacaklarını biliyordu yani ahlaksızlık...

Clyde'in Roberta'ya karşı duyduğu yakınlığa gelince, önce Gilbert'in öne sürdüğü kural vardı. Clyde bu yüzden şimdiye kadar işçi kızların hiçbirine yüz vermemiş, hiçbirini öbüründen ayırmamıştı. Ne var ki şimdi, Roberta geldi geleli, kendi de farkına varmadan, hep onun çalıştığı masanın dolaylarında dolaşarak, durup onun yaptığı işe bakmaktan kendini alamaz olmuştu.

Daha ilk günden anladığı üzere kız çalışkan, kafalıydı. İşinin bütün püf noktalarını hemencecik kavramış ve kısa zamanda deneyimli işçiler gibi haftada on beş dolar almaya başlamıştı: Hem de onu seyreden, bu işi sevdiğini, burada çalışmaktan mutlu olduğunu sanırdı.

Aynı zamanda genç adam, onda, ince ve kibar görünüşüyle bir arada, bir neşe ve canlılık da bularak seviniyordu. Bu cıvıl cıvıl duruşun ardında elle tutulmaz, şiirsel bir şehvet de var gibiydi.

Ayrıca çevresindekilerden daha üstün, daha nitelikli ve terbiyeli bir kız olmasına karşın, arkadaş canlısıydı ve kendine hiç benzemeyen göçmen kızların görüş ve duygularını anlamakta hiç güçlük çekmez gibiydi. Göçmen kızlarla konuşmasını duydukça Clyde onun öteki "Amerikan" kızları gibi dar kafalı ve soğuk olmadığını anlıyordu. Öte yandan kız kendini saydırmasını da bilir gibiydi.

Öğle yemeğinden biraz erken döndüğü bir gün Clyde onun birçok göçmen kızlarla birlikte, Polonyalı Mary'nin çevresini sarmış olduklarını gördü. Göçmen kızların en

neşelisi, en ele avuca sığmazı olan Mary, yüksek sesle, bir gece önce tanıştığı bir “çocuğun” ona nasıl ve ne amaçla, bir boncuklu çanta verdiğini anlatmaktaydı.

Çantayı, kendini merakla dinleyen kızların gözü önünde, çalımlla sallayarak, “Onunla çıkacakmışım, sevgilisi olacaktım,” diyordu. “Ben de diyorum ki çantayı alıyorum, seni de düşünüyorum.” Çantayı yukarı doğru kaldırarak, “Güzel çanta, değil mi?” diye sordu. Sonra gözleriyle alaylı bir ciddiyet ve kıskırtıcı bir bakışla çantayı Roberta’ya doğru salladı. “Ne yapıyorum şimdi bunu? Bende kalıp onun sevgilisi mi oluyorum? Yoksa geri mi veriyorum? Çok sevdim bu çantayı, gözüm kör olsun!”

Clyde şimdi Roberta gibi terbiyeli, kapalı yetişmiş bir kızın kızarıp bozaracağını sanmıştı. Gelgelelim yüzünden onun, tersine, bu konuşmadan pek keyiflenmiş olduğu anlaşılıyordu.

Genç kız hemen, neşeli bir gülüşle, “Vallahi, Mary, ben her şey bu çocuğun ne kadar yakışıklı olduğuna bağlı,” dedi. “Eğer güzel bir şeyse, ben, senin yerinde olsam oyalayabildiğim kadar oylar, çantanın da sefasını sürerdim.”

Clyde’dan yana çapkınca göz kırparak, “Ama o beklemiyor!” dedi, “Bu gece ya çantayı veriyorum ya onun sevgilisi oluyorum. Böyle şık çantayı ben kendim alamam ki!” Çantayı süzerek hınzır bir gülüşle burnunu kırıştırdı. “Ey, bakalım? Ne yapıyorum ben şimdi?”

Clyde içinden, “Roberta gibi hanım hanımcık bir çiftçi kızı artık bu kadarını kaldıramaz,” diye düşündü. Gelgele-

lim Roberta bu şakayı da pek güzel kaldıracığa benzerdi. Gözlerini, kararsızlık içindeymişçesine iri iri açarak, “Valahi, güç durumdasın; ne yapacaksın bilmem!” dedi.

Kıvırcık saçlı Hollandalı Lena araya karışarak, “Sen o çocuğu istemiyorsan bana ver, Mary,” dedi. “Ben onu da alırım, çantayı da. Şu sırada boştayım nasılsa!”

Çantayı kapacakmış gibi atıldı; Mary de hemen çantayı ondan kaçırdı ve çevredeki kızlar gülüştüler. Roberta’nın da kahkahayla güldüğünü gören Clyde bundan hoşnut kaldı çünkü kızların bu neşeli ve temiz şakalaşmasını kendi de tatlı bulmuştu.

Roberta’nın, “Kim bilir, belki de sen haklısın, Lena; iyi bir erkek bulmak kolay değil,” dediğini duydu.

Mavi gözleri ışıldıyordu ve gülerken insanın o iştahını kabartan dudakları aralanmıştı.

Sonra zil çaldı ve yan salondaki yüzlerce dikiş makinesi gürültüyle çalışmaya başladı.

Roberta’nın bu sözleri tümüyle şakaydı; Clyde biliyordu bunu. Gene de onun korktuğu kadar kapalı ve sofu bir kız olmadığını sezmişti. Anlayışlı, hoşgörülü, iyi huylu, neşeli biriydi. Eğlenceyi sevdiği, şakacı olduğu görülebiliyordu. Giyimi yoksul da olsa temizdi ve işçi kızların en güzeli oydu. Sonra yüzünü boyamasına da hiç gerek yoktu. Hele kollarıyla boynu, ne güzel, ne tombul, ne biçimliydi! Kendini işe kaptırmıştı da işini gerçekten seviyormuşçasına bir heves, bir heyecan vardı. Günün en sıcak saatlerinde hızlı

hızlı çalışırken üst dudağında, alnında ve çenesinde boncuklanan küçücük ter damlalarını durup durup mendiliyle siliyordu. Bu damlacıklar Clyde'ın gözünde onun güzelliğine güzellik katan birer inci tanesiydi.

Clyde zamanla onu yaradılışının bütün ateşiyle arzular oldu, bir zamanlar Hortense Briggs'i arzuladığı gibi. Yalnız bu daha az tedirgin edici bir arzuydu çünkü bu kızın Hortense'den daha yalın, daha iyi ve daha temiz bir kız olduğunu Clyde görebiliyordu.

Roberta da uzun zaman onun farkında değilmiş, onu umursamamış gibi davrandı ama baştan aşağı yapmacıktı bu! Genç kızı duraksatan tek şey ona nasıl bir karşılık vereceğini bilmeyişiydi. Yoksa onun yüzünün ve ellerinin güzelliği... Saçlarının yumuşaklığı ve dokunaklı gözlerindeki o hüznü büyü... Evet, evet, çok çekici bir erkek olduğu ortadaydı. Roberta'nın gözünde kusursuzdu, diyebiliriz...

Roberta'nın işe girdiğinden az sonra bir gün Gilbert Griffiths damgalama odasına geldi ve durup Clyde'la konuştu. Bu da Roberta'nın Clyde'ı gözünde daha bir büyütmesine yol açtı.

Lena Schlict Roberta'ya doğru eğilerek, "Bu gelen Bay Gilbert," demişti. "Fabrika sahibinin oğlu. Babası ölünce bütün fabrika ona kalacak. Bizimki de onun amcasının oğlu oluyor. Birbirlerine çok benziyorlar, değil mi?"

Roberta gizliden gizliye hem Gilbert'i hem Clyde'ı süzerek "Öyle," diye yanıtladı. "Yalnız bence Bay Clyde çok

daha yakışıklı, değil mi?” Roberta’nın öbür yanında oturan Hoda Petkanas bunu duyunca güldü: “Hepimiz seninle birliğiz bunda; ayrıca o Bay Gilbert gibi büyük burunlu da değil.”

Aklı fikri Clyde’da olan Roberta, “O da çok zengin mi acaba?” diye sordu.

Bütün kızlar gibi kendi de Clyde’ı beğenen Hoda, “Bilmem ya, pek sanmıyorum,” diye yanıtladı. “Buraya gelmeden önce aşağıda, bodrumda çalışıyordu. O da yeni geldi buraya; fabrika işini öğrenmeye. Belki bizim bölümde de çok kalmaz.”

Bu son sözleri duyunca Roberta’nın yüreği ağzına geldi. Kendi kendine, Clyde’la ilgili romantik şeyler düşünmediğini söyleyip duruyordu. Gene de onun buradan gidebileceğini, onu belki bir daha hiç göremeyeceğini öğrenince içi alt üst oldu. Öyle genç, öyle canlı, öyle çekici bir erkekti ki! Üstelik Roberta’yı da beğeniyordu. Evet evet, ortadaydı bu. Gene de, bunu düşünmek bile yanılttı çünkü Clyde onun şefiydi; erişemeyeceği biriydi.

Genç kız Clyde’ın fabrika sahibine akraba olduğunu öğrenir öğrenmez eski güvensizliği depreşmiş ve onun kendine karşı temiz bir niyet beslemeyeceğine inanmıştı. Öyle ya; kendisi yoksul bir işçi kızı değil miydi? Clyde onunla evlenemezdi. Ciddi bir amaçla çıkamazdı onun karşısına. Roberta ona karşı ayağını denk almalıydı.

Bu dönemde Clyde'ın kendi durumu ve Roberta'ya ilişkin düşünceleri karmaşık ve üzücüydü. Gerçi Gilbert işçilerle ilişkiye girmek konusunda onun kuşağını bükmüştü. Gene de Roberta'da genç adamı anlatılamayacak kadar çeken bir şey vardı. Günler geçtikçe, bir yandan yapayalnız oluşu yüzünden; bir yandan da doğal ve kimyasal bir çekim kendini göstermeye başlamış olduğundan, Clyde gözlerini kızıdan ayıramaz olmuştu; kız da Clyde'dan.

Aralarında kaçamak, gene de içten ve ateşli bakışmalar geçiyordu. Arada bir, genç kızın gizli ve ürkek bakışlarını kendi üzerinde yakaladığı zaman Clyde'ın dizlerinin bağı çözülüyor, sonra da bütün vücudunu ateş basıyordu. O biçimli ağız, o güzel kocaman gözler, hem parıl parıl hem de öylesine utangaç olan o gülümseyiş. Sonra kızın kolları ne güzeldi. İnce, biçimli, canlı, kıvrak bir vücudu ve çevik hareketleri vardı! Ah, Clyde onunla yakın bir arkadaşlık kurmayı göze alabilse! Konuşabilse onunla ve sonradan da bir yerde buluşabilse! Bunu göze alabilse ve kız da evet dese!

Karmakarışık. Umut. Yanıp tutuşmakta ve özlemle geçen saatler. Aslında, buradaki yaşantısının gösterdiği tuhaf gelişmeler Clyde'ı yalnızca şaşırtmakla kalmıyor sinirlendiriyordu da: Kendi çektiği yalnızlığa ve üzüntülü haline karşılık çevresindekiler onu zenginlerle düşüp kalkıyor, onlarla gezip eğleniyor, diye biliyordu.

Genç adam hem biraz oyalanmak hem de onun Griffiths'lerle kaynaştığına inananların gözünden uzak durmak amacıyla, son zamanlarda hafta sonlarında yöre kasabalarına gezintiler yapmaya başlamıştı. Arada da Gray ve Crum göllerinin kıyılarındaki plajlara gidiyordu. Yüzmesini ve dalmasını pek güzel öğrenmişti. Ama asıl sevdiği spor "kano" denilen tek kürekli sandal kullanmaktı. Saatle kiralanan parlak kırmızı, yeşil ya da mavi kanolar içinde, spor gömleği ve bez ayakkabılarıyla renkli bir yaz tablosu çizdiğini bilmek çok hoşuna gidiyordu.

Kimi zaman, hele mavi gökyüzünde süzülen bir iki beyaz bulut da varsa göl ve kıyıları bir masal görüntüsüne bürünüyor ve genç adam gözleri açık düşe dalarak, Lycurgus'lu kibarların gittiği daha lüks yazlık yerlerine gitmenin, orada zengin gençlerle bir arada dans ederek golf ve tenis oynayıp kürek çekmenin ne zevkli olacağını gözünde canlandırıyordu.

İşte tam bu sıralarda Roberta ile Grace Marr da Crum gölünü bulmuşlar ve Bay ve Bayan Newton'un da onayıyla, iyi ve temiz bir mesire yeri olduğuna karar vererek,

hafta sonlarında buraya gelmeye başlamışlardı. Kıyıdaki ağaçların altında oturup suya bakıyor ya da kır çiçeklerini topluyorlardı. Çünkü ikisi de ne yüzmeyi ne de kürek çekmeyi biliyorlardı...

Temmuz ayının üçüncü pazarıydı. Clyde her zamanki gibi yalnız ve duyguları bu yalnızlığa karşı ayaklanmış olarak koyu mavi bir kanoyla gölün güney yönünde dolaşıyordu. Çevresindeki birçok kano ve sandalın içinde çiftler vardı ve kahkahalarıyla yer yer konuşmaları, suyun üzerinde duyuluyordu. Bu dalgın ve mutlu aşkları gördükçe kendi durumu daha da karanlık görünüyordu Clyde'ın gözüne.

Bir genç kızla bir delikanlıyı, bir kadınla erkeği baş başa görmek, onun baskı altında tuttuğu bütün duyguları ayağa kaldırıyordu. Clyde doğuştan daha şanslı olsa şimdi başka bir gölün suları üzerinde Sondra Finchley'le ya da ona benzer başka bir kızla kürek çekiyor olacağını ve gözlerini daha lüks yapıtlarla bezenmiş başka kıyılarda dolaştıracağını düşünüyordu. Belki de at sırtında ya da bir tenis kortunda olacaktı şimdi. Geceleyin de dans edecek ya da yanında Sondra ile canavar gibi bir spor araba içinde rüzgâr gibi oradan oraya uçacaktı.

Oysa şimdi bütün bunların öyle dışında, öyle yalnız ve huzursuzdu ki! Ve çevresinde gördüğü her şey ona öylesine işkence ediyordu ki! Nereye baksa aşk, sevişme ve mutlulukla karşılaşılıyordu gözleri... Ne yapmalı? Nerelere git-

meli? Ömrünün sonuna dek böyle yapayalnız kalamazdı ya! Dayanamazdı bu iç üzüntüsüne.

Kafası ve gönlü Kansas City'ye, o feci kazadan önce tat-tığı kısa mutluluğa dönüyordu. Ratterer, Hegg-lund, Higby, Louise, Hortense... kısacası tam kendisi aralarına katılmak üzereyken o korkunç kaza yüzünden dağılan neşeli grup...

Sonra, burada tanıdığı Dillard, Rita ve Zella... onlarla arkadaşlığı sürdürmek şu yalnızlığından bin kat iyi olurdu elbet.

Griffiths'ler bundan ileri bir yardımda bulunmayacak-lar mıydı acaba ona? Gilbert ona tepeden baksın ve bir yana itebilsin diye mi çağrılmıştı buraya? Gilbert'in özbeöz amca oğlu, ünlü Bay Samuel'in yeğeni olduğu halde, işte atıvermişti buralara, tek başına sürünsün diye. Görebildi-ğine göre tek suçu da ana babasının yetersizliği-ydi. Babası Samuel gibi becerikli çıkmamıştı ve annesi de (Tanrı onu korusun) bu soğuk, gururlu, ilgisiz yenge gibi kibar ve bil-gili değildi.

Öyleyse en iyisi çekip gitmekti belki de. Buraya gelmek-le aptallık etmiş sayılmaz mıydı aslında? Bu yüksek sosye-tenen akrabaların ona kol kanat olmaya hiç niyetleri yok gibiydi.

Genç adam, içi yalnızlık, öfke ve mutsuzlukla dolup taşarak Griffiths'lerin dünyasını ve özellikle güzel Sondra Finchley'i düşündü. Onu andıkça içi keskin bir zevkle ür-periyordu... Sonra düşünceleri Roberta'ya ve onunla az çok paylaştığı kendi dünyasına doğru kaydı.

Griffiths'lerin ona, Roberta gibi kızlarla arkadaşlık etmesin diye diretmeleri ne haksız ve gülünç bir şeydi. Bu yüzden Roberta'yla konuşması, onu böyle bir gölde gezmeye getirmesi, gidip evinde görmesi bile yasaktı. Öte yandan kendine belki daha layık olan çevreye girmesine de izin vermiyorlardı.

Hem sonra öyle sevimli ve çekiciydi ki Roberta! Ne kadar yoksul olursa olsun, fabrika işçiliğine yalnızca şanssızlık yüzünden düştüğü belliydi. Clyde onunla evlenmek zorunda kalmadığı sürece çok mutlu olacağını biliyordu. Evlenme konusundaki bütün istek ve düşünceleri Griffiths'lerin dünyasına sımsıkı saplanmıştı. Bunun dışındaki isteklerineyse Roberta renk ve ateş katıyordu. Ah, onunla konuşmayı göze alabilse, fabrika dönüşü onunla evine kadar yürümeyi, hafta sonunda onu bu göle getirip gezdirmeyi... onunla baş başa ve tembel düşler kurmayı bir göze alabilse.

Ağaç ve funda kümeleriyle beneklenmiş bir burnu döndü. Önünde, yaprakları suyun üzerine yamyassı yatmış nilüferlerle kaplı bir sığlık uzanıyordu. Sol yandaki kıyıda durmuş bu nilüferlere bakan bir kız vardı. Güneşe doğru durduğundan elini gözüne siper etmişti ve başı açıktı. Soru sorarcasına aralanmış dudaklarıyla güzeldi. Genç adam kürek çekmeyi bırakarak ona baktı. Açık mavi bluzunun kolları ancak dirseklerine iniyordu. Daha koyu mavi olan eteği de vücudunun ince biçimini ortaya vuruyordu.

Sakın Roberta olmasın bu? Olamaz ki! Ama oydu işte!

Clyde böyle bocalarken ona iyice yaklaştı. Göz göze geldiler; genç adamın yüzü, bir düşün birden gerçekleşmesinin inanmazlığıyla parıl parıldı... Kız da durduğu yerden ona bakakalmıştı, durup dururken gözünün önünde belirmiş, yoktan var olmuş bir hayalete bakarcasına.

Clyde, "Hey, Bayan Alden, sizsiniz, değil mi?" diye seslendi. "Benzettim ama tam olarak bilemedim de."

Genç kız şaşkınlık içindeydi.

"Evet, benim," diye güldü.

Clyde'ı böyle etiyile kemiğiyle karşısında görmek onu afallatmış ve biraz da ürkütmüştü çünkü bu, onunla bağlantı kurmak, belki de arkadaş olmak demekti ve genç kız, kim ne derse desin, artık ona karşı koyamayacağını biliyordu. Grace de yanındaydı şu sırada. Clyde durumunu öğrenecekti ve Roberta bunu isteyip istemediğini kestiremiyordu. Tedirgin ve kaygılıydı. Gene de Clyde'a sevincini dışa vuran bir bakış ve gülüşle bakmaktan kendini alamıyordu. Durmadan düşündüğü, istediği insan işte karşıındaydı. Ve burada, böylece buluşmaları öyle masum bir şeydi ki!

Clyde, "Yürüyüşe mi çıktınız?" diye konuşmaya kendini zorladı.

Oysa duyduğu korkuyla karışık sevinç yüzünden dili tutulmuş gibiydi. Sonra onun demin nilüferlere nasıl baktığını hatırladı.

“Bu nilüferleri toplamak mı istiyorsunuz?” diye sordu.
“Bu yüzden mi bakıyordunuz onlara öyle?”

Genç kız, “Hmmm,” diye baş salladı.

Hâlâ gülümsüyor ve Clyde’ın gözlerinin içine bakıyordu. Çünkü onun rüzgârda uçuşan koyu renk saçları, kolları dirseklerine kadar sıvanmış uçuk mavi spor gömleği, elinde tuttuğu sarı kürek ve içinde tuttuğu koyu mavi kano öyle güzel görünüyordu ki kızın içine bir zevk ürpertisi veriyordu. Ah, böyle bir gencin gönlünü kazanabilse; kendine bağlayabilse onu; koca dünyada yalnızca onun olsa bu genç, başka kimsenin değil. Roberta’ya o an öyle geldi ki cennet olurdu bu, Clyde’ı elde edebilse, dünyada artık ömür boyu, başka hiçbir şey istemezdi. Ve işte Clyde bu taze yaz dünyasının orta yerinde durmuş, gülerek, beğenerek onun gözlerinin içine bakıyordu. Grace de ta arkalarda bir yerde papatya toplamaya gitmişti... Kıyamet mi kopardı yani, Clyde’la biraz konuşsa?

Genç kız içinin titremesi sesine vurarak ürkek ürkek, “İnip toplamanın bir yolu var mı diye bakıyorum,” dedi.

Genç adam hemen, neşeyle, “Ben size toplayayım, istediğiniz kadar,” diye güldü. “Siz yerinizden kımıldamayın, ben getiririm.”

Sonra, kız gelip onun yanına, kayığa binerse çok daha güzel olacağını düşünerek, “Durun,” diye ekledi. “Siz buraya gelsenize! Kayıkta yer çok. Her istediğiniz yere götürürüm sizi. Biraz ötede, gölün karşı kıyısında çok daha gü-

zel nilüferler var. Şurada, şu adacığın ardında yüzlercesini gördüm demin.”

Roberta onun gösterdiği yöne baktı ve tam o sırada bir başka kano yanlarından süzülüp geçti, içinde Clyde yaşlarında bir gençle Roberta’dan pek de büyük olmayan bir kız vardı. Kızın beyaz bir elbiseyle pembe bir şapkası vardı; bindikleri kanonun rengi de yeşildi. Ve ötede, Clyde’ın gösterdiği adanın önünde de sarı bir kano içinde bir başka çift vardı...

Roberta’nın içinden, Clyde’ın kanosuna Grace’i almadan binmek geliyordu. Öyle istiyordu ki onunla baş başa kalabilmeyi! Keşke bu gezintiye tek başına gelemiş! Şimdi Grace onları görünce durumu anlayacak. Sonradan dedi-kodu da yapabilirdi.

Genç kız gözlerini sulara dikmiş düşünüyordu. Kendi yalnızlığıyla arzusunun üstüne onun bu kararsızlığıyla içi daralan Clyde birden, “Kuzum, hayır demeyin, ne olur!” diye yalvardı. “Atlayıverin şuraya, olsun bitsin! Bakın, nasıl da seveceksiniz. Çok istiyorum gelmenizi. Hem gider istediğiniz kadar nilüfer toplarız size. Sonra istediğiniz yerde indiririm sizi; dilerseniz hemen on dakika sonra inersiniz.”

“Çok istiyorum,” sözleri genç kızın kafasına takıldı. Onu avuttu, güçlendirdi bu sözler. Clyde’ın kötü bir amacı olmadığı ortadaydı.

Roberta, “Ama arkadaşım ile beraberim,” diye karşılık verdi.

Kararsız, biraz da üzgün konuşmuştu çünkü hâlâ Clyde'la baş başa kalmak istiyordu. Ömründe hiçbir şey onu şu anda Grace Marr'ın varlığının sıkıldığı kadar sıkıkmamıştı. Buraya ne demeye Grace'le gelmişti sanki? Grace pek hoş bir kız değildi. Clyde ondan hoşlanmazsa aralarındaki hava bozulabilirdi.

Genç kız içinde birçok duygu ve düşünceler çarpışarak, "Hem belki gelmesem daha iyi olur," diye ekledi. "Güvenilir mi bu tekneye?"

Clyde onun yola gelmeye başladığını sezerek, "Bence gelseniz daha iyi olur," dedi. "Evet, yüzde yüz güvenebilirsiniz bu tekneye," diye hevesle ekledi ve kanoyu kıyıya yanaştırarak bir çalı köküne tutundu. "Hiç tehlikesi yok. Hadi, isterseniz arkadaşınızı da çağırın; ikinizi birden gezdireyim. İkinize de yer var."

Roberta daha fazla karşı koyamadı. Kaymamak için, aşağı doğru sarkan bir dala tutunarak, "Gra-a-yce! Hey, Gra-ayce!" diye seslenmeye başladı. "Neredesin?" Uzak-tan bir ses, "Buradayım; ne istiyorsun?" diye cevap verdi. "Buraya gel. Çabuk dön. Sana söyleyeceğim bir şey var."

"Olmaz, sen buraya gel... Papatyalar öyle güzel ki!"

"Yok, sen gel buraya. Bak, burada biri var; bizi kanoyla gezdirmek istiyor."

Bunu bağırarak söylemek istemişti ama nedense sesi çıkmadı. Arkadaşı da papatya toplamaktan vazgeçmedi. Roberta yüzünü ekşitti. Ne yapacağını kestiremiyordu.

Sonra birden kararını vererek, "Canım, ne çıkar, öyle olsun!" diye kestirip attı. "Onun bulunduğu yere kanoyla da gidebiliriz."

Clyde sevinç içinde, "Elbette!" diye bağırdı. "Hadi, atlayın artık. Önce bu nilüferleri toplayalım. Arkadaşınız o zamana kadar gelmezse onun bulunduğu yere doğru gideriz. Tam ortaya basın ayağınızı, denge bozulmasın."

Başını arkaya atmış kıza bakıyordu. Kız da ona bakıyordu: Hem ürkek hem de sıcacık gözlerle, durup dururken birden büyük bir sevince boğulmuş, çepeçevre gül renkli sislerle sarılmış gibiydi.

Bir ayağını kanoya basınca, "Sahi, devrilmeyecek ya?" diye sordu. "İnanın bana; hiçbir şey olmayacak. Siz yalnızca o dala sıkı tutunun da sendelemeyin."

Sonra genç kız hafif bir bağırıyla içeri atladı. Bu, küçük bir çocuğun sesi gibi geldi Clyde'ın kulağına. Ona güven vermek için, "Korkacak bir şey yok," dedi: "Şurada, tam ortada oturun; devrilmez... Biliyor musunuz, tam şu burnu dönerken sizi düşünüyordum? Bir hafta sonu böyle bir yere gelmek istersiniz diye. Sonra, işte şimdi yanımdasınız; göz açıp kapayana dek oldu her şey." Elini sallayıp parmaklarını şaklattı.

Bu itiraf Roberta'yı hem kendinden geçirdi hem de ürküttü.

"Gerçek mi?" derken kendisinin ona olan duygularını düşünüyordu.

Clyde, "Elbet," diye yanıtladı. "Hem dahası da var: Sabahtan beri sizi düşünüyorum aslında. İşin doğrusu bu. Sabahtan beri içimden sizi bulup buraya getirmek geliyordu."

Roberta yalvarır gibi, "Aman siz de, neler söylüyorsunuz!" diye mırıldandı.

Bu karşılaşmanın birden aşırı romantik bir yöne sapmasından çekiniyordu çünkü kendinden ve Clyde'dan korkuyordu. Soğuk ve ilgisiz durmaya çalışarak ona baktı ama cılız bir çabaydı bu.

Clyde, "Ne olursa olsun, doğruyu söylüyorum," dedi.

Roberta, "Her neyse, gerçekten güzel burası," diye iç geçirdi. "Arkadaşımla sık sık geliyoruz buraya."

Clyde sevinerek, "Gerçekten mi?" diye hafifçe bağırdı. "Bir düşünün, şu burnu döneceğim de sizi göreceğim, ni-lüferlere bakarken! Ne garip, değil mi? Neredeyse kanodan düşüyordum! Hem sizi hiç böylesi güzel görmemiştim."

Roberta gene, tetikte bulunmak isteğiyle, "Kuzum Bay Griffiths, gene başlamayın böyle konuşmaya," diye yalvardı. "Böyle hemencecik bu laflara girişerseniz, pohpohçunun biri olduğunuzu düşünürüm. Hiçbir sözünüze inanmam."

Clyde gene uysalca ona baktı ve genç kız onu her zamankinden daha yakışıklı bularak gülümsedi. Ama Clyde ne derdi acaba: Tam o burnu dönmeden önce kendinin de onu düşündüğünü; Grace'in yerinde o olsaydı, diye için-

den geçirdiğini söyleyiverse? Onunla oturup konuştuklarını, belki de el ele tutuştuklarını gözünde canlandırmıştı. Belki Clyde kolunu onun beline dolar, diye düşünmüş ve kendinin de buna ses etmeyeceğini sezmişti... Ne var ki Clyde'ın bunları öğrenmesi dünyada olmazdı, dünyada asla! Onu açık saçık, serbest bir kız sanırdı sonra...

Lycurgus'daki tanıdıkları onları şimdi görseler ne düşünürlerdi ki? İkisi bir kanoda baş başa! O fabrikada bir şef, kendisi onun bölümünde çalışan bir işçi kız... Bundan çıkacakları sonuç ortadaydı. Skandal doğardı belki de! Neyse ki yalnız değillerdi, Grace Marr da vardı. Roberta durumu Grace'e anlatabileceğini umuyordu: Clyde kanoyla gezerken karşılaşmışlardı. Birlikte biraz çiçek toplarlarsa kıyamet kopmazdı ya? Onun isteğiyle olmamıştı ki bu rastlantı, bu kaçınılmaz durum; öyle değil mi?

Clyde kanoyu nilüferlerin arasına çevirmişti bile. Küreğini elinden bırakmış, bir yandan konuşurken öbür yandan da eğilip çiçekleri çekiyor, sonra uzun, ıslak kökleriyle onları Roberta'nın ayaklarının dibine atıyordu.

Roberta arkasına yaslanarak bir elini, öteki kanolardaki kızlardan özendiği gibi suya daldırmıştı. Şu anda karşısındaki gencin güzelliği onun içini yatıştırmış; düşüncelerine yeni bir yön vermiş gibiydi: Öyle yakışıklıydı ki şu Clyde Griffiths!

XVI

gezintinin sonucu ikisi için de öyle güzel oldu ki ikisi de günlerce bunu düşünmekten kendilerini alamadılar. Tam birbirleriyle iş dışında görüşmenin akıl harcı olmadığını düşünürken öyle romantik bir rastlantıyla bir araya gelmeleri ne tuhaf ve tatlıydı!

Kanoda birkaç dakika nilüferlerin güzelliğinden konuştuktan sonra Grace Marr'ı almışlar ve sonunda kayıkhaneye dönmüşlerdi.

Karaya çıkınca ikisinde de bir duraksama oldu; Lycurgus'a birlikte dönüp dönmemek sorunu ortaya çıkmıştı ve ikisi de ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Roberta bunun hiç hoş kaçmayacağını ve dedikoduya yol açabileceğini düşünüyordu. Clyde da Gilbert'le fabrikadakileri, böyle bir durumdan doğabilecek durumları düşünüyordu. Grace'e gelince, hem dedikodu olabileceğini bilmek hem de Clyde'ın kendisiyle hiç ilgilenmediğini anlamak canını sıktığından huysuzlaşmıştı. Bunu sezen Roberta, onun kulağına, "Ne yapsak, dersin? Özür dileyip ayrılalım mı?" diye fısıldadı.

Bu kez de Clyde'ı gücendirmeden, nazikçe ayrılabilmenin yollarını aramaya başladı. Bilmez ki Clyde da, ondan

ayrılmayı hiç istemediği halde, kabalık etmeden onları bırakıp gitmenin uygun bir yolunu bulmak için kafa patlatmaktaydı. Ama hiçbir yol bulamadığından onlarla birlikte tramvaya yürümek üzereydi ki Newton'ların yanında pansiyonda oturan Shurlock adındaki elektrikçi, kızları gazinonun balkonundan görerek seslendi. Bir arkadaşının otomobiliyle gelmişler ve şimdi de dönmek üzereymişler. Shurlock, "Bizim oraya gidiyorsanız, sizi de arabaya alabiliriz," dedi.

Bunun üzerine Roberta, biraz geç kaldıklarından ve Newton'larla birlikte kiliseye gitmek zorunda olduklarından otomobille dönerlerse daha iyi olacağını söyledi. Gene de Shurlock'un Clyde'ı da çağıracağını ve Clyde'ın onlarla birlikte geleceğini umuyordu. Ne var ki Clyde, Shurlock'un davetini kabul etmedi. Burada biraz daha kalıp kasabaya daha geç döneceğini söyledi.

Ayrılırken Roberta ona duyduğu ilgiyi ve gönül borcunu yansıtan gözlerle baktı. Ne güzel eğlenmişlerdi. O da içi hiç rahat olmamakla birlikte, şu göl başında Roberta ile akşamlayamadıklarına üzülmüyordu. Onlar gittikten hemen sonra o da tek başına kente döndü...

Ertesi sabah Roberta'yı her zamankinden daha büyük bir heyecanla bekledi. Gerçi fabrikada herkesin gözlerinin önünde olmaları duygularını dışarı vurmalarına izin vermiyordu ya, genç kız onun heyecanını yüzünde ve gözlerinde yanıp sönen gülümseyiş ve bakışlardan anlıyordu.

Kendi de ondan yana sıcacık, yumuşacık, teslimiyet dolu bakışlar fırlatmaktan kendini alamıyordu. Öyle bir mucizeydi ki Clyde'ın onunla ilgilenmesi! Genç kızın sevinçten içi ürperiyordu!

Clyde, bir fırsatı düştüğünde onunla baş başa konuşmayı göze alabileceğini anlamıştı. Bir saat kadar bekledikten sonra onun iki yanındaki arkadaşlarının dışarı çıktığını görünce hemen fırsattan yararlanarak yanına gitti. Damgaladığı yakalıklardan birini alıp bununla ilgili bir şeyler söylüyormuşçasına, "Dün akşam erkenden ayrıldığımıza öyle üzüldüm ki!" dedi. "Keşke şimdi de burada değil orada olsak; ikimiz baş başa, öyle değil mi?"

Roberta başını çevirdi. Ona cesaret verip vermeyeceğini kesinlikle kararlaştırmanın işte tam sırasıydı. Ama ortadaki pürüze karşın ona yaklaşmayı içi titreyerek istiyordu. Gözleri! Saçları! Elleri! Roberta, ona soğuk davranacağı ya da onu paylayacağı yerde öyle uysal ve yumuşak gözlerle baktı ki sessizliğinin yalnızca kararsızlıktan ileri geldiği belliydi.

Onun da kendisi gibi umarsız ve umutsuzca gönlünü kaptırmış olduğunu Clyde anlamıştı. İlk fırsatta ondan randevu istemeye o an karar verdi.

Hesaplarında yanlışlar yapar oldu. Roberta'ya böylesi yakinken aklını işine veremediğini anlıyordu. Kız öyle çekiyordu ki onu! Öyle sıcacık, şen ve cana yakındı ki Clyde onun sevgisini kazanırsa kendini dünyanın en şanslı erkeği sayacağını düşünüyordu. Daha dün gölde kürek çeker-

ken buradaki yaşamından bıkmış durumdaydı. Şimdiyse, Roberta yaşamına karışırsa her şeyin değişeceğini, burada seve seve kalabileceğini düşünüyordu. Hiç değilse bir süre daha Gilbert'in soğukluğuna dayanabilirdi. Ama işte şu anda, Gilbert'in en istemediği şeyi yapmayı aklından geçiriyordu. Gerçi Gilbert'in ona böyle bir şart koşmaya hiç hakkı yoktu ama gene de Roberta ile buluşabilecekse bile çok gizli buluşmalıydı ki üzerine hiçbir söz gelmesin.

İşte Clyde masa başında otururken ya da ayakta dolaşırken kafasından hep bunları geçiriyordu. Çünkü akli fikri Roberta'daydı artık; başka hiçbir şey düşünemez olmuştu. Ama kızlar birbirine öyle yakın çalışıyorlardı ki genç adam onunla konuşmaya hiç fırsat bulamadı. Hatta onun kulağına bir şeyler fısıldamak umuduyla öyle yemeğinden bile biraz erken döndü ama onu gene öteki kızlarla sarılı buldu ve eline başkaca fırsat geçmeden akşam üzeri oldu.

Fabrikadan çıkarken, onu sokakta yalnız yakalarsa hemen yanına gidip konuşmaya kararlıydı. İlk yanıtı ne olursa olsun onunla buluşmayı kızın da istediğini biliyordu. Yalnız hem başkalarına hem de ona masum bir rastlantıymış gibi gelebilecek bir karşılaşma olmalıydı. Gelgelelim düdük çalıp da fabrika boşalmaya başlayınca Roberta'nın yanına başka bir kız sokuldu; birlikte çıktılar ve Clyde gene başka bir yol bulmak zorunluluğuyla baş başa kaldı.

O akşam, yalnızlığını ve tedirginliğini unutmak için her zamanki gibi Bayan Peyton'un pansiyonunda oyalanacağı, bir sinemaya gideceği ya da çoğu akşam yaptığı gibi sokak-

larda dolaşacağı yerde, Taylor Sokağı'na giderek Roberta'nın oturduğu evi arayıp buldu.

Güzel bir ev değildi bu. Ne Bayan Cappy'nin eviyle ne de şimdiki pansiyonuyla kıyaslanabilirdi. Çok eski, kapkara bir ev. Sokak da temiz olmakla birlikte silik ve renksizdi. Gene de pencerelerde yanan ışıklar ve kaldırımdaki ağaçlarla sevimli ve dost bir havası vardı.

Roberta ne yapıyordu şimdi acaba? Fabrikadan çıkarken onu beklese olmaz mıydı sanki? Ya da şimdi onun burada beklediğini sezse de dışarı gelse! Genç adam sokaktaki varlığını, beklediğini kıza duyurup onu dışarıya çekmeyi bütün benliğiyle istiyordu. Ama kız çıkmadı. Gelip geçen oldukça Clyde görünüp tanınmak kaygısıyla uzaklaşıyor, sonra gene dönüyordu. Bir yandan da içini çekip duruyordu. Gece öyle güzeldi ki... Saat dokuz buçuk sularında dolunay doğdu; ağır ve sarı bacaların üstüne yaslandı bir an. Clyde yalnızlığını ta içinde duyuyordu.

Saat onda ay iyice parlaklaşıp da Roberta ortaya çıkmayınca gitmeye karar verdi. Daha fazla oyalanmak akıl harcı değildi. Gelgelelim öyle güzel bir geceydi ki odasına dönüp kapanmayı genç adamın canı hiç istemiyordu. Wykeagy Bulvarı'na yönelip dolaşmaya başladı ve iki yandaki şahane köşklere baktı. İçlerinde oturanlar yazlıkta olduğundan bunların hepsi karanlıktı şimdi. Sondra, Bertine ve bütün o tayfa... böyle bir gecede ne yapıyorlardı acaba? Nerelerde dans ediyor, rüzgâr gibi hızlı arabalarıyla nerelere gidiyor-

lardı? Nerelerde sevişiyorlardı? Öyle güçtü ki yoksulluk... canının istediğini yapacak para ve mevkiden yosun olmak!

Ertesi sabah Clyde, bir gün öncesinden de heyecanlı, saat altı kırk beşte Bayan Peyton'un evinden çıktı. Saat yedi sularında kasabadan fabrikaya akın eden kervanın içinde Roberta'ya rastlayabileceğini umuyordu. Ne var ki bu umudu da boşa çıktı çünkü onun gene Grace Marr'la birlikte geldiğini gördü. Ne pis ne saçma bir dünya bu, diye aklından geçirdi. Şu Tanrı'nın belası kentte bir insanın başka bir insanı yalnız bulabilmesi ne zormuş meğer! Hemen hemen herkes herkesi tanıyordu. Öte yandan, Roberta da onun kendisiyle konuşmaya can attığını biliyordu. Yalnız gelse olmaz mıydı? Oysa kız gene Grace'le yan yanaydı ve dünyasından pek de hoşnut görünüyordu. Bu ne biçim kızdı, kuzum?

Fabrikaya vardığında Clyde'ın yüzünden düşen bin parçaydı. Ama Roberta gelip de masa başındaki yerine geçerken ondan yana bakarak şen bir, "Günaydın," deyince Clyde'ın da neşesi yerine geldi. Dünyanın sonu gelmemiştii ya!

Öğleden sonra saat üçte, temmuz sıcağıyla sürekli çalışmanın yorgunluğundan doğan uykulu bir sessizlik odaya çökmüştü. Yan salondaki dikiş makinelerinin gürültüsüne karışan damga patırtıları bile hafiflemişti sanki. Birisi, "Sweethearts," diye bir şarkı tutturmuş ve bütün işçi kızlar -Ruza, Hoda, Martha, Angelina, Lena- ona katılmışlardı. Clyde'ın durmadan kendine baktığını bilen, içinden geçir-

diklerini de sezen Roberta, onun bir an öne yanına gelip konuşmasını bekleyerek sabırsızlanıyordu. Çünkü onun gelmesini istiyordu. Onun bir gün önce fısıldadığı sözler; çok beklemeyeceğini, bekleyemeyeceğini Roberta'ya anlatmıştı. Onun bir akşam önceki bakışları da aynı şeyi söylemiş değil miydi zaten? Gene de yollarındaki pürüzler yüzünden onun yanına gelip konuşmakta güçlük çektiğini genç kız biliyordu. Ve bazen çevresinin kızlarla sarılı olduğuna, onun kendine yaklaşmakta güçlük çektiğine seviniyordu bile.

Bunları düşünerek önündeki yakalıkları damgalarken, birden, yukardan on altı boy olduğu bildirilen bir deste yakalığın gerçekte daha küçük olduğunun farkına vardı: Bu durumda yapılacak iki şey vardı: "Desteyi bir yana koyup işçi başlarının ya da Clyde'ın bir şey söylemesini beklemek ya da hemen şimdi götürüp göstermek. Aslında en iyi yol buydu. Bütün kızlar bir yanlışlık olunca böyle yaparlardı. Böyle yanlışları bir an önce yakalamak da bütün deneyimli işçilerden beklenirdi.

Yalnız içindeki ateşli arzular Roberta'yı duraklatıyordu çünkü bunu yapmakla Clyde'ın ayağına gitmiş ve aradığı fırsatı ona kendi eliyle sunmuş olacaktı. Daha da korkuncu, Roberta kendi aradığı fırsatı kendi yaratmış olacaktı.

Genç kız bir an aldığı terbiye ve ilkeleriyle, benliğine el koymuş olan bu yeni arzu arasında bocaladı. Sonra gitti ve yakalılık demetini şefinin masasının üstüne koydu. Ama bunu yaparken elleri titriyordu. Yüzü kireç gibi bembeyaz kesilmiş, boğazı kurumuştı.

Clyde başını kaldırıp bakınca Roberta'nın, önünde, kendine doğru eğilmiş durduğunu gördü. O an bütün sinirleri gerildi, boğazı, dudakları kupkuru kesildi çünkü gökte aradığı fırsatı yerde bulmuştu. Roberta'nın korku ve heyecandan boğulur gibi olduğunu görebiliyordu.

Kızcağız, "Yukardan gelen bu destede bir yanlışlık olmuş," dedi. "Hemen hemen hepsini damgalayınca kadar da farkına varmadım. Boyları on beş buçuk oysa ben on altı diye damgaladım. Özür dilerim."

Clyde onun gülümsemeye, serinkanlı durmaya çalıştığını gördü. Ama kızın yanakları hâlâ bembeyazdı ve elleri titriyordu. Genç adam o an sezdi ki onu buraya getiren neden yalnızca iş kaygısı değildi, bunun ötesinde de bir şeyler vardı: Bu kız çekinerek, ürkererek ama gene de içindeki sevgiye karşı koyamayarak ona yaklaşıyor, beklediği fırsatı ona veriyor, onun bu fırsattan yararlanacağını umuyordu. O da Clyde'ı istiyordu ve eline geçen ilk olanağı kullanacak kadar da akıllıydı. Ne güzel! Ne tatlıydı onun böyle gözünü karartması!

Clyde içindeki korkuyu hiç dışarı vurmuyarak, kendine çok güvenen bir sesle, "Zararı yok; hemen aşağıya gönder tir yıkatırım ben onları," diye yanıtladı. "O zaman bakarız; belki yeni baştan damga vurulabilir. Ne yapalım, suç bizde değil!"

Kızın gözlerinin içine bakarak tatlı tatlı gülümsedi, o da gizli bir gülüşle karşılık verdi. Sonra duygularını pek açığa vurmuş olmaktan korkarak döndü. O zaman Clyde

çarçabuk; "Gitmeyin hemen," dedi. "Size bir şey söylemek istiyorum. Pazardan beri sizinle konuşmaya çalışıyorum. Bir yerde buluşalım, olmaz mı? Fabrika kurallarına göre şef olanlar yanlarında çalıştıkları kimselerle arkadaşlık edemezler... Ama ben gene de sizinle buluşmak istiyorum, Roberta olmaz mı?" Tatlı bir gülümseyişle, "Bilsen, geldiğinden beri bayılıyorum sana," diye ekledi. "Pazar günü göl başında karşılaşınca alev iyice bacayı sardı! Böyle saçma sapan kuralların bizi ayırmasına ben fırsat vermeyeceğim. Ya sen?"

Muradına erer ermez kendi gözü karalığından ödü kopmuş olan Roberta, "Bilmem ki, yapamam gibi geliyor," dedi. Ürkek ürkek çevresine göz atıyor ve herkesin kendine baktığını sanıyordu. "Newton'ların yanında kalıyorum da, hani o arkadaşımın ablasıyla eniştesi çok kapalı, sert kimseler."

"Ne olur; kuzum, hayır deme," diye Clyde onun sözünü kesti. "Ne olur, geri çevirme beni. Başına dert açmak istemiyorum, yoksa eve de gelirdim."

Roberta, "Aman sakın ha, yapmayın!" dedi. "Şimdilerde olmaz."

O kadar şaşırmıştı ki kendi de bilmeden Clyde'a daha sonraları eve gelebileceğini belirtiyordu.

Onun az çok yumuşadığını gören Clyde, "Öyleyse çıkar تنها bir sokakta dolaşırız," diye gülümsedi. "Senin oturduğun sokağın ilerilerine doğru gideriz. Oralarda hiç ev yok. Ya da istersen küçük bir park biliyorum. Mohawk Parkı, tam ırmağın üzerinde. Oraya da gelebilirsin, Mohawk

Sokağı'ndan geçen tramvayla. Ben durakta beklerim seni. Olur mu?"

"Olmaz ki, korkarım, yani öyle uzaklara gitmekten. Ömrümde yapmadığım bir şey bu benim:"

Bunu söyleyişi öyle masum, öyle açık yürekliydi ki sevimliliği genç adamın başını döndürdü. Bir düşün! Onunla gizli gizli buluşmayı planlıyordu!

Genç kız, "Bu kasabada kendi başıma bir yerlere gitmekten çekiniyorum, zaten," diye ekledi. "Öyle çok dedi-kodu ediyorlar ki! Beni de elbet bir gören olacak. Yalnız şu var ki..."

"Evet?"

Genç kız soluğu kesilerek, "Bu konuşmamız çok uzun sürmedi mi?" diye fısıldadı.

Clyde kesinlikle, çabuk çabuk, "Peki öyleyse, sizin sokağın köşesine gelemiz misin?" diye sordu. "Bu gece birazcık çıkamaz mısın, yarım saatçik olsun?"

"Yok, bu gece olmaz. Çok erken daha. Demek istediğim, duruma bir bakmam gerek. Yani bir kolayını bulmam gerek. İnşallah başka bir gün."

Atıldığı bu büyük serüven ona öyle bir heyecan ve kaygı vermişti ki yüzü, Clyde'in yüzü gibi, kendisi bilmeden bir gülüyor, bir bulutlanıyordu.

"Peki öyleyse, çarşamba gecesi saat sekiz buçuk ya da dokuzda olur mu? Gelebilirsin sanıyorum. Değil mi? Kuzum, ne olur."

Roberta, uysal, sevimli ve ürkek, bir an düşündü, Clyde'in masasında fazla oyalandığından korkarak çevresini yan gözle süzüyordu. Sonra gencin sorusuna karşılık vermeksizin, yalnızca, "Ben artık işimin başına dönsem iyi olacak," dedi.

Clyde, "Dur bir dakika," diye yalvardı. "Çarşamba gecesi için saat söylemedik. Geleceksin, değil mi? İster saat sekiz buçukta olsun, istersen dokuzda, senin nasıl işine gelirse. İstersen ben saat sekizden sonra beklerim seni. Geleceksin, değil mi?"

"Peki saat sekiz buçuk diyelim. Ya da sekiz buçukla dokuz arası. İyi mi? Gelebilirsem gelirim. Bir engel çıkar da gelemesem ertesi sabah söylerim size."

Roberta pespembe kesildi ve çevresine bir kez daha kaygıyla bir göz atarak yerine döndü. Tepeden tırnağa titriyordu ve üzerinde, korkunç bir suç işlerken elinin kanıyla yakalanmış gibi süklüm püklüm bir duruşu vardı.

Clyde'in yüreği çıkacak gibi atıyordu. Olup bitenlere inanamıyordu hâlâ! Kendisi gözünü karartıp Roberta'yla öyle konuşsun! O da, peki, desin; onunla burada, Lycurgus'da gizlice buluşmayı göze alsın! Ne heyecanlı şey!

Roberta ise ay ışığında Clyde'la dolaşıp konuşmanın kim bilir ne güzel olacağını düşünüyordu; onun sıcaklığını duymak ve o yumuşak, tatlı sesini dinlemek ne güzel olurdu!

XVII

Çarşamba gecesi Roberta, Clyde'la buluşmaya çıktığı zaman karanlık iyice çökmüştü... Ama genç kız bu buluşmaya razı olduktan sonra ne korkular ne kararsızlıklar geçirmişti! Çünkü yalnızca kendi aldığı terbiyeyi ve inançlarını yenmenin güçlüğüyle kalmıyordu, Newton'ların evindeki dar kafalı, sofus, kapalı hava da onu tökezletiyordu. Buraya geldi geleli Grace'siz hiçbir yere gitmiş değildi. En kötüsü, çarşamba gecesi Newton'ların kilisesine gitmeye karar vermişlerdi ve genç kız Clyde'la konuşurken bunu söylemeyi unutmuştu.

Bu yüzden ne yapacağını bilemeyerek iyice üzüldü. Neyse ki sonunda aklına bir şey geldi: Birkaç gün önce, onun çok becerikli olduğunu ve işi hemen kavradığını gören Bay Liggett, yan salondaki dikiş işlerini öğrenmek isterse Bayan Braley'in ona her şeyi gösterebileceğini söylemişti. Roberta çarşamba akşamı kiliseye gitmekten kurtulmak için Bayan Braley'e sözü olduğunu, onun evine gideceğini söylemeye karar verdi. Nasılsa Newton'larla Grace kiliseden gelene kadar kendisi de eve dönmüş olurdu.

Ah, ne tatlı olacaktı onunla gene öyle konuşmak. Onun güzel sözlerini dinlemek... Kendisine ve ona zarar getirmeden arkadaşlık edebilirlerse neler yapıp nerelere gidecekleri üzerine sayısız düşünceler üşüşüyordu genç kızın kafasına; belirsiz, renk renk, ürkütücü. Hatta gerekirse fabrikadaki işinden çıkıp başka bir yere girmeyi bile düşünüyordu. Böylelikle Clyde'ı arkadaşlıklarının sorumluluğundan kurtarmış olurdu.

Öte yandan, bu sıradaki düşünce ve duygularının bir yönü de giyim kuşam sorununa dayanıyordu. Lycurgus'daki çalışan kızların Biltz'dekilere oranla daha şık giyindiklerini görmüştü. Ne var ki kendisi aldığı paranın önemli bir bölümünü annesine gönderiyordu. Bu para elinde kalsa kendisi de pek güzel giyinebilirdi.

Clyde'la buluşmaya söz verdikten sonra eve gidince yoksul gardırobunu gözden geçirerek Clyde'ın daha görmediği yumuşak mavi bir şapkaıyla beyaz mavi ekose bir flanel eteklik ve geçen yazdan kalma beyaz ayakkabılarını giymeye karar verdi. Planı Newton'larla Grace'in evden çıkmalarını beklemek ve sonra hemen giyinip gitmekti...

Saat sekiz buçukta, hava iyice karardıktan sonra sokağa çıkıp Merkez Caddesi'ne yürüdü; sonra dolambaçlı bir yoldan buluşma yerine gitti.

Clyde orada bekliyordu. Bir mısır tarlasının tahta parmaklığına dayanmış kent evlerinin, ağaçlar arasından görünen ışıklarına bakıyordu. Hava baharat yüklüydü. Sayısız ağaçla çiçeğin birbirine karışan tatlı kokusu hisse-

diliyordu. Mısır saplarının ve ağaç yapraklarının arasında hışırdayan küçük bir rüzgâr vardı ve gökte de yıldızlar... Büyükeyi, küçükeyi, samanyolu.

Genç adam şu durumunun Kansas City'deki durumundan ne kadar başka olduğunu geçiriyordu aklından. Oradayken Hortense'in daha doğrusu herhangi bir kızın karşısında dili tutulur, eli ayağına dolaşırdı. Oysa buraya geleli, hele şef olalı beri, aslında kızların beğendiği bir tip olduğunu anlamaya başlamış ve artık onlardan o kadar korkmaz olmuştu. Roberta'nın gönlünü ona nasıl kaptırmış olduğunu daha bugün gözlerinden okumamış mıydı? Roberta onun sevgilisi sayılırdı artık. Geline Clyde onu kollarına alıp öpecekti ve kız karşı koyamayacaktı buna!

Genç adam orada durmuş düşler kurar ve çevreye kulak kabartırken, birden kızın geldiğini gördü. Kıvrak ve hızlı yürüyordu; gene de ürkekti. Köşede durdu ve tehlike sezerek çevresini kollayan bir küçük hayvan gibi dört bir yanına bakındı.

Clyde hemen ona doğru seğırtti ve yavaş sesle, "Merhaba," dedi. "Ne sevindim geldiğine! Bir güçlük çıktı mı?"

İçinden onun Hortense'den de Rita'dan da bin kat sevimli olduğunu düşünüyordu. İçten pazarlıklı Hortense ve oynak, serbest Rita...

"Güçlük mü? Hem de nasıl!"

Genç kız hemen, olup bitenleri heyecanla ve inceden inceye anlatmaya girişti: Bu geceki kilise toplantısını unut-

ması, Grace'nin onsuz kiliseye gitmemekte direnmesi, kendisinin yalan söylemek gibi çirkin bir yola başvurmak zorunda kalması...

Liggett'le Roberta arasındaki, dikiş öğrenmekle ilgili konuşmayı şimdi yeni duyan Clyde çok ilgilendi. Liggett, Roberta'yı onun odasından almayı mı düşünüyordu acaba? Clyde onun sözünü keserek önce bu konuda sorguya girişti ve onun bu ilgisinin nedenini sezen Roberta sevindi.

İlk fırsatta, "Çok kalamayacağım," dedi.

Clyde onun koluna girerek ırmağa doğru yönelmişti. İrmak boyu tenhaydı bu saatte.

Genç kız, "Baptist kilisesindeki toplantılar en geç on birde biter," diye ekledi. "Bizimkiler de hemen dönerler. Bu yüzden, onlardan önce eve dönmem gerek."

Sonra saat gece ondan sonra sokakta kalmasının niçin doğru olmayacağı konusunda nedenler sıraladı. Clyde canı sıkılmakla birlikte ona hak verdi ve birlikte uzun zaman kalamayacaklarını öğrenince elindeki fırsattan bir an önce yararlanmak isteğine kapıldı. Ona çok güzel olduğunu, şapkasıyla pelerininin çok yakıştığını söyleyerek beline sarılmaya kalkıştı.

Ama kız onun böyle hemencecik çok ileri gitmesinden ürkerek kolunu belinden çekti ve yumuşacık bir sesle, "Yok yok, yaramazlık etmeyin, e mi?" diye yalvardı.

Ancak bu kez kendisi onun koluna girip ona iyice sokuldu ve adımlarını onun adımlarına uydurdu.

Ne kadar yapmacıksız ve rahattı şimdi ve dili çözülmüş, nasıl da gevezelik edip duruyordu. Lycurgus'u seviyormuş, ancak pek geri kafalı buluyormuş: Biltz'den ve Mills'den beter. Clyde'a biraz oraları ve kendi evini anlattı. Sonra gene Newton'larla Grace Marr'ı, onu sanki göz hapsine almış olduklarını anlattı.

Clyde da gene, onun şimdiye kadar tanıdığı kızlardan nasıl bambaşka olduğunu düşünüyordu. Özentiden yoksun, saf ve temiz yürekliydi bu kız: Ne Rita gibi oynak ve fingirdek ne de Hortense gibi yapmacık, kibirli ve çıkarıcı. Onlardan daha da güzel ve iyiydi doğrusu. Clyde onun biraz daha iyi giyinse daha bile alımlı olacağını düşündü ister istemez. Sonra, "Benim Hortense'in nasıl peşinde koştuğumu bilse ne düşünür acaba?" diye merak etti.

İlk fırsatta, "Biliyor musun; sana daha fabrikaya ilk geldiğin gün göz koydum," diye anlattı. "Yalnız herkesin nasıl meraklı olduğunu sen de biliyorsun. Herkesin gözü herkesin üstünde! Bana da fabrikada çalışan kızlarla ilgilenme, demişlerdi. Ben de onlara verdiğim sözde durmaya çalışıyordum. Ama seni beğenmem elimde olmayan bir şeydi, öyle değil mi?"

Kızın kolunu içinden gelerek sıktı. Sonra durup onu kollarının arasına aldı.

"Roberta, biliyor musun, çıldırıyorum senin için. İnan bana. Benim gözümde dünyanın en tatlı, en cici şeyisin sen. Yok, yok, bırak söyleyeyim. Sen fabrikaya geldin geleli

uykularım bozuldu, inan. Doğruyu söylüyorum, sahiden! Hep ama hep seni düşünüyorum. Gözlerin, saçların ne güzel! Hele bu gece öyle tatlısın ki... bir içim su. Ah, Roberta."

Birden onun yüzünü iki eliyle tuttu ve kaçırmaya fırsat vermeden öptü, sonra da onu göğsünde sıktı. Genç kız onun kollarından kurtulmaya çalışıyor ama başaramıyordu. Zaten kendi içinden de onun boynuna sarılmak geliyordu. Bu duyguları onu hem şaşırtıyor hem de ürkütüyordu. Ne kötü şeydi bu.

Bilen, gören ne düşünür, ne derdi? Açık saçık kızların harcıydı, gelgelelim Roberta her zamankinden çok istiyordu Clyde'la sarmaş dolaş olmayı.

"Yapmayın, ne olur, Bay Griffiths," diye yalvardı. "Kuzum yapmayın. Bir gören olur. Ayak sesi duyar gibi oluyorum. Ne olur."

O korkudan titreyerek dört bir yanına bakınırken Clyde bir sevinç sarhoşluğu içinde güldü. Yaşam ona nefis bir şekerleme sunmuştu en sonunda.

Genç kız, "İnanın, şimdiye kadar hiç böyle bir şey yapmamıştım," diye konuştu. "Yemin ederim, hiç yapmadım. Kuzum, ne olur. Ben hiç sizin böyle..."

Clyde hiç karşılık vermeden onu göğsünde sıktıkça sıkıyordu: Solgun yüzü ve karanlık gözleri çok yakındaydı. Bütün karşı gelmelerine karşın durmadan öpüyordu kızı: Onun o küçücük ağzını, çenesini, yanaklarını gördükçe içi gidiyor, kendini tutamıyordu. Heyecandan konuşacak

gücü bile kalmayarak, "Ah, Roberta, sevgilim, ne olur, ne olur, seni seviyorum, de bana," diye yalvardı. "Sevdiğini biliyorum. Ama sen bana kendin söyle. Çıldırıyorum senin için. Vaktimiz öyle dar ki!"

Onu gene çenesinden ve ağzından öptü. Roberta birden gevşeyivermiş, onun kollarında öylece, hiç kıpırdamadan duruyordu. Genç adam içinde adsız bir heyecanın büyüdüğünü duydu. Birden, kızın yüzünü okşayan parmakları gözyaşı içinde kaldı. Sonra Roberta başını onun omuzuna yasladı ve Clyde onun; "Evet, evet, evet," dediğini duydu. "Evet, seni seviyorum, seviyorum."

Sesi yarı sevinç yarı keder dolu bir hıçkırıkla titredi ve bunu duyunca Clyde onun saflığı ve açık sözlülüğü karşısında sarsıldı. Kendi gözleri de yaş içinde kaldı.

"Ağlama, Roberta; ağlayacak bir şey yok ki! Ne olur, ağlama. Ben de seni öyle seviyorum ki! İnan, inan bana, Roberta!"

Clyde başını kaldırdı ve evlerin çatılarının üzerinde, yeni doğan temmuz ayının parlak sarı yuvarlağını gördü. O an öyle geldi ki yaşam ona her şeyi... gönlünün isteyip isteyebileceği her şeyi vermişti.

XVIII

Aşkı bulmuşlardı. Mutluluktan ikisinin de içi titriyordu. Gelgelelim bu ilişkiyi sürdürmenin kolayını ve yollarını bulmak başka bir sorundu. Çünkü genç kızın Clyde’la normal bir arkadaşlık yürütmesine, yalnızca Newton’larla bir arada oluşu set çekmekle kalmıyor, Grace Marr da apayrı ve başlı başına bir dert olarak karşısına çıkıyordu. Hem aldığı iyice kapalı ve dar kafalı terbiye hem de pek güzel olmayışı yüzünden Grace’in tutsaklığı Roberta’nınkinden ileriydi. Gene de kızcağız özgür olmak, gülüp eğlenmek için can atıyor ve Roberta’nın kendisi gibi kısıvrak bağlı olmadığını gördükçe ona yapışıyordu. Roberta ile konuşup şakalaşmak, sırdaş olmak Grace’in boz renkli yaşamında bulduğu tek avuntu olmuştu.

Daha Clyde olayı ortada yokken bile onun bu yapışması, Roberta’nın canını sıkmaya başlamıştı. Sonradan da genç kız Clyde’la olan aşkını Grace’e açmadı. Çünkü Grace’in bu aşkı kıskanacağını biliyordu. Yalnız bu da değil; Roberta kendi içinde birden esmeye başlamış olan ve benliğini altüst eden duygu fırtınalarıyla yüz yüze gelmeyi hiç istemiyordu. Clyde’a olan aşkında ne kadar ileri gidebileceğini, kendini nereye kadar bırakabileceğini, kendi kendine bile

düşünüp tartmaktan korkuyordu çünkü. Ayrı sınıflardan gelme insanların arasındaki bu biçim ilişkiler yasak sayılmıyor muydu burada? Yasak sayıldığını Roberta biliyordu ve işte bu yüzden hiç istemiyordu Clyde'dan konuşmayı.

Göl gezintisinden sonraki pazartesi akşamı Grace neşeli bir sırdaş candanlığıyla Clyde'dan haber sorduğu zaman Roberta hemencecik, durumu Grace'den gizlemeye karar vermiş ve yalnızca onun çok kibar ve iyi bir insan olduğunu ve Grace'e selam gönderdiğini söylemişti.

Grace gözünün ucuyla kuşkulu bir bakış fırlatarak, "Öyle yakın davrandı ki sana vurgun filan sandım," dedi.

Roberta, "Saçmalamasana!" diye karşılık verdi. "Ayol o benim farkımda bile değil. Sonra fabrikanın kurallarına göre, şeflerin işçilerle arkadaşlık etmesi de yasak."

Grace'in bu konudaki kuşkularını yatıştıran, işte bu son sözler oldu. Çünkü genç kız bu tür gelenek ve kuralları çiğnemeyi aklından bile geçiremeyecek kadar dar görüşlüydü. Gene de Roberta Clyde'la arasındaki yakınlığı ona hiç sezdirmemeye karar verdi.

Bütün bunlar, buluşmalarından sonra ortaya çıkan dertlere, gerginlik ve korkulara bir başlangıç oldu. Çünkü iyice gizli ve seyrek buluşabiliyorlar ve birbirlerini bir daha nerede görececeklerini önceden kararlaştıramıyorlardı.

Birkaç gece sonraydı. Roberta bir yolunu bulup bir saatliğine evden kaçabilmişti ve Mohawk Irmağı'nın kıyısındaki tarlalara doğru yürümüşlerdi.

Genç kız, "Durum şu," diye anlattı. "Newton'lar hemen hemen nereye gitseler beni de çağırırlar. Zaten onlar çağırmasa da Grace bense bir yere gitmez. Beni aileden sayıyor; yakamı şu yakınlarda ondan kurtarmanın bir yolunu göremiyorum. Nereye gidiyorsun, kiminle gidiyorsun, diye sorarsa ne cevap veririm?"

Clyde yumuşak, tatlı bir sesle, "Anlıyorum, şekerim," dedi. "Çok haklısın ya, bunlar bizim derdimize çare değil ki! Yalnızca fabrikada sana uzaktan bakmakla yetinmemi beklemiyorsun sanırım, değil mi?"

Bakışları öyle özlem doluydu ki genç kızın içi sızladı. Onu avutmak isteğiyle; "Yok, canım; beklemiyorum," diye yanıtladı. "Biliyorsun. Ama ne yapabilirim?"

Yumuşacık elini yalvarırcasına Clyde'ın o ince, uzun, gergin elinin üzerine koydu. Bir süre sessiz, düşünceli durdular. Sonra Roberta, "Bak, aklıma ne geldi," dedi. "Benim New York'ta oturan bir kız kardeşim var, Homer'de. Bir hafta sonu oraya gidiyorum, diyebilirim. Kızcağız her mektubunda beni çağırıp duruyor, nasılsa. Hiç düşünmüyordum ama şimdi gidebilirim."

Clyde sevinçle, "Ah, ne iyi olur?" diye bağırdı. "Çok güzel düşündün!" Kız onu duymazdan gelerek, "Dur bakayım," dedi. "Aklımda doğru kaldıysa önce Fonda'ya gidiyorsun da orada aktarma yapıyorsun. Fonda'dan günde iki tren kalkıyor. Biri ikide, biri de yedide. Demek ki ben buradan, saat ikiden önce tramvaya binsem de o son iki

trenini kaçırsam ne olur? Yedi treniyle giderim. Sen de Fonda'da beklersin beni. Ya da yolda bir yerde benim bindiğim tramvaya yetişirsin. Yeter ki kimse görmesin. Sonra ben saat yedi treniyle giderim; sen de buraya dönersin. Yalnız, geleceğimi önceden Agnes'e yazmam gerek."

Genç adam, "Peki, ya aradaki günler?" diye huysuzlandı. "O zamana kadar daha çok var. Bu pazar onlarınkine değil de bir başka kiliseye gittiğini söyleyen de benimle buluşsan olmuyor mu? Haberleri bile olmaz!"

Clyde, Roberta'nın yüzünün o saat bulutlandığını gördü. Kızın yetiştirme tarzını ve inançlarını pek birdenbire ve kökünden yıkmaya kalkışmıştı.

"Yok, olmaz, Clyde; yapamam bunu. İçime sinmez. Doğru da olmaz zaten."

Clyde tehlikeli bir yere adım atmış olduğunu hemen sezerek geri çekildi çünkü onu hiçbir şekilde kızdırmak ya da korkutmak işine gelmezdi.

"Peki, senin dediğin gibi olsun," dedi. "Başka bir yol düşünemediğin için söylemiştim bunu."

Genç kız Clyde'ın onu gücendirmekten çekindiğini sezerek, "Zararı yok, canım. Hiç zarar yok," dedi. "Öyle bir şey yapmak içime sinmez de! Zaten elimden de gelmez."

Clyde başını salladı. Böyle bir öneride bulunmakla belki de doğru etmemişti.

Gelecekteki Fonda gezisinin dışında hiçbir plan yapmadan Taylor Sokağı'na döndüler. Ayrılmadan önce Cly-

de kızı uzun uzun öptü ve yakın zamanda buluşmanın bir yolunu aramalarını söyledi. Kız da kollarını onun boynuna doladıktan sonra ay ışığında koşarak uzaklaştı.

Roberta'nın, gene Bayan Braley'e gideceğini söylemesi sayesinde gerçekleştirilebilen bir ikinci akşam gezisinin dışında, bir dahaki cumartesiye kadar buluşamadılar. O gün Roberta Fonda'ya gitmek üzere yola çıktı. Clyde da ondan önceki tramvaya bindi ve ilk durakta inerek ona katıldı.

O saatten akşam saat yediye kadar sözle anlatılmaz bir mutluluk içinde, ikisinin de az çok yabancısı oldukları küçük kentin eteklerinde gezdiler.

Fonda'nın birkaç kilometre berisinde Yıldız Işığı adında bir lunapark görmüşlerdi. Burada atlıkarınca ve dönme dolap gibi birkaç derme çatma oyun dışında bir diskotek, lokanta ve üstünde kayıkla gezilen küçücük bir göl vardı. Bunu görünce ikisi birden, "Ah, bak!" diye bağırmışlardı.

Sonra Clyde hemencecik, "Ah, ne olur, burada inelim!" demişti. "İnemez miyiz? Ne dersin? Fonda'ya geldik sayılır, nasılsa. Hem burada daha çok eğleniriz!"

O saat tramvaydan indiler ve kızın bavulunu emanete bırakarak hemen sosisli sandviç satılan yere gittiler. Sonra, yakınlarında müziğini sonuna dek açmış, şangır şungur dönen atlıkarıncayı gören Roberta binmeden edemedi; ikisi de içleri neşeyle dolup taşarak bindiler. Sıradan, gürültülü, çiğ bir eğlence yeri idi burası. Gene de böyle baş başa olabilmenin sevinci onlara bu ucuz parkın basmakalıplılığıyla

orantılı olmayan bir sarhoşluk vermişti. O eski, gacıır gucur dolapta döndüler. Sonra gölün üzerinde kayıkla dolaşanları, cırlak yeşil ve beyaz uçaklı dolapta dönenleri, dönme dolabın içinde sallanarak yükselip alçalanları seyrettiler, içleri sevincin tatlı ürpertisiyle doldu.

Birden Clyde, "Roberta, dans etmesini bilirsin, değil mi?" diye sordu.

Kız, "Yok, bilmem," diye biraz üzüntüyle yanıtladı çünkü tam o sırada o da dans edenlere özenerek bakmakta ve izin verilmediği için dans etmesini hiç öğrenmemiş olduğuna yanmaktaydı. Dans etmek gerçekten kötü, ahlak dışı bir şey olabilirdi; kendi kilisesi böyle diyordu. Gene de dans edenlerin öyle neşeli, mutlu bir görünüşleri vardı ki -kelebekler gibi döne dolaşa uçuşan renk renk benekler- bunun kötülük olduğuna insan inanamıyordu. Dans etmekle kıyamet mi kopardı yani? Kendi küçük erkek kardeşiyle kız kardeşi, ana babalarının bu konudaki görüşlerine daha şimdiden karşı çıkarak, fırsat düşünce dans öğreneceklerini açıkça söylememişler miydi?

Roberta'yı şuracıkta kollarının arasına almanın ne tatlı olacağını düşünen Clyde da, "Ah, ne kötü!" diye üzüldü. "Dans etsen ne eğlenirdik! Gene de istersen sana beş dakikada öğretebilirim."

Genç kız, "Valla, bilmem ki," diye duraksadı. Gene de bu düşüncenin hoşuna gitmiş olduğu bakışlarından okunuyordu. "Ben böyle şeyleri pek beceremem de! Sonra bi-

zim orada dans etmeye pek iyi gözle bakmazlar, kilisemiz karşıdır; annemle babamın da dans etmemi istemeyeceklerini biliyorum.”

Clyde, “Boş ver!” diye güldü. “Nasıl da saçmalıyorsun, Roberta! Yahu, bugünlerde dans etmeyen kaldı mı? Nasıl kötü gözle bakabilirsin böyle bir şeye?”

Roberta saflıkla, “Biliyorum, sizin çevrenizde herkes dans ediyor,” diye yanıtladı. “İnsanda mevki ve para olduktan sonra her şey vız geliyor sanırım. Ama benim gibi bir kız için durum başka. Sonra senin annenle baban da benimkiler kadar sofu olmasalar gerek.”

“Senin çevren” ve “insanda mevki ve para olduktan sonra” sözleri dikkatinden kaçmamış olan Clyde, “Sen öyle sanırsın!” diye güldü. “Belki seninkilerden daha bile sofuydular. Gene de ben dans etmesini öğrendim. İnsana ne kötülük gelebilir ki bundan? Hadi, ne olur, öğreteyim sana, Roberta. Vallahi, çok güzel bir şey. Ne olur, sevgilim; evet de.”

Kollarını kıza dolayarak gözünün içine baktı ve Roberta arzudan dizlerinin bağı çözülerek yumuşadı.

Tam o sırada müzik durmuş, dans edenlerden birileri kafesli diskotekten çıkmaya başlamışlardı. Çıkacaklar çıkar çıkmaz kapıda oturan güzel kız dans başına beş sent olan biletleri satmaya başladı ve Clyde da oraya döndü.

Roberta, “Öğrenemem, gibi geliyor,” diye mırıldandı. “Öyle hantalım ki! Hiç de dans etmediğim için...”

“Sen mi hantalsın? Deli kız! Tüy gibisin sen, hem de cici mi cici! Bak görürsün, öyle güzel dans edeceksin ki!”

Parayı biletçi kıza vermişti bile. İçeri girdiler.

Büyük bir kısmı ona “mevki ve para” sahibi bir aristokrat gözüyle bakmasından doğan bir atılganlıkla Clyde bir köşeye gitti ve kıza belli başlı adımları göstermeye girişti. Roberta gibi doğuştan kıvrak ve canlı olan bir kıza göre çok kolaydı bu adımlar. Müzik yeniden başlayıp da Clyde onu kollarının arasına alınca genç kız içgüdüsel olarak müziğe uydu ve rahatça dans etmeye başladı.

Dansın en güzel yönü, sevdiğinin kollarında ve yönetiminde olmak, onun hareketlerinin temposuna kendini uydurmaktır.

Clyde, “Ah, tatlı şey!” diye onun kulağına fısıldadı. “Ne de güzel dans ediyor, maşallah! Daha şimdiden usta oldun. İnanamıyorum, vallahi! Bir harikası sen!”

Onlar dans pistinin çevresinde üç kez döndükten sonra müzik durdu. Roberta ömründe bilmediği sevinç dolu bir zevkle kendinden geçmişti. Bir düşün, dans etmesini öğrenmişti! Meğer ne güzelmiş dans etmek! Hem de Clyde’la! Ne güzel kıvrak ve incecik. Clyde, buradaki gençlerin en güzeliydi!

Clyde da ömründe Roberta gibi sevimli ve cici bir kız tanımadığını düşünüyordu; öylesine şen, sevimli ve yumuşak başlıydı ki! Dünyada ondan para sızdırmaya kalkışmazdı. Hortense gibi... Sondra Finchley’e gelince Clyde’ı

boş vermişti madem, Clyde da onu kafasından silip atsa iyi ederdi.

Gene de burada, Roberta'yla beraberken bile, Sondra'yı unutamıyordu.

Saat beş buçukta, müşteri kıtlığından müzik tam durduğu ve kapıya, "Sıradaki Konser: 7.30" diye levha asıldığı zaman onlar hâlâ dans ediyorlardı.

Oradan yemek ve dondurma yemeğe gittiler. Sonra da (zaman öyle rüzgâr gibi geçmişti ki) hemen bir tramvaya atlayıp tren istasyonuna gitmeleri gerekti.

Yolda ertesi gün nasıl buluşacaklarını kararlaştırdılar. Eğer Roberta kardeşinin evinden biraz erken çıkabilirse Clyde da Lycurgus'dan onu karşılamaya gelirdi. O zaman Fonda'da gece on bire kadar oyalanır ve sonra trene yetişirlerdi. Sonra, trende bir tanıdık yoksa, Lycurgus'a birlikte dönebilirlerdi.

Kararlaştırdıkları gibi buluştular ve Fonda'nın karanlık yan sokaklarında gezinip konuştular.

Birbirlerine olan sevgileri ve bu sevgiyi her fırsatta kucaklaşıp öpüşerek dışarı vurmaları dışında en önemli sorun, gene, nerede, ne zaman ve nasıl görüşecekleriydi. Bunun bir yolunu bulmaları gerekiyordu ve Roberta işin kendi başına düştüğünü görebiliyordu, hem de bir an önce. Çünkü Clyde onunla her zaman baş başa kalmaya can atmakla birlikte şöyle işe yarar, akla yakın bir yol düşündüğü yoktu.

Öte yandan genç kız böyle bir yol bulmanın kolay olmadığını da görebiliyordu. Öyle ya gene kız kardeşini ya da ana babasını görmeye gitmesi bir aydan önce düşünülemezdi. Bunların dışında da evden ayrılmak için hangi bahaneyi bulacaktı? Düşünebildikleri şeyler onların ancak birkaç saat bir arada kalmalarını sağlardı. Oysa Clyde buna benzer başka hafta sonları istiyordu. Yazın sonunda da öyle az hafta sonu kalmıştı ki.

XIX

lyde'la Roberta, gidiş gelişleri ve gezintileri sırasında hiçbir tanıdığın kendilerini görmediğini sanıyorlardı. Trende, tanıdık hiç kimseye rastlamamışlardı. Dönüşte Roberta Grace'i yatmış buldu. Grace yalnızca yolculuk üzerine birkaç soru sordu, o da rastgele ve üstünde durmadan. Agnes nasıldı? Roberta hep onun yanında mı kalmıştı? Yoksa Biltz'e, ana babasının yanına bir uzanmış mıydı? Roberta bütün hafta sonunu Agnes'in yanında geçirmiş olduğunu anlattı ve az sonra Grace gene uyuyakaldı.

Ama ertesi akşam Roberta yemek odasından içeri girer girmez, Newton'ların yanında pansiyonda kalan ve Fonda'ya yaptıkları gezintiden çok geç döndükleri için o sabah kahvaltıya kalkamamış olan Opal Feliss ve Olive Pope adındaki kızlar neşeli ve iyi niyetli bir candanlıkla, "Aa, kim gelmiş?" diye bağııştılar. "Yıldız Işığı Parkı'ndan hoş geldiniz, Bayan Alden! Nasıl? Orada hoşunuza gitti mi dans etmek? Biz sizi gördük ama siz bizi görmediniz!"

Roberta'nın yüreği ağzına gelmişti. Daha o verecek yanıtı düşünemeden Opal; "Size el ettik ya, kavalyenizden başkasını gözünüz görmüyordu ki!" diye güldü. "Ama çok güzel dans ediyorsunuz, doğruya doğru!"

Bu kızlarla hiçbir zaman senli benli olmayan ve bu beklenmedik durumdan yakasını sıyrabilececek yırtıklığı ve cin fikirliliği de gösteremeyen Roberta hemen kıpkırmızı kesildi. Dili tutulmuş gibi, öylece bakakalmış ve aklına ilk gelen şey Grace'e "Hep Agnes'le birlikteydim," diye söylediği yalan olmuştu.

Grace de karşıdan onun gözlerinin içine bakıyordu. Yarı aralanmış dudakları, "Bak hele! Dans ha? Bir erkek ha?" demek ister gibiydi.

Masa başında da George Newton oturuyordu: İpince, yalın, meraklı, keskin gözleri, o sivri burnuyla çenesi Roberta'ya doğru yönelmişti.

Bir süre sonra Roberta bir şeyler söylemezse olmayacağını anlayarak, "Ha, evet," dedi. "Kız kardeşimin birkaç arkadaşı parka gidiyorlarmış da ben de onlara katıldım."

Genç kız, "Çok kalmadık," diye ekleyecekken kendini tuttu. Ruhunun, annesinden geçmiş olan, Grace'in de şimdiye kadar birkaç kez depreştirdiği o bağımsız ve kavgacı yönü imdadına yetişti. Öyle ya, canı isterse ne diye gitmeyecekmiş lunaparka? Newton'ların, Grace'in ya da başka herhangi bir kimsenin onu bu konuda sorguya çekmeye ne hakkı vardı? Parasıyla pansiyoner olarak kalmıyor muydu burada? Zaten böyle yalan söylemek zorunda kalışının nedeni de bu kimselerin yanında oturup her an sorguya çekilmesi, her attığı adımdan hesap sorulması değil miydi?

Olive Pope merakla, "Yarunuzdaki bay, Lycurgus'dan değil mi sanırım," dedi. "Buralarda hiç görmüşlüğüm yok da."

Roberta kesin ve soğuk bir ifadeyle, "Yok, buralı değildir," diye yanıtladı.

Grace'e karşı resmen yalancı durumuna düşmüş olmanın hırsından titriyordu. Grace'in, bu gizli kapaklılığı ihanet sayıp güceneceğini de biliyordu. İçinde o an masa başından kalkıp gitmek ve bir daha hiç dönmemek geldi. Ama kendini tuttu ve masa başındakilere soğukkanlılıkla, hatta meydan okurcasına baktı. Konuyu daha kurcalarlarsa birkaç uydurma ad vermeyi aklından geçirdi. Ya da en iyisi hiç bilgi vermemekti? Ne boynunun borcuydu?

O akşam üzeri fabrikadan eve döndüğünde yakasını sabahki kadar kolay kurtaramadı. Grace yatak odasına gelerek, "Hani bütün hafta sonu Agnes'lerde olduğunu söylemiştin?" diye sızlandı.

"Söyledimse söyledim, ne çıkar yani?" diye Roberta acı acı meydan okudu ve kendini temize çıkaracak, suçunu hafifletecek herhangi bir söz eklemedi.

Grace'in onu ahlak yönünden kınadığını sanıyordu. Oysa arkadaşının gerçek tasası onu elinden kaçırmak kaygısıydı.

"Vallahi, bensiz bir yere gitmek, birileriyle buluşmak istiyorsan bana yalan söylemek zorunda değilsin ki! Ben senin kuyruğun değilim ki her yere seninle geleyim. Sonra senin kimlerle, nereye gittiğini de bilmek istemiyorum. Yalnız çok rica ederim, bana yalan söyleme. Senin yalanını yakalayınca beni de senin suç ortağın sanıyorlar. Bu duruma düşmek istemem."

Grace iyice gücenmiş, üzgün ve hınçlıydı. Bu sıkıcı durumdan kurtulmanın tek yolunun başka yere taşınmak olduğunu Roberta görebiliyordu. Grace sülük gibi yapışmıştı ona, kanunu emmek istiyordu. Kendine bir türlü bir yaşam kuramamış, Roberta'nın yaşamını, bütün düşünce ve eylemlerini paylaşmak istiyordu. Öte yandan Roberta ona Clyde'ı anlatmaya kalkışsa Grace'in beyninden vurulmuşa döneceğini, onu kınayacağını ve eninde sonunda ona karşı cephe alıp bu sırrını ele vereceğini de biliyordu.

Bu yüzden şimdi yalnızca, "Peki, sen öyle istiyorsun madem, öyle olsun," dedi. "Bence hava hoş. Yalnız canımın istediğini söyler, istemediğini de söylemem."

Grace o an Roberta'nın artık onu sevmediğine, arkadaşlıklarına son vermek istediğine inandı. Hemen ayağa kalktı ve dışarı çıktı, sırtı dimdik, başı havadaydı. Onu kendine düşman etmiş olduğunu anlayan Roberta, şimdi bu evden bir an önce çıkıp gitmeyi istiyordu. Buradakilerin hepsi örümcek kafalıydı. Onun Clyde'la böyle gizlice sevişmesini dünyada anlayamazlardı, kendi yönünden de bir bakıma tedirgin edici, hatta utandırıcı olsa da gene vazgeçemiyordu bu aşktan... Roberta gerçekten seviyordu Clyde'ı; çok, hem de pek çok. Hem kendini hem onu korumanın bir yolunu bulmak da kendine düşüyordu artık: Başka bir yerde oda tutacaktı.

Gel gör ki böyle bir işe kalkışabilmek için gerekli olan göz karartıp karar verebilme gücü Roberta'da yok gibiydi.

Yabancı bir yerde oturmanın yalnızlığı ve tehlikeleri vardı bir de... Dışarıya karşı görünüşü... Sonradan annesinin ve kız kardeşinin sorabilecekleri sorular. Öte yandan, bütün bu olup bitenlerden sonra burada kalmak da olacak iş değildi. Çünkü Grace'in yanı sıra Newton'lar da (özellikle Bayan Newton), içlerinden birini günah işlerken yakalamış eski Püritenler gibi davranıyorlardı.

Üstelik Roberta bu ispiyon ve dikta havası içinde Clyde'la gönlünce görüşebilmek fırsatını bulamayacağını da düşünüyordu. Böylece birkaç günü tasalı ve kara düşünceler içinde geçti. Sonra Clyde'la konuşup onun da kimsenin onu tanımadığı ve gözetlemeyeceği bir yerde yeni bir oda tutarak bağımsızlığına kavuşmasını istediğini öğrenince, günde bir iki saat ev aramaya girişti. Sonunda, kasabanın güneydoğu semtinde hoşuna giden bir yer buldu.

Burası Elm Sokağı'nda bir döşemecinin eviydi. Döşemeciyle karısının, biri şapkacı, öteki de daha okula giden iki kızları vardı. Kiraya verdikleri oda ilk katta, sokak üzerinde, küçük bir sundurmanın sağ yanındaydı. Bu sundurmanın bir kapısı, kiralık odanın bitişiğindeki oturma odasına açıldığı için, evin ana kapısını kullanmadan buradan da geçilebilecekti. Genç kız buna özellikle önem verdi çünkü Clyde'la hâlâ gizli olarak buluşmak zorundaydı.

Ayrıca döşemecinin karısı Bayan Gilpin'in konuşmalarından da bu ailenin, Newton'lar gibi kapalı ve meraklı olmadıkları anlaşılıyordu. Bayan Gilpin elli yaşlarında, iri

yarı, pek öyle uyanık ya da hareketli olmayan, gene de temiz, pak bir kadındı. Roberta'ya da kimliği ve ailesi üzerine hiç soru sormadı. Yalnızca onu dikkatle süzmekle yetindi. Roberta'nın görünüşünü gözü tutmuş gibiydi.

Ne var ki bu taşınma işi konusunda Roberta'nın içi hiç rahat değildi. Zaten bu gizli kapaklı serüvende, başından sonuna kadar bir uygunsuzluk, bir günah kokusu vardı. Bu yetmezmiş gibi bir de bu kasabadaki tek arkadaşı olan Grace Marr ve dolayısıyla Newton'larla bozuşmak! Hem de buraya gelmesini aslında Grace'e borçlu olduğunu bile. Roberta'ya, şimdiye dek leke sürdürmemiş olduğu namusu gitgide çözülüp çöküyormuş gibi geliyordu.

Öte yandan da Clyde vardı. Roberta vazgeçebilir miydi ondan?

Birçok vicdan azabı ve üzüntü sonunda genç kız Clyde'dan vazgeçemeyeceğine karar verdi. Böylece yeni oda için biraz kapora vererek birkaç günde taşınacağını söyledi ve o gün akşam yemeğinden sonra da gideceğini Bayan Newton'a bildirdi. Bunu, onun edindiği yeni arkadaşların etkisine yoran Newton'lar da Grace de gitmesine ses çıkarmadılar. Roberta'nın onların hoş görmediği bir serüvene başladığı anlaşıyordu. Sonra onun artık Grace'e önceleri umdukları gibi bir yardımı dokunmayacağı da ortadaydı. Roberta ne yaptığını biliyor olabilirdi. Gene de eski ağırbaşlılığıyla hiç bağdaşmayan şu tutumlarına bakılırsa gezip eğlenmek hevesine kapılarak baştan çıkmış olması daha akla yakındı.

Bu adımı atmakla doğru yapıp yapmadığını Roberta da bilemiyordu. Belki, kim bilir... öfkeyle, çarçabuk kalkışmıştı bu işe ve sonradan pişman olabilirdi. Gene de, olan olmuştu bir kez, geri dönemezdi. Bir süre denemekten başka çare yoktu bu yolu.

Genç kız, her şeyden çok kendi vicdanını rahatlatmak amacıyla hemen oturup annesiyle kız kardeşine, Newton'lardan ayrılmak zorunda kalışını makul bir sebeple açıklayan birer mektup yazdı. Grace iyice bencil ve kıskanç olup çıkmıştı ve onu buyruğu altına almak istiyordu. Roberta buna dayanamamıştı. Ama annesi merak etmesindi; Roberta çok iyi bir odaya yerleşmişti. Burada yalnız olduğundan onları, ne zaman gelirlerse, kendi yanında ağırlayabilecekti.

Gene de bu konudaki temel düşüncesi ateşle oynadığı ve belki de kendi kendini yıkıma sürüklediği yolundaydı. Çünkü bu odayı tutarken en çok kapısının ayrı oluşuna özendiğini, şu sırada açık olarak pek kabullenmese de bilinçaltında pek güzel biliyordu. Tuttuğu yol tehlikeliydi, bunu da biliyordu. Biliyordu ya, ne yapabilirdi?

Şu günlerde, mantığa ve ahlak anlayışına aykırı düşen isteklerle yüz yüze geldiğinde kendine hep bu soruyu sorar olmuştu.

Roberta'yla Clyde haftalarca, kimse karışıp görüşmeden orada burada, tramvayla gidilebilecek yerlerde buluştular. Gene de ortada birtakım sakıncalar vardı. Bunların en önemlisi de onların bu yeni odaya karşı tutumlarıydı. Gerçi Clyde şimdiye kadar Roberta'ya karşı herhangi bir gencin, arkadaşlık ettiği herhangi bir iyi aile kızına karşı beslediklerinin dışında bir niyet beslediğini kendi kendine bile açıkça söylemiş değildi. Değildi ya, oda tutuldu tutulalı, belki kimilerinin kınayabileceği gene de kaçınılmaz ve insancıl olan bir istek duyuyordu. Daha ileriye gitmek; Roberta'ya daha, daha yaklaşıp her yönden el koymak, en sonunda onu tümüyle bütün düşünce ve davranışlarıyla kendine bağlamak istiyordu.

Ama nasıl? Böyle bir yaklaşmanın doğal sonucu olan evlenme yoluyla mı? Genç adam buna şimdiye kadar niyetlenmemişti. Çünkü burada kaldığı sürece Griffiths'lerin sınıfından olmayan bir kızla evlenmeyi doğru bulmuyordu. Öyle ya, böyle bir evliliğe amcasının ailesi ne derdi sonra? Sosyal yönden Clyde, Roberta gibilerin üstünde sayılırdı. Gene de Roberta yaradılış ve huy yönünden ona öylesine uygundu ki. Clyde şimdiye kadar bu kız bana layık diye-

memiş; evlenebilseler mutlu olamayacaklarını kendi kendine ileri sürememişti.

Öte yandan işleri karıştıran bir yön daha vardı. Soğuk rüzgârları ve ayazlı geceleriyle sonbahar geliyordu. Şu ekim başlangıcında bile, yakın yazlık yerlerdeki eğlence yerleriyle bahçeler kapanmış durumdaydı. Lycurgus'daki dans salonlarına, sinema ve lokantalarına da görülmek korkusu yüzünden gidemiyorlardı. Bu yüzden tam Roberta'nın özgürlüğüne kavuştuğu sırada gidecek yerleri kalmamıştı. Tek yol Clyde'ın Roberta'yı yeni evinde gidip görebilmesiydi. Ne var ki kızın bunun lafını bile ettirmeyeceğini Clyde biliyordu. Zaten önceleri kendi de böyle bir teklifi ortaya atmayı göze alamadı.

Derken, kızın yeni odasına taşındığından altı hafta kadar sonra bir ekim akşamı bir yol sonunda duraladılar. Yıldızlar çivi gibiydi, hava serin, yapraklar sararmaya başlamış, Roberta yeşil ve krem renk çizgili kışlık mantosunu sandıktan çıkarıp giymişti. Aynı renk deriyle süslenmiş kahverengi şapkasının biçimi ona çok yakışıyordu. Uzun uzun öpüşmüşlerdi. Tanıştıkları günden beri ikisinin de benliğini saran ateşti bu, eksilmiyor, artıyordu.

“Soğuklar başladı, değil mi?”

Clyde'dı bu soruyu soran. Saat gecenin on biri hava ayaz mı ayaz.

“Hem de nasıl! Bu gidişle yakında daha kalın bir palto almam gerekecek kendime.”

“Bundan sonra ne yapacağımızı ben bilemiyorum. Ya sen? Gidecek hemen hiçbir yer kalmadı. Böyle her gece sokak sokak dolaşırken donarız. Acaba şu senin Gilpin’lerle bir konuşsan da orada görüşsek olmaz mı? Newton’ların yanındaki durumda değilsin burada; öyle değil mi?”

“Evet ama Gilpin’ler o öndeki oturma odasını her gece on buçuk on bire kadar kullanıyorlar. Sonra iki kızları gece yaralarına kadar diledikleri gibi girip çıkabiliyorlar. Bu yüzden çekinirim. Hem sonra hani sen benimle baş başa görülmekten çekiniyordun? Beni evimde görmeye gelersen seni Gilpin’lerle tanıştırmadan olmaz ki?”

Clyde gözünü karartarak, “Ben öyle demek istemiyorum ki!” diye baklayı ağzından çıkardı. “Arada bir senin odana gelsem kıyamet mi kopar? Gilpin’lerin haberi olmasa da olur, değil mi?”

İçinden, Roberta’nın da aşırı mızımız olduğunu, onu dediği kadar çok seviyorsa biraz daha serbest davranması gerektiğini düşünüyordu. Cebinden saatini çıkarıp bir kibrit çaktı, saatin on bir buçuk olduğunu gördü. Bunu Roberta’ya da göstererek, “Şimdi ön odada kimse bulunmaz ya?” dedi.

Kız, olmaz gibilerden başını salladı. Clyde’ı odasına almak düşüncesi yalnızca ödünü koparmakla kalmıyor, içine bir bulantı veriyordu. Clyde’ın böyle bir şeyin lafını etmesi bile aşırı ataklıktı doğrusu. Bir yandan da bu öneri onun şimdiye dek şiddetle duymasına karşın yüz yüze gelmekten çekindiği kendi gizli arzularının da üstüne basıyordu.

Bir günah kokusu vardı bu işte, adi, iğrenç bir yön. Roberta yapmayacaktı bunu. Orası yüzde yüz. Gel gör ki şimdiye kadar korkusundan hep baskı altında tuttuğu o güçlü arzu şimdi sesini duyurabilmek için hızlı hızlı kapıyı çalmaya başlamıştı.

“Yok; izin veremem buna. Doğru olmaz. Hem zaten istemiyorum ki! Birileri görebilir. Seni bir tanıyan olur.”

O anda duyduğu ruhsal tiksinti o kadar şiddetliydi ki genç kız Clyde’ın kollarından kurtulmak için, ne yaptığıni kendi bile bilmeden biraz çırpındı.

Birden patlak veren bu başkaldırmanın ne kadar derinden geldiğini genç adam sezdi ve kıza sahip olamama korkusu arzusunu daha da kamçıladi. Dudaklarından sayısız kandırıcı sözler döküldü:

“Aman sen de, gecenin bu saatinde kim görecekt bizi? Bak, in cin top oynuyor ortalıkta. Ne diye birkaç dakikalığına gitmeyelim oraya, canımız isterse? Çıt çıkarmazsak kimse duymaz. Hadi, evin önünden geçelim de bakalım ışık filan var mı?”

Şimdiye kadar onun sokağın başından öteye geçmesine izin vermemiş olan Roberta, bu öneriye ürkerek, gene de kesinlikle karşı çıktı. Ne var ki Clyde da kafa tutmaya başlamıştı. Hem sevdiği hem de kendinden üstün gördüğü için ondan iyice çekinen genç kız, birlikte evin yanına kadar yürümelerini önleyemedi. Havlama sesi dışında ses seda yoktu ve evde tek bir ışık bile görünmüyordu.

Clyde kızın içini rahatlatmak istercesine, "Bak, hepsi yatmış," dedi. "Biraz girip otursak kim karışır? Kimin ruhu duyar? Çıt çıkarmayız. Hem zaten ne var bunda? Herkesin yaptığı şey. Bir kız, erkek arkadaşını kendi isteyerek odasına alırsa kıyamet kopmaz ki!"

"Kıyamet kopmaz mı? Belki sizin sosyete de kopmaz ama ben doğruyu yanlış bilen insanım. Bunu da doğru bulmadığımdan yapmayacağım."

Bunu derken Roberta'nın yüreği ağzına gelmiş ve duracak gibi olmuştu çünkü Clyde'a böylesine karşı gelebileceğini hiç sanmamıştı. Kendi gözü pekliğinden kendi korktu. Böyle tutumlar takınacak olursa Clyde onu eskisi gibi sevmeyebilirdi.

Nitekim genç adam o an öfkelenmişti. Bu biçim davranmanın bir anlamı var mıydı yani? Pek pısıırıktı bu kız; biraz yaşamak ve eğlenmekten bile ödü kopuyordu. Başka kızlar böyle miydi ya? Rita, fabrikasındaki işçi kızlar... Roberta onunla köşe başlarında kucaklaşıp öpüşmeye ses etmiyordu da biraz daha yaklaşımaya gelince hemen irkiliyordu. Öyleyse eline ne geçecekti onun peşine düşmekten? O da Hortense gibi onu hem kışkırtıp hem kaçacak mıydı? Gerçi Roberta hiçbir yönden benzemiyordu Hortense'e, gene de öyle inatçıydı ki!

Roberta Clyde'ın yüzünü göremiyordu ama kızdığını biliyordu, hem de genç adamın ilk öfkesiydi bu.

Buz gibi bir sesle, "Nasıl istersen," dedi. "Madem olmaz diyorsun, olmaz. Ben de gidecek başka bir yer bulurum el-

bet. Zaten sen benim her istediğime karşı çıkıyorsun. Peki, ne yapalım istiyorsun. Her Tanrı'nın gecesi, o sokak senin, bu sokak benim, gezemeyiz ki!"

Sesi karanlık, ürkütücüydü. Şimdiye kadar Roberta hiç onun böyle acı konuştuğunu duymamıştı. Hele başka yere gitmekten dem vuruşu genç kızın yüreğini öyle bir ağzına getirdi ki o an duyguları ters yüz oldu. Clyde'in herhalde sık sık görüştüğü o sosyete kızları vardı ortada! Sonra fabrikada ona göz süzüp duran işçi sızlar! O köylü güzeli Ruza! Sonra Flora ile Martha! Tanrım! Kaba sabalıklarına hiç bakmadan Clyde gibi kibar bir gence nasıl da göz koyabiliyorlardı, hiç utanmadan! Gene de, bu durumu bildiğinden Roberta, Clyde'in ona inatçı gözüyle bakacağından ve bu yüzden öteki kızlara el atacağından korktu. Ne de olsa, sosyete dünyasında görmüş geçirmiş açık kızları tanıyordu. Roberta onu elinden kaçırabileceğini düşününce korkudan titredi ve başkaldırması o anda bir yalvarmaya dönüştü.

"Clyde, kuzum Clyde, kızma bana, olur mu? Elimde olsa yapardım; biliyorsun bunu, değil mi? Ama yapamam ki! Anlamıyor musun? Anla beni. Hemen ortaya çıkar. Hem sonra seni bir görüp tanıyan olursa?"

Bir elini onun omuzuna koydu, sonra beline sarıldı. Genç adam onun bir an önceki dikleşmesine karşın çok üzüldüğünü ve korktuğunu anladı.

Roberta, "Ne olur, isteme bunu benden," diye yalvardı.

Genç adam somurtarak, "Ee, Newton'ların yanından niye taşındın öyleyse?" diye sordu. "Arada bir senin odana gelemesem bundan böyle nereye gidebiliriz? Bu kışta kıyamette gidecek hiçbir yer kalmadı."

Roberta duraksadı. Bu arkadaşlığın alışılmış sınırlar içinde kalamayacağı belliydi. Gene de genç kız bu isteğe nasıl baş eğebileceğini düşünemiyordu. Alışmadığı bir şeydi bu onun için. Ahlak dışı ve kötü.

Cılız, yatıştırıcı bir sesle, "Odayı hafta sonlarında gezmeye gidebilelim diye tuttuğumuzu sanıyordum," dedi.

"İyi ama bu mevsimden sonra hafta sonlarında nereye gidebiliriz? Her yer kapalı."

Bu haklı sözler karşısında Roberta gene duraksadı ve "Ah, bilemiyorum ne yapacağım!" diye inledi.

"Yok, canım, istesen çok kolay ama sen oldum olası bu-sun işte: İstemiyorsun."

Solmuş yapraklar gene rüzgârda fısıldaşırken genç kız öylece duruyordu, içinde çarpışan zıt güçler onu bir o yana bir bu yana çekiştiriyordu. Hem boyun eğmek istiyordu hem de başkaldırmak. Gene de içindeki derin ve karşı konulmaz aşk yüzünden Clyde'a karşı yumuşak ve yalvarır bir tutum takınmaktan başka yolu yoktu.

"Yapamam, Clyde; elimde değil. Elimde olsa yapardım ama değil işte. Doğru olmaz ki! Yapabilsem zorla yapardım ama yapamıyorum."

Genç kız Clyde'in karanlıkta solgun duran yüzüne baktı ve onun kendine acıyıp acımadığını anlamaya çalıştı. Ama olumsuz tutumundan sinirlenmiş olan Clyde'in acımaya hiç niyeti yoktu. Bu durum Hortense'in elinde uğradığı yenilgileri anımsatmıştı ona. Bu tür nazlara karnı toktu artık. Madem Roberta'nın canı böyle davranmayı istiyordu, var-sın davransın ama ona karşı değil. Onun elde edebileceği bir sürü kız vardı şimdi, ona her istediğini verebilecek kızlardı bunlar.

Genç adam sinirle omuz silkip, "Zarar yok; madem sen öyle istiyorsun, öyle olsun," diyerek döndü ve yürüdü.

Roberta, korkudan dili tutulmuşçasına kalakalmıştı. Sonra deminki pek gözlülüğü ve başkaldırışı acınacak bir çöküntüyle yıkılarak, titreyen bir sesle, "Clyde, ne olur gitme; ne olur bırakma beni," diye yalvardı. "Gidersen dayanamam. Öyle seviyorum ki seni! Elimden gelse her istediğini yapardım. Biliyorsun bunu."

Clyde, "Elbette biliyorum; yüz kez söylemenin gereği yok," diye kolunu sert bir hareketle onun elinden kurtardı, karanlıkta hızlı adımlarla yürümeye başladı.

Deliye dönen Roberta yavaşça, "Clyde!" diye seslendi ve onun arkasında koştu biraz. Durmasını bekledi ama genç adam durmadı. Tersine, sıklaştırdı adımlarını. Onun peşinden koşmak, gerekirse bilek gücüyle onu durdurmak isteğine karşı koyabilmek için Roberta'nın o an tüm iradesini kullanması gerekti. Clyde, onun sevgilisi gidiyordu.

Roberta bir iki adım kořtu, sonra kendi durumunun dűřkűnlűęű, zayıflıęı, umarsızlıęı onu durdurdu. Gene bir yanda almıř olduęu terbiye ona yerinde durmasını, kendini bűyle dűřűrmemesini sűylűyordu; űbűr yandan da sevmek, seilmek isteęiyle yalnız kalmak korkusu, iř iřten geçmeden kořup Clyde'ı durdurmaya itiyordu onu.

Clyde gitmiřti. O gűzelim yűzű, o gűzelim elleri. Gűzleri. Ve kızın kulaklarında onun ayak seslerinin uzaklařan yankısı kalmıřtı.

Gene de geleneklerin baęı o kadar saęlamdı ki çektięi korkunç acıya karřın genç kızın içindeki zıt gűçler aralarında bir denge kurdular. Roberta durakladı; ne ileriye gidebiliyordu ne de geriye. Ve bu gűzel arkadaşlıęın bűyle birden bozulmasına ne akıl erdirebiliyordu ne de dayanabiliyordu.

Çektięi acıdan yűreęi sıkıřmıř, dudakları kâğıt gibi bembeyaz kesilmiřti. Orada űylece duruyordu; uyuřmıř, dili tutulmıř, sesini çıkaramıyor, gelip boęazına dűęűmlenen adı bile çağıramıyordu.

Yalnızca içinden, "Clyde ne olur gitme, Clyde," diye yalvarıyordu. "Kuzum."

Oysa Clyde uzaklaşmıştı bile, hızlı ve amansız adımlarla. Roberta'nın kulaklarında çınlayan ayak sesleri gitgide hafifliyordu.

Bu, genç kızın ařk yűzűnden yedięi ilk silleydi ve acısından yűreęine kan dolmıř, gűzleri kűr olmıř gibiydi.

XXI

Roberta'nın o gece çektiği acıları anlatmak kolay değildi. Öyle ya, sevgisi gerçek ve derindi. Gençlikte de gerçek ve derin bir sevgiye karşı koymak güçtür. Öte yandan sevdiği adam da onu, aldığı ahlak terbiyesine göre yanlış saydığı korkunç serbestliklere doğru aşırı bir hız ve baskıyla itiyordu. Roberta ne yapacaktı şimdi? Ne diyecekti ona?

Kendi odasının karanlığında ağır ağır, dalgın dalgın soyunup o büyük, eski moda karyolaya yattığı zaman içinden, "Yok, yapmayacağım!" diye geçirdi. "Doğru olmaz. Yaparsam kötü kız olurum. Ne kadar isterse istesin, temelli bırakıp gideceğini de söylese yapmamalıyım bunu. Hem benden böyle bir şey istediği için kendi kendinden utanması gerek onun!"

Gene de aynı solukta, "Ne yapacağız şimdi?" diye ellerini ovuşturmaktan kendini alamıyordu.

Ne de olsa Clyde'ın gidecek başka yerleri olmadığını söylemekte hiç değilse bir yere kadar hakkı vardı. Nereye gitseler tanınırlardı. Şirketin şu kuralı da ne büyük haksızlıktı! Ama zaten bu kural olmasa da Griffiths'ler Roberta'yı Clyde'a yakıştırmazlardı herhalde! Aslına bakarsan yalnız

onlar değil, bilseler Newton'larla Gilpin'ler de Roberta'yı Clyde'a yakıştırmazlardı ki! Bu işin duyulması ikisine de zarar verirdi. Oysa Roberta, Clyde'ı incitecek hiçbir şey yapmazdı dñnyada!

Genç kızın bu arada aklına gelen şeylerden biri gidip başka bir yerde iş bularak bu pñrüzñ ortadan kaldırmak oldu. Ama bu da demekti ki sevdiği adamı ancak akşamdan akşama görebilecekti, bñtñn gñn değil. Her akşam görñőeceklerine de bel bağlayamazdı. Bu yñzden genç kız başka bir iş aramak dñřñncesinden vazgeçti.

Bir yandan da yarın sabah olup fabrikaya gidince karşısında onu bulacağını biliyordu. Ya Clyde onunla konuşmazsa? Olmayacak işti! Gülñnç! Korkunç! Kızcağızın bunu dñřñnmesiyle yatağında dikilip oturması bir oldu. Clyde'ın ona soğuk soğuk, ilgisizce baktığını görñr gibiydi.

Hemen yataktan indi; tavandan sarkan ve odanın tek ışığı olan yuvarlak lambayı yaktı. Köşedeki eski ceviz dola-bın üzerinde asılan aynanın karşısına geçip kendine baktı. Daha şimdiden gözlerinin altı çökmñő gibi geldi ona. Her yanı uyuşmuş, buz kesmişti. Başını umursamazlıkla yandan yana salladı. Clyde o kadar taş yñrekli olamazdı; bu eziyeti yapamazdı ona; yoksa... yapabilir miydi? Ah, ondan istediği şeyin ne güç ne olmayacak bir iş olduğunu bilse! Ah, bir sabah olsa da Roberta onun yñzñnñ görebilse gene! Ya da yeniden akşam olsa da Roberta onun kollarının arasına atsa kendini.

Kızcağız yñksek sesle, "Clyde, Clyde!" diye inledi. "Bunu yapamazsın bana, değil mi? Yapamazsın!"

Nasıl olurdu! Clyde kaç kez onun için çıldırdığını, ona deli gibi âşık olduğunu söylemişti, kaç kez! Birlikte ne güzel yerlere gitmişlerdi...

Genç kız ne yaptığıının pek farkında olmadan sandalyeden yatağa yürüyor, yatağın ucuna ilişerek dirsekleri dizinde, çenesi avuçlarında oturuyordu: Oradan ayna başına geçiyor ya da pencereye gidip gözlerini kısarak günün ağarmaya başlayıp başlamadığını görmeye çalışıyordu. Saat altı buçukta gün ağardığı ve hazırlanmak zamanı geldiğinde genç kız hâlâ ayakta sandalyeyle karyola, aynayla pencere arasında mekik dokuyup durmaktaydı.

Yalnızca tek bir kesin sonuca varmıştı: Ne yapıp yapmalı ve Clyde'ın onu bırakmasını önlemeliydi. Clyde'ın sevgisini elinden kaçırmamak uğruna yapabileceği, söyleyebileceği bir şeyler olmalıydı. Hatta... hatta... onun arada bir bu odaya gelmesine izin verebilir ya da başka pansiyonda başka bir oda tutabilir, önceden bir yolunu düşünerek Clyde'ı "ağabeyim" filan diye tanıtabilirdi.

Clyde'ın benliğini saran duygularsa bambaşkaydı. Onun şu andaki duygularını doğru yorumlamak, birden baş gösteren inatçılığıyla huysuzluğunun ölçüsünü tam olarak bilebilmek için gene Kansas City'ye, onun boş yere Hortense Briggs'in peşinden koştuğu döneme dönmemiz gerekir. Sonra Rita'yı gözden çıkarmasına karşın ellerinin böğründe kalmasını da hesaba katmadan olmaz.

Öte yandan, şimdi Roberta'dan böyle bir şey istemekle, "yasal" olmayan bir ilişki kurmak yoluna girdiğini ve

bunun gelecekte başına bela kesilebileceğini de düşünmüyor değildi. Öyle ya kızın yetiştirilme biçimiyle inançları yüzünden ancak “günah” gözüyle bakabileceği bir ilişkiyi zorla kurduğuna göre, kızın karşılığında ondan anlayış ve incelik beklemesi doğal değil miydi? Kız bir gün gelip bu hakkına sahip çıkarsa Clyde’ın omuz silkip geçmesi kolay olmazdı. Çünkü bugüne bugün saldırgan oydu, kız değil! Bu yüzden de kız günün birinde ondan ileri bir şeyler istemek durumunu elde etmiş olmaz mıydı? Öyle ya, Clyde’ın onunla evlenmeye niyeti var mıydı?

Şu anda bile, genç adamın ta içinde Roberta ile evlenmeyi hiçbir zaman istemeyeceğini... buradaki akrabalarının yüksek durumu yüzünden Roberta ile hiçbir zaman evlenemeyeceğini fısıldayan bir ses vardı. Bu böyle olunca ondan istediği şeyi gene istemekte direktmeli miydi, yoksa direktmemeli miydi? Direktse bile genç kızın gelecekte onun üzerinde bir hak aramasını şimdiden önleyebilir miydi?

Genç adam içindeki bu en gizli düşünceleri böyle açık seçik söylemiyordu kendi kendine. Gene de içinden geçenlerin anlamı buydu. Öte yandan Roberta hem duygusal hem de bedensel yönden onu öylesine çekiyordu ki bu isteğinde direktmenin tehlikeli olacağı içine doğduğu halde Clyde gene de; “Beni odasına almazsa ben de onun yüzüne bakmam,” deyip duruyordu, kendi kendine.

Roberta’ya karşı duyduğu arzu artık karşı gelinmez bir güce ulaşmış gibiydi.

Kadınla erkek arasındaki, nikahlı ya da nikahsız her birleşmenin doğasında gizli olan bu çekişmeyi ertesi gün fabrikada yaşadılar. Ama ağızlarını açıp tek bir söz bile söylemeden.

Çünkü Clyde, Roberta'yı derinden sevdiğine inanmakla birlikte bu aşk onun doğal bencilliğiyle hırsını, inatçılığını yenecek güçte değildi. Genç adam şimdi haksızlığa uğrayıp gücenmiş gibi davranmaya ve genç kızdan hatırı sayılır bir ödün koparmadan yumuşamamaya, onunla arkadaşlık etmemeye kararlıydı.

Bunun sonucu olarak ertesi sabah fabrikaya, bir gece önce olup bitenlerle hiç ilişkisi olmayan önemli sorunlarla uğraşmış gibi bir tutumla geldi. Bir yandan da bu tutumun kendini ancak yenilgiye götüreceğine inandığından, içten içe karamsar ve ayarsızdı. Çünkü bütün solgunluğuna ve üzüntüsüne karşın her zamanki gibi sevimli ve canlı duran Roberta'nın görünüşü ve davranışı ona herhangi bir zafer müjdesi vermiyordu. Genç adam onu artık çok iyi tanıdığına inandığından sonunda zafer kazanacağına olan inancı pek cılızdı.

Roberta'nın başka yerlere baktığı zamanlarda Clyde'ın gözleri hep onun üzerindeydi. Kız da hep ondan yana bakıyordu ama göz göze geldikleri zaman bile Clyde onu tanımazdan geliyordu.

Bu yetmezmiş gibi adam, birbirlerine göz koyduklarından beri ilk olarak, peşinde koşan öteki kızlara kasıtlı ve açıkça yüz vermeye başlamıştı.

İşte şimdi Ruza'nın omzunun üzerinden eğilmiş, elindeki işe bakıyordu. Ama söylediği sözler bu işle ilgili olmasa gerek ki Ruza'nın o asık burunlu yuvarlak yüzü ona dönüktü ve ikisi de dalgın dalgın gülümsüyorlardı.

İşte şimdi de girip Martha Bordaloue'nin yanında durmuştu. Fransız kızının koltuk altlarına kadar çıplak olan kolları ve etli omuzları onunkine iyice sokulmuştu. Bütün o dolgun katılığına ve yabancı havasına karşın. Martha'da çoğu erkeğin beğendiği bir yön vardı ve Clyde şimdi onunla da şakalaşıyordu...

Daha sonra sıra alımlı, dişi mi dişi bir Amerikalı kız olan Flora Brandt'a geldi. Roberta eskiden de Clyde'ın arada bir Flora'yla şakalaştığını görmüştü görmesine de onun bu kızların herhangi biriyle gerçekten ilgilenebileceğine inanmamıştı. Clyde'dan ummazdı bunu!

Ancak işte şimdi Clyde onu görmezden geliyordu: Bütün bu kızlarla tatlı tatlı bakışıp şakalaşıyordu da Roberta'ya söyleyecek tek bir sözü yok gibiydi. Ah ne acı! Ne yüreksizlikti bu! Clyde'a yiyecek gibi bakıp göz süzen, onu kapmak için fırsat arayan bütün bu kızlardan Roberta nasıl tiksiniyordu. Ne korkunç durum, aman Tanrım! Clyde ona iyice diş biliyor olsa gerekti; yoksa tutup böyle bir şey yapmazdı, hele aralarında geçenlerden sonra... o sevda, o öpüşler...

İkisi için de saatler geçmek bilmiyordu ve ikisi de üzgün ve kırgındı. Clyde'ın, ateşli, aceleci bir yaratılışı vardı ve düşlerinin o an gerçekleşmesini ister, beklemeye ve hele

beklemesinin boşa gitmesine hiç dayanamazdı. Şimdi de Roberta'yı yitireceğini ya da yeniden elde etmek için onun koşullarına boyun eğmek zorunda kalacağını düşündükçe her an içi içini yiyordu.

Roberta'nın içini kemiren sorun da Clyde'in isteğine boyun eğip eğmemek değil, bir kez boyun eğdikten sonra Clyde'in onun odasında ölçülü bir arkadaşlıkla yetinip yetinmeyeceği sorunuydu. Çünkü genç kız bundan ileriye dünyada gidemezdi, dünyada!

Öf, bu diken üstünde, heyecanlı bekleyiş... Bilememek... Clyde'in ilgisizliğinin verdiği acı... Genç kıza buna artık daha bir an bile dayanamayacakmış gibi geliyordu.

Sonunda, durup dururken başına böyle iş açtı diye kendi kendine kızarak, saat üç sularında tuvalete kapandı ve küçük bir kâğıt parçasına kısa bir mektup karaladı:

Kuzum Clyde, kızma bana, e mi? Ne olur kızma. Ne olur gene bak bana; konuş benimle, e mi? Dün gecedен ötürü çok üzgünüm, inan; son derece. Bu gece seni görmeliyim. Gelebilirsен Elm Sokağı'nın köşesinde, saat sekiz otuzda; olmaz mı? Sana bir diyeceğim var. Yalvarırım bana bak ve geleceğini söyle, bana kızgın da olsan yap bunu. Pişman olmayacaksın. Öyle seviyorum ki seni. Biliyorsun sevgimi.

Senin üzgün Roberta'n.

Ağrılarını dindirmek için uyuşturucu ilaç arayanların dalgınlığıyla kâğıdı katladı ve odaya dönerek Clyde'ın masasının tam önünden geçti. Geçerken de çarçabuk, kâğıt parçasını onun ellerinin arasına bıraktı.

Genç adam hemen başını kaldırıp baktı; o dokunaklı gözleri hâlâ acı, huzursuzluk, öfke ve inatla buz gibiydi. Roberta ile kâğıdı görür görmez rahatladı; gözleri o saat bir hayret ve sevinç ışııyla doldu. Mektubu açıp okudu. Ve gene o saat damarlarına sıcacık bir gevşeklik yayıldı.

Roberta da kendi tezgâhına dönünce, ilk iş olarak yaptığı bir gören oldu mu, diye kuşkuyla ürkek ürkek çevresine bakındı. Sonra Clyde'ın kendinden yana baktığını gördü. Sevdiği adamın gözleri hem baş eğen hem de baş eğdiren bir ışıyla tutuşmuştu; dudaklarında bir gülümseme vardı ve başını evet dercesine eğiyordu. Bunu görünce genç kıza birden bir baş dönmesi geldi, sanki şu ana kadar, yüreğinin ve sinirlerinin sıkışmasıyla baskı altında kalan kanı birden gene gürül gürül akmaya başlamıştı. Ve ruhunun susuzluktan kararmış, çatlamış tüm topraklarıyla kurumuş ırmak ve göllerine gene gürül gürül, yaşamın ve sevginin selleri yürümüşü.

Clyde onunla buluşmaya gelecekti. Bu gece buluşacaklardı. Clyde onu kollarının arasına alıp öpecekti gene. Roberta onunla göz göze bakışabilecekti. Kavga etmeyeceklerdi artık, hiç ama hiç kavga etmeyeceklerdi bir daha.

XXII

epyeni ve daha mahrem bir yakınlığın verdiği mutluluk; olumsuz seslerin susturulmasındaki, il-kelerin yenilgiye uğratılmasındaki mutluluk! İkisi de birbi-rinin aslında, o en mahrem yakınlığa boyun eğmek isteğin-de olduğunu bile bile bu yakınlaşmaya karşı boşuna diren-diler günler günü... Ve sonunda öylesine bir teslim oluş... Artık ikisi de geceyi, korkunun alev kesildiği bir heyecanla iple çekerek bekler oldular. Ve her şey bir kez olup bittik-ten sonra ikisini de esir alan çırpıntılı zevk dalgaları... Ama bütün bunlar kesinleşmeden önce Roberta sevdiği adama, başlarına ne gelirse gelsin onu bırakmayacağına yemin et-tirmişti; çünkü yanında Clyde olmazsa yıkılırdı... Gene de evliliğin doğrudan doğruya sözü edilmiş değildi ve şehve-te kapılmış sürüklenen genç adam, hiçbir şey düşünmeden onu ölünceye kadar bırakmayacağına yemin etmişti. Bu ye-mini ederken bile evlenmeyi aklından geçirmiyordu ama gene de onu ömür boyu bırakmayacaktı, Roberta güvene-bilirdi buna. Clyde böyle bir şey yapmayacaktı. Geceler gecesi... Roberta gündüzleri ne kadar kara kara düşünerek pişmanlık çekerse çeksin... gece olunca ikisi de kendini ol-

duğu gibi veriyordu öbürüne. Sonra da çılgın ve sere serpe, bu sevincin, bu zevkin düşüne bırakıyorlardı kendilerini. Tanrı'nın her günü, bu uzun gündüz saatleri bir bitse de o sevinç ve zevk yüklü, gözlerden uzak, ateşli gece saatleri gelse diye dakikaları sayıyorlardı.

Bu yaptıklarının büyük bir günah olduğuna Clyde'ın inancı da Roberta'nınkinden geri kalır ya da daha az değildi. Bu konuyu annesinden de babasından da öyle çok dinlemişti ki evliliğin kutsal sınırları dışında zina yapan, kızları kadınları baştan çıkartan şeytan ruhlu erkekleri duymuştu...

Roberta ise geleceğe ürkek gözlerle bakar olmuştu: Ya Clyde değişir ve sözünden dönerse?... O zaman ne? Nasıl?... Sonra, gece gene dönüp gelince onun duyguları da yön değiştiriyor, o da Clyde kadar sevinç ve sabırsızlıkla buluşma yerine doğru koşuyordu. Çok daha sonra, yarılanmış gecenin sessizliği içinde bu karanlık odaya gidiyorlardı gizlice... Öyle bir cennet ki ikisi de belki, bir daha ömür boyu bulamayacaklardı böylesini... gençliğin ateşi öylesine alevli ve gelip geçicidir...

Roberta kendini böyle birden ve olduğu gibi, onun arzularına teslim etmişti ya, Clyde şimdi bütün korkularına ve kararsızlıklarına karşın, ömründe galiba ilk kez kendine gerçek bir erkek gözüyle bakıyordu, kadınları yakından tanımaya başlayan bir dünya erkeğiydi artık: Bu yüzden üzerine; "İyi bakın, ben birkaç hafta öncesinin o umursan-

mayan, toy şapşalı değilim artık!” der gibi bir kurum, bir çalım gelmişti. “Önemsenecek bir kişi oldum artık! Çevremdeki şu çalımli delikanlılarla şu fingirdek kızlardan ne eksiyim var ki? Sonra canım istese... bu kadar vefalı olmasam... neler, neler yapmam ki?”

Roberta ile arasında geçenler, Hortense Briggs’den beri içinde yerleşen kız konusunda ya beceriksiz ya da yıldızı sönük olduğu inancını yalanlıyordu. Ne demek! Tersine, Don Juan, Lothario türünden bir erkekti o!

Roberta kendisini onun uğruna böyle feda etmeye hazır olduğuna göre başkaları da varsayılmaz mıydı? Griffiths’lerden şu sırada hiç yüz görmemesine karşın, eskisinden daha çalımli gezer oldu. Durup durup aynada kendine, şimdiye kadar hiç bilmediği bir hayranlık ve güvenle bakıyordu. Çünkü geleceğinin artık onun keyfine bağlı olduğunu düşünen Roberta, onu durmadan pohpohlamaya, bir dediğini iki etmeyip çevresinde pervane gibi dönmeye başlamıştı. Daha doğrusu kendi görüşüne göre Roberta artık tüm varlığıyla Clyde’ın sayılırdı, gerçekten karı kocaymışçasına.

Clyde da bir süre, akrabalarının ilgisizliğini unutarak geleceği hiç düşünmeden kendini Roberta’ya adamakla yetindi. Roberta onundu artık; genç adam hiçbir şeyi kendine pek dert edinmemeye çalışıyordu. İkisi de aralarındaki ilişkiyi kimsenin bilmediğine inanıyorlardı. Yaşadıkları soğuk balayının mutluluğu doruğa erişmişti. Kasımın sonundaki

ve aralığın başındaki yumuşak, güneşli günler bir düş içindymişçesine geçti: Boğaz tokluğuna çalışanların sıkıntılı ve sıkıcı, daracık dünyasının orta göbeğinde, insanı kendinden geçiren bir cennetteydiler...

Bu arada Griffiths'ler haziran ortasından beri yazlıktaydılar. Clyde durup onları düşünmekten kendini alamıyordu; onların kendi dünyasında ve bu kentin yaşamındaki yerini sorguluyordu. Kapalı ve sessiz duran şu koca köşk gerçekte bir tapınak gibiydi onun gözünde; bir gün, şans yüzüne gülerse tırmanabileceği yüksekliklerin simgesiydi. Genç adam kendi alinyazısının burada gördüğü görkemle bütün olduğu düşüncesini, ne yapsa kafasından söküp atamamıştı.

Oysa Griffiths'lerle Lycurgus'lu öteki zenginlerin yaşayışlarını ancak kent gazetelerinin sosyete sütunlarındaki dalkavukça yazılmış yazılardan izleyebiliyordu. Bu yazıları okuduğu zaman, Roberta'nın yanında bile olsa, Gilbert Griffiths'in o büyük otomobilini son hızla sürdüğünü, Bella ile Bertine ve Sondra'nın dans ettiklerini, ay ışığında sandal gezintisi yaptıklarını, tenis oynayıp ata bindiklerini görür gibi oluyordu. Böyle zamanlarda yüreğini burkan keskin acıya dayanmakta güçlük çekiyor ve Roberta ile olan ilişkisini kör edici bir açıklıkla görüyordu. Öyle ya, olup olacağı neydi Roberta'nın? Fabrikada çalışan bir işçi kızı. Çiftçi bir ana babanın, ekmeğini çalışarak kazanmak zorunda olan çocuğu. Oysa kendisi... Clyde... hele şansı birazcık dönerse!...

Gene de sosyete sütunlarını okurken neler duyarsa duyarsun Roberta'dan vazgeçemiyordu. Onları birbirine bağlayan sevgi henüz hiç eksilmediğinden Roberta, güzelliği, uysallığı ve cana yakınlığıyla onun göz bebeği idi.

Gelgelelim Griffiths'lerle komşuları yazlıktan dönüp de Lycurgus yılın yedi ayında taşıdığı canlı, işlek kişiliğe bürününce genç adamın aklı gene o göz koyduğu parlak dünyaya takıldı. Wykeagy Bulvarı'yla dolaylarındaki köşkların güzelliği! Bu sokaklarda kaynaşan yaşam ve hareket! Ah, kendisi de bu dünyanın bir parçası olabilse!

XXIII

Derken bir kasım akşamı Clyde iş dönüşü, çoğu zaman yaptığı gibi Wykeagy Bulvarı'ndan geçerken başına öyle bir şey geldi ki Griffiths'lerle olan ilişkisini, kimsenin önceden bilemeyeceği bir biçimde etkileyip kökünden değiştirdi.

Clyde bu yeni dünyayla barıştı o akşam, ruhunda gençliğin verdiği bir iyimserlik ve umut vardı: Durumu iyiydi, seviliyor, sayılıyordu, Roberta'ya ve kendine harcayacak parası vardı. Kansas City'deki aile dertlerinden, Şikago'daki yalnızlığından kurtulmuştu. Ve Roberta, gizliden gizliye onundu. Griffiths'ler bu işi öğrenirlerse yakasını nasıl sıyracağını Clyde da bilmiyordu ve bunu düşünmek zahmetine de katlanmıyordu. Gözle görebildiğinden öte-deki sorunları kendine dert edinmeyen bir yaradılışı vardı.

Gerçi Griffiths'ler onu benimsemek yoluna gitmemişlerdi ama Clyde iş çevresinde sayılıp seviliyordu. Daha o gün başkan yardımcılarında anlı şanlı Bay Rudolph Smillie ona laf arasında golf oynayıp oynamadığını sormuş ve eğer oynuyorsa Amoskeag Kulübü'ne üye olmasını söylemişti. Bu, kentin gerçekten önemli olan iki golf kulübünden bi-

riydi... Bu da Bay Smillie'nin onu, sosyal yönden, gözünün tutmaya başladığını göstermez miydi?

Bu düşünce ve bir de o gece belki saat on birde belki de daha önce Roberta'nın odasına gideceğini bilmek, genç adamın canına can katıyor, adımlarını neşeyle yaylandırıyordu.

İşte tam bu sırada bir rastlantı onun düşüncelerinin akışını anaför gibi döndürdü, bambaşka bir yöne doğru savurdu.

Wykeagy Bulvarı'ndaki büyük köşklardan birincisinin önünde durmuş, yüksek, oyma demirli bahçe parmaklığına ve içerdeki kadife gibi düzgün çimliğin üzerindeki kuru yaprakların yaramaz güz rüzgârında savrulup dönüşüne bakıyordu. Bunun kimlerin evi olduğundan haberi bile yoktu ya, her şey öyle ağırbaşlı bir yalınlık, dinginlik ve güzellik içindeydi ki bu görüntünün soylu görkemi ona heyecan veriyordu.

Tam o iki yanı lambalı büyük bahçe kapısına yaklaşırken koskocaman, ağır görünümlü bir otomobil kapının önünde durdu. Şoför inip arka kapıyı açtı ve Clyde içerdeki kızın Sondra Finchley olduğunu o saat tanıdı.

Genç kız, "Yan kapıya git, David," diyordu. "Miriam'a söyle: Trumbull'lara yemeğe gidiyorum, onun için şimdi beklemeyeceğim. Ama saat dokuzda gene geleceğim. Miriam yoksa bu mektubu bırak. Yalnız çabuk ol, e mi?"

Kızın sesinde ve davranışında, Clyde'ı daha o ilk görüşmelerinde büyülemiş olan o hem buyurucu hem de tatlı tını vardı. Derken kaldırımdan beri yürüyüp gelen karaltıyı Gilbert Griffiths'e benzeterek, "Hey, merhaba!" diye seslendi. "Akşam yürüyüşü mü? Bir dakika beklersen seni gideceğin yere götürebilirim. David içeriye mektup götürdü. Şimdi gelir."

Gerçi Sondra, Bella'nın yakın arkadaşıydı ya, Gilbert'i pek sevmezdi çünkü başlangıçta Sondra onu elde etmeye çalıştığı zaman Gilbert orali olmamıştı ve bu ilgisizliği bugün de sürüp gidiyordu. Gilbert, Sondra'nın gururunu incitmişti, o Sondra ki gururundan ve kendini beğenmişliğinden yanına varılmaz... onun gözünde bu, suçların en büyüğüydü ve genç kız Gilbert'i bağışlayamıyordu. Kendinden başka hiç kimsede en ufak bir burun büyüklüğüne dayanamazdı!

"Aman sen de, bırak şu soğuk herifi!" derdi, ne zaman Gilbert Griffiths'in sözü geçse. "Bu adam kendini kim sanıyor kuzum? Küçük dağları ben yarattım diye geziyor bu ralarda. Gören de Rockefeller'lerden ya da Morgan'lardan biri sanır. Oysa ben onu artık hiç ilginç bulmuyorum. Bak, Bella'yı severim, şeker gibi kızdır. Ama o ukala dümbeleğine karnım tok! İstiyor ki kızlar el pençe divan dursun karşısında. Yağma yok!"

Gilbert de Sondra'nın sözü geçince, "Boş ver o küçük züppeye!" diyordu. "Kuzum, o kendini ne sanıyor? Kendini beğenmiş deli fişegin teki."

Gene de Lycurgus'da sınıflar birbirlerinden öyle kesin çizgilerle ayrılmıştı ki bu çizginin içinde kalanların birbirlerini tutmaları zorunlu gibi bir şeydi. Sondra işte bu yüzden Gilbert'in yüzüne karşı her zaman candan davranırdı. Şimdi de otomobilde, ona yanında yer açmak amacıyla hafifçe yan kaydı.

Bu beklenmedik rastlantıyla bir an sanki taş kesilen ve ta can evinden vurulan Clyde, "İyi akşamlar," diyerek otomobile yaklaştı; kasketini çıkarıp eğildi. "Nasılsınız, efendim?"

Bunun gerçekten Sondra yani geçen bahar amcasının evinde tanıştığı ve yapıp ettiklerini gazetelerin sosyete sütunlarından izlediği o güzel, zarif Sondra Finchley olduğu aklı pek almıyordu. İşte bu şahane kız şimdi karşısındaydı; bu şahane otomobile kurulmuş, hem de galiba ona seslenmişti!

Öte yandan bir yanlışlık yaptığını ve gelenin Gilbert olmadığını o an anlayan Sondra utanarak bocalamıştı. En hafif deyişiyle biçimsiz olan bu durumdan yakasını nasıl sıyracağını bilemeyerek duraksadı. Sonra, "Ah, özür dileirim, siz Bay Gilbert değilmişsiniz," dedi. "Ona benzetmiştim de karanlıkta iyi görememişim."

Onun böyle utanıp bocalamasını pek göğüs kabartıcı bulmayan Clyde da bozuldu ve kaçıp gitmek istedi.

"Zararı yok," dedi. "Sizi rahatsız etmek istemedim. Ben..."

Kıpkırmızı kesilmişti, gerçekten üzgün bir halde, kekeleyerek geriledi.

Bu arada onun Gilbert'den çok daha yakışıklı ve saygılı olduğu ve kendine hayran hayran baktığı da Sondra'nın gözünden kaçmamıştı. Genç kız birden yumuşayarak tatlı bir gülümseyişle, "Rahatsız etmek ne demek?" dedi. "İçeri gelmez misiniz, sizi gideceğiniz yere götüreyim? Kuzum, buyurun; hatırım için."

Kızın ona bir yanırlık yüzünden seslenmiş olduğunu anlayan Clyde'ın kapıldığı üzüntü, düş kırıklığı ve utanç gözlerinde apaçık okunuyordu.

Genç adam donuk bir sesle, "Olur, elbet gelirim," dedi. "Gerçekten isterseniz yani. İstemezseniz kendinizi sıkıntıya sokmanın gereği yok. Fark etmez. Yalnız ben..."

"Kuzum Bay Griffiths, ne olur gelin de sevindirsin beni. Sizi bir dakikada bırakırız gideceğiniz yere. Beni bağışlayın; sizi gücendirmek istemedim. Bay Gilbert değilseniz ne çıkar yani?"

Clyde duraladı, sonra şaşkın şaşkın yürüyüp otomobile binerek Sondra'nın yanına oturdu. Onu ilginç bularak süzen Sondra, Gilbert olmadığına şimdi seviniyordu. Hem onu daha iyi görmek hem de kendi güzelliğini daha iyi göstermek amacıyla tavandaki ışığı yaktı, onun nereye gittiğini sordu. Clyde adresini istemeye istemeye verdi; kendi sokağı bu kızın oturduğu sokaktan öylesine bambaşkaydı ki!

Şoför gelip de araba hızla yol almaya başlayınca Clyde bu kısa fırsattan yararlanarak kızın gözüne girmek için ateşli bir istek duydu. Öyle bir şey yapsa ki kız da onu gene görmek istese! Clyde nasıl da can atıyordu onun dünyasından olabilmeye!

Gülümseyerek Sondra'ya dönüp, "Bu inceliğinize çok teşekkür ederim," dedi. "Beni kuzenime benzettiğinizi o dakikada aklıma getirmedim; yoksa yanınıza gelmezdim."

Sondra nazlı bir çapkınlıkla, "Rica ederim, bu bahsi artık kapayalım," dedi. "Suç bende, sizde değil. Ama bu suçu işlediğime seviniyorum şimdi. Yani arabama Gilbert yerine sizi almak bence bin kat daha iyidir," diye tatlı tatlı gülümsemi. "Gil'le ben pek geçinemeyiz de! Her görüştüğümüz yerde kedi köpek gibi hırlaşırız."

Deminki sıkıntısından iyice kurtulmuş, tam bir prenses edasıyla arkasına yaslandı ve Clyde'ın düzgün yüz çizgilerini ilgiyle süzdü. Ne yumuşak, gülen gözleri var, diye kafasından geçirdi. Hem zaten Gil'le Bella'nın kuzeni olmuyor mu? Giyimi kuşamı da yerindeydi.

Genç adam kendine güvenir, neşeli görünmeye çalışarak, "İşte buna üzüldüm!" dedi.

"Yok canım, önemli bir şey değil. Durup durup çekişiriz. Hepsi bu." Sondra, Clyde'ın utangaçlığını, kendi karşısında dili tutulmuş gibi olduğunu görüyor ve onu bu kadar serseme çevirebilmekten gurur duyuyordu. "Hâlâ amcanızın fabrikasında mısınız?"

Clyde hemen, "Evet," diye yanıtladı. "Şimdi orada bir bölümün şefiyim."

"Öyle mi? Bilmiyordum. Zaten o ilk akşamdan sonra görüşmedik ki! Çalışmaktan gezip tozacak zaman bulamıyorsunuz galiba."

Sondra'nın gözlerindeki bilgi bakışsa, "Akrabalarınız sizi pek umursamıyorlar," der gibiydi. Ne var ki bu genç şimdi gerçekten hoşuna gitmeye başlamıştı. Bu yüzden yalnızca, "Bütün yaz burada mıydınız?" diye sordu.

Clyde sevimli bir içtenlikle, "Evet! bir yere ayrılamam ki!" diye yanıtladı. "İşimin başında olmak zorundayım. Ama sizi gazetelerde hep okuyordum, biniciliğinizi, tenis maçlarınızı filan."

Gözlerindeki yalvarış dolu hayran bakış genç kızın ilgisini çekmişti. Ne tatlı çocuktuktu bu, Gilbert'e hiç benzemiyordu. Sonra ona böyle uzaktan uzağa, umutsuzca vurulmuş olması! Bunu görmek genç kızın yüreğini hafif bir acımayla yumuşatıyordu.

Yazık ki bu arada otomobil Bayan Peyton'un kapısının önünde durmuştu. Bu serüven ikisi için de sona ermiş gibiydi.

Şoförün kapıyı açması üzerine Clyde dışarıya çıkarken Sondra çapkın bir gülümseyişle, "Demek burada oturuyorsunuz?" dedi. "Bu kış Lycurgus'da mı geçireceksiniz?"

Bu rastlantının etkisiyle sinirleri iyice gerilmiş olan Clyde, "Evet, öyle sanıyorum," dedi. Sonra sesi ve gözleri öz-

lemle dolup taşarak, "Buradan hiç ayrılmayacağımı umuyorum," diye ekledi.

Genç kız ona elini verdi ve en tatlı gülüşüyle, "Güzel," dedi. "Öyleyse umarım gene görüşürüz."

Sevinç ve heyecandan aptallaşmış olan Clyde, "Umarım!" diye dilekte bulundu.

Otomobil hareket ederken Sondra, "İyi geceler, Bay Griffiths!" diye seslendi.

Clyde arabanın arkasından bakarken, "Acaba ona bir daha böyle yaklaşmam kısmet olacak mı?" diye düşünüyordu. Ne tuhaf bir şeydi böyle karşılaşmalar! Hem Sondra nasıl da bambaşka davranmıştı bu kez, hiç de o ilk görüşmelerindeki gibi ilgisiz ve soğuk durmamıştı!

Clyde içinde umutla üzüntü birbirine karışarak evine girdi.

Sondra'ya gelince... otomobil son hızla Clyde'in sokağından uzaklaşırken, acaba neden, diye düşünüyordu: Acaba Griffiths'ler onunla neden hiç ilgilenmiyorlar?

XXIV

u gelgeç rastlantının etkisi birçok yönden yıkıcı oldu. Çünkü Roberta ile bulduğu mutluluk ve avuntuya karşın bu kentin sosyetesinde kendine bir yer bulamaması Clyde'ın gene kafasını kurcalamaya başladı. Ne garip! Bu sorunu canlandıran da onun gözünde yüksek sosyetenin simgesi ve büyüteçli aynası olan kızın ta kendisiydi: Güzeller güzeli Sondra Finchley! O güzel yüz, o şık giyim, o prenses gibi davranışlar! Ah, Clyde onun ilgisini çekmiş olabilseydi! Ya da bundan sonra çekebilseydi!

Roberta ile olan ilişkisinin taşıdığı özel anlam bile Sondra gibi bir kızın ve onun kişiliğinde yansıttığı dünyanın çekiciliğine gölge düşürecek önem ve ağırlıkta değildi. Wimblinger Finchley Elektrikli Süpürge Fabrikası yörenin en büyük fabrikalarından, Finchley'lerin köşkü de Wykeagy Bulvarı'nın en şatafatlı köşklerinden biriydi ve Finchley ailesi Lycurgus sosyetesinin en adı anılan ailelerinin arasındaydı.

Ah, bu kusursuz kızı daha yakından tanıyabilmek! Onun gözüne, sonra da o yoldan, dünyasına girmek! Clyde da Griffiths'lerden biri değil miydi yani ve Gilbert kadar

yakışıklı? Gilbert'in parası, hatta bu paranın yarısı olsa Gilbert'e taş çıkartırdı. O da Gilbert gibi giyinebilse, öyle şahane otomobiller kullanabilse, Sondra gibi kızlar onun da peşinden koşardı... Ne var ki şu durumda elinden gelen tek şey, yalnızca umutlanmaktı.

Tanrı cezasını versin! Roberta'nın odasına gitmeyecekti bu gece. Yarın sabah bir özür uydururdu elbet; amcam ya da kuzenim, bir iş için çağırttı gibilerden bir şeyler atardı. Yüreği böylesine kalkmışken gidemezdi Roberta'ya, gitmeyecekti.

Paranın, güzelliğin ve mevkiinin, su gibi kaypak ve kararsız bir kişilik üzerindeki etkisi böyle oluyor işte.

Öte yandan Sondra da Clyde'da tuhaf bir çekicilik bulmuştu. Oysa bu gence ilişkin tek bilgisi, başlangıçta Bayan Griffiths'den duyduklarıydı. Clyde, Samuel Griffiths'in yardım etmek amacıyla yanına aldığı, Batı'dan gelme yoksul bir yeğeniymiş. Gelgelelim bu son görüşmelerinde Clyde, Sondra'nın gözüne hiç de yoksul ve silik görünmemişti; oldukça şık, ilgi çekici, yakışıklıydı ve Gilbert'in tam tersine, Sondra'nın gözüne girmek için can attığı da açıkça görülebiliyordu.

Genç kız zengin bir avukat ve spekülâtör olan Douglas Trumbull'larda otururken, birdenbire, evin büyük kızı Jill Trumbull'a açıldı:

"Biliyor musun, bugün tuhaf bir şey geçti başımdan."

Sonra olup bitenleri inceden inceye anlattı. Jill'in ilgilen-

diğini görünce, yemekten sonra evin küçük kızı olan Gert-rude'la tek oğlu olan Tracy Trumbull'a da açıldı.

Hukuk alanında stajyer olan ve babasının ofisinde çalışan Tracy Trumbull, "Ha, evet," dedi. "Üç dört kez Merkez Caddesi'nde rastladım o çocuğa. Hık demiş Gil'in burnun-dan düşmüş, değil mi? Yalnızca öyle kasıntı değil. Hatta kaç kez Gil sanıp başımla selamladığım bile oldu."

Gertrude Trumbull, "Ben de gördüm onu," diye lafa ka-rıştı. "Gil'inki gibi kemerli ceketle kasket giyiyor. Arabella Stark gösterdi. Bence Gil'den on kat daha yakışıklı bir çocuk."

Clyde konusundaki görüşleri böylece onaylanmış olan Sondra, "Geçen bahar bir akşam Bertine'le ben onu Griffit-hs'lerde görmüştük," dedi. "O zaman pek yüzü gözü açıl-madık bir şeydi ya şimdi görebilmenizi isterdim! Resmen yakışıklı bir çocuk, yumuşacık gözleri var. Gülüşü de öyle tatlı ki!"

Bertine ve Bella gibi Sondra'nın yakın arkadaşı olan Jill Trumbull, "Yavaş ol, Sondra! Senin bu dediklerini duyan olursa kıskançlığından çatlar!" dedi.

Tracy; "Kuzeninin kendinden daha yakışıklı sayıldığını öğrenirse Gil Griffiths de pek sevinir sanırım," diye güldü.

Sondra, "Boş ver o ukalay!" diye burun kıvırdı. "Kendini bir şey sanıyor. Kalıbımı basarım, Griffiths'lerin bu kuzene yüz vermeyişleri hep Gil yüzündendir... Bana bakın, onların yerine biz bu çocuğa el atsak da sağa sola çağırsak ne matrak olur, değil mi? Eğleniriz valla. Gil hazretleri de iyice şişer..."

Genç kız bir an sustu. Düşünceliydi.

“Acaba bu çocuk dans etmesini, ata binmesini biliyor mu dersiniz? Ya da tenis oynamasını?”

Onun güzelliği ve ateşiyle boy ölçüşemese de onun gibi atılğan, içi içine sığmaz bir kız olan Jill Trumbull, “Gerçekten çok matrak olur!” diye güldü. “Griffiths’ler küplere biner mi dersin?”

Sondra, “Binerlerse ne olur sanki?” diye omuz silkti. “Kimin umurunda?”

Tracy, “Aferin, çok güzel; hadi bakalım, ortalığı birbirine katın!” diye araya karıştı. “Gil Griffiths elbet küplere biner, bu elde bir. Onun durumunda olsam ben de bozulurdum doğrusu. Evet, evet, ortalığı birbirine katmak istiyorsanız bundan iyi yol bulamazsınız.”

Sondra Finchley tam bu tür hınzırlıklardan hoşlanacak yaradılıştaydı. Gene de bu tür konuşmalardan hiçbir sonuç doğmayabilirdi, eğer olup bitenler ve kendisine ilişkin kimi söylenenler dönüp dolaşıp Gilbert Griffiths’in kulağına gitmeseydi! Bu lafları Gilbert’e taşıyan da, çoğu kişinin onunla “sözlü” saydığı Constance Wynant olmuştu. Sondra’nın Clyde’a ilgi göstermesine ve Gilbert’ten yakışıklı demesine sinirlenen Constance, hem kendi içini boşaltmak hem de Gilbert’in gözüne girmek amacıyla bütün duyduklarını Gilbert’e anlatmıştı. Gilbert de Clyde’la Sondra’yı yeren birtakım zehir gibi laflar etmekten geri kalmamış, bunlar da Constance tarafından allanıp pullanarak Sondra’ya ile-

tilince istenilen etkiyi yaratmış, kısacası Sondra'nın içinde keskin bir hınç doğmuştu.

Öyle ya, canı isterse, Clyde'la dostluk kurabilir ve başkalarına da aynı şeyi yaptırabilirdi. Böylece Gilbert karşısında bir rakip bulurdu, hem de kendi amcasının oğlu! Ve bu rakip, daha yoksul olmakla birlikte, bir de bakarsın, Gilbert'ten daha çok tutunurdu. Ne şamata!

Genç kız Clyde'ı sosyeteye tanıtmanın en uygun ve tehlikesiz yolunu da düşünmüştü: Lycurgus'da, Snedeker Okulu'na giden sosyete gençlerinin kurduğu "Arada Bir" adında bir kulüp vardı; yönetim kurulu ve de yeri yurdu olmayan esnek bir topluluktu. Belirli bir zümreden olan her genç bu kulüp üyelerini kendi evinde toplantıya, yemeğe, çaya ya da dansa çağırabilirdi.

Sondra düşünüyordu da kendinden başka bir üye kulüptekiler için bir eğlenti düzenlese de Clyde'ı çağırırsa! Söz gelişi, Jill danslı bir davet yerse ve buna Clyde da gelse! Bu bahaneyle kendisi de onu gene görmüş olur ve gerçekten ilgi çekici bulup bulmadığına karar verebilirdi.

Böylelikle Jill Trumbull'un bu kulüp üyeleriyle dostlarına, aralık ayının ilk perşembesinde ufak bir yemek vermesi kararlaştırıldı. Yemeğe Sondra ile erkek kardeşi Tracy, Gertrude Trumbull, Arabella Stark, Bertine'le erkek kardeşi ve daha birkaç kişi çağrılacaktı. Bir de Clyde. Clyde'ı başarısızlıktan ve hor görülmekten korumak amacıyla Bertine, Jill ve Gertrude onunla aralıksız ilgilenecekler, yemek ve dans sırasında kendi başına kalmamasına dikkat ede-

ceklerdi. Böylelikle diğer kızlar da onunla ilgilenecekti ve Sondra bu konuda göze batmaktan kurtulacağı gibi kuze-
ninin herkesçe el üstünde tutulduğunu gören Gilbert iyi-
den iyiye çatlayacaktı.

Bu plan tasarlandığı gibi uygulandı.

Sondra'ya rastlamasından iki hafta kadar sonra bir ak-
şam fabrikadan eve dönen Clyde, aynasının önünde du-
ran krem renkli zarfı görünce şaşırdı. Zarfın üzerinde iri,
düzensiz, tanımadığı bir yazı vardı. Genç adam mektubu
eline aldı ve nerden geldiğini bir türlü anlamadan evirip
çevirdi. Zarfın arkasında B. T. ya da J. T. diye yazıyordu.
Öylesine iç içe girmiş, kuyruklu ve süslü püslüydü ki genç
adam bunu sökemedi zarfı yırtıp açtı ve içinden çıkan
kartı okudu:

"Arada Bir" Kulübünün

Danslı İlk Kış Yemeği

4 Aralık, Perşembe Akşamı

Douglas Trumbull'un Evinde.

Wykeagy Bulvarı, No. 135. Gelebilerseniz seviniriz.

Yanıtınızı lütfen Bayan Trumbull'a bildirir misiniz?

Kartın arkasına da zarfın üstündeki o iri, aceleci yazıyla
birkaç satır karalanmıştı: "Sayın Bay Griffiths, belki siz de
gelmek istersiniz diye düşündüm. Güzel bir akşam olacak.

Hoşça vakit geçirirsiniz sanıyorum. Gelmek isterseniz Jill Trumbull'a bildirir misiniz? Sondra Finchley."

Clyde öylece kalakalmıştı: Şaşkın, heyecanlıydı. Ne tuhaf! Bir gün bir yolunu bulup şimdiki basit dünyasından kurtularak onun dünyasına yükselebilme umudu, onu ikinci görüşünden sonra daha da güçlenmişti. Son günlerde içinde yaşadığı bu basit dünyada kendini hiç layık görmez olmuştu ve işte şimdi bu! *Arada Bir* kulübünün bir daveti ve ardında da Sondra'nın kendi el yazısı! Akıllara durgunluk veren bir şeydi bu, gerçekten!

Genç adam öyle şaşırmıştı ki sevincinden yerinde duramıyordu. Odayı adımlamaya koyuldu. Durup durup aynada kendine bakıyordu; bir ilerisini düşünerek perşembe gecesi ne giyeceğini düşünüyor, bir geçmişe dönerek Sondra'nın o geceki güzelliğini aklına getiriyordu. Ve ona nasıl gülümseyerek baktığını da.

O şahane kız!

O güzeller güzeli!

İçinde yaşadığı o zengin ve saygın dünya!

Clyde şu sırada kafasının Roberta'dan boşalıp Sondra ile dolmasında hiçbir sakınca göremiyordu. Hem zaten Roberta nerden bilebilirdi bunu? Onun düşüncelerini okuyacak değildi ya! O söylemezse ruhu bile duymazdı ve Clyde'ın da ona bu olayı söylemeye hiç mi hiç niyeti yoktu. Hem sonra, kendisi gibi yoksul bir gencin gözünün yüksekler-

de olması günah mıydı yani? Ondan daha yoksul gençlerin Sondra gibi kızlarla evlendikleri çok görülmüştü!

Roberta ile arasında bütün geçenlere karşın Clyde hiçbir zaman onunla evleneceğine söz vermemişti. Onunla tek bir durumda evlenebilirdi. Böyle bir durumun da (hele Kansas City’de aldığı derslerden sonra) dünyada mümkün olma-
yacağına Clyde inanıyordu.

Sondra’nın böyle birden, güneş gibi ufkuna doğması onun hayal gücüyle duygularını ateşe vermişti. Öyle ya ta-
pındığı tanrıça o yaldızlı tahtından eğilerek onunla açıkça, doğrudan doğruya ilgilenmişti.

Ya Gilbert ve öteki Griffiths’ler onun bu davete gittiğini duyunca (ki elbet duyacaklardı) ne buyuracaklardı acaba? Ya da orada karşılaşırsa? Bir düşün! Acaba sinirlenecek-
ler miydi, yoksa sevinecekler miydi? Clyde’ı daha hor mu yoksa daha yüksek mi göreceklerdi bu yüzden? Öyle ya, bu durumu yaratan Clyde değildi; Griffiths’ler şimdi kendi düzey ve sınıflarından olan kişilerin davranışını saygıyla karşılayıp onaylamak zorunda kalmayacaklar mıydı? Cly-
de’ı dalkavukluk ya da fırsatçılıkla da suçlayamazlardı çünkü o bu iş için hiçbir çaba harcamamıştı. Gilbert’le öte-
ki Griffiths’lerin artık isteseler de istemeseler de onu ara-
larına almak, hatta belki gene evlerine çağırmak zorunda kalacaklarını düşününce genç adam sinsi bir zevk duyuyordu. Ah, ne hoş olurdu ama! Hem de Gilbert’in ona öyle tepeden bakmasına karşın! Clyde bunu düşününce yüksek sesle güldü.

Her neyse... Griffiths'ler bir yana, şu kulüp daveti ne inanılmaz bir sevinçti! Hem sonra Sondra'nın onda gözü olmasa kartın arkasına o satırları karalamazdı, değil mi? Bunu düşünmek öyle heyecan vericiydi ki Clyde o gece yemek bile yiyemedi. Kartı alıyor ve üzerindeki el yazısını durup durup öpüyordu. Sondra'yla yolda karşılaştığı gece gibi gene, bu gece de içinden, gidip Roberta'yı görmek gelmedi. Çıkıp biraz yürümeye, sonra da erkenden yatmaya karar verdi. Yarın sabah bir şeyler uydururdu elbet: Griffiths'ler ya da fabrika müdürlerinden biri falan çağırdı, derdi. Şimdi bu kartın üzerine, gidip Roberta ile konuşmak da çekilmezdi yani. Clyde'ın akıllı fikri diğeriyle, Sondra ve Sondra'nın ona karşı olan ilgisiyle doluydu.

abrika ya da pansiyon odasında Roberta ile birlikteyken bile düşünceleri hep Sondra'ya ve Sondra'nın o göz kamaştıran dünyasına kaymakla birlikte Clyde onun adını hiç ağzına almıyordu. Roberta sevdiği adamın son zamanlarda arada bir dalgınlığını ve uzaklaşır gibi olduğunu seziyorsa da bunu kendi üzerine almıyor, onun kafasını böylesine dolduran düşünceleri merak ediyordu.

Clyde'in düşündüğüyse şuydu: Tut ki... öyle ya, kendini ona yeniden anımsatmak zahmetine girdiğine göre, tut ki Sondra gibi bir kız ona göz koydu... tut ki Sondra gibi bir kızı kendine bağlayabildi; o zaman Roberta ne olacaktı? Evet, Roberta ne olacaktı o zaman? Hele aralarında olup bitenlerden sonra? (Tüh, kahretsin, keşke olup bitmez olaymış!) Clyde, Roberta'yı sevmiyor da değildi ya, ufkuna doğan bu yeni güneşin ışınları arasında onu pek göremez olmuştu; bu ışınlar öylesine göz kamaştırıcıydı! Ama hiç haklı olduğu bir yön yok muydu bunda? Böyle olmak günah mıydı? Annesi bilse, evet, derdi. Babası da öyle. Hatta belki dürüst düşünen herkes öyle derdi: Sondra Finchley, Griffiths'ler, herkes!

Ama gel gör ki, o perşembe gecesi, yılın ilk karı hafif hafif yağarken Clyde yeni bir silindir şapka giyip beyaz ipek atkı sarınarak, elinde yeni bir ipek şemsiyeyle Wyke-agy Bulvarı boyunca Trumbull'ların evine doğru yürüdü. Basık, sevimli, girdili çıktılı bir yapıydı burası ve sayısız pencerelerinden dışarı vuran lambalarla, tam kartpostalları andırıyordu. Clyde davete tam saatinde geldiği halde, bahçenin önünde boy boy, renk renk bir sürü otomobil dizilmiş olduğunu gördü. Üzerlerindeki taze kar serpintisiyle bu otomobillerin görüntüsü, kendi otomobilsizliğini aklına getirerek yüreğini burktu.

İçerden birbirine karışmış konuşma, gülüşme sesleri taşıyordu.

Uzun boylu, sıska bir uşak Clyde'ın şapkasını, paltosuyla şemsiyesini aldı ve genç adam kendisini Jill Trumbull'la yüz yüze buldu. Anlaşılan Jill onun yolunu gözlemekteydi; kıvrıcık saçlı, derli toplu bir sarışın kızdı. Aman aman bir güzelliği yoksa da yaşam dolu ve çok şıktı. Koluyla omuzlarını çıplak bırakan beyaz saten bir elbise giymiş, alnuna yalancı taşlardan yapılma bir bant takmıştı.

Clyde'a elini uzatarak, şakrak bir sesle, "Kim olduğunuzu söylemenize gerek yok," dedi. "Ben Jill Trumbull. Bayan Finchley daha gelmedi. Ama sizi herkese ben de tanıştırebilirim nasılsa. Şöyle buyurun."

İç içe odalardan geçerlerken Jill, "Gerçekten de Gil'e çok benziyorsunuz," diye ekledi. "Öyle değil mi?"

Clyde pervasız ve yalın, "Öyle mi?" diye sordu. Bu benzetme iyice koltuklarını kabartmıştı.

Tavan alçaktı. Koyu renk duvarlarda renkli abajurlu güzel aplikler vardı ve şöminelerde yanan gür ateş bol şilteli, rahat eşyaların üzerine gül renkli bir ışık serpiyordu. Her yerde tablolar, kitaplar, biblolar, vazolar vardı.

Jill, "Hey Tracy, tanıştırma işini sen üzerine al, olur mu?" diye seslendi. "Ağabeyim Tracy Trumbull, Bay Griffiths. Hey, millet, Bay Clyde Griffiths geldi."

Bir sürü göz onlardan yana dönerken Tracy, Clyde'ın elini tuttu ve salona girdiler. Clyde bütün gözlerin üstünde olmasından ve onu süzmesinden çok sıkılmakla birlikte tatlı tatlı gülümsemeyi başardı. Bu arada konuşma seslerinin bir an için kesilmiş olduğunu fark ederek neşeyle, "Kuzum, benim yüzümden ara vermeyin konuşmanıza," diyerek gözü pekliğini de gösterdi.

Bu sayede salondakilerin üzerinde rahat, hazırcevap bir adam etkisi bıraktı.

Tracy, "Herkesle teker teker tokalaşmanıza gerek yok," diyordu. "Burada durduğumuz yerden size göstereyim. İşte şuradaki kardeşim Gertrude, konuştuğu da Scott Nicholson."

Pembe elbise giymiş güzel ama hınzır ve yaramaz bakışlı ufak tefek, esmer bir kız gülümseyerek Clyde'ı başıyla selamladı ve "Merhaba, hoş geldiniz," dedi.

Onların biraz ötesinde, daha geride bir pencere başında, güzel olmamakla birlikte uzun boylu ve zarif olan Arabella

Stark'la geniş omuzlu, kabarık göğüslü Frank Harriet duruyorlardı. Ve Tracy, Clyde'in aklında kalmayacak kadar hızlı hızlı sayıp duruyordu:

"Utica'lı Bayan Phant'la Burchard Taylor... Perley Haynes'le Bayan Vanda Steele... Eh, şimdilik hepsi bu sanırım. Ama durun, Grant ve Nina Temple da geldiler."

Grant Cranston, "Az kaldı gelemiyorduk," dedi. "Nina hiç gelmek istemedi. Ben de Jill'le Bertine'e söz vermiş olmayaydım gelmeyecektim. Bagley'lerdeydik. Hey, Scott, orada kime rastladık, bil bakalım. Van Peterson'la Rhoda Hull. Günübirliğine gelmişler."

Scott Nicholson, "Deme yahu!" dedi.

Herkes öyle rahat, birbirine tanıdık ve alışık ki Clyde imrendi. "Neden onları da alıp gelmediniz sanki?"

"Erken döneceğiz diye tutturdular. Gene de belki sonradan kapıdan bir uğrarlar... Kuzum, yemek hazır değil mi daha? Ben de gelir gelmez sofraya oturacağımı ummuştum."

Kısa boylu, güler yüzlü, çok sevimli, çok yakışıklı bir genç olan Frank Harriet, "Burası avukat evi," dedi. "Avukatların öyle pek sık yemek yemediklerini bilmez misin sen?"

Clyde, Frank'ten pek hoşlanmıştı.

Kendine güvenen, dediği dedik bir insana benzeyen Scott Nicholson, "Avukatları bilmem ama biz çok sık yemek yeriz," diye yanıtladı. "Hiç değilse ben! Hey, Cornell

takımına önümüzdeki yıl kimi istiyorlarmış, biliyor musunuz?”

Kolej ve üniversitelerle ilgili bu konuşmayı Clyde anlamıyordu. Bu gençlerin bitirmiş oldukları lüks okullardan çoğunun adını bile duymamıştı. Bu eksiğini bilecek ve bu konudan uzak duracak kadar akıllıydı. Gene de bu yüzden içine bir gariplik çöküvermişti. Bu insanların hepsi de ondan daha okumuş, daha kültürlüydüler. Bir sırası düşerse o da herhangi bir koleje filan gittiğini ileri sürse belki daha iyi olurdu. Söz gelişi Kansas City Üniversitesi’nde okumuş olamaz mıydı, hiç değilse bir süre? Genç adam o an kararını verdi: Bir soran olursa bir yalan kıvıracak, sonradan da Kansas City Üniversitesi hakkında bilgi edinecekti: Hangi bölüme girip hangi derslere girdiğini filan kararlaştırması gerekti. Bir yerden, matematik bölümü diye bir şey kalmıştı aklında; neden olmasın?

Neyse ki bu gençler kendi konularına öylesine dalmışlardı ki onu pek umursadıkları yoktu. Griffiths’lerden olması başka çevrelerde olağanüstü bir önem taşıyabilirdi ama burada sıradan bir insan olarak araya karışıyordu. Tracy Trumbull tam o sırada Utica’lı Bayan Wynette Phant’le konuştuğundan Clyde içinde bir yalnızlık duydu, karaya vurmuş bir balık gibi umarsızdı. Neyse ki tam o sırada ufak tefek ve esmer Gertrude onun yanına geldi.

“Daha herkes toplanamadı. Hep böyledir zaten. Sekizde çağırsak sekiz buçuk dokuzda ancak gelirler. Her zaman böyle değil midir?”

Onun ilgisine çok şaşırın Clyde, elinden geldiğince rahat ve neşeli görünmeye çalışarak, "Gerçekten de böyle olur hep," dedi.

Genç kız, "Ben Gertrude Trumbull," diye kendini yeniden tanıttı. "Güzel Jill'in ablasıyım. Tanıştırıldık ama bu kalabalıkta anımsamazsınız beni. Oysa biz sizin adınızı uzaktan uzağa çok işittik." Sonra Clyde'ı iğneleyip tedirgin etmek amacıyla, "Lycurgus'da, birkaç kişinin dışında, kimsenin tanımadığı gizemli bir Griffiths! Ben sizi bir kez Merkez Caddesi'nde gördüm. Şekerci Rich'e giriyordunuz. Ama siz beni görmediniz... Şeker sever misiniz?"

Clyde, "Evet, çok severim," diye yanıtladı. "Neden sordunuz?"

Clyde gerçekten tedirgin olmuştu çünkü o dükkâna Roberta'ya şeker almak için giderdi. Gene de bu kızın yanında bir rahatlık duymaktan kendini alamıyordu çünkü Gertrude alaycılığına karşın dost ve candandı.

Gözlerinde şakacı bir gülüşle, "Bana öyle geliyor ki şekerleri bir kıza alıyordunuz," dedi. "Elbet konuştuğunuz bir kız vardır, değil mi?"

Clyde, Roberta'yı düşünerek bir an duraksadı. Acaba onu Roberta ile birlikte gören mi olmuştu? Aynı zamanda genç adam Gertrude'un ne atılgan, alaycı, cin gibi zeki bir kız olduğunu düşünüyordu, şimdiye kadar tanıdığı kızlardan bambaşkaydı!

Sonra duraksadığını hiç belli etmeden, "Hayır yok işte," diye karşılık verdi. "Neden sordunuz bunu?"

Ama bu arada, "Roberta bu dediğimi duysa ne yapar acaba?" diye içinden geçirmekten de kendini almamıştı.

"Niye sordunuz?" diye ekledi. "Siz insanı iğnelemekten hoşlanıyorsunuz, sanırım. Öyle değil mi?"

"Ben mi? Yok canım! Aklımın ucundan bile geçmez. Yalnız ara sıra insanlara, gizli tutmak istedikleri konularda sorular sormak hoşuma gider. Bakalım ne diyecekler diye." Gülerek, meydan okurcasına Clyde'ın gözlerinin içine baktı. "Gene de sizin konuştuğunuz bir kız vardır, diyorum ben. Yakışıklı gençlerin hiçbiri boş gezmez ki!"

Clyde, tedirgin, hem de hoşnut, "Ya, ben yakışıklı mıyım?" diye gülümsedi. "Kim söylüyor bunu?"

"Bilmezmişsiniz gibi! Yakışıklı olduğunuzu hemen hemen herkes söylüyor. En başta ben. Sondra Finchley de yakışıklı buluyor sizi. Zaten yakışıklı olmayan erkeklerle ilgilenmez o. Ben başkayımdır çünkü ne de olsa Sondra kadar güzel değilim."

Kirpiklerini hınzır hınzır kırpıştırarak alaycı gözlerle Clyde'ın gözlerinin içine bakıyordu. Genç adama bir tuhaf yabancılik duygusu veriyordu bu; böyle bir kızla başa çıkmayacağını düşünüyordu. Gene de Clyde onun bu konuşmasını eğlendirici ve koltuk kabartıcı bulmaktan kendini alamıyordu.

Gertrude birden sert, nerdeyse buyurucu bir sesle, "Doğru söyleyin," dedi. "Kuzeninizden daha yakışıklı bulmuyor musunuz kendinizi? Birçokları öyle diyor."

Kendi gizli inancını pekiştiren bu soru Clyde'ı hem afal-
latmış hem de gururunu okşamıştı. Bu kızın onunla böy-
le ilgilenmesi de tatlıydı doğrusu. Ama ne de olsa Clyde
amca oğlundan daha yakışıklı olduğuna ne kadar inansa
da bunu dünyada ortaya vuramazdı.

“Ne münasebet!” diye güldü. “Bence hiç böyle değil.
İnanın bana.”

“Bilmem, belki sizce öyle değil ama bizce siz çok daha
yakışıklısınız. Gelgelelim paranız olmadıkça bu sizin hiç
işinize yaramaz, yani eğer paralı insanların arasına katıl-
mak istiyorsanız.” Genç kız gene Clyde'ın gözlerinin içine
bakarak ciddi ciddi ekledi: “İnsanlar parayı yüz güzelliğin-
den daha çok severler de.”

Clyde, “Ne cin gibi kız bu!” diye içinden geçirdi. “Ne
soğukkanlı, para canlısı bir düşüncüsü var!” Gerçi Gertrude
kötü niyetle konuşmamıştı ama Clyde gene de biraz bozul-
maktan kendini alamadı.

Tam o sırada, yanında Clyde'ın tanımadığı bir gençle
Sondra içeri girdi: Arkadan da Bertine ve Stuart Finchley.

Gertrude belli belirsiz bir diş gıcırıtısıyla, “İşte Sondra!”
dedi. Çünkü Sondra'nın kendinden ve Jill'den kat kat güzel
olmasını ve Clyde'la ilgilenmesini pek çekemiyordu. “Gü-
zelliği karşısında sizin de gözlerinizin kamaşmasını bekle-
yecektir. Umutlarını boşa çıkarmayın.”

Bu sözler gerçeğin ta kendisiydi. Ama Clyde'ın Sond-
ra'dan yana dikkat ve heyecanla bakması için böyle bir sö-

zün gereği yoktu ki! Güzelliğinin, şıklığının ve zengin bir sosyete kızı olmasının yanı sıra Sondra, ruh ve huy bakımından da tam Clyde'ı büyüleyen tiptendi: Hortense Briggs'in daha az bencil olmamakla birlikte daha ince ve kibar bir kopyası; hoşuna giden erkeklerin üzerinde güzelliğinin paralayıcı gücünü denemeye can atan ama kendi gönlünü kimseye kaptırmayıp kimseye bağlanmayan ufak çapta bir Afrodit. Şimdi de kendisinin bile çözümleyemediği çeşitli nedenler yüzünden Clyde'ı beğeniyordu. Clyde mevki ve para yönünden pek bir şey olmayabilirdi ama onun hoşuna gidiyor, ilgisini çekiyordu.

Bu yüzden genç kız önce onun gelip gelmediğine baktı; sonra baktığını belli etmemeye çalıştı ve en sonunda da onun gözünü kamaştıracak pozlar takınmaya başladı: Hortense Briggs'ce bir düşünüş ve davranış ki Clyde'ı tam can evinden vurmaya elverişliydi.

Clyde baktığında onu gördü: Sondra, rengi en uçuk sarıyla en derin turuncu arasında değişen ve kara gözleriyle saçlarına çok yakışan, incecik şifondan bir dans elbisesi giymiş, oradan oraya uçar gibi dolaşıyordu. On on iki kişiyle "merhaba"laşıp konuştuktan sonra, en sonunda Clyde'ın varlığını görmek lütfunda bulundu.

"Aa, merhaba; geldiniz demek. Gelmek isteyip istemeyeceğinizi kestirememiştim de. Herkesle tanışmışsınızdır, sanırım."

"Evet, hemen hemen herkesle tanıştım sanıyorum."

“Freddie Sells’den başka herkes! Freddie ile birlikte geldik.” Sonra genç kız, “Hey, Freddie!” diye seslendi.

Çok uzun boylu, ince, kıvrıkcık saçlı bir genç olan Freddie gelip Clyde’a baktı: Palazlanmış bir genç horozun yerdeki serçeye bakışı gibi.

Sondra, “Freddie, işte sana söylediğim Clyde Griffiths,” dedi. “Gilbert’e ne çok benziyor, değil mi?”

Freddie, Clyde’ı iyi görebilmek için eğilerek, “Aa, gerçekten de benziyorsunuz,” dedi. “Duyduğuma göre Gil’in amcasının oğlu oluyormuşsunuz. Kendisini iyi tanırım. Princeton’da birlikte okuduk. Schenectady’deki General Electric Şirketi’ne girmeden önce burada oturdum. Ama gene de bir ayağım burada sayılır. Siz de fabrikada mı çalışıyorsunuz?”

Clyde, okumuşluğu ve kültürü üstünden akan bu genç adamın karşısında kendini küçük görerek, “Evet,” diye karşılık verdi. Bu adam anlayamayacağı şeylerden, teknik konulardan söz açacak diye ödü kopuyordu.

“Fabrikadaki bölümlerden birinin başında olsanız gerek, değil mi?” Clyde, “Öyle,” diye yanıtladı ama içi rahat değildi.

Freddie Sells, “Biliyor musunuz, eskiden beri merak ederim: Şu yakalık işinde paradan başka ne buluyorsunuz?” diye sordu. “Gil’le ben üniversitede okurken hep tartışırdık bu konuda. O, yaka yapıp satmanın toplumsal bir önem taşıdığına beni inandırmaya çalışırdı: Efendim, ucuz yaka ya-

pıp satmak aşağı sınıflara, başka türlü elde edemeyecekleri bir incelik kazandırıyormuş sözüm ona. Bir yerden okumuş olsa gerekti. Hep gülerdim bu sözüne.”

Gerçi, “toplumsal önem,” gibi laflar çoktan kafasını karıştırmıştı ya, Clyde gene de bir karşılık vermek üzereyken Sondra’nın lafa karışmasıyla anlamsız bir şeyler söyleyip çam devirmekten kurtuldu.

“Kuzum, Freddie, burada böyle tartışmalar yasak! Bu konu hiç eğlenceli değil. Hem zaten ben Bay Clyde’ı Bertine’le ağabeyimin yanına götürmek istiyorum... Bay Griffiths, Bayan Cranston’u hatırlayacaksınız. Hani amcanızın evinde benimleydi.”

Clyde, “Elbet hatırlıyorum,” diyerek döndü. Sondra’dan sonra en çok beğendiği kız Bertine olmuştu.

“A, merhaba, nasılsınız?”

Bertine Cranston o gri yeşil gözlerinin gülümseyen, gene de umursamaz bakışlarıyla genci süzdü. Yakışıklı buluyordu onu ama kendisi daha sert ve yırtıcı erkeklerden hoşlanırdı.

“Şimdiye kadar işinizden başınızı kaldıramadığınız anlaşıyor. Ama artık kabuğunuzdan çıktınız ya, sık sık görüşeceğimizi umarım.”

Clyde o düzgün dişlerini gösteren bir gülümseyişle, “Ben de öyle umuyorum,” dedi.

Bertine’in gri yeşil gözleri, “Söylediklerime ben de inan-

miyorum, sen de inanmıyorsun; ama böyle konuşmak zorunlu bir şey, hem de eğlenceli,” der gibiydi.

Sondra’nın ağabeyi Stuart’la da aralarında şöyle bir konuşma geçti. “A, merhaba; çok memnun oldum tanıştığımıza. Kız kardeşim şimdi sizi anlatıyordu. Lycurgus’a yerleşecek misiniz? Umarım yerleşirsiniz de görüşürüz.”

Onun rahat, güler yüzlü, sığ konuşma tarzı Clyde’in çok hoşuna gitti. Bu arada Stuart yanından geçen Wynette Phant’ın o beyaz kolunu tutmayı da başarmıştı.

“Wyn, dur bir dakika; sana bir soracağım var.”

Genç kıza doğru eğilip hızlı hızlı konuşarak başka bir odaya daldı gitti. Elbise takımının da öyle kusursuz bir kesimi vardı ki!

Clyde, ne şen bir dünya bu, diye düşündü. Ne cıvıl cıvıl bir dünya!

Tam o sırada Jill Trumbull’un, “Buyurun, çocuklar, sofraya!” diye seslendiği duyuldu. “Geciktik ama suç bende değil. Aşçı bir şeylere kızmış. Zaten sizler de geç geldiniz ya! Neyse, yiyip kalkalım da sıra dansa gelsin, olmaz mı?”

Sondra Clyde’a dönerek, “Siz benimle Bayan Trumbull’un arasına oturursunuz,” dedi. “İyi değil mi? Hadi bakalım, şimdi bana eşlik edin de yemek salonuna gidelim.”

O beyaz elini Clyde’ın kolunun altına soktu ve Clyde’a, ağır ama gene de kesin adımlarla cennete doğru gidiyor-muş gibi geldi.

XXVI

emek bir sürü gevezelik arasında geçti. Sözü edilen yerlerle kişilerin çoğunu tanımayan Clyde'ın kafası karışmıştı. Ama kendi çekiciliği ve sevimliliği sayesinde içindeki yabancılık duygusunu ve bunun çevrede yaratabileceği ilgisizliği yenmişti. Hele kızlar, Sondra Finchley'in onu beğendiğini bildiklerinden daha da ilgileniyorlardı. Yanı başında oturan Jill Trumbull onun nerde doğup büyüdüğünü, ailesinin nasıl kişiler, evinin nasıl bir yer olduğunu ve onun Lycurgus'a neden geldiğini bilmek istiyordu.

Jill'in, çeşitli kızlarla bu kızların konuştukları gençler üzerine sürdürdüğü anlamsız gevezeliklerin arasına sıkışan bu sorular Clyde'ı terletiyordu. Eviyle ailesinin içyüzünü ortaya vuramazdı ki! Bu yüzden de o, babasının Denver'da otel işlettiğini söyledi; büyük bir otel değildi ama oteldi işte. Kendisi de Lycurgus'a, Şikago'da rastladığı amcasının tavsiyesi üzerine yakalık işini öğrenmek amacıyla gelmişti. Bu işi sevip sevmediğini kestiremiyordu daha, yerleşip yerleşemeyeceğini de bilemiyordu ama bir kez denemeye karar vermişti.

Bunu duyan Jill ve öbür yandan dinlemekte olan Sondra, Gil'in yaydığı söylentilerin tersine, Clyde'in özel bir gelirinin ve buradaki işi beğenmezse dönüp yapabileceği başka bir işi olduğunu düşünüyordu.

Bu önemli bir noktaydı, yalnız Sondra değil, bu topluluktakilerin hepsi için. Çünkü Clyde'in yakışıklılığına, sevimliliğine ve Griffiths adını taşımasına karşın, para ve meslek yönünden bir hiç oluşu rahatsız ediciydi. Constance Wynant onun, amcasının ailesine sülük gibi yapışmak niyetinde olduğunu söylemişti. İnsan böyle bir züğürtle sıradan merhabalaşırdı ancak. Gelgelelim bir köşede az da olsa bir parça parası ve bir yeri varsa, durum baştan aşağı değişebilirdi.

Bu konuşulanlar ve arkadaşlarının onu umduğundan daha çok benimsediklerini görmek Sondra'yı ferahlatmıştı. Bu yüzden genç kız Clyde'a daha bir yüz vermeye başladı.

Clyde bir ara onun tatlı bir gülümseyişinden güç alarak, "Yemekten sonra sizinle dans etmeme izin verecek misiniz?" diye sormuştu.

Sondra onun başını iyice döndürmek amacıyla işveli, "Aa, elbet, eğer isterseniz," diye yanıtladı.

"Bir kerecik mi?"

"Kaç kez istiyorsunuz? Unutmayın, burada sizden başka daha on on iki kavalie var. Gelince dans programı aldınız mı?"

“Yoo.”

“Zarar yok. Yemekten sonra alırsınız. Beni üçüncüyle sekizinci dansa yazın. Böylece başka kızlara da sıra gelsin.” Sondra büyüleyici bir gülüşle Clyde’a baktı. “Herkesin gönlünü almak gerek, biliyorsunuz.”

“Evet, biliyorum.” Clyde gözlerini ondan ayıramıyordu. “Ama ben amcamlarda o görüştüğümüz geceden beri hep sizi düşünüyorum. Gazetelerde bile hep sizin adınızı arıyorum.”

Gözleri bir şey arar, bir şey sorar gibi kızın üzerindeydi. Sondra bu çocuksu itiraf karşısında ister istemez etkilenmişti. Onun gittiği yere gidip yaptığını yapacak parası olmadığı halde Clyde onun yaşantısını gazetelerden izlemek zahmetine katlanmıştı demek! Genç kız bunu daha da ileri götürmek istediğinden kendini alamadı.

“Gerçek mi?” dedi. “Ne tatlı! Peki, neler okuyorsunuz benimle ilgili?”

“Yüzme yarışlarına girmek üzere On İkinci Göl’e, Yeşil Orman Gölü’ne, Sharon’a gittiğinizi filan okudum. Sonra sosyete dedikoducuları sizin Sharon Gölü kıyısında yazlığa giden birisiyle aranızda bir şeyler olduğunu yazıyorlardı. Belki de evlenecekmişsiniz onunla.”

“Sahi yazdılar mı böyle? Ne aptallık! Bu gazetelerin de yumurtlamayacağı zırva yok... Ata biner misiniz, Bay Griffiths?”

“Hiç binmedim. Elime böyle fırsatlar geçmedi ki benim. Ama bir denesem iyi bir binici olabilirmişim gibi geliyor.”

“Elbette; hiçbir güçlüğü yok. Birkaç ders alsanız hemen öğrenirsiniz.” Sonra genç kız daha alçak sesle, “O zaman sizinle at gezintilerine çıkarız,” diye ekledi. “Bizim ahırda bir sürü at var. Birinden birini beğenirsiniz sanıyorum.” Clyde da içinde bir sevinç ürpertisi duydu. Düş görmüyordu. Gerçekten de Sondra onu at gezintisine çağırıyor, hem de kendi atlarından birini sunuyordu.

Clyde, “Ne güzel olur!” dedi. “Çok sevinirim.”

Sofradan kalkmaya başlanmıştı. Kimsenin yemeği görecek gözü yoktu artık. Çünkü dört kişilik bir oda orkestrası gelip yan salona yerleşmiş, bir fokstrot çalmaya başlamıştı bile. Salon da duvar diplerindeki sandalyeler dışında tüm eşyalarından arınmıştı.

Sondra, “Siz bir an önce dans programınızla ilgilenseniz iyi olur,” dedi. “Hemen gidiyorum ya, bana topu topu iki dans mı vereceksiniz?”

“Peki, üç dans olsun. Üçüncü, beşinci, sekizinci danslar.”

Yapılan dansların çoğu, günün modası olan fokstrot türündendi. Dans edenler dansın ana adımlarını, kendi kişilik ve beğenilerine göre çeşitlemelerle süslüyorlardı. Son zamanlarda Roberta ile durmadan dans etmiş olan Clyde tam formundaydı. Hele Sondra gibi olağanüstü bir kızla böylesine sosyal ve duygusal bir yakınlık kurmuş olduğunu düşündükçe sevincinden nerdeyse uçuyordu.

Dans ettiği diğer kızlarla da elinden geldiğince konuşup ilgileniyordu. Ne var ki Sondra aklına geldikçe başı dönüyor, gözleri kararıyordu. Genç kızın Grant Cranston'un kolları arasında nasıl da hülyalı ve dalgın bir salınışı vardı! Gerçekten de Sondra onunla hiç ilgilenmez gibi görünmekle birlikte yakınından geçerken daha bir süzülüp salınıyor, gözlerine daha anlamlı bakarak romantik ve duygusal bir kız havasına bürünüyordu.

Clyde'la dans etmekte olan Nina Temple, "Gerçekten çok kıvrak, değil mi?" diye sordu.

Clyde anlamamış gibi yaparak, "Kim?" diye sordu ama yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

Nina, "Kim olduğunu bilmiyorsanız neden öyle kızardınız?" diye sordu. Genç adam g l n düştüğünü anlayarak daha da kızarıırken müzik durdu, herkes yerine oturdu.

Clyde bundan sonra Bertine'le dans etti ve onun alaycı ve biraz da soğuk tutumu karşısında biraz şaşaladı.

"ok güzel dans ediyorsunuz, Bay Griffiths. Buraya gelmeden önce dans edecek bol bol vaktiniz olmuş sanırım. şikago'daydınız, değil mi?" Genç kızın ağır ve umursamaz bir konuşması vardı.

Clyde, "Evet, buraya gelmeden önce şikago'daydım ama dans edecek hiç zaman bulamazdım," diye yanıtladı. "alışmak zorundaydım."

Bertine gibi her şeyi tamam, tuzu kuru kızların yanı sıra,

Roberta gibi kızların nasıl da her şeyden yoksun olduklarını düşünüyordu. Gene de Bertine'in yanı sıra Roberta yeğdi: Daha sıcak kanlı, daha candan, daha iyi yürekliydi. Böyle buz gibi soğuk değildi Roberta.

Müzik yeniden başladı. Saksafonun derin ve hüznü tonu durup durup öbür çalgıları bastırıyordu. Sondra geldi, sağ elini Clyde'in sol eline verdi ve kendini onun kollarına bıraktı. Bu rahat, candan, pervasız yaklaşma Clyde'in içini yeni baştan, tatlı bir heyecan ürpertisiyle sardı.

Sondra işveli, hesaplı bir gülüşle onun gözlerinin içine baktı ve genç adamın yüreği deli gibi çarpar oldu; boğazına bir yumru tılandı. Kızın süründüğü ince kokulu parfüm, bahar kokusu gibi, burun deliklerinde gıcıklandı.

"Hoşça vakit geçiriyor musunuz?"

"Evet, size bakarak."

"Bakacak bunca güzel kız dururken!"

"Sizin kadar güzelini ben göremiyorum."

"Evet, benim kadar güzel dans edeni de yok, benim gibi iyi giyineni de yok. Tamam mı? İşte hepsini sizin yerinize söyleyip bitirdim. Şimdi ne diyeceksiniz?"

Hınzır bir gülüşle bakınca Roberta'ya hiç benzemeyen bir kızla başa çıkmak zorunda olduğunu anlayan Clyde gene ne yapacağını şaşırdı. Sonra ciddi ciddi, "Anlıyorum," dedi. "Size her erkek bunları söylüyor; bu yüzden artık duymak istemiyorsunuz."

Bu yanıtın yalınlığı, saflığı Sondra'yı hem mat etmiş hem de ilgisini çekmişti.

"Yok canım, her erkek değil," diye güldü. "Beni çok güzel bulmayan bir sürü erkek var."

Onun kendisini alaya almadığını anlayınca neşesi yerine gelen Clyde, "Yok canım?" dedi. Gene de yeniden pophohlamaya girişmeyi göze alamadı. Söyleyecek başka bir laf arayarak, "Siz açık hava sporlarına çok düşkünsünüz sanıyorum, değil mi?" diye sordu.

Sondra hemen, hevesle, "Hem de nasıl!" dedi. "Dünyada en sevdiğim şey açık hava sporlarıdır. Ata binmek, tenis, yüzmek, deniz motoru, yelkencilik... bayılıyorum hepsine... Yüzmeyi siz de sever misiniz?"

Clyde, "Elbet," diye cakalı bir karşılık verdi.

"Ya tenis?"

Clyde bozuntuya vermeden, "Tenise yeni başlıyorum," dedi.

"Ben tenis delisiyimdir. Bir gün karşılıklı oynarız!"

Clyde'in neşesi olduğu gibi yerine gelmişti. Günün en tutulan aşk şarkılarından birinin hüzünlü havasına kendini kaptırmış, sabah rüzgârı gibi hafifçe kayarak dans eden Sondra, "Bella, Stuart, Grant ve ben hep çift olarak tenis oynarız," diyordu. "Geçen yaz hemen hemen bütün final maçlarını biz kazandık. Hele yüksekte atlamayla yelken kullanmada göreceksiniz beni! Gölde öyle hızlı bir motorumuz var ki! Saatte seksene, doksana bile çıkıyor!"

Clyde kızın can damarına basmış olduğunu anladı. Bu konu Sondra'yı yalnızca ilgilendirmekle kalmıyor heyecan da veriyordu. Bir kez işin içinde spor vardı. İkincisi, zafer ve ün kazanıp parlamak merakı vardı. Sonra da (Clyde bunu şimdilik anlayamadı ama) çeşit çeşit kılıklara bürünüp gösteriş yapmak fırsatı vardı ve işin Sondra'yı en çok saran yönü belki de buydu: Mayolu halini; tenis ve binici kostümlerini gösterebilecekti.

İkisi de birbirlerine karşı duydukları ilginin sıcaklığı ve heyecanıyla ürpermiş, dans ediyorlardı. Göz gözeydiler. Sondra'nın konuşmaları ve bakışları genç adama bu yakınlığın sürüp gideceği ve belki daha da artacağı umudunu veriyordu. Clyde bir düzeyde bunun böyle olacağına kendi kendini inandırıyordu. Gene de bu düzeyin hemen altında, daha derin bir güvensizlik vardı ki gözlerine hem ateşli hem de üzgün bir ışık gibi vuruyor, sesindeki neşe ve canlılığın üzerine gizli bir yalvarış ve korkunun gölgesini düşürüyordu.

Üzgün üzgün, "Yazık!" dedi; "Dans bitti."

Genç kız, "Hadi, yenisini isteyelim," diyerek el çırpma-ya başladı.

Grup oynak bir hava tutturdu ve kendilerini gene müziğin temposuna bıraktılar, çırpıntılı ama dost bir denizin dalgalarında çalkalanan iki küçük tekneydiler sanki.

"Bilseniz nasıl bir mutluluk sizinle olmak... sizinle dans etmek... Sondra!"

“Ama biliyorsunuz, bana öyle dememelisiniz, daha beni tanımıyorsunuz.”

“Bayan Finchley olsun öyleyse. Gene de bu yüzden bana kızmasanız olmaz mıydı?”

Clyde’in yüzü solmuş, gözleri bulutlanmıştı.

Bunu gören genç kız, “Size kızdım mı ben?” dedi. “Sanmıyorum. Hoşuma gidiyorsunuz... romantikleşmediğiniz zaman.”

Müzik durdu. Ayakların o uçar gibi kayışı yavaş bir yürüyüşe dönüştü. Sondra, “Acaba dışarda hâlâ kar yağıyor mu?” diye sordu. “Gidip bakmak istemez misiniz?”

“Elbet; hadi gidelim.”

Çiftlerin arasından kendilerine yol açarak bir yan kapıdan dışarı çıktılar ve kendilerini pamuk gibi kaba, yumuşak, sessiz bir kar tabakasıyla örtülü bir dünyada buldular. Hava sessiz yağan karlarla doluydu.

XXVII

ralık ayı Clyde'a mutluluğun yanı sıra kargaşa ve tedirginlik de getirdi. Sondra Finchley'in onu unutmaya ya da savsaklamaya hiç niyeti yoktu. Yalnız, göz önünde bir kız olduğundan bu işi nasıl çekip çevireceğini pek kestiremiyordu. Dedikodu olsun istemiyordu. Öte yandan ondan iyice hoşlanmaya da başlamıştı. Genç adamın çekiciliğinin yanı sıra ona tapınırcasına tutkun oluşu da genç kızın hoşuna gidiyor, koltuklarını kabartıyordu. Sondra'nın böyle candan, romantik, aşırı hayranlık ve bağlılık isteyen bir yaratılışı vardır. Zaten Clyde'ın gençliği, zekâsı ve ateşi de onunkine denk düşüyordu.

Bu yüzden genç kız Clyde'la olan dostluğunu, göze ve söze gelmeden yürütebilmenin yollarını arayarak kafasını yorar olmuştu. Neyse ki Trumbull'lardaki danslı yemekte Clyde kendisini öylesine sevdirmişti ki Sondra'nın arkadaşları, hele kızlar, onu kendilerinden saymaya başlamışlardı.

İki hafta sonra Clyde, Stark'ın mağazasından annesi, babası, kardeşleri ve Roberta için şöyle ucuz yanından Noel armağanları ararken Jill Trumbull'a rastladı. Noel alışverişlerini bitirmeye çalışan Jill onu ertesi gece Vanda Steele'in

evinde verilen danslı bir buluşmaya davet etti. Jill buraya Frank Harriet'le gidiyormuş, Sondra'nın geleceğini de kesinlikle bilmiyormuş ama eğer Clyde Gertrude'a eşlik ederse sevinirlermiş.

Jill, "Tracy istediğiniz saatte gelip sizi alır," dedi. Bir an duraksadı, sonra, "Yemeğe bize gelmek ister misiniz?" diye sordu. "Biz bize olacağız. Gelirseniz çok seviniriz. Çünkü dans ta saat on birde başlıyor."

Bu davet cuma gecesi yapılacaktı; oysa Clyde o gece Roberta'ya söz vermişti çünkü Roberta hemen ertesi gün üç günlük Noel tatilini geçirmek üzere babasının çiftliğine gidiyordu. Bu en uzun ayrılıkları olacaktı. Ayrıca Roberta, Clyde'a yeni bir dolma kalemle tükenmez kalem almış olduğundan bu son geceyi onunla birlikte geçirip ona sürpriz yapmak için can atıyordu. Clyde da ona sürpriz olarak siyah beyaz bir makyaj seti almış ve cuma gecesi vermeyi düşünmüştü.

Ancak şimdi Jill'in daveti üzerine hemen, Roberta'ya olan sözünden dönmeye karar verdi. Bunun kolay olmayacağını, hem de hiç yakışık almayacağını bilmez değildi. Çünkü Sondra'nın büyüüne kapılmış olmakla birlikte Roberta'ya hâlâ derinden bağlıydı, ona yok yere acı vermek istemiyordu. Onun nasıl üzgün üzgün bakacağını şimdi den görür gibiydi. Gene de Jill'in davetini geri çevirmeyi aklından bile geçiremezdi. Ne yani, Trumbull'ların kızlarından birinin kavalyesi olarak Steele'lerin gecesine gitme fırsatını mı kaçıracaktı? Bu yaptığı Roberta'ya karşı döne-

lik, taş yüreklilik, iki yüzlülük olabilirdi ama gitmemek de olmazdı.

Cuma sabahı fabrikada bir fırsatını bulup Roberta'ya sokularak, "Bu geceki sözümü geri almak zorundayım, şekerim," diye fısıldadı. "Amcamlar çağırdılar; gitmesem olmaz. Sonradan da erken kurtulup gelebileceğimi hiç aklım kesmiyor. Elimden geleni yaparım ya, bu gece olmazsa yarın Fonda trenine gelirim. Sana vermek istediğim bir şey var. Onu düşün de çok üzülme, e mi? Bana da bu sabah söylediler yoksa sana haber verirdim. Söz ver, çok üzülme-yeceksin, değil mi?"

Kendinin pek üzüldüğünü göstermek için tasalı gözlerle kıza baktı.

Bu son geceyi onunla baş başa geçirme hayali, böyle bir solukta yıkılıvermiş olan Roberta, "Yok canım," gibilerden başını salladı ama böyle bir şey ilk kez başına geldiğinden bu damdan düşercesine dönüşün neyin belirtisi olduğunu kara kara düşünmekten kendisini alamadı. Şimdiye kadar Clyde onu hiç savsaklamamış, hep gözünün içine bakmıştı... Son geceleriydi bu, artık üç gün göremeyeceklerdi birbirlerini... Roberta günü ve geceyi keder ve kuşku içinde geçirdi.

Trumbull'lara yemeğe, oradan da Steele'lerin gecesine giden Clyde'a gelince: Genç adam bir ay önce düşünde görse inanamayacağı mutluluk ve başarı içinde yüzüyordu. Steele'lerde tanıştığı kimseler onun Trumbull'ların dostu ve Griffiths'lerin akrabası olduğunu öğrenir öğrenmez hemen

kendi verecekleri Noel ve yeni yıl gecelerine çağırmışlardı. Clyde böylece bir çırpıda, Phant'ların yeni yıl balosuyla Harriet'lerin Noel arifesindeki danslı yemeğine gideceğine söz vermiş bulunuyordu. Bu yemeğe, Sondra ve Bertine'le birlikte Bella ve Gilbert Griffiths de geliyorlarmış!

Sonra, gece yarısına doğru Sondra çıkıp gelmişti Steele'lere! Scott Nicholson, Freddie Sells ve Bertine'le birlikteydi. Önce Clyde'ı hiç görmemiş gibi yaptı. Sonra da, "Aa, merhaba, sizin burada olduğunuzu bilmiyordum!" demek lütfunda bulundu.

Koyu kırmızı bir İspanyol şalına bürünmüş, bir içim su gibiydi. Clyde onun numara yaptığını, kendisinin burada olduğunu bilerek geldiğini çok iyi seziyordu. İlk fırsatta onun yanına giderek, "Benimle hiç dans etmeyecek misiniz?" diye sordu.

"Ederim elbet, isterseniz." Sonra genç kız alayla, "Belki de beni artık unutmuşsunuzdur diye düşünmüştüm de!" diye ekledi.

"Sanki sizi unutabilirmişim gibi! Bu gece buraya gelmemin tek nedeni, sizinle karşılaşabilmek umuduydu. Son görüştüğümüzden beri sizden başka hiç kimseyi, hiçbir şeyi düşünemedim."

Clyde öylesine vurgundu ki kızın bu ilgisizlik numaraları onu sinirlendireceğine daha da kışkırtıyordu. Onun bu derin ve yoğun heyecanı da Sondra'nın pek hoşuna gidiyordu. Genç adamın gözleri şimdi kasılmış ve insanın yüreğini hoplatan alev alev bir arzuyla tutuşmuştu.

Sondra saçındaki büyük İspanyol tarağıyla oynayarak, "İçinizden geldiği zaman ne de tatlı konuşuyorsunuz!" diye gülümsedi. "Ne güzel şeyler söylüyorsunuz. Hem de sizi duyan gerçek konuştuğunuzu sanır."

Genç adam sayıklarcasına, "Yani bana inanmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz, Sondra?" diye sordu.

Böyle Sondra diye seslenerek onun ileri gittiğini düşünmekle birlikte hiç sesini çıkarmadı çünkü yaptığı hoşuna gitmişti.

Genç kız ömründe belki de ilk kez dili dolaşarak, "Aa elbet," diye yanıtladı. "Elbet öyle."

Bu gence karşı tutumunun nasıl olması gerektiğini pek kestiremez, onu biraz daha kışkırtsın mı yoksa haddini mi bildirsin bilmez olmuştu.

"Hadi şimdi hangi dansı istediğinizi söyleyin," diyerek çapkın ve cana yakın bir tutumla elindeki o küçücük dans programını Clyde'a doğru uzattı. "İsterseniz on birinciden sonrakini alabilirsiniz. Bu danstan hemen sonra."

"O kadarcık mı?"

Sondra, "Seni obur!" diyerek gülümseyip onun gözlerinin içine baktı. "Peki öyleyse, bir de on dördüncüsü olsun."

Bu bakış ve gülüş karşısında Clyde ona büsbütün kul köle oldu.

Genç kız da biraz sonra Clyde'ın Noel arifesinde Harriet'lere, yılbaşı gecesi de Phant'lara çağırılmış olduğunu öğrenince onun sosyetedeki yıldızının bundan böyle ada-

makıllı parlayacağını anladı. Çok tatlı çocuktı doğrusu, bu elde bir. Sonra Sondra'ya da sıırıslıklaı âşıktı. Gelgelelim onun artık böyle, sosyetece benimsendiğini gören diğerkızlar ona göz koyabilir, onu Sondra'nın elinden almaya çalışabilirlerdi. Ne var ki Sondra'nın o kibirli, dünyanın kendi çevresinde döndüğüne inanan yaradılışı böyle bir şeye göz yummazdı.

Bu yüzden Clyde'la ikinci dans edişinde, "Noel arifesinde Harriet'lere çağırılmışsınız, öyle mi?" diye sordu.

Clyde sıcacık bir sevinçle, "Evet," diye yanıtladı. "Bunların hepsini size borçluyum. Siz de geliyor musunuz?"

"Yok, yazık ki gelemiyorum. Epey önceden Noel tatilinde Albany'ye, oradan da Saratoga'ya gitmeyi kararlaştırmıştım da. Yarın gidiyorum ama yılbaşına döneceğim. Yılbaşı gecesi Freddie'nin Schenectady'deki bir arkadaşı şahane bir balo veriyor. Kuzeniniz Bella, ağabeyim Stuart, sonra Grant'le Bertine, hepimiz gidiyoruz. İsterseniz siz de bizimle gelin."

"Benimle" diyecekken vazgeçip "bizimle" demişti, içinden de, "Clyde benimle gelirsen avucumun içinde olduğunu herkes bir kez daha öğrenir," diye düşünüyordu. Öyle ya, Clyde'ın onunla gelmesi demek Bayan Phant'ın davetini atlatması demekti. Nitekim Clyde Sondra ile gene birlikte olmak fırsatını sevinçle karşıladı ve hemen, "Evet, gelirim," yanıtını verdi.

Bir yandan da bu baloda Bella ile karşılaşmasının Griffiths'ler yönünden ne gibi sonuçlar doğuracağını merak

ediyordu. Çünkü Griffiths'ler onun sosyeteye girmeye başladığını haber almakla birlikte kollarını kıpırdatmamışlar, Noel Bayramı için bile evlerine çağırmamışlardı. Gilbert küplere biniyordu. Annesiyle babası da ne tutum takınacaklarını bilememek yüzünden hiçbir şey yapmıyorlardı.

Bu arada Clyde Roberta'nın o zamana kadar Biltz'deki üç günlük tatilinden dönmüş olacağını ve yeni yılı kendisiyle geçirmek isteyeceğini düşünmedi bile. Bu düğüm daha sonra çıkacaktı karşısına. Sondra da Schenectady'deki yılbaşı balosundan ancak ertesi gün dönüleceğini ona söylemek gereğini duymadı. Şimdilik genç adam yalnızca Sondra'nın onu düşünmüş olduğunu ve bunun baş döndüren mutluluğunu biliyordu.

Genç kız, "Yalnız bir şey var," dedi. "O baloda ya da burada veya başka yerlerde benim bu kadar üstüme düşmeyin. Ben de sizin yanınıza pek sokulmazsam üzülüp üstünde durmayın. Böyle üstüme düşerseniz sizinle arkadaşılığımı sürdüremem. Başka zaman anlatırım bunun nedenini. Benim babamla annem tuhaf kişilerdir de. Dostlarımızın kimileri de öyledir. Onun için siz biraz daha az ilgisiz durursunuz bana karşı... anlatabildim mi... bu kış birbirimizi sık sık görebiliriz sanıyorum. Anlıyorsunuz değil mi, ne demek istediğimi?"

Bu itiraf karşısında sevincinden bir an dili tutulan Clyde, ateş ve soru dolu gözlerle Sondra'ya baktı. Sonra yarı yalvarır, yarı buyururcasına, "Demek bana karşı hiç de ilgi-

siz değilsiniz,” diye konuştu. “Değil mi?” Gözlerinde kızı her zaman büyüleyen o yoğun ışık vardı.

Sondra kendini bırakmak istemediği halde elinde olmadan etkilenmişti. İçinde bir şeyler kıpırdamış, duygulanmıştı; gene de bu tuttuğu yolun çıkar yol olduğunu sanmıyordu.

“Bakın size söyleyeyim,” dedi. “Hem ilgisizim hem de değilim. Kısacası, daha ben de bilemiyorum. Çok hoşlanıyorum sizden. Bazen öteki çocukların hepsinden çok sizden hoşlandığımı sanıyorum. Gene de birbirimizi hemen hiç tanımıyoruz sayılır. Her neyse, benimle birlikte Schectady’ye geliyorsunuz, değil mi?”

“Hiç gelmez olur muyum?”

“Programı size yazarım. Ya da telefon ederim. Telefonunuz var, değil mi?”

Clyde pansiyonun numarasını ona verdi.

“Bir değişiklik olur ya da ben gelemezsem sakın üstünde durmayın. Elbet başka bir gün, başka bir yerde görüşürüz.”

Sondra gülümsedi ve Clyde’ın soluğu kesilir gibi oldu. Kızın onunla böyle açık açık konuşup ondan çok hoşlandığını söylemesi sevinçten başını döndürmüştü. Bu güzel kızın onu kendi yaşantısının sınırları içine almak istediğini bilmek ne harika bir şeydi! Çevresini saran erkeklerin içinden hangisini isterse elde edebilecek kadar güzel bir kız hem de!

XXVIII

Ertesi sabah altı buçukta davetten döndükten sonra topu topu bir saatçik dinlenebilmiş olan Clyde, kafası karışık ve sıkıntılı düşüncelerle dolu kalktı: Roberta işini ne yapacaktı? Roberta bugün Biltz'e gidiyordu ve Clyde onu Fonda'ya kadar geçireceğine söz vermişti. Oysa şu anda hiç gitmek istemiyordu. Bir özür uydurması gerekiyordu elbet ama ne?

Yemek vaktinden bir saat kadar önce Clyde Roberta ya gizlice şöyle bir not verdi:

Canikom, çok üzgünüm ama şimdi haber geldi: Saat üçte, aşağıdaki bölüm şeflerinin toplantısı varmış; gitmek zorundayım. Yani seninle Fonda'ya gelemiyorum. Ama iş dönüşü birkaç dakika için sana uğrayacağım. Sana vereceğim bir şey var. Sakın bir yere gitme, bekle. Yalnız ne olur, üzülme. Elimden hiçbir şey gelmiyor. Çarşambaya döndüğünde uzun uzun görüşürüz.

Clyde

Roberta mektubu alır almaz okuyamadığından, önce, içinde iyi bir haber var sanarak sevindi. Ama birkaç dakika sonra kadınlar tuvaletinde açıp okuyunca yüzü asıldı. Dün akşamki hayal kırıklığından sonra bu sabah Clyde'ın üzerinde, tam anlamıyla bir soğukluk değilse bile bir dalgınlık, bir tuhaflık sezinlemişti. Şimdi de bu! Kızcağız onun böyle durup dururken değişivermesini neye yoracağını bilemiyordu. Belki Clyde'ın bu toplantılara gitmesi zorunluydu ama hiç de üzgün ya da canı sıkılmış gibi bir duruşu yoktu doğrusu. Oysa Roberta'nın üç günlüğüne gittiğini ve gitmeyi hiç istemediğini biliyordu.

O saat Roberta'nın içindeki umuttan eser kalmadı ve yerini derin bir çöküntüye bıraktı; başka bir deyimle karamlar bastı içini. Yaşam ona hep bir tür oyun oynuyordu. İşte şimdi, bütün Noel tatili ona zehir olacaktı!

İçinin üzüntüsü olduğu gibi yüzüne vurmuş olarak yerine döndü. Çalışırken ki durgun ve isteksiz tutumu Clyde'ın gözünden kaçmadı. Gene de Sondra'nın aşkı onu öyle bir sarmış, aklını öylesine başından almıştı ki şu anda doğru dürüst bir pişmanlık bile duymuyordu.

Saat birde fabrikaların canavar düdükleri kapanma zamanını duyurunca Roberta ile Clyde ayrı ayrı yollardan Roberta'nın odasına yollandılar.

Yolda genç adam düşünüp duruyordu: Ne söylemeli şimdi? Ne yapmalı? Roberta'ya olan sevgisi kırağı vuran çiçekler gibi birden soluvermişken nasıl hâlâ seviyormuş

gibi davranabilirdi? Daha on beş gün önce yaşam doluyken, şimdi son derece cansız ve renksiz kalan bir ilişkiyi sürdürebilmenin yolu neydi ki? Sevgisinin artık söndüğünü hiçbir yoldan belirtmeye ya da söylemeye gelmezdi. Çünkü bu, tam anlamıyla taş yüreklilik olurdu. Hem sonra kim bilir, belki Roberta tutar bir şeyler yapar, birilerine bir şeyler söylerdi... Öte yandan Sondra konusundaki istek ve umutlarına karşın Roberta'yla ilişkisini olduğu yerde tutmak da akıl kârı değildi. Olacak iş değildi zaten. Sondra'dan en ufak bir sevgi belirtisi görür görmez Clyde, Roberta'yı bırakmak yoluna gitmeyecek miydi nasılsa? Hem neden gitmesindi? Sondra'nın ona verebileceklerinin yanında Roberta'nın verdikleri hiç kalmaz mıydı? Eğer Clyde Sondra'yı elde edebilecek duruma gelirse Roberta'nın ona yük olmakta direnmesi haksızlık sayılmaz mıydı? Gerçekten insafsızlık olurdu bu; öyle değil mi?

O böyle kafa patlatadursun, odasına ondan önce varmış olan Roberta kendi kendine, "Bize ne oldu böyle birdenbire?" diye soruyordu. Clyde'ın durup dururken böyle soğuması... dün gece verdiği sözden dönmesi yetmezmiş gibi şimdi de onunla Fonda'ya kadar bile gelmiyordu... hem de Roberta tam üç gün kalmak üzere giderken! Clyde'a sorarsan elbette iş toplantısı var diyecekti ama gerçek miydi acaba? Roberta ile birlikte olmak istese böyle kaçamaklı davranmazdı. Onun akşam trenine kalmasını isteyemez miydi? Tanrım, bütün bunlar ne demeye geliyordu? Hem de aralarında olup bitenden bu kadar kısa bir zaman sonra?

Oysa önceleri o durum onları birbirine hiç kopmamacasına yaklaştırmış gibiydi. Şimdi bunlar bir değişikliğin, hayal gibi aşklarını bekleyen bir tehlikenin habercileri miydi acaba? Tanrım! Roberta her şeyini vermişti ona ve bu yüzden şimdi onun sevgisi, bağlılığı her şey demekti... Roberta'nın bütün umudu, varlığı, canı...

Clyde koltuğunun altında hediye paketiyle geldiği zaman Roberta odasında durmuş bu sorunu kafasında evirip çeviriyordu. Clyde eğer elinden gelirse Roberta ile olan ilişkisini biraz ayarlamak niyetindeydi. Ama yine de olup bitenleri hiç önemsemez gibi davranmak daha işine geliyordu.

"Bert, inan ben de çok üzgünüm," diye söze başladı. Tutumunda zoraki bir neşe, sevgi ve kararsızlık birbirine karışmıştı. "Daha birkaç saat öncesine kadar, bu toplantıdan benim de haberim yoktu. Ama sen de biliyorsun benim durumumu. Yakamı sıyrırmanın yolu yok. Sakın bunu kendine dert etme, tamam mı, Bert?" Genç kızın iyice tasalı ve karamsar olduğu yüzünden anlaşılıyordu. Clyde hediye paketini onun eline tutuştururken, "Neyse ki şunu getirmeye fırsat bulabildim," dedi. "Niyetim dün gece getirmektir ama başka iş çıktı, biliyorsun. İnan Bert, çok üzdü bu durum beni. Namussuzum."

Dün gece olsa Roberta onun hediyesini alınca sevinçten uçardı. Ama şimdi ilgisiz, masanın üstüne bırakıverdi. Clyde'ı onun elinden alan olayın sonuçlarını merak ederken, "Nasıl, eğlendin mi bari dün gece?" diye sordu.

Clyde kendi yaşamında önemli bir dönüm noktası, Roberta için de büyük bir tehlike belirtisi olan gecenin hiç üstünde durmamaya çalışarak, "Fena değildi," diye karşılık verdi. "Ben yalnızca amcamlarda yemek yenecek sanıyordum. Meğer aslında benim Bella ile Myra'ya kaval-yelik edip onları baloya götürmemi istiyorlarmış, Steele'lerin evinde. Çok zengin bir aile bunlar. Eldiven yapıyorlar. Her neyse Gil baloya gidemiyormuş diye kızları götürmek bana düştü. Gelgelelim pek de ilginç bir balo değildi. İyice sıkıldım orada."

Genç adam Bella, Myra, Gilbert adlarını onlarla içli dışlıymışçasına bir sesle söylemişti çünkü Griffiths'lerle onların akrabalığına Roberta'nın çok önem verdiğini biliyordu.

"Demek oradan çok geç çıktınız da o yüzden dönüşte buraya uğrayamadın?"

"Öyle oldu. Onları bekleyip onlarla birlikte dönmek zorundaydım. Bırakıp gelemedim ki!" Sonra Clyde kızın düşüncelerini bu konudan uzaklaştırmak amacıyla, "Ne o, sana getirdiğim hediye-yi açmayacak mısın?" diye sordu.

Roberta paketin kurdelesini çözmeye başladı. Ama kafası onun dün gece gittiği balodaydı. Neler geçmişti acaba orada? Bella ile Myra'dan başka hangi kızlar vardı? Sakın Clyde şu son günlerde başka bir kıza kapılmış olmasın? Sondra Finchley, Bertine Cranston, Jill Trumbull gibi kızların adı hiç dilinden düşmez olmuşt u. Yoksa baloda bu kızlar da var mıydı?

Roberta birdenbire, "Baloda kimler vardı bakalım?" diye sordu. "Kuzenlerinin dışında, demek istiyorum."

"Senin tanımadığın bir sürü insan. Otuz kırk kişi kadar vardı: Çoğu yakın kentlerle kasabalardan gelmişti."

"Lycurgus'dan kimler vardı, kuzenlerinin yanı sıra?" diye Roberta directti. "Vardı birkaç kişi. Jill Trumbull'la kız kardeşi bizimle birlikte geldiler. Arabella Stark'la Perley Haynes'i orada bulduk."

Gelgelelim Clyde'in bu yanıtı veriş biçimi, sesinin tınısındaki, bakışlarındaki bir şey, Roberta'nın içine sinmedi. Bu son durum kızcağızı iyice endişelendirmişti. Gene de Clyde'a pek yüklenmeyi akıl kârı bulmuyordu. Bir de baksın kızıverirdi. Öyle ya, daha Roberta ile sevişmeye başlamadan çok önceleri o, bu sosyete dünyasının adamı değil miydi? Roberta ona el koymayı içinden ne kadar isterse istesin, bunu Clyde'a sezdirmekten çekiniyordu.

Biraz da kendi karamsarlığını dağıtmak amacıyla, "Dün gece içimde kaldı; seni görüp de hediyeni veremedim diye," dedi.

Clyde onun sesindeki hüznü duydu ve gene eskisi gibi içi sızladı. Ne var ki artık kendini tutmaya kararlıydı.

"Ama durumu biliyorsun, Bert," dedi. "Şimdi anlattım sana."

Roberta içindeki gerçek endişeyi dışarı vurmamaya çalışarak üzgün üzgün, "Biliyorum," dedi.

Bu arada paketin kâğıdını çıkarmış ve hediye kutusunun kapağını açmıştı. Kutuyu açıp da içindeki makyaj setini görür görmez biraz yüzü güldü çünkü ömründe böyle güzel, böyle değişik bir eşyası olmamıştı.

“Ah, ne güzel şey bu!” diye hafifçe bağırdı. “Böyle bir şey beklemiyordum ben. Şimdi bunun yanında benim sana aldıklarım pek sönük kalacak.”

Gene de Clyde, ilgisizliğiyle yarattığı ruh çöküntüsünü bu güzel hediyenin bile onaramayacağını görüyordu. Kızın gözünde onun aşkı dünyanın tüm hediyelerinden daha değerliydi.

“Demek beğendin?”

Roberta, “Elbet beğendim, canım,” dedi. “Yalnız şimdi benim sana aldıklarım pek sönük kalacak,” diye karamsarlıkla ekledi. “Neyse, işine yarar sanıyorum. Ayrıca her zaman üzerinde taşıyabilirsin, kalbinin tam üstünde olsunlar istiyorum hep.”

Gümüş tükenmez kalemle dolma kalemin kutusunu sevdiği adama uzattı. İki hafta önce Clyde onu kolları arasına alıp teşekkür eder ve onun üzüntüsünü gidermeye çalışırdı. Oysa şimdi ne yapacağını kestiremeyerek oracıkta duruyordu. Pek soğuk davranmak istemiyordu ama alışılmış sevgi gösterilerine girişmek de işine gelmiyordu. Durumu kurtarmak için kof ve zorlama bir coşkunlukla kalemeleri övmeye koyuldu:

“Ay, bunlar ne güzel şeyler, canikom! Tam istediğim gibi! Başka ne versen böyle yararlı olmazdı! Her zaman kullanabilirim bunları!”

Kalemleri sözüm ona büyük bir sevinçle evirip çevirdi, sonra cebine taktı. Roberta öyle üzgün ve boynu bükük duruyordu ki karşısında, genç adam onu kolları arasına aldı ve öptü. Şeker gibi kızdı, orası kesin. Sonra, Roberta da onun boynuna sımsıkı sarılıp ağlamaya başlayınca Clyde onu göğsüne büsbütün bastırdı ve bu üzüntüsünün yersiz olduğunu, şunun şurasında çarşamba günü gene birbirlerine kavuşacaklarını, o zaman gene her şeyin eskisi gibi olacağını söyledi.

Oysa yalan söylediğini, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını düşünüyor ve buna kendi de şaşıyordu. Daha on on beş gün önce Roberta’yı canı gibi seven o değildi sanki! Başka bir kız onun böylesine aklını çelsin olacak şey değildi! Gel gör ki böyle olmuştu; Clyde Roberta’yı eskisi gibi sevmiyordu artık ve hiçbir zaman da sevmeyecekti. Bu yüzden de ona yürekten acıyordu.

Roberta şimdi onun içinden geçenleri okşamalarının ve sevgi sözlerinin arasından bile sezer gibi oldu; onda aradığı içtenliği bulamadı. Clyde ateş üstünde gibiydi: Sarılışı pek üstünkörü, ses tonu yapmacık, sözleri gerçek sevgiden yoksundu. Bu yetmezmiş gibi, birkaç dakika sonra Roberta’yı bırakıp saatine baktı ve, “Eh, ben artık gideyim, canikom,” dedi. “Saat üçe yirmi var; toplantı saat üçte. Seni uğurlamayı çok isterdim. Neyse, döndüğünde görüşürüz.”

Eğilip Roberta'yı öptü ama Roberta onun değişmiş, soğumuş olduğunu artık kesinlikle anlamıştı. Clyde ona yakınlık göstermeye çalışıyordu ama akli başka yerde gibiydi. Kızcağız fazla neşesizlik göstermeyi gururuna yediremeyerek kendini toplamaya çalıştı ve bunu bir yere kadar başardı da.

"Hadi, geç kalma, Clyde," dedi. "Çabuk ol. Yalnız ben Biltz'de pek uzun kalmak istemiyorum. Ne dersin, Noel günü, öğleden sonra gelsem seni bulabilir miyim? Nasılsa çarşamba sabahı işbaşı yapıyoruz."

Clyde candanlıkla, "Aa, elbet, buradayım, tatlım," diye yanıtladı. "Ne zaman dönersin sen?"

Roberta saat sekizde burada olacağını söyledi, Clyde da o saatte buluşabileceklerini bildirdi. Sonra gene saatini çıkararak, "Ben kaçıyorum," dedi ve kapıya yürüdü.

Roberta gidip onun ceketinin yakasına sarılı ve gözlerinin içene bakarak yarı yalvarır yarı buyururcasına, "Clyde, Noel'den sonraki akşam gerçekten geleceksin, değil mi?" diye sordu. "Başka bir yere söz vermeyeceksin, değil mi, canım?"

Clyde, "Sen hiç tasalanma; beni bilirsin," diye karşılık verdi. "Bu olanlar benim elimde değildi. Ama salı akşamı taş çatlasa buradayım, canıkom."

Sonra Roberta'yı öperek kaçtı oradan. Onunla böyle yeniden sözleşmesinin pek akıl harcı olmadığını bilmez değildi ama şu anda başka ne yapacağını da kestiremiyordu.

İnsan seviştiği kızı bırakırken az buçuk diplomasi kullanmalı, işi biraz idare etmeliydi, öyle değil mi? Böyle ansızın çekip gitmek akılsızlık ve beceriksizlik olmaz mıydı? Bu ipi koparmanın daha iyi bir yolu olmalıydı...

Bir yandan da genç adam daha şimdiden yılbaşı gecesi-ni ve Sondra'yı düşünmeye başlamıştı. Birlikte baloya gidiyorlardı. Clyde orada onun kendini gerçekten de sevmeye başlayıp başlamadığını anlayabilecekti.

O gidince Roberta bezgin bezgin döndü ve pencereye gidip onun arkasından baktı. Aşkları bundan böyle nereye gidebilirdi ki? Yoksa sonuna gelmiş miydi şimdiden? Tut ki herhangi bir nedenle Clyde ondan bıktı. Sonra? Roberta ona her şeyini vermişti. Geleceği ona, onun sevgisine bağlıydı. Clyde ondan bıkamazdı, bırakamazdı onu! Tanrım ne korkunç düşünce! Roberta ne yapardı o zaman, ne yapabilirdi? Keşke kendini vermemiş olsaydı ona, keşke bu kadar kolay ve çabuk boyun eğmeseydi onun isteğine!

Genç kız bakışlarını dışarda çıplak ağaçların kar serpintili dallarında dolaştırdı ve derin derin iç geçirdi: Bayramdı sözüm ona! Keşke Clyde ondan bu kadar üstün olmasaydı! Onun o parlak ve zengin dünyasında Roberta gibi bir kızın aşkı öyle değersiz kalıyordu ki! Roberta endişe içinde başını sallayıp bavulunu hazırladı ve yola çıktı.

XXIX

ycurgus'dan ve Clyde'dan sonra Biltz'e ve baba-
sının o rutubetli çiftliğine dönmek Roberta'nın
içini kararttı çünkü burada gördüğü her şey ona çocukluk
ve ilk gençlik yıllarının sıkıntı ve yoksulluklarını anımsa-
tıyordu.

İstasyon yerine geçen eski ve isli yapının önünde tren-
den indiği zaman babasını gördü; sırtında belki on yıllık
olan o eski kışlık paltosuyla. Titus Alden kendisi gibi yor-
gun ve kemikleri sayılan bir beygirin çektiği eski arabasına
binmiş, kızını beklemekteydi. Roberta gene her zamanki
gibi onun yılgın ve bezgin göründüğünü düşündü.

Roberta'yı görünce Titus'un yüzü güldü; onu oldum
olası çocuklarının hepsinden daha çok severdi. Çiftliğe gi-
den eğri büğrü toprak yola saparken baba kız neşeyle ko-
nuşmaya başlamışlardı.

Yolda karşılarına çıkan her ağaç, her dönemeç, her yapı
Roberta'ya eskiyi anımsatıyordu ama sevinçli bir anımsa-
ma değildi bu. Her yer öyle yoksul ve iç karartıcıydı ki!
Titus'un sağlık durumunun bir türlü düzelemeyişi, anne-
siyle Tom'un da pek yardımcı olamamaları yüzünden çift-

lik her zamanki gibi ailenin omuzlarında bir yükü. Yıllar önce konan 2000 dolarlık ipotek hâlâ kaldırılamamıştı, kuzey köşesindeki baca hâlâ yıkık duruyordu, merdivenler eskisinden daha bile çökmüş, duvarlarla çitler onarılmayı bekliyordu. Yalnız üzerlerindeki kar tabakası onları biraz güzelleştirmişti.

Annesiyle kardeşleri Roberta'nın yolunu gözlemekteydiler. Clyde olayını bilmediklerinden bu kavuşmanın ona da katıksız bir sevinç verdiğini sanıyorlardı. Oysa Clyde ve Clyde sorunundaki yeni gelişmeler yüzünden genç kız büyük bir çöküntü içindeydi.

Bu işin şimdi en kötü ve en üzücü tarafı annesine açıklamamış olmaktı. Roberta'ya öyle geliyordu ki Clyde sorununu bilse annesi gözünü pek yukarılara dikti diye onu kınayacaktı. Ayrıca kurcalamaya başlarsa Roberta güç durumda kalabilirdi. Oysa kızcağız, birine içini açmaya, Clyde konusundaki kuşku ve üzüntülerini anlatıp boşalmaya öyle ihtiyaç duyuyordu ki!

Tom ve Emily ile birkaç laf ettikten sonra mutfağa, Noel yemekleri hazırlamakta olan annesinin yanına gitti. O içeri girince annesi dönüp baktı ve, "Ey, Bob, nasıl oluyor şehirden köye dönmek?" diye sordu. Sonra biraz hüzünlü bir şekilde, "Lycurgus'dan sonra buraları senin gözüne pek sönük gelse gerek," dedi.

Ses tonundan ve bakışlarından anlıyordu ki Roberta onun gözünde hayatında iyice ilerlemiş olan bir insandı.

Roberta hemen gidip ona sevgiyle sarılarak, "Anne-
ciğim, sen neredeyse dünyanın en güzel yeri orasıdır,"
dedi. "Bilmiyor musun bunu?"

Cevap olarak annesi onu sevgi ve şefkatle süzdü ve sırtı-
nı okşayarak, "Benim de seni nasıl sevdiğimi bilirsin, Bob-
bie," dedi.

Bu sözler ana kız arasında eskiden beri süregelen yakın-
lık ve anlaşmanın bir simgesi gibiydi; öyle bir anlaşma ki
yalnızca karşılıklı sevgilerinin değil, birbirleriyle her konu-
da açık konuşmalarının üzerine kurulmuştu. Roberta'nın
boğazına bir şey düğümlendi, gözleri yaş içinde kaldı. An-
nesine her şeyi söylemeye can atıyordu. Ama Clyde'ı böy-
le delice sevmekle ve ona her şeyini vermekle, annesiyle
kendi arasına bir duvar örmüş gibiydi. Bu köy yerinde her-
kes... annesi bile... geleneklere aşırı derecede bağlıydı.

Gene Roberta bir an duraksadı. İçine dert olan sorunu
hemen şimdi, bir çırpıda anlatabilse ve annesinin yardımına
değilse bile sevgisine sığınabilse!

"Ah, anne, keşke sen de Lycurgus'da benim yanımda
olabilsen!" dedi. "O zaman..." Sonra ağzından laf kaçırmak
üzere olduğunu görerek sustu.

Annesiyle bir arada olsa Clyde'ın direnişlerine karşı ko-
yabileceğini düşünmüştü.

Annesi, "Elbet özlersin beni," dedi. "Ama böylesi senin
için daha iyi, değil mi? Buraları biliyorsun. Oradaki işin-
den de hoşnutsun. Seviyorsun oradaki işini, değil mi?"

“Evet, işimden yakındığım yok. Seviyorum. Sizlere biraz yardım edebilmek de güzel ama yapayalnız yaşamak iyi değil.”

“Newton’ların yanından niye çıktın, Bob? Grace, o kadar mı canını sıktı? Ben de sana can yoldaşı olur, diyordum.”

“Önceleri iyiydi. Gelgelelim hiç erkek arkadaşı olmadığından, benimle azıcık bir ilgilenen çıksa çok kıskanıyordu. Onsuz hiçbir yere gidemiyordum. Hep yanında olayım istiyordu. Bir başıma hiçbir yere çıkamaz olmuştum. Ama olmaz ki anneciğim. Anlarsın ya, hangi erkek yanında iki kız taşımak ister?”

Annesi, “Evet, anlıyorum,” diye güldü. Sonra, “Kim bu adam, Bobbie?” diye sordu.

Roberta, “Bay Griffiths, anneciğim,” diye yanıtladı. Sonra sevdiği adamın kişiliği bu basit köy yerinde gözüne bir kuyruklu yıldız gibi gözükersen, “Sakın adını kimseye söyleme,” dedi. “Bilinsin istemiyor. Çünkü ailesi çok zengin. Fabrikanın sahipleri, yani amcası. Sonra, fabrikada müdür filan durumunda olanların işçilerle arkadaşlık etmesi de yasak. Zaten yasak olmasa da işçi kızlara dönüp bakmaz o. Ama benim onlar gibi olmadığımı biliyor. Beni beğeniyor. Ben de onu. Hem zaten galiba yakında bu fabrikadan çıkıp başka bir yerde iş bulacağım. O zaman herkese açık açık söyleyebiliriz.”

Roberta bu söylediklerine kendi de pek inanmıyordu. Clyde’a kendini nikahsız vermekle belki de aşklarını sonu-

na kadar gizli kalmaya mahkûm etmişti. Clyde eğer onunla evlenmeye niyetli değilse bu sırrın açığa vurulmasını hiçbir zaman istemeyebilirdi. Ah, Roberta kendini ne acı, ne çirkin, ne korkunç bir duruma sokmuştu!

Öte yandan Bayan Alden kızının bir erkekle böyle gizli kapaklı bir ilişki kurmuş olduğunu öğrenince hem şaşırmış hem de kaygılanmıştı. Sakın Roberta başına bir iş açmasın? Kadıncağız kendi kendine Roberta'nın tertemiz, pırıl pırıl ve aklı başında bir kız olduğunu söylüyordu. Söylüyordu ama ne de olsa Roberta gençti. Sakın başına bir...? Ama yok, olamaz! Roberta'yı baştan çıkarıp aldatmak kolay iş değildi. Roberta tertemiz, kapalı ve ciddi bir eski zaman kızıydı.

Bayan Alden, "Fabrika sahibi Samuel Griffiths onun akrabası oluyor, demek?" dedi.

"Evet, anneciğim, öz amcası."

"Nasıl bir adam bu, Bobbie?"

"Çok iyi bir insan, anneciğim! Öyle yakışıklı ki! Bana karşı da çok iyi. Zaten oradaki işimi de galiba onun yüzünden seviyorum. Çok terbiyeli, ağırbaşlı bir adam olduğundan o basit işçi kızların civırtmasını önlüyor. Yalnız şef değil, baş müdürün de yeğeni olduğundan herkes onu sayıp dinlemek zorunda."

"İşte buna sevindim. Böyle kibar kişiler hesabına çalışmak iyi bir şey. Bilmiyorum, o çorap fabrikasındaki işinden

hiç hoşnut değildin. Bu genç seni sık sık görmeye geliyor mu, Bob?”

“Evet, geliyor anne,” diye Roberta hafifçe kızarak yanıtladı.

O sırada başını kaldıran annesi bunu gördü ve kızının utangaçlığına vererek, “Onu seviyorsun, değil mi Bob?” diye takıldı.

Roberta yalın ve içten, “Evet anne, seviyorum,” dedi.

“Ya o? O da seviyor mu seni?”

Roberta gidip pencere başında durdu ve aşağıda uzanan kış manzarasına baktı: Ailenin yoksul durumunu dile getirir gibi duran eski çiftlik yapıları... Nedense şu dakikada bu yapılar, ıssız ve karla örtülü, kızın gözüne umutlarının bir simgesiymiş gibi geldi. Eğer Clyde onu gerçekten seviyorsa ve onunla yaşamını birleştirmeye niyetliyse, bu çiftliğin ıssızlığı ve yoksulluğu da sona erecek demektir. Ama eğer Clyde onu sevmiyorsa, boş yere hayal kurmanın cezasını yalnızca Roberta değil annesi ve tüm ailesi de çekecekti.

Roberta annesine ne yanıt vereceğini bilemeyerek durakladı. Sonunda, “Sevdiğini söylüyor,” dedi.

Bayan Alden çekingen, umut dolu bir sesle, “Acaba seninle evlenmeye niyeti var mı dersin?” diye sordu.

Çocukları arasında en sevdiği ve en bel bağladığı Roberta’ydı.

“Anne, bak sana şu kadarını söyleyeyim...”

Roberta sözünü bitiremedi. Çünkü tam o sırada Emily'nin sokak kapısına doğru koşarak, "Hey, Gif geldi!" diye bağırdığı duyuldu. "Otomobille geldi. Birisi getirmiş olsa gerek. Elinde kocaman dört beş paket var."

Bir an sonra Tom'la en büyükleri olan Gifford içeri girdiler. Gifford Schenectady'deki General Electric Şirketi'nde çalışmaya başlamasının ilk meyvesi olan yeni bir palto giymişti. Annesiyle Roberta'yı sevinçle öptü.

Bayan Alden, "Hoş geldin, Gif!" dedi. "Biz seni dokuzdan önce beklemiyorduk. Nasıl oldu da böyle çabucak gelebildin?"

"Schenectady'de Bay Rearick'e rastladım; o da benimle gelsene, dedi, buraya kadar otomobiliyle getirdi beni."

Bu arada Roberta onun paketleriyle paltosunu almıştı. Emily masanın üzerinde yığılı duran paketlere yiyecek gibi bakıyordu.

Gifford küçük kız kardeşine, "Hey, Em! Dokunmak yasak ha!" diye seslendi. "Noel sabahına kadar el sürülmeyecek onlara. Noel ağacı kesip getiren oldu mu acaba? Geçen yıl benim görevimdi bu."

Bayan Alden, "Gene senin görevin, Gif," dedi. "Tom'a seni beklemesini söyledim. Sen en güzel ağaçları kesmesini bilirsin de."

Tam o sırada kapıdan içeri, bir kucak odunla Titus girdi. Çökük yüzü ve zayıf, kemikli yapısı genç kuşağın neşesiyle

çelişiyordu. Roberta bunu görünce içi cız etti. Gidip kollarını babasının beline doladı.

“Noel Baba benim babama cici bir şeyler getirmiş; kuşlar söyledi.”

Kendisi ona, çiftlikteki işlerini yaparken sıcak tutsun diye koyu kırmızı damalı bir oduncu ceketini getirmişti. Noel sabahı olsa da babası bunu görse diye sabırsızlanıyordu.

Sonra akşam yemeğinin hazırlanmasında annesine yardım etmek için gidip bir önlük aldı. Bir daha hiç baş başa kalmadılar. Ancak saatler sonra Roberta bir fırsatını bularak annesine, “Sakın kimseye bir şey söyleme,” diye fısıldadı. “Ona söz verdim, söylemeyeceğime. Sen de lafını etme.”

“Etmem, yavrum. Yalnız bu iş benim hiç içime sinmedi de. Her neyse, sen daha iyi bilirsin, elbet. Artık kendini yönetecek yaşa geldin sayılır; kendini koruyabilirsin, değil mi, Bob?”

Roberta, “Evet, anneciğim,” diye yanıtladı. Sonra annesinin o sevgili yüzünden kuşku değil de bir kaygı gölgesinin uçup gittiğini görerek, “Sen benim için hiç tasalanma, e mi?” diye ekledi.

Annesinin zaten derdi başından aşkınken bir de kendisi dert katmamalıydı...

Pazar sabahı Homer'den Gabel'ler çıkageldiler. İşlerinin iyi gittiği ve rahatlarının yerinde olduğu üzerlerinden akıyordu. Gerçi Agnes, Roberta kadar güzel değildi. Fred Ga-

bel de Roberta'nın ilgilenebileceği bir tip sayılmazdı. Gene de kendisinin şu üzüntülü zamanında kız kardeşini sıradan bir evliliğin ve sıradan bir kocanın verdiği güvenlik ve rahatlık içinde görmek Roberta'nın içindeki huzursuzluğu depreştirmeye yaradı. Fred gibi çirkin ve beceriksiz de olsa, bir koca bulup evlenmek kendisinin şu sıradaki ne olduğu belirsiz durumundan bin kat iyi değil miydi? Fred'le Agnes şu bir yıllık evlilikleri sırasında, karınca kararınca düzenlerini kurmuşlar, geleceğe umutla bakıyorlardı. Fred karısına Noel armağanı olarak bir gramofon almıştı. Bütün Alden'lere de güzel hediyeler getirmiş olmaları, durumlarının düzgünlüğünün bir kanıtı sayılmaz mıydı? Evlendikten sonra öğretmenlikten ayrılıp küçük bir kırtasiye dükkânı açmış olan Fred Gabel yanında bir de *Lycurgus Yıldızı* gazetesinin dünkü sayısını getirmişti. Dükkânındaki malların çoğunu Lycurgus'lu bir toptancıdan aldığından bu kasabayla ilgili haberleri yakından izlerdi. Pazar sabahı geç vakit kahvaltıya oturduklarında, "Ey, Bob, görüyorum ki senin kasabada işler tıkrında," diye konuştu. "Griffiths Şirketi Buffalo'dan 120.000 yakalık sipariş almış. Paralarını koyacak yer bulamıyorlardır artık."

Roberta, "Zaten işlerinin tıkrında olmadığı zaman yok ki!" dedi. "Bizim bölümde, tempo hiç azalmıyor."

Fred, "Heriflerin tuzu kuru," diye görüş belirtti. "Para sıkıntısı diye bir dertleri yok. Bir yerden duydum: Ilion'da yalnızca erkek gömleği yapacak bir fabrika kuruyorlarmış. Senin kulağına çalındı mı böyle bir şey?"

Roberta, "Yok, hiç duymadım," dedi. "Belki başka bir şirkettir." Fred gazetesinin sosyete sayfasını açarak, "Senin bölüm şefi olan o gencin adı neydi, Bob?" diye sordu. "O da Griffiths'lerden değil miydi?"

"Evet, Clyde Griffiths. Neden sordun?"

"Az önce onun adı gözüme ilişti de. Aynı adam mı diye merak ettim. Hah, işte burada." Fred parmağını bir paragrafa bastırarak gazeteyi baldızına uzattı.

Gloversville'li Bayan Vanda Steele'in cuma gecesi verdiği baloya Lycurgus sosyetesinin birçok tanınmış yüzü çağırılmıştı. Bayan Sondra Finchley, Bayan Bertine Cranstons, Jill ve Gertrude Trumbull kardeşlerle Bayan Perley Haynes'in yanı sıra Bay Clyde Griffiths, Frank Harriet, Tracy Trumbull, Grant Cranston ve Scott Nicholson baloya katılanlar arasındaydılar. Genç kuşağın bütün baloları gibi bu balo da geç saatlere kadar sürdü. Lycurgus'lu kafil otomobillerine binip yola çıktıklarında şafak sökmek üzereydi. Aynı grubun yılbaşı gecesi Schenectady'de Ellerslies'lerin yılbaşı balosunda bir araya gelecekleri söyleniyor.

Fred Gable, "Sizin şef boş durmuyor," diye söylendi.

Roberta ise yazıda adı geçenlerin Clyde'ın anlattıklarıyla pek ilişkisi olmadığını düşünüyordu. Bella ile Myra'nın hiç sözü geçmiyordu. Clyde da burada yazılanların çoğu-

nun adını vermemişti. Ayrıca baloda canının çok sıkıldığını söylemişti, oysa burada çok eğlenildiği yazılıyordu. Yılbaşında Schenectady'ye gideceği söylenenlerin arasında Clyde da vardı. Oysa Roberta yılbaşını onunla baş başa geçireceğini sanıyordu. Clyde bu yılbaş balosunun sözünü bile etmemişti. Belki bunun için de son dakikada bir özür uydurur, cuma gecesi yaptığı gibi kaytarıverirdi. Güzel Tanrım! Ne demeye geliyor bütün bunlar?

Roberta'nın içindeki bir yudum bayram sevinci de o saat snverdi. zerine bir dalgınlık, bir sessizlik kt.

Eniştesi, "Sizin şef bu, değil mi?" diye sordu.

Roberta karşılık bile vermeden kalktı.

"Bir dakika; çantamdan bir şey alacağım," diyerek hemen st kattaki odasına koştu.

Yatağın üstüne oturdu. Dertli olduğu zamanlar hep yaptığı gibi çenesini avucunun içine aldı, gözlerini yere dikti.

Clyde neredeydi şimdi?

Steele'lerin balosuna kimin kavalyesi olarak gitmişti? O kızla arasında ne vardı? Son zamanlara kadar Clyde öylesine onun üstüne düşmüştü ki aralarına başka bir kızın girebileceği Roberta'nın aklına bile gelmemişti.

Ama şimdi... ah, şimdi!

Roberta yerinden kalkıp pencereye gitti ve eskiden güzelliğiyle başını döndüren meyve bahçesine baktı. Bahçe yle çıplak ve ıssızdı ki şimdi! Ağaçların o kaskatı, kupku-

ru, is rengi kolları... rüzgârda sallanan o çıplak dallar... ve üzerlerinde tek tük kalmış kuru yaprakların hışırtısı. Kar. Onarım bekleyen sefil çiftlik yapıları...

Roberta'nın içinde bir kaygı kabardı birden. Bir an önce gitmeliydi buradan; yolunu bulursa hemen bugün gitmeliydi. Lycurgus'a dönüp Clyde'ın yanına koşmalıydı.

Bir an önce yola çıkmak için ne gibi bir özür uydurabileceğini düşünerek kafa patlattı. Sonra ta oralardan daha yeni kalkıp gelmişken böyle birden geri dönmesinin herke- se, hele annesine çılgınlık gibi geleceğini düşünerek dişini sıkıp dayanmaya karar verdi. Lycurgus'a hele bir dönsün, bir daha taş çatlasa böyle uzun süre oradan ayrılmayacaktı!

XXX

Roberta Noel gecesinin ertesi günü öğleden sonra Lycurgus'a, odasına döndü dönmesine... gel gör ki ortada ne Clyde vardı ne de Clyde'dan bir haber.

Bu arada Griffiths'lerle ilgili bir gelişme olmuştu ki bilse, Roberta'yı da yakından ilgilendirirdi.

Steele'lerdeki balodan sonra, Roberta ile eniştesinin okudukları sosyete haberi Gilbert'in de gözüne çarpmıştı. Pazar sabahı kahvaltı masasına oturmuş, tam kahvesinden bir yudum almak üzereyken haberi gördü; kahvesini içmeden masaya bıraktı ve yazıyı bir daha gözden geçirdi. Odada ve sofrada annesiyle baş başaydılar. Ama Gilbert annesinin Clyde konusunda kendi görüşlerini paylaştığını bildiğinden gazeteyi ona uzattı.

Sert ve alaycı bir sesle, "Sosyetemizde yeni bir yıldız doğuyormuş; buyurun, okuyun," dedi. Gözleri duyduğu öfke ve küçümsemeyle çakmak çakmak olmuştu. "Ne mutlu! Bundan sonra sıra bize gelecek!"

Bayan Griffiths, "Kim?" diyerek gazeteyi aldı, yazıyı serinkanlılıkla okudu.

Gene de Clyde'ın adını okuyunca boğuk bir şaşkınlık sesi çıkarmaktan kendini alamadı. Gerçi Clyde'ın Sondra'nın arabasına bindiğini ve sonra Trumbull'lara yemeğe gittiğini duymuşlardı. Gene de gazetenin sosyete sayfasına geçmek bambaşka bir şeydi.

Oğlunun bu konudaki tutumunu iyi bilen Bayan Griffiths, dalgın dalgın, "Bak sen," diye söylendi. "Buraya kimin sayesinde çağrıldı dersin?"

Gilbert, "Kimin olacak, Sondra denilen o çok bilmiş züppenin sayesinde elbet!" diye homurdandı. "Bizim Clyde'ı pek tutmadığımızı anladı ya, beni kızdırmak için o zibidiyi koz olarak kullanıyor; benden yüz bulamayışının öcünü alıyor sözüm ona. Ne yapayım sevmiyorum onu işte! Yanından hiç ayırmadığı o Bertine denilen gösterişçi kızı da sevmiyorum. Süslenip püslenip gezmekten, bir de para harcamaktan başka hiçbir şey bilmeyen bir sürü boş kafalı! Erkek kardeşlerinin de onlardan geri kalır yanı yok ha! Bugünlerde birinden birinin başına bir bela gelmezse bana da Gilbert Griffiths demesinler! Bakın, göreceksiniz de, dediydi diyeceksiniz! Koca dünyada gezip tozmaktan, eğlenip dans etmekten başka bir şey bilmiyorlar. Çalışmak denen şeyin adını bile duymamışlar sanırsınız! Babamla siz Bella'yı onların arasına nasıl salıyorsunuz, bilmem!"

Annesi buna karşı çıktı. Bella artık koca kız olmuştu. Yapıp ettiğine pek karışamazlardı ki!

Gilbert gene Clyde konusuna dönerek, "Beş parası yok; fabrikada da akrabalığımızın hatırına zar zor tutunuyor,"

diye acı acı söylendi. “Bu sosyete züppelerine yamanıp da ne olacak? Onlarla aşık atacak parası yok, olamaz da. Zaten parası olsa da vakti yok. Hem çalışıp hem de bu insanlarla fink atmayı nasıl başaracak, benim aklım kesmiyor. Bu züppelerin işi gücü gezmek!”

Aslında aklından geçen şeyler bambaşkaydı: Clyde böylelikle sosyeteye girerse kendilerinin de onu benimsemekten kaçamayacaklarını düşünüyordu. Öyle ya, babasının onu işten atmaya hiç niyeti olmadığı artık anlaşılmıştı.

Gerçekten de Samuel Griffiths oğlunun Clyde konusundaki düşüncelerine hiç katılmıyordu. Tersine, karısının gösterdiği yazıyı Clyde’ın değerinin bir kanıtı saymış gibiydi.

“Kuzum, çocukcağızın parası olmasa da arada bir davetlere, yemeklere çağrılmasında ben bir zarar göremiyorum,” dedi karısına. “Bence bu hem onun hem de bizim koltuklarımızı kabartacak bir şey. Demek ki çocukcağız Gilbert’in düşündüğünden daha üstünmüş. Ben bu işe karışmam; karışmak da istemem. Onu buraya getiren ben olduğuma göre ilerlemesine fırsat tanımak da boynumun borcu sayılır. Ona engel olmaya kalkarsam herkes ne der? Fabrikadaki işinde de güzel güzel çalışıyor.”

Sonradan, “Aşağı tabakadan kimselerle gezmesinden-se yüksek sosyeteden kimselerle gezmesi yeğdir bence,” diye sözünü sürdürdü. “Temiz, terbiyeli, çalışkan bir çocuk. Bana sorarsanız geçen yaz onu birkaç günlüğüne göle

çağırmalıydık. Size söyledim ama dinletemedim. Şimdi de elimizi çabuk tutup onu yemeğe filan almazsak dosta düşmana karşı gülünç düşeceğiz. Siz benim sözümü dinleyin de onu Noel ertesi ya da yılbaşı gecesini bir çağırın.”

Samuel Griffiths bu konuda belki gene sözünü geçiremezdi ya tam o sırada Albany’den dönen Bella kuzeninin Ellerslies’lerin yılbaşı balosuna da çağırılmış olduğunu söyledi. Bunun üzerine durumu kurtarmanın ve karşılarına dikilen “oldu bitti”ye boyun eğmenin kaçınılmaz olduğuna Bayan Griffiths’in de aklı yattı. Böylece Clyde Noel’in ertesi günü amcasının evine bayram yemeğine çağırıldı. Bu, kalabalık ve resmi bir yemek olacaktı. Karı koca Griffiths’ler Clyde’ı kolsuz kanatsız bırakmadıklarını, akrabalık görevlerini savsaklamadıklarını tüm çevreye böylece duyuracaklarını umuyorlardı. Başka türlü davranmalarının yolu yoktu artık.

Gilbert bunu haber alıp da bu konuda mat olduğunu anlayınca yüzünü ekşiterek, “Ne yapalım, öyle olsun!” diye söylendi. “Madem istiyorsunuz, öyle yapın. Ben bunu hiç gerekli görmüyorum gene de sizin dediğiniz gibi olsun. Neyse ki Constance’la ben o gün Utica’ya gidiyoruz. Yani istesem de burada bulunamayacağım!”

Sondra gibi diş bilemediği bir kız kurnazca dolaplar çevirerek hiç sevmediği kuzenini ona yamasın da o hiçbir şey yapamasın! Gilbert bunu düşündükçe kuduruyordu. Clyde da yüzüsüzün tekiymiş ki istenmediği yere bu yoldan ya-

manmaya çabalıyordu. Ne biçim erkekti bu böyle?

İşte bütün bunların sonucu olarak Clyde pazartesi sabahı Griffiths'lerden bir mektup daha almıştı. Bu kez Myra'nın imzasını taşıyan mektup onu Noel'in ertesi günü saat ikide bayram yemeğine çağırıyordu.

Roberta akşam saat sekizde geldiğinden o gününü boş sayan Clyde bu mektubu alınca, artık sosyeteye iyice yerleşmiş sayılacağını düşünerek katıksız bir sevinç duydu. Parası olmuş ya da olmamış ne çıkar? İşte Griffiths'ler bile onu kendilerinden sayıyorlardı artık. Hele Sondra'nın gösterdiği yakınlık! Genç kız daha şimdiden ona gönül vermiş gibi davranıp konuşuyordu. Clyde'ın böyle sevilip tutulması karşısında Gilbert de mat olmuş durumdaydı.

Buna ne buyrulur?

XXXI

zülerek söyleyelim: Griffiths'lerdeki öğle yemeği Clyde'ın öylesine gözünü kamaştırdı ki saat beş, sonra da altı olduğu halde genç adam bir türlü kafasını toparlayıp oradan ayrılamadı. Roberta'ya verdiği söz ağır basamadı bir türlü! Sofra başında Stark'larla kızları Arabella, Arnold'lar, Anthony'ler, Harriet'ler, Taylor'lar ve Lycurgus'un öteki ileri gelenleri toplanmıştı ve herkes neşe içindeydi. Saat altıdan biraz önce, çağrılanların çoğu izin isteyip ayrılmaya başladılar. Clyde'ın de onlarla birlikte kalkıp Roberta'nın yanına gitmesi gerekirdi. Ne var ki gençler grubundan Violet Taylor onun yanına gelerek, buradan çıkınca Anthony'lere gidip dans edeceklerini söyledi ve, "Siz de geliyorsunuz, değil mi?" diye sordu. "Elbet geliyorsunuz." Clyde "Peki," dedi. Roberta şu sırada evine dönmüş, onu bekliyor olsa gerekti ama Clyde onun yanına biraz geç gitse de olurdu, değil mi?

Gelgelelim Anthony'lerde kızlarla dans edip çene çalmaya dalınca Roberta'ya verdiği sözünü gene unuttu. Ancak saat dokuzda biraz tedirgin olmaya başladı. Öyle ya, Roberta onu dört gözle bekliyor ve nerde kaldığını merak

ediyor olsa gerekti. Tam da Noel gecesi. Hem de üç günlük bir ayrılıktan sonra...

Clyde dışardan hep neşeli ve yaşam dolu durmakla birlikte saatler geçtikçe içi içini yer oldu. Neyse ki bu gençler bir haftadır her gece geç vakitlere kadar dans edip eğlenmiş olduklarından iyice yorgun düşmüşlerdi. Bu yüzden saat on bir buçukta, artık ayakta duracak güçleri kalmadığından dağıldılar.

Clyde da Bella Griffiths'i kapısına götürüp bıraktıktan sonra, bakalım Roberta hâlâ ayakta mı diye, hemen Elm Sokağı'na koştu.

Gilpin'lere yaklaşırken ağaçların karlı dallarının arasından Roberta'nın lambasının ışığını gördü. Ne diyeceğini, işlediği bu bağışlanamaz kusura nasıl bir özür bulacağını bilemeyerek bir an bir ağaç altında duraladı ve söyleyeceği şeyleri kararlaştırmaya çalıştı. "Bunca saattir hep Griffiths'lerdeydim" mi deseydi? Yoksa nereye gitmişti? Roberta'ya bundan önce attığı yalana göre geçen cuma da Griffiths'lere gitmiş değil miydi?

Sonunda genç adam ayaküstü Roberta'ya gerçeği olduğu gibi söylemeyi, yalnız Anthony'lere gidişini amcasının buyruğuyla yapılmış bir görev olarak göstermeyi kararlaştırdı. Amcasının eline baktığına, geleceği ona bağlı olduğuna göre onun isteklerine uymak zorundaydı. Sözünden nasıl çıkabilirdi? Böylece Clyde bu yarı gerçeği aklına iyice yerleştirerek karların içinden yürüdü ve usulca Roberta'nın penceresini tıklattı.

O saat, içerdeki lamba söndü ve bir an sonra perde aralandı. Sonra, içerde kara kara düşünmekte olan Roberta bir şamdan yakarak kapıyı açtı, onu içeri aldı.

Clyde hemen fısıldayarak, "Hayatım, zr dilerim, bu sosyete yaşantısı da baş döndürücü olmaya başladı," diye lafa girdi. "Ben mrmde böylesine bir şehir görmedim! Bu insanlar hiç yorulmak bilmiyorlar be! Elini kaptırdın mı kolunu geri alamıyorsun. Durup dinlenmek yok! Cuma günü amcamlara gittiğimde, artık tatil sonuna kadar bu sonuncusu olur sandımdı. Gel gör ki dn, tam son dakikada, gene yemeğ çağırılmazlar mı? Hem de, ille gel, diyorlardı. Ben de yemeğ saat ikide filan oturulsa, saat sekizde ayrılıp sana verdiğim sözde durabileceğimi düşündüm. Ne gezer! Sofraya saat üçte ancak oturuldu. Herkes yeni dağıldı daha. Bitirin, değil mi? Bir türlü yakamı kurtarıp geledim, kaç saattir..." Sonra, "Ya sen neler yaptın, canikom?" diye sordu. "Hoşça vakit geçirdin mi bari? Umarım eğlenmişsindir. Nasıl evdekiler, beğendiler mi sana verdiğim hediye?"

Onun böyle makine gibi peş peşe sorduğ sorulara Roberta kısa ve ters yanıtlar veriyordu. Ve bir yandan da, "Ah, Clyde, nasıl yapabilirsin sen bunu bana?" der gibilerden ona bakıyordu. Gelgelelim Clyde kendi uydurmalarına ve elinden geldiğince kandırıcı bir sesle konuşmak çabasına kendini öylesine kaptırmıştı ki Roberta'ya tatlılıkla davranmak ya da sevgisini göstermek şöyle dursun, doğru dürüst bakamıyordu bile. Gerçi bir an için onu kucakladı ve dudaklarını dudaklarına bastırdı ama kızcağız gene de, tıpkı

cumartesi günkü gibi onunla arasına bir soğukluk ve uzaklık girmiş olduğunu hissedebiliyordu.

Ona baktı, onun söylediklerine tam inanmasa da böyle davranmak hiç işine gelmiyordu. Belki gerçekten amcasına gitmişti de amcası alıkoymuştu onu. Öte yandan, belki de yalan söylüyordu. Geçen cuma gecesi için o amcasının evinde olduğunu söylerken gazeteler onun Gloversville’de olduğunu yazmamışlar mıydı? Ne var ki şimdi Roberta onu bu konuda sorguya çekse Clyde kızıp daha da büyük yalanlar atmaz mıydı? Öyle ya Roberta’nın onun üzerinde, onun sevgisi dışında hiçbir gerçek hakkı yoktu ki! Gene de onun böyle birdenbire değişmesini hiç aklı almıyordu.

Clyde’a karşı şimdiye kadar hiç göstermediği bir dik başlılık ve huysuzlukla, “Demek bu akşam gelmeyişin bu yüzden?” diye sordu. “Oysa benim bildiğime göre kesin söz vermiştin; hiçbir engel çıkmayacaktı.”

“Evet,  yle demiştim. Eğer amcamdan mektup gelmeseydi s z mde duracaktım da! Biliyorsun, amcamdan başkasına pabuç bırakmam ama onun davetine sırt  evirmemin yolu yoktu doğrusu. Ne kadar önemli olduğunu biliyorsun.  irkin kaçardı; hem zaten sen de akşamdan önce gelmiyordun ki!”

Bunları s ylerkenki tutumuyla sesi şimdiye kadar söylediklerinin topundan daha belirgin olarak onun amcasıyla arasındaki ilişkilere verdiği önemi ve bunun yanı sıra Roberta ile olan arkadaşlığının ne kadar silik kaldığını, Rober-

ta'nın gözlerinin önüne serdi. Bu da demekti ki kendisinin onun uğruna yaptığı tüm özveri, kurduğu tüm düşler boşunaydı.

Roberta'nın içini bir korkudur aldı.

Kesik kesik, "Gene de," diye mırıldandı. "Hiç değilse buraya bir not bırakamaz mıydın, gelince elime geçsin diye?"

Bunu yumuşak bir sesle söylemişti çünkü Clyde'ı sinirlendirmek istemiyordu.

"Ama bir tanem, şimdi söyledim ya sana, böyle gecikeceğimi bilmiyordum ki! Saat en geç altıda dağılırsınız, diyor-dum."

"Evet, öyle ama, ne bileyim... gene de..."

Roberta şaşkın ve sıkıntılı duruyordu. Korku, üzüntü, karamsarlık, belli belirsiz bir öfke ve sonra umutsuzluk, umursamazlık Roberta'nın yüzünde birbirine karışmış, Clyde'a dikilen o gülmez gözleri çakmak çakmak olmuştu. Genç adam bu bakışların karşısında, ona haksızlık ve taş yüreklilik etmiş olduğunu iyice anlayarak bir suçluluk duygusuyla içinin ezildiğini hissetti. Her zaman soluk duran yanaklarına kıpkırmızı bir renk yayıldı.

Roberta ise bunu görmezden gelerek ya da o anda hiç üstünde durmayarak, "Pazar günü *Yıldız* gazetesinde o Gloversville'deki baloyu okudum, amca çocuklarının adı hiç geçmiyordu," diye ekledi. "Onlar yok muydu?"

İlk kez Clyde'ın sözüne inanmıyormuş gibilerden konuşmuştu. Ondan böyle bir şeyi hiç ummayan Clyde'ı en çok sinirlendirip pirelendiren işte bu oldu.

"Elbet onlar da oradaydı," diye yalan attı. "Ben var dedikten sonra nasıl sorabilirsin bana böyle bir şeyi?"

"Kızma, sevgilim, laf olsun diye sordum. Öğrenmek istedim de ondan. Hem sonra gazete, Sondra Finchley'le Bertine Cranston'un da orada olduğunu yazıyordu. Oysa sen onlardan hiç söz etmemiştin bana; yalnızca Trumbull'ları söylemiştin."

Onun bu sözleri karşısında Clyde sinirlenip kaşlarını çatarak, "Evet, ben de okudum bu yazıyı ama aslı yok," diye yanıtladı. "O dediklerin gelmişse bile ben görmemişim demektir. Sen gazetelerin her yazdığına ne bakıyorsun?"

Gene de davranışı inandırıcı değildi ve bunu kendi de biliyordu. Bu yüzden Roberta'nın onu böyle sorguya çekmesine kızmaya başladı. Ne hakkı vardı buna? Clyde'ın ayağına bağ olacak ve onun bu yeni dünyaya dilediği gibi girmesini köstekleyecek miydi yani?

Roberta ona hiçbir şey söylemeden yalnızca küskün gözlerle baktı. Birkaç adım geriledi ve elini umursamaz bir şekilde sallayarak, "Ah, Clyde, bana yalan uydurmanın gereği yok," dedi. "Bilmiyor musun bunu; nereye gidersen git vız gelir bana, yeter ki önceden bileyim de Noel gecelerinde böyle dımdızlak ortada kalmayayım! Bana koyan işte bu oluyor."

Clyde, "Sana yalan malan uydurduğum yok ki, Bert!" diye onu tersledi.

"Gazetelerin her yazıp çizdiğinden beni sorumlu tutamazsın ya! Griffiths'ler de oradaydılar. Bunu kanıtlayabilirim de! Ne diye böyle köpürüyorsun durup dururken? İşin içyüzünü anlatmadım mı sana? Kendi dilediğimi yapacak, gözümün baktığı yere gidecek durumda değilim ki! En son dakikada haber salıp çağırıyorlar; ben de gitmem, diyemiyorum; diyemem. Bana böyle kızmakla eline ne geçiyor sanki?"

Meydan okurcasına kıza baktı; o da başkaca ne diyeceğini bilemeyerek sustu. İçini kemirmeye başlayan kıskançlık kurdunun ne yaman bir şey olduğunu ona belli etmeyi istemiyordu. İstemiyordu ya, Clyde o parlak dünyada öteki arkadaşlarıyla öyle vur patlasın çal oynasın eğleniyordu ki! Oysa Roberta'nın hiçbir şeyi yoktu. Ayrıca son günlerde o öteki kızların adları da Clyde'ın dilinden düşmez olmuştu; gazeteler bile onları yazıyordu. Clyde'ın aklı onlardan birinde miydi acaba?

Kız birden başını kaldırıp Clyde'a bakarak, "O Bayan Finchley'i çok mu beğeniyorsun?" diye sordu.

Bu sorunun önemini Clyde hemen anladı. Bir yandan da onun böyle Sondra'yı mimlemesi karşısında biraz irkilmekten kendini alamadı. O anda, bu işin ortaya çıkmaması gerektiğini düşündü. Gene de sosyeteye artık iyice yerleşmiş olmanın verdiği bir şişinmeyle, "Elbet beğeniyorum

ya,” diye yanıtladı. “Bir kez çok güzel, sonra da çok iyi dans ediyor. Çok zengin; çok da güzel giyiniyor.”

Bunun dışında Sondra’ya karşı özel bir ilgi duymadığını eklemek üzereydi. Ama Roberta, için için, onun bu kıza duyduğu ilginin içyüzünü ve kendisiyle onların dünyası arasındaki aşılmaz uçurumu sezmişçesine, “Kim güzel giyinmez, onca parası olduktan sonra?” diye başkaldırdı. “Zengin olsam ben daha bile güzel giyinirim.”

Sonra, Clyde’in şaşkınlık ve üzüntü dolu gözleri önünde, sesi bir hıçkırıyla titredi. Onun kızgın hem de çok kızgın ve yüreğinden yaralı olduğunu Clyde şimdi hem gözleriyle görebiliyor hem de anlıyordu. İçinden, kızıp kaçmak geldi önce; sonra nasıl oldu bilinmez, yüreği yumuşayıverdi. Yakın zamanlara kadar candan sevdiği bir insana böyle kıskançlık yüzünden işkence çektiğini bilmek içini sızlattı çünkü kendisinin Hortense yüzünden çektiği kıskançlık acıları hâlâ belleğindeydi. Kendini Roberta’nın yerine koyabiliyordu... Belki de bu yüzden, tatlılıkla, “Aman sende, Bret!” diye mırıldandı. Sıradan bir arkadaşımın seni kızdırmadan söz edemeyecek miyim yani? Onunla öteki yönden ilgileniyorum demek istemedim ki! Senin bana, onu beğeniyor musun, diye sorduğun soruya karşılık verdim, hepsi bu.”

Onun karşısında sinirleri gergin bembeyaz bir yüzle, yumruklar sıkılmış olarak duran Roberta, kararsızlık ve yalvarış dolu bakışlarla, “Biliyorum,” diye konuştu.

“Ama onların her şeyleri var! Sen de biliyorsun bunu. Oysa benim hiçbir şeyim yok. Benim bu durumda onlarla baş edebilmem öyle güç ki! Onların elinde böyle bir sürü koz var.”

Sesi kısılarak sustu. Gözleri dolu dolu olmuş, dudakları titremeye başlamıştı. Hemen elleriyle yüzünü örterek döndü; omuzları sarsılıyordu. Daha doğrusu bütün vücudu sarsılarak, yüreği sökölürcesine ağlamaya başlamıştı. Şimdiye kadar baskı altında tutulan güçlü ve derin duyguların böyle birden ortaya vurulması karşısında şaşalayıp kafası karışan Clyde’ın da içi titredi. Sonuçta bunun bir oyun, onu etkilemek amacıyla yapılan bir rol olmadığı ortadaydı. Hayır; Roberta o anda, yapayalnız, kimsesiz, beş parasız ve silik bir kız olduğunu ve karşısında da sevdiği adamın yeni yeni ilgilenmeye başladığı, bir eli yağda, bir eli balda zengin kızlar olduğunu bütün çıplaklığıyla kavramıştı. Ardından gençliğini zindan eden o zavallı, yoksul yıllar uzanıyordu; gelecekte de bir beklediği yoktu.

Ta içinde kopan bir acı ve umursamaz tavırla, “O kızların olanakları bende olsaydı!” diye inledi. “Dünyayı biraz görüp tanıyabilseydim, bir yerlere gidebilseydim. Ama köy yerinde, beş parasız, aç çıplak büyümek, insanın elinden tutup yol gösterecek kimsesi olmadan...”

Roberta bunları söyler söylemez utandı. Öyle ya, Clyde’ı ondan soğutan yönler de bunlar olsa gerekti.

Clyde birden, büyük bir sevgiyle onu kollarının arasına aldı, kendi yaptığı kötülüğe yürekten pişmandı.

“Roberta, sevgilim, ağlama öyle,” diye yalvardı. “Seni üzmemek istememiştim: İnan bana, bir tanem, yemin ederim. Senin neler çektiğini ben bilmez miyim? Yaşamının nasıl güçlüklerle dolu olduğunu. Elbet biliyorum Bert: Eskisi gibi seviyorum seni. İnan bana. Ölünceye kadar da seveceğim. Kalbini kırdımsa özür dilerim, beni bağışla. İnan elimde olmayan bir durumdu, sevgilim. Gelemezdim, vallahi. Ama bundan sonra, elimden gelirse bir daha yapmamaya çalışırım, namussuzum. Sen dünyanın en şeker kızıydın, benim de canımın canısın... Saçlarınla gözlerin öyle güzel ki! Öyle de kıvraksın; fındık kurdu gibi. Vallahi doğru söylüyorsun, Bert. Ayrıca ne dans etmek yönünden ne de giyim kuşam yönünden başka kızlardan geri kalır bir yanın yok. İnan olsun, Bert! Ağlama artık, e mi güzelim? Ne olur. Seni üzdümse özür dilerim, canım. Bir daha hiç yapmam.”

Clyde’in, kendi çektiği güçlük ve acıları andıkça ortaya çıkan bir yufka yürekliliği vardı. Bu gibi durumlarda, karşısındaki kim olursa olsun içi sızlardı. Okşayıcı bir yumuşaklık gelirdi sesine. Karşısındakini, yavrusunu okşayan bir ana sevecenliğiyle sarardı ki bunun, Roberta gibi bir kızın üzerindeki etkisi çok derindi.

Ne var ki Clyde’in bu tür duyguları kibrit alevi gibi parlayıp sönerdi. Bir yaz fırtınası gibi esip yağmasıyla geçmesi bir olurdu.

Şimdilik bu kadarı Roberta’ya yetti. Clyde onu anlıyordu; ondan yanaydı, belki de bu yüzden eskisinden daha

çok seviyordu onu. İşler sandığı kadar sarpa sarmış değildi. Kız ona, onun aşkıyla yakınlığına sahip olduğuna inanıp içi serinleyerek, onun avutucu sözlerine kanarak gözlerini sildi. Böyle bebekler gibi zırladığı için özür diledi ondan. Hem de onun o kar beyazı gömleğinin önünü gözyaşlarıyla ıslatmıştı. Hele Clyde onu şimdilik bağışlasın, Roberta bu çocukluğa bir daha tövbe edecekti!

Bu arada Clyde hiç bilmediği bir ateşle tutuşmuş, onun ellerini, yanaklarını... ve sonra da dudaklarını öpüyordu.

İşte bu öpüşlerin, okşayışların ve karşılıklı sevgi sözlerinin arasında genç adam büyük bir aptallık yaparak kıza dünyada herkesten çok ve yalnız onu sevdiğine yemin etti. Bu yemini yalandı da; çünkü Sondra'yı Roberta'yı sevdiğinden bambaşka olmakla birlikte ondan geri kalmayan, belki daha güçlü olan bir ateşle, gerçekten sevmeye başlamıştı.

Ne var ki bu yeminleri duyan Roberta onun günahını almış olduğuna kendi kendini inandırdı. Onun gönlündeki yeri eskisinden çok daha sağladı; Roberta şimdi öteki kızların yeriyle dünyada değişmezdi kendi yerini. Öyle ya, belki onlar Clyde'la balolarda filan görüşüyorlardı ama onunla böyle çılgınca sevişmek yalnızca kendine nasip oluyordu.

XXXII

lyde Lycurgus sosyetesinin bir parçası olup çıkmıştı şimdi. Griffiths'ler de o Noel yemeğinde onu dostlarına tanıştırmış olduklarından, bu küçük kentin hemen hemen bütün ileri gelen ailelerinin ona kapılarını açmaları pek doğaldı. Ne var ki herkesin birbirini yakından tanıdığı bu daracık dünyada insanın kesesinin durumu, soyu sopu kadar, hatta bazen daha bile önemli sayılırdı. Bu yüzden kentin ileri gelenleri Clyde'ı bol bol oraya buraya çağırarak birlikte, onun koca olmaya elverişli sayılmayacağı konusunda kızlarının bol bol kulaklarını bükmekten de geri kalmıyorlardı.

Gene de bu Clyde'ın Sondra ve arkadaşlarıyla birlikte hemen her yere gitmesine engel değildi. Sondra onunla ilgilendikten sonra para durumunun içyüzünü anlamakta gecikmemiş ve onu çok masrafa sokmamak yolunda elinden geleni yapmaya başlamıştı. Çok zaman onu gelip kendi arabasıyla alıyor, gidilecek olan yere kendisi götürüyordu. Anne babasının, Clyde'la kendi arasındaki herhangi bir ilişkiyi, Clyde'ın parasızlığı yüzünden hoş karşılamayacaklarını biliyordu. Böyle bir şeyi kendisi de başlangıçta

aklından geçirmemişti. Ne var ki o yılbaşı gezisinden sonra ona yaklaştığını anlıyor ve şimdi durup durup, böyle bir şey olabilse, diye içinden geçiriyordu.

Gene baş başa kalma fırsatı o yeni yıl davetinden iki hafta kadar sonra çıktı. Amsterdam'daki bir danstan dönüyorlardı. Bella Griffiths'le Cranston kardeşler evlerine bıraktıktan sonra Stuart direksiyon başında, "Şimdi de seni evine bırakalım, Griffiths," diye seslenmişti.

Clyde'la bir arada olmanın zevki içinde yüzen ve bunun böyle hemencecik son bulmasını hiç istemeyen Sondra, birden, "Clyde," dedi, "Eğer beş dakika bize uğramak istersen sana sıcak kakao yaparım. Olur mu?"

Clyde, "Hem de nasıl!" diyerek arabayı Finchley'lerin köşküne doğru saptırttı. "Yalnız benim kusuruma bakmayın. Hemen gidip yatacağım. Saat üçü çoktan geçti," diye belirtti Stuart.

"Ağabey dediğin böyle olur!" diye Sondra güldü. "Zaten uykuna dikkat etmezsen güzelliğin bozulur."

Üç genç arabayı garaja bıraktıktan sonra arka kapıdan mutfığa girdiler. Stuart odasına çıkınca Sondra Clyde'ı bir masa başına oturttu ve gerekli hazırlıkları yapmaya koyuldu.

Ömründe hiç böylesine zengin bir mutfak görmemiş olan Clyde şaşkın şaşkın çevresine bakınarak, "Amma da kocaman mutfağınız var!" diye söylendi. "Kap kakaklarınız da ne çok, değil mi?"

Onun böyle bir mutfak düzeni ömründe görmemiş olduğundan gözlerini kamaştırmanın kolay olacağını anlayan genç kız, "Bilmem ki!" diye yanıtladı. "Bütün mutfaklar böyle değil midir?"

Onun şu bolluk dışında hiçbir şeyden haberi olmadığını gören genç adam, kendi çektiği ve gördüğü yokluğu gördükçe dünyanın zenginliği karşısında soluğu kesilir, aklı durur gibi oluyordu... Ne bolluk, güzel Tanrım! Böyle bir kızla evli olmayı ve ömrünü bunların arasında geçirmeyi bir düşün! Kapıda yığınla uşakların, koca bir köşkün, otomobillerin olacak; kimseye eyvallah demeyip yalnızca sağa sola buyruk vermeyi bileceksin. Hele bu son düşünce genç adamın pek içine sindi! Karşısındaki kızın çeşitli poz ve numaraları gözünü daha da boyadı bu yüzden. Onun afalladığını anlayarak Sondra zengin genç kız numarasının iyice tadını çıkarıyordu. Onun gözünde bir yıldız gibi parladığını, bir üstünlük ve lüks simgesi olduğunu biliyordu da.

Onun gözünü daha da kamaştırmak amacıyla yemek odasındaki ağır kabartmalı gümüşten kahve takımını getirdi, yaptığı kakaoyu süslü ibriğe boşalttı, götürüp masaya, gencin önüne koydu. Sonra onun yanındaki iskemleye oturarak, "Ne hoş değil mi?" dedi. "Böyle mutfağa gelip oyalanmaya bayılırım ama aşçının dışarda olduğu zamanı kollamam gerek. Yoksa kapıdan içeri adımımı attırmaz."

Büyük konaklardaki aşçıların nasıl davrandığı konusunda hiç bilgisi olmayan Clyde, "Öyle mi?" diye sordu.

Sondra onun geldiği dünyanın lüks ve parayla pek ilişkisi olmadığını artık iyiden iyiye anlamıştı. Gene de onu öylesine benimsemişti ki sırt çevirmiyordu. Hatta biraz sonra Clyde: “Sondra, böyle baş başa olmak ne harika değil mi? Bir düşün, bütün gece seninle iki laf etmeye fırsat bulamadım!” deyince genç kız onun bu senli benli yakınlığına kızmadı bile. Tatlı bir gülümseyişle, “Öyle mi?” diye mırıldandı.

Onun kristal boncuk işlemeli beyaz saten gece elbiseyle yanı başında oturmuş, ayaklarını salladığını görmek, hafif, tatlı kokusunu içine çekmek Clyde’ı heyecanlandırmıştı. Zaten kafası bu kızla dopdolu değil miydi? Gençlik, güzellik, zenginlik... hepsi böylesine bir arada... dünyalara değmez miydi bu?

Sondra da onun kendine karşı duyduğu tapınmaya yakın hayranlığın büyüüne kapılarak öyle bir yere gelmişti ki onu sevebileceğini... hem de çok sevebileceğini düşünüyordu. Gözleri nasıl da parlak ve kopkoyuydu; bakışları baygın ve ateşli! Hele saçları! O bembeyaz alnına dökülenler nasıl da iç gıcıklayıcıydı! Genç kızın bu saçları okşayıp düzeltmek için elleri karıncalanıyordu. Hele onun elleri; ince, uzun, biçimli ve hassas. Tıpkı Roberta ve Roberta’dan önce de Hortense ve Rita gibi Sondra onun ellerinin güzelliğine dikkat etmişti.

Genç adam sessiz oturuyordu şimdi, söz olarak ortaya dökmekten ürktüğü duyguların baskısı altında sinirleri so-

nuna kadar geriliydi... "Ah, onu ne kadar güzel bulduğumu bir söyleyebilsem ona! Kollarıma alsam onu ve öpsem, öpsem... o da beni öylesine öpse, öpse... başka hiçbir şey dilemem artık Tanrı'dan!"

Ne tuhaf ki gerçekte şehvetten arınmış bir düşünceydi bu: O kusursuz güzellikteki bir sanat yapıtını okşayıp sevmek isteyiydi yalnızca. Genç adamın gözleri bu isteğinin yoğunluğuyla çakmak çakmak olmuştı. Genç kız onun gözlerinden fışkıran bu ateşi gördükçe hem çekiniyor (çünkü Clyde'in onu en korkutan yönü buydu) hem de büyülenmişçesine, bu ateşin anlamını daha derinlemesine eşelemek istiyordu.

Bu yüzden şimdi kışkırtıcı bir tutumla, "Bana söylemek istediğin çok önemli bir şey mi vardı?" diye sordu.

Clyde yürekten, "Sana söylemek istediğim bir sürü şey var, Sondra!" diye yanıtladı. "Yazık ki izin vermiyorsun."

"Elbet vermiyorum ya! Böyle uslu, söz dinleyen bir çocuk olduğuna sevindim doğrusu."

Gene de dudaklarında şeytani bir gülüş vardı ve ona bakan gözleri, "Bütün söylediklerimi bu kadar ciddiye almıyorsun ya?" der gibiydi.

Bu kışkırtıcı bakışlarla aklı başından giden Clyde, kalıp onun ellerini kendi avuçlarında hapsetti ve gözlerinin ta içine bakarak, "Ne de olsa bu kadar insafsız değilsin ya, Sondra?" diye sordu. "Ne olur, biraz izin var bana, ah, içimden tüm geçenleri sana söyleyebilsem!"

Genç kız onun ateşini körüklemenin nasıl kolay olduğunu yeniden anlamıştı. Gene de onun susmasını istemediğinden biraz geri çekilerek, "İzin mizin yok!" dedi. "Sen zaten her şeyi gereğinden fazla ciddiye alıyorsun; öyle değil mi?"

Ne var ki bunları söylerken, kendi de bilmeden bakışları yumuşamıştı ve gülümsüyordu.

"Elimde değil ki, Sondra! Elimde değil işte!" diye Clyde hırsla konuştu. "Üzerimde bıraktığın etkiyi hiç mi hiç bilmiyorsun. Öyle güzelsin ki! Güzelsin ya. Sen de biliyorsun bunu. Durmadan seni düşünüyorum, Sondra. İnan bana. Sen aklımı başımdan aldın benim, öyle ki, seni düşünmekten gözüme uyku girmiyor. Deliye döndüm, inan! Bu gece senin bütün o diğer çocuklarla dans ettiğini gördükçe neredeyse kuduruyordum. İstiyordum ki başka hiç kimseyle dans etme, yalnız benimle ol! Gözlerin öyle güzel ki, Sondra! Dudakların, çenen, gülüşün, öyle güzel ki!"

Ellerini, kızı usulca okşamak istermiş gibi uzattı, sonra geri çekti; içi eriyerek, derin derin baktı onun gözlerine, tapındığı tanrıçasına bakarcasına. Sonra birden onu kollarının arasına aldı ve kendine doğru çekti. Onun sözleriyle heyecandan içi titreyen, biraz da kendinden geçen genç kız, bu harekete karşı koyacağı yerde bakakalmıştı. Onun o coşkun duygularından büyülenmişti. Onun kendine karşı duyduğu ateşli aşkla öylesine başı dönmüş, gözleri karar-mıştı ki şu anda kendi de onu biraz seviyormuş, korkmasa

çok, pek çok sevebilirmiş gibi geliyordu. Kendi gözünde o da güzel ve çekiciydi. O da kimselere benzemeyen, bambaşka bir erkekti, parasız da olsa. Çevresindeki gençlerden daha ateşli, duygulu ve dinamikti ki! Ah, aile yönünden bir sakıncası olmasa da Sondra böyle bir anı onunla sonuna kadar paylaşabilse!

Aynı dakikada genç kız, ana babası şu durumu öğrenirse Clyde'la olan arkadaşlığının bıçakla kesilmişçesine burada biteceğini düşündü. Bu düşünce onu sarstı bir an; gene de Clyde'a karşı duyduğu isteği söndüremedi. Gözleri sıcacık, yumuşacık bakıyordu, dudaklarında tatlı bir gülümseme vardı.

"Bana böyle şeyler söylemene izin vermem doğru değil, biliyorum," diye mırıldandı ama ona sevgi dolu gözlerle bakarak, "Doğru değil bu yaptığımız, biliyorum; ama gene de..." dedi.

"Neden, Sondra? Neden doğru değilmiş? Seni böyle deli gibi sevmem neden yasak olsun?"

Clyde'ın gözleri hüznle bulutlanmıştı. Genç kız bunu görünce, "Ne bileyim ben!" diye inlercesine konuştu. "Ben-ce... şey..." Sondra, "Bizimkiler böyle bir şeye dünyada izin vermezler," diye ekleyecekti ya vazgeçti; yalnızca, "Birbiri-mizi yeteri kadar tanımıyoruz da," dedi.

"Ah Sondra, ben seni öylesine sever, senin için deli divane olurken sen böyle mi konuşacaksın? Benim seni sevmem vız mı geliyor sana?"

Genç kızın ortaya vurduğu kuşku ve ürkeklik, Clyde'ın gözlerine bir hüznün, bir korku vermiş, bakışlarındaki özlem daha da derinleşmişti. Bunu gören kızın içi eridi gitti. Sondra böyle bir tutkunluğun sonunun nereye varacağını bilemeyerek öylece ona bakıyordu. Bu bakıştaki yumuşamayı sezen genç adam onu kendine doğru çekti ve öptü.

Sondra buna kızacağı yerde bir an onun kollarına bıraktı kendini, isteyerek ve içi sevinçle dolarak. Sonra hemen aklı başına geldi ve kendini toparlayarak kesinlikle, gene de sertleşmeden, "Artık gitsen iyi olacak," dedi. "Öyle değil mi?"

Kendi cüretine kendi de şaşmış, bu yüzden biraz da ürkmüş olan Clyde, şimdi cılız ve uslu bir sesle, "Kızdın mı?" diye sordu.

Kız ondaki bu ezikliği sezdi: Bir kölenin efendisine gösterdiği söz dinler bir tutum vardı. Bunu hem sevdi hem sevmedi; çünkü Hortense gibi o da bir yerden sonra efendi değil köle olmayı isterdi. Başını biraz hüznle sallayarak, "Saat çok geç oldu," demekle yetindi ve sevecenlikle gülmüştü.

Clyde burada daha fazla kalmasının doğru olmayacağını sezmişti. Şu sırada kızı daha ötelere zorlayabilecek kadar yürek ve kararlılığı olmadığından ve zaten kendini bu kızıdan daha aşağı gördüğünden gidip paltosunu aldı ve ona doğru son, üzgün, gene de uslu bir bakış fırlatarak oradan ayrıldı.

XXXIII

Roberta, Clyde'la aralarındaki aşk konusundaki içgüdülerinin yersiz ve temelsiz olmadığını anlamakta gecikmedi. Genç adam gene tıpkı önceki gibi onu savsaklamak ve atlatmaktan vazgeçmiyor; sonradan da kendi elinde olmayan, engeller çıktığında ayak diretiyordu. Kızcağız kimi kez acı acı yakınıp kimi kez ona yalvar yakar oluyor, kimi kez kendi kendine, hiç ses etmeden "karalar bağlamakla" yetiniyordu. Gel gör ki durumda hiçbir değişme ya da düzelme yoktu. Çünkü artık Sondra'ya umutsuzca tutulan Clyde'ın Roberta'yı gözü görmez olmuştu. Vız geliyordu ona artık Roberta. Sondra öyle şahaneydi ki!

Öte yandan her gün tüm çalışma saatleri boyunca aynı odada olduklarından genç adam Roberta'nın ruhunu dolduran karamsarlığı ve umutsuzluğu ister istemez görüyordu. Kimi zaman kızın kafasından geçen düşünceler, onu suçlayan birer sesmişçesine onu sarsıyor, içine dokunuyordu. O kadar ki Clyde bu üzüntüyü hafifletmek amacıyla kızın yanına giderek onu görmek istediğini, eğer evde olacaksa o akşam ona geleceğini söylüyordu. Roberta da üzüntüden öyle aklı başından gitmiş, ona hâlâ öylesine tutkundu ki,

“Gel,” demekten kendini alamıyordu. Clyde onu görmeye gidince de eski anılarla bu küçük odanın duygusal etkisine ister istemez kapılarak kendini unutuveriyordu.

Roberta’ya böyle bir yaklaşıp bir uzaklaşmak sonunda onu bezdirdi ve genç adam her ne pahasına, hatta Roberta’ya öldürücü bir darbe vurmacasına da olsa bir yolunu bulup bu bağı koparmanın zorunluğunu duydu. Roberta’dan ona neydi sanki? Hiçbir zaman evlenme sözü vermemişti ki ona.

Kimi zaman da Clyde kendini iki yüzlü, saman altında su yürüten, ahlaksız ve taş yürekli bir insan olarak görüyordu. Öyle ya, kendi zevki için Roberta’yı zorla baştan çıkarmıştı. Kendi başına bıraksa Roberta onunla hiç ilgilenmeyecekti.

Bu arada onların ilişkileri üstüne şunu söylememiz gerekiyor ki sevişmeye başladıklarından beri hiçbir zaman, en basit bir korunma yolu bile düşünüp konuşmuş değildilerdi. Derken şubat ortalarında, Clyde’ın onunla her türlü ilişkiyi kesinlikle kesmeye karar verdiği sıralarda, Roberta da onun peşinde koşmanın boşuna olduğunu iyice anlayarak, bu fabrikadan çıkıp başka yerde iş bulursa onu zamanla unutabileceğini ve hiç değilse kadınlık gururunu kurtarabileceğini düşünmeye başlamıştı. Yazık ki işte tam bu sıralarda bir sabah, kızcağız fabrikaya dehşet ve telaş içinde koşmak zorunda kaldı; gözleri eskisinden bin kat daha büyük kuşku ve korkuyla dopdoluydu. Çünkü hem Clyde’ın hem de kendisinin bu işi kesip atacakları yerde

zayıf davranarak uzatmaları yüzünden, tam ikisi için de felaket sayılacağı şu sırada Roberta gebe kalmıştı.

Clyde'in tatlı sözlerine kanıp kendini verdiğiinden beri her ay günleri saymış ve şimdiye kadar hiçbir aksamayla karşılaşmamıştı. Gel gör ki bu kez iki günlük bir gecikme vardı. Oysa bundan önceki dört gün sırasında Clyde ona elini bile sürmemişti. Fabrikadaki tutumu da adamakıllı soğuk ve ilgisizdi.

Şimdi de bu!

Roberta'nın Clyde'dan başka tutunacak dalı yoktu. Onun da bütün soğukluğu üzerindeydi.

Clyde'in yardımı olmadan (hatta belki onun yardımıyla bile) bu çıkmazdan kolay kolay yakasını sıyıramayacağını düşündükçe korkuya kapılan Roberta, hep annesini, babasıyla kardeşlerini, akrabalarını, bütün tanıdıklarını aklından geçiriyor ve başına böyle bir felaket gelirse onların neler diyeceklerini kulaklarıyla duyar gibi oluyordu. Çünkü "herkesin" neler düşüneceğini Roberta çok önemser, "laf" olacak diye ödü kopardı. Nikahsız sevişmenin damgası! Bir çocuğun alnına "piç" lekesinin sürülmesi!

Başlangıçta Clyde nasıl ateşle sevmişti onu; nasıl yeminler etmişti. Oysa şimdi... şimdi...

Ne var ki onun son zamanlardaki soğukluğundan çekinerek gecikmeye, oyalanmaya gelmezdi. Şu andaki duyguları ne olursa olsun Clyde ona yardım etmeliydi. Şu durumda Roberta başka ne yapabileceğini, onun dışında

kime başvuracağını bilmiyordu. Clyde'in yapılacak şeyi bildiğine inanıyordu. Zaten, "Herhangi bir şey olursa, arkanda ben varım," dememiş miydi bir zamanlar?

İlk iki gün, hatta üçüncü sabah fabrikaya gelirken bile Roberta, "Belki gözümde büyütüyorum," diye düşünebiliyordu. Belki basit bir gecikmeydi bu da, her an düzelebilirdi. Ne var ki vakit ikindiye bulup da hâlâ bir işaret gelmeyince kızcağız adsız korkular içinde kıvranmaya başladı. Zaten az olan serinkanlılığı olduğu gibi elden gitti. Birine akıl danışmaya, birine sığınmaya ihtiyacı vardı, onu seven birine gitmeliydi. Ah, Clyde! Clyde soğukluk, ilgisizlik göstermenin sırası mıydı şimdi? Bir şeyler yapmak gerekiyordu, hem de hiç gecikmeden... çarçabuk... yoksa, Ulu Tanrım, bu durumun büyük bir karabasan olup çıkması işten bile değildi.

Roberta öğleden sonra saat dört buçukta işini bıraktı ve hemen tuvalete koştu. Orada ayaküstü, kısa bir not karaladı Clyde'a, telaşlı, panik dolu:

Clyde. Seni bu gece mutlaka görmem gerekiyor ama mutlaka. Sana söyleyeceğim bir şey var. Yalvarırım gecikmeden gelmeye çalış ya da istersen başka bir yerde buluşalım. Sana kızmış ya da gücenmiş değilim ama bu gece ne yap yap, beni gör. Ne olur, nereden buluşacağımızı hemen söyle.

Roberta

Bunu okur okur okumaz anlatımındaki yeni ve çok tuhaf paniği sezen Clyde, başını hafifçe çevirip kıza baktı. Yüzünün kireç gibi beyaz ve solgun olduğunu görünce hemen, "Olur," gibilerden bir işaret yaptı. Çünkü kızın ona söyleyeceği şeyin alabildiğine önemli olduğu yüzünden okunuyordu. Gerçi Clyde bu gece Stark'larda akşam yemeğine davetliydi; gene de önce Roberta'ya gitmeden olmazdı. Olmazdı ya, sorun neydi acaba? Kızcağızın ailesinden bir ölen, hasta olan ya da yaralanan filan mı vardı?

Clyde saat beş buçukta randevu yerine gitti. Roberta'yı böyle soldurup üzen şeyin ne olduğunu merak ediyordu. Bir yandan da düşünüyordu ki eğer Sondra konusunda kurduğu düşlerin gerçekleşmesini istiyorsa yufka yürekliği yüzünden Roberta'ya yeni baştan yaklaştırmaya gelmezdi. Ne olursa olsun, soğuk ve uzak durmalıydı ki Roberta onun aşkının artık bittiğini anlasın.

Saat altıda kararlaştırılan yere gelince Roberta'yı gölgede bir ağacın gövdesine yaslanmış buldu. Üzerinden tasa ve umutsuzluk akıyordu.

"Bert, ne oldu, kuzum? Nedir seni böyle korkutan? Ne var?"

Ne kadar soğuk durmaya karar vermiş olursa olsun onun gözle görülür üzüntüsü ve çaresizliği karşısında içi sızlamıştı.

"Ah, Clyde, nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum ki! Eğer korktuğum gibiyse başım yandı demektir..."

Roberta'nın alçak ve gergin çıkan sesi, dertli ve ne yapacağını bilemez durumda olduğunu açıkça ortaya koyuyordu.

Clyde, "Bert, söylesene, kuzum!" diye hafifçe bağırdı. "Neden söylemiyorsun bana? Ne oldu? Neden böyle bitkinsin? Bak, titriyorsun."

Ömründe böyle bir düğümle karşılaşmadığından, işin içyüzünün ne olabileceği şu sırada bile aklına gelmiyordu. Yalnız son zamanlarda Roberta'ya iyice sırt çevirdiği için kendi kendinden utanıyor ve şimdi nasıl bir tutum takınacağını kestiremiyordu. Ayrıca Roberta'ya takılıp akşam yemeğine geç kalmak istemediğinden duyduğu sabırsızlık açıkça ortadaydı. Bu Roberta'nın da gözünden kaçmadı.

Durumunun güçlüğünden güç alarak, "Biliyorsun, Clyde," diye yalvarırcasına ama bir netlikle konuştu: "*Bir şey olursa, ben senin arkadayım, demiştin bana.*"

Clyde kızın derdinin ne olduğunu o anda anladı. Eğer gerçekse bunun büyük, ivedi, tehlikeli bir dert olduğunu da anladı, suçun kendinde olduğunu da. Gerçek bir çıkmazdı bu: Eğer Clyde daha büyük bir tehlikeyle karşılaşmak istemiyorsa bu çıkmazdan hemen kurtulmak zorundaydı.

Bir yandan da son zamanlarda Roberta'ya nasıl yüz çevirdiğini anladıkça bunun kendini biraz daha bağlamak amacı güden bir gönül oyunu, bir sevda hilesi olabileceğini düşünmüyor değildi ama buna kendinin bile pek akli yatmıyordu. Kızın hali öyle endişeli ve umutsuzdu ki! Kendi

de telaşlanmaya başlayarak, “İyi ama nerden biliyorsun?” diye bağırırcasına sordu. “Böyle birkaç günden anlaşılmaz ki, değil mi? Kestirip atamazsın ki! Bir de bakarsın yarın her iş yoluna girmiş.”

Ne var ki duyduğu kuşku ve telaş onun da sesine vurmuştu.

“Yok, Clyde, yok; hiç sanmıyorum. Keşke öyle bir şey olsa. Tam iki gün geç kaldım, ömrümde böyle gecikmediydi şimdiye kadar.”

Kızın bunu söyleyişinde öyle bir kaygı ve zavallılık vardı ki Clyde onun numara yapabileceği düşüncesini olduğu gibi aklından silmek zorunda kaldı. Gene de böyle kol kanat kırıcı bir gerçeikle, böyle, hemencecik yüz yüze gelmek istemediğinden, “Bu da hiçbir anlama gelmeyebilir,” diye omuz silkti. “Bu işin daha uzun zaman bile geciktiği olmaz mı?”

Onu görmüş geçirmiş, kendine güvenir bir erkek olarak tanımış olan Roberta, şimdi sesindeki kararsız ve toy tonu duyunca öylesine ürktü ki, “Yoo, hiç sanmıyorum!” diye bağırırcasına konuştu. “Hem ne de olsa, eğer korkularımın aslı varsa ne kötü olur, değil mi? Söyle bana, ne yapayım ben şimdi? Bir ilaç filan bildiğin varsa söyle de alayım.”

Roberta’yı elde etmek çabasındayken kendini görmüş geçirmiş, yaşamı yakından tanıyan bu tür serüvenlerin getirebileceği tehlikeleri çocuk oynacağı sayan bir “dünya erkeği” gibi göstermiş olan Clyde, şu anda ne yapacağını

bilmez durumdaydı. Aslında cinsel yaşantının içyüzü ve böyle serüvenlerin insanın başına örebileceği çoraplar konusunda hiçbir bilgisi olmadığını şimdi kendi de görüyordu. Evet, gerçi Kansas City ve şikago'da Ratterer, Higby ve Heggund gibi akıl hocalarından ders almış, onların anlattıklarını, övünme ve öğütlerini can kulağıyla dinlemişti, ne var ki aslında onların da pek bir şeyler bilmediklerini, şişirerek anlattıkları kızların da kendilerince toy ve bilgisiz olduğunu Clyde şimdi kestirebiliyordu. Onların bilip bilecekleri kendi düzeylerinde insanlarla alışveriş yapan birtakım şarlatan eczacı ve doktorların söylentisiydi. Clyde şu anda bunlara da razıydı, gelgelelim Lycurgus gibi küçük ve kapalı bir kentte bu biçim adamları nerden bulabilecekti? Dillard'a sırt çevireli beri, böyle bir kötü zamanda güvenebileceği, değil yakın bir dost, tek bir tanıdığı bile kalmamıştı.

Ayak üstü aklına gelen tek şey rastgele bir eczacıya başvurmaktı. Belki bir para karşılığında işe yarar bir ilaç ele geçirebilirdi. Ama kaç para? Sonra böyle çat kapı gidip ilaç istemek tehlikeli olmaz mıydı? Ya eczacı ona buna söylerse? Ya Clyde'ı sorguya çekmeye kalkarsa? Bu gibi istek ve satışları haber verdikleri başka bir yer var mıydı acaba? Kendisi de Gilbert Griffiths'e öyle bir benziyordu ki onu Gilbert saran birisi böyle bir laf çıkardı mı artık Clyde hapı yuttu demekti.

Bu korkunç tehlikenin ortaya çıkmasının sırası mıydı ya şimdi, tam Sondra'yla arkadaşlığı böylesi ilerlemişken?

Sondra son zamanlarda Clyde'la gizli gizli öpüşür olmuş ve daha da tatlısı, ona olan sevgisini göstermek amacıyla kravat, altın kalem, mendil gibi ufak tefek hediyeler göndermeye başlamıştı. Bunların hepsi de Clyde'ın evde olmadığı sırada kapısına bırakılıyor ve onun bu arkadaşlığın geleceğine ilişkin umutlarını git gide güçlendiriyordu. Öyle ki her iş yolunda giderse bu arkadaşlığın evlenmeyle sonuçlanması bile akla yatkın gelir olmuştu. Clyde buna kesinlikle güvenemiyordu gerçi... Sondra niyet ve duygularının içyüzünü ele vermekten kaçınan bir kızdı ve bu Clyde'ın ateşini daha da körüklemeye yarıyordu.

Şimdi Roberta'ya dönerek yapmacık bir güvenle, "Her neyse," dedi. "Ben senin yerinde olsam bu gece artık bu işi kafamdan çıkarıp atardım. Bir de bakarsın her şey yoluna girmiş. Şimdiden bilemezsin ki! Zaten bir şey düşünebilmemiz için de biraz zaman gerek. Bir ilaç bulabileceğimi sanıyorum. Yalnız böyle telaşlanmasan iyi olur."

Sesi güven doluydu ama gerçekte yüreği "üç buçuk" atıyordu! Roberta ile ilişkiyi kökünden kesmek kararında çok geç kalmış ve kendini elle tutulur, gözle görülür bir tehlikeye atmıştı. Hele ki her şeyi yadsıyarak suçu üzerinden silkelemeye kalkışsın olmazdı. Roberta hâlâ onun bölümünde çalışıyordu ve Clyde ona birkaç mektup yazmıştı. Hem sonra kızın en ufak bir yakınması üzerine Clyde'la ilgili herhangi bir kovuşturma açılır da geçmişteki izleri ortaya çıkarsa genç adamın işi bitmiş demektir. Bütün bun-

ları düşününce Clyde kıza bir an önce ve çıt çıkarmadan yardım etmesinin zorunlu olduğu kanısına vardı.

Ama tut ki olmadı... bir çıkar yolunu bulup yardım edemedi... o zaman... evet o zaman böyle bir yadsıma yoluna gidebilirdi, böyle bir durumda çok erkek bunu yapar... kızla olan ilişkisini yadsımak yoluna sapıp yakasını kurtarmaya bakardı. Bu da pek güzel bir kaçış yolu sayılırdı; gelgelelim Clyde'ın fabrikadaki ve bu kentteki durumu öyle çürük temellere dayanıyordu ki!

Gene de sonunda onun kafasını en çok kurcalayan şey, bu gibi durumlarda bir doktora gitmenin dışında, para edecek bir yol bilmeyişiydi. Bir de bu işin pahalıya çıkacağı, dünya kadar vakit alacağı ve onu bir dolu tehlikeye atacağı ortadaydı...

Her neyse, yarın sabaha kadar beklemeli ve işler düzelmezse eyleme geçmeli...

Roberta'ya gelince, yaşamındaki böyle bunalımlı bir anda, sevdiği adam tarafından pek de umursanmadan başından atıldığını görerek şimdiye kadar hiç bilmediği bir kahır ve keder içinde, endişe dolu düşünce ve korkularıyla baş başa odasına döndü.

XXXIV

Ne yapalım ki böyle bir durumda Clyde'in elinden gelen bir şey yoktu. Çünkü Whiggam ve Liggett gibi birkaç bölüm şefinin dışında kime başvuracağını bilemiyordu. Onlar da Clyde'ı kendilerinden yüksek bir kişi gördüklerinden, bütün güler yüzlülüklerine karşın hiçbir zaman senli benli olmaya yanaşmamışlardı. Clyde'ın birlikte gezdiği sosyete gençlerine gelince, onların ağzından ne kadar dolaylı olursa olsun bilgi koparmaya çalışmak gülünç kaçardı. Çünkü içlerinden biri olmak için yırtınmakla birlikte, henüz onlarla gerçek bir samimiyet kurmaktan çok uzaktaydı.

Roberta'dan ayrıldıktan sonra aklından geçirdiği düşüncelerin en sağlamı, Lycurgus'da herhangi bir doktora, eczaneye ya da tanıdığı başvuracağı yerde yakındaki başka bir kente, en iyisi bu yöre kentlerinin en büyüğü olan Schenectady'ye giderek orada derdine derman aramaktı. Çünkü bir şeyler yapmak zorundaydı.

Hemen karar verip davranmak zorundaydı ki genç adam Stark'larda yemeğe giderken bile bunu düşündü ve Schenectady'ye ertesi gece gitmeye karar verdi. Gene de bu,

koca bir günü eli kolu bağılı olarak geçirmek, yani kendini herhangi bir gecikmenin doğurabileceği tehlikelere açık bırakmak demektir. Bunun üzerine Clyde hemen eyleme geçmeye karar verdi: Stark'lardan özür dileyerek trene atlayacak ve dükkânlar kapanmadan Schenectady'ye varacaktı. Peki vardı diyelim; ya ondan sonrası? Hangi eczaneye girecekti orada? Eczacının karşısına nasıl çıkacak, ne isteyecekti? Eczacının kendine nasıl bakacağını, aklından neler geçirip söyleyebileceğini düşündükçe eziliyor, içine sanki bir zehir yayılıyordu. Ah, şimdi Ratterer ya da Heggglund burada olaydı! Onlar ne yapılacağını bilir, ona seve seve yardım ederlerdi. Hiç değilse Higby burada olaydı! Neylersin ki işte yapayalnızdın çünkü Roberta da hiç kimseyi tanımıyordu. Ama elbet bir yolu vardı bu işin. Eğer yoksa, eğer burada bir yol bulamazsa, dönüşte Ratterer'e mektup yazacaktı. Yalnız kendini bu işe karıştırmamak için, başka bir arkadaşının adına yazdığını söyleyecekti.

Schenectady'ye vardığı zaman da onu bir tanıyan olmadığına göre kendini yeni evli bir erkek olarak tanıtabilirdi; neden olmasın? Evlenecek yaşta değil miydi? Tut ki karısının "günü geçmiş"ti ve şu sırada çocuk bakacak durumları olmadığından, bu derdi ortadan kaldıracak bir ilaç istiyorlardı. Olmayacak şey miydi bu? Herhangi bir genç çift böyle sıkışık bir duruma düşebilirdi. Eczacının da halden anlayıp insafa gelerek bir reçete yazması akla yakın geliyordu doğrusu. Öyle ya, neden olmasın? Suç sayılmazdı ki bu! Eczacının biri onu geri çevirse de bir başkası elbet

istediğini verirdi. O zaman o da bu yükü üstünden atardı. Sonra da, hiçbir zaman, çok fazla bilgi edinmeden böyle boyundan büyük işlere kalkışmazdı. Tövbe artık! Bir daha çekilmezdi böylesine korkunç bir durum...

Stark'lara vardığı zaman heyecanlı ve sinirleri gergindi; git gide daha da gerginleşiyordu. Yemekten kalkılır kalkılmaz, son dakikada fabrikadan bir aylık bir rapor istediklerini, odasına gidip bunu hazırlamak zorunda olduğunu söyleyerek özür dileyip izin istedi. Onun bu çalışkanlığını beğenen Stark'lar istediği izni hemen verdiler.

Ne var ki Clyde Schenectady'ye vardığı zaman Lycurgus'a giden son trenin kalkmasına pek az zaman kalmıştı. Clyde'ın eli ayağı titremeye başladı. Evli bir adam gibi gözüküyor muydu acaba? Karşısındakileri bu masala inandırabilecek miydi? Hem sonra bu biçim ilaçları rastgele kullanmak yasak değil miydi?

Kentin, şu saatte bile hâlâ şıkır şıkır ışıklı olan upuzun ana caddesinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek önüne çıkan eczanelerin vitrinlerinden içeri bakıyor ve her birine bir kulp takıyordu. Eczanelerden birinin sahibinin daha görür görmez onun bu evlilik masalına pabuç bırakmayacağına, işin içyüzünü şıp diye okuyacağına karar verdi. Adam öyle ağır başlı ve dindar, öyle aşırı namuslu ve tutucu duruyordu ki! Yok, yok, onunla konuşmak işe yaramazdı. Hem zaten içeri girip de böyle bir adamın karşısına çıkmaya yürek isterdi ki bu da Clyde'da yoktu!

Bir başka eczanede kabuğunda kurumuşçasına ufak tefek, gene de özenle giyinmiş, keskin bakışlı, otuz beş yaşlarında bir adam vardı. Onu Clyde'in gözü tuttu... tuttu ama yazık ki adamın yirmi yirmi beş yaşlarında bir kız kalfası vardı. Ya Clyde'a adam yerine kız bakarsa? Olmayacak bir durumdu; yüz kızartıcı olurdu. Hatta ona bakan bile olsa, konuşulanları kızın da duyacağı ortada bir şey değil miydi?

Kısacası Clyde o eczaneye girmedi. Üçüncü, dördüncü, beşinci eczaneyi de değişik, gene de aynı derecede güçlü nedenlerle çiğneyip geçti: Ya içerde çok müşteri vardı ya da eczacı kapıda durduğundan Clyde'ı şöyle bir süzmüş ve daha yaklaştırmadan ürktüp kaçırmıştı.

Sonunda, birçok eczaneyi geçtikten sonra, hemen yapmazsa eve eli boş dönmek zorunda kalacağı kafasına dank etti. Bunca zaman ve para boşa gidecekti!

Böylece, gene yan sokaklardan birindeki küçücük bir eczaneye döndü. Biraz önce geçerken buradaki ufak tefek eczacının içerde pinekleyip durduğunu görmüştü. İçeri girdi ve elinden geldiğince rahat ve umursamaz görünmeye çalışarak, "Size bir şey soracağım," dedi. "Acaba sizde şöyle... kısacası, durum şu: Daha yeni evliyiz, bu ay karımın günü geçti, oysa henüz çoluk çocuğa karışacak kadar paramız yok. Acaba karıma verebileceğiniz bir ilaç yok mu bunu önleyecek?"

Nerden bilsin ki, şu sırada, doğanın buyruklarına karşı gelmeyi günah sayan soylu Metodist'le konuşmakta oldu-

ğunu! Bu eczacı doğanın işlerine burun sokmayı günah işlemek sayar ve Yaradan'ın yaptıklarını bozmaya yarayacak ilaçları dükkânında bulundurmazdı bile. Gene de iyi bir satıcı olduğundan müşteri olabilecek bir insanı gücendirip kızdırmak işine gelmezdi. Bu yüzden, "Üzgünüm, oğlum," diye gülümsedi, "Size bu konuda yardımım dokunmayacak. Hiç böyle bir şeyim yok. Zaten bu çeşit şeyleri alıp satmam çünkü bu benim inançlarıma aykırıdır. İsterseniz başka eczanelere bir bakın. Belki bulabilirsiniz ama hangisinde bulabileceğinizi hiç bilmiyorum."

Büyük bir ağırbaşlılıkla konuşmuştu: Kendi inancının doğru olduğunu bilen bir ahlakçının bakışı ve ses tonuyla.

Clyde bu adamın onu kınadığını hemen sezdi ve içindeki, zaten azıcık olan güveni daha da kırıldı. Ne var ki birkaç dakika sonra adamın onu doğrudan doğruya paylamayıp başka eczacılar denemesini söylemiş olmasından güç alarak gene sokak sokak dolaşmaya başladı ve sonunda, dükkânında yalnız başına oturan bir eczacı buldu.

İçeri girdi ve deminki eczacıya söylemiş olduklarını tekrar etti. Dükkân sahibi değil de kalfa olan esmer adam da alçak ama umursamaz bir sesle ona, evet, böyle bir ilaç bulunduğunu bildirdi ve "Bir kutu vereyim mi?" diye sordu. Clyde'ın fiyat sorması üzerine de, "Altı dolar," diye yanıtladı.

Bu yanıtı duyan Clyde bir zangırdadı. Ne var ki başka yapabileceği bir şey yok gibiydi. Hem zaten pahalı maha-

lı herhangi bir şey bulabilmek öyle büyük bir nimetti ki! Genç adam hemen alacağını söyledi. Adam da küçük bir kutu alıp getirdi ve bunu “etki göstereceği” konusunda bir şeyler mırıldanarak sardı.

O anda Clyde’ın üzerinden öylesine büyük bir yük kalkmış gibi oldu ki genç adam sevincinden neredeyse oynuyordu! Demek bir ilacı vardı bu işin. Etkili olacağından da Clyde’ın hiç kuşkusu yoktu. İlacın fahiş derecedeki yüksek fiyatından anlaşılıyordu iyi bir şey olduğu. Gene de, bu durumda, bedava sayılırdı doğrusu. Clyde’ı, büyük bir beladan böyle kolaycacık kurtardığına göre! Genç adam bu sıkışık durumda yılmayıp bu işi becerdiği ve şansı da yaver gittiği için kendi kendini kutlayarak Roberta’nın odasına yollandı.

Roberta da Clyde gibi, işlerine yarayacak bir ilacın var olmadığından, olsa da kolay kolay elde edilemeyeceğinden korkmuştu. Şimdi Clyde’ın böyle bir ilacı ele geçirmeyi başarması karşısında rahat bir soluk aldı. Bir yandan da Clyde, onun eskiden beri inandığı üzere, tuttuğunu koparır, ateş gibi bir erkek olduğunu göstererek gene gözüne girmişti. Aynı zamanda, şu koşullar altında Roberta’nın umduğundan daha gönüllü ve anlayışlı davranıyordu doğrusu. Hiç değilse onu yazgısıyla baş başa bırakarak çekip gitmiyordu ya!

Bu düşünce Roberta’ya Clyde’ın önceki ilgisizliğini unutturdu ve yeniden güç verdi. Kızcağız umut ve iyimser-

likle kutuyu açarak hapların nasıl kullanılacağını okudu. Bir yandan da Clyde'a olan gönül borcunu, bu iyiliğini hiç unutmayacağını söyleyip duruyordu.

Haplardan birini hemen yuttu.

Onun bu davranışına yeni bir yakınlaşma hazırlığı gözüyle bakan Clyde gene son günlerdeki soğuk ve ilgisiz tutumuna döndü. Bundan böyle her an ne olursa olsun yumuşamak ve kendilerini duygularına kaptırmak yasaktı. Hele şu haplardan da hayırlısıyla bir sonuç alınırsa Roberta ile artık fabrika ve iş dışında hiç görüşmemeliydi. Çünkü bu yüzden çok şey... daha doğrusu her şeyi yitirebilirdi.

Böylece genç adam en ilgisiz tutumuyla, "Güzel, şimdi artık rahatladın, değil mi?" diye konuştu. "İnşallah her şey düzelecek. İki saatte birer tane alınacakmış... sekiz ya da on saat boyunca. Biraz bulantı, rahatsızlık filan da yapabilirmiş. Ama seni şu sıkıntıdan kurtaracaksa bu kadarcık rahatsızlık vız gelir, değil mi? İstersen birkaç gün fabrikaya gelmezsin. Yarın seni fabrikada görmezsem akşama gelir yoklarım."

O eski ateşiyle şu soğukluğunu dünyada bağdaştıramadan Roberta ona bakıyordu. O eski ateş! Şimdi de bu! Gene de bu durumda onun kendini bırakıp gitmediğine yürekten şükreden Roberta, üzüntüsünü içine gömerek gülümsemi ve onu kapıya kadar da uğurladı.

Ama onun arkasından kapıyı kapayıp yatağına dönerken endişe içerisinde başını sallıyordu. Öyle ya... bu hap-

lar işe yaramazsa ne olacaktı? Bu haplar işe yaramazsa ve Clyde da bu uğurda çırpınmaktan sıkılarak çekip giderse? Clyde böyle bir şey yapabilir miydi? Bu işi Roberta'nın başına, hem de zorla açan oydu. Hiçbir terslik olmayacağına öyle kesinlikle söz vermişti ki! Oysa şimdi şurada, bir başına yatıp çile doldurmak Roberta'ya düşüyordu. Clyde'dan başka tutunacağı dalı yoktu. O ise, "Her şey düzelecek," deyip geçiyor ve Roberta'yı bırakıp başkalarıyla eğlenmeye gidiyordu. Hem de her şey onun yüzünden olmuşken. Doğru bir şey miydi bu?

"Ah, Clyde! Clyde!"

Nitekim Clyde'ın aldığı haplar işe yaramadı. Roberta çektiği iç bulantısı yüzünden fabrikaya gitmemiş, içi içini yiyerek yatağında yatıyordu. Her iki saatte bir hap alacağına şimdi saat başı iki hapa çevirmişti, başına gelen bu belayı her ne pahasına olursa olsun savmak uğruna yapıyordu bunu! Ama ilacın dozunu arttırmak onu iyice bitkin düşürdü. Öyle ki Clyde akşam üzeri saat altı buçukta gelip de onu böyle görünce, o ölü gibi sapsarı yüzünün, kanı çekilmiş yanaklarının ve alabildiğine büyümüş olan korku dolu, karanlık gözlerinin karşısında gerçekten sarıldı ve içi burkuldu. Belli ki Roberta canıyla uğraşıyordu, hem de onun yüzünden. Clyde hem korktu hem ona acıdı. Gene de kafasını asıl karıştıran şey, hapların işe yaramayışydı. Demek ki başka bir yol düşünülecek, gene yollara düşülüp doktor peşinde koşulacaktı bu kez! Ama nerede? Nasıl? Hem sonra, doktor bulsa bile gerekli parayı nereden bulabilirdi?

Aklına başkaca bir parlak buluş gelmezse gene gidip o eczacıdan yeni bir ilaç ya da bu işi ucuza ya da taksitle yapacak bir doktor sorması gerekeceği ortadaydı...

Bu sorun onun gözünde çok önemliydi. Bir bakıma trajik olmasına karşın, sokağa çıkınca içindeki sıkıntı gene de biraz hafifledi. Çünkü Sondra ile saat dokuzda, Cranston'ların partisinde buluşacaktı. Ne var ki partide, Sondra'nın büyüüne karşın Roberta'nın düşüncesini kafasından atamıyordu bir türlü. Roberta, bir hortlak gibi, hep gözlerinin önündeydi. Şu salondaki genç kızlardan herhangi biri -Nadine Harriet, Perley Haynes, Violet Taylor, Jill Trumbull, kuzeni Bella, Bertine ya da Sondra- onun içinde bulunduğu durumu öğrense ne olurdu?

Clyde içeri girdiğinde piyano çalmakta olan Sondra omzunun üzerinden bakarak, "Hoş geldin," gibilerden bir gülümsedi. Ama bu bile Clyde'a Roberta'yı unutturamadı... Parti bitince gidip Roberta'yı yoklamalı... Eğer işler yoluna girmişse rahat bir soluk alırdı, yoksa hemen oturur, Ratte-
rer'e bir mektup yazarak akıl danıştırdı.

İçi içini yerken dışardan her zamanki gibi şen ve tasassız görünmeye çalışıyordu. Sondra ile dans etmeye sıra gelsin diye beklerken Perley'le ve Nadine'le dans etti. Sonra Vanda Steele'in çevresinde toplanmış salon oyunları oynayan bir gruba katıldı ve kendine eş olarak seçtiği Nadine'in yardımıyla kendi de birkaç hüner gösterdi. Ne var ki kafasını bu oyunlara veremiyordu. Roberta hep yanı başındaydı sanki... ya işler sarpa sarar da kurtuluş yolu bulunamazsa? Roberta onun kendisiyle evlenmesi için ayak bile diretebilirdi. Clyde o zaman ne yapardı? Güzeller güzeli Sondra'dan vazgeçmek zorunda kalırdı. Hatta bu işin

ıçyüzü Sondra'nın kulağına bile gidebilirdi. Gelgelelim Roberta'nın ondan böyle bir şey beklemesi çılgınlık sayılmaz mıydı? Clyde dünyada evlenmezdi onunla. Evlenemezdi.

Kesinlikle bildiğı bir şey vardı: Roberta'nın bu durumunu sona erdirmeliydi. Hem de hemencecik! Ama nasıl? Nasıl?

Saat on ikide Sondra gitmek istediğini ve Clyde'ın onunla birlikte gelebileceğini gösteren bir işaret yaptı. Sonra, bahçe kapısını süsleyen bir pergolanın gölgesinde Clyde'ın onu öpmesine izin verdi. Onan çok hoşlanmaya başladığını fısıldadı kulağına. İlkbaharda On İki Göl kıyısındaki yazlık yerlerine taşındıklarında, Clyde'ın hafta sonlarında onu görmeye gelebilmesinin bir yolunu bulmaya çalışacaktı...

Gelgelelim Clyde, Roberta'yı merak ederken, Sondra'nın gösterdiği bu yepyeni sevgi belirtisinin yani kendisi için göz kamaştırıcı bir sosyal ve duygusal zafer sayılabilecek olan bu olağanüstü gelişmenin tadına tam olarak varmadı bile.

Hemen bu gece Ratterer'e mektup yazıp atmalı... Yalnız bundan önce gidip Roberta'yı görmeli, bakalım durumu düzeldi mi? Düzelmediyse sabah erkenden Schenectady'nin yolunu tutup eczacıyı görmek düşünüyordu başa!

Böylece genç adam dudaklarında Sondra'nın öpüşlerinin ürpertisiyle Roberta'nın yanına gitti. Daha içeri girerken durumun eskisinden kötü olduğunu, onun yüzünün beyazlığından ve gözlerindeki korkudan anladı. İlacın dozajını arttırmak kızcağızı iyice hasta etmişti. Gene de Ro-

berta, "Önemi yok," diyordu. "Yeter ki şu işten bir kurtulayım! Kurtulamazsam zaten ölürüm, daha iyi..."

Clyde'in önceki soğukluğunun üzerine bu akşam da onu böyle yapayalnız bırakarak çekip gitmesi onu artık hiç sevmediğini Roberta'nın kafasına iyice sokmuştu ve bunu bilmek kızın içini paralıyordu.

Gilpin'lerin telefonu yoktu. Clyde da bu eve hiçbir zaman gündüz gelmeyi göze alamadığından ertesi sabah haberleşebilmek için bir plan yaptılar. Clyde fabrikaya giderken evin önünden geçecekti. Durum düzelmişse Roberta'nın pencerelerindeki güneşlikler tepeye kadar açılmış olacak, bir düzelme yoksa yarı yarıya inik duracaktı. O zaman Clyde fabrikaya telefon edip gelemeyeceğini bildirerek dosdoğru Schenectady yolunu tutacaktı.

İkisi de böyle bir durumun kendileri için ne demeye geleceğini düşündükçe çöküyor, yığılıyorlardı. Bu iş temize çıkmazsa paçasını kolay kurtarabileceğine Clyde inanmıyordu. Belki de Roberta ile evlenmek zorunda kalacaktı. "Arkanda ben varım," diye söz verirken ne olursa olsun, evlenmek istediğini söylemişti; bunu kesinlikle biliyordu. Ancak Roberta ile evlenmeyi hiçbir zaman düşünmemiş, yalnızca tatlı bir sevda oyunu oynamak istemişti, hepsi bu. Ne var ki Roberta onun niyetini daha ciddiye almış olsa gerek; yoksa isteklerine hiçbir zaman boyun eğmezdi. Genç adam şimdi bunu kendine itiraf ediyordu.

Evine gittiği zaman, Ratterer'e mektup yazıp attıktan sonra tedirgin bir gece geçirdi. Ertesi sabah Roberta'nın

perdelerini yarıya kadar indirilmiş bulunca da Schenectady'deki eczacıyı görmeye gitti.

Bu kez eczacının ona vereceği başka bir ilaç yoktu. Yalnızca, güçten düşürücü beden hareketleri ve sıcak banyo salık verdi. Bu arada Clyde'ın bu duruma üzüldüğünü gözlerindeki endişeli bakıştan anlamış olsa gerek ki, "Karınızın bu ay gününü geçirmiş olması pek de önemli sayılmayabilir," dedi. "Olağan şeydir bu. Kısacası, ikinci ay da gelip geçmedikçe kesinlikle bir şey bilinemez. Hangi doktora gitseniz bunu söyleyecektir size. Dediğim şeyleri deneyin bir de. Ama bunlar para etmese bile hemen paniğe kapılmayın. Zamanı gelince her şey yoluna girebilir."

Bunu duyunca Clyde'ın yüreği biraz hafifledi. Öyle ya, boşuna endişeleniyorlardı belki de! Gene de tam dükkândan çıkacakken, "Ya boşuna değilse?" düşüncesiyle zınk diye durdu. Ortada gerçek bir tehlike varsa ertesi aya beklemek koskoca bir ayı boşuna geçirmek olurdu. Bu düşünce onun damarlarındaki kanı dondurur gibi oldu ve genç adam, "Peki," dedi; "İşler yoluna girmezse karımı götürebileceğim bir doktor tanıdığınız var mı? İkimiz için de ciddi bir sorun bu."

Clyde'ın bunu söylerken ki telaşlı, ürkek hali ve bir de yasalarca yasaklanmış olan bir yola başvurmak isteği eczacıyı kuşkulandırdı. Bu adam kendine özgü bir mantıkla, bu iş için bir doktora başvurmayı, tutup beş on hap almaktan apayrı bir şey saydığı için şimdi şu karşısındaki gencin herhalde evli filan olmadığını aklından geçirdi. Toy bir kı-

zın başını yakacak olan sorumsuz ve ahlak dışı bir gençlik serüveniyle karşı karşıya olduğunu düşündü ve bu yüzden tutumu kökten değişiverdi. Anlayışlı ve yardımcı olmaktan çıkarak soğuk soğuk, "Bilmem ki!" dedi. "Belki buralarda öyle bir doktor vardır ama ben tanımıyorum. Zaten ben hiç kimseyi öyle bir doktora göndermeyi üstüme almam. Yasa-ya aykırıdır bu. Hele bizim buralarda bir doktor böyle bir iş yaparken ele geçsin işi bitiktir. Gene de sizin bileceğiniz bir şey, elbet isterseniz çıkıp böyle birini arayabilirsiniz," diye ciddiyetle ekleyerek, Clyde'ı kuşkuyla tepeden tırnağa süzdü ve böyle bir müşteriyle artık ilgilenmemenin daha yerinde olacağına karar verdi.

Böylece Clyde Roberta'ya bir ikinci kutu hapla döndü. Roberta birinci kutu bir sonuç vermediğine göre ikincisini almanın boşuna olduğunu söylüyordu ama Clyde diretince bu kez hapları bir de eczacının dediği gibi almaya razı oldu.

Ne var ki bu ona Clyde'ın bu konuda artık yapacak yardımı kalmadığını gösterdi. Peki, ya bu yöntem de işe yaramazsa o zaman ne olacaktı? Clyde bu işi burada kesip atarak onu kendi yazgısıyla baş başa mı bırakacaktı?

Clyde'ın yaradılışı öyle tuhaftı ki şu sıkıntıya biraz ara vermek ve öteki dostlarıyla eğlencelerinden geri kalmamak uğruna bir ay beklemeye bile razıydı. Hele Roberta şu yeni yöntemi bir denesin, bakalım ondan sonra görüşürlerdi...

Ne var ki bu yeni yöntem de işe yaramadı. Roberta kendini yormak amacıyla fabrikaya dönüp çalışmaya baş-

lamıştı. Bütün kızlar ona çalışmasının doğru olmadığını, iyice hasta, bitik göründüğünü söylüyorlardı ama ortada gene bir değişiklik yoktu. Hele Clyde'ın, "Bir aylık bir gecikmenin hiçbir anlamı olmayabilir," diye kendi kendini kandırması kızcağızı yalnızca sinirlendirmekle kalmıyor korkutuyordu da.

İşin gerçeği şu ki Clyde şu bunalımlı dönemde, bilgisizliğin, toyluğun ve parasızlığın nasıl korkunç bir ayak bağı olacağının ilginç bir örneği sayılabilirdi. Genç adam, söz gelişi, "ebe" sözcüğünün anlamını ve ebelerin ne iş yaptığını bilmiyordu bile. Oysa o sırada Lycurgus'un göçmen mahallerinde çalışan üç ebe vardı. Sonra Clyde bu kentin henüz pek yenisiydi ve bu konuda akıl danışabileceği hiçbir tanıdığı yoktu.

Bir doktor arayıp bulmak sorununa gelince: Bu konuda onu düşündüren ana nokta doktora kimin ve nasıl başvuracağı sorunuydu. Kendisinin çat kapı kalkıp gitmesi düşünülemezdi bile. Bir kez Gilbert Griffiths'e öyle benziyordu ki doktor yanılabilirdi. Sonra giyimi kuşamı çok şık olduğundan doktorun ondan çok para isteyeceği, üstelik bir sürü de sıkıcı soru soracağı ortadaydı. Oysa doktorun karşısına bir başkası çıkıp da durumu önceden anlatabilse ve Roberta ondan sonra... Peki ama, Roberta kendisi neden gitmiyordu? Neden gitmesindi? Öyle saf, alçak gönüllü ve sevimli bir görünüşü vardı ki! Hele şu durumda, böyle endişeli ve kaygılıyken...

Hem Roberta kendisi giderse bu işi daha da ucuza yaptıramaz mıydı? Şu düşkün, boynu bükük haliyle... Hele seviştiği gencin onu bırakıp gittiğini söylemeye bir razı olsa... öyle ya... böyle kimsesiz, zavallı bir kıza yardım eli uzatmaya hangi doktor "Hayır," diyebilirdi? Bir de bakarsın doktor para bile almazmış ondan. Bilinmez ki! O zaman Clyde bu işe hiç bulaşmamış olurdu.

Böylece Clyde, Roberta'ya bu düşüncesini aşılamaya karar verdi. Kızın daha ona konuşmak fırsatı bile bırakmadan, "Başka yerde başka bir ilaç bulamaz mıyız?" diye sormasını fırsat bilerek hemen anlatmaya girişti:

"Kızcağızım, bir sürü eczaneye girdim çıktım; birçok kişiyle de görüştüm. Hepsinin dediği, bu haplar işe yaramazsa başka ilaçlar hiç işe yaramazmış. Senin anlayacağın, şu anda benim yapabileceğim başka bir şey yok... sen gidip bir doktorla konuşmaya razı ol. Yalnız böyle bir doktor bulmak da kolay iş değil. Demek istediğim, kimseye duyurmadan bize yardım edebilecek bir doktor. Çünkü bu iş yasalara aykırı. Her neyse, benim şimdi bilmek istediğim şu: Eğer ben bu işi yapacak doktoru bulursam sen gidip ona derdini açabilecek misin? Bunu öğrenmek istiyorum."

Roberta ne demek istediğini pek anlayamadan ona baktı. Doktora tek başına gitmesini ondan bekleyebileceğini hiç aklına getirmediklerinden, ikisinin birlikte gideceklerini sanıyordu. Gene de bir doktorla karşılaşmak zorunluluğundan yılarak, "Ay, düşünemiyorum!" dedi. "Birlikte böyle doktorlara filan gitmemiz ne korkunç bir şey, değil

mi? O zaman doktor bizim aramızdaki her şeyi öğrenmeyecek mi? Hem zaten tehlikeli değil mi bu iş? Gerçi aldığım haplardan kötü olamaz ya!”

Roberta doktorun neler yaptığıyla ilgili sorular sormaya başladı. Gelgelelim Clyde da hiçbir şey bilmiyordu ki onu aydınlatsın!

“Canım, gözünü korkutma bu yüzden,” dedi. “İnsanın canını acıtan bir şey olmadığını biliyorum. Hem zaten bu işi yapabilecek birini bulursak oturup kalkıp dua etmemiz gerek. Yalnız, benim öğrenmek istediğim şu: Böyle bir doktor bulursak sen ona tek başına gidebilecek misin?”

Roberta tokat yemiş gibi irkildi. Ama genç adam istifini bozmadan, “Buradaki durumum yüzünden ben seninle gidemem; bunu böyle bilesin,” diye sözünün arkasını getirdi. “Bu yörede beni tanımayan yok gibi bir şey. Hem sonra tıpatıp kuzenim Gilbert’e benziyorum; onu da herkes tanıyor. Doktor beni o sanırsa ya da akrabası olduğumu anlarsa hapi yuttuk demektir.”

Gözlerinde, içyüzünü bütün Lycurgus’un gözü önüne sermek korkusunun yanı sıra, Roberta’nın çaresizliğinin ardına sığınmakla oynadığı rolün bayağılığını bilmenin gölgesi de açıkça okunuyordu. Gelgelelim her şey ortaya çıkarsa başına gelebilecek olan şeylerden öylesine ödü kopuyordu ki tuttuğu yoldan dönmemeye kararlıydı.

Roberta ise yalnızca onun kendisini doktora tek başına göndermeye kalkıştığını biliyordu. Kulaklarına inanama-

arak, "Yalnız gidemem ki Clyde!" diye inledi. "Dünyada gidemem! Aman yarabbi, olacak iş değil. Korkudan ölürüm ben. Yok, yok, gidemem. Korkudan elim ayağıma dolaşır, lafımı şaşırırım. Bir düşünsene, durumu tek başına bir doktora anlatmaya kalkışırsam ne hallere düşerim ben. Taş çatlasa yapamam bunu. Hem zaten neler diyeceğimi bilmem ki, lafın neresinden başlayacağımı... Başka yolu yok, her şeyden öte, sen de benimle gelip her şeyi anlatacaksın, yoksa ben gidemem. Ne olursa olsun, vız gelir!"

Ama Clyde'ın da yolundan dönmeye niyeti yoktu.

"Benim buradaki durumumu biliyorsun, Roberta. Gidemem. İşte o kadar. Bir düşünsene: Beni bir gören, tanıyan çıkarsa ne yaparım? Böyle bir şeyi düşünmek bile çılgınlık. Hem zaten bu iş senin için çok daha kolay. Hiçbir doktor kıramaz seni. Hele tek başına gidersen. Yardım edecek kimsesi olamayan zavallı, talihsiz bir kız gözüyle bakarlar sana. Oysa benim Griffiths'lerden biri olduğumu anlarsa ilk yapacakları şey dünya kadar para istemek olur. Bir de bakarsın, sonradan gidip amcama ya da kuzenime haber vermişler. Artık ondan sonra, ayıkla pirincin taşını! Her şey bitti demektir. Şu sırada, hem de böyle bir rezalet yüzünden buradaki işimden olursam ne yaparım ben. Doktora verecek parayı bile bulamam. O zaman senin durumun nice olur? Ben de senin gözlerini açıp nasıl bir çıkmazda olduğumuzu göreceğini sanıyordum. Benim adım bu işe bulaşırsa ikimizin de başı belaya girer. Bulaşmaması için tek çıkar yolumuz benim hiçbir doktorun semtine bile

gitmemem. Hem zaten doktorlar bu durumda bana değil, sana acırlar. Bunu bilmez değilsin ya!"

Clyde'in gözlerinde sıkıntılı ama gene de kararlı bir bakış vardı ve üzerine, korkusunun sonucu olan bir sertlik, bir meydan okuyuş gelmişti. Ne olursa olsun adını korumaya kararlıydı ve bu, gözünde hâlâ çok önemliydi. Kızcağız durumunun korkunç çıkmazını kavramaya başlayarak korku ve tasa içinde, "Ah, anneciğim, ne yapacağız biz şimdi!" diye inledi. "Ne korkunç şey! Ödüm kopar benim; utancımдан yerin dibine geçerim, tek başıma gidersem."

Gene de içinden, başka çıkar yol bulunamazsa gitmek zorunda kalacağını ve tıpış tıpış gideceğini anlamaya başlıyordu. Öyle ya, başka ne yapabiliirdi?

Clyde her şeyden çok kendi kendini savunmak amacıyla yeniden söze başladı:

"Hem aslında bu iş ucuza yapılmıyorsa altından nasıl kalkacağımı da bilemiyorum. İnan olsun, Bert. Elime çok para geçmiyor, biliyorsun. Haftada topu topu yirmi beş dolar." Sıkıntısı onu açık konuşmaya zorluyordu. "Bir köşede birikmiş param da yok ki! Bunu sen de biliyorsun, bal gibi. Paranın çoğunu seninle birlikte yiyoruz. Sen doktora tek başına gider de durumu anlatıp kaçtığımı filan söylersen, o zaman..."

Duraladı çünkü Roberta'nın gözlerinde bir utanç ve küçümseme gölgesi, böyle bayağı bir işe karışmanın üzüntüsünü okumuştı. Gene de çaresizliğin kısıkcı öyle yaman-

dı ki kızcağız onun mantığında bir temel olduğunu kabul edebiliyordu. Clyde her ne kadar onu bir maşa, bir maske olarak kullanmaya yeltenirse yeltensin ve bu durum ne kadar utanç verici olursa olsun, ortada gerçeğin yalın çıplaklığı yükseliyordu, bu çıplaklığın ardında da çaresizliğin azgının, kudurmuş dalgaları. Bu dalgaların uğultusu arasında Roberta, Clyde'ın sesini duydu:

“Ona gerçek adını vermek zorunda değilsin, nerde oturduğunu da söylemezsin. Ona fabrikadaki maaşının dışında beş paran olmadığını söylersen...”

Roberta, dizlerinin bağı çözülerek oturdu, düşünceye daldı. Aslında doğruluk ve dürüstlük konusunda ne kadar titiz olursa olsun, bu öylesine kasırğa gibi bir gerçektir ki karşısında her zamanki ahlak pusulaları ve haritaları pek işe yaramıyordu...

Biraz sonra Roberta buradan uzakta, eğer olabilirse Utica ya da Albany'de bir doktora gitmelerini koşul olarak ileri sürdü ve böylelikle Clyde'ın istediğini yapacağını itiraf etmiş oldu. Bu konu da burada kapandı.

Kendi adını bu işten sıyrmanın başarısıyla yüreklenen Clyde, şimdi artık hiç gecikmeden, ne yapıp edip bir doktor bulması gerektiğini düşünüyordu. O zaman bu karabasan sona erecekti. Ondan sonra Roberta kendi yoluna gidecek; Clyde da ona elinden geleni yapmanın gönül rahatlığı içinde, kendini bekleyen göz kamaştırıcı geleceğe doğru ilerleyecekti.

XXXVI

Ne var ki saatler, günler geçmesine, bir hafta, sonra da on gün dolmasına karşın Clyde, hâlâ başvuracak bir doktor bulamıyordu. Boşuna geçen her gün, her saat Roberta gibi onun gözünde de korkunç bir karabasıydı. Hele Roberta'nın şu sıradaki duygularının yaygarası hem yüzünden hem de durup durup sorduğu sorulardan anlaşılıyordu. Clyde da bu derde acele ve güvenilir bir derman bulamayışının sıkıntısı ve bunalımı yüzünden sinirleri törpülenerek bitkin düşmüştü. Roberta'yı gönderebileceği bir doktor yok muydu acaba? Nerden öğrenilebilirdi böyle bir doktorun adı?

Günlerce kime danışabileceğini düşünerek kafa patlattıktan sonra Clyde, cılız bir umutla Orrin Short üstünde karar kıldı. Bu Lycurgus'daki zengin gençlerin alışveriş yaptıkları küçük bir erkek giyim mağazasının sahibi olan genç bir adamdı. Clyde'ın yaşlarında olsa gerekti ve başından beri ona giyim kuşam konusunda ufak tefek görüş ve öğütler vererek çok yararlı olmuştu. Zaten akıllı, uyanık, yol yöntem bilir bir insandı. Kadınlarca beğenilen bir tip olduğu gibi müşterilerini, hele kendinden üstün gördük-

lerini (ki bunların arasında Clyde da vardı) hoş tutmakta çok ustaydı.

Bu yüzden iki gencin araları çok iyiydi ve Lycurgus'daki bütün tanıdıklarının arasında Clyde'ın şimdi, yararlı bilgi edinmek umuduyla çekinmeden başvurabileceği tek kişi Orrin Short'tu.

Clyde bunu bir kez kafasına koyduktan sonra her sabah ve akşam mağazanın önünden geçerken Orrin'e tatlı tatlı gülümseyerek selam vermeye ve merhaba demeye başladı. Böylece üç gün geçtikten sonra şu sıkışık durumunun elverdiği oranda "yol yapmış" olduğu kanısına vararak dükkâna girdi. Gene de o tehlikeli konuya hemen ilk gidişinde değinebileceğini düşünmüyordu. Niyeti fabrikadaki yeni evli bir işçinin kendine başvurarak bilgi istediğini söylemekti. Bu işçinin çok genç ve yoksul, biraz da saf olduğundan, kendi başına beceremediğini ve Clyde'ı kendinden daha deneyimli ve bilgili gördüğünden ona gelerek bir doktor adı sorduğunu anlatacaktı. Clyde da burada kendinden daha eski olan, önceden de Gloversville'de uzun zaman bulunan Orrin'in bu konuda daha yardımcı olabileceğini düşünmüş olacaktı.

Clyde'ın dükkâna uğradığı akşam Orrin'in keyfi iyice yerindeydi çünkü o gün çok güzel satış yapmıştı. Clyde'ı görünce, "Oo, hoş geldiniz, Bay Griffiths," diye gülümsedi. "Nasılsınız? Nerelerdesiniz kuzum? Çoktandır içeri buyurmadınız. Ben de şimdi sizi düşünüyordum: Acaba ne

zaman gelecek de yeni mallarımıza bakacak diye... Ee, fabrikada işler nasıl?"

Orrin Short her zamanki gibi neşeli ve candandı. Clyde'ı gerçekten severdi de. Yalnız şu anda öyle diken üstündeydi ki eli ayağına dolaşıyordu.

"İşler iyi; yakınmaya hakkımız yok," dedi.

Bir yandan da döner askılardaki kravatları yokluyordu. Orrin hemen arkasındaki rafta duran pahalı kravatları kuttan çıkarıp camın üzerine yayarak, "Onlara hiç bakmayın, Bay Griffiths," dedi. "Siz bunlara bakın. Size göstermek istediklerim bunlardı; sizin için aynı fiyata yaparım. Daha bu sabah New York'tan geldi bunlar... Bizden başka hiçbir yerde göremezsiniz!"

Clyde kravatları evirip çeviriyordu ama kafası öyle karışık, derdi öyle büyüktü ki doğru dürüst düşünüp konuşmakta güçlük çekiyordu.

"Gerçekten çok güzel," diye mırıldandı. Başka zaman olsa bunları nasıl sevip beğenerek alacağını düşünüyordu. "Şunu alıyorum; bir de şunu." İki kravat çekip Orrin'e doğru uzattı. İyi ama öteki konuyu nasıl etmeli de açmalı? Öteki duruma bir çözüm yolu bulmadan böyle oyalanmanın anlamı var mıydı şimdi?

Gelgelelim öyle güç bir şeydi ki o lafa girişmek, öyle güç... Ama ne de olsa, bir an önce başka mallara da bakıp çorap sormaya karar verdi. Saçmalık elbet, çorap istediği

filan yoktu. Sondra daha geçenlerde bir düzine mendil, bir-kaç yakalık, kravat ve birkaç çift çorap göndermişti ona.

Gene de Clyde ne zaman konuşmaya karar verse içi ezilir gibi oluyor ve bu numarayı gereken rahatlıkla yapmayıp yüzüne gözüne bulaştıracağından korkuyordu. Öyle tehlikeli, belalı bir işti ki! Belki bu akşam Orrin'e hiç aamayacaktı bu konuyu. Öte yandan böyle uygun bir fırsatı bir daha kolay kolay ele geçiremeyeceğini de biliyordu.

Orrin tatlı, hatta biraz da yaltak bir gülümseyişle, "Salı akşamı saat dokuz sularında sizi Finchley'lere girerken gördüm," dedi. "O köşke de bahçeye de bayılıyorrum doğrusu."

Clyde kendi sosyal konumunun bu gencin gözünde büyük bir önem taşıdığını sezdi. Orrin'in davranışında belli belirsiz dalkavuklukla karışmış büyük bir hayranlık okunuyordu. Bu, Clyde'a yürek verdi. Genç adam çorapları gözden geçirip hiç değilse bir tanesini alırsa havanın daha da yumuşayacağını düşündü. Sonra, "Ha, unutmadan size sorayım," diye ekledi. "Sizden öğrenmek istediğim bir şey var. Bizim fabrikadaki çocuklardan biri... Genç bir işçi daha geçenlerde evlenmişti... dört ay kadar oluyor... ocukcağız karısı yüzünden sıkıntıda."

Clyde Orrin Short'un yüzünün belli belirsiz değiştiğini görerek duraksadı. Ama artık buraya kadar geldikten sonra nasıl geri döneceğini de bilemiyordu. Bu yüzden zoraki bir gülüşle, "Neden başları sıkışınca bana gelirler bilmem

ki!" diye ekledi. "Beni bu işlerde görmüş geçirmiş filan sanıyor olsalar gerek." Gene güldü. "Oysa ben de onlar gibi buraların yenisiyim; ne yapılacağını bilemiyorum. Siz epeydir burada olduğunuzdan bir de size sorayım dedim."

Becerebildiği kadar endişesiz ve neşeli görünmeye çalışıyordu. Ama bir yandan da, "Acaba yanlış mı yapıyorum? Daha ağırbaşlı mı olmalıydım?" diye kuşkudaydı.

Ne var ki Orrin Short, Clyde'in sözlerine şaşmakla birlikte böyle bir işi danışmak için kendini seçtiğine de sevinmişti. Clyde'in ona açılması genç dükkân sahibinin gurunun okşamıştı.

"Elbet, buyurun, Bay Griffiths," dedi. "Elimden gelen bir şey varsa seve seve yaparım. Buyurun, nedir sormak istediğiniz?"

Onun bu candan tutumu karşısında biraz kendine gelen Clyde, konunun mahremliğini belirtmek istercesine sesini alçaltarak, "Durum şu," diye söze başladı. "Karısının vakti iki ay geçmiş; çocuk bakacak halleri yok; nasıl düşürteceklerini de bilemiyorlar." Sonra Clyde kendinin bu konuda bilgili ve deneyimli olduğunu belirtmek ve böylelikle kuşkuyu kendi üzerine çekmekten kurtulmak amacıyla, "Ben çocuğa bu gibi durumlarda çoğunlukla iyi sonuç veren bir haptan bahsettim," dedi. "Gelgelelim kullanmasını mı bilmediler, nedir? Her neyse çocuk, sıkıntısından deliye dönmüş durumda. Çocuğu aldirtacak bir doktor arıyor. Benim burada hiç tanıdığım yok ki! Kansas City ya da Şikago'da

olsa, hiç sorun değildi. Elimin altında en azından üç dört doktor bulunurdu. Ama burada kazın ayağı başka. Bizim arkadaşlara sorsan hemen amcamın kulağına gider o da bunu hiç hoş karşılamaz. Ben de sizi düşündüm, belki tanıdığınız bir doktor vardır diye. Zavallı işçiye çok acıyorum da.”

Orrin Short bütün şaşkınlığına karşın yardım etmeye gönüllüydü.

“İki ay geçmiş ha?”

“Evet.”

“Verdiğiniz haplar işe yaramadı, öyle mi?”

“Öyle.”

“Hapları bu ay da almış mı kadın?”

“Almış ya.”

“Vah, vah, gerçekten kötü bir durum. Yalnız ben de bu yerin yenisi sayılırım, Bay Griffiths. Şu dükkânı alalı daha ancak bir buçuk yıl oluyor. Eğer Gloversville’de olsaydım...” Orrin bir an duraksadı, sonra, “Biliyorsunuz, bunlar kolay işler değil, Bay Griffiths,” dedi. “Nerede olursanız olun doktorların çoğu kendi başından korkuyor. Yalnız Gloversville’de böyle bir olay kulağıma çalınmıştı. Kızın biri kentin banliyölerinden birindeki bir doktora gitmiş. Ne var ki kız da, kızı doktora götüren çocuk da iyi tanınmış ailelerden gelmeydiler. Bu yüzden, o doktoru bulsanız bile hiç tanımadığı birinin işini görür mü bilemem. Belki görür;

bir denesinler bakalım. Yalnız benim adımı vermesinler. Çünkü beni oralarda herkes tanır. Bir terslik olursa adımın bu işe karışmasını istemem de. Anlarsınız ya.”

Clyde minnetle, “Elbet, anlıyorum,” dedi. “Ben onun kulağını bükerim, kimsenin adını vermez.”

Sonra doktorun adıyla adresini defterine yazdı. Onun rahat bir soluk aldığını gören Orrin, başı derde girenin fabrikada bir işçi değil de Clyde olabileceğini aklından geçirdi. Öyle ya, koskoca Bay Griffiths’in işi yok da fabrikasında çalışanların derdine mi koşacaktı? Orrin, Clyde’a yardımcı olabildiğine seviniyordu ama bir yandan da günün birinde baklayı ağzından çıkarmak işine gelirse bu haberin kentte nasıl bomba gibi patlayacağını düşünmekten de kendini alamıyordu.

Clyde ona gene teşekkür edip dışarı çıkınca Orrin Short onun ardından gülümseyerek, biraz da kuşkuyla baktı. Şu zengin çocukları yok mu ya? Böyle bir şeyi gelip benden sorması ne tuhaf... onca dostu, arkadaşı dururken? Gene de belki bu dost ve arkadaşları yüzünden çekiniyordu ya... Onlar durumu öğrenirse diye... İşin içindeki kızın kim olduğu bilinmez ki! Bir de bakarsın, yüksek aile kızlarından biridir, Finchley’lerin kızı bile olabilir, söz gelişi. Bilinmez ki! Onları sık sık bir arada görüyorum. Kız da alabildiğine serbest. Vay anasını be! Eğer gerçekten öyleyse, bir de duyulursa nasıl bomba gibi patlar bu küçücük kentte!

XXXVII

Clyde'in bu yoldan elde ettiği bilgi ferahlatıcıydı ama tamamıyla değil. Çünkü bu sorun kökünden çözülmedikçe Clyde'a da Roberta'ya da rahat dirlik yoktu artık. Hem sonra şimdi de Roberta'yı doktora yalnız gönderebilmek sorunu vardı ki bu çok çetin bir işti.

Gelgelelim Roberta, Clyde'in korktuğu gibi, "Gitmem," diye ayak direteceği yerde hemen razı oldu. Clyde'in onu artık sevmediği, onu başından atmak için sabırsızlandığı ortada olduğuna göre Roberta direnmekte bir yarar görmüyordu. Roberta kendi başının çaresine bakabilirdi. Şimdiye kadar nasıl olup geldiyse şimdiden sonra da onsuz olabilirdi, yeter ki Clyde onu şu karabasandan kurtarsın!... Bir yandan da böyle düşünürken durumu ilk kez bütün açıklığıyla kavırıyor ve gözyaşlarını tutamıyordu. Bir daha geri gelmeyecek olan o mutluluk dolu günlere ne olmuştu? O güzel sevginin sonu böyle mi olmalıydı?

Gene de Clyde'in doktor konusunda anlattıklarını elinden geldiğince serinkanlılıkla dinledi. Sonra, "Nerde olduğunu kesinlikle biliyor musun, Clyde?" diye sordu. "Kolaylıkla bulabilecek miyiz?"

Clyde doktorun Gloversville dışında, tren istasyonuna oldukça yakın oturduğunu anlatınca Roberta, "Acaba gece evde bulunur mu, yoksa gündüz mi gideceğiz?" diye sordu. "Gece gidebilsek ne iyi olur! Kimseler görmez."

Clyde doktorun gece de evde olduğunu söyleyince Roberta, "Yaşını biliyor musun; acaba genç mi yaşlı mı?" diye sordu. "İnşallah yaşlıdır. O zaman ben daha rahat ederim. Genç doktorları hiç sevmem. Bizim köydeki doktorumuz yaşlıydı da. Onun gibi birisiyle daha rahat konuşabilirim."

Clyde doktorun yaşını bilmiyordu; sormayı hiç düşünmemişti. Gene de kızın içi rahatlasın diye doktorun orta yaşlı olduğunu söyledi. Gerçek de buydu.

Ertesi akşam hem Clyde hem Roberta, her zamanki gibi ayrı trenlerle Fonda'ya gittiler. Doktorun oturduğu semtte indiler ve hâlâ kar kaplı olan bir yola saptılar. Roberta düşünüyordu da eskiden olsa Clyde böyle ücra, karanlık bir yolu fırsat bilerek yavaşlayıp kolunu onun beline sarar ve tatlı tatlı çene çalardı. Havadan sudan konuşurdu... Şunu yapalım, şuraya gidelim, diye planlar yapardı. Gelgelelim şimdi... hele şimdi... Roberta onun sevgisine ve yakınlığına her zamankinden çok muhtaçken!...

Oysa şimdi onun, "Acaba Roberta doktorun yanına tek başına girmekten son dakikada vazgeçecek mi? Doktorun karşısında neler söyleyeceğini bilebilecek, onun aklını bu işe yatırabilecek mi?" diye kuruntu yaptığını kız anlıyordu.

“Ey, Bert, iyisin, değil mi? Kendi gözünü korkutmaya-caksın ya? Umarım sıkı durursun çünkü bu derdi başımız-dan atmanın tek yolu bu... Hem zaten ürküp çekinecek bir şey yok! Bu adam bu işi hiç yapmamış değil ki! Deneyimli biri. Onun için şimdi sana düşen tek iş, böyle bir çıkmazda olduğunu, o sana yardım etmezse kurtulamayacağını çün-kü kimseleri bilmediğini söylemek. Zaten bildiklerine de açılmazsın çünkü onlara güvenemiyorsun... anlarsın ya! Eğer doktor benim kim olduğumu, yerimi yurdumu filan sorarsa, çekip gittiğimi söylersin. Bir ad uydur söyle, yalnız çekip gittiğimi anlat ona. Nereye gittiğimden de haberin yok çünkü seni bırakıp kaçmışım, anlıyorsun ya. Sonra ona parasız olduğunu da söyle ki altından kalkamayacağım bir ücret istemesin. Yok, eğer ille çok para isteyecekse birkaç ayda, ancak yavaş yavaş ödememize izin versin. İşte böyle, anlıyorsun ya.”

Clyde öyle sıkıntılı ve heyecanlıydı ki kızın derdinin bü-yüklüğü yanında şu kendi konuştuklarının ne kadar eften püften kaldığını göremiyordu. Ve Roberta, “Böyle bir köşe-ye çekip akıl vermek kolay!” diye düşünüyordu. “Tek ba-şıma doktorun karşısına çıkmak bana düşüyor ama!” Cly-de’in ondan çok kendini kolladığı da ortadaydı. İstiyordu ki Roberta ona çok masraf ve iş çıkarmadan bu işin içinden sıyrılmanın yolunu kendi kendine bulsun.

Gene de, şurada ve şu sırada bile, bütün olup bitenlere karşın onu hâlâ seviyordu. O solgun yüzü, o ince, güzel el-leri, gergin, heyecanlı davranışları onu korkutuyordu. Yal-

nuz, "Varsın o böyle bol keseden öğüt versin; ben gene kendi bildiğimi okurum," diye düşünüyordu. Her şeyden öte, aldatılıp bırakılmış olduğunu söylemeye hiç niyeti yoktu. Kendini bu kadar küçük ve suçlu düşürecek bir şey söyleyemezdi. Evli olduğunu ama parasızlık yüzünden çocuk bakacak durumda bulunmadıklarını söyleyecekti. Clyde'ın o eczacıya anlattığı masaldan.

Gene de kadınlık içgüdüleriyle, tutunacak bir dal arayarak Clyde'a doğru döndü ve hiç kımıldamadan onun ellerine sarıldı. Ah, Clyde da şimdi onu kucaklasa, okşasa, "Korkma," dese ona; "Her şey yoluna girecek," dese.

Clyde da onu, artık sevmemekle birlikte, eski güven ve yakınlığı böyle elinde olmadan ortaya vurmasına dayanamayarak kucakladı ve daha çok onu yüreklendirmek çabasıyla, "Hadi, Bert, göster kendini," dedi. "Ta eşiğe kadar gelmişken kendini bırakıvermek olmaz ki! Hele bir içeri girince daha kolay gelecek, bak görürsün. Şimdi senin tek yapacağın gidip şu zili çalmak. Sonra kapıyı artık kim açarsa, doktoru yalnız görmek istediğini söyleyeceksin. O zaman doktor bunun mahrem bir iş olduğunu anlar; sana da daha kolay olur."

Bu ve buna benzer öğütleri dinledikçe Roberta onun davranışının sevgiden ne kadar yoksun olduğunu görüyor ve kendi durumunun çaresizliğini daha iyi anlıyordu.

Onun kollarından sıyrılıp omuzlarını elinden geldiğince dikleştirdi ve, "Peki öyleyse," dedi. "Sen burada beni

bekle. Yalnız pek uzağa gitme, e mi? Bir de bakarsın hemen döner gelirim.”

Sonra hızlı adımlarla bahçe kapısından içeri girdi ve gölgeli yoldan evin kapısına doğru yürüdü.

Kapıyı ona, hem dış görünüş hem de düşünüş yönünden ağırbaşlı olan o tipik ve tutucu küçük kent doktorlarından biri açtı: Ciddi, ahlak kurallarına bağlı, oldukça da dindar bir adam. Kendisini kimi yönlerden açık düşünceli sayardı; öte yandan açık fikirli kişilerin dar, hatta dik kafalı sayacağı birtakım düşünüşleri de vardı. Yalnız, çevresindekilerin çoğu okumamış ve kalın kafalı kişiler olduğundan, Dr. Glenn’in kendini hiç değilse oldukça bilgili bir insan sayması haklı görülebilirdi.

Kısa boylu, tıknaz, sivri kafalı bir adamdı ama keskin gri mavi gözleri ve tatlı gülümseyişiyle ilgi çekici, sevimli bir yüzü vardı. Elleri tombul olmakla birlikte biçimli ve duygu doluydu. Kısa kır saçlı, elli sekiz yaşlarında, evli, üç çocuk babası bir adam. Büyük oğlu da babasının mesleğini yapmak amacıyla tıp okuyordu.

Roberta’yı dağınık ve sıradan bir bekleme odasına alarak biraz beklemesini söyledi. Biraz sonra da gene bekleme odası gibi sıradan bir çalışma odasının kapısında belirerek kızı içeri çağırdı. Burada bir yazı masasıyla iki sandalye, birkaç tıp aracıyla kitap duruyor ve aralık kapıdan muayene odası görünüyordu.

Bu kır saçlı, sağlam yapılı, yüzü gülmez adamın karşısında Roberta biraz ürkmüştü. Gene de beğenmişti onu;

umduğundan daha iyi bulmuştu. Hiç değilse yaşlı başlı bir adamdı ve davranışı pek candan ve sevecen değilse de hiç olmazsa akıllı ve aklı başında bir insana benziyordu.

Dr. Glenn onu bir an, kim olduğunu çıkarmak istercesine süzerek, "Kim olduğunuzu söyler misiniz, lütfen?" dedi. "Şikâyetiniz nedir?"

Sesi yavaş ve güven vericiydi. Bunu duymak Robert'a'nın içine bir rahatlık verdi. Bir yanda da, yüz kızartıcı sırrını açıklaması gereken yere ve zamana varmış olduğunu düşününce afallamış, gözlerini bir doktora kaldırıp bir yere indirerek, parmaklarıyla elindeki küçük çantanın sapıyla oynayarak, öylece oturuyordu. Sonunda, taşıdığı müthiş yükün tüm ağırlığını ortaya vuran bir gerginlik ve içtenlikle, "Durum şu," diye söze başladı. "Buraya gelişim... yani ben... ben buraya... demek istediğim size... Bilmiyorum... size derdimi anlatıp anlatamayacağımı bilmiyorum. Demin dışardayken anlatırım gibi geldiği ama şimdi böyle sizinle yüz yüze..." Durakladı ve yerinden kalkacakmış gibi bir toparlanarak, "Aman yarabbi, ne kötü şey bu!" diye söylendi. "Öyle heyecanlıyım ki..."

Dr. Glenn tatlı, güven verici bir gülümseyişle, "Sakin ol, kızım," dedi.

Onun ağırbaşlı güzelliğini beğenmiş, böyle pırıl pırıl, tertemiz, cici bir kızın nasıl bir üzüntüsü olduğunu merak etmişti. Onun sözlerini yineleyerek, "Benimle böyle yüz yüze gelmekte korkulacak ne var? Eninde sonunda ben

basit bir taşra doktoruyum; pek öyle senin sandığın kadar ürkütücü değilim sanıyorum. Hiç korkma. Bana ne derdin varsa... ne olursa olsun... hiç çekinmeden söyleyebilirsin. Sana yardım etmek için elimden gelen bir şey varsa yaparım."

Roberta şimdi doktoru iyice sevimli bulmaya başlamıştı ama öyle ağırbaşlı ve resmi bir duruşu vardı ki kızcağız onun eski kafalı bir adam olduğunu ve kendi söyleyeceği şeyi duyunca kızıp ayıplayacağını seziyordu. Eee, ondan sonrası?.. Ah, şimdi yanında Clyde ya da başka birisi olaydı da onun yerine konuşaydı! Ne var ki kimsesi yoktu ve artık burada olduğuna göre, konuşmak zorundaydı. Konuşmadan dönüp gidemezdi ya! Roberta gene oturduğu yerde kıpır kıpır kıpırdamaya ve paltosunun düğmesini parmaklarının arasında bükmeye başladı. Sonra boğuk çıkan bir sesle, "Ama bu... bu... bambaşka bir şey de," diye söylendi. "Siz belki bunu hiç... Ben... ben... Demek istiyorum ki..."

Sözünün arkasını getiremeyerek gene duraladı. Solgun duran yüzü önce kıpkırmızı kesilmiş, sonra gene sararmıştı. Bakışları öyle duru ve temiz, giyinişi öyle ağırbaşlı ve derli topluydu ki doktor onun bu utangaçlığını, birçok toy ve masum taşra kızının, insan gövdesinin işleyişiyle ilgili tüm konularda göstermeleri olağan olan o aşırı çekingenlikten başka bir şeye yormak istemiyordu. Gene de, kızın yaşam dolu güzelliği ve kendi uzun deneyiminin verdiği sezgileri ona birden, gerçeğin ne olduğunu göstermişti: Bu da, ahlak gevşekliği ve serbestlik yüzünden doğan o baş

belası gençlik dertlerinden biri olsa gerekti! Bu kız öylesi-ne genç, güzel ve canlıydı ki! Zaten artık hemen her gün rastlanır olmuştı böyle olaylara. En temiz görünen kızların bile başına gelebiliyordu.

Böyle olaylar, her zaman, bir doktor için dert ve bela kaynağıydı. Dr. Glenn de hem ağırbaşlı ve tutucu yapısı hem de içinde yaşadığı taşra dünyasının darlığı ve tutuculuğu yüzünden, bu gibi olaylardan hoşlanmaz, bunlara elini bile sürmek istemezdi. Ayrıca yaradılışlarının doğal eğilimlerine hiç çekinmeden, güle oynaya kapılmakla birlikte, bunun beraberinde getirdiği toplumsal göreve yani evlenmeye hiç yanaşmayan başıboş gençliğe de kızılıyordu. Gerçi birkaç kıza, çevrenin tanınmış, iyi ailelerinin kızlarına yardımda bulunmamış değildi. Ama ailelerince desteklenmeyen; rastgele kişilerle ilgilenmek ilkeleri dışındaydı. Rastgele birisi için bu tehlike göze alınamazdı doğrusu. Bu gibi durumlarda, gençlere hemen ve hiç koşulsuz evlenmelerini öğütlerdi. Eğer evlenmelerinin yolu yoksa o da kendi bilecekleri şeydi. Değmezdi bu tehlikeyi göze almaya. Zaten her bakımdan yanlış bir şeydi bu, hatta bir cinayet sayılırdı.

Bu yüzden Dr. Glenn şimdi Roberta'yı büyük bir ciddiyetle süzdü. Ona acımaya kalkışmayacaktı, ne olursa olsun. İkisinin de bu durumdan rahatça sıyrılmasını sağlayacak bir denge kurmak amacıyla siyah meşin kaplı defterini önüne alıp açarak, "Adınızı söyler misiniz, lütfen?" dedi.

Roberta hemen Clyde'in uydurmuş olduğu adı benimseyerek, "Ruth Howard," diye yanıtladı. "Mrs. Ruth Howard."

Onun evli olduğu anlamına gelen bu "Mrs." sözcüğünü duyunca doktor, tuhaftır ki, rahat bir soluk aldı. İyi ama, evli olduğuna göre kızın gözyaşları nedendi? Genç bir evli kadının böylesine korku ve utanç içinde kıvranmasının iç-yüzü ne olabilirdi?

"Kocanızın adı?" diye doktor sorguya devam etti.

Bu basit soruyu yanıtlamadan önce Roberta bir an duraldı. Sonra kendini zorlayarak, "Gifford," dedi.

Bu onun kendi ağabeyinin adıydı.

"Bu yakınlarda mı oturuyorsunuz?"

"Fonda'da."

"Peki, yaşıınız kaç?"

"Yirmi iki."

"Ne kadar zamandır evlisiniz?"

Kız gene bir anlık bir duraksamayla, "Durun bakayım," diye yanıtladı. "Üç aylık."

Dr. Glenn'in içine o saat bir kurt düştü gene. Roberta'nın duraksaması dikkatini çekmişti. Acaba bu kız doğruyu söylüyor muydu, yoksa ilk kuşkuları haklı mı çıkacaktı?

"Peki, derdiniz nedir, Bayan Howard? Benden çekinmenize hiç ama hiç neden yok. Ben hastalarımın her türlü

derdini dinlemeye alışığım. Ne de olsa, işim bu benim; hastalarımın derdini dinlemek.”

Roberta, yapması gereken itirafın korkunçluğuyla boğazı kuruyup dili dolaşarak, gene, “Durum şu,” diye söze başladı. Gene paltosunun o düğmesiyle oynayıp duruyordu ve gözleri gene yerdeydi. “Durum şu... demek istediğim, kocamın... bizim hiç paramız yok... Ben de çalışıyorum ama elimize çok bir şey geçmiyor.” Böyle yalan kıvrabilmesine kendi de şaşmıştı. O ki yalandan öylesine tiksiniirdi! “Bu yüzden... anlarsınız sanıyorum... durumumuz... yani şu sırada... çocuk büyütmemize hiç elverişli olmadığından... daha şimdilerde...”

Soluğu küçük bir hıçkırık gibi boğazına takılarak sustu. Bu toptan yalanları sürdürmeyecekti artık.

Doktor da onun bu anlattıklarından kendince bir sonuç çıkardı: Bu hanım kız, böyle bir düğümle ilk defa karşılaşan yeni evli bir genç kadındı. Yasak bir iş yapmamakla birlikte yaşama yeni atılmış bir genç çiftin cesaretini kırıp gözünü korkutmak da istemediğinden Roberta’ya daha yumuşak ve anlayışlı gözlerle baktı. Onun yırtık ve bilgiç bir kız olmayışı hoşuna gitmişti. Genç hanımlara böylesi yaraşırdı. Yazık... Genç evliler kimi kez yaşamlarını yeni kurarken sıkıntılı günler geçiriyorlardı. Gerçekten de hemen hemen bütün çalışan gençler para sıkıntısı içindeydi... Gene de çocuk aldırma, yani Tanrı’nın işine karışmak sorunu sakıncalı bir sorundu. En hafifinden, doğaya aykırı bir şeydi ve

Dr. Glenn elinden gelirse böyle işlere hiç elini sürmemek istiyordu. Hem sonra bu gençler ne kadar parasız olurlarsa olsunlar, evlenirken ne yaptıklarını, nasıl bir sonuçla karşılaşabileceklerini elbet biliyorlardı. Genç ve dinç olduklarına göre bu işi yürütmenin bir yolunu da bulabilirlerdi. Doktor iyice ağırbaşlı ve otoriter bir tavırla doğrulup oturarak, "Bana söylemek istediğinizi anladığımı sanıyorum, Bayan Howard," diye söze başladı. "Yalnız, düşündüğünüz şeyin nasıl önemli ve tehlikeli bir şey olduğunu bilmem biliyor musunuz." Sonra birden aklına bambaşka bir şey geldi: Acaba geçmişte yaptığı birkaç müdahalenin duyulması yüzünden meslek şerefine leke mi sürülüyordu?

"Peki, benim adım nereden duyup geldiniz?" diye sordu.

Onun bu soruyu sorarken sesinin tonundaki bir şey Roberta'yı duraksattı ve kız, adını başkasından duyup geldiğini söylerse onu kızdıracağını sezdi. Doktor bunu doktorluk onuruna karşı bir aşağılama sayabilirdi.

"Buradan geçerken hep tabelanızı görürüm. İyi bir doktor olduğunuzu da birçok kişiden duydum."

Kuşkuları böylece giderilen doktor, "Önce," diye lafının arkasını getirdi. "Sizin istediğiniz şeyi yapmama vicdanım elvermez. Sizin bunu zorunlu bulmanızı anlıyorum. Kocanız da, siz de çok gençsiniz; geliriniz dar, bu yüzden de yeni bir yükü üzerinize alamayacağınızı düşünüyorsunuz. Çok sıkıntı çekeceğinizi ben de bilmez değilim. Gene de, benim görüşüme göre, evlilik çok kutsal bir şeydir; çocuk-

lar da baş belası değil Tanrı'nın bir armağanıdır. Üç ay önce evlenmek üzere papazın karşısına çıktığınız zaman da böyle bir durumla karşılaşabileceğinizi elbet biliyordunuz. Evlendiği zaman bunu bilmeyen yoktur ki!" (Roberta içinden, "Papazın karşısına çıkmak," diye hüüzünle düşündü. Neredeydi o günler?) "Bugünlerde birçoklarının eğiliminin bu yönde olduğunu üzülererek görmekteyim. Birçokları, bu çeşit ameliyatlara sayesinde doğal sorumluluklarını silkip atıvermeyi rahatlıkla benimsiyorlar, gelgelelim bu çok tehlikeli bir şeydir. Bayan Howard, yasa ve ahlak yönünden tehlikeli olduğu gibi, tıp açısından da çok yanlış bir iştir. Çocuktan kurtulmak için bu yolu seçen kadından birçoğu bu yüzden ölür. Sonra bu işi yapmak, ameliyat başarılı olsa bile, bir doktor için hapis cezasına giden bir suçtur. Sizin bunu da bildiğinizi sanıyorum. Her neyse, başkaları ne düşünürse düşünsün, ben bu işin her bakımdan karşındayım. Ancak annenin yaşamı söz konusu olursa böyle bir ameliyatı bağışlayabilirim. Yoksa suç sayarım. Zaten bütün tıp dünyası da bu noktada benimle birliktir... Ne var ki sizin için böyle bir şeyin söz konusu olduğunu sanmıyorum. Dinç, güçlü, sağlıklı bir kızsınız. Anne olmak sizi korkutmamalı. Para sorununa gelince, biraz dışınızı sıkarak ve kararınızı verirsiniz bu çocuğa bakmanın bir yolunu bulamayacağınızı nereden biliyorsunuz? Kocanızın mesleği elektrikçilik mi demiştiniz?"

Bu dersin karşısında, yılmış ve sinmiş olan Roberta ürkek ürkek, "Evet," diye yanıtladı.

“İşte, gördünüz mü? Hiç de kazançsız bir iş değildir bu. Hangi elektrikçiyi getirtseniz dünya kadar para alırlar. Üstelik düşündüğünüzden ne denli ciddi bir iş olduğunu, aslında yaşamaya sizin kadar hakkı olan körpecik bir cana kıymayı planladığınızı aklınızda tutarsanız...” Doktor, bu sözlerin anlamı Roberta’nın iyice kafasına girebilsin diye duraladı... “O zaman şöyle bir irkilip durumu yeni baştan gözden geçireceğinizi sanıyorum... hem siz hem de kocanız.” Doktor bu kez babacan, dost, hatta şakacı bir sesle, “Sonra,” diye ekledi. “Çocuk hele bir dünyaya gelsin, size çektiğiniz bütün sıkıntıları unutturacağına kalıbımı basarım.” Bu arada biraz merakla, “Söyleyin bana, kocanız sizin bana geldiğinizi biliyor mu?” diye sordu. “Yoksa bu yalnızca sizin başınızın altından çıkan bir şey mi?”

Roberta’ya gözlerinin içi gülerek bakıyordu. O da iş bu kerteye geldikten sonra bir yalan daha söylemekten bir şey olmayacağını düşünerek, “Biliyor,” dedi.

Doktor onları bu işten caydırmaya iyice kararlı, “Öyleyse benim size öğüdüm,” dedi. “Daha ileriye gitmeden ikiniz de baş başa verin de bu işi enine boyuna, iyice bir düşünün. Biliyorum, gençler böyle bir durumla ilk kez karşılaşınca hemen karanlık yanından ele alırlar ama çoğu zaman sonuç bambaşka çıkar. Karımla ben de birinci çocuğumuzda çok telaşlanmıştık ama pek güzel idare ettik. Siz de baş başa verir, sakın kafayla konuşursanız, bu işi bambaşka bir açıdan görmeye başlarsınız; inanın bana. Sonradan da vicdan azabı çekmezsiniz.”

Roberta'yı onun kapısına getiren korku ve kararları ortadan kaldırmış olduğuna inanarak sustu. Roberta akli başında, normal bir genç kadın olduğuna göre artık düşünce-sinden cayacak, bu düşünceyi kafasından atacak ve kalkıp gidecekti.

Gel gör ki Roberta doktorun umduğu gibi güler yüzle, "Peki," diyerek ayağa kalkacağı yerde bir an ona kocaman, korku dolu gözlerle baktı. Sonra, birdenbire hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Çünkü doktorun verdiği bu uzun ders başından beri unutmaya çalıştığı şeyi, yani bu serüvenin ahlak ve gelenek yönünü apaçık gözlerinin önüne sermeye yaramıştı. Olağan koşullar altında, yani evli olsa bu konuda kendi de tıpkı bu doktor gibi düşünürdü. Şimdi artık bu dertten dünyada kurtulamayacakmış gibi gelerek karamsarlığa ve paniğe kapılmıştı.

Birden yumruklarını sıkıp açarak dizlerini dövmeye başladı. Duyduğu acı ve korkudan çarpılmış bir yüzle, "Ama anlamıyorsunuz ki Doktor Bey, anlamıyorsunuz ki!" diye haykırdı. "Bundan kurtulmak zorundayım, bir yolunu bulmalıyım! Size söylediklerimin hepsi yalan. Evli değilim ben. Kocam filan yok. Ah, bilemezsiniz, ne büyük bir felaket bu benim için! Ailem! Annem! Babam! Anlatamam size. Yalnız kurtulmam şart bundan. Mutlaka! Dünyada olmaz. Bilmiyorsunuz siz, bilemezsiniz! Olamaz! Dünyada olmaz!"

Kendinden geçmişçesine yandan yana, öne arkaya sallanmaya başlamıştı.

Bu patlama Dr. Glenn'i şaşırtıp afallatmakla birlikte içine de dokunmuştu. Bir yandan da ilk düşüncesinin doğru olduğunu, Roberta'nın yalan söylediğini ve bu işe bulaşmak istemiyorsa şu anda kararlı, sert, hatta taş yürekli bir tutum tutunması gerektiğini düşünerek çatık kaşla, "Evli olmadığınızı mı söylediniz?" diye sordu.

Roberta ona, gözyaşlarının arasından, başını, "Hayır," dercesine yana sallamakla karşılık verdi.

Onun durumunu tümüyle kavramış olan Dr. Glenn de ayağa kalktı. Yüzünde üzüntü, çekimserlik ve anlayış birbirine karışmıştı. Uzun bir an, hiç konuşmadan kızın ağlamasına baktı. Sonra, "Vah vah, çok yazık," dedi. "Üzül-düm, doğrusu."

Sonra herhangi bir zayıflık belirtisi gösterip fazla ileri gitmekten çekinerek sustu. Bir an sonra da yumuşak bir sesle, "Ağlamayın," dedi. "Ağlamak işe yaramaz."

Bu işe karışmamaya hâlâ kararlı olduğundan gene sustu ama bu kızın başından geçenlerin doğrusunu biraz da merak ediyordu. Sonunda, "Ee, söyleyin bakalım, bu derdi başınıza açan adam nerede?" diye sordu. "Burada mı?"

Hâlâ utanç ve kahırdan konuşamayacak durumda olan Roberta, "Hayır," dercesine başını sallamakla yetindi.

"Ama sizin bu durumda olduğunuzu biliyor, değil mi?"

Roberta cansız bir sesle, "Evet," diye fısıldadı.

"Gene de evlenmeye yanaşmıyor, öyle mi?"

“Beni bırakıp gitti.”

“Anladım. Alçağın biriymiş! Nereye gittiğini de bilmiyor musunuz?” Roberta, “Hayır,” diye fısıldayarak yalan söyledi.

“Ne kadar oluyor gideli?”

Roberta gene bir yalan attı: “Bir hafta kadar.”

“Nereye gitmiş olabileceğini hiç bilmiyor musunuz?”

“Hiç.”

“Bu durumunuz ne zaman ortaya çıktı?”

Roberta hıçkırıklarının arasından, “İki hafta oluyor,” diye yanıtladı.

“Ondan önce hiç aksadığı olmaz mıydı?”

“Hiç olmazdı.”

Doktor deminkinden daha tatlı ve babacan bir sesle, “Öncelikle, durum sizin sandığınız kadar ciddi olmaya-bilir,” diye söze başladı. “Çok korkacağınızı anlayabiliyorum; gene de kadınlarda bir aylık aksama olağan sayılır. Zaten muayene etmeden kesin bir şey söylenemez. O zaman bile çoğunlukla iki hafta kadar daha beklemek gerekir. Bu arada bir de bakarsınız her şey yoluna girivermiş. Siz çok duygulu, aşırı heyecanlı ve ürkek bir tipsiniz; bu da arada bu türlü gecikmeler yaratabilir, sinirden dolayı. Ne olursa olsun, benim sözümü dinlemek isterseniz, kararınız ne olursa olsun, şimdi hiçbir şey yapmayıp doğru evinize gidin ve durum iyice ortaya çıkmadan hiçbir şey yapma-

yın: Demek istediğim, herhangi bir şey yapacak olsanız bile durum kesinlik kazanmadan müdahale etmek doğru olmaz.”

Roberta, “Ama ben bir sürü hap aldım,” diye sızlandı. “Hiçbiri işime yaramadı.”

Doktor, “Ne hapi?” diye ilgi gösterdi. Hapların adını öğrenince da yalnızca, “Ha, şunlar,” dedi. “Gerçekten hamileyseniz onlar bir işinize yaramaz. Ben size gene beklemenizi öğütleyeceğim. İkinci ay da aksarsa o zaman bir şey yapmaya kalkışacaksanız kalkışırsınız. Yalnız hiçbir şey yapmamanızı tavsiye ederim çünkü doğanın işine karışmak bence çok yanlıştır. Çocuğu dünyaya getirip büyütmenin bir yolunu arasanız çok daha iyi olur. Hiç değilse, öteki pişmanlıklarınızın yanı sıra bir de cana kıymanın vicdan azabını çekmezsınız.”

Bunu söylerken alabildiğine ciddi, kendi ahlak ve vicdanıyla övünür gibiydi.

Doktora nedense bir türlü anlatamadığı karabasanlarla yüz yüze kalmış olan Roberta gene deminki gibi acı acı, “Ama yapamam ki, Doktor Bey!” diye bağırdı. “Olamaz, diyorum size, dünyada olamaz! Hiç anlamıyorsunuz! Ah, bundan kurtulmanın bir yolunu bulmazsam ne yaparım, bilemiyorum! Hiç bilemiyorum, ama hiç! Hiç!”

Ellerini yumruk yapmış, başını sallayarak öne arkaya doğru sallanıyordu. Dr. Glenn ise onu bu çıkmaza sokmuş olan çılgınlığa ve şu çektiği korkulara acılamakla birlikte,

kendine ancak dert getirebilecek olan bu duruma karışmaya kararlı, katı duruyordu.

“Size dediğim gibi, Bayan... Howard... eğer buysa adınız, ben bu türlü müdahalelerin ciddi olarak karşısındayım; genç kız ve erkekleri böyle bir müdahaleyi gerekli görecektik noktaya getiren serbestliğin ve akılsızlığın karşısında olduğum gibi... Bir doktor, on yıl hapis yatmayı göze almadıkça böyle bir işe elini sürmez. Bence bu yasa da çok yerindedir... Sizin, şu durumunuz yüzünden ne kadar acı çektiğinizi bilmez değilim. Gene de bu durumdaki kızlara yardım eden yerler ve kişiler var. Benim şimdi size verebileceğim en iyi öğüt, bu işi sonuna kadar olurluna bırakmaktır. Evinize gidin, ana babanızla konuşun ve her şeyi açıklayın. Çok, çok daha iyi olur bu, inanın bana. Gözünüzde büyüttüğünüz kadar güç bir şey değil; hiç olmazsa yapmayı düşündüğünüz şey kadar günah değil...

“Unutmayın ki bir can var ortada; küçük bir insan. Siz bu küçük insanın canını almak istiyorsunuz ama ben size yardımcı olamam bu işte. Yapamam. Belki başka doktorlar vardır. Biliyorum, orada burada meslek onurlarını benim gibi ciddiye almayan doktorlar var. Ama ben onlardan biri olamam. Çok üzgünüm. Gerçekten. Şimdi, size benden baba öğüdü: Evinize gidin ve annenizle babanıza her şeyi anlatın. Şimdi pek güç gibi görünüyor bu sizin gözünüze ama sonunda, iyi ki yapmışım, diyeceksiniz. Eğer bir yararı olacaksa bana gönderin onları; gelip benimle konuşsunlar. Ben dilim döndüğünce bunun öyle pek büyük bir felaket

olmadığını onlara da anlatmaya çalışırım. Ama sizin istediğiniz şeyi yapmaya gelince, çok, çok zor, üzgünüm ama yapamam. Vicdanım izin vermez buna.” Durdu ve anlayış dolu, gene de kesin ve kararlı gözlerle Roberta’yı süzdü. Bu doktor üzerine kurduğu bütün umutların söndüğünü, yalvarmalarının hem pratik hem de duygusal yönden boşa gittiğini anlayan Roberta, geleceğe ilişkin korkularının hepsi birden üzerine üşüşerek, sarsak adımlarla kapıya yürüdü. Doktor üzgün bir halde onu uğurlayıp kapıyı arkasından kapayınca, Roberta bir ağaca yaslanarak durdu; beden ve ruh gücü tükenmiş gibiydi. Doktor onu geri çevirmişti. Ona; olmaz, demişti. Peki, şimdi ne olacaktı?

XXXVIII

Doktorun kararıyla ikisi de (hem Roberta hem de Clyde) beyinlerinden vurulmuşa döndü ve ölçüsüz bir dehşete düştü. Demek ki Roberta'nın kaderinde bir piç doğurup rezil olmak, Clyde'ınki de yaptıklarının ortaya çıkmasıyla tüm yaşamının yıkılması vardı. Bu doktordan sonra başvuracakları bir kapı da kalmamıştı.

Zamanla hiç değilse Clyde'ın karamsarlığı bir parça hafifledi. Öyle ya doktorun, eczacının ve Orrin Short'un olası gördükleri gibi Roberta belki de yanıliyordu. Bu düşünce Roberta'nın içine su serpmemişti. Ama Clyde'a bir gevşeklik ve uyuşukluk vermeye yaradı. Aslında Clyde şimdiki durumla baş edemeyeceğinden korkuyordu. Üstelik baş edemezse herkese karşı küçük düşeceğine kesinlikle inanıyor ve bu yüzden de bir şeyler yapmak için çabalayacağı yerde yeniden eyleme geçmeyi sürekli erteliyordu.

Öyle bir yaradılışı vardı ki bir şeyler yapamazsa ortaya acı sonuçlar çıkabileceğini açıkça kavrar ama kendini tehlikeye atmadan başvurabileceği birini de aklına getiremezdi. Doktor, Roberta'yı geri çevirmiş olsun; Orrin Short'un gösterdiği yol da bir çıkmazla sona ersin! Olacak iş miydi bu?

Gene de aradan iki hafta geçtiği halde Clyde'ın aklına, başvurabileceği başka hiç kimse gelmiyordu. Herhangi birine gidip danışmak öyle güçtü ki! Clyde dünyada yapamazdı bunu. Zaten ortada soracak kim vardı? Kim? Ayrıca bunlar zaman isteyen işler değil miydi? Oysa bu arada günler geçiyordu. İkisinin de tıp yönünden bir çözüm yolu bulunamazsa ne gibi adımlar atmaları gerektiğini enine boyuna düşünmeye bol bol zamanı vardı.

Roberta bu savaşta tek başına bırakılmaması gerektiğine, buna razı olmamaya kesinlikle kararlıydı. Öte yandan Clyde'ın hiçbir şey yapmadığını da görebiliyordu. Clyde şimdiye kadar yaptıklarının dışında başka ne yapabileceğini bilemiyordu ki! Yakın bir dostu olmadığından aklına gelen tek şey, işe yarar bir bilgi edinebilmek umuduyla durumu ona buna, başkasının başından geçen bir olaymış gibi anlatmaktı.

Bir yandan da başını kuma gömüp gerçeklerden kaçmak ve düş gibi olsa da Sondra'nın renk renk aklı çelen dünyası vardı. Çoğu akşam ve pazar günleri Sondra onun kendisiyle birlikte oraya buraya gitmesini istiyordu. Clyde da gidiyordu.

Bir de Ratterer'e yazdığı mektup vardı ya buna yanıt çıkmamıştı daha: Ratterer Florida'ya göç ettiğinden Clyde'ın mektubu daha eline geçmemişti. Genç adamın burada tanıdığı kimseler de ya fabrikadan ya da sosyetedendi: Biri çok ilgisiz ve tehlikeli, diğeri çok resmi ve tehlikeli. Çünkü

Clyde daha sosyete arkadaşlarından kimseyle gerçekten içli dışlı bir sır ortağı olabilecek oranda yakın değildi.

Gelgelelim bir şeyler yapmak zorundaydı, böyle aylak aylak, işi oluruna bırakamazdı. Zaten sırrının her an ortaya çıkması tehlikesiyle karşı karşıya oldukça Roberta izin vermezdi buna. Bu yüzden genç adam bir kurtuluş yolu bulabilmek uğruna arada bir iyice kendini zorluyor, başkalarının gülünç ya da acıklı bulabileceği fırsatlara tutunuyordu: Denize düşenin yılanı sarılması gibi.

Böylece bir keresinde, bir gün fabrikadaki bir ustabaşının kendi bölümünde, “başı belaya giren” ve işten çıkmak zorunda kalan bir kızıdan söz ettiğini duyunca hemen bu fırsattan yararlanarak adama, böyle bir kızın, çocuğu doğuracak durumda olmazsa ya da doğurmak istemezse acaba ne yapabileceğini sordu.

Onun gibi gözü açılmamış ve bilgisiz olan ustabaşı da kızın herhalde tanıdığı bir doktor varsa ona başvuracağını, yoksa “kaderine razı olacağını” söyledi. Bu da Clyde’ı gene başladığı yere getirip bırakmış oldu.

Başka bir gün; berberde *Star* gazetesinde yazılan bir “evlenme sözünden cayma” davası konuşuluyordu... Bir ara birisi davacı kızın, “Başı pek darda kalmasa elbette bu davayı açmayacağını,” ileri sürmüştü. Clyde hemen bunu da fırsat bilip umutlanarak, “Kızcağız, aslında sevmediği bir adamla evleneceği yerde başını kurtarmak için başka bir çıkar yol bulabilirdi,” diye görüş belirtti.

Onun saçını tıraş etmekte olan bilgiç berber, “Valla bu iş pek öyle sizin sandığınız kadar kolay değildir; hele bizim buralarda,” diye yanıtladı. “Birincisi, bu işi yasalar yasaklamıştır. İkincisi, avuç dolusu para ister. Paran yoksa... parayı veren düdüğü çalar, anlıyorsun ya...”

Berber makasını şakırdatadursun, kendi düğümüyle yüz yüze gelmiş olan Clyde, adamın söylediklerinin ne kadar doğru olduğunu düşünüyordu. Şimdi elinde çok para olaydı, hatta birkaç yüz dolar, çıkarıp Roberta’ya verir ve kim bilir belki de kendi başına bir başka yere gidip çocuğu aldırmaya ikna edebilirdi.

Her yeni gün, tıpkı bir önceki gün gibi kendi kendine, “Birini bulması gerektiğini,” hatırlatıyordu. Roberta da kendi kendine, “Ben de bir şeyler yapmalıyım,” diyordu. Clyde’a bel bağlamamalıydı artık. Böylesine korkunç bir felaketi hafife almak ya da “idare etmeye” çalışmak olmazdı. Clyde’ın böyle her yükü onun omzuna yüklemesi taş yüreklilikti doğrusu. Clyde bu durumun ikisi için de ne büyük belalar doğuracağını kavramıyor olsa gerekti. Öyle ya işin başında, terslik olursa kolayına bakacağını açıkça söylemişti; kopacak fırtınalara Roberta’nın tek başına göğüs germesini bekleyemezdi. Hiçbir zaman! Hiç... Ne de olsa... Roberta böyle düşünüyordu da... Clyde erkekti, iyi bir işi vardı, yeri belliydi... çıkmaza giren ve buradan tek başına çıkmanın yolunu bulamayan o değil Roberta’ydi!

Bu yüzden, ikinci ay aksamasının ikinci gününden baş-

layarak bütün korku ve kuşkularının gerçekleşmiş olduğunu artık anlayan Roberta, sözle anlatılmayacak kadar derdi olduğunu elinden geldiğince ortaya vurmakla kalmadı. Bir sabah Clyde'a bir mektup yazarak o akşam Gloversville'deki doktoru, bundan önceki olumsuz yanıtına bakmaksızın gene gidip göreceğini bildirdi ve onun da kendisiyle gelip gelmeyeceğini sordu. Clyde bu derde bir çözüm bulamamış olduğundan (Sondra'ya sözü olmakla birlikte) hemen evet dedi çünkü bu iş şu sırada dünyada her şeyden daha önemliydi. Sondra'ya, "İşim var," diye bir özür bulmalıydı.

Böylece bu yolculuğu ikinci kez yaptılar. Yol boyunca Clyde, diken üstünde, şu dakikaya kadar neden hiçbir şey beceremediğini anlatmaya çalıştı. Arada da bu işte gösterdiği yüreklilikten ötürü Roberta'yı övüp göklere çıkarıyordu.

Ne var ki doktor gene onlara yardım edemeyeceğini söyledi ve etmedi de. Roberta önce bir saate yakın oturup onun bir yerlerden dönmesini bekledikten sonra ona durumunda bir değişiklik olmadığını ve korkudan aklının çıktığını söyleyebildi. Doktorsa ona hiçbir umut vermedi. Roberta'nın istediği şeyin inanç ve ilkelerine aykırı olduğunu yineledi yalnızca.

Roberta bir kez daha eli boş döndü ama bu kez ağlamıyordu; endişesi gözyaşlarının bile ötesindeydi çünkü. Tepesinde bekleyen tehlike ve bu tehlikenin getirdiği korku ve üzüntüler boğazına bir yumru gibi tıkmıştı.

Bu taze yenilgiyi duyan Clyde da sonunda ürkek ve karamsar bir sessizliğe gömüldü. Aklına dertlerine derman olacak en ufak bir çözüm yolu gelmiyordu. Ne diyeceğini de bilemiyordu ve şu sırada başlıca korkusu Roberta'nın ondan, toplumsal ve ekonomik yönden yerine getiremeyeceği bir istekte bulunmasıydı.

Neyse ki Roberta dönüş yolculuğunda bu konuya pek değinmedi. Oturduğu yerden gözlerini dışarı dikmiş, her an daha gerçek, daha korkunç bir anlam kazanan çaresiz derdini düşünüyordu. Bir yolunu bulup başını kurtarmalıydı. Bunu biliyordu. Ama ne yolu? Nasıl? Ne gelebilirdi elinden? Bu tehlikeden nasıl kaçabilirdi? Bir köşeye kısılmış, hiç umudu olmadığı halde, canını kurtarmak için savaşan bir hayvan gibiydi. Bir tane uzak ve akıl almaz kaçış yolu geçiyordu aklından. Sonunda herkes, güvenilir ve sağlam bulduğu tek çözüm yoluna dönüp geliyordu ki bu da evlenmekti.

Hem zaten ne diye olmasın? Roberta her şeyini vermiş değil miydi Clyde'a, hem de onun zoruyla? Clyde onu kandırmak için bin dereden su getirmemiş miydi? Hem zaten kim oluyordu Clyde onu böyle kenara atacak? Artık genç adam aşkının iyice öldüğünü, şu sırada Roberta'nın durumundan ve çektiklerinden çok kendi başına gelebilecekleri, kendi uğrayacağı zararları düşündüğünü açıkça ortaya vurur olmuştu. Hep şu Sondra gibi kızlar, Griffiths'ler ve Clyde'ın onlar üzerine kurduğu düşler yüzünden. Bunu bilmek çoğunlukla Roberta'yı korkuya düşürüyor, korkut-

madığı zamanlar da sinirlendiriyordu. Bu yüzden kızcağız yavaş yavaş, şu çıkmaz durumunda, başka zaman istemeyi pek aklından geçirmeyeceği bir şeyi, yani evlenmeyi, ondan istemeye hakkı olduğu kanısına varmıştı. Öyle ya neden olmasındı? Roberta'nın da canı can değil miydi? Clyde yaşamını, kendi isteğiyle onun yaşamına bağlamamış mıydı? Öyleyse şimdi onu kurtarmak için neden canını dişine takmasındı? Ve kurtarmanın başka hiçbir yolu yoksa onun uğruna neden bu en son özveride bulunmasındı? Sonra Clyde'ın kendine böylesi dert edindiği o sosyetedeki kişiler de kim oluyordu? Böyle bir bunalım saatinde Roberta'nın kendini, onurunu ve geleceğini onlar yüzünden ateşe atmasını Clyde hangi yüzle isteyebiliyordu? Onlar Clyde için ne yapmışlardı şimdiye kadar? Herhalde Roberta'nın yaptıklarını yapmış değillerdi. Roberta'dan istediğini kopandıktan sonra artık usanmaya başladı diye... şu güç durumunda hak kazanmış mı oluyordu yani? Clyde'ın böylesine yakından ilgilendiği sosyetedeki o kişiler için içyüzünü bilseler, Clyde'la ilişkileri ne olursa olsun, Roberta'nın bu yolu tutmasını yerden göğe haklı görmezler miydi?

Dr. Glenn'in köyüne yaptığı ikinci yolculuktan sonra Roberta bunu daha bir kafasına taktı. Zaman zaman yüzünde Clyde'ın şimdiye kadar bilmediği, meydan okuyan, kararlı bir bakış belirliyordu çünkü bir karara varmıştı artık: Clyde istese de istemese de ona nikâh kıyacaktı. Bu dertten başka kurtuluş yolu yoktu madem, Roberta ne yapıp yapmalı, onu bu işe zorlamalıydı. Yapmalıydı bu işi...

Yapmalıydı. Evdekileri düşünüyordu da; annesi, babası... sonra Grace Marr'la Newton'lar, kısacası bütün tanıdıkları... Düşünüyordu da bu iş yalnızca onu değil, bütün yakınlarını etkileyecekti, hem de dehşet, acı ve utancın ateşiyle... Kız kardeşleri, ağabeyleri... Olamaz! Taş çatlasa olamaz!

Böylece ertesi gün Clyde ondan, bu akşam gene gelmesini isteyen bir not daha alınca şaştı. Çünkü daha dün gece saatlerce bir aradaydılar. Demek Roberta'nın ona bir diyeceği vardı ve mektubunda, bundan öncekilerde bulunmayan bir direniş, meydan okuyuşa benzer bir şey seziyordu. Genç adam o an, bu duruma bir çözüm yolu bulamazsa dünyasının başına yıkılacağını öyle açık açık kavradı ki gidip Roberta'nın yapacağı öneriyi ya da sızlanmayı dinlemekten başka yolu olmadığına karar verdi.

Akşamın geç bir saatinde odasına gittiği zaman kızı son zamanlardakine oranla daha bir serinkanlı buldu ve onu gözyaşları içinde bulacağını sanmış olduğundan biraz şaştı. Roberta'nın hatta içi rahatlamış gibi bir hali vardı. Kendine yarayacak bir çözüm yolu bulmak konusunda vardığı karar, ondaki köylü kurnazlığını depreştirmişti.

Bu yüzden kafasından geçirdiğini açıklamadan önce soru sormakla işe başladı:

“Yeni bir doktor filan bulamadın değil mi, Clyde? Ya da yapabileceğimiz başka bir şey?”

Sinirleri kopma kertesinde gerilmiş olan genç adam, suratı bir karış asık, iyice bezgin, “Yok, bulamadım, Bert,”

diye yanıtladı. “Hep o işin peşindeyim, biliyorsun... gelgelelim herkes gölgesinden korkuyor sanki! Tanrı canımı alsın, Bert, nerdeyse pes diyeceğim yani. Eğer sen bir çıkar yol düşünmezsen ne halt ederiz bilmem. Sen bir şeyler düşündün ya da birilerinin buldun mu bari?”

Daha Roberta’nın doktora ilk gidişinden sonra Clyde ona göçmen kızlardan biriyle sıkı fıkı bir arkadaşlık kurarsa bir süre sonra işe yarar bir bilgi edinebileceğini dolaylı yoldan anlatmaya çalışmıştı. Gelgelelim Roberta böyle sudan ve yapmacık dostluklar kuracak bir yaradılıştan olmadığından ona kulak asmamıştı.

Şimdi Clyde’ın “pes” dediğini söylemesi kıza, kaçınılmaz ve ertelenemez saydığı öneriyi yapması için aradığı fırsatı vermiş oldu. Gene de Clyde’ın gösterebileceği tepkiden ürktüğü için bu öneriyi nasıl dile getireceğini bilmeyecek bir an durakladı. Sonra içten bir kaygıyla başını sallayarak, “Bak sana söyleyeyim, Clyde,” dedi. “Ben düşündüm taşındım, hiçbir çıkar yol görmüyorum, şeyden başka... yani evlenmemizden başka. İki ay geçti, biliyorsun. Bir an önce evlenmezsek herkes anlayacak, öyle değil mi?”

Bunu söylerken haklı olduğunu bilmenin verdiği bir yüreklilik göstermekle birlikte, içi Clyde’ın ne tutum takınacağını bilememenin verdiği bir kaygıyla doluydu. Şimdi genç adamın yüzünde birdenbire beliren şaşkın, öfkeli, kararsız ve ürkek bakış, kızın kaygısını arttırdı çünkü onun bu öneriyi büyük bir haksızlık saydığı ortadaydı. Sondra’ya

gitgide daha yaklaştığından beri umutları öyle bir palazlanmıştı ki şimdi Roberta'nın bu isteğini dinlerken kaşları çatıldı ve üzerine hem korkulu hem de katı bir duruş geldi. Bu korkunç sondan ne yapıp yapıp kaçınmaya kararlıydı çünkü böyle bir şey onun temelden yıkılması, Sondra'nın elden gitmesi ve Griffiths kapısının yüzüne karşı kapanması demekti ki bunu düşündükçe yüreği ağzına geliyor, içi eziliyordu. Yok, yok, yok! Yapmayacaktı bunu! Hiç! Hiç! Hiçbir zaman!

Bir an duraladıktan sonra duygularını pek açığa vurmayan bir sesle, "Valla, Bert, senin yönünden düşünürsek tamam, çünkü böylelikle senin derdin kolaycacık ortadan kalkmış oluyor," dedi. "Ama benden ne haber? Bu durumda senin dediğin şey benim için hiç de kolay değil; bal gibi biliyorsun bunu. Parasız olduğumu da biliyorsun. İşimden başka hiçbir şeyim yok. Hem sonra ailem seni, seninle olan ilişkiyi hiç bilmiyor. Şimdi böyle, seninle bunca zamandır bir arada olduğumuz, başımıza bu işin geldiği, hemencecik evlenmem gerektiği filan pat diye ortaya çıkarsa... anlamıyor musun, onları kandırdığım belli olacak, tepeleri atacak. Peki, o zaman ne yaparız? Kafaları kızarsa beni işten bile atabilirler."

Bu açıklamanın etkisinin ne olacağını merak ederek duraladı. Ne var ki Roberta'nın yüzünde gene, son zamanlarda onun kendini temize çıkarmaya yeltendiği sıralarda beliren o kuşkulu bakışın belirmiş olduğunu görünce, lafı değiştirmek için umut dolu bir sesle, "Hem zaten ben dok-

tor bulmaktan umudumu kesmiş değilim ki! Elbette var ya. Üç aya kadar tehlikesi yok bu işin.” Bunu bu arada Ratterer’den aldığı mektupta öğrenmişti. “Geçen gün Albany’de bu işi yapabilecek bir doktorun adı kulağıma çalındı. Sana haber vermeden önce gidip bir kendim görüşeyim dedim de...”

Konuşmasından Roberta, onun salt zaman kazanmak için yalan söylediğini anlamıştı. Albany’de doktor bildiği yoktu Clyde’ın! Zaten Roberta’nın ortaya attığı öneriye sinirlendiği ve tek düşüncesinin kaytarmak olduğu da gün gibi ortadaydı. Clyde’ın hiçbir zaman açıkça evlenme sözü etmemiş olduğunu kızcağız biliyordu. Ne kadar baskı yapıp diretirse diretsin, aslında Clyde’ı hiçbir şeye zorlayamazdı ki! Çok zorlarsa Clyde başını alıp gidebilirdi de! Bu düşünce sayesinde Roberta daha hesaplı davranmaya, içinden gelen kesin ve sert konuşma isteğini yumuşatmaya karar verdi.

Clyde’a gelince, Sondra’nın bir parçası olduğu, şimdi yitirebileceği o renk renk, pırıl pırıl dünya gözlerinin önünden geçtikçe akli başından gider gibi oluyordu. Bu canım dünyayı, Roberta ile birlikte kurabileceği türden bir dünya için gözden çıkaracak mıydı yani? Küçük bir çocuk; bu çocuğu ve Roberta’yı geçindirmek için üç kuruş kazanmak uğruna sıradan bir işçi gibi gece gündüz didinip sıkıntılı bir yaşam sürmek ve bu çarktan ömür boyu kurtulamamak. Ulu Tanrım! Clyde’ın içine bir bulantı geldi. Bunu yapmazdı. Yapmayacaktı. Öte yandan yanlış bir adım atar-

sa, Roberta yüzünden tüm umudunun sönüp düşlerinin boşa gidebileceğini de biliyordu. Bu yüzden ayağını denk atmaya karar verdi ve ömründe ilk kez sözünü tutmaya dönük konuşup kurnazlık etmenin gereğini duydu.

Aynı zamanda benliğinde ortaya çıkan bu derin değişikliğin kendi de gizliden gizliye ve biraz da utanarak farkındaydı.

“Biliyorum, Clyde, biliyorum ya, daha demin pes dediğini sen kendin söylemiyor muydun? Aradan geçen her gün benim durumumu biraz daha güçleştiriyor. Evlendikten iki ay sonra çocuğumuz doğarsa olmaz, sen de biliyorsun bunu. Bütün dünya anlar işin içyüzünü. Hem sonra benim yalnızca seni değil, kendimi de düşünmem gerek.” Çocuğun sözü geçince Clyde tokat yemiş gibi irkilmiş ve yüzünü buruşturmuştu. Bu, Roberta’nın gözünden kaçmadı.

“Clyde, hemencecik iki şeyden birini yapmam gerekiyor: Ya evlenmeli ya da bu duruma bir son vermeliyim. Oysa sen bu duruma son vermenin yolunu bir türlü bulamıyorsun, öyle değil mi?” Sonra heyecanını dışarı vurmayan bir rahatlıkla, “Amcandan madem ki bu kadar korkuyorsun, şimdi biz seninle gizlice evlenip bir süre kimseye söylemeyelim,” diye ekledi. “Yalnız ben eve gider, evdekilere söylerim, evlendik ama bir süre kimseye söylemek zorundayız, diye. Sonra... artık gizli tutulamayacak duruma gelince... o zaman istersek... yani sen ille amcan bilmesin istiyorsan... çıkar başka bir yere gideriz, olur bi-

ter. Şimdi birçok genç çift böyle yapıyor.” Sonra Clyde’ın yüzünden bulut gibi bir gölge geçtiğini görünce, “Para sorununa gelince, elbet işsiz kalmayız,” dedi. “Çocuk dünyaya gelir gelmez ben de bir işe girerim.”

O konuşmaya başladığı zaman Clyde karyolanın ayak ucuna oturmuştu. Lafın burasına gelince yerinde duramarak ayağa kalktı ve ona baktı. Gözlerinde panikten başka bir şey yoktu. Biraz şansı yaver giderse, bir aksilik de çıkmazsa, Sondra’yı alabilecekken Roberta ile evlenip böyle bir ömür sürecekti!

“Evet, senin yönünden bunların hepsi iyi, hoş; böyle yaparsak senin işlerin yoluna girer ama ben ne oluyorum, Bert? Düşünsene, kuzum; burada kendime daha yeni yeni yer edinmeye başladım. Şimdi pılımı pırtımı toplayıp gitmek zorunda kalırsam, ki bu iş ortaya çıkarsa böyle olacak, o zaman ne halt ederim? Vallahi bilemiyorum. Bir mesleğim, bir sanatım filan yok ki açıkta kalmayayım! İkimizin de işi bitik olur, Bert! Hem sonra amcam bana bu fırsatı verdiyse yalvarıp yakardım diye verdi. Şimdi bırakır gidersem bir daha bana dönüp bakmaz bile!”

Oysa geçmişte Roberta’ya kendi aile durumunun da yerinde olduğunu, buradaki işten hoşlanmazsa basıp gidebileceğini kaç kez belirtmişti. Gel gör ki şimdi heyecanından bunu unutmuştu. Ama Roberta onun önceki konuşmalarını anımsayarak, “Denver’a filan gidemez miyiz?” diye sordu. “Baban bir iş bulamaz mı sana, hiç değilse bir sürelik?”

Sesi yumuşacık, yalvarış doluydu; Clyde'a durumun pek de öyle umutsuz olmayacağını anlatmaya çalışıyordu sanki. Gelgelelim bu işin içine Clyde'ın babasının adının karışması... dünyada onlara yardım edebilecek en son insan olan Asa'dan medet umulması artık fazlaydı! Tüm bunlar Roberta'nın, Clyde'ın gerçek aile durumunu ne kadar az bildiğini ortaya vuruyordu. Aynı zamanda şu evlilik düşüncesini ezmek, hem de hemencecik ezip silmek gerektiği daha bir belirginleşiyordu. Olacak iş değildi bu, asla!

Yalnız Roberta'nın onun üzerinde hakkı olduğunu bile bile, bu düşünceye karşı çıkması tehlikeli değil miydi? Onunla evlenmeyeceğini nasıl söyleyebilirdi? Açık ve soğuk bir dille mi? Roberta onu bu işe zorlarken kendini haklı görebilirdi. Hatta onun amcasına, amca oğluna çıkarak (Clyde, Gilbert'in o buz gibi gözlerini karşısında görüyordu) durumu ele vermeyi bile hakkı sayabilirdi. Sonrası artık felaket! Sondra ve fabrikadaki iş konusunda kurduğu bütün düşlerin sonu gelirdi!

Ne var ki genç adam şu anda ne diyeceğini bilemeyerek yalnızca, "Ama ben bu işi yapamam, Bert!" diyebilirdi. "Hiç değilse şu arada yapamam."

Bundan da Roberta onun, evlilik düşüncesine temelli karşı çıkmayı pek göze almadığını çıkardı. Öyle ya, "Hiç değilse şu arada..." deyişi!

Ama kız daha bunları kafasından geçirirken Clyde hemen, "Sonra böyle erkenden evlenmeyi istemiyorum da,"

diye sözünün arkasını getirdi. "Bu arada hiç sırası değil. Birincisi, daha yaşıam çok küçük. İkincisi, evlenecek param yok. Hem buradan da ayrılamam zaten. Başka yerde şu işimin yarısı kadar bile iyisini bulamam. Elime geçen şu fırsatın benim gözümde ne demek olduğunu anlamıyorsun sen. Babam da iyidir, hoştur ya, bana amcamın yapacağı yardımı yapamaz, yapamaz da! Sen durumumu biliyorsun yoksa benden böyle bir şey istemezdin."

Duraladı. Yüzü direniş ve korkuyu canlandıran bir tablo gibiydi.

Roberta kızdığını ortaya vurmak istemediği halde kendini tutamayarak, "Yok canım, durumu bal gibi biliyorum ben!" diye ters ters karşılık verdi. "Senin korktuğun buradaki işinden olmak değil, o pek sevdiğin sosyetedeki arkadaşlarından ayrılmak! Ben bunu bilmez değilim, Clyde. Beni artık hiç sevmiyorsun; benim yüzümden onları yitirmek işine gelmiyor. İşin içyüzü bu, gerisi boş laf." Bunları söylerken yanaklarını ateş basmış, gözleri çıkmak çıkmak olmuştu. "Ne olursa olsun, beni yüzüstü bırakıp gidemezsin şu durumda: Ne halin varsa gör, diyemezsin, Clyde! Dedirtmem bunu sana. Dedirtmeyeceğim; bak bunu böyle bilesin!" Şimdi sesi sertleşip, "Benim tüm hayatım söz konusu. Bir başıma bu işin kolayına bakamam. Senden başka da tutunacak dalım yok; bu yüzden bana sen yardım edeceksin. Beni bu durumdan kurtaracaksın, Clyde, başka yolu yok. Tek başına, nikâhsız ortada kalıp da ailemin yanına dönecek göz yok bende!" Gözlerinde yırtıcı bir ba-

kış vardı ve sözlerini vurgulamak istercesine yumruklarını sıkıp açıyordu, “Madem bana ilk düşündüğün yoldan yardım edemedin, bu yandan yardım edeceksin, durum bu. Yüzüstü bıraktırmayacağım kendimi, hiç değilse yeniden ayağa kalkıncaya kadar.” Sonra, “Benimle ömür boyu evli kalacaksın diyen yok sana!” diye ekledi. Düşünmüştü de... eğer öne sürdüğü koşulu biraz yumuşatmayla Clyde’i nikâha razı edebilirse, olur ya belki sonradan onun gönlünü yeniden kazanmanın bir yolunu bulabilirdi. “Eğer istersen evlendikten bir süre sonra beni bırakabilirsin. Yalnız ben şu çıkmazdan bir kurtulayım. Sonra benden ayrılmak istersen kal diye zorlayamam; zorlayabilecek durumda olsam bile zorlamam zaten. Yalnız şu sırada bırakamazsın beni. Bırakamazsın! Bu duruma düşmeyi ben istemedim ki! Sen olmasan düşmezdim de: Sen zorla istedin bunu; buraya gelmek için tutturan sendin. Şimdi de ben ortaya çıkarsam artık sosyeteye karışamayacağından korktuğun için kendi başımın çaresine kendim bakayım diye beni yüzüstü bırakıp gitmek istiyorsun.”

Bu tartışma zaten yorgun olan sinirlerini son kertesine kadar germiş gibiydi. Ağlamaya başladı ama usul usul; kendini tutmaya çalıştığı her halinden anlaşılıyordu. Bir süre öylece kaldılar. Clyde aptallaşmış gibi, başka ne diyeceğini bilemeyerek duruyor, Roberta ise kendini toparlamaya çalışıyordu. Sonunda bunu başararak, “Clyde, Clyde, birkaç ay öncesine göre ne değişti?” diye inledi. “Söyle misin bana? Bilmek istiyorum. Neden böyle kökten değiş-

tin? Hemen hemen Noel sıralarına kadar, dünyanın en iyi insanıydın. Bütün boş zamanını benim yanımda geçiriyordun. O zamandan sonraysa, ancak ben yalvarıp yakarınca gelir oldun. Kim girdi aramıza? Ne oldu? Başka bir kız mı var, nedir, bilmek istiyorum.”

Demek Roberta başka bir kız konusunda bilgisi olmak şöyle dursun, herhangi bir kızdan özellikle ve kesinlikle kuşkulandımıyordu bile. Clyde bunu anlayınca sevindi. Korkaklığı onun, duygularındaki değişikliğinin sebebi- nin ne ya da kim olduğunu açıklamasını önlüyordu. Aşkı artık sönmüş olduğundan Roberta’nın üzüntüsü de içine dokunmuyordu.

“Baştan sonra yanıyorsun, Bert,” dedi. “Sorunun ne olduğunu anlamıyorsun. Ben buradaki geleceğimi düşünüyorum. Buradan gidersem böyle bir fırsat bir daha ömür boyu elime geçmez. Evlenmeden önce biraz bekleyip işimde ilerlemek istiyorum, anlıyor musun? Biraz para kazanmak istiyorum. Şimdi tutar evlenirsek hapı yuttuk demektir, sen de ben de,” diye cılız bir sesle ekledi.

“Ayrıca sen kendin bir doktor bulabilsen ya da bir süre için, bu iş sonuçlanana kadar kendi başına bir yerlere gidebilsen gerekli parayı gönderebilirim sana. Biliyorum, senin buradan gitmen gereken zamana kadar hazırlarım bu parayı.”

Bunları söylerken onun yüzde yüz umutsuzluk ve çaresizlik içinde olduğunu Roberta yüzünden okuyabiliyordu. Umursamazlığı bu kerteye ulaşmıştı demek: Onu ve

doğacak çocuklarını böylesine taş yüreklilikle ve gözünü kırpmaksızın başından savabiliyordu. Bunu anlamak Roberta'yı kızdırdığı oranda korkuttu da.

Kızcağz gözünü kararttı ve Clyde'ın onda şimdiye kadar görmediği bir meydan okuyuşla, "Ah Clyde, nasıl da değiştin!" diye bağırdı. "Nasıl da taş yürekli olabiliyor-muşsun meğer! Demek kendi yakanı kurtarmak için benim kendi başıma bir yere gitmemi istiyorsun. Buradaki düzenin bozulmasın, işlerin yürüsün de bir başka kızla evlenebilesin diye. Yağma yok! Haksızlık bu. Olamaz; işte o kadar. Şuradan şuraya gidemem. Son sözüm bu. Ya beni bu dertten kurtaracak birini bulursun ya da benimle evlenirsin. Hiç değilse çocuğumu dünyaya getirip aileme, ele güne karşı kendimi temize çıkarana dek. Sonradan beni bırakıp gitsen de vız gelir. Benden artık temelli soğuduğun gün gibi ortada. Durum böyle madem... madem sen beni istemiyorsun, ben de seni istemiyorum. Gelgelelim şu sırada bana yardım edeceksin. Boynunun borcudur bu senin."

Sonra acı acı, gene de uslu uslu ağlamaya başladı yeni baştan:

"Ah, Tanrım, Tanrım! Aşkımın sonu bu olacaktı ha! Başını al git, diyecektin ha! Tek başıma... kimsesiz... Sen burada, keyfinde, eğlencende! Ulu Tanrım! Tek başıma, yeni doğmuş bir çocukla... hem de evlenmeden..."

Başını umutsuzlukla yandan yana sallıyordu. Clyde yaptığı önerinin taş yüreklilik, hatta yüreksizlik olduğunu

bilmez değildi. Ne var ki Sondra'ya karşı duyduğu vazgeçilmez tutku yüzünden aklına başka bir şey gelmiyordu. Başka ne diyeceğini bilmeyerek öylece durdu.

Sonra bu şekilde biraz daha tartıştılar ve bu çetin görüşmenin sonunda Clyde'ın kesinlikle vardığı tek sonuç, en çok bir iki hafta içinde bir doktor ya da kendilerine yardım edebilecek başka birini bulmanın zorunluluğu oldu.

Yoksa... Roberta'nın açıkça değilse bile dolaylı olarak verdiği gözdağı şöyleydi: "Eğer bu işin hemencecik bir çözümü bulunamazsa Clyde ona geçici de olsa bir nikâh kıymak ve hiç değilse çocuğun doğumundan sonraya kadar onunla oturmak zorundaydı. Bu gözdağı Clyde için ne ölçüde yıkıcıysa Roberta için de o ölçüde ezici ve utanç vericiydi.

XXXIX

Böyle bir gözdağına karşı çıkmak demek, hele insan ortadaki durumla baş edecek yetenekte değilse, işleri daha da yokuşa sürmek ve hatta sonunda yılıp gitmek demektir; tabii şans herhangi bir biçimde imdada yetişirse başka şekilde olurdu. Gelgelelim şans imdada yetişmiyordu. Hele Roberta ile fabrikada sabahtan akşama kadar baş başa oluşu yüzünden Clyde durumu bir an bile aklından çıkaramıyordu. Ah, Roberta'yı bir yola getirip uzak bir yere gönderse, belki biraz kafasını toplar, daha serinkanlılıkla düşünebilirdi. Ne var ki Roberta sözle değilse bile, oradaki varlığıyla her an ona baskı yaptığı sürece Clyde düşünemiyordu ki! Artık eskisi gibi sevmediğinden ona karşı olan görevlerini hafifsemek işine geliyordu. Sondra'ya öylesine vurgundu ki aklı başından gitmiş ve dengesi bozulmuş durumdaydı.

Böyle bir kördüğümle yüz yüze olmasına karşın, Sondra konusundaki büyüleyici düşlerinden vazgeçmiyor, hatta Roberta'nın ürkütücü durumuna zaman zaman yalnızca, bu düşün üzerine gölge düşüren bir kara bulut gözüyle bakıp geçtiği oluyordu. Bu yüzden de hemen her gecesi, sos-

yete çevrelerinde artık iyice dal budak sarmış olan dostluklarının tadını çıkarmakla geçiyordu: Bir gece Harriet'lerde, Taylor'larda bir akşam yemeği, bir başka gece Finchley'lerde ya da Cranston'larda bir danslı davet. Bunlara Sondra'nın kavalyesi olarak onunla birlikte gitmenin, onu orada göreceğini bilmenin yürek hoplatan sevinci yetiyordu ona.

Bir de şimdi genç kız önceki çekincelerini bir yana iterek Clyde'la açıktan açığa ilgilenir, onunla herkes içinde görüşmek yolunda açıkça fırsatlar yaratır olmuştu. Ne var ki bu görüşmeler davetlerin arasına karıştığından şimdilik ana babasının ve öteki büyüklerinin pek gözüne batmıyordu.

Gerçi sosyal yönden aile ve sınıf farkına pek bakan Bayan Finchley önceleri kızının ve çevredeki diğer kişilerin Clyde'ı böyle el üstünde tutmalarından pek hoşnut kalmamıştı. Ne var ki zamanla Clyde'ın yalnızca Sondra'nın arkadaşlarıncı değil hemen hemen herkesçe benimsendiğini gördükçe bu gencin, kulaklarına ilk gelenden daha ciddi bir durumda olması gerektiği kanısına varmıştı. Clyde, Gil ve Bella'nın kuzeni olduğuna ve yoksulluğuna karşın çok terbiyeli ve sevimli oluşu yüzünden herkesin evine çağrıldığına göre, Sondra kendisiyle Stuart'ın da herkesin yaptığını yapmalarında bir sakınca görmediğini söyleyip duruyordu. Yalnızca Bayan Finchley ne olursa olsun Clyde'la çok sıkı fıkı olmasın diye kızının kulağını bükmüştü.

Sondra'ya gelince, bu uyarıların bir bakıma çok haklı olduğunu bilmekle birlikte Clyde'a öylesine gönlünü kaptırmıştı ki annesini az da olsa aldatmaya kararlıydı. Nitekim

Clyde’la olan arkadaşlığını gizliden gizliye öyle ilerletmişti ki bunu bir bilen olsa bu yakınlığın, ana baba Finchley’leri beyinlerinden vurabilecek bir kerteye yaklaşmakta olduğunu hemen anlardı.

Clyde’in bu konuda başından beri kurduğu düşlerinin yanı sıra şimdi Sondra’nın ona ilişkin düşünce ve duygularında da son hızla, sevda kimyasının en patlayıcı bileşimleri kaynaşmaya başlamıştı. Kimsenin görmediğini sandıkları zamanlardaki bakışmalarından, öpüşme ve sarılmalarından başka ikisinin de kafası, ömür boyu birlikte olmalarını sağlayacak bir geleceğin şimdilik sisli, belirsiz olan hayalleriyle doluydu.

Önlerinde uzanan yaz günlerinde, On İkinci Göl’de yapacakları sandal sefaları... Haziran ve temmuz aylarında at sırtında gezebilecekleri, güneşli, çimen kaplı bir orman yolu ve bunun on kilometre kadar ötesindeki Esin Tepe’nin şahane manzarası... Sharon’daki panayır, sonra da en şık binici kostümünü giyerek binicilik gösterilerine katılması; çaylı toplantılar; akşam yemekleri... Ve ay ışığında verilen balolarda, birbirlerinin kolları arasında kendilerinden geçip bakışlarıyla konuşmaları...

Gerçeğin eteğinden çekiştirmesi genç kıza vız geliyordu. Ana babasının korkusu ve bu işe razı olmayacaklarını bilmek umurunda değildi. Yalnızca aşkını ve yaz mevsimini düşünüyordu; sevdiği gençle ömür boyu birleşmenin mutluluğuna doğru giden gül pembe bir yol vardı aklında.

Roberta'ya gelince, aradan daha uzun, üzücü, korkunç iki ay geçtiği halde bir türlü şöyle bir silkelenip de Clyde'in dünyasını başına geçirecek olan o kesin adımı atmamıştı çünkü Clyde'in onunla evlenmeye zerre kadar niyeti olmadığı çok iyi bilmekle birlikte tıpkı onun gibi kendisi de eyleme geçmekten korktuğu için yapacaklarını savsaklıyordu.

Evlenme konusunda yaptıkları o ilk konuşmadan sonra birçok kere Clyde, amcası bu işi öğrenip baskı yapsa bile kendisinin hiçbir zaman zorla evlenmeye boyun eğmeyeceğini, daha olmazsa başını alıp başka yere gideceğini Roberta'ya üstü örtülü olarak anlatmıştı.

Bu gözdağını duyan kızcağız da Clyde'in son zamanlarda iyiden iyiye taş yürekli kesildiğini düşünür olmuştu. Oysa daha derinden baksa onun bu yönünü ta başında, onun yatak odasına girmek için direndiği günlerde anlayabilirdi!

Gerçi Roberta'nın hiçbir şey yaptığı yoktu ama her an bir şeyler yapabilirdi. Clyde bu yüzden ona karşı iyice umursamaz davranmaktan vazgeçerek yapmacık bir ilgi, dostluk ve iyi niyet göstermeye başladı. İçinde bulunduğu tehlike, ondaki ikiyüzlülüğü iyice bilemişti. Sonra genç adam, Roberta'nın derdiyle yeniden ilgileniyormuş ve başka hiçbir çıkar yol bulamazlarsa sonunda nikâh kıymaya razı olacakmış gibi numara yaparsa zaman kazanacağını ve evlenmek ya da buradan ayrılmak zorunda kalmaksızın bir kurtuluş yolu bulabileceğini umacak kadar da aptaldı.

Roberta damdan düşercesine gelen bu değişikliğin neye dayandığını anlamıyor değildi; ancak öylesine yapayalnız ve çıldıracak gibiydi ki Clyde'ın yapmacık bir iyimserlikle ortaya attığı görüş ve düşüncelere kulak asmaktan kendini alamıyordu. Bu yüzden onun yalvarması üzerine biraz daha beklemeye razı oldu. Clyde böylece biraz para biriktirmekle kalmayıp bir süre Lycurgus'dan ayrılmanın da yolunu bulabileceğini ileri sürüyordu. Böylece buradan uzakta bir yerde ona nikâh kıyacak, onun ve doğan çocuğun namusunu temizleyecek bir yere yerleşmelerini sağlayacak, sonra da gene buradaki işinin başına dönüp (bunu nasıl becerebileceğine hiç değinmiyordu) onlara bol bol para gönderecekti! Yalnız elbette şu koşulla ki, kendisi izin vermediği sürece Roberta onunla evlendiğini, çocuğun babasının o olduğunu, hiçbir zaman ve hiçbir yerde hiç kimseye söylemeyecekti.

Hele Clyde bir kez bunu yapsın yani hayırlısıyla nikâhı bir kıysın, Roberta'nın da Lycurgus'dan çok uzaklara giderek kimsenin duymayacağı bir yerde "boşanma" davası açacağı konusunda anlaşmaya varmışlardı. Hem de evlendikten oldukça kısa bir zaman sonra.

Yanılıp bir kez nikâh kıyarsa onun ayrılmaya razı olacağını Clyde'ın hiç aklı kesmiyordu ya o da başka bir meseleydi. Kendisi baştan sona rol yaptığından kızın sözlerinde dürüst olup olmayışı hiç umurunda değildi. Zora gelmedikçe Lycurgus'dan kısa bir süre için bile ayrılmaya niyeti yoktu. Çünkü bu, Sondra'dan ayrılmak demektir. Ve Sond-

ra'dan ne kadar kısa olursa olsun herhangi bir uzaklaşma onun tüm planlarını altüst ederdi.

Böylece bir şey yapacağı yerde, ipin ucunu koyuvermiş gidiyor ve zaman zaman boş düşüncelerle kendini oyalıyordu: Melodram türündeki bir filmde görüldüğü gibi yalancı bir papaz ve tanıklar bularak Roberta'yı kandırabilirdi. Sanki Roberta o tür filmlerde görülen gözü açılmadık bir köy kızymış da...

Derken mayıs başlarında tam Roberta artık ne yapsa etse, ne kadar dişini sıkıp gözünü yumsa, haziranın birinden sonra fabrikada kalamayacağını çünkü kızların her şeyi anlayabileceklerini Clyde'a anlatmaya ve bu konuda ayak diremeye başlarken, Sondra da haziranın en geç dördünde ya da beşinde On İkinci Göl'ün kıyısındaki yazlıklarına gideceklerini bildirmişti. Ayın sonuna doğru Clyde Cranston'lardan hafta sonu için bir davet bekleyebilirdi. Sondra bu işin, Bertine yoluyla bir kolayına bakacaktı. Ondan sonra da işler yoluna giderse Harriet'lerden, Phant'lerden ve On İkinci Göl'e yazlığa giden öteki ailelerden davetler birbirini izleyecekti. Hatta Sondra, Bella ile konuşursa, birlikte Yeşil Orman Gölü'ne bile gidebilirlerdi. Temmuzdaki on beş günlük yaz tatilinde de Clyde Çamlı Burun'daki otelde kalabilirdi. Bir de bakarsın, Sondra'nın bir sözü üzerine Harriet ya da Cranston'lar onu evlerine, gece yatisına çağırmışlar!

Bu arada Clyde'ın, Sondra'nın peşini bıraktığını duyan ana ve baba Finchley'ler, kızlarını en azından iki yıl bura-

lardan uzaklaştıracak bir Avrupa gezisinden söz eder olmuşlardı ve Sondra da gelip bunu sevdiğı gence açmıştı.

Bunu duyar duymaz Clyde'ın hem yüzü hem de içi karardı. Sondra da bu habere üzülecek kadar gönlünü kaptırmış durumdaydı. Hemen Clyde'a tasalanmamasını söyledi. Üzölmesindi böyle, elbet sonunda işler yoluna girecekti; Sondra biliyordu bunu. Bu arada annesinin Clyde konusundaki görüşlerini değıştirecek bir şey olmazsa, sonunda kendisi onun planlarını bozmak için bir şeyler yapmak zorunda kalabilirdi.

Bu "bir şeyler"ın ne olduğunu şimdilik söylemeye gönlüllü değıldi. Ne var ki Clyde'ın geniş düş gücü bunu, kaçmak ve gizlice evlenmek biçimine sokuyordu; ana baba Finchley'lerin el ve kollarını bağlayacak bir oldu bitti olacaktı.

Doğruyu söylemek gerekirse Sondra'nın kafasında da şimdilik baskı altında tuttuğı buna benzer düşünceler hayal meyal belirmektedir. Annesinin onu, yalnızca para ve aile durumunu gözeten bir evliliğe doğru itmek istediğini de biliyordu. Gelgelelim Clyde'a öylesine tutkundur ki ailesinin onu böyle bir şeye zorla boyun eğdirmesinin pek kolay olmayacağını gülererek anlatıyordu:

"Hele ekim ayında ergin olunca artık bana hiç karışmazlar," diyordu Clyde'a. "Bunu böyle bilesin! Gönlüm kimi isterse onunla evlenirim ben. Belki bu kentte buna engel olabilirler ama koskoca dünyanın suyu çıkmadı ya!"

Bunları duyup bilmek Clyde'ın üzerinde, insanı tatlı bir sarhoşluk vererek çıldırtan bir zehir etkisi bırakıyor-

du. Kanını tutuşturuyor, akıl dengesini bozacak kertelere getiriyordu. Ah, bir de... bir de Roberta olmayaydı ortada! Bir türlü çözülmeyen o ürkütücü düğüm! Bu düğüm olmayıverse... Sondra da ailesiyle baş edebileceğine inandığına göre... Cennetin ta kendisi Clyde'a kapılarını açmış sayılmaz mıydı? Sondra, On İkinci Göl, yüksek sosyete, para pul, Sondra'nın güzelliğı ve ona olan aşkı... Genç adam bunları düşündükçe delirecek gibi oluyordu. Bir kez Sondra onunla kaçıp evlendikten sonra Finchley'lerin elinden ne gelirdi ki? Ancak alın yazılarına boyun eğerek damadı bağırlarına basmak ve yeni evlileri o görkemli konağı yerleştirip geçimlerini sağlamanın bir yolunu bulmaktan başka ne yapabilirler ki! Sonunda Finchley Elektrikli Süpürge Şirketi'nde kendine bir yer verileceğinden Clyde'ın hiç kuşkusu yoktu. Eh, artık o zaman Gilbert Griffiths'e bile tepeden baksa yeri değıl miydi? Stuart'ın yanı sıra bütün Finchley servetinin mirasçısı olacağına göre? Tılsımlı bir değnek sallanmışçasına birdenbire konacağı bu göz kamaştırıcı yaşamın doruğunu süsleyen pırlanta da Sondra olacaktı elbet.

Genç adam mayısla ekim arasındaki güç dönemin nasıl üstesinden geleceğini pek düşünmüyordu bile. Roberta'nın ille, hem de o saat nikâh diye tutturuşunu ciddiyletme hesaba kattığı yoktu. Öte yandan, ömründe şimdiye kadar hiçbir zaman bir felaketin bu kadar kıyısına gelmiş değildi ve yanlış bir adımın onu tepetaklak edebileceğini de biliyordu.

Başkalarına yani çoğunluğa göre (annesi de bilse öyle derdi) Roberta'yı kurtarmak onun boynunun borcu olabilirdi. Gene de... Esta'yı ele alalım... kim koşmuştu onun imdadına? Seviştiği adam mı? Yoo! O gözünü bile kırpmadan, elini kolunu sallaya sallaya çekip gitmişti. Esta da ölmemişti işte! Öyleyse Roberta, Esta'nın o zamanki durumundan daha kötü bir durumda değilken ne diye Clyde'ın dünyasını yıkmaya kalkışıyordu? Şimdi Clyde'ı ille kendiyle evlenmeye zorlamasının toplumsal, duygusal ve düşünsel yönden cinayetten pek geri kalır yanı yoktu. Hem sonra... Roberta yola gelse de şimdi onun yakasını bıraksa, Clyde sonradan ona öyle büyük yardımlarda bulunabilirdi ki; Sondra'nın parasıyla yani!

Clyde, Roberta'nın onun başına böyle bir iş açmasına fırsat vermezdi; vermeyecekti de! Yoksa tüm hayatı yıkılırdı!

XL

u sırada iki ayrı olay, Roberta ile Clyde arasındaki görüş ayrılığını daha da bilemeye yaradı.

Bu olaylardan biri Roberta'nın bir akşam Clyde'ı Merkez Caddesi'nde, pastanenin önünde Arabella Stark'la konuşurken şöyle bir görmesinden başka bir şey değildi. Büyük, oturaklı bir otomobilin içinde Arabella, karşıdaki Stark Hanı'nda olan babasını bekliyordu. Mevsime, aile durumuna ve kendi özentili zevkine göre giyinip kuşanmış, direksiyon başında dosta düşmana çalım satan bir poz takınmış gibiydi. Clyde'ın savsaklaması ve ilgisizliği karşısında zıvanadan çıkacak gibi olan Roberta'nın gözüne ilişti Arabella; Clyde'ın aklını çelen ve ondan uzaklaşıp onun amansız derdine sırt çevirmesine neden olan zenginlik, lüks ve başına buyrukluğun bir simgesi gibi göründü. Ne acı! Eğer evlenirlerse onu Roberta uğruna vazgeçmek zorunda kalacaklarıyla kıyaslanabilecek şu doğuracağı çocuk dışında Roberta'nın ona verebileceği ne vardı? Elbette ki hiç!

Bu düşüncenin Roberta'yı yüreklendirmeye yaradığı pek söylenemez. Bir yandan da kendi şu sefil ve aldatılmış

durumunu Arabella Stark'ın ve arkadaşlarının durumlarıyla kıyaslamak onun öfkesini ve hıncını körüklüyordu. Doğru bir şey değildi bu. Haksızlıktı. Haftalar var ki Clyde odasına gelmek şöyle dursun, fabrikada bile onunla konuşmuyordu. Yani Roberta'yı yalnızca savsaklamakla kalmıyor, belki de düşman gözüyle görüyordu.

Gene de önemsiz olmakla birlikte içinde bulundukları durumu yansıtan bu olaydan sonra evine dönerken Roberta'nın içindeki üzüntü ve sızı, öfkesinden daha baskındı. Çünkü elinde sevgi ve avuntu adına ne varsa uçup gitmişti ve geri geleceği de yoktu... Ölünceye kadar. Ah! Ne acı! Ne korkunç!

Aşağı yukarı bu zamana rastlayan günlerin birinde Clyde'ın başına da Roberta ile ilgili öyle bir şey gelmişti ki duyan olsa ancak alaycı ve hain feleğin bir oyunu olabileceğini düşünürdü.

Ertesi pazar, Sondra'nın düzenlediği hafta sonu gezisinde Trumbull'ların Ok Gölü üzerindeki yazlığına gitmek üzere yola çıkan gençler Biltz yakınlarına doğruya doğru bir dönüş yapmak zorunda kaldılar ve böylece Alden'lerin çiftliğinin tam önünden geçen bir yola saptılar. O sırada direksiyonda olan Tracy Trumbull, çiftliğin tam köşesindeki yol kavşağında durdu ve birisinin çıkıp da çiftliktekilere, Biltz'e hangi yoldan gidildiğini sormasını rica etti.

Clyde da kapı dibinde oturduğundan hemen dışarı atladı. Kavşağın köşesinde duran ve yamaçtaki iyice eski, harap çiftliğe ait olduğu anlaşılan posta kutusuna bir göz

atıp da "Titus Alden" adını okuyunca şaşırıp kaldı: Roberta'nın babası! Öyle ya, Roberta çiftliklerinin Biltz yakınlarında olduğunu söylememiş miydi? Burası onların eviydi öyleyse. Bunu anlar anlamaz Clyde zınk diye durdu. Bir an gidip evin kapısını çalmaktan çekindi. Çünkü bir zamanlar Roberta'ya küçük bir resmini vermişti; Roberta bunu evindekilere göstermiş olabilirdi. Sonra bu ıssız döküntü yerin Roberta ve dolaylı olarak kendisiyle ilişkisi bulunduğunu bilmek bile ona hemen kaçıp uzaklaşmak isteği veriyordu.

Ne var ki onun böyle duraladığını gören Sondra arabadan, "Ne oldu, Clyde? Kuçu kuçudan mı korkuyorsun?" diye seslendi.

O zaman genç adam hemen gitmezse daha da merak uyandıracığını sezerek bahçe yoluna daldı.

Gelgelelim karşısındaki yapıya baktıkça içi kararıyor, aklına kahredici şeyler geliyordu. Tanrım nasıl bir yerdi burası! Nasıl da ıssız ve çoraktı! Şu parlak bahar güneşinin altında bile nasıl da ruh sıkıyordu! Şu çürümüş, çökmüş dam. Kuzeydeki yıkık baca. Güneydeki baca da devrilmek üzereydi ve çevresi kazıklarla tutturulmuştu. Yoldan kapıya çıkan bahçe yolunun bakımsızlığı göze çarpıyordu. Kapı önünde merdiven yerine geçen eğri büğrü taşları görünce Clyde'ın içi ezildi. Hele şu boyasız, sıvasız, her yanı ayrı dökülen ek yapılar!

"Vay anasını!"

Roberta'nın evi buydu ha! Bir yanda Sondra ile bütün Lycurgus sosyetesine ona kucak açmış dururken Roberta -bu

evin kızı- ona, ille evlenelim, diye tuttursun! Otomobilde oturan Sondra'nın hiçbir şeyden haberi olmasa da şu anda Roberta'nın evine baktığını bilmek! Şu yoksulluk! Şu ruh karartan çıplaklık!

Kendisi de tıpkı buna benzer bir yerden yola çıkarak ne kadar uzaklara gelmişti!

Clyde midesinin çevresinde, yumruk yemişçesine bir eziklik ve çöküntüyle kapıya vurdu. Felek onu daha da üz-
mek ve hırpalamak istiyormuşçasına kapıyı Titus Alden'in ta kendisi açmaz mı? Üstünde dirsekleri erimiş, eski püskü bir ceket, ayağında dizleri torba gibi olmuş yıpranmış bir kot ve ayağında kaba, boyasız, biçimsiz ayakkabılarıyla Titus karşısındaydı işte.

"Ne istiyorsunuz?" gibilerden ona baktı.

Onun kılığı kadar Roberta'ya olan benzerliğiyle de irki-
len Clyde hemencecik, Biltz'den geçip kuzeydeki ana yola çıkan yolun hangisi olduğunu sordu.

Titus da kısa bir yanıt vererek evine gireceği yerde onunla birlikte bahçeye indi ve kolunu kaldırıp eliyle işaret ederek yolu gösterdi.

Clyde ona kısaca teşekkür ederek nerdeyse daha o sözü-
nü bitirmeden döndü ve çarçabuk oradan uzaklaştı.

Bu rastlantı sayesinde Roberta yeni baştan aklına gel-
mişti. Lycurgus'da kendini bekleyen göz kamaştırıcı yaşa-
mı tepecek ve uzaklara gidip onunla evlenecekti ha! Göz
önü olmayan bir yere sıvışacaklardı, gizlice, Tanrım, ne iş-

renç! Hele bu genç yaşında baba olmak! Ah, Roberta'ya bu kadar yaklaşmak zayıflığını, aptallığını neden göstermişti sanki? Birkaç gece yalnızlık çekti diye! Ah, neden, neden bekleyememişti sanki? Bu öteki dünya ona kapılarını nasılsa açacakmış madem, keşke bekleseydi.

Şimdi ötesi yoktu artık bu işin: Yakasını çabucak kurtarmazsa önünde yeni açılan bu görkemli kapılar yüzüne karşı kapanacak ve içinden kopup geldiği o eski dünya, karanlık ve çıplak kollarını uzatarak onu gene sarıp kendine çekecekti. Nasıl ki çocukluğunda kendi evinin yoksulluğu onu sınıksız sarmış ve boğazlamıştı! Roberta ağzını açar da amcasına ya da Gilbert'e tek bir şey söylerse Clyde'ın işi bitik demekti.

Bu düşünce onu öylesine huylandırmıştı ki o zamana kadar o da herkesle birlikte gevezelik edip dururken şimdi suskunlaşmıştı. Yanında oturan Sondra, "Nesi var, benim tatlış canımın?" diye sordu.

Clyde'ı azıcık keyifsiz görse hemen böyle çocuk gibi yarım yarım konuşmaya başladılar. Çünkü bunun onu çabucak canlandırdığını iyi bilirdi.

"Suratçığı kapkaya kesilmiş canımın. Oysa daha demin gülücükler veyiydi bana. Hadi, şomurtma öyle; gene gülücük vey Sondra'na. Elcağzını vey bakayım; şöyle biy güzel şık elimi."

Döndü ve onun gözlerinin içine baktı. O da gülüp neşelenmekten elbette ki geri kalmadı. Gene de Sondra'nın onu

sevmesinin akıl almaz güzelliği arasında bile, Roberta'nın ve Roberta'nın dünyasının görüntüsü bir türlü gözünün önünden gitmiyordu.

Ama yok... Roberta'nın dediği şeye boyun eğmektense, Sondra'yı temelli yitirmek pahasına da olsa başını alıp Lycurgus'dan gitmesi ve izini kaybettirmesi daha iyi olmaz mıydı? Kansas City'deki o kazadan sonra yaptığı gibi? Gelgelelim Sondra'dan ve buradaki yerinden olmak! Amcası, şu sosyete dünyası. Hepsinin temelli elden gitmesi! Bir kez daha yersiz yurtsuz, oradan oraya gezmenin sefilliği! Ya akrabaları ve dostları ne derlerdi bu işe? Son zamanlarda da annesine durumunun çok düzeldiğini yazmıştı hep. Onda ne vardı ki başına hep böyle şeyler geliyordu? Ömrü böyle mi geçecekti? Yağmurdan kaçmak amacıyla gittiği yerde doluya tutulmak zorunda mıydı? Doludan kaçmak için gittiği yerde de belki daha kötü bir belaya yakalanacaktı böyle.

Yok. İkinci bir kez kaçıp kaytarmak olmazdı. Bu kez sorunun üstüne gidip çözümlemenin bir yolunu bulmak zorundaydı. Artık kaçınılmaz olmuştu bu. Ulu Tanrım!

XLI

aziranın beşi olunca Finchley'ler yazlığa gittiler. Ama Sondra gitmeden önce Clyde'a, kendi gidişlerinden sonraki ikinci ya da üçüncü hafta sonu için Crans-ton'lara gelmesini söyledi. Hangi hafta sonu olacağını kendisi sonradan söyleyecekti.

Bu ayrılık Clyde'ı öylesine sarstı ki genç adam zaten Roberta düğümünden bunalmış olduğu şu sırada Sondra'dan uzak ne yapacağını bilemez oldu.

Tam bu sırada Roberta'nın korku ve baskıları da o kadar artmıştı ki genç adam artık biraz daha beklerse derdine bir çözüm yolu bulacağını onu inandıramaz olmuştu. Nasıl yalvarırsa yalvarsın Roberta bıçağın artık kemiğe dayandığını, ortada bekleme payı kalmadığını ileri sürüyordu. Karnının günden güne büyüdüğüne ve (gerçi bu onun kuruntusuydu ama) fabrikada onun yanında çalışanların çok geçmeden her şeyi anlayacaklarına kendini inandırmıştı. Rahat çalışamaz ve uyuyamaz olmuştu. Daha şimdiden (baştan sona kuruntu ürünü olan) sancılar çekiyordu. Clyde artık, söz verdiği üzere, onunla bir yere (neresi olursa olsun) gidip hemen nikâh kıymak zorundaydı; sonra da onu isterse hemen bırakıp gidebilirdi. Yeter ki Roberta bu

korkunç tehlikeyi atlatsın! Şimdi artık onun, çocuk doğar doğmaz gitmesine razı olacağına, sonra da ondan ömür boyu zırnık bile istemeyeceğine söz veriyor, yeminler ediyordu. Ne var ki hemen şimdi, bu hafta kıyılmalıydı nikâh; en son, ayın on beşinden geriye kalmamalıydı. Clyde bir yolunu bulup sözünde durmalı ve onun bu dar boğazdan hayırlısıyla geçmesini sağlamalıydı.

Gelgelelim bu, Clyde'ın On İkinci Göl'e, Sondra'ya gitmeden, daha doğrusu Sondra'yı bir daha görmeden buradan uzaklaşması demekti aslında. Hem sonra genç adam Roberta'nın dileğini yerine getirmek için gerekli olan parayı da biriktirmiş değildi. Roberta kendisinin yüz doların üstünde para biriktirmiş olduğunu, yolculuk ve evlenme sırasında bunu harcayabileceklerini anlatmak için boşuna çene yoruyordu. Karşısındakinin anlayıp bildiği tek şey, bu evlenme olursa her şeyin elinden gideceği ve Roberta'yla çocuğuna bakabilmek uğruna, bulduğu herhangi bir işe girmek zorunda kalacağıydı.

Ah, böyle bir değişikliğin acılığı! Kurduğu göz kamaştırıcı, tumturaklı düşlerin boşa çıkması!

Gene de kafasını yora yora bulduğu en iyi yol, Roberta'nın şimdilik işten çıkıp bir süre için evine dönmesiydi. Önlerindeki büyük değişime hazırlanabilmek üzere kendine daha birkaç hafta zaman gerektiğini (büyük bir cin fikirlilik yaptığına inanarak) öne sürüyor ve düpedüz yalan söyleyerek, bütün çabalarına karşın, umduğu kadar para biriktirememiş olduğuna yeminler ediyordu. Bu paranın

üstünü tamamlayabilmesi en azından üç dört hafta sürerdi.

Aslında Clyde'ın gerçekten kırk dolardan başka birikmiş parası yoktu. Bunu ve bu arada bir köşeye koyabileceklerini de On İkinci Göl gezisinde harcamayı düşünüyordu.

Roberta'yı kandırıp bir süre evine gönderebilmek amacıyla onun kendine biraz üst baş yapması gerektiğini ileri sürdü. Evlenmeye giderken elbise dolabındakileri biraz yenilemesi gerekmez miydi? O biriktirdiği yüz dolarla ya da bunun birazıyla yeni bir şeyler yapsaydı ya?

Roberta, Clyde'ın şimdiye kadar ileri sürdüğü bütün düşünceler gibi işi geciktirmeye yarayan bu önerinin gerçek amacının ne olursa olsun pek de boşa atılamayacağını düşünmeye başladı. İki üç haftalığına eve gitse de ablasının dikişlerine yardım eden terzinin yardımıyla şöyle ele güne çıkabilecek gibi birkaç şey diktirse... Bir zamanlar bir filmde gördüğü gibi gümüşü taftadan bir elbise, eğer Clyde sözünü tutarsa, onun nikâh elbisesi olabilirdi. Bu cici kılığa uygun olarak, kurdelesinin ucuna pembe ya da al kirazlar kondurulmuş gümüşü ipekliden küçük, sık bir de şapka istiyordu. Bunun yanı sıra, yolda giymek üzere mavi serj kumaştan, şöyle derli toplu, sade bir tayyör de yaptırdı mı şıklık konusunda tüm gelinlerle boy ölçüşebilirdi doğrusu!

Bu hazırlıkların yeni harcamalara yol açabileceğini, Clyde'ın onunla belki de hiç evlenmeyeceğini, evlense de bunun artık sarsılmış ve lekeli bir mutluluk olduğunu Roberta biliyordu. Gene de bunların hiçbiri, oldum olası önemli hatta kutsal bir olay olarak gördüğü "evlenme" düşünce-

sinin romantik ve parlak içeriğini tam gölgeleyemiyordu.

Ayrıca ne tuhaftır ki aralarında doğan bunca gerginlik ve üzüntüden sonra bile kızcağız Clyde'a hâlâ aynı gözle bakıyordu: Griffiths ailesindendi o; değil kendi durumunda, çok daha yüksek durumda olan kızların bile evlenmek için can atacağı, parasız olsa da soylu bir yüksek aile çocuğu olarak Roberta'yla evlenmekte gönlü olmayabilirdi. Gene de seçkin bir kişiydi ya! Ve ne olursa olsun, bir zamanlar Roberta'yı sevmiştii ya! Hem erkeklerin... yani kimi erkeklerin (Roberta bunu annesinden ve daha başkalarından duymuştu) bir kez baba oldular mı çocuklarının anası olan kadına karşı değişiverdikleri de söyleniyordu. Kimi zaman bir bakıyorsun erkek, çocuklarının anasına bağlanıvermiş. Böyle olmasa bile, eğer anlaşmalarından caymazsa Clyde hiç değilse bir süre... bu büyük bunalımı atlatmasına yardım edip çocuğa adını verinceye kadar Roberta'nın yanında kalacaktı ya... hiç değilse bu kadarcık.

Şimdilik, ortada daha kesin bir plan olmadığından, Roberta bununla yetiniyordu. Böylece bu anlaşmadan beş gün sonra Roberta, çok yorgun olduğundan hiç değilse iki hafta dinlenmek ve bu arada birkaç elbise yaptırmak üzere geleceğini evine yazmıştı. Clyde onu Fonda'ya kadar geçirerek oradan Biltz'e yolcu etti. Şu sırada en gerekli ve önemli olan tek şey, sessizlikmiş gibi geliyordu ona. SESSİZLİK... ki başının üstünde sallanan felaket kılıcına karşın alabildiğine düşünsün dursun; davranıp bir şeyler yapmak zorunluğunu duymaksızın sürekli düşünsün.

XLII

u arada eline geçen iki ayrı mektup, Clyde'in durumundaki güçlüğü daha da görünür kıldı:

Çamlı Burun İskeleyi

10 Haziran

Clyde Canım,

Nasıl benim tatlı bebişim? İyisin ya? Burası öyle güzel ki, bildiğin gibi değil. Birçok kişi daha şimdiden taşınmış; her gün yeni yeni taşınanlar oluyor. Çamlı Burun'daki gazinoyla golf alanı açılmış; oldukça da kalabalık. Şu sırada Stuart'la Grant'in motorlarıyla Gray'in Koyu'na doğru gittiklerini işitebiliyorum.

Sen de bir an önce gelmeye bak, canım. Buranın sefası anlatılır gibi değil! At koşturacak yemyeşil yollar, deniz ve her gün öğleden sonra saat dörtte gazinoda dans etmek için caz...

Biraz önce Dickey'in sırtında nefis bir gezinti yapıp döndüm; öğle yemeğinden sonra bu mektupları atmaya çıkacağım. Bertine diyor ki, bugün ya da yarın sana yazıp

her istediğin hafta sonu gelebilirsin, diyecekmiş. Anladın ya, bebişim, Şondran sana gel deyince hemen söz dinleyip geleceksin yoksa Şondran seni bir güzel pataklar, e mi, canımın içi? Ah benim cici yaramazım!

Çok mu çalışıyor benim bebişim o pis fabrikada? Şondra, keşke şimdi burada, benim yanımda olaydı, diyor. Ata biner, otomobille gezer, yüzer, dans ederdik. Gelirken tenis raketinle golf takımını unutayım deme ha! Gazino bahçesindeki golf yeri kaymak gibi.

Bu sabah Dickey'in sırtında giderken Dickey'in ayaklarının tam dibinden bir kuş havalanmaz mı? Hayvancağız bir ürktü ki şaha kalktı. Şondranın da eli ayağı titredi. Yazık değil mi zavallı Şondracığa?

Bugün Şondra bir dolu mektup yazıyor. Bunları postalandıktan sonra Nina ve Bertine'le birlikte gazinoya gidecek.

Sen de istemez miydin burada olası? Taudy çalarken dans ederdik seninle. Şondra bayılıyor o şarkıya.

Şimdi artık kalkıp giyinmem gerek. Yarın gene yazarım cici yaramazıma. Bertine'in mektubunu alınca sen de hemen karşılık ver, e mi? Şuradaki şu noktaları görüyorsun ya? Hepsi öpücük. Büyüklü küçüklü. Hepsi de cici yaramazıma. Şondrasına her gün yazsın diye. O da her gün yazacak cici yaramazına.

Bu mektuba Clyde hemen o saat ve benzeri bir dille karşılık vermekten geri kalmadı.

Ne var ki aynı postadan Roberta'nın da şöyle bir mektubu çıkmıştı:

Biltz, 10 Haziran

Sevgili Clyde,

Yatmadan önce sana birkaç satır yazmak istedim. Yalnızlık beni öyle yordu ki nerdeyse hasta olup yatağa düşüyordum. Birincisi, buraya gelmeyi (böyle tek başıma) pek canım istemiyordu, biliyorsun. Sonra hep diken üstündeyim; içim hiç rahat değil. Gene de aramızda anlaşmaya vardık, sen gelip beni alacaksın diye yarına güvenle bakmaya çalışıyorum...

Clyde, Roberta'nın geri döndüğü o yoksul köy yerini düşündükçe içi dışına çıkar gibi olmakla birlikte mektubun burasına gelince, eskisine benzer bir acıma, bir vicdan sızısı duymaktan kendini alamadı. Öyle ya, kızcağızın bir suçu yoktu bu işte. Gelecekte ne bekleyebilirdi ki zavalı? Sıradan bir işçilik, sıradan bir evlenme... Şimdi, Roberta da Sondra da gitmişlerdi ya, Clyde haftalardan beri ilk kez açık açık düşünüp Roberta'nın derdini paylaşabilecek gibiydi.

Mektubun arkası şöyle geliyordu:

Buraları şimdi çok güzel. Ağaçlar zümrüt gibi, bütün çiçekler de açmış. Güneye bakan pencerelerden meyve bahçesindeki arıların vızıltısı geliyor.

Yoldan doğru buraya geleceğime Homer'de inip kız kardeşimle enişteme bir uğrayayım dedim. Çünkü onları bir daha ne zaman görürüm bilmem. Belki de hiç göremem artık; çünkü kararım karar: Bir dahaki sefere ailemin karşısına ya alnımın akıyla çakacağım ya da ömür boyu onlara görünmeyeceğim. Bunu inat ya da kötülük olsun diye yazdığımı sanma sakın. İçim yanıyor da ondan.

Öyle şirin bir evcikleri var ki Clyde! Pırıl pırıl eşyalar; gramofonlarına varıncaya kadar her şeyleri yerinde. Agnes de Fred'le öyle mutlu ki! Hep sürsün gitsin, inşallah. Benim de düşlerim gerçek olaydı, seninle böyle sıcak bir yuva kurabilirdik, diye düşünmekten kendimi alamadım.

Yanlarında kaldığım sürece Fred neden evlenmiyorum diye bana takıldı durdu. Sonunda ben de, "Korkma, Fred; ne biliyorsun, bir gün bakarsın, ben de evlenivermişim," dedim. "Sabırla dut yaprağı ipek olurmuş," dedim. O da hemen, "Evet ama önce bir ipekböceği bulman gerek!" diye yanıtı yapıştırdı.

Ne olursa olsun, anneme kavuşmak beni çok sevindirdi, Clyde. Öyle yufka yürekli, sabırlı, öyle özverili ki! Dünyanın en iyi, en tatlı, en eşsiz annesi. Ona herhangi bir yoldan üzüntü vermek düşüncesi beni içimden yıkıyor. Tom'la Emily'yi de düşünüyorum. Hemen her akşam

arkadaş buluşmaları oluyor. Beni de aralarına almak istiyorlar ama onlarla bir olup oyun oynayacak, dans edecek güç nerde bende!

Clyde okudukça onun, daha geçenlerde kendi gözüyle gördüğü o çirkin ve yoksul dünyasına yeniden bakar gibi oluyordu: O dökülen ev, o yıkık bacalar! O yabanıl, çulsuz kılıkli babası! Bu mektup, Sondra'nın yazdığı mektuptan nasıl da dağlar kadar başkaydı!

Babam, annem, Tom'la Emily pervane gibi çevremde dönüyor, beni nasıl el üstünde tutacaklarını bilmiyorlar. Gerçeği bilseler nasıl şaşıracaklarını düşündükçe vicdanım öyle sızlıyor ki! Biliyorsun, işimde çok yorulduğumdan böyle güçsüz ve neşesiz olduğumu sanıyorlar. Annem uzun zaman dinlenmemi ya da işimi toptan bırakmamı istiyor. Nerden bilsin, zavallı! Bilse! Bunu düşününce ne oluyorum, bilemezsin. Ah, Clyde!

Ama yok, kendi üzücü düşüncelerimle senin de neşeni kaçırmam doğru değil. Zaten her zaman böyle karamsar olduğumu da sanma. Her şeyi iki üç haftada yapıp bitirmek için hazırlıklara başladım; bu yüzden başka bir şey düşünmeye pek fırsat kalmıyor.

Gelip beni alacaksın, değil mi Clyde? Beni bundan böyle hayal kırıklığına uğratmayacaksın, bu kez acı çekti-meyeceksin bana değil mi? Öyle uzun zamandır acı çeki-

yorum ki senin elinde: Ta Noel öncesinden beridir sürüp geliyor bu. Ama sonunda gerçekten efendilik ettin. Ben de sana söz veriyorum: Üzerine yük olmayacağım çünkü beni artık sevmediğini anladım. Bu yüzden artık hiçbir şey umurumda değil, yeter ki şu dertten başım kurtulsun. İnan bana. Clyde, sana hiç yük olmayacağım.

Aman yarabbi! Her neyse, şu lekenin kusuruna bakma artık. Kendimi eskisi gibi tutamaz oldum bu günlerde.

Clyde, biliyor musun, öyle garibime gidiyor ki bu elbise-leri yapmak, seni deli gibi özlemek, bir yandan da senin bu işe hiç de gönüllü olmadığını bilmek... Sonunda beni Lycurgus'dan buralara attın; kendi havanda gönlünce eğleniyorsun ya, inşallah için rahattır artık! Şimdi bensiz orada geçirdiğin günler, geçen yaz birlikte gezdiğimiz, göllere filan gittiğimiz günlerden çok mu daha güzel sanki?

Her neyse, Clyde; benim uğruma eğlencenden birazcık özveride bulunabilirsin sanıyorum. Seninle bu arada Fonda'da buluşup konuşmak istiyorum. Canın pek istemeyecek ama şunu da aklından çıkarma ki eğer ben başka kızlar gibi olsaydım senden çok daha fazla şey isterdim. Ama sana dedim ya ben öyle değilim: Hiçbir zaman da olamam. Dediğim gibi benim bu dertten kurtulmama yardım ettikten sonra beni gerçekten istemiyorsan istediğin yere gidebilirsin.

Kuzum ne olur bana yaz, Clyde; canın istemese bile şöyle uzun, iç açacak bir mektup yaz da ayrıldık ayrılalı

beni nasıl bir kez bile düşünmediğini, nasıl hiç mi hiç özlemediğini anlat bana. Beni aslında nasıl hiç istemediğini ve kararlaştırdığımız günden önce gelemeyeceğini yaz. Belki o gün bile gelmezsin ya...

Bağışla beni, Clyde! Böyle çirkin şeyler yazmak istemiyorum sana. Ama elimde değil: Öyle yorgun ve yalnızım, içim öyle dar ki! Şöyle içimi açacak birini istiyorum. Oysa burada derdimi söyleyebileceğim hiç kimse yok.

Sözüm ona sana yük olmayacaktım: Üzüntülerimi senin omuzuna yıkmayacaktım, değil mi? Oysa tam tersini yaptım! Ama söz veriyorum, bir dahaki mektubum daha iyi olacak. Yarın ya da öbür gün... sana yazmak içime öyle bir ferahlık veriyor ki, Clyde! Sen de ne olur, şu bekleyiş sırasında bana neşe verecek birkaç satır yazar mısın? İstesen de istemesen de. Benimle görüşmeye geleceğini de biliyorum. Beni öylesine mutlu kılacak, öyle bir gönül borcu altında bırakacaksın ki seni hiçbir yönden rahatsız etmemek için elimden geleni yapacağım.

Yalnız senin ve yapayalnız

Roberta

Ilık bir haziran akşamı işten eve dönüşünde bu mektupları bulan genç adam, derin bir umutsuzluğa kapılarak kendini yatağın üstüne atıp inledi. Bu ne çileydi, Tanrım! Bu ne kördüğüm! Bir yolunu bulsa da Roberta'nın daha uzaklara gidip temelli kalmasını sağlasa. Clyde ona haf-

tada on, on iki dolar, hatta gelirinin yarısını göndermeye razıydı, yeter ki Roberta doğum zamanı gelinceye kadar sessiz sedasız otursun bir köşede. Clyde onun doktorunu ya da ebesini de bulmaya razıydı, yeter ki Roberta onun adını ağzına almasın!

Bu arada Biltz'e ya da Fonda'ya bir yere gidip onunla görüşmeye gelince, yağma yok, gitmeyecekti işte! Kız bu konuda baskı filan yapmaya kalkarsa Clyde'ın da ne yapacağı kestirilemezdi. Tutup kaçabilirdi. Ya da On İkinci Göl'e gidip Sondra'yı kandırmaya çalışırdı... çılgınca bir düş ya... belki gönlünü edebilirdi. Hemen kaçalım diye. Sonra... sonra da... bir kez onlar evlensin hele, Finchley'ler bir şey yapamaz, Roberta da onu bulamazdı. Yalnızca Griffiths'lere gidip yakınmak gelirdi elinden. Yakınırsa yakınsın... Clyde da üstüne almamayı bilirdi elbette... Yalan, derdi. Aramızda bir iş arkadaşlığının dışında hiçbir ilişki olmadı, derdi. Gilpin'lerle tanışmamıştı, Dr. Glenn'in karşısına çıkmadığı gibi Roberta o zaman onun adını doktora vermediğini de söylemişti.

Gene de üstüne almamak için insanın sinirlerinin demir gibi olması gerekirdi.

Yürek isterdi.

Roberta ile yüzleşmek, onun o dürüst, duru mavi gözlerindeki dehşet dolu, suçlayıcı bakışlarıyla karşılaşabilmek doğrusu yürek işiydi. Clyde yapabilir miydi bunu? Bu gözü peklik onda var mıydı? Tut ki yaptı; istediği sonuca bağlayabilir miydi? Sondra ona inanır mıydı?

Her ne olursa olsun, Sondra'ya karşılık yazıp göle geleceğini bildirmeliydi. Clyde bu mektubu hemen yazdı, ateş ve özlem dolu bir mektuptu. Roberta'ya ise hiçbir şey yazmamaya karar verdi. Belki bir telefon açardı ona. Çünkü Roberta yakın bir komşularında telefon olduğunu, herhangi bir nedenle ona bir şey demek isterse oradan arayabileceğini söylemişti.

Öyle ya, bu konuda ona mektup yazmak (ne kadar üstü örtülü olursa olsun) kendini ele vermek olurdu, tam Roberta'nın işine yarayacak bir kanıt!

Ah, bu küçük hesaplar ve aldatmacalar! Elbette ki çok adi, aşağılık bir davranıştı bu. Ne var ki Roberta bir parça söz dinlese de yola gelse Clyde böylesine çirkin hilelere sapmayı aklından bile geçirmezdi. Hem Sondra ve On İkinci Göl'ün batı kıyısında uzanan o koca mülk vardı. Sondra'nın mektuplarında yazdığı... Ne güzeldi kim bilir! Clyde'ın elinden gelen başka bir şey yoktu; böyle düşünüp davranmak zorundaydı. Yapabileceği başka bir şey yoktu!

Biraz sonra kalkıp Sondra'nın mektubunu postalamaya gitti. Dönüşte, eşin dostun haberini okuyup biraz oyalanmak amacıyla bir akşam gazetesi aldı. Albany'de basılan bu *Times-Union* gazetesinin baş sayfasında şöyle bir haber vardı:

GEÇİT GÖLÜ'NDE FACİA

DEVRİLMİŞ BİR SANDAL VE SUDA YÜZEN İKİ
ŞAPKA

KİMLİĞİ HENÜZ TESPİT EDİLMİYEN BİR KIZIN
CESEDİ GÖLDEN ÇIKARILDI. YANINDAKİ ERKEĞİN
CESEDİ BULUNAMIYOR.

Clyde kürek çekmesini, daha doğrusu bütün su spor-
larını çok sevdiği ve çok iyi yaptığı için yazıyı büyük bir
ilgiyle okudu:

*Pancoast, Mass. 7 Haziran. Önceki gün buranın yirmi
kilometre kuzeyindeki Geçit Gölü'ne Pittsfield'den gezme-
ye geldikleri sanılan, kimlikleri belirsiz bir genç erkekle
kızın sandal sefalarının ölümle sonuçlandığından korkul-
maktadır.*

*Göl kıyısındaki restoranla kayık iskelesini işleten Tho-
mas Lucas'a Pittsfield'den geldiklerini söyleyen bir erkekle
kız, salı sabahı saat on sularında bir sandal kiralamış ve
ellerindeki yemek sepetine bakılırsa gölde piknik yapmak
amacıyla kuzey yönünde uzaklaşmışlardır.*

*Dün akşam saat yedide çiftin geri dönmemesi üzerine
Bay Lucas'la oğlu Jeffrey, motorlarıyla gölü dolaşmış ve
sandallı kuzey kıyısına yakın sığ bir yerde ters çevrilmiş
olarak bulmuşlarsa da iki gencin izine rastlayamamışlar-
dır. Onların para vermemek için kaçtıklarını sanan Bay
Lucas sandalı alıp iskeleye çekmiştir.*

*Ama bu sabah bir kaza olmuş olabileceğini hesaba ka-
tarak yardımcısı Fred Walsh ve oğluyla birlikte kuzey kı-
yılarını ikinci kez taramış ve sonunda hem erkeğin hem de
kızın şapkalarının kıyıdaki sazların arasında yüzdüğünü
görmüştür.*

Hemen göl dibinin taranmasına geçilmiş ve bugün saat üçte, kimliği konusunda hiçbir şey bilinmeyen kızın cesedi henüz bulunarak sorumlulara teslim edilmıştır. Erkeğin cesedi henüz bulunamamıştır. Kaza yerinin dolaylarında göl yer yer çok derinleştikinden taramaların bir sonuç verip vermeyeceği bilinmemektedir. Geçit Gölü'nde bundan on beş yıl önce buna benzer bir kazada cesetlerin hiçbiri bulunamamıştı.

Kızın üstündeki kısa ceketin astarında Rittsfield mağazasının etiketi, ayakkabısının astarında da Jacobs'un damgası vardı. Bunların dışında kimliğini gösteren hiçbir ize rastlanmamıştır. Kızın el çantasının gölün dibinde olduğu sanılmaktadır.

Sandalcı, kayıp erkeği, otuz beş yaşlarında, uzun boylu ve esmer, açık yeşil kostümlü ve hasır şapkalı olarak tanımlamakta, şapkasında mavi beyaz bir şerit bulunduğunu söylemektedir. Genç kız en çok yirmi beş yaşlarında, 1.68 boyunda ve 59 kilo ağırlığındadır. Uzun, koyu kestane saçları örölüp başının çevresine dolanmış olup sol elinin orta parmağında ametist taşlı bir altın yüzük vardı. Pittsfield ve dolayındaki polis merkezlerine bilgi verilmişse de henüz kızın kimliği üzerine hiçbir bilgi edinilememiştir.

Alışlagelmiş mevsim kazalarından biri olan bu sıradan haber ilkin Clyde'ı çok az ilgilendirdi. Gerçi iki kişinin böyle avuç içi kadar bir gölde, güpegündüz ölüp gitmeleri

garipti. Sonradan onları bir tanıyan çıkmayışı da garipti. Neyse ne, olay buydu. Erkek yoklara karışmıştı.

Clyde gazeteyi elinden bırakarak başka şeyler düşünmeye daldı: Şu başındaki bela... buna bir çözüm bulmalıydı...

Gelgelelim, daha sonra (kafası hâlâ arapsaçına dönen sorunuyla dopdolu) yatağa girmeden önce ışığı kaparken aklına damdan düşercesine bir şey geldi: Hangi şeytan fısıldamıştı kulağına, hangi iblis dürtmüştü, bilinmez... ama... tut ki Roberta ile kendi bir gölde küçük bir sandalla gezmeye çıkıyorlardı ve sandal alabora oluyordu... hem de tam çözemediği kördüğümün canına tak dediği şu sırada. Ne şans olurdu ya! Onu ezen, çökerten, o dünyalar kadar ağır yük nasıl da kalkıverirdi üzerinden...

Ama dur... yavaş gel, bakalım! İnsanın böyle bir çözüm yolunu aklından geçirmesi bile gerçekte cinayet işlemesi sayılmaz mıydı? Korkunç, iğrenç, tüyler ürpertici bir cinayet? Böyle bir şeyi düşünmeyecekti bile. Günahtı bu. Yanlış. Ayıp. Hem de çok ayıp... Ne var ki... canım, söz gelişi, hem de kazara elbet, böyle bir şeyin onun başına geldiğini düşünsek? Roberta'nın yarattığı bütün dertler çözümlenmiş olmaz mıydı böylece? Ne Roberta bir şey söyleyecek diye korkmak ne Sondra elinden gidecek diye kaygılanıp üzölmek kalacaktı! Güçlüklerin güröltüsüz patırtısız, tereyağından kıl çeker gibi ortadan kalkması ve ondan sonra artık ömür boyu yalnızca sevinç! Olup olacağı önceden

planlanmamış bir kaza, istemeden olan bir boğulma ve sonra ona kucağını açan aydınlık ufuklar!

Tam böyle bir sırada Roberta üzerine bu biçim şeyler düşünmek (Kafası bu kaza haberiyle Roberta arasında bir bağlantı kurmakta direniyordu sanki?) korkunç bir şeydi; böyle bir düşüncenin kafasında yer etmesine izin vermemeliydi. Yapmamalıydı bunu. Hiç, hiç, hiçbir zaman! Kovmalıydı bu düşüncayı kafasından. Korkunç bir şeydi bu! Bir cana kıymayı düşünmekten başka bir şey değildi. Cana kıymak? Cinayet?!!!

Gelgelelim Roberta'dan aldığı mektupla Sondra'nın mektubunun arasındaki zıtlık onu öylesine germiş, Sondra'nın ikisi için planladığı yaz programı aklını öylesine çelip yüreğini hoplatmıştı ki bu kaza haberini bir türlü unutamıyordu. Roberta'nın başına böyle bir kaza gelse bütün dertleri nasıl da kolaycacık, kendiliğinden yok olacaktı. Bunu aklından geçirmek de ille bir cinayet planlamak sayılmazdı ya! Zaten olmuş bir kaza haberini okurken, "Böyle bir şey benim de başıma gelseydi... Gelebilseydi..." diye düşünmekten başka bir şey değildi ki onun yaptığı!

Ama yok, "GELEBİLSEYDİ" demiş miydi, dememiş miydi içinden? Düşüncesinin karanlık ve günah yönü işte buydu ve Clyde bunu bir daha aklına getirmemeliydi. DÜNYADA! Ne var ki... ah... ne var ki kendisi balık gibi yüzdüğünden, ne kadar uzakta olursa olsun karaya çıkabilirdi. Oysa Roberta yüzme bilmiyordu. Demek ki... böyle bir durumda... kısacası... Clyde onu kurtarmazsa, o da...

Gecenin saat onunda, yatak odasında oturmuş bunları düşünürken ta saç diplerinden tırnak uçlarına kadar tüyle-
rinin diken diken olmasıyla ürperdi; her yanını sızım sızım
sızlatan bir garip ürperti idi bu. Ne dehşet verici, ne akla
sığmaz bir şeydi bunları düşünebilmesi! Hem de bunu ka-
fasına sokan şeyin bir gazete haberi olması! Çok garip değil
miydi bu? Şimdi Sondra ile buluşmaya gideceği yerde sayı-
sız göllerle dolu değil miydi? Sondra öyle yazıyordu.

Roberta da doğaya ve suya tutkundur, yüzmesini bil-
mese bile... yüzmesini bilmese... yüzmesini bilmese bile...
Evlenmeye gitmek üzere, 4 Temmuz bayramında bir yaz-
lık yerde buluşmayı da kararlaştırmışlardı üstelik... O ve
Roberta.

Ama yok, hayır! Clyde ondan kurtulmayı ne kadar di-
lerse dilesin böyle bir kazayı aklından geçirmesi bile gü-
nahtı, tüyler ürpertici bir günahı. Kafasına bu biçim şey-
leri bir an bile sokmamalıydı. Günah... İğrenç... korkunç...

Cinayet!

Ölüm!

Roberta'nın canına kıymak ha!

Öte yandan, onu başından savmak da elbette ki... onun
bu mantıksız, değişmez, dik kafalı buyruğundan kurtula-
bilmek de vardı! Genç adamın her yanından buz gibi bir
ter boşanmıştı. Şimdi böyle tam... tam böyle!... Ama yok,
yasaktı bu düşünce! İşin içinde doğmamış bir çocuğun ölü-

mü de vardı. Böyle bir şeyi önceden hesaplayarak bile bile kim yapabilirdi bunu?

Ne var ki dünyanın her yerinde, her yaz bir sürü insan boğularak ölüyordu; çocuk, kadın erkek, şurada burada, her yerde. Tanrı saklasın; Clyde böyle bir şeyin Roberta'nın başına gelmesini istemezdi elbet. Hele şu sırada! Başkaca kusurları ne olursa olsun böyle bir insan değildi. Değildi işte, değildi, olmazdı... Şimdi bunun düşüncesi bile yüzünün ve avuçlarının içini terletiyordu. Öyle bir insan değildi o! Akli başında, normal kişiler böyle şeyler düşünmezlerdi. Bu yüzden o da bunları düşünmeyecekti, şu dakikadan sonra.

Böyle ürkütücü bir şeyin aklına gelmesi yüzünden kendi kendinden huylanıp eli ayağı titremiş bir durumda yerinden kalkarak lambayı yaktı ve dengesini bozan gazete haberini elinden geldiği kadar serinkanlılıkla, yeniden okudu. Böylelikle, bu yazının ruhunda uyandırdığı yankıları kesinlikle ve bir daha geri gelmemecesine susturduğunu sanıyordu.

Sonra giyindi ve dışarı çıkarak biraz yürüdü. Yürüdükçe onu tedirgin eden gizli düşüncelerden de uzaklaşıyor-muş gibi geliyordu. Bir süre sonra kendini, gönlünün istediği gibi daha iyi, daha normal, daha insan bularak odasına döndü ve gene yattı. İçine giren son derece sinsi ve korkunç bir şeytanı ortadan kaldırmayı başardığına inanıyordu. Bunu bir daha hiç düşünmeyecekti artık. Aklının köşesin-

den bile geçirmeyecekti bir daha. Hiç ama hiç, hiç aklına getirmeyecekti, ömür boyu.

Biraz sonra tedirgin, huzursuz bir uykuya daldı ve düşünde kendini kapmaya çalışan kocaman kapkara, yırtıcı bir köpek gördü. Canavarın dişlerinden ancak can havliyle uyanmak sayesinde kurtuldu ve biraz sonra yeniden uyu-yakaldı. Bu kez de ıssız, ruh kızartıcı bir yerde buldu kendini: Sarp yamaçlar arasında uzanan ormana, mağaraya benzeyen daracık bir ırmak yatağı gibi bir yerdi. Bu yerden dışarı doğru uzanan bir yol vardı ve bu yol başlangıçta oldukça düzgün görünüyordu. Gelgelelim Clyde ilerledikçe yol daralıp kararmaya başladı ve sonunda olduğu gibi ortadan silindi. Clyde geldiği yere dönüp dönmeyeceğini görmek üzere arkasına bakınca, ilkin bir çalı kümesi sandığı şeyin birbirine düğümlenmiş bir yığın yılan olduğunu gördü. Yığının üzerinden en azından on beş yirmi yılanın saldırmaya hazır kafaları dalgalanıyordu: Dilleri çatal çatal, gözleri cam gibi. Clyde o hızla ters döner dönmez, boynuzlu ve yırtıcı bir canavarın (dev gibi) kocaman ayaklarıyla çalıları eze eze yolunu kapadığını gördü.

Ödü kopmuştu, umutsuz bir ölüm korkusuyla çıldırır-casına bağırarak uyandı ve ondan sonra bir daha sabaha kadar uyku tutmadı.

XLIII

el gör ki bu aklına gelen, öyle onun istediği gibi kolay kolay kurtulabileceği düşüncelerden değildi. Ruhunun ve kafasının zaten pek de sağlam olmayan dengesini nerdeyse bozan kendi kişisel derdiyle Geçit Gölü'ndeki o iki canın, pek yankı uyandırmaksızın sönüp gitmesi arasında rastgele kurulan bağ kopuyordu. Genç adamın içinden gizli bir güç onu hâlâ bu konuya iter gibiydi: Kızın cesedi bulunmuştu da adamınki ortada yoktu. Bu ilginç noktada gizli bir anlam bulmamak Clyde'ın elinde değildi: Bir ses kulağına, adamın gölde boğulmadığını fısıldar gibiydi. Öyle ya, kötü ruhlu kişilerin arada işlerine gelmeyen kişileri ortadan kaldırmak istedikleri oluyordu. Bu adam da yanındaki kızı ortadan kaldırmak kastıyla bu gezintiyi düzenlemiş olmaz mıydı? İblislere yaraşır bir kurnazlık ama eğer öyleyse bal gibi de başarılı olmuştu işte!

Ancak kendisinin böyle şeytanca bir düşünceyi benimseyip uygulamasına gelince... Tanrı saklasın!

Öte yandan içinde bulunduğu durum her an daha ciddileşiyor ve her gün ya da gün aşırı Roberta ile Sondra'dan gelen mektuplar gene hep iki zıt açıyı; zenginlikle yoksul-

luğun, neşe ve sefayla yenilgi ve mutsuzluğun arasındaki karşıtlığı dile getiriyordu.

Clyde Roberta'ya mektup yazmak istemediğinden telefon ediyor, kısa ve kendini ele vermeden konuşmaya çalışıyordu. Nasıl olduğunu soruyordu ona. Şu mevsimde çiftlikte olmak fabrikada çalışmaktan daha güzeldir sanırım, diyordu. Fabrikada işler eskisi gibi yolunda gidiyordu. Kendisi de Roberta'nın bildiği o iş için biraz para biriktirmeye elinden geldiğince dikkat ediyordu. Başkaca bir sıkıntısı yoktu. Roberta da sıkılmasındı sakın. Clyde işleri başından aşkın olduğundan ona mektup yazmamıştı ama onu eski yerinde gözü arıyordu doğrusu. Gene görüşecekleri günü iple çekiyordu. Eğer Roberta gerçekten Fonda'ya geliyorsa ve onunla görüşmeyi gerçekten önemli buluyorsa belki buluşmanın bir kolayı düşünülebilirdi. Yalnız şu sırada çok gerekli miydi? İşleri öyle çoktu ki... Hem sonradan nasılsa görüşeceklerine göre...

Öte yandan Sondra'ya da ayın on sekizinde ve bir yolunu bulursa ondan sonraki hafta sonunda kesinlikle bir arada olacaklarını yazıyordu!

Nitekim birçok dolap çevirip gerçeklere ve görevlerine de sırtını dönerek bir hafta sonunda muradına erdi ve şimdiye kadar görmediği güzellikteki bir yerde Sondra ile buluştu!

Sondra, yanında Grant ve Bertine'le birlikte, Grant'in motoruyla onu iskeleden almaya gelmişti. Göl masmaviydi ve kıyıları bekleyen sivri çamlar ayna gibi duru olan sulara

simsiyah gölgelerini sermişlerdi. Kıyılarda, her biri kendi kayıkhanesiyle, büyüklü küçüklü, pembe, beyaz, yeşil, sarı boyalı villalar vardı. Su boyunca gazinolar. Cranston'larla Finchley'lerinki gibi büyük yazlık köşklerin gölün ortalarına doğru uzanan iskeleleri. Çamlı Burun'daki şık otel ve gazinonun şık ve neşeli müşterileri.

Cranston Villası'nın kayıkhanesine gelmişlerdi. Bertine'in yeni almış olduğu iki kurt köpeği kıyıdaki çimlerin üstüne uzanmış, onun yolunu bekler gibiydiler. Cranston'ların yazlığa getirdikleri beş altı hizmetçiden biri olan John adlı uşak, Clyde'ın elindeki tek çantayı, tenis raketiyle golf sopalarını aldı.

Gene de genç adamın en çok gözünü kamaştıran, köşkün büyüklüğüyle güzelliği olmuştu; kıyılarında parlak renkli sardunyalarla bahçe yolları, göle bakan şahane manzaralı, hasır eşyalı geniş teras, orada burada golf, tenis ya da bahçe elbiseleriyle gezinip dinlenen çeşitli konuklar ve lüks otomobilleri göze çarpıyordu...

Bertine'in buyruğu üzerine uşak John, onu kendisi için ayrılmış olan ve göle bakan geniş odaya aldı. Clyde burada banyo yapıp üzerini değiştirdi; sonra da Bertine, Grant ve Sondra ile tenis oynamaya indi.

Onu karşılamak üzere Cranston'larda bulunan Sondra, yemekten sonra gazinoya gideceklerini ve Clyde'ın orada göl sosyetesine tanıştırılacağını söyledi. Gazinoda dans edeceklerdi. Yarın sabah erkenden, isterse kahvaltı bile et-

meden, Clyde onlarla birlikte at gezisine çıkabilirdi. Gölün batı kıyısındaki ormanın arasından geçen nefis bir yoldan Esin Tepe'ye çıkarak göle uzaktan ve tepeden bakabilirlerdi.

Sondra ona, göl ormanlarında bu gibi yolların az olduğunu, yanında pusulası ya da rehberi olmayanların kaybolarak ormanın içinde ölene kadar dolaşabileceklerini de anlattı. Orman birçok yerde öylesine ıssız, yolsuz, izsizmiş ki!

At gezisinden sonra kahvaltı, yüzme ve motor gezisi. Öğle yemeğinden sonra tenis ya da golf ve gazinoda akşam çayı... Akşam yemeğinden sonra da gölün karşı kıyısına, Utica'lı Brookshaw'ların villasında dans etmeye gidiyorlarmış.

Clyde hafta sonu programının eksiksiz düzenlenmiş olduğunu, geldiğinden birkaç dakika sonra öğrendi. Gene de Sondra'nın onunla, dakikalar değil belki saatlerce baş başa kalmak için fırsatlar yaratacağını biliyordu.

Roberta'nın ağzında bıraktığı buruk tada karşın genç adam cennete ayak basmış gibiydi.

Hele Cranston'ların tenis kortunda... Sondra'yı sanki yeni görüyordu. Kısacık, süssüz beyaz tenis elbisesi, başına sardığı yeşil sarı benekli mendiliyle genç kız öylesine şen, kıvrak ve mutluydu ki! Dudaklarındaki o gülümseyiş; gözleri ne zaman Clyde'a değse, bakışlarında, kahkahalarla açan o umut verici mutluluk! Oradan oraya koşup sıçrarken havalandı havalanacak bir kuşu andırıyordu: Raketi tutan kolunu iyice kaldırmış, başı arkada, dudakları aralık

ve hep gülümser, yere yalnızca parmaklarının ucuyla dokunuyordu sanki.

Onu böyle görmek Clyde'a hem bir zevk ve sevinç ürpertisi veriyor hem de içini burkuyordu: Elini uzatsa Sondra'yı alabilecekti. Ama uzatamıyordu ki elini. Aralarında, kendi yapıtı olan o kapkara set vardı.

Sonra bütün bunlar; bu kusursuz yaz gününü dolduran rahat, sıcak, uyuşturucu hava, renk, güzellik, aşk ve geçen yaz koca dünyada yapayalnızken özlemini çekip düşünde gördüğü her şey...

Bir an geliyor Clyde bir büyük arzuyu gerçekleştirebileceğini sezmenin verdiği sevinçle bayılacak gibi oluyor, sonra birden, Roberta'nın anısı dondurucu bir rüzgâr gibi onu iliklerine kadar ürpertince silkinip kendine gelerek kötü ve yanlış oynadığının farkına varıyor ve Bertine, Grant ya da Sondra'nın, "Hey, Clyde, aklın nerede kuzum?" diye bağırıklarını duyuyordu.

Karşılık verebilse, böyle anlarda yüreğinin en izbe, en derin köşesinden, "Aklım fikrim Roberta'da!" diye bir inilti yükselirdi!

Brookshaw'larda o gece Sondra'nın bir sürü yeni, zengin, şık arkadaşıyla tanıştı. Ve Sondra, gülücükler içinde; "Aa, sen burada mıydın?" diye onu selamladı.

Çünkü çevredeki birçok kişiye (özellikle ana ve babasına karşı) Clyde'ı daha yeni görüyormuş, onun göl kıyısına geldiğinden haberi bile yokmuş numarası yapıyordu.

“İşte buna çok sevindim. Cranston’lardasın ha? Çok güzel. Bize komşu geldin sayılır. Sık sık görüşürüz artık. Yarın sabah erkenden. Kahvaltıdan önce bir at gezisine ne dersin? Bertine’le ben hemen her sabah çıkıyoruz. Bir engel çıkmazsa yarın sandal ya da motorla pikniğe de gitmek istiyoruz... Yok, binicilikte pek usta olmayışına hiç aldırma. Ben Bertine’e söylerim, Zerry’yi verir sana. Zerry at değil koyun gibi bir şeydir. Giyim kuşam için de üzülme, Grant’in yığınla elbisesi var. Bundan sonraki iki dansı başkalarına söz verdim ama üçüncüsünde bana eşlik edersin, değil mi? Danstan sonra balkonda otururuz. Güzel bir köşem var benim balkonda, bildiğin gibi değil...”

Sonradan, balkondaki köşesinde Clyde’ın yüzünü elleri arasına alarak ateşle dudaklarından öptü. Evlerine dönmenden önce, göl kıyısındaki bir yola kaçarak, ay ışığında kucaklaşmak fırsatı buldular.

“Şondra çok sevinçli çünkü yaramaz cici çocuğu geldi. Şondra onu çok öyledi.”

Clyde onu öperken Sondra onun saçlarını okşuyordu. Aralarına giren kara gölgeyi görür gibi olan genç adam onu çılgınca, umarsızca göğsüne bastırarak, “Canım bebeğim benim!” diye inledi. “Benim güzel, melek Sondram! Seni nasıl sevdiğimi bir bilsen! Bilebilsen! Sana içimi bir açabilsem! Her şeyi, her şeyi söyleyebilsem sana.”

Ancak bunu yapmazdı daha, ne de başka bir zaman. Sondra öyle bir dünyada yetişmiş, öyle bir terbiye almıştı ki

Clyde'ı ne kadar severse sevsin Roberta olayını anlayamaz ve aşk uğruna dünyada böyle bir özveride bulunamazdı. Gözlerinde büyük bir dehşetle kaçıp giderek Clyde'ı dımdızlak ortada bırakıverirdi!

Ancak şimdi onun ay ışığında soluk ve gergin duran yüzüne ve bembeyaz elektrik kıvılcımları saçıyormuş gibi görünen kara gözlerine bakıp, onun kollarının altında ezilirken; "Sondra'yı gerçekten bu kadar çok mu seviyor, yaramaz çocuk?" diye fısıldadı. "Ah benim cicim bebeğim! Sondra da çok seviyor onu."

Onun başını elleri arasına aldı ve çabuk çabuk, ateşle dudaklarından öptü.

"Sondra ölse vazgeçmeyecek Clyde'ından. Hiçbir zaman. Bak görürsün. Dünya umurunda değil artık Sondra'nın. Pek kolay bir iş değil bu. Gene de Sondra yolundan dönmeyecek."

Sonra genç kız çoğu zaman yaptığı gibi birden kendine gelerek, "Şimdi dönmemiz gerek artık," diye ekledi. "Yok, öpüşmek filan bitti artık. Yok, Sondra olmaz dedi mi olmaz. Çok kalırsak yokluğumuzu sezerler!"

Başını dimdik tutup Clyde'ı kolundan çekerek eve doğru sürükledi. Kapıda, dans etmek için Sondra'yı arayan Palmer Thurston'la karşılaştılar.

Ertesi sabah, Sondra'nın dediği gibi, at sırtında Esin Tepe'ye gidildi, hem de saat yediden önce! Bertine'le Sondra al renkli binici ceketleri, beyaz pantolon, siyah çizme giy-

mişlerdi. Saçları çözümlüp sabah rüzgârına salınıvermiş, çoğunlukla atlarını önden sürüp sonra geri dönerek Clyde'a doğru yarış ediyorlardı. Sondra neşeyle Clyde'a sesleniyordu ilerden. Genç adam onların yüksek ağaçlardan yapılma bir katedralin gizli bir köşesinde konuşup gülüşüklerini işitebiliyordu.

Sondra'nın Clyde'la artık derinden ve açıktan açığa ilgilenmeye başladığını gören, bunun sonunun evlenmeye bitebileceğini sezen Bertine de genç adama karşı iyice güler yüz gösteriyor ve onun gelip bütün yazı onlarla geçirmesi için tatlı tatlı diretiyordu. Sondra ile Clyde'ın başında kendisi bekçilik ederse kimseden bir zırlıtlı çıkmayacağını söylüyordu.

Clyde sevinçten uçuyordu. Gene de arada bir kaşları dürlüyor, durup durup gazete haberinin kafasına soktuğu düşüncelere dalmaktan kendi alamıyordu. Bunlarla ne kadar mücadele ederse etsin kafasından temelli söküp atamıyordu.

Bir keresinde Sondra yokuş aşağı, ağaçların koyu gölgelelerinde gizlenen çakıllı ve yosun dudaklı bir pınara doğru saparak Clyde'a seslendi.

"Buraya gel, Clyde! Zerry yolu bilir. Gel de pınardan su iç. Bu pınardan bir kez su içenin çok geçmeden dönüp gene buraya geleceğini söylerler."

Clyde pınar başında su içmek üzere attan inince Sondra, "Ne zamandır sana söylemek istediğim bir şey var," dedi.

“Dün gece senin burada olduğunu duyunca annemin yüzünü görecektin! Gerçi bu işin yüzde yüz benim başımın altından çıkıp çıkmadığını kestiremiyor, Bertine’in de senden hoşlandığını sanıyor. Bunu aklına sokan da ben oldum. Gene de bir bityeniği sezdi bu işte. Hiç de hoşnut kalmadı. Ne var ki bu konuda bütün söyleyeceklerini söyleyip bitirmiş durumda olduğundan artık ağzını açmıyor. Ben de Bertine’le konuşup anlaştım; bizden yana çıkacağına, bize elinden geldiğince yardım edeceğine söz verdi. Bununla birlikte şimdi eskisinden de daha dikkatli olmak zorundayız. Çünkü annem çok kuşkulanırsa ne yapacağını kestiremem. Bir de bakarsın seninle görüşmeye fırsat bulamayım diye buradan gitmeye karar verir. Biliyorsun, onun uygun görmediği kişilerle ilgilenmeme bile izin vermiyor. Stuart’a karşı da böyle... Bu yüzden, başkalarıyla bir arada bulunduğumuz sıralarda benimle pek aşırı ilgilenme ki annemin kulağına bir şeyler gidip de huylanmasın. Şu arada bir şeyler yapmaya kalkışmasın istiyorum. Sonradan, güz gelip de Lycurgus’a gittiğimizde durum değişecek. Erginliğime kavuşmuş olacağım. O zaman da bu işin bir çıkar yolunu arayacağım. Şimdiye kadar kimseyi sevmedim ama seni seviyorum; senden vazgeçmeyeceğim. İşte bu kadar. Hepsi bir araya gelse ben gene vazgeçmem senden!”

Çizmeli ayağıyla yere vurdu. İki at boş gözlerle bakınıyordu. Onun birincisinden de kesin olan bu ikinci sözüyle coşup ateşlenen Clyde, fırsatın bu fırsat olduğuna karar verdi; birlikte kaçıp evlenmekten söz açacaksa şimdi açma-

lı ve başının üstünde sallanıp duran kılıcın korkusunu da ortadan kaldırmalıydı.

Gözleri kaygı, umut, tasa ve korkuyla dolarak Sondra'ya baktı. Öyle ya, belki kız karşı çıkardı onun bu düşüncesine. Ya da böyle damdan düşercesine yapılan bir öneri onu sarsar ve duygularında, Clyde'a olan davranışında bir değişiklik yaratabilirdi. Sonra, evet dese bile Clyde'ın cebinde onunla kaçacak kadar parası olmadığı gibi onu götürebileceği bir yeri de yoktu. Bu yönden de Clyde onun eline bakmak zorundaydı. Sondra evet derse ona yardım da ederdi elbet. Ne olursa olsun Clyde geleceği oluruna bırakarak şu anda konuşmak zorunda olduğunu düşünüyordu.

Bu yüzden, "Sondra," dedi, "Ne olur, sevgilim; şimdi hemen kaçıp evlenelim, seninle! Güze kadar öyle çok zaman var ki! Ben de öyle istiyorum ki seni! Neden böyle yapmıyoruz sanki? Annen nasılsa istemeyecek senin benimle evlenmeni. Ama kaçarsa da evlenirsek elinden hiçbir şey gelmez, öyle değil mi? Sonradan... birkaç ay sonra onlara mektup yazarsın, onlar da seni bağışlar. Böyle yapsak ne olur, Sondra?"

Genç adamın bunları söylerken tiril tiril titremesi Sondra'yı da etkilemişti. Şaşırmak ya da kızmak şöyle dursun, karşısındaki erkekte böylesine yoğun ve gittikçe korlaşan bir ateş yakabilmiş olmak koltuklarını kabartmış, onu iyiden iyiye duygulandırmıştı. Nasıl da alev alev yanıyordu Clyde, kendisinden geçmişti! Sondra karasevdanın böyle-

sini hiçbir zaman hissedemeyeceğini bildiği gibi, başka bir kimsede böyle bir şey görmemişti şimdiye kadar.

Gerçekten tutup onunla Kanada'ya, New York ya da Boston gibi bir yere kaçsa ne tatlı olurdu! Onun kaçtığı duyulunca yer yerinden oynardı; Lycurgus'da, Albany ve Utica'da! Kendi evi gibi başka yerlerde de günün konusu bu olurdu artık. Gilbert de onun akrabası olurdu artık.

Bir an genç kızın gözlerine Clyde'ın dediğini yapmak isteği ve kararı yazılır gibi oldu: Kaçmak! Büyük ve gerçek aşkını heyecanlı bir serüvene dönüştürmek! Öyle ya, bir kez evlendikten sonra ana babasının elinden ne gelirdi? Clyde da ona ve onlara layık değil miydi gerçekte? Evet, gerçi çevredekiler kendileri kadar paralı değil diye onu yüzde yüz tutmuyorlardı. Ne var ki Clyde onunla evlenip de babasının fabrikasında iyi bir işe yerleşince bal gibi zengin olacaktı, öyle değil mi? Gil Griffiths'den ne eksik kalacaktı o zaman?...

Sonra genç kız buradaki durumunu ve böyle bir işe kalkışmasının ailesi üzerinde bırakabileceği etkiyi düşündü. Annesinin kafası iyice kızarsa kızının daha ergin olmadığını ileri sürerek bu nikâhı bozmaya bile kalkıştırdı. Bunları düşününce duraksadı ve bu serüvenin neşeli ışığı yerini onun belirgin özelliklerinden biri olan o maddecî yanına bıraktı. Aman canım, birkaç ay beklemekten ne çıkardı yani? Birkaç ay bekleyip her şeyi sağlama bağlayabilecekken bu işe şimdi kalkışırlarsa sonu ayrılık ve üzüntü olabilirdi.

Böylece genç kız başını sevgi dolu, gene de kesin bir bakışla yana salladı ki bunun, yenilgi anlamına geldiğini Clyde öğrenmişti artık. Bu serüvende onun uğradığı en acı ve onarılmaz yenilgiydi bu. Sondra onunla şimdi kaçmak istemiyordu. Bu demekti ki Clyde mahvolmuş ve Sondra'yı belki de bir daha bulamamak üzere elinden yitirmişti. Ulu Tanrım!...

Genç kız en duygulandığı zamanlarda bile yüzünde çok az görülen bir yumuşaklıkla, "Dediğini hemen yapardım ama şu sırada yapmamak daha akıl harcı gibi geliyor," diye mırıldandı. "Çok erken daha. Annem bizi ayırmak için hiçbir şey yapmayacak şu arada. Bunu biliyorum. Bu yaz için bir sürü toplantı, yemek, dans filan düzenledi. Benim yüzümden. Kısacası benim başkasına yüz vermemi, yaklaşmamı istiyor. Biliyorsun, kim olduğunu. Ben bu durumu çok güzel idare ederim; seninle görüşmemi de kimse engelleyemez, yeter ki annemi ciddi biçimde ürkütecek bir işe kalkışmayayım."

Duraladı ve sevdiği adamın yüzüne bakarak, onu yüreklendirmek istercesine gülümsedi.

"Sen de bizim davetimiz olmadığı sürece buraya istediğin kadar gelip gidebilirsin; anlıyorsun ya? Bertine'le hepsini kararlaştırdım ben. Bu da demektir ki bütün yaz burada, gönlümüzce görüşebiliriz. Anlıyorsun değil mi? Sonra sonbaharda kente döndüğümüz zaman annemi ikna edip bizi hiç değilse nişanlamasını sağlayamazsam... o za-

man ben de... o zaman tutar seninle kaçırım. İnan bana, o zaman bunu yaparım sevgilim, gerçekten!"

Genç kız Clyde'ın ellerini kendi avuçlarına hapsetmiş, gözlerinin içine bakıyordu. Ama kendi gözlerinden, yollarını tıkayan güçlükleri çok iyi kavramış olduğu anlaşılıyordu. Derken içinden gelerek erkeğin boynuna sarıldı ve başını aşağı doğru çekerek onu öptü.

"Anlamıyor musun, bir tanem?" diye sordu. "N'olur, öyle üzgün bakma bana. Şondra çok seviyor cici çocuğunu. İşler yolunda gitsin diye elinden geleni yapacak Şondra. İnan bana. Boyun eğdirtecek onlara. Sen de sabret, bak göreceksin. Sondra ölse senden vazgeçmeyecek, dünyada bırakmayacak seni, göreceksin!"

Clyde ona verebilecek tek bir yanıtı olmadığını biliyordu. Eğer... eğer Roberta yakasını bırakmazsa her şeyin biteceğini de iyi bildiğinden umutsuz, dertli gözlerini Sondra'nın gözlerinden ayıramıyordu. Tanrım, ne güzeldi bu kız! Bu dünya nasıl tam ona göreydi! Sonra böyle göz göre göre ikisini de yitirmek! Öte yanda Roberta ve Roberta'ya verdiği söz. Ve ortada kaçıp izini silmekten başka kurtuluş yolu olmaması! Tanrım!

İşte o anda ürkek, çılgın gibi bir bakış... o güne kadar kendini hiç böylesine güçlü göstermemiş olan ve akılla akıl dışının sınırını açıkça çizen bir bakış gözlerinde belirdi. Öylesine güçlü ki Sondra bile bunu gördü. Clyde'ın üzerine bir bitkinlik gelmişti.

İnanılmaz bir umutsuzluk ve karamsarlıktı bu. Öylesine ki genç kız; “Ne oldu Clyde?” diye hafifçe bağırmaktan kendini alamadı. “Sevgilim, öyle bir... öyle bitkin bir bakışın var ki... anlatamam... umutsuz gibi. Demek beni bu kadar çok seviyor yavrucuğum. Öyle mi? Üç dört ayıcık bile bekleyemiyor ha? Yok canım, bal gibi de bekleyebilir. Bu işi gözünde böylesine büyütme olmaz ki! Nasılsa çoğu zamanı Sondra’sının yanında geçecek... İnansın buna benim tatlım. Başka zamanlarda da Sondra ona her gün yazacak... her gün...”

“Sondra! Söyleyebilsem sana! Bilsen benim için ne kadar önemli bir şey bu.”

Genç adam sustu. Çünkü Sondra’nın bakışlarında onun bu işi neden bu kadar aceleye getirdiğini merak eden bir soru belirmişti. Bunu görür görmez Clyde, daha çok konuşursa kızın onu sorguya çekeceğini ve kuşkuya kapılarak ona karşı değişebileceğini sezdi. Dikkat etmezse sonbahardaki umutları bile suya düşebilirdi!

Bu yüzden yalnızca, “Seni çok istiyorum da ondan,” dedi. “Sensiz olamıyorum artık, Sondra. Bütün sorun bu. Senden bir dakika bile ayrı kalırsam ölürmüşüm gibi geliyor bazen. Bilsen, her an açlığını, susuzluğunu çekiyorum senin!”

Gene de Sondra (bu açlığa bir yere kadar karşılık vermesine ve koltuklarının kabarmasına karşın) biraz önce belirttiği sakıncaları yeni baştan saydı. Beklemek zorundaydılar.

Güz gelince her iş yoluna girecekti. Clyde uğradığı yenilgiyle her yanı uyuşmuş olarak, şu anda Sondra ile birlikte bulunmanın zevkinden vazgeçmeyerek, yeniden neşelenmek için elinden geleni yaptı.

Bir yandan da düşünüyordu...

Bir kolayını bulsa da... ne yapsa yapsa... ister öyle bir sandal gezintisiyle ister başka yoldan...

Başka yoldan mı? Hangi başka yol?

Yalnız yok yok yok! Ötekisi olamazdı! Clyde canı ruhlu değildi; cana kıyamazdı. Hiçbir zaman, dünyada adam öldüremezdi. Kıyamet kopsa.

Öte yandan... şu yitirdikleri.

Patlamak üzere olan şu fırtına.

Ense kökünde soluğunu duyduğu felaket.

Hem bundan kaçıp hem de Sondra'yı elde etmenin bir yolu var mıydı? Nasıl başarabilirdi bunu? Nasıl? Nasıl?

XLIV

azartesi sabahı erkenden Lycurgus'a döndüğünde Clyde, Roberta'dan şöyle bir mektup aldı:

Sevgili Clyde,

Nasılsın? Bana gelince, elimden geldiğince dişimi sıkıp çevremdekilere karşı neşeli görünmeye çabalıyorum ama hiç de kolay iş değil, inan bana. Öyle ya bunca zamandır senden aldığım tek haber, o yaptığımız kısacık üç telefon görüşmesi oldu. Hem de gerekli parayı 5 Temmuz'dan önce bir araya getiremeyeceğini söylüyorsun. Bu yetmezmiş gibi bugün annemle babam da temmuz bayramında Hamilton'daki Charles amcamın yanına gitmeye karar verdiler. Lycurgus'a dönemezsem niyetleri beni de yanlarına almak. Çünkü Tom'la Emily Homer'e, Agnes'in yanına gidiyorlar.

Ne var ki ben böyle bir işe kalkışamam, biliyorsun. Hem hastayım hem de diken üstünde. Dün gece öyle kustum ki bildiğin gibi değil; bugün de bütün gün ayakta ölüm gezdi. Bu gece artık çıldırmak üzereyim.

Sevgili Clyde, ne yapabiliriz? Beni almaya temmuzun üçünde filan gelemes misin? Bizimkiler o zaman yola çıkıyorlar. Aslında bundan önce gelip almalısın beni çünkü onlarla oraya gidemem! Buradan Hamilton yetmiş, yetmiş beş kilometre. Onlar yola çıkmadan önce geleceğini kesinlikle bilmek istiyorum; ama gerçekten kesin...

Clyde, buraya geldi geleli gözlerimin yaşı dinmedi. Senin yanında olsam pek böyle koymazdı. Gönlümü ferah tutmaya çalışıyorum, ne var ki arada beni almaya hiç gelmeyeceksin diye düşünmemek elimde değil çünkü geldim geleli bana bir tek satır bile yazmadın; telefonla da topu topu üç kerecik konuştun.

Sonra da kendi kendime, elbet bu derece kötü yürekli olamaz, hele söz verdikten sonra, diye düşünüyorum. Ah, Clyde, geleceksin, değil mi, canım? Bugünlerde öyle bir kuruntulu olup çıktım ki nedense her şey beni korkutuyor.

Bir geçen yazı düşünüyorum, bir de bu yaz kurduğum düşleri...

Birkaç gün önce gelmek senin için hiçbir şey değiştirmes, değil mi, Clyde? Elimizde umduğumuzdan biraz daha az para bile olsa ne çıkar? Geçinir gideriz. Ben paramı hesaplı harcayıp tutumlu davranmayı iyi bilirim!

O zamana kadar benim elbiselerin dikişi biter sanıyorum. Bitmese de şimdilik elimde onlarla yetinir, onları sonra bitiririm.

Yürekli olmaya da çalışacağım, Clyde! Senin canını sıkmamak için elimden geleni yapacağım. Yeter ki sen sözünde dur. Bunu da yapmak zorunda olduğunu biliyorsun, Clyde. Başka çıkar yolumuz yok. Başka bir yolun olabilmesini senin adına isterdim ya yok işte.

Kuzum, kuzum Clyde, bana mektup yaz ve dediğim günde burada olacağını gene söyle. Bundan böyle bir başıma, öyle içim içimi yiyor ki, Clyde; öyle yalnızlık çekiyorum ki bilemezsin. Dediğin zamanda gelip beni almazsan ben de dosdoğru oraya dönerim. Biliyorum, böyle dedim diye bana kızacaksın ya, burada dünyada kalamam, işte bu kadar. Annemle, babamla gitmeme de olanak yok; demek ki bir tek çıkar yol kalıyor.

Bu gece gözümü bile kırpabileceğimi sanmıyorum. Ne olur bana mektup yaz ve mektubunda gelip beni alacağını, üzülmemem gerektiğini yüz bin kez söyle. Ah, bugün gelebilseydin ya da hemen bu hafta sonu, içim böylesine daralmazdı. Gelgelelim arada daha iki haftaya yakın zaman var!

Herkes uykuda; evin içi sessiz. Ben de artık burada keyifliyim.

Ne olur bana hemen yaz, bir tanem; ya da yarın ne yap et telefon aç. Senden haber çıkana kadar bir an bile rahat soluk alamayacağım.

Üzüntü içinde, Roberta

Not: Pek sevimsiz bir mektup oldu bu. Ama daha iyisini yazacak durumda değilim. İçim öyle kötü ki!

Bu mektubun geldiği gün Clyde Lycurgus'da olmadığından hemen karşılık veremedi. Karamsarlığın son kertesinde, zıvanadan çıkmak üzere olan Roberta da onun hiç habersiz uzak bir yere kaçtığına kendi kendini inandırarak cumartesi günü öğleden sonra oturdu ve bir haykırış, bir çığlık sayılabilecek olan şu mektubu yazdı:

Biltz, 14 Haziran Cumartesi

Sevgili Clyde,

Bu mektubu sana Lycurgus'a geleceğimi bildirmek üzere yazıyorum. Burada artık bir gün daha kalamam. Zavallı anneciğim, benim neden hep ağladığımı merak edip duruyor. Ben de çok hastayım. Ayın 25 ya da 26'sına kadar burada kalacağıma söz verdiğimi biliyorum. Ne var ki sen de bana mektup yazacağına söz vermiştin. Oysa tek bir mektup bile yazmadın. Ben burada aklımı oynatacak gibiyken sen arada bir telefonlaşmakla yetiniyorsun. Bu sabah daha uyanır uyanmaz gözlerimden yaşlar boşandı. O zamandan beri de başım çatlayacak gibi ağrıyor.

Gelmeyeceksin diye ödüm kopuyor, Clyde, öyle kuruntu ediyorum ki! Yalvarırım gel, beni alıp bir yerlere götür, nereye olursa olsun, yeter ki buradan ve bu sıkıntılı durumdan kurtulayım. Öyle bunalmış durumdayım ki an-

nemle babam ağzımdan laf alacaklar ya da kuşkulanıp her şeyi anlayacaklar diye korkuyorum.

Ah Clyde, neler çektiğimi dünyada bilemezsin. Yeryüzünde benden daha mutsuz, daha bitik bir kız yoktur, sanıyorum. Beni böyle yapan da sensin. Sitem etmek istemiyorum. Bir zamanlar bana karşı çok iyiydin. Şimdi gelip beni almaya söz vermen de ne kadar iyi olduğunu gösterir. Hemen çıkıp gelirsen sana karşı öyle bir gönül borcu duyacağım ki!

Bu mektubu okuduğunda saçma gelirse kusura bakma. Yalnızca benim keder ve kaygıdan aklımı kaçıracak gibi olduğumu, ne yapacağımı şaşırdığımı anla.

Ne olur, yaz bana, Clyde. Senin tek bir sözüne nasıl susadığımı bir bilsen!

Roberta

Bu mektup ve Roberta'nın onu Lycurgus'a dönüp gelmekle korkutması, Clyde'ı da çileden çıkarmıştı. Mektubu okuyup bitirdikten on dakika sonra genç adam telefon başındaydı!

Terslik ve sabırsızlık dolu bir yarım saat sonra Roberta'nın sesini duydu. Ses önce terslenircesine tiz çıkar gibiydi ama bunun kötü bağlantıdan olduğu çok geçmeden anlaşıldı.

"Alo Clyde, alo... Merhaba, canım, nasıl da sevindim beni aradığına, neredeyse aklımı kaçıırıyordum. Son iki

mektubumu aldın mı? Bugün senden haber çıkmazsa yarın sabah artık yola çıkacaktım. Böyle sesin soluğun çıkmayınca dayanamıyorum. Nerelerdesin, kuzum? Annemle babamın amcama gideceklerini biliyorsun, değil mi? Neden hiç yazmıyorsun, Clyde? Ya da daha sık telefon açmıyorsun bana? Üç Temmuz konusunda yazdıklarına ne diyorsun? Ne yapıp edip geleceksin, değil mi? Yoksa başka bir yerde mi buluşalım? Şu son üç dört gündür çıldıracak gibiydim. Neyse, telefon ettin ya, belki sinirlerim yatışır biraz. Hiç değilse birkaç günde bir bana mektup yazsan! Neden yazmıyorsun, Clyde? Buraya geldim geleli bir tanecik mektup bile almadım senden. Ne hallerde olduğumu dünyada anlayamazsın. Kendimi tutmak ne zor geliyor, bir bilsen!”

Roberta’nın kaygı ve korku içinde olduğu konuşmasından anlaşılıyordu. Clyde ona pek sakınması olmadan davrandığını söyledi. Neyse ki telefon ettiği evde kimsecikler yokmuş. Genç adamın içi gene de rahat etmedi. Onun kendi adını kullanmasını ve kendine yazdığı mektuplara değinmesini istemiyordu.

Çok açık konuşmadan işlerinin iyice yüklü olduğunu, bu yüzden mektup yazamadığını anlatmaya kalkıştı. Ayın yirmi sekizinde filan gelip alacağını söylememiş miydi ona? Sözünde durmaya çalışacaktı ama ortada biraz gecikmesini gerektirecek bir durum var gibiydi şu sırada, bir haftalık bir gecikme, 7 ya da 8 Temmuz’a kadar... Bu arada fazlalıktan bir elli dolar kazanabilme şansı vardı da...

Aslında Clyde'in gerçek niyeti Sandra ile bir hafta sonu daha geçirebilmektir. Roberta'nın, hemen gel, diye tutturmasının sırası mıydı şimdi? Ama babasıyla gitse ne olurdu yani? Gitse de Clyde'a bir hafta filan zaman kazandırsa...

Ne var ki gecikme lafını duyan Roberta, derdinden ve öfkesinden patlarcasına, burada boş yere oturup onu beklemeyeceğini, Gilpin'lerin evine hemen döneceğini bildirince Clyde da hemen kararını değiştirdi: En iyisi 3 Temmuz'da gelip onu alacağını ya da başka bir yerde buluşacağını söyleyip kurtulmaktır. Öyle ya, bu işin içinden nasıl çıkacağını bilmiyordu ki daha! Biraz daha düşünmeliydi.

Bu yüzden şimdi sesini iyiden iyiye yumuşatarak, "Beni dinle, Bert," dedi, "Kuzum, n'olur, kızma bana. Senin konuştuğunu duyan da benim bu işte hiç sıkıntı çekmediğimi sanır. Sen bu işin bana kaç patlayacağını bilmiyorsun. Anladığım kadarıyla umurunda da değil. Ben de elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Bert, düşünülecek öyle çok şey var ki!... Hiç değilse 3 Temmuz'a kadar dişini sık artık, olmaz mı? Hatırım için. Söz veriyorum, mektup yazacağım. Yazamazsam da günaşırı ararım seni. İyi mi? Yalnız telefonda beni adımla çağırmanı istemiyorum. Bu yüzden başımız derde girebilir. Lütfen bunu yapma. Seni aradığımda Bay Baker arıyor derim. Kim, diye soran olursa bir şeyler uydurursun artık. Bu arada 3 Temmuz'da yola çıkmamızı geciktirecek bir şey çıkarsa, o zaman istersen buraya dönüp gelersin. Ya da bu dolaylarda bir yere. O zaman ilk fırsatta yola çıkarız."

Sesi öyle yalvarış dolu ve yatıştırıcıydı ki... Roberta bir zamanlar gönlünü kazanmış olan o eski yumuşaklığı ve çocuksu boynu büküklüğü gene duyunca şu durumda bile, ona karşı hiç yoktan, akla sığmaz bir şükran duydu. Öylesine ki hemen sıcacık, duygu dolu bir sesle; "Yok, yok, bir tanem, çıkıp gelmem artık," dedi. "Zaten yapamam böyle bir şeyi, biliyorsun. Yapmak istediğim de yok ama öyle bunaldım ki şu ara, kendimde değilim. Anlıyorsun bunu, Clyde değil mi? Seni sevmemek elimde değil. Ölünceye kadar seveceğimi sanıyorum. Seni incitmeyi de hiç istemiyorum, canım; inan bana, zorda kalmadıkça hiç istemiyorum bunu."

Onun sesindeki sevginin içtenliğini duyan ve onu gene eskisi gibi avucunun içine aldığı sezen Clyde, daha da yumuşatmak ve zor kullanmaktan vazgeçirmek amacıyla kendi de eskisi gibi candan, sevgi dolu bir sesle karşılık verdi. Onu artık sevmese ve onunla evlenmeyi aklından geçirmese bile ona karşı hiç değilse tatlı ve yumuşak davranabilirdi ya! Rol yapabilirdi ya!

Böylece bu konuşma yeni bir barışın kurulmasıyla son buldu.

Bir gün öncesi Clyde yanında Sandra, Stuart, Bertine, Nina Temple ve Thurston'ların konuğu olan Harley Baggett adında bir gençle bir otomobil gezisine çıkmıştı. Önce On İkinci Göl'den Üç Mil Koyu'na gitmişlerdi. Burası, otuz beş kırk kilometre kuzeye düşen, göl kıyısında bir yazlık yerd. Oradan, kale duvarları gibi dimdik yükselen çamla-

rın arasından Büyük Balıkçıl Gölü'ne ve Zift Gölü'nün kuzeyindeki yüksek çamlıkların kuytu köşelerinde gizlenmiş duran küçük küçük başka kimi göllere gitmişlerdi.

Yol boyunca Clyde bu yörenin ıssızlığına şaşır kalmıştı. Zaman zaman içinde bir garip ürperti duyduğu da şimdi aklına geliyordu.

Her iki yanda uçsuz bucaksız sararmış gibi duran yüksek, sessiz, karanlık ormanların ağaçları arasındaki kıvrım kıvrım toprak yollar öyle dar ve bozuktu ki... Yer yer patikadan farksızdı. Bu yolların kıyılarındaki kimi bataklık ve su birikintilerinin de ürkünç ve iğrenç bir görüntüsü vardı. Yapışkan, kabarcıklı, zehir yeşili sulardaki ölü ağaç kütükleri, savaş alanlarındaki cesetler gibi yığılıp kalmışlardı ve bunlara dolanan sarmaşıklar kimi yılanları, kimisi de kopup dağılmış cenaze çelenklerini andırıyordu. Kütüklerin, yosunların üzerinde güneşlenen kurbağaların sırtlarıyla gözleri, havada uçuşan tatarcıklar, motor sesiyle rahatı kaçan bir yılanın birden görünüp yiten kuyruğu...

Bunlara baktıkça Clyde bir ara nedense Geçit Gölü'ndeki kazayı düşünmüştü. Kendi farkında değildi ama bilinçaltı şu sırada bu تنها ve ıssız yerlerin işe yararlığını ölçüp biçmekteydi.

Bir ara gölde yalnız yaşayan su kuşlarından biri kendine özgü ötüşüyle havalandı ve ormanın loşluğuna doğru uçuştı. Bunu duyan Clyde ürperdi; sonra doğrulup oturdu. Şimdiye kadar duyduğu kuş seslerinden öylesine bambaşkaydı ki bu ses.

Genç adam yanında oturan Harley Baggott'a dönerek, "Neydi o?" diye sordu.

"Ne?"

"Biraz önce şuradan havalanan kuş gibi şey."

"Ben kuş muş duymadım."

"Vay anasını! Amma ürkünç sestti be! Tüylerim diken diken oldu."

Bu ıssız yörenin ona en ilginç gelen yönlerinden biri çevrede çok sayıda تنها göl olmasıydı. Clyde bunlardan hiçbirinin adını bile duymamıştı. Bu sık çam ormanlarının her köşesi göllerle beneklenmişti ve pek azının kıyısında bir ev ya da kamp yeri göze çarpıyordu. Bunlara giden yollar da çoğunlukla eğri büğrü, bozuk patikalardan başka bir şey değildi.

Neden kafası hep o öteki göle kayıyordu? O sandal! Kızın cesedi bulunmuş ama erkeğinki bulunamamıştı! Aslında ne korkunç bir şeydi bu!

Otomobilleri birden uzun, dar bir gölün kıyısındaki bir açıklığa çıkıvermişti. Güneye doğru bakınca, suları ikiye bölüyormuş gibi duran bir adanın ötesinde göze çarpan su kıvrımları gölün ilk sanıldığından da uzun olduğunu ortaya vuruyordu. Kendilerine yakın bir küçük evle kayıkhanesinin dışında her yer tenhaydı. Suların üzerinde de ne bir sandal vardı ne de bir şey.

Bugün görmüş oldukları bütün göllerdeki gibi burada yemyeşil, mızrak biçimi yüksek çamlar ta suya kadar in-

mişti. Onların gerisinde, güneye ve batıya doğru, Adirondack Dağları'nın eteklerindeki alçak tepelerin düzgün yeşil sırtları yükseliyordu. Çam diplerindeki sular, koyu ve parlak, yer yer siyaha çalan bir lacivert renkteydi ki çok derin olduklarını ortaya vuruyordu.

Nitekim kıyıdaki küçük hanın balkonunda güneşlenmekte olan rehber de bunu doğruladı.

"Şu kayıkhanenin kırk metre açığında suyun derinliği de kırk metreyi bulur."

Harley Baggott, "Bu gölün uzunluğu ne kadar var, kuzum?" diye sordu.

"On kilometre vardır."

"Balık var mı içinde?"

"Hele bir olta at da gör! Bu yörede en çok balık burada çıkar. Hele şu adanın öbür yanında, güney ucuna doğru bir küçük koy vardı ki bu dolayların en zengin balık yatağıdır, derler. Ben iki balıkçının orada, iki saat içinde yetmiş beş tane balık tuttuklarını kendi gözümle gördüm."

İnce, uzun, kupkuru bir adam olan rehber küçük, keskin mavi gözleriyle kentli gençleri süzerek güldü.

"Yoksa bugün şansınızı denemeye mi niyetiniz var?"

Harley, "Yok," diye yanıtladı. "Ben yalnızca babam adına soruyorum. Balık avlamak için birkaç günlüğüne buralara gelmeye niyeti var da. Kalınabilecek yerleri filan görmek istiyorum."

“Eh, sizin oralardaki otellere benzemez elbet. Ne var ki balıklarımız da benzemez sizin oradakilere!”

Adam otomobildeki gençleri buruk, bilgiç, biraz alaylı bir gülüşle süzdü.

Clyde’in şimdiye kadar hiç görmemiş olduğu bir tipti. Genç adam şimdiye kadar yalnızca kentlerde ve bir de civ-civli yazlık yerlerde bulunmuş olduğundan bu ıssız dünyanın özellikleri ve kişileri ilgisini çekiyordu.

Stuart Finchley, “Buraları bir alem!” dedi. “Bizim oralara o kadar yakın, gene de bambaşka! İn cin top oynuyor sanki.”

Rehber, “Yazın buralara gelip kamp kuranlar olur,” dedi. “Güzün de geyik, ceylan avına gelirler. Bunların dışında, eylülünden sonra burada kimsecikler kalmaz... Ben on yedi yıldır burada avcılık, rehberlik ederim. Şu aşağıdaki kimi gölün gitgide kalabalıklaşması dışında bunca yıldır buralarda hiçbir şeyin değiştiğini görmedim.”

Sonra, “Bu dolaylarda ana yoldan sapmaya kalkışacak-san çevreyi avcunun içi gibi bilmen gerek, yoksa kaybolur gidersin,” diye ekledi. “Oysa tren de yakınımızdan geçer. Buradan altı yedi kilometre batıda Gun Lodge istasyonu vardır. Yazın buralara gelenler orada iner trenden. Biz de otobüslerle buraya getiririz... İssızdır bizim buralar ama tadına doyum olmaz. Ne balıklar çıkar şu sulardan! Geyiklerle ceylanların da su içmeye ta kıyıya indikleri görülür çoğu zaman.”

Clyde şimdi düşünüyordu da hiç böylesine ıssız ve gizemli yerler görmediklerini konuşmuşlardı aralarında. Hele bu yerlerin Lycurgus'a böylesi yakın olması ne garipti: Karayoluyla olsa olsa 150 kilometre, tren yoluyla 100 kilometre ya var ya yoktu...

Şimdi Roberta'ya telefon edip döndükten sonra Lycurgus'daki odasında gene o Geçit Gölü'ndeki facianın haberini veren gazete eline geçmişti. Gözleri, kendi de bilmeden, bu kışkırtıcı ve akıl çelici yazıyı, en son sözcüğüne kadar yeni baştan izledi.

Boğulan çiftin göl kıyısına gelişleri nasıl da arada kaynamış, hiç dikkati çekmemişti; sandal kiralayıp geziye çıkmaları kimsede kuşku uyandırmamıştı. Sonra devrilmiş olarak bulunan sandal, kıyıya yakın sığ sularda *yüzen* iki şapka vardı...

Ama, ey Ulu Tanrım! Ne biçim düşüncelerdi bunlar! Clyde Griffiths! Ünlü Samuel Griffiths'in yeğeni! Hangi şeytan dürtüyordu onu? Cinayet! Olup olacağı buydu aklından geçenlerin. Şu uğursuz gazete haberi ve bu haberin durmadan gözüne çarpmasına neden olan uğursuz rastlantı! Ya da şeytani bir kasıttı bu! Korkunç bir suç; öyle bir suç ki yakalanırsa elektrik sandalyesini boylardı. Hem zaten o kimsenin canına kıyamazdı ki, hele de Roberta'nın! Olamaz! Hele aralarında geçen aşktan sonra. Ne var ki öte yanda da onu çeken Sandra ve onun güzelim dünyası vardı. Şimdi, hemen bir yol düşünemezse bunları elinden çıkaracaktı...

Elleri titriyor, göz kapakları seğiriyordu. Sonra saçları diken diken oldu ve gövdesinde buz gibi bir ürperti dalga dalga yürüdü. Cinayet! Ya da derin sularda bir sandalı devirmek! Ama bu her yerde olabilirdi. Geçit Gölü'nde olduğu gibi. Roberta da yüzme bilmiyordu. Onun yüzme bilmediğini Clyde biliyordu. Biliyordu ya, kız gene de kendini kurtarabilirdi. Bir bakarsın bağırmuş... sandalın yanına tutunmuş... bir duyup gören ve kurtaran olur da Roberta sonradan her şeyi anlatırsa...

Clyde'in alnında buz gibi terler boncuklandı. Dudakları titredi ve boğazı kurudu birden. Böyle bir sonucu önlemek için bile bile bir şeyler yapması gerekirdi... Ama yok... yok... öyle bir insan değildi ki o! Böyle bir şey... boğulmak üzere olan, kurtulmak için çırpınan bir kıza... Roberta'ya... vurmak... onun yapacağı iş değildi. Yok! Yok! Yok! Dünya da yapamazdı o bunu!

Hasır şapkasını kaptığı gibi dışarı fırladı; bu korkunç, pis düşünceleri kimse duymasın diye kaçıyordu sanki. Böyle şeyler düşünecek insan değildi, şu dakikadan başlayarak düşünmeyecekti de. Böyle insan değildi ki o! Gene de... gene de... ah, bu düşünceler! Çözüm yolu... Burada kalmanın... Sandra ile evlenmenin... Roberta'dan kurtulmanın... hepsinin... her şeyin bedeli biraz yüreklilikti... bir an için gözünü karartabilmeliydi. Ama yok, hayır!

Lycurgus'un dışına doğru yürüdü. Yolu تنها ve sessiz tarlalar arasından geçtiği için rahatça düşünebiliyordu.

Daha doğrusu kafasından geçenleri başkalarının duymasını nlyormuş gibi geliyordu ona.

Karanlık basmaktaydı. Etrafa serpiştirilmiş duran köy evlerinde lambalar yanmaya başlamıştı. Tarlalarda küme- lenen, yol kıyılarında dizilen ağaçların çizgileri belirsizle- şip karartıları birbirine karışıyordu artık. Hava sıcak, ağır ve durgun olmasına karşın Clyde ter içinde, hızlı hızlı y- ryordu: İçindeki, durup düşünmek isteyen bir ikinci ben- liği susturup oyalanmak, atlatmak ister gibiydi.

O uzun, iç karartıcı, ıssız gölün güneyindeki o ada.

Kim görürdü adamı orada?

Kim işitirdi?

Gun Lodge istasyonundan gl kıyısına otobüs işliyor- muş bu mevsimde. Ah, nasıl da belleğinde kalmıştı bu! La- net olsun! Böyle bir şeyin anımsanması canavarlıktı!

Gene de şunu biliyordu ki eğer gerçekten böyle bir işe kalkışacaksa çok iyi hazırlanmalıydı. Ya da bunu temelli kafasından silmeliydi, hemen, şimdi, bir daha ömür boyu düşünmemek üzere.

Peki, ya Sandra? Roberta... Yakalanırsa? Elektrikli san- dalyeye gitmek vardı. Ama şu durumunun zavallılığı! G- lüğü! Sandra'yı elinden kaçırmak tehlikesi! Öte yandan da cinayet işlemek...

Genç adam ateş gibi yanan, sırlıslıkla yüzünü sildi; du- raladı ve bir tarlanın öte yanındaki ağaç kümesine baktı. Bu ağaçlar onun aklına hani o gölün... her neyse... hoşuna

gitmemişti bu yol. Zaten ortalık da iyice kararmaya başlamıştı. İyisi mi dönüp evine gitmeli... Ama hey Tanrım! Nasıl ıssızdı o Büyük Balıkçıl Gölü... kıyısındaki aēaları karanlık basınca böyle olurdu herhalde... böyle karanlık ve belirsiz.

Olacaksa akşam saatinde olmalıydı. O zaman ortalıklar da kimsecikler... oysa gündüzün, ortalık aydınlıkken... O zaman aptallık olurdu. Ama akşamüzeri, alacakaranlıkta, şu saat gibi ya da biraz daha geç.

Lanet olsun! Kulak asmayacaktı bu düşüncelere. Yalnız, onları gören filan olmayacaktı ki... Büyük Balıkçıl Gölü gibi bir yere gitmekten kolay ne vardı... sözüm ona evlenmekzere yola ıkıldıēında. Diyelim 4 Temmuz'da... ya da sonradan, bayram kalabalıkları çekilince... Kaldıkları otele kendi adını deēil de başka bir adı verirse, izini bu yoldan da bulamazlardı. Sonradan... hatta gece yarısındannce Sharon'a, Cranston'lara dönmek de işten bile deēildi... ya da ertesı sabah. O zaman Sharon'a sabah saat 10'da varan trenden inmiş gibi yapabiliirdi. Ondan sonra da artık...

Tanrı belasını versin! Nerden takılmıştı bu düşünce kafasına? Gerçekten böyle bir şey yapmayı mı planlıyordu? Planlamıyordu işte! Olacak iş miydi? O, Clyde Griffiths, böyle bir şeyi ciddiylet düşünemezdi. Olamazdı bu.öyle ya, onun, Clyde Griffiths'in gerçekten böyle bir işe kalkışa-bileceēini varsaymak bile ayıptı, gnahtı... akla sıēmaz bir şey... Ne var ki...

Hayal gücü aşırı işlek olan kişiler, ruhsal bir baskı altında kaldıkları zamanlarda karşılarında dikilen sorun çok çetin ve karmaşık olup da kendileri yeter derecede güçlü değilse, akıl dengeleri alabora olmasa da sarsılır, sendeler ve çarpılır. Kafa öylesine karışır ve dumanlanır ki mantıksızlık, muğlaklık, yanlış ya da yanıltıcı öğüt ve düşünceler başka her şeyden baskın çıkar. Böyle zamanlarda, tepeleyemediği gibi katlanmayı da başaramadığı bir büyük güçlkle cebelleşen irade ve cesaret sanki tabanları yağlayıp kaçar ve geride yalnızca panik ve geçici de olsa akıl dengesizliği bırakır.

İşte şu sırada Clyde Griffiths'in aklı da kendinden büyük bir ordunun karşısında bozguna uğrayıp doludizgin kaçan küçük bir orduya benzetilebilirdi. Gene de arada bir duralayıp toptan ortadan kaybolmamak için bir yol arıyor ve aslında kaçınılmaz olan yazgıya karşı, bu durumun yarattığı panik yüzünden, en garip, en olmayacak planlardan medet umuyordu.

Böyle anlarda gözlerinde gergin ve çılgın bir bakış belirliyordu. Şimdiye kadar yaptığı tutarsız işleri her an, her

saat yeniden aklından geçirdiği halde hiçbir yönden kaçacak en ufak bir delik bulamıyordu... Sonra o gazete haberinin kafasına soktuğu çözüm yolu, durup durup yeniden su yüzüne çıkıyordu. Aslında bu, kısıldığı kapandaki umarsızlığının ve çırpınışının doğurduğu bir düşünce olduğundan inatla kafasını kurcalıyordu.

Daha doğrusu sanki şimdiye kadar kendisinin de bilmediği ve derinine inmediği bir gizli dünyanın yaşamak ya da ölmek dışında, kendinden bambaşka yaratıklarla dolu en izbe köşelerinden, şimdi birdenbire, Alaaddin'in lambasını ovunca çıkan cin gibi, balıkçının ağına takılan tılsımlı kavanozdan duman biçiminde dışarı vuran ifrit gibi, kendi yaradılışında saklı olan alaycı ve şeytani bir arzunun özü belirmiş ve ortaya çıkmıştı. Hem iğrenç, hem çekici, hem alaycı, hem akıl çelici, hem zalim, hem de dost olan bu yabancı ruh, ona iki seçenekten birini seçmek fırsatını verir gibiydi: Onu mahvetmek üzere olan bir kötülükle, her ne kadar tiksindirici, ürkütücü ve dağlayıcı görünse de hiç değilse özgürlük, başarı ve sevda barındıran bir ikinci kötülük.

Daha doğrusu beyninin düşünen ana bölmesi şu sırada sımsıkı kapalı ve sessiz bir odaya benzetilebilirdi. O şimdi bu odanın içinde, kendi elinde olmaksızın tek başına oturmuş, kendi benliğinin karanlık ve ilkel yönünün mistik, kötü ve dehşet verici öğütleriyle isteklerini dinler ve inceler durumdaydı. Ne bu içindeki iblisi kovabiliyor ne de kendisi basıp gidebiliyordu. Öte yandan, herhangi bir eyleme geçecek yüreği de yoktu.

Benliğinin o en karanlık ve en zayıf yönünü simgeleyen ifrit işte konuşuyordu gene. Ve diyordu ki:

“Şu anda ve şu ana kadar kaçınılmaz gibi gördüğün Roberta meselesinden kaçmak istiyorsun, öyle mi? İyi, bak ben sana kaçmanın yolunu gösteriyorum. Gölün gösterdiği yoldur bu; Geçit Gölü. Gazetede okuduğun o haber, gazete-yi alman yalnızca bir rastlantı mıydı sanıyorsun? Büyük Balıkçıl Gölü’nü unuttun mu? O derin, mavi siyah sular, güneydeki o ada, Üç Mil Koyu’na giden o ıssız yol? Senin amacına ne uygun, değil mi? Böyle bir gölde sandal devrilir... ve Roberta senin yaşamından temelli silinir gider. Yüzmesini bilmiyor çünkü... O göl var ya, gördüğün... benim sana gösterdiğim o göl... senin için biçilmiş kaftan, değil mi? Öylesine ücra, ıssız, تنها; gene de buralara oldukça yakın sayılır. Roberta’yı alıp oraya gitmekten kolay ne var? Geriye adlarınızı değiştirmek kalıyor. Ya da sen kendi adını değiştir, onunkini bırak... Aranızdaki ilişkiyi kimseciklere çitlatmadığını biliyorsun. Ona yalnızca birkaç resmi, kısa mektup dışında hiçbir şey yazmış değilsin. Şimdi de onunla kimseye görünmeden buluşursan Büyük Balıkçıl Gölü’ne ya da oralarda bir başka yere götürebilirsin onu.”

Clyde hemen karşısındakinin yanlışı çıkardı:

“Büyük Balıkçıl Gölü’nde otel motel yok ki! Ancak birkaç kişi barındırabilecek bir han bozuntusu.”

“Daha iyi ya! Tenha olacak demektir.”

“Ama trende bizi bir gören olabilir. O zaman benim onun yanında olduğum ortaya çıkar.”

“Fonda’da, Gloversville’de, Little Falls’da sizi gören oldu mu? Çünkü şimdiye kadar her gittiğiniz yere ayrı ayrı trenlerde ya da ayrı kompartımanlarda gitmediniz mi? Şimdi de öyle yaparsın. Bu nikâhın gizli tutulmasını kararlaştırmadınız mı? Öyleyse bu yolculuğu gizli tutmanız da normal değil mi?”

“Doğru... pek doğru.”

“Bir kez Büyük Balıkçıl ya da başka bir göle gittiniz mi... Roberta ile bir sandal sefasına çıkmaktan kolay ne var? Ne sorgu ne sual! Gerçek adınızı vermek de yok. Bir saatine, yarım ya da bir günlüğüne tutulmuş bir sandal... Böyle bir gezinti şu çektiği üzüntü ve sıkıntılardan sonra Roberta’yı nasıl hoşnut eder... Bu gezintiden ikiniz de sağ dönmeyeceğinize göre... İkiniz de boğulmayacak mısınız? Kim görecektir sizi? Belki bir rehber, bir kayıkçı ya da han sahibi. Onlar da şöyle bir göreceklere göre, senin kim olduğunu nerden bilecekler? Ya da kızın? Suyun derinliğini gördün.”

“Ama ben Roberta’yı öldürmek istemiyorum ki. Hiç incitmek istemiyorum onu. Yalnız yakamı bıraksın ve kendi yoluna gitsin, bana yeter. Başka hiçbir şey istemem.”

“Ne var ki Roberta senin yakanı bırakmıyor ve gittiği yola seni de götürmek istiyor. Sen başını alıp gitmeye kalkarsan Sandra’yı ve onun dünyasını arkada bırakıp gitmek zorundasın. Ee, sonra? Sonrası bayağı bir iş, üç kuruş para! Böyle bir fırsatı sen bir daha dünyada bulamazsın. Elinden kaçırmak daha mı iyi sence?”

“Ama burada da bir terslik olamaz mı, Kansas City’deki gibi bütün düşlerimi, geleceğimi yakıp geçen bir aksilik?”

“Pek olamaz çünkü bu kez dizginler senin elinde. Her şeyi kendi isteğince planlayabilirsin. Hem de ne kolay! Her yaz sayısı belirsiz sandal devrilir, içindekiler de boğulur çünkü çoğu yüzme bilmeyen kişilerdir. Peki Büyük Balıkçıl Gölü’ne Roberta Alden’le birlikte gelen adamın yüzme bilip bilmediğinden kimin haberi olacak? Sonra boğulma en kolay ölümlerden biridir. Ne ses ne seda. Bilemedin, kürek kazara çarptı ya da sandal şöyle bir tosladı. Sonra sessizlik. Özgürlük... ve belki de hiçbir zaman bulunamayacak olan bir ceset. Bulunsa bile, eğer sen biraz kafa yorar da planını sağlam kurarsan, ölüm saatinde bambaşka bir yerdeymiş gibi gösterebilirsin kendini. Ee, nesi var bunun? Aksaklık neresinde?”

“Tut ki ben sandalı devirdim de o gene boğulmadı. O zaman? Tut ki sandalın yanına yapıştı elleriyle, haykırdı, kurtarın, diye bağırdı, sonra da her şeyi anlattı... Yok, yok, yapamam ben bunu. Yapmayacağım da. Hele ona kürekle vurmak. Böyle korkunç bir şey düşünülemez... canavarlık olur artık böylesi!”

“Ama ufacık bir vuruş; kürekle şöyle bir vursan yeter onu sersemletip işini bitirmeye. Evet, acı bir durum; gelgelelim senin yakanı bırakıp kendi yoluna gitmek fırsatı onun elinde değil mi? Gitmiyor, seni de bırakmıyor. O zaman senin bu yaptığın pek mi haksızlık sayılır? Unutma ki bu

işin sonunda Sandra var... güzeller güzeli Sandra... Lycurgus'da onunla bir yuva kurmak... para, pul, başka bir yerde taş çatlasa uluşamayacağın yüksek bir mevki... bir daha ömür boyu mumla arasan bulamayacağın bir fırsat. Aşk ve mutluluk! Sosyetede herkesle olsa boy ölçüşebilmek! Kuzenin Gilbert'e tepeden bakmak!"

İfritin sesi bir süre için susarak gölgeli sessizliğe, düşlere karıştı.

Clyde'in kafası hâlâ bu düşünceye yatmış değildi. Daha karanlık kimi korkular, belki de daha aydınlık kimi duygular, o boş odada çınlayan sesin yerini alıyordu. Ne var ki Sandra ile Sandra'nın ona getirebileceklerini, sonra da Roberta'yı düşündükçe o kara ifrit gene ortaya çıkıyor ve bu kez daha kurnazlıkla dil dökmeye başlıyordu.

"Hâlâ o işi düşünüyorsun, görüyorum. Bir kurtuluş yolu bulmuş değilsin; bulamayacaksın da. Ben sana iyilik olsun diye, tek çıkar yolu gösterdim... tek çıkar yol budur, oğlum; upuzun, ıpıssız bir göl. Sandalla bu göle açılıp kuytu bir köşe bulmaktan kolay ne var? Güneye doğru, suların en derin olduğu yönde, gözlerden ırak bir yer? Püf! Ne yüreksizlik bu seninkisi! Ne ödleksin ki elini uzatıp dünyada en çok istediğin şeyleri almaktan bile korkuyorsun: Tam muradına erebilecekken bu fırsattan kaçırıyorsun. Hem de madalyonun öbür yüzünde yoksulluk, güçlük ve adi işlerde sürünmek varken. Bu iki yoldan birini seçmelisin artık. Kesin bir seçim! Sonra da paçaları sıvamalısın. Başka yolu yok! Yapmalısın bu işi! Yapmalısın!"

Ses o büyük, boş odanın uzak köşelerinde yankılanarak duyulmaz oluyordu.

Önceleri bu sese dehşet ve korku içinde kulak verirken, Clyde sonraları, bir düşünürün soruna dıştan bakan yansız serinkanlılığına erişti; kendi düşünce ve duyguları ne olursa olsun, kurtulmanın en çılgın, en akıl almaz yönlerini bile incelemek hakkı değil miydi? En sondaysa, vazgeçmediği düş ve zevklere olan bedensel ve ruhsal düşkünlüğünün verdiği karakter zayıflığı onu öyle bir noktaya getirdi ki genç adamın kafası bu işe yatar oldu. Neden yapmasını bunu? İçindeki sesin söylediklerinde bir gerçek payı yok muydu: Bu bir tek kötülük sayesinde bütün istek ve düşlere kavuşabilecekse...

Her şeye karşın Clyde böyle önemli bir kararı bir başına verebilecek yetenekte değildi; nitekim veremedi de. Her zamanki gibi ona kararını verdikten, yapmak ya da vazgeçmek yollarından birini seçtirten şey, dışardan gelen bir baskı oldu.

Bu arada Roberta'dan yedi, Sandra'dan beş mektup almıştı. Roberta'nın gözdağıyla karışık yalvarmalarına telefonla bile karşılık vermekten çekiniyordu. Çünkü şimdi karşılık vermenin Roberta'yı kandırarak ölümüne sürüklemek anlamına geleceğini düşünüyordu.

Öte yandan Sandra'ya yazdığı mektuplardaysa en ateşli duygularını ortaya seriyor, 4 Temmuz bayramında sabah erkenden On İkinci Göl'ün kıyısına gelip onu gene görmek

için can attığını söylüyordu. Gelgelelim şu anda bile, ne yapacağına karar veremediğinden Sandra'ya yazdığı mektuplarda, kimi iş durumları yüzünden belki de birkaç gün gecikebileceğini ekliyordu. Daha ortada kesin bir şey yoktu ama o en geç ayın ikisinde Sandra'ya yazıp durumu bildirecekti.

Bunu yazarken içinden, "Sandra bu iş durumlarının iç yüzünü bilse!" diye geçiriyordu. Sonra da Roberta'ya gitmesinin ille onu öldürmeye kalkışmak demek olmadığını düşünüyordu. Böyle bir suç işlemek düşüncesini bir kez bile açık ve gözü pek ele almamıştı.

Tersine, kesin ve son bir karar vermek gereğine yaklaştıkça, bu düşünce ona daha iğrenç ve korkunç gelmeye başlıyordu; gitgide daha iğrenç ve çetin bir hal alıyordu. Bu yüzden de böyle bir suç işleyebileceğini aklı gitgide daha az kesiyordu.

Göl yoluyla...

O uzun göl...

Bir de şu vardı: Roberta'yı alıp öyle bir yere götürürse, kim bilir, belki yola getirebilir, başka bir plan kurabilirdi. Ama şu durumda kızın çok haksız, çok bencil davrandığı bir gerçektir. Eninde sonunda Esta'nınkinden hiç de farklı olmayan bir durumdan bir karabasan yaratıyor, pireyi deve yapıyordu. Oysa Esta âşığına, nikâh kıysın diye baskı filan yapmamıştı. Alden'lerin durumu da her ne kadar yoksul olsalar da kendi ana babasının durumundan kat kat iyi

sayılırdı. Alden'ler ne diyecek diye neden Clyde tatlı canını üzsündü? Esta düşünmüş müydü ana babasının ne diyeceklerini?

Roberta durmadan Clyde'ı suçlu çıkarıyordu ama kendisinin hiç mi suçu yoktu acaba? Evet, Clyde onu elde etmek ya da baştan çıkarmak için uğraşmıştı. Gene de Roberta o kadar namusluysa ona, "Hayır," diyemez miydi? Dememişti. Daha sonrasına gelince, Clyde ona yardım edebilmek için çırpınıp didinmişti işte. Hem de beş parasız olduğu ve çok güç bir durumda kaldığı halde. Roberta da onun kadar suçlu sayılırdı. Gene de ona baskı yapmaktan vazgeçmiyordu. Böyle, ille nikâh, diye tutturmak! Oysa başını alıp kendi yoluna gitse... O zaman Clyde ona yardım ederdi ve ikisi de bütün bu sıkıntı ve üzüntülerden kurtulurdu.

Ama yok, Roberta onun yakasını bırakmıyordu. Clyde da onunla evlenmeyecekti işte. Bu kadar. Roberta bu işi zorla yaptırabileceğini sanıyorsa yanılıyordu. Hayır! Hayır! Evlenmeyecekti işte! Böyle kafası kızdığı zamanlarda Clyde her şeyi yapabileceğini düşünüyordu. Roberta'yı gık demeden bir kaşık suda boğar, sonra da bir ah çekerti.

Sonra gene, iş ortaya çıkarsa toplumun ne diyeceğini ve ne duruma düşebileceğini aklına getirdikçe yılıyordu. O zaman bir kez daha anlıyordu ki ne kadar isterse istesin, karar verebilecek bir insan değildi ve bu yüzden de gene savsaklamadan başka bir şey yapmayacaktı.

Roberta'nın mektubunu aldığı pazartesi gününden son-
raki salı, çarşamba ve perşembe günleri böylece gelip geçti.
Perşembe akşamı Roberta'dan bir mektup daha geldi.

Biltz, 30 Haziran, Çarşamba

Sevgili Clyde,

*Bunu sana, cuma günü öğlene kadar senden mektup
ya da telefonla herhangi bir haber alamazsam o gece Ly-
curgus'da olacağımı ve senin elinden neler çektiğimi bü-
tün herkese duyuracağımı bildirmek amacıyla yazıyorum.
Artık bir saat bile bekleyip çile doldurmaya niyetim yok.
Böyle bir adım atmak zorunda kaldığım için üzgünüm; ne
yapayım ki bunca gündür sesin soluğun çıkmadı. Cumar-
tesi 3 Temmuz olduğu halde biz daha hiçbir şey planlamış
değiliz. Benim bütün yaşamım mahvoldu. Seninki de bir
dereceye kadar mahvolacak ama bunda tek suçlu ben deği-
lim. Bu yükü senin için elimden geldiğince hafifletebilmek
uğruna yapabileceğim ne varsa hepsini yaptım. Gerçek
ortaya çıktığı zaman ailelerimizin, dost ve yakınlarımızın
nasıl yıkılacağını düşündükçe inan çok üzülüyorum. Ama
bundan sonra bir saat bile bekleyip çile çekmeye niyetim
yok.*

Roberta

Bu mektubu eline alıp da en sonunda artık bir şeyler
yapmak zorunda olduğu kafasına dank edince genç adam

sanki donup kaldı. Roberta resmen geliyordu. Clyde bir yolunu bulup onu yatıştırmayı ya da engellemeyi beceremezse Roberta yarın -2 Temmuz'da- burada olacaktı!

Ne var ki şu günlerde, 4 Temmuz bayramı gelip geçinceye kadar onu alıp bir yerlere götürmenin hiç zamanı değildi. Her yer bayram kalabalığıyla tıklım tıklım olurdu. Görülüp tanınmak tehlikesi daha büyüktü. Oysa ona gizlilik gerekliydi. Hazırlanabilmesi için birazcık daha zaman isterdi. Çarçabuk bir şeyler düşünüp sonra da eyleme geçmek zorundaydı.

En iyisi Roberta'ya, bayram üstü amcasıyla görüşerek Lycurgus'dan böyle apar topar ayrılışına bir neden vermeye çalışacağını, bu sayede belki bir süre sonra gene Lycurgus'a dönebileceğini söylemekti. Roberta buna inanırdı. Kısacası Roberta'yı bayramdan sonraya kadar yatıştıracak bir şey bulup söylemek, kesin karar verip önündeki iki yoldan birini seçecek duruma gelmeliydi. Ya biri ya da diğeri.

Genç adam şimdilik bundan ileri hiçbir şey planlamadan, rahat konuşabileceği en yakın telefona koştı ve Roberta'yı çağırarak gene o uzun, kaçamaklı dil dökmelelerinden birine girişti. Yalnız bu kez karşısındakine yaltaklanırcasına konuşuyordu. Çok hastalanıp ateşlendiğinden odasından çıkmadığına yemin etti. Sonra, Lycurgus'dan ayrılmadan önce amcasına bir şeyler söyleyip ileride gene gelebilmek üzere bir açık kapı bırakmanın yerinde olacağına karar vermişti. Bu yüzden şimdi Roberta'ya 6 Temmuz'a kadar beklesin diye yalvarıyordu. O gün iki eli kızıl kanda

olsa gene de kesinlikle buluşacaktı onunla, onun istediği yerde. Roberta isterse gizli tutmak kararındaydılar, 6 Temmuz sabahı Roberta Fonda'ya gelerek Utica'ya giden öğle trenine binse daha uygun olurdu. Planlarını şimdi telefonda konuşmayacaklarına göre geceyi Utica'da geçirirler, sonra orada verecekleri karara göre yollarını seçerlerdi.

Sonra Clyde küçük bir sürpriz hazırlamıştı ona; evlenmeden önce ya da evlendikten sonra, duruma göre kısa bir tatil yapmak istiyordu, böyle sakın bir yerde, onunla baş başa... (Bunları söylerken Clyde'ın eli ayağı kesilmiş, sesi boğuklaşmıştı ama telefonun diğer ucundan Roberta bunu anlayamazdı). Her neyse, Roberta şimdi ona bu konuda soru sormamalıydı. Telefonda konuşamazlardı. Ama Clyde 6 Temmuz günü öğle üzeri Fonda'daki tren istasyonunun peronuna gelecekti. Roberta'nın yapacağı iş onu orada gördükten sonra Utica için biletini alıp trene binmekti. Clyde da başka bir vagona binecekti. Yolda onun vagonundan da geçecekti ki Roberta onun trene binmiş olduğunu gözleriyle görebilsin. Ancak konuşmak yasaktı.

Utica'ya varınca Roberta bavulunu bagaja bırakır, Clyde da onun peşi sıra yürürdü. Tenha bir köşe bulunca durup konuşurlar ve küçük bir otele giderlerdi. Sonra Clyde gidip onun bavulunu getirirdi. Ondan sonra da artık Roberta her şeyi Clyde'a bırakmalıydı.

Yalnız bu plana uyması şarttı. Clyde'a bu kadarcık güvenebilecek miydi? Öyleyse Clyde ona yarından sonra, bir de

6 Temmuz sabahı telefon ederek en son durumu bildirecek ve öğrenecekti... Eşya konusuna gelince, kendisi onun yerinde olsa yanına çok bir yük almazdı. Çünkü işlerini yoluna koyup bir yere yerleştikleri zaman onun istediği şeyleri kolayca getirebilirdi.

Bu kenar mahalle eczanesinde durmuş telefon ederken (eczacı arkadaki kavanoz ve şişelerinin arasında ucuz bir aşk romanına dalmış) Clyde'a öyle geliyordu ki beyninin o geniş sessiz odalarında yaşayan dev ifrit gene ense kökünde belirmişti ve konuşan oydu, o ifrit; yoksa korkudan donmuş ve uyuşmuş durumda olan kendisi değildi.

"Sandra ile birlikteyken gördüğün o uzun göle git. O bölgeyi gösteren turistik broşürlerden bul. Gölün güney ucuna doğru git. Sonra da oradan gene güney yönüne yürü. Kolay devrilebilecek bir sandal bul, yuvarlak dipli, oynak bir şey. Yeni ve başka tip bir şapka giy ve onu suyun üstüne bırak ki kuşkuyu senin üstüne çekmesin. Hatta nereden alındığı da anlaşılmamasın diye astarını bile sök, çıkar. Her şeyini çantana yerleştir ama odanda bırak ki bir terslik olursa yıldırım gibi buraya dönüp pılını pırtını toplayarak tüyebilesin.

"Çantana öyle şeyler al ki temelli gidiyormuşsun gibi dursun. Seni arayanlar orada arasınlar.

"Roberta'ya onunla evlenebileceğini söyle ama birlikte yapacağınız gezintiden önce değil de sonra evleneceğinizi söyle.

“Gerekirse hafifçe vur ona; çok deęil, sersemletip suya dūőürecek kadar, o zaman daha çabuk boęulur. Sakın korkma.

“Zayıf davranma.

“Dönüşte ormandan gündüz değil gece geç. Üç Mil Koyu’na ya da Sharon’a çıktığın zaman seni görenlere kuzeyden, Lycurgus’dan filan geldiğini söyleyebilirsin.

“Takma bir ad kullan; el yazısını da olabildiğince değiştir.

“Bu işin üstesinden gelirsin. Bir de fısılda, hep fısıldayarak konuş: Dilin, tatlı sesin yumuşacık olmalı. Şu sırada iradene boyun eğdirebilmen için bu gerekli...” Karanlık benliğinin ifriti işte böyle diyordu.

XLVI

imdi, 6 Temmuz Salı günü, Fonda'daki tren istasyonundayız. Roberta Biltz'den gelen trenden iniyor ve Clyde'ı beklemeye koyuluyor çünkü onları Utica'ya götürecek olan trenin daha yarım saati var.

On beş dakika sonra da Clyde bir yan sokaktan çıkarak istasyona güney ucundan giriyor. Roberta onu görmese de o, durduğu yerde Roberta'yı görebiliyor.

Ne de sararıp solmuş ve zayıflamış Roberta! Bu yolculuk onuruna yaptırdığı mavi tayyörü ve küçük kahverengi şapkası Sandra'nın giyimiyle karşılaştırılınca ne rüküş duruyor. Sandra'nın verebileceği çeşitli zenginliklere silik bir anı gözüyle bakmak zorunda kalacaktı.

Sonra bu iki kızın tutumu nasıl da zıttı birbirine. Her şeyi olan Sandra ondan hiçbir şey beklemeksizin varını yığını ona sunuyor, hiçbir şeyi olmayan Roberta ise her şeyi ondan bekliyordu.

Clyde'ın içinde kapkara, acı bir safra kabardı. Geçit Gölü'ndeki o kimliği belirsiz adamı anlayışla düşündü gene. Belki o da tıpkı böyle bir çıkmazda kalmıştı. Öyleyse yaptı-

ğı iş günah sayılmazdı. Suçunun ortaya çıkmayışı da belki bu yüzdendi. Bütün sinirleri diken diken, gözleri kin dolu, suratı asık, gene de ürkek düşünüyordu: Bu işin altından kendisi de o diğer adam gibi başarıyla kalkabilecek miydi?

Roberta'nın mantıksızca direktmesi yüzünden işte buraya kadar gelmişlerdi. Şimdi artık yüreğini ve gözünü pek tutup dört gündür, o en son telefon konuşmasından beri kurduğu planları uygulaması gerekiyordu. Çizdiği yoldan sapmamalıydı artık. Korkup da işin yarı yerinde caymak yoktu!

Bu kararla gizlendiği yerden çıkarak kendini Roberta'ya gösterdi ve ondan yana, "İşte gördün ya, geldim!" der gibi dost bir bakış fırlattı.

Oysa neler gizliydi bu bakışın ardında! Genç kadın bu bakışın derinine inerek Clyde'ın nasıl kapkara bir işkence içinde kavrandığını görebilse hemen yıldırım hızıyla kaçardı oradan!

Gelgelelim Roberta yalnızca onun buradaki varlığını gördü ve kendi gözlerinde sinmiş duran endişenin koyu gölgesi siliniverdi. Onu tanıdığını ortaya vurmamakla birlikte yüzü o saat aydınlanarak gişeye gidip Utica için bilet adı.

Geldi, diyordu içinden; işte, en sonunda, gerçekten geldi. Beni alıp götürecek sahiden... İçi bir gönül borcuyla dolup taşıtı. Çünkü onunla hiç değilse yedi sekiz ay beraber yaşayacaktı. Sabırlı ve ölçülü davranır, dilini tutmasını başarırsa onu belki yola getirebilir, bir de bakarsın araları

gene düzelirdi. Bu yüzden her sözünü, her yaptığını iyice tartmalıydı bundan böyle; onu sinirlendirmekten kaçınmalıydı çünkü onun bu işi seve seve, güle oynaya yapmadığını ve bu yüzden huysuzluk edebileceğini biliyordu.

Bir yandan da onun sırtındaki gümüşü takıma, cilalı ayakkabılara, yeni hasır şapkasıyla koyu taba bavuluna ve (tuhaf bir kaprise uyarak yanına aldığı) fotoğraf makinesiyle tenis raketine baktıkça içinde gene o eski seveda ve özlemin kıpırdadığını duyuyordu. Son zamanlardaki bütün ilgisizliğe karşın genç adam hâlâ onun sevgili Clyde'ıydı!

Clyde kızın bilet aldığını gördükten sonra kendi de gidip biletini aldı ve ondan yana gene, "Her şey tamam," gibilerden bir bakış fırlatarak peronun doğu ucuna yürüdü. Roberta da deminki gibi öne gidip durdu.

Elinde bir kuş kafesi tutan, şu kalın kahverengi giysili, kahverengi şapkalı ihtiyar neden böyle gözlerini dikmiş bakıyordu Clyde'a? Bir şeylerden şüphelenmiş olabilir miydi? Yoksa onu tanıyor muydu? Sakın Lycurgus'dan onu tanıyan biri olmasın?

Clyde bugün Utica'dan ikinci bir hasır şapka alacaktı. Sonra başındakini çıkarıp onu giyecekti. Bu başındaki şapkeyi da Roberta'ya göstermeden çantasında saklayacaktı.

Uzaktan duyulan bu tren düdüğüne bakılırsa kendi trenleri geliyor olsa gerekti. Kol saatine göre saat on ikiyi yirmi yedi geçiyordu.

Utica'ya varınca Roberta'ya nasıl davranacağını iyi düşünmeliydi artık. Candan mı yoksa soğuk mu duracaktı?

Son telefon konuşmalarında, ne yapsın, pek tatlı, pek yakın davranmıştı ona karşı. Bu yoldan şaşmamak en iyisiydi belki de. Yoksa kız öfkelenip kuşkulanır, dik kafalılık etmeye filan kalkışıp işleri güçleştirebilirdi.

Şu tren de neden gelmek bilmiyordu bilmem ki!

Hepsi iyi hoş ya şu baskı ve eziyetin karşısında Roberta'ya güler yüz göstermek de kolay olmayacaktı. Onun her dediğine boyun eğmek yetmezmiş gibi bir de candan davranmak! Lanet olsun be! Öte yandan bunu yapmaz da Roberta bir şeylerden kuşkulanırsa... Onun planlarını bozarsa kötü olurdu.

Şu dizlerinin durup durup dermanı kesilmese, ellerinin titre-mesi dursa!

Ama yok, daha neler! Planladığı şeyi gerçekten yapıp yapmayacağını daha kendisi kesinlikle bilmezken Roberta böyle bir şeyden nasıl kuşkulanabilirdi? Clyde'ın kesinlikle bildiği tek şey, Roberta ile evlenmeyeceğiydi, hepsi bu. Kayığı devirmekten vazgeçebilirdi ama gene de onunla evlenmezdi, kararı karardı... İşte tren gelmiş, Roberta bavulunu eline almıştı. Şu gebe durumunda bu bavul çok ağır mı geliyordu acaba ona? Öyle olsa gerek. Ne yapalım, vah vah; hava da bir sıcaktı ki bugün! Ne yapalım, Clyde ona daha sonra yardım ederdi artık; kimsenin görmeyeceği yerde.

Trene gerçekten bindiğini kendi gözüyle görmek üzere Roberta ondan yana bakıyordu. Zaten böyle olup çıkmıştı bugünlerde; ona karşı hep kuşkulu, hep güvensizdi. Her

neyse, vagonun arkasında, hem de gölgeli yanda boş bir yer vardı. Vah vah, Roberta oturamayacaktı buraya. Ne yapalım; bari o oturup rahatına bakar ve pencereden dışarısını seyrederdi.

Fonda'nın bir iki kilometre dışına çıkınca Mohawk Irmağı'na kavuştular; Lycurgus'da, fabrikalarının önünden akan... geçen yaz şu günlerde, kıyılarında Roberta ile sarmaş dolaş gezindikleri Mohawk. Ne var ki bu anılar ona şimdi hiç de tatlı gelmediğinden Clyde gözlerini elindeki gazeteye dikti. Yüzünü gizleyebildiğince gizlemek amacıyla gazeteyi kaldırdı ve bakışlarını bu kez kafasının içindeki manzaraya dikti: Büyük Balıkçıl Gölü'nün dolaylarındaki göller bölgesi görülüyordu.

Cuma günü, Roberta'ya telefon ettikten sonra göller bölgesindeki otel, han ve kamp yerlerini gösteren üç broşür almıştı. (Ah, iyice ıssız olan o küçük göllerden birine gidebilse! Ne var ki oralarda da sandal bulamazdı!) Cumartesi günü de istasyonda dört broşür daha bulmuştu. Bunların hepsi cebindeydi şimdi. Böylelikle bu demiryolu çevresinde pek çok göl bulunduğunu ve bu göllerin kıyılarındaki hanları ve otelleri iyice öğrenmişti. Hele Çimenli Göl diye bir yer vardı ki istasyona yakın, nefis bir göl olduğu yazılıydı broşürde.

Clyde da karar vermişti: Roberta'ya, ikisinin de yeni bir yaşama başlamadan önce biraz dinlenmeye ihtiyaçları olduğunu ve bir geceliğine Çimenli Göl'e gitmek istediğini söyleyecekti. Broşürde böyle bir gezinin, yol parası da için-

de, on beş dolardan çok tutmayacağı yazılıydı. Bu akşam, Utica'dan dosdoğru oraya gidebilirlerdi. Yarın sabah da olabilirdi. Clyde bu gezintiyi iyice ballandırmalıydı ki kızın aklı yatsın. Roberta önce evlenelim, diye tutturabilirdi ama buna yanaşmaya gelmezdi. Tanrı saklasın!

Şu karşı tepenin dibindeki ağaçlığa doğru uçan, beş tane kuş...

Utica'da nasılsa yeni bir şapka alması gerekeceğine göre bu ilk geceyi orada, ucuz, göze batmayacak bir otelde geçirmek ve Çimenli Göl planını kıza orada açmak belki de daha iyi olurdu. Oradan da sabahleyin Büyük Balıkçıl Gölü'ne giderlerdi. Roberta'ya o dolaylarda evlenebilecekleri küçük bir köy bildiğini söyler, yolda da Büyük Balıkçıl Gölü'nde laf olsun diye, şöyle bir mola verelim, derdi.

Ona gölü göstermek, birkaç resim çekmek için mola verebilirlerdi. Fotoğraf makinesini bu amaçla getirmişti. Sonradan da Sandra'nın birkaç resmini çekmek istiyordu.

Tanrım, ne şeytani bir plandı bu!..

Hem sonra bavulunun yanı sıra tenis raketiyle fotoğraf makinesini görenler onların uzaktan gelen ve buradan ayak üstü geçen iki turist olduğunu sanabilirlerdi. Ortadan kayboldukları zaman da herkes onları iki yabancı diye düşünürdü. O gün o rehber, göl derinliğinin yetmiş metreyi bulduğunu söylememiş miydi? Geçit Gölü'nün suları gibi derin...

Ah, bu planın korkunçluğu ve taş yürekliliği! Bu düşündüğünü gerçekten yapabilecek miydi acaba?

Büyük Balıkçıl Gölü'nün kıyısındaki o su kuşunun garip sesi... Sonra o rehber... şimdi Clyde'ı görünce tanıyabilirdi. Gerçi Clyde onunla hiç konuşmamış, otomobilden bile çıkmamıştı. Rehberin ondan yana baktığını hiç sanmıyordu. Adam yalnızca Harley Baggett'la, bir de Grant Cranston'la konuşmuştu. Ya şimdi oradaysa ve Clyde'ı anımsarsa? Nerden çıkardın bunu? Clyde'ı görmemişti ki anımsasın! Belki bu kez karşılaşmayacaklardı bile.

Öyleyse avuçlarının içi neden hep böyle buz gibi ter içindeydi ve dizleri böyle kesik?

Tren ırmağın kıvrımlarını izleyerek ilerliyordu. Geçen yaz Roberta ile... Ama yok!..

Utica'ya varır varmaz yapacakları şey buydu (iyice bellemeli ki son dakikada kafası karışıp eli ayağına dolaşmasın): Roberta'nın doksan yüz adım arkasından, kimsenin dikkatini çekmeyecek kadar geriden yürüyecek, sonra تنها bir yerde ona yetişerek eski sevgisi yeniden alevlenmiş gibi yakın ve candan ona sokulacaktı. Bunu yapmak zorundaydı yoksa kızı dünyada yola getiremezdi!

Sonra... sonra? Ha, evet, ona bir dakika bekle deyip yeni şapka almaya gidecekti. Hani... belki de... suyun üstünde bırakacağı Utica etiketli şapka... suyun üstünde... belki Roberta'nın da şapkasıyla... bir de kürekler... canım her neyse...

Ne uzun, nasıl da acı acı ötüyordu şu tren düdüğü! Lanet olsun. Şimdiden içine bir eziklik çökmeye başlamıştı.

Roberta ile bir otele gitmeden önce bir fırsatını bulup şimdi başında olan şapkayı çantasına saklamalıydı. Sonra seçeceği otelin holünde ve kapısında pek fazla insan yoksa birlikte içeri girerlerdi. Roberta bekleme odasında otururken Clyde başka bir adla (Charles Golden?) defteri imzalarlardı. Ondan sonra artık... ertesi sabah ya da Roberta razı gelirse hemen bu akşam Çimenli Göl'e giderlerdi. Tren var mı yok mu, onu da öğrenmesi gerekiyordu. Hiç değilse Sharon'u ve On İkinci Gölü geçinceye kadar ayrı vagonlarda otururlardı.

Ah, On İkinci Göl'ün kıyısındaki o güzelim yazlık köşk ve Sandra.

Sonra... Çimenli Göl'e varınca da...

Şu küçük beyaz köy evinin yanındaki, kırmızı samanlığa bak! Tıpkı Illionis'de, Missouri'de gördüklerine benziyordu. Bir de Şikago dolaylarında.

Daha önceki bir vagona oturan Roberta da Clyde'ın hiç de düşmanca davranmamış olduğunu düşünüyordu. İşin doğrusu; Clyde'ın durumu da kolay değildi ama ne yaparsın, kendi elinden de başka bir şey gelmezdi ki! Şimdi artık Clyde'a karşı çok uysal davranmalı, gene de ayak bağı olmamalıydı. Öte yandan fazla zayıf olup kendini ezdirmeye de gelmezdi. Çünkü bu durumu yaratan Clyde'dı. Nikâh kıymak en basit göreviydi bu durumda; çok da aşırı bir yük sayılmazdı. Bundan sonra asıl eziyeti kendisi çekecek, çocuğu büyütme de kendisinin başına kalacaktı. Evlen-

dikten ve çocuğunu dünyaya getirdikten sonra annesine ve babasına işin içyüzünü anlatmak ona düşecekti... eğer evlenirlerse, elbet. Ama bunda ayak diremeliydi. Evlenmek, hem de ilk fırsatta, Utica'ya varır varmaz. Evlilik kâğıdının bir kopyasını da almalı ve sıkı sıkı saklamalıydı, hem kendisi hem de çocuğu adına. Çocuk bir doğsun, ondan sonra Clyde dilediği gibi ondan boşanabilirdi. Hele kendisi bir kez Bayan Griffiths adını alsın. Çocukları da Griffiths adını taşıyacaktı. Şu işe bak!

Ne güzeldi bu küçük ırmak. Mohawk Irmağı'nı ve geçen yaz, Clyde'la ilk günlerdeki gezintilerini getiriyordu aklına. Ah, o geçirdikleri yaz! Ama şimdi.

Bir iki göz bir ev bulup yerleşirlerdi artık. Nerde, hangi kasaba ya da kent fark etmez Biltz'den ne kadar uzak olursa o kadar iyiydi. Gerçi evlendikten sonra, en yakın zamanda annesiyle babasını görmek isterdi elbet. Ama hiçbirisi önemli değildi bunların. Birlikteydiler ve evleneceklerdi ya, sen ona bak?

Mavi tayyörüyle kahverengi şapkası Clyde'ın dikkatini çekmiş miydi dersin? O zengin kız arkadaşlarından sonra Roberta'yı çok mu alımsız bulmuştu acaba? Roberta çok dikkatli davranmalı, onu hiç mi hiç kızdırmamaya bakmalıydı. Ah, onu gene bağlayabilse kendine... şöyle birazcık bağlayabilse... ne tatlı, ne mutlu bir yuvaları olurdu...

Derken onları Utica'da görüyoruz. Tenha bir sokakta Clyde Roberta'ya yetişiyor. Yüzündeki masum canlılık ve

iyi niyet maskesine, ister istemez, kaygısının ve gönülsüzlüğünün gölgesi düşmüş. Bu maskenin altındaysa korku gizli: Aklından geçirdiği eylemin, bunu yapamamanın ve başarısızlığa uğrarsa doğabilecek olan sonuçların korkusu...

XLVII

onra, o gece kendi aralarında kararlaştırdıkları gibi, ertesi sabah gene ayrı vagonlarda Çimenli Göl'e gittiler. Yalnız burası umduğundan çok daha kalabalık çıkınca Clyde şaşaladı. Çevrenin cıvıl cıvıllığı adama-kıllı kaygılandırdı onu. Gözünü korkuttu. O büyük Balıkçıl Gölü gibi burasının da تنها olacağını sanmıştı. Gelgelelim burası, Penssylvania'lı Winebrenniarian'lar diye küçük bir dinsel grubun yazlık yeriymiş meğer! Gölün istasyonun karşısına düşen kıyısında grup üyelerinin ufak bir kilisesi ve bir sürü yazlık evleri vardı.

Roberta bunu görür görmez, "Aa, bak ne şirin!" diye bağırdı. "Şu karşı kilisenin papazına kıydırsak nikâhımızı olmaz mı?"

Bu beklenmedik durum karşısında iyice afallamış ve canı sıkılmış olan Clyde hemen, "Elbet ya!" diye yanıtladı. "Birazdan ben gider bir bakarım."

Böyle bir gelişmeyi önlemenin yollarını arıyordu: Otele yerleştikten sonra Roberta'yı sandalla gezmeye çıkarır ve akşam geç vakit dönerek o günü atlatmış olurdu. Ya da

eğer adamakıllı kuytu ve ıssız bir köşe bulursa... Ama yok, burası çok kalabalıktı. Burada olmazdı o iş. Göl çok küçük bir şeydi ve yeterince derine de benzemiyordu. Zaten çok kalabalıktı. Suyun üzerinde en azından on sandal vardı!

Şu tersliğe bak sen, şu uğursuzluğa!

Ne de çetin işmiş bu!

Bir özür bulması gerekti Roberta'ya, ama ne? Gidip sordum, burada evlenme kâğıdı verilmiyormuş mu dese? Papaz efendi yokmuş ya da kendisinin gerekli birkaç kâğıdı eksikmiş mi dese? Bir şeyler uydurup diyecekti artık! Yeter ki Roberta yarına kadar oyalansın; Büyük Balıkçıl'a giden tren saatine kadar...

Gereği var mıydı şimdi bu kadar direktmenin? Clyde neden onunla böyle oradan oraya sürünmek zorunda kalsındı; her dakika ayrı bir işkence çekip her saat sanki yeni baştan çarmıha geriliyordu. Başından bir atabilse şu kızı! Ah! Sandra, Sandra... Sandra... şimdi sen bulunduğun yüksek kattan eğilip bana yardım eli uzatabilsen! Artık bu yalanların, bu çilenin sonu gelse! Bir daha hiç ama hiç acı çekmesem bundan sonra!

Ne gezer. Yalanlara yalan eklemek zorundaydı. Göle çıkıp uzun uzun, boş yere nilüfer aradılar. Roberta da onun kadar sıkıldı çünkü kız onun tedirginliğini, keyifsizliğini sezebiliyordu. Oradan oraya kürek çekerlerken, Clyde'ın böyle boşuna vakit geçireceğine nikâh işinin ardına düşmesi gerektiğini düşünüyor, bu ilgisizliği hiç kafası almıyor-

du. Clyde istese şimdiye kadar nikâhları kıyılmasa bile zamanı kararlaştırmış olurdu. Ama bu bekleyişler... savaşımlar... Clyde böyleydi işte: Oldum olası kararsız, dalgın...

Roberta'nın içine ister istemez bir kurt düşmüştü gene. Acaba Clyde verdiği sözde gerçekten duracak ve onunla evlenecek miydi? Yarın, bilemedin yarından sonra anlaşılacaktı bu. Öyleyse şimdiden kuruntuya düşmek boştu.

Sonra ertesi gün öğle üzeri Gun Lodge istasyonunda Clyde'ın Roberta'yı, trenden inmesine yardım ettikten sonra, köşede bekleyen otobüse götürdüğünü görüyoruz.

Nasılsa gene bu yoldan döneceklerine göre, Roberta'nın bavulunu istasyondaki bagaja bırakmasının daha yerinde olacağını söylemişti. İçinde fotoğraf makinesiyle Çimenli Göl'den aldıkları piknik yemekleri olduğundan kendi çantasıysa elindeydi.

Otobüse vardıklarında, şoförün geçen kez Büyük Balıkçıl Gölü'nün kıyısında konuştukları rehber olduğunu görünce Clyde bayılacak gibi oldu. Ya adam onu tanırsa? Anımsarsa? Finchley'lerin o şahane arabası akıldan çıkacak gibi miydi?

Şu son haftalarda durup durup basan buz gibi ter şimdi gene yüzünde ve avuç içlerinde boncuklandı.

"Aklımı peynir ekmekle mi yedim ben?" diye geçirdi aklından. Nasıl plan kurmaktı bu kuzum? Tanrı aşkına, eğer bu kadar et kafalılık edecekse kurduğu planı nasıl uygulayabilirdi? Şu ünlü hasır şapkayı daha Utica'ya varma-

dan önce alıp hazır bulundurmayı akıl etmesi de aptallık değil miydi?

Neyse, şükür ki rehber şoför onu tanımadı. Tanımak şöyle dursun; "Büyük Balıkçıl Hanı'nda mı kalacaksınız? Bu ilk gelişiniz mi bizim buralara?" diye sordu.

Yürekten bir oh çekmekle birlikte gerçekten eli ayağı titremiş olan Clyde, "Evet," diye yanıtladı.

Sonra heyecanından, "Bugün çok insan var mı gölde?" diye sordu.

Daha sorusunu bitirmeden, zırdelilik ettiğini anladı. Neden... soracak başka hiçbir şey kalmamış gibi, neden tutar bu en sorulmayacak şeyi sorarsın herife, neden? Tanrım, kendi eliyle kendi kuyusunu kazan bu enayiliklerin hiç sonu gelmeyecek miydi?

Clyde'in sinirleri öylesine bozulmuştu ki rehberin yanıtını, ta uzaklardan gelen bir ses gibi duydu ve doğru dürüst anlayamadı bile.

"Pek yok, yedi sekiz kişi kadar. 4 Temmuz'da otuzun üstünde müşteri geldi ama çoğu dün döndü."

Nemli sarı yolun iki yanında dizili duran yüksek çamların hareketsizliği; ormanın serinliği ve sessizliği; ağaçların arasındaki, şu öğle saatinde bile mor gölgeli duran kuytu, izbe köşeler... İnsan geceleyin hatta gündüzün bu ormanın içinden geçse, bir Tanrı kuluna rastlamazdı.

Ormanın derinlerinde bir yerden bir alakarga tok bir sesle çığırdı; uzakta bir dalın üstünde öten bir tarla ku-

şunun titreşimli sesi gümüşü gölgeleri kusursuz şarkısıyla doldurdu. Binmiş oldukları eski, hantal otobüs dere ve çayların yanlarından, tahta köprülerin üstünden geçerken Roberta suyun duruluğuna ve parlaklığına bayılmıştı.

“Ne güzel değil mi, Clyde? Suyun şırıltısını duyuyormusun? Ne tertemiz bir hava!”

Oysa öyle yakın bir zamanda ölecekti ki!

Tanrım! Ne feci bir plan! Gelgelelim Clyde başka ne yapabilirdi artık? Ne? Clyde bunca yolu bu amaçla gelmiş değil miydi? Vazgeçip gidecek değildi ya şimdi!

Yanı başında oturan Roberta ise, hiçbir şeyden habersiz, evlenme düşleri içinde yüzüyordu. Yarın artık evleneceklerdi, kesinlikle... Bu arada gölün güzelliğini şimdiye kadar gördüğü şeylerin en güzeliymişçesine coşkun bir dille övüyordu.

Derken rehber gene Clyde’a dönerek, “Geceyi burada geçirmeye niyetiniz yok galiba,” dedi. “Küçük hanımın bavulunu istasyonda bıraktığınızı gördüm de.”

“Yok, akşama gidiyoruz; 8.10 treniyle. Trene siz götürüyorsunuz, değil mi?”

“Elbette.”

“Çimenli Göl’de öyle demişlerdi de.”

Hey Tanrım, şimdi Çimenli Göl’ün lafını karıştırmanın sırası mıydı? Böylece buraya Çimenli Göl’den geldiklerini kendi ağzıyla söylemiş oluyordu. Ama şu sersemin, “Kü-

çük hanımın bavulu"ndan söz etmesi! Bavulu istasyondan bırakmış olduklarına değinmesi. Hay aksi şeytan! Pis herif, başkasının işine burnunu sokmasa olmaz mıydı? Onların evli olmadığına nereden karar vermişti sonra? "Küçük hanım" deyişi bundan mıydı? Küstahlığa bak be! Sanki bilebilirmiş, yüzlerine bakınca kestirebilirmiş gibi! Ama ne zararı vardı? Ne çıkardı evli olup olmamalarından? Roberta sonradan bulunamazsa evli olup olmayışı bir şey değıştirmezdi ya! Bulunup evli olmadığı ortaya çıksa ne olacaktı ki? Şimdi bunları kuruntu etmek boşunaydı.

Roberta, "Bu gölde bizim gittiğimizden başka otel ya da pansiyon var mı?" diye sordu.

"Yok, küçük hanım. Bir bu han. Dün gölün kıyısında kızlı erkekli bir grup genç kamp kurmuşlardı; handan bir iki kilometre ötede. Bugün gittiler mi, yoksa hâlâ oradalar mı bilmiyorum!"

Kızlı erkekli bir grup genç ha! Vay canına! İster misin şimdi hepsi gölün üstünde, sandal sefasında olsunlar? İster misin kimileri de On İkinci Göl'den gelmiş olsun? İki hafta önce kendileri nasıl gelmişlerdi buralara? Finchley'lerle Cranston'ların ya da Harriet'lerin grubundan birileri varsa, onu tanıyacaklardı elbet. O zaman buraya kadar boşu boşuna gelmiş olacaktı.

Kurduğu plan da ne ahmakçaymış ya! Ne saçmalık etmiş meğer. Hiç değilse biraz daha etraflı düşünüp daha uzakta bir göl seçebilirmiş. Gelgelelim şu son haftalar öyle bir işkence çekmişti ki kafası işlemez olmuştu! Ne yap-

lım; artık gidip bakmaktan başka bir şey gelmezdi elinden. Eğer çok insan varsa onlardan adamakıllı uzak, iyice ıssız bir köşeye gitmeye çalışır ya da Çimenli Göl'e dönerdi. O da olmaz ki! Ulu Tanrım, eğer çok insan varsa ne yapardı o şimdi? Ne yapabilirdi?

Derken yeşil ağaçlardan yapılma geçidin öbür ucunda, geçen gezintiden anımsadığı açıklık görüldü ve Büyük Balıkçıl Gölü'nün lacivert sularına bakan balkonuyla küçük köy hanı çıktı ortaya. Sağ yanda alçak kırmızı damlı, ufak kayıkthane vardı.

Roberta bunları görür görmez, "Aa, ne tatlı değil mi, çok güzel, vallahi!" diye bağırırdı.

Clyde'in gözleri güneydeki o basık, koyu renkli adaya doğru kaydı... Çevrede çok az insan vardı; suyun üstüye bomboştı.

Genç adam, "Pek güzel gerçekten!" diye Roberta'ya karşılık verdi ya, bozulacak gibi oluyordu konuşurken.

Han sahibi çıkıp geldi, yanlarına yaklaştı. Orta şişmanlıkta, kırmızı yüzlü, geniş omuzlu bir adamdı. Güler yüzle, "Birkaç gün kalacaksınız umarım?" diye sordu.

Rehberin parasını veren Clyde bu yeni duruma sinirlenerek ters ters, "Yoo, şöyle bir günlüğüne bir piknik yapmaya geldik," diye cevap verdi. "Akşama dönüyoruz."

"Öyleyse akşam yemeğini burada yersiniz artık. Tren saat sekiz on beşte kalkıyor."

“Olur, akşam yemeğini burada yeriz.”

Değil mi ya? Roberta böyle bir düğün yolculuğunda ağzının tadıyla bir akşam yemeği yemek isterdi elbet. Tanrı şu kırmızı yüzlü şişkonun da bin belasını versin!

“O halde çantanızı verin bana, sonra deftere kaydınızı yaptırabilirsiniz. Karınız, sanırım, biraz dinlenip elini yüzünü yıkmak ister.”

Han sahibi böyle diyerek elinde çanta, önlerine düştü. Oysa Clyde’in başlıca isteği çantayı onun elinden kapmaktı. Gece kalmayacaklarına göre deftere adını yazması gerekeceğini hiç sanmamıştı doğrusu! Gene de lafı uzatmamak için kayıt defterine, “Bay ve Bayan Clifford Golden” diye imza attı ve sonra çantasını han sahibinin elinden kurtardı.

Bütün bu kalp çarpıntısı, sinir bozukluğu ve bundan sonra karşılaşabileceği tersliklerin korkulu heyecanı yetmezmişçesine bu kez de Roberta havanın sıcaklığını öne sürüp, nasılsa akşam yemeği için gene buraya döneceklerini söyleyerek şapkasıyla pardösüsünü handa bırakmaya karar vermez mi?

Pardösünün astarında bir Lycurgus mağazasının etiketi olduğunu bilen Clyde, handa bırakmanın akıllıca bir iş olup olmayacağını kestirmeye çalıştı. Sonra düşündü ki eğer tasarladığı işi gerçekten yaparsa, pardösünün ele geçip geçmemesi hiçbir anlam taşımazdı. Roberta bulunursa kimliğini nasılsa öğreneceklerdi; bulunamazsa da pardösü önemli bir ipucu olmazdı ki!

Duyguları ve kafası karmakarışık halde, ne düşündüğünü, ne yaptığını kendi de pek bilmez bir durumda çantasını eline aldı ve kayıkhaneye doğru yürüdü. Çantayı sandala bırakırken kayıkçıya göldeki en güzel manzaralı yerlerin nerede olduğunu sordu ve resim çekmek istediğini bildirdi. Bu hiç gereksiz ve anlamsız açıklamadan sonra Roberta'nın sandala binmesine yardım etti. Kız şimdi silik, dumanlı bir görüntü gibiydi gözlerinin önünde, onun kendi kafasından uydurduğu, gerçek dışı, gölün üzerindeki bir hayaletti sandala binen...

Kendi de sandalın orta yerine oturdu ve kürekleri eline aldı.

Gölün ayna gibi durgun, yanar döner suları sudan çok yağlı boyayı andırıyordu: Derin bir toprak çanak içinde erimiş bir cam kütlesi gibiydi. Soluğunu yer yer üflemele birlikte gölün yüzünü hiç kırıştırmayan yumuşak yelin hafifliği, tazeliği ve insana verdiği sarhoşluk ne güzeldi! Kıyıdaki yüksek çalıların kadifemsi sıklığı göze çarpıyordu! Dört bir yan çam doluydu, mızrak gibi sivri ve ulu. Bunların ardından, uzaktaki Adirondack'ların yuvarlak, koyu renkli sırtları görülüyordu...

Ne suda bir sandal vardı kendileri dışında, ne kıyıda bir ev, ne de kulübe. Clyde acaba rehberin dediği o kamp hâlâ duruyor mu diye bakındı; göremedi. Bir ses, bir insan sesi duyabilir miyim, diye kulak kabarttı; kendi küreklerinin şıptısı dışında çıt yoktu.

“Ne sessiz, ne durgun değil mi?”

Roberta’ydı konuşan. “İnsan baktıkça dinleniyor. Gerçekten güzelmış burası; diğerinden kat kat güzel. Şu çamlar ne büyük, değil mi? Ya o dağlar! Yolda gelirken bile düşünüyordum, her yer ne sessiz ne serin diye.”

“Demin hanın orada kimseyle konuştun mu?”

“Yoo, neden sordun?”

“Hiiç. Belki bir tanıdığa filan rastlamışsındır diye. Ama ortalık çok تنها bugün, öyle değil mi?”

“Öyle. Gölün üstünde de kimsecikler yok. Hanın bilar-do odasında iki adam gördüm, tuvalette de bir kız vardı. Bunların dışında kimseciklere rastlamadım... Su nasıl da buz gibi, değil mi?”

Roberta elini kayığın kıyısından suya daldırmış, küreklerin çıkardığı mavi siyah dalgacıkların arasında sürüklüyordu.

“Öyle mi? Ben daha bakmadım.”

Clyde kürek çekmeyi bırakıp elini suya soktu, sonra gene küreklere asıldı. Dosdoğru o güneydeki adaya gide mezdi şimdilik. Ada çok uzak, saat çok erkendi. Tuhafına gidebilirdi Roberta’nın. Biraz oyalanmalı, en iyisi. Düşünmek, her şeyi hesaplamak için biraz zaman kazanmalı. Roberta birazdan öğle yemeği yemek de isteyecekti nasılsa, buradan bir, bir buçuk kilometre ileride güzele benzeyen bir burun görünüyordu. Önce oraya yanaşıp yemeklerini

yyiebilirlerdi. Daha doğrusu Roberta yerdi. Clyde bugün boğazından lokma geçmeyeceğini biliyordu. Sonra... yemekten sonra da...

Roberta'nın gözleri de o buruna doğru çevrilmişti: Suyun ta ortasına doğru, güney yönünde, boynuz gibi kıvrılan, sık çamlarla çevrili yere baktı.

“Gözüne kestirdiğin bir yer var mı, bir tanem?” diye Roberta sordu. “Dursak da yemeğimizi yesek. Ben acıkmaya başladım. Ya sen?”

şimdi, şurada, ona “bir tanem” demenin sırası mıydı?

Kuzeyde kalan hanla kayıkthane iyice ufalmışlardı artık. Buradan bakınca Clyde'ın aklına Crum Gölü'ndeki o kayıkthane geldi; orada sandalla gezmeye çıktığı ve tıpkı Roberta gibi bir kızla olmanın özlemini duyduğu o ilk gün. Sonra şu... Gökyüzündeki pamuk gibi beyaz bulutlar bile Crum Gölü'ndeki o tarihi yaz gününün bulutlarına benziyordu.

Böyle bir işe kalkışmak ne korkunçtu!

Bugün de burada nilüfer var mı diye bakınırlardı biraz, vakit öldürmek için...  ld rmek... Tanrım... Bu işi yapacaksa böyle düşünmekten vazge meliydi. Hele daha şimdiden düşünmenin hiçbir anlamı yoktu.

Roberta'nın da beğendiği burnu dönerek minnacık, kuytu koya girdiler. Ufak, yay biçimi, bal rengi bir kumsal; gözlerden uzak.

Hiçbir şey olmamış ve olmayacakmış gibi rahat, kara-ya çıktılar. Clyde yiyecek paketini çantasından dikkatle çıkardı. Roberta yiyecekleri bir gazete kâğıdının üstüne açmaya başladı. Clyde kumsalda geziniyor ve manzaranın güzelliğiyle ilgili övgü dolu sözler söylemek için kendini zorluyordu: Şu çamlar, şu koyun kıvrımı, şu sular. Kafası güneydeki adayla dopdoluydu ve bu adanın ardında bulmayı umduğu adsız koy... ki onu bekleyen karanlık ve ür-künç eyleme sahne olacaktı... olmalıydı, dizlerinin bağı her ne kadar şimdiden çözölmeye başlasa da... bunca özenle hazırladığı bu fırsatı kaçırmamalıydı.

Gel gör ki saati yaklaştıkça yapacağı iş daha zor ve tehlikeli görünüyordu gözüne... yanlış bir şey yapmak... en azından sandalı doğru dürüst deviremeyip her şeyi yüzüne gözüne bulaştırmak tehlikesi... Tanrım! Sonradan ele geçip içyüzünün... bir katil olduğunun ortaya çıkması da vardı hesapta. Tutuklanmak. Yargıç önüne çıkmak. (Yapamazdı, göze alamazdı bunu. Yok, hayır, hayır!)

Kumların üstüne oturmuş karnını doyuran Roberta'nın yaşamından hoşnut olduğunu Clyde görebiliyordu. Hatta kızcağız hafiften bir şarkı tutturmuş, gelecekle ilgili planlar yürütmeye başlamıştı. Buradan sonra belki de Syracuse'a giderlerdi. Clyde oradaki bir gömlek ve yakalık fabrikasında işe girebilirdi. Sonra, "kurtulduğu zaman," Roberta da o fabrikada iş bulabilirdi belki. Bu arada paraları az olduğuna göre şimdilik birlikte bir küçük oda tutsalar, bir aile yanında filan olurdu. Yok Clyde bunu istemezse yan yana

iki oda tutabilirlerdi. (Clyde'in şu günlerde gösterdiği incelik ve yakınlığın altında hâlâ kesin bir isteksizliğin saklı olduğunu Roberta sezebiliyordu).

Clyde da içinden, "Boş ver!" diye geçiriyordu. "Bu konuşmalardan nasılsa bir şey çıkmayacağına göre, he dersin, olur biter." Ne çıkardı bundan; nasılsa ne o ne de kendisi Syracuse'a gitmeyeceklerine göre. Oturmuş, sanki Roberta yarına sağ çıkacakmış gibi konuşuyordu. Oysa Roberta yarın sağ olmayacaktı.

Şu dizlerinin titremesi, elleriyle yüzünün tere batması bir kesilseydi!

Adaya yollandılar. Clyde'in gözleri dört bir yanda dolaşıyordu. Ürkek, kuşkuluydu: Suda ya da karada bir Tanrı kulu olmamalıydı ki... hiç kimse, neyse, şükür, ıssızdı burası, in cin top oynuyordu. İşte tam yeriydi; gözünü karartabilse tabii. Ama karartamıyordu şimdilik...

Roberta elini gene suya sokmuş sürüyor, kıyıda acaba nilüfer ya da başka yaban çiçekleri var mı, diye soruyordu. Nilüfermiş! Yaban çiçeğiymiş! Clyde'in aklıysa kıyıda, o sık, dizim dizim ulu çamların arasından kendilerini görebilecek birileri olup olmadığını kestirebilmekteydi. Görünürlerde hiçbir şey yoktu, ne bir yol, ne bir çatı, ne de bir çadır. Gene de onun göremeyeceği bir yerde bir avcı, rehber ya da balıkçı filan varsa? Olamaz mıydı yani? Ya şimdi şu yakınlarda böyle birisi var da onları görüyor, seyrediyorsa?

Alın yazısı!

Felaket!

Ölüm!

Gelgelelim çevreden çıt çıkmıyordu ve görünürlerde bir duman da yoktu. Göz alabildiğine uzun koyu yeşil çamlar, mızrak gibi ve kımıltısızdı. Aralarında, kurumuş olanlar da vardı; keskin, çiğ ikindi güneşinde kül grisi, kuru, çıplak, ölü kolları insanın üstüne yürürcesine açılı...

Ölüm!

Ormanın derinlerinde bir yerden uçup geçen bir alakar-ganın tiz gıklayışı duyuldu. Ya da yalnız bir ağaçkakanın, uzaktan tık tık duyulan gaga vuruşu. Arada bir gölgeler arasında kırmızı ya da sarılı siyahlı kanatlar yanıp dönüyordu.

Pazara oradayım, sen de gelirsen...

Roberta neşeli bir şarkı tutturmuştu, bir eli lacivert suların içindeydi. Günün en tutulan dans havalarından biriydi.

En sonunda dolaşmak, manzarayı seyretmek, kuytu koylarda nilüfer aramakla geçen uzun bir saatin sonunda ve Roberta'nın, "Saati unutmayalım; gecikmeyelim," demeye başladığı bir sırada, adanın güneyine düşen koyu buldular: Çepeçevre çamlıklarla sarılı, son derece güzel, gene de ıssızlığı iç ürperten, iyice kuytu bir koy ki ana göle dar bir boğazla bağlı, başlı başına bir ikinci göl gibiydi. Büyüklüğü sekiz hektar kadar vardı ve biçimi de hemen hemen yuvarlaktı. Sığıklarda yer yer nilüferlerle tüylü kamışlar vardı.

Yaşamaktan ve yaşamın dertlerinden usananların, dünyanın kargaşa ve gürültüsünden kaçmak isteyenlerin başlarını dinlemeleri için özel olarak yaratılmış bir yerdi sanki.

Kayar gibi bu koya girdiklerinde bu durgun, karanlık sular Clyde'ın ruhunu sarar gibi oldu; bambaşka duygulara boğdu onu. Buraya, yabancı bir el onu çekmiş, büyüleyerek sürüklemiş gibiydi. Ve şimdi bu gizemli gölde, sonsuz bir boşluktaymışçasına süzülüyor, kayıyordu. Hiçbir şeyin sonu yoktu burada. Ne tasarı ne kuruntu, ne de çözümlenecek elle tutulur sorunlar. Ah, bu yerin sinsi, baştan çıkartıcı güzelliği! Gerçekten onunla alay eder gibiydi, bu gariplik ve ıssızlık havası, dört bir yanı şahane yeşil çamlarla çevrili olan bu karanlık göl. Suyun kendisiyse, gökten uzanan ulu bir elin eğlence ya da zevk olsun diye bu koyu yeşil kadifeden vadinin koynuna fırlatıp attığı irice siyah bir inciye andırıyordu ve baktıkça dibi hiç yokmuş gibi geliyordu.

Gene de buradaki bütün görüntüler, en çok neyi getiriyordu insanın aklına? Ölüm! Ölüm! Clyde'ın şimdiye kadar gördüğü şeylerin hepsinden daha kesin... Ölüm! Yalnız, sessiz sedasız, dirençsiz bir ölümdü bu: İnsanın kendi isteğiyle, anlatılmaz bir yaşam bıkkınlığı sonucunda ya da büyülenmişçesine iradesini yitirerek seve seve, hatta şükranla kendini bırakabileceği... bir ölüm.

Öyle sessiz ve gölgeli, öylesine durgun. Roberta bile bunu fark etmişti. Clyde şimdi ilk kez, güçlü gene de dost, anlayışlı iki elin omuzlarından kavradığını hissediyordu. Nasıl da avutucuydu bu eller! Sıcacık! Ve de güçlü. Ona

denmesini yeniden kazandırır gibiydi. Clyde, bu ellerin verdiği güven ve desteğe sevindi. Hiç kalkmasaydı bu eller onun omuzundan... Hep kalsalardı orada, dost elleri! Clyde bu avuntuyu, birinin böyle candanlıkla üzerine titrediğini bilmemişti ki ömründe! Hiçbir zaman, hiçbir yerde. Şimdi bu ellerin kavrayışıyla içi öylesine yatışmıştı ki gerçek denen şeyden kopar, ötelere doğru kayar gibiydi.

Buraya bir iş için gelmişti ama ne?

Bir şey yapması gerekiyordu ama neydi bu?

Roberta'yı öldürmek mi? Yok canım!

Tanrım! Ne feci şey! Bir de kızcağızın şu durumuna bak! Tanrı adına, olacak iş miydi bu? Ölüm! Cinayet!

Birden Clyde, şu dakikada ayakta durabilmek için bel bağladığı cesaretinin elden gittiğini hissetti ve yeniden arayıp bulmak uğruna, benliğinin derinliklerine boş yere el attı.

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gene o uğursuz kuşun sanki başka dünyalardan yansıyan sesi duyuldu, soğuk ve haşindi. Bu sesle irkilen genç adam gene bugüne, şimdiye döndü, yaşantısındaki düğümün çözülmez ilmikleriyle yüz yüze geldi.

Davranmalıydı artık! Harekete geçmesi kaçınılmaz olmuştu.

Ne var ki omuzunu sımsıkı kavrayan o dost eller de kalkmış ve Clyde gene yalnız kalmıştı; yapayalnız ve boynu bükük. Bir tuhaf üşüme gelmişti üzerine; çevrenin bu uğursuz güzelliğinin büyüğü içine bir ürperti vermişti.

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Neydi bu ses, ne diyordu? Gözdağı mı veriyordu ona, yapma diye karşısına mı çıkıyor yoksa onu suçluyor muydu? Bu pis düşüncenin kafasında doğuşuna tanık olan kuşun ta kendisiydi! İşte kanat çırparak şu kurumuş ağaca konuyordu, uğursuz kuş. Oradan da havalandı ve gene ölü bir ağaç bulup kondu; durmadan da ötüyordu. Ulu Tanrım!

Roberta yorulduğunu söyleyerek sızlanmaya başlamıştı; artık geri dönselerdi ya! Saat beşi geçmiş olmalıydı. Clyde yakında döneceklerini söyledi ona. Yalnız onun sandalda birkaç resmini çekmek istiyordu; arkada şu koca çamlarla, şu gölün kopkoyu renkli suları üstünde.

Elleri ter içinde, tir tir!

O dokunaklı, parlak, güzel gözleri, dört bir yanda dolaşp da karşısındaki kıza bir türlü bakamıyordu.

Derken, kıyıda yüz elli metre kadar açıkta boş yere, aptallar gibi fotoğraf makinesini ayarlarken sandal gölün daha ortasına doğru sürüklendi. O zaman genç adam, buranın verdiği korkuyla çevresine bakındı. Çünkü işte, o istese de istemese de... istemediği halde... ne zamandır savsakladığı saat gelip çatmış, ona yapması gerekeni bildiriyordu. Kıyıda ne ses, ne soluk, ne de bir kımıl ve karaltı. Görünürde hiçbir kulübe ya da duman izi yoktu. İşte onun... ya da başka bir gücün onun adına kararlaştırdığı saat ki şimdi onun alın yazısını yazacaktı. Eylem saati; kıyamet saati.

Şu anda yapacağı tek şey çabucak, yabanıl bir güçle sola doğru kayıp sandalı devirmektir. Sonra, Roberta ses ederse başına elindeki fotoğraf makinesiyle ya da sağ yandaki kürekle vurmalıydı. Olmayacak iş değildi; yapılabilirdi; hem de çarçabuk, kolaycacık. Sonra da kendisi son hızla buradan uzağa doğru yüzerdi: Özgürlüğe, başarıya, Sandra'ya, mutluluğa doğru, şimdiye kadar hiç bilmediği yepyeni, yüce ve tatlı bir yaşama doğru.

Öyleyse ne bekliyordu hâlâ?

Ne oluyordu ona kuzum?

Neden bekliyordu?

Şu kıyamet saatinde, eyleme geçmek zorunluğunun en doruğundayken bir irade felci... bir nefret ve hışım yetersizliği... onu eyleme iten müthiş güçle geri tutan gücün arasındaki bu duralayış ve donakalış.

Ya gözleri şu dakikada... gözlerinin gitgide büyüyüp tu-
tuşan bebekleri... yüzü, gövdesi, elleri gergin, kasılmış...
Kımtısız duruşu; iki zıt ruhsal baskı arasında sıkışmıştı,
kıpırdamıyordu. Her an daha ürkünç bir hal almakla
birlikte, gözü kanlı, saldırgan, paralayıcı bir güçten çok bir
kendinden geçişi, bir hipnotizma uykusunu andırıyordu
gerçekte.

Sonra Roberta'nın durumundaki garipliği, gölün sessiz-
liğine bu kadar aykırı düşen ürpertici delilik ve dengesizlik
havasını birden sezivererek, "Aa, Clyde! Ne var, Clyde?"
diye bağırışı... "Ne oldu sana kuzum? Öyle... öyle bir tu-
hafsın ki... öylesine... Hiç görmemiştim seni böyle. Kuzum,
neyin var Clyde?"

O anda yerinden kalktı, daha doğrusu ileriye doğru
eğildi ve yerden emekleyerek Clyde'a yaklaştırmaya yeltendi.
Çünkü Clyde'ın kayığın içine ya da yana, suya devrilmek
üzereymiş gibi bir duruşu vardı.

Clyde da o dakikada ve birdenbire, kendi yenilgisinin,
korkaklığının, bu konudaki yetersizliğinin derinliğini seze-
rek Roberta'nın elindeki güce karşı duyduğu hıncın birden
kabaran seline kendini kaptırıverdi.

Gene de herhangi bir şey yapmaktan ürküyordu... gön-
lü öbür işe razı gelmeyip yalnızca onunla dünyada... dün-
yada evlenmeyeceğini... ne olursa olsun evlenmeyeceğini,
Sandra'yı sevdiğini, Sandra'dan başkasının olamayacağını
söylemekten ileri gitmek istemediği halde bunu bile söyle-

yemiyordu...gene de öfkeli, kaşları çatık, kafası karışık. Sonra kızcağız yalnızca onun yakınında olup elini tutmak isteğiyle yaklaşıncı Clyde çırpınarak ona vurup iteledi. Ama o zaman bile tek isteği ondan kurtulmaktır; onun yakınlığını, onun sevgisini üstünden ömür boyu silkip atmak istiyordu. Tanrım!

Bu durumda (fotoğraf makinesini elinde kendi de bilmeden sımsıkı tutmuş) onu öyle bir şiddetle iteledi ki yalnız makineyi ağzına, burnuna, çenesine çarpmakla kalmayıp sola ve arkaya doğru düşmesine ve sandalın da iyice yan yatmasına neden oldu. Yarı onu tutup kaldırmak, yarı özür dilemek için ayağa kalkmasıyla kayık temelli devrildi; ikisi de o an suya düştüler. Ters çevrilen kayığın sol küpeştesi ilk gömülüştünden sonra yüzeye çıkan Roberta'nın başına çarptı ve suyun içinde doğrulabilmiş olan Clyde, onun buruşmuş, dehşet içindeki yüzünü gördü. Kız sersemlemiş, ödü kopmuş, acı ve korkudan ne dediği anlaşılmaz durumdaydı.

"İmdat! Yetiş!"

"Tanrım, boğuluyorum, boğuluyorum! Yetiş kurtar beni, Tanrım!"

"Clyde! Clyde!"

Sonra Clyde'ın kulağına fısıldayan ses, "Aman bu... ne zamandır aklından ve gönlünden geçirdiğin şey değil mi bu senin... dilediğin şey? Bak işte: Senin korkuna ve ödlekliliğine karşın bu iş oldu ve sen hazıra kondun: Bir kaza..."

istemeden indirsen de seni, istediğin halde yapacak kadar yürekli olmadığın işi yapmaktan kurtarıyor! Şimdi (hem de hiç gereği yokken çünkü bu bir kazaydı) onun yardımına koşmakla kendini gene o yenilgi ve başarısızlık işkencesine bırakacak mısın? Onu kurtarabilirsin; ama kurtarmayabilirsin de! Bak, nasıl çırpınıyor. Sersemlemiş durumda. Kendi beyinsiz korkusu yüzünden kendini kurtaramıyor; yanına yanaşırsan seni de dibe sürükleyebilir. Oysa sen yaşamak istiyorsun! O yaşarsa senin yaşamanın değeri kalmayacak. Bir an dur... bir an düşün... Bekle... tıka kulağını o imdat sesine. Acıma. Şimdi... şimdi... Bak işte! Gördün mü? Oldu bitti bile. Batıyor. Onu bir daha canlı olarak hiç görmeyeceksin, ömrünün sonuna kadar. Bak, senin şapkan da suyun üstünde. Tam düşündüğün gibi. Küreğin geçtiği yere de onun atkısı takılmış. Bırak kalsın. Bunun bir kaza olduğu daha iyi anlaşılır..."

Sandal ve şapka dışında hiçbir şey görünmüyordu artık... suların üzerinde ufak bir karışıklık vardı ve sonra bu güzel yerin sessizliği, durgunluğu kaldı geriye.

Derken gene o alaycı, küstah, yalnız kuşun ürpertici sesi duyuldu:

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

Gıt-gıt-gıt-kaaah!

O ölü dalın üstündeki uğursuz kuşun ötüşü!

Sonra Clyde, Roberta'nın bağırışları hâlâ kulaklarında, o en son yalvaran, korku dolu bakışı hâlâ aklında, yavaş yavaş kıyıya yüzdü; içi ağır, karamsardı. Gene de onu gerçekten öldürmüş sayılmayacağını düşünüyordu. Yok yok; bu yüzden Tanrı'ya şükürler olsun. Öldürmemiştii onu. Yoksa (kıyıya çıkmış, silkelenirken) öldürmüş müydü? Öldürmemiş miydi yoksa? Öyle ya, onu kurtarabilecekken ve suya düşmesinin nedeni (kazayla da olsa) kendisiyken onun yardımına koşmamıştı. Değil mi? Gene de... gene de...

Etrafta, sona eren günün alacakaranlığı ve sessizliği vardı. Bu kuytu ormanın gizli bir köşesinde Clyde durmuş, üstünü başını kurulamaya çalışıyordu. Bu arada çantasından fotoğraf makinesinin ayağını alıp şöyle göze çarpmayacak ölü bir kütük arıyor ve ayağı bunun altına saklıyor. Gören olmuş muydu dersin? Bir gözleyen var mıydı?

Sonra gene deminki yerine dönüyor ve hangi yönde ilerleyeceğini kestirmeye çalışıyor. Önce batıya doğru gidip sonra güneye dönmesi gerek. Yönünü şaşırırsa olmaz! Ama bu kuşun durup durup bağırması yok mu? Yırtıcı, sinir bozucu. Sonra yaz yıldızlarının bile dağıtamadığı karanlık... Ve bu karanlık, ıssız ormanın içinde bir genç adam... başında bir kuru hasır şapka, elinde bir çanta, hızlı, gene de tetik adımlarla güneye... hep güneye doğru yürüyor...

İKİNCİ CİLDİN
SONU

